နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

မောဂ္ဂလ္လာန ပဉ္စိကာ ဋီကာ

သာရတ္ထဝိလာသိနီနာမ

ပဉ္စိကာဋီကာ

ပဏာမာဒိကထာ

ဝိဇ္ဇာဓနေဿ   သမနုဿရဏမ္ပိ ယဿ၊
ပညာဝိသုဒ္ဓရတနာနယနေကဟေတု။
တံ ဓမ္မရာဇမမလုဇ္ဇလကိတ္တိမာလံ၊
သာမောဒမာဒရမယေ ဟဒယေ နိဓာယ။

လဒ္ဓမ္မဟောဒယ မဟာဒယ (သမ္ပသာအ)   [ဇပသော (ဟေတ္ထကေ)]   ၊
သက္ကာ(ဒိ) သက္ကတဂုဏံ ရတန (ဒ္ဝဝယဉ္စ)   [တ္တယတာ (ဟေတ္ထကေ)]   ။
(ယာပဉ္စိကာ) ဂုရုဝရပ္ပ(ဘတတ္ထကဟာ)   [ဟဟ တ္ထ ကယာ (ဟေတ္ထကေ)]   ၊
တံ သာဓု သိဿဇန မဇ္ဇဝကဟ ယာမ။

ဇယတီဟ မဟာပညော၊ သော မောဂ္ဂလ္လာယနော မုနိ။
ယဿ သာဓုဂုဏာဗ္ဘုတ၊ကိတ္တိ သဗ္ဗတ္ထ ပတ္ထဋာ။

ကြစ္စေဝ မနဝသေသ မတ္တနော ဘယာဒ္ယုပဒ္ဒဝေပဃာဘကရသာမတ္ထိယ ယောဂေန သကလဇ္ဈတ္တိကဗာဟိယ န္တရာယ နိတရဏ မခိပ္ပေတသိဒ္ဓိ ဝိသေသ မဘိကင်္ခိယ ရတနတ္တယ ဝိသယဘူတံ တံသာခနေ ကန္တိနိဒာန ဘူတဿ အာလောကိယယာတိသယဂုဏဝိသေသယုတ္တဿ မဟတော ပ္ပတိမဟာနီယဿ ရတနတ္တယဿ သပ္ပသာဒနုရူ ပံ ပူဇာဝိသယံ တဒနုဿ(ရဏံ ကတ္◌တ) ဂုရုသန္နိယောဂမနုဋ္ဌာတုံ–

ကိန္တေဟိ ဟဒသုဿူသာ၊ ယေသံ နတ္ထိ ဂုရူနိဟ။
ယေ တပ္ပာဒရဇောကိဏ္ဏာ၊ တေဝ သာဓူ ဝိဝေကိနောတိ။

ဝစနတော အတ္တနော ဂုရုပူဇာ ပုရဿရံ ပဉ္စိကာဝိဝရဏံ ပထိ’ယာ ပဉ္စိကာ’တိအာဒိနာ ကတပဋိညတ္တာ သမ္ပတိ မဟာဒယောတိအာဒိနော ဂန္ထဿ သာဓုဇနဝဏ္ဏနံ ဝဏ္ဏနမာရဘိဿာမ။

နနု စ ဝုတ္တိဂန္ထဿ ဝဏ္ဏနာယံ ကတာဘိနိဝေသော-ယမာစရိယောတိ ကထမိဟာနဓိကတေ မဟာဒယောတိအာဒိ ကေ ပဋိပန္နောတိ ရတနတ္တပ္ပဏာမဂန္ထကတ္တု၊ဂန္ထနိဿယဂန္ထာရမ္ဘဖလအဘိဓေယျသဒ္ဒာတ- ပယောဇန သောတုဇနသမုဿာဟနာနံ သန္ဒဿနတ္ထံ။ တတ္ထ ရတနတ္တယပ္ပဏာမ ကရဏံ အန္တရာယကရာပုညဝိဃာတ ကရပုညဝိသေသုပ္ပာဒနေန ကတ္တု မိစ္ဆိတဿ ဂန္ထဿ အနန္တရာယေန် ပရိသမာပနတ္ထံ။ ဝဓိပဏာမော ပနေတ္ထ သောတူနမ္ပိ ယထာဝုတ္တတ္ထနိပ္ဖာဒနကော အာစရိယေနာပ္ပယ မတ္ထော ဒဿိတောယေဝ’တတ္ထ ရတနတ္တယ ပ္ပဏာမသန္ဒဿန’န္တိအာဒိနာ, တစသိကသတ္ထာဓိကာရတောပိ ဝဓိပဏာမောတိ ကာယပ္ပဏာမော မနောပဏာမော စ။ န ကတော, ဂန္ထကတ္တုသန္ဒဿနံ ဂန္ထဿ ပမာဏ ဘာဝဝိဘာဝနတ္ထံ, ဂန္ထနိဿယသန္ဒဿနံ အတ္တနိယ ဘာဝသန္ဓဿနေန တဗ္ဗိသုဒ္ဓိဒဿနတ္ထံ, ဂန္ထာရမ္ဘဖလဒဿနံ တပ္ပဋိက္ခေပကဇနနိသေဓာယ, အဘိဓေယျ သဒ္ဒာတယယောဇနသန္ဒဿနံ ဝိမံသာပုဗ္ဗကာရိနံ ပယောဇနော ဟလမ္ဘာပုဗ္ဗိကာ သတ္တေ ပဝတ္တတီတိ သောတုဇန သမုဿာဟနံ (ကတ္◌တ) အာဒရေန ဂန္ထေ ပဝတ္တနတ္ထံ, ယအာဟု –

သဗ္ဗဿေဝ ဟိ သတ္တဿ၊ ကမ္မဿာပိ စ ကဿစိ။
ကေနေတံ ဂယှတေ တာဝ၊ ယာဝ-ဝုတ္တမ္ပယောဇနံတိ။

နနု သတ္တပ္ပယောဇနာနံ သမ္ဗန္ဓောပိ ဝတ္တဗ္ဗော ဣဒမဿ ပယောဇနန္တိ ယတော–

သိဒ္ဓပ္ပယောဇနံ သိဒ္ဓါသမ္ဗန္ဓံ သောတုမိစ္ဆတိ။
သောတာအော တေန ဝတ္တဗ္ဗော၊ သမ္ဗန္ဓော သပ္ပယောဇနောတိ။

တတ္ထေဒမုတ္တရံ–

သတ္တံ ပယောဇနဉ္စေဝ၊ ဥဘော သမ္ဗန္ဓနိဿယာ။
တံ ဝုတ္တန္တောဂတ္တာ န၊ ဘိန္နော ဝုတ္တော ပယောဇနာတိ။

ပယောဇနပ္ပယောဇနမ္ပန သာမတ္ထိယလဒ္ဓမ္ပိ သယမာစရိယေန “ကော ပန သဒ္ဒလက္ခဏဿ အဇ္ဈာနေ အေ သော”တိအာဒိနာ ဝုတ္တနယေန ဝိညာတဗ္ဗံ။

တတ္ထ‘မဟာဒယော’တ္យာဒိနာ ကထာဒ္ဝယေန ရတနတ္တယပဏာမော ဒဿိတော, ‘ယော ဣဒ္ဓိမန္တေသူ’တိ အာဒိနာ ဂန္ထကတ္တာ, ‘သဒ္ဒသတ္ထ’န္တိအာဒိနာ ဂန္ထနိဿယော, ‘သင္ခေပနယေနာ’တိစ ‘သာရဘူတံ ဝိပုလတ္ထက ဟိံ အနာကုလ’န္တိ စ ဣမေဟိ ဂန္ထာရမ္ဘဖလံ သောတုဇနသမုဿာဟနဉ္စ, အဘိဓေယျသင္ခါတပ္ပယောဇနမ္ပ န‘သံဝဏ္ဏန’န္တိ ဣမိနာ ဒဿိတံ အနုဝတ္တ ဗ္ဗပဒေသေန သံဝဏ္ဏိယတိ ဝိဝရိတ္ဗတ ဝိတ္ထာရေတ္ဗတ ကထီယတိ အ တ္ထော ဧတာယာတိ သံဝဏ္ဏနာဘိ ကတ္ဗတ, တမ္ပန ဝိဝရိတ္ဗတ ကထနံ သဒ္ဒာနုသာသနသတ္ထသန္နိဿယတ္တာ အဘိ ဓေယျော နာမ သမုဒိတေန သတ္ထေန ဝစနီယတ္တော တံ [ဝစနီယတ္တောတိ (ဟေတ္ထကေ)] ဝုတ္တသဒ္ဒါနုသိဋ္ဌိသ င္ခါတပယောဇနမေတတိ အယမေတ္ထ သမုဒာယတ္ထော။

အယမ္ပနေတ္ထ အဝယဝတ္ထော-ယောတိ အနိယမဝစနံ ဓမ္မရာဇသဒ္ဒါ ပေက္ခာယ ဧတ္ထ ပုလ္လိင်္ဂတာ, တေနေ တ္ထ ဝုစ္စမာနဂုဏဝိသေသာ ဓာရပုဂ္ဂလဝိသေသနိဒ္ဒေသနံ, ဒယတိ ဒုက္ခံ အပနေတ္ဗတ ပရေသံ သုခံ ဒဒာတိ, ဒယီယတိ တ သပ္ပုရိသေဟိ ဂမိယ(တိ သ) သန္တာနေ ပဝတ္တီယတိ, ဒယတိ တ ပရဒုက္ခံ ဟိံသတိ, ဒယတိ တ ပရဒုက္ခံ ဂဏ္ဗဟာတိ တံဝသေန အတ္တနော ဟဒယခေဒံ ကရောတီတိ ဒယာ, “ဒယ=အနုဂတိ ဟိံသာအနေသု” ဣစ္စသ္မာ “ဣတ္ထိယမဏတ္တိက ယက္ယာစေ”တိ (၅-၄၉) အပ္ပစ္စယော, ဝိသယမဟန္တတာယ မဟတီ ပသတ္ထာ တ ဒယာ အဿာတိ မဟာဒယော, ဝိသေသန သမာသေ “သဒ္ခါဒိတ္ဗဝ” (၄-၈၄) ဝက္ခမာနပာရမိတာသမ္ဘရဏဒုက္ခာနုဘဝ နာနမိဒံ ဟေတုဝစနံ, ကမ္မကိ လေသေဟိ ဇနိတာတိ ဇနာ သတ္တလောကော, ဣမိနာ ခီဏာသတပိ သင်္ဂယှဟန္တိ တေသမ္ပိ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသုခဝိဟာရသင္ခါ တ ဟိတဿ အနတော, ဇနာနံ သမူဟော ဇနတာ တဿာ ဟိတာယ အဘိဝမိုယာ သကလဝဋ္ဋ ဒုက္ခနိဿဋ္ဌနိဗ္ဗာနသုခ ဘာဂိယကရဏာယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ, အဿစ’သမ္ပုရိယ’န္တိ ဣမိနာ’ဒုက္ခမနုဘဝိ’တိ ဣမိနာ စ သမ္ဗန္ဓော, သမ္ဗ ဗောဓိတိ ဧတ္ထ သံသဒ္ဒော သာမန္တိ ဣမမတ္ထံ ဒီပေတိ, တသ္မာ သံသယမေဝ အနညဗောဓိတော ဟုတ္ဗတ ဧတ္တာရိ သစ္စာနိ ဗုဇ္ဈတိ ပဋိဝိဇ္ဈတိ ဧတာယာတိ သမ္ဗောဓိ, သံပုဗ္ဗာ ဗုဓဓာတုတော “ဣ”ဣတိ ဏ္ဗတဒိ (ကော) ဣပ္ပစ္စယော, သတသနသကလသံကိလေသပ္ပဟာယကံ ဘဂဝတော အရဟတ္တမဂ္ဂညာဏံ သဗ္ဗညုတညာဏန္တိပိ ဝဒန္တိ, သမ္ပာပ ယတီတိ သမ္ပာပကံ, သမ္ဗောဓိယာ သမ္ပာပကန္တိ ဆဋ္ဌီသမာသော, ကိန္တိ ဓမ္မဇာတံ ဓမ္မသဒ္ဒေနေတ္ထ ဟာရမိဓမ္မာ ပဉ္စမဟာပရိစ္စာကဒယော စ အဓိပ္ပေတာ, တေပိ ဟိ အတ္တာနံ ဓာရေန္တံ ဓာရေန္တိ သမ္ဗောဓိ သမ္ပာပနသာမတ္ထိယ ယောဂေန ပရေပိ ဓာရေန္တိ နာမာတိ ဓမ္မာတိ ဝုစ္စန္တိ, ‘ဓရ=ဓာရဏေ’ဣစ္စသ္မာ ခီသု, ဝိယာဒိသုတ္တေန ဏ္ဗတ ဒိ(ကော) မပ္ပစ္စယော, ဓမ္မာနံဇာတံ, ဓမ္မာဝေတ ဇာတံ, သမ္ဗောဓိသမ္ပာပကဉ္စ တံ ဓမ္မဇာတံ စေတိ ဝိသေသနသမာ သော, ‘သမ္ပုရိယ’န္တိ မဿေတံ ကမ္မံ, သမ္ပုရိယန္တိ ပယောဂသမ္ပတ္တိယောက ဒီပင်္ကရ (ဟာဒ)မူလေ ဟတ္ထောပဂတ မ္ပိ နိဗ္ဗာနမ္ပဟာယ ယထာဝုတ္တကရဏာဂုဏယောဂသီတလီဘူတဟဒယတာယ “ကထန္နာမေတေ အစ္စန္တ ဒုဿဟ ဝဋ္ဋဒုက္ခောပဂတေ သတ္တေ တံမဟာဒုက္ခာ မောစေဿာမီ”တိ ဝဋ္ဋဒုက္ခနိဿရဏေကဟေတုတာယ သမ္မာ ပူရေန္ဗ တော ဝမေန္တော ဝုမိုံ ဝိရူဋ္ဌှံ ဝေပုလ္လံ ဂမေန္တောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ, ဟေတုယေဝေဒမပိ ဒုက္ခာနုဘဝနဿ, မဟာဒယတာ ပနဿ ပရမ္ပရဟေတု, ဒုဋ္ဌု ခနတိ ကာယိကံ အဿာဒန္တိ’ဒုပုဗ္ဗာ ခနိသ္မာ’ “ဏ္ဗဝိ”တိ (၅-၄) ဏ္ဗဝိ, ဒု

က္ခံ ကာယိကဒုက္ခ ဝေဒနာ, ကီဒိသန္တိ အာဟ-'အနန္တရူပ'န္တိ, သဘာဝဝစနော ယံ ရူပသဒ္ဒော "ပိယရူပ"န္တိအာဒီသုဝိယ, တေ စ ဒုက္ခသဘာတ (အနန္တာ) အနန္တကာရဏာနံ ဝသေန, တသ္မာ အနန္တံ ရူပံ သဘာတေ အဿာတိ အနန္တရူပံ, တံ ဒုက္ခံ အနုဘဝိ ဝိန္ဒိ, ကိမိတတိ အာဟ-'သုခံ တ'တိ, သုဋ္ဌု ခနတိ ကာယိကံ အာဗာဓန္တိ သုခံ, ဣဝသဒ္ဒော သဓမ္မတ္တသင်္ခာတောပမာဇောတကော, သဓမ္မတ္တဉ္စာပိ ဥပမာ, ဝုတ္တဉ္စာပိ "ဥပမာနောပမေယ္ယာနံ, သဓမ္မတ္တံ သိယော ပမာ"တိ, ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ "အနိဋ္ဌာနုဘဝနသဘာဝတယာပိ ဒုက္ခဝေဒနာယ အနုဘဝနသဘာဝသာမညေန အဇ္ဈာသယသမ္ပတ္တိဝိသေသယောက မဟာကာရုဏိကဿ သုခေန သဒိသတာပတ္တိဟောတီတိ ဒုက္ခမ္ပိ သမာနံ တံ သုခမိဝ ဝိန္ဒိ"တိ။ ကထမညထာ ဝဋ္ဋဒုက္ခတော သကလလောကဿ သမုဒ္ဓရဏံ သိယာတိ, အထဝါ သုခမိဝ သုခံ ဝိန္ဒန္တော ဝိယ အနုညဝိန္ဒိယမပိ တာဒိသံ ဒုက္ခံ သကလလောကဟိတာဝ ဟိတမနတာယ ဝိန္ဒိတိ အတ္ထော, တေနာဟ 'အခိန္နရူပေ'တိ, အခိန္နံ ပရိဿမမပ္ပတ္တံ ရူပံ သဘာတေ အဿာတိ ဝိဂ္ဂဟော။

တံ ဓမ္မရာဇန္တိ ယောတိ အနိယမနိဒ္ဒိဋ္ဌဿ ဝုတ္တဂုဏဝိသေသာဓာရ ပုဂ္ဂလဿနိယမနဝစနံ, ဓမ္မေန ရာဇတိ နော အဓမ္မေနာတိ တ, အတ္တနာ ပဋိဝိဒ္ဓဿ သာမိဘာဝေန ဓမ္မဿ ရာဇာ သာမီတိ တ, အတ္တနာ ပဋိဝိဇ္ဈိယမာနေ ဓမ္မေ ပဋိဝိဇ္ဈန္တော ဝ တတ္ထ ရာဇတိ ဒိပ္ပတီတိ တ, ပရူပကာရဝသေန တဒတ္ထာယေဝ ပဋိပန္နတ္တာ ပရေသံ ဓမ္မံ ရာဇေတိ ပကာသေတီတိ တ ဓမ္မရာဇာ, တံ ဓမ္မရာဇံ နမိတွာတိ သမ္ဗန္ဓော, နမဿိတွာတိ အတ္ထော, ကီဒိသန္တိ အာဟ-'ဇိတမာရဝိရံ သုဓန္တ သောဝဏ္ဏနိဘာ'န္တိ။ တတ္ထ မာရော စ သော ဝိရောစာတိ မာရဝိရော ဇိတော ဝိဒ္ဓေဓသ္တဗလော မာရဝိရော နာတိ ဇိတမာရဝိရော, တံ, ကိဉ္စာပိ ဒေဝပုတ္တကိလေသာဘိသင်္ခာရမစ္စုက္ခန္ဓ မာရာ-နေန ဇိတာ ဧဝ, တထာပိ ဝိရသဒ္ဒသန္နိဓာနေန ဒေဝပုတ္တမာရေ ဂဟိတေ တံဝိဇယာ အညေပိ ဇိတာ ဧဝ နာမ ဟောန္တီတိ ဝိညေယ္ယံ, သုဋ္ဌု ဓန္တံ ဓမိတံ ဥဒ္ဓရိတံ သုဓန္တံ, သုဝဏ္ဏမေဝ သောဝဏ္ဏံ, သုဓန္တ စ တံ သောဝဏ္ဏဉ္စ, တဿေဝ နိဘာ သောဘာ အဿေတိ သမာသော, အထဝါ သုဓန္တဉ္စ တံ သုဝဏ္ဏံ စေတိ သမာသေ တဿိဒန္တိ "ဏော"တိ (၄-၃၄) ဏပ္ပစ္စယေ "မဇ္ဈေ"တိ (၄-၁၂၆) မဇ္ဈုဝုဒ္ဓိယံ သုဓန္တသောဝဏ္ဏံ ပဋိမာရူပံ, တေန နိဘော သဒိသော, တံ။

တွာဝတာ စ –

> ဟေတု ဖလံ ပရတ္တော စ၊ သဗ္ဗောပိ ထုတိသင်္ဂဟော။
> ဟေတု သမ္ဗောဓိတော၊ ပုဗ္ဗေဝ၊ ယမည့် တတောပရီတိ။

ဝုတ္တဟေတုဖလသတ္တောပကာရဝသေန ဗုဒ္ဓရတနဿ ထုတိပုဗ္ဗကမ္ပဏာမံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ဓမ္မရာဇေန တေနာပိ ပူဇနီယဿ ဓမ္မရတနဿ နိပစ္စကာရံ ဒဿေတုံ'ဓမ္မဉ္စ မောဟန္ဓတမပ္ပဓံသိ'န္တိ အာဟ, တတ္ထ စ သဒ္ဒေ 'ဓမ္မဉ္စ နမိတွာ'တိ [နမဿိတွာ (ဟောတ္တကေ)] နမဿနကိရိယာယ ဓမ္မံ သမ္ပိဏ္ဍေတိ, ကိမ္ဘူတန္တိ အာဟ, 'မောဟန္ဓတမပ္ပဓံသိ'န္တိ, မုယှတီတိ မောဟော=အညာဏံ, အန္ဓယတိ သမတ္တစက္ခုဝိညာဏပရိဟာနေနာတိ အန္ဓံ, အန္ဓဉ္စ တံ တမဉ္စေတိ အန္ဓတမံ=ဗဟုဟတိမိရံ, မောဟောယေဝ တံသဒိသတာယ အန္ဓတမန္တိ မော ဟန္ဓတမံ, တံ ပဓံသေတိ ပကာရေန နာသေတိ သီလေနာတိ မောဟန္ဓတမပ္ပဓံသီ, ပသဒ္ဒဿပကာသနတ္ထံ ဟိတွာ ပကာရတ္ထဿ သေဝ ဂဟဏတော ပရိယတ္တိယာ သဟ–

> သောတာပတ္တာဒယော မဂ္ဂ၊စတ္တာရော တပ္ဖလာနိစ။
> စတ္တာရိ အထ နိဗ္ဗာနံ၊ ဓမ္မာ လောကုတ္တရာ နတတိ။

ဝုတ္တနဝလောကုတ္တရမ္မော ဂဟိတာတိ ဝိညာတဗ္ဗံ, အညထာ အရဟတ္တမဂ္ဂေဝ ဂယှေဟယ္ယ, ကသ္မာ ပနေတ္ထ မောဟဿေဝ ပဟာနံ ဝုတ္တံ, နေတရေသန္တိ တမ္မူလကတ္တာ သဗ္ဗကိလေသာနံ, တပ္ပဟာနသ္မိဉ္စ ဟိ ဝုစ္စမာနေ တမ္မူလေနေတရေသမ္ပိ ပဟာနံ ဝုတ္တမေဝ ဟောတီတိ။

ဇဝံ ဓမ္မရတနဿ နမက္ကာရံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ တဒါဓာရဘူတသင်္ဃရတနံ နမဿိတုံ 'သင်္ဃံ တထာ သင်္ဃဋ္ဌိတံ ဂုဏေဟိ'တိ ဝုတ္တံ, တတ္ထ တထာသဒ္ဒော သမုစ္စယေ တ, ဝစောယုတ္တိယံ တ, ဝစောယုတ္တိပက္ခေ စ သဒ္ဒော အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗော, ကိလေသာဒယော သံဟနတိ ဟိံသတီတိ သင်္ဃော, သံပုဗ္ဗတော ဟနတိသ္မာ ကွဝိမ္ပဟိ "ကွဝိမ္

ဟိ ဃောပရိပစ္စသမော ဟီ’’တိ (၅.၁၀၀) ဟနသ္သ ဃော, ကိလေသဟိံသနဋ္ဌေတ္တ တဒင်္ဂါဒိဝသေန ဂဟိတံ, ဂုဏေဟိ
တိ သာမညနိဒ္ဒေသတော သမ္ဗုတိသင္ဃေန သဒ္ဓိံ

စတ္တာရော စ ပဋိပန္နာ၊ စတ္တာရော စ ဖလေဋ္ဌိတာ။
ဧသ သင်္ဃော ဥဇုဘူတော၊ ပညာသီလသမာဟိတောတိ။

ဝုတ္တအဋ္ဌအရိယပုဂ္ဂလာ ဂယှတ္တိ, ဂုဏေဟီတိ လောကိယလောကုတ္တရေဟိ သီလာဒိဂုဏေဟိ, သင္ဃမ္ဒိတန္တ
တိ သံဟတံ။

ဧဝမနန္တရာယေန ဂန္ထပရိသမာပနတ္ထမနန္တ ဂုဏဝိသိဋ္ဌလောကတ္တယဂ္ဂဿီခာမဏိဘူတသ္သ ရတနတ္တယ
သ္သ ပဏာမံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ဂန္ထ ကတ္တာဒိယထာဝုတ္တတ္ထောပဒဿန ပုဗ္ဗင်္ဂမတ္တနာ သမာရဘိတဗ္ဗံ ဂန္ထ
ကရဏံ ပဋိညာတုကာမော’ယော ဣဒ္ဓိမန္တေသူ’တိအာဒိမာဟ, တတ္ထ ‘ယော’တိ ဣမဿ ‘တန္နာမဓေယျေနာ’တိ
ဣမိနာ သမ္ဗန္ဓော, ဧတာယ သတ္တာ ဣဇ္ဈန္တိ ဣဒ္ဓါ ဝုဒ္ဓါ ဥက္ကံသဂတာ ဟောန္တီတိ ဣဒ္ဓိ=ဣဒ္ဓိဝိဓာဒယော
လောကိယာ လောကုတ္တရာ စ သာ ဧတေသမတ္ထီတိ ဣဒ္ဓိမန္တော, တေသု ဣဒ္ဓိမန္တေသု, ဣဒ္ဓိမန္တာနံ မဟာသာဝ
ကာနံ မဇ္ဈေတိ အတ္ထော, မဟတ္တပ္ပတ္တောတိ မဟတ္တံ မဟန္တဘာဝံ ဂတော, တန္နာမဓေယျေနာတိ တဿေဝ
နာမဓေယျမဿာတိ တန္နာမဓေယျော, တေန, တပောဓနေနာတိ မုနိနာ, ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ- “ဧတဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ
မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ ဣဒ္ဓိမန္တာနံ ယဒိဒံ မောဂ္ဂလ္လာနော”တိ ဘဂဝတာ ဣဒ္ဓိမန္တေသု ဧတဒဂ္ဂေ ဌပိတော မဟာ
မောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရော နာမ ယော ဒုတိယော အဂ္ဂသာဝကော။ (တေန သမာနနာမဓေယျေနာတိ) တမပဒိသန္တော-
ယမာစရိယော အနုဒ္ဓတဘာဝေန ဥဇုနာက္ကမေန နာမာဒိကမဝတွာ ဝင်္ကဝုတ္တိယာ အတ္တနော မောဂ္ဂလ္လာနောတိ နာမံ
မဟာသာမိဌာနန္တရပ္ပတ္တိံ ကာလောစိတပညာ ဝေယျတ္တိယံ ဗုဒ္ဓသာသနောပကာရိတာဒိဉ္စ ဝိဘာဝေတိ။ ‘ယံ ရစိ
တ’န္တိ သမ္ဗန္ဓော, ရစိတန္တိ ကတံ, ကိန္တိ အာဟ သဒ္ဒသတ္ထ’န္တိ, သဒ္ဒသတ္ထံ နာမ သုတ္တ, သဒ္ဒလက္ခဏဗ္ဗ
ယာကရဏာဒ္ယုပရနာမဓေယျံ, သုတ္တံ(ဟိ) ‘သဒ္ဒါ (လက္ခီယန္တိ) သာသီယန္တိ အနုသာသီယန္တိ ပကတိပ္ပစ္စယာဒိ
ဝိဘာဂကပ္ပနာယ ဧတေနာ’တိ သဒ္ဒလက္ခဏန္တိ စ ‘ဗျာကရီယန္တိ သဒ္ဒနိပ္ဖာဒနဝသေန ကထီယန္တိ ဧတေနာ’တိ ဗ္ဗ
ယာကရဏန္တိ စ ဝုစ္စတိ, အပရမ္ပန ဝုတ္တာဒိ တဒုပကရဏဘာဝေန သဒ္ဒသတ္ထံ သဒ္ဒလက္ခဏံ ဗျာကရဏန္တိ စ ဝု
စ္စတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, အနုနန္တိ တဗ္ဗိသေသနံ, အသေသလက္ခဏောပသင်္ဂါဟကဘာဝေန ဝတ္တဗ္ဗဿာပရဿာဘာ
တ သမ္ပုဏ္ဏန္တိ အတ္ထော, အထာတိ အနန္တရတ္တေ နိပာတော, သဒ္ဒသတ္ထရစနာနန္တရန္တိ အတ္ထော, တဿေ
တိ သဒ္ဒသတ္ထဿ, ဝုတ္တိ စ သမာသာ ကတာတိ သမ္ဗန္ဓော, သုတ္တံ ဝိဝရီယတိ ဧတာယာတိ ဝုတ္တိ, သမဿတေ
သင်္ခိပီယတီတိ သမာသာ။

တဿာပီတိ ဝုတ္တိယာပိ, သင်္ဂဟေတွာတ သဒ္ဒဝသေန သင်္ကုစိတံ ဝိယ ကတွာတ ခိပနံ သင်္ခေပေ, တဿ န
ယော ကမော သင်္ခေပနယော, တေန, ဘောတတိ ယော သဒ္ဒသတ္ထဿ ဝုတ္တိယာ စ ကတ္တာ သော ဧဝ, ဣဒါနိ သုတွ
တဝုတ္တိရစနာနန္တရမဝသရပ္ပတ္တေ ဣမသ္မိံ ကာလေ, သမာရဘေယျ သမ္မာ အာရဗ္ဘံ ကရေယျ ဗဟုန္နံ ကိရိယာ
က္ခဏာနမာဒိဘူတံ ကိရိယာက္ခဏမနုတိဋ္ဌေယျ, ကိန္တိ သံဝဏ္ဏနံ, သံဝဏ္ဏီယတိ အတ္တော ဧတာယာတိ သံဝဏ္ဏနာ,
ပဉ္စိယတိ ဝိပဉ္စိယတိ ဗျတ္တီ ကရီယတိ ဝုတ္တိ အတ္တော ဧတာယာတိ တ, တံ ပဉ္စယတီတိ တ လဒ္ဓနာမပဉ္စိကာ, တံ။

ဧဝမတ္တနာ ကရဏီယသတ္ထမ္ပဋိဇာနိတွာ တဒနန္တရံ “ဒွေဝ မေ ဘိက္ခဝေ ပစ္စယာ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ဥပ္ပာဒာယ (က
တမေ ဒွေဝ) ပရတော စ ဃောသော (အဇ္ဈတ္တဉ္စ) ယောနိသော မနသိကာရော”တိ ဝစနတော သမ္မာသဝနပဋိဗဒ္ဓာ သဗ္ဗ
ဗာပိ သာသန (ပ္ပဋိ) သမ္ပတ္တီတိ သာသနပ္ပဋိပတ္တိယာ ဗျာကရဏဿ မူလကာရဏတ္တာ တံ သဝနေ သာဓုဇနေ နိ
ယောဇေန္တော ‘တံ သာရဘူတ’န္တိအာဒိမာဟ, တတ္ထ တန္တိ ယသဒ္ဒဝိရဟေပိ အဓိကတတ္တာ သံဝဏ္ဏနံ ပရာမသတိ,
တံ သုဏန္တူ’တိ သမ္ဗန္ဓော, သာဓူတိ သဝနကိရိယာဝိသေသနံ, အတ္ထာနုရူပံ ဗျဉ္ဇနံ, ဗျဉ္ဇနာနုရူပဉ္စ အတ္ထံသလ္လ
လက္ခေတွာတ အနညမနာ ဟုတွာတ သက္ကစ္စံ သုဏန္တူတိ အတ္ထော သုဝဏ္ဏဘာဇနေ နိက္ခိတ္တသီဟဝသာဝိယ အဝိန
ဿမာနံ ကတွာတ ဟဒယေ ဌပနဝသေန, သက္ကစ္စသဝနမေဝ ဟိ သောတူနမတ္ထာဝဟံ ဟောတီတိ, သန္တောတိ သဝန
ကိရိယာယ ကတ္တာရော ဒဿေတိ, တထာ သာတိသယဗျာကရဏံ။ တထာဝိဓာ ဧဝ သပ္ပုရိသာ သာဓုကံ သောတုကာမာ
ဟောန္တီတိ, ကိမ္ဘူတန္တိ အာဟ ‘သာရဘူတ’န္တိအာဒိ, ဘူတသဒ္ဒော ဧတ္ထ “ဘူတသ္မိံ ပါစိတ္တိယ’န္တိအာဒီသု

ဝိယ ဝိဇ္ဇမာနတ္တော, ဖေဂ္ဂုတ္တာဘာဝေန အပရိစ္စဇနီယတာယ သာရော ထိရံ သော အတ္တော ဗုဒ္ဓနုဒ္ဓ အဿာ အတ္ထိတိ သာရာ စ သာ ဘူတာစ, အထ တ လောကိယလောကုတ္တရဂုဏာတိသယသာဓနေကသာဓနဘာဝတော သေဋ္ဌ ဋ္ဌေန သာရဠ္ဌ သာ ဘူတာစာတိ သာရဘူတာ, တံ ဂန္ထော ယေဝေတ္ထ သင္ဃေပိတော, အတ္တော ပန နယက္ကဟိတတာ ယပိ သဗ္ဗထာ ဒဿိတောယေတတိ ဝိပုလံ အတ္တံ ဂဏှာတိတိ ဝိပုလတ္တကဟိ, တံ, ဝိဓိယမာနဝဏ္ဏနာက္ကမဝိသေ သေန ဗုာကုလဿ ဝဏ္ဏနာက္ကမဿ နိရသနတော နတ္ထိ အာကုလံ ကိဉ္စိ အဿာတိ အနာကုလံ, တံ, ဣမိနာ စ ကစ္စ စာယနဝုတ္တိဝဏ္ဏနာသု န တထာဘာဝံ ဒဿေတိ။

တဒေဝမဓိကတတ္ထာယေတယမာစရိယော ဂန္ထာရမ္ဘေ'မဟာဒယော ယော'တိအာဒိကေ ပဋ္ဌပဇ္ဇိတ္တ အနိ အတ္တ နာ ဝဏ္ဏနီယဿ ဂန္ထဿာဒိ ဘူတံ တက္ကမနဓိကတပရိဟာရမုခေနေတေပဠဿ ဗုာဿာတုမာဟ- 'ဣဓာ'တိ အာဒိ, တတ္ထ ဣဓာတိ ဣမသ္မိံ မာဂဓိကသဒ္ဒလက္ခဏဝိရစနာဓိကာရေ, မာဂဓာနံ သဒ္ဒာနံ ဣဒန္တိ မာဂဓိကံ, မာဂဓိကံ သဒ္ဒလက္ခဏန္တိ ဝိသေသန သမာသော, ဝိရစယိတုကာမောတိ ကတ္တုကာမော, ရတိဇနေတီတိ ရတနံ, ရမယတိ [ရ တ ယတီ (ပောတ္ထကေ)] တိ (တ) ရတနံ အနပ္ပစ္စယေန, အထတ ယံ လောကေ စိတ္တီကတာဒိကံ ရတနန္တိ ဝုစ္စတိ, ဣဒ မ္ပိ တံ သဒိသတာယ ရတနန္တိ ဝုစ္စတိ, တထာစာဟု–

စိတ္တီကတံ မဟဂ္ဃဥ္စ၊ အတုလံ ဒုလ္လဘဒဿနံ။
အနောမသတ္တပရိဘောဂံ၊ ရတနံ တေန ဝုစ္စတီတိ။

ဗုဒ္ဓာဒိနမေတမဓိဝစနံ, တယော အဝယဝ အဿာတိ တယံ, သမုဒာယော, ရတနာနံ တယံ ရတနတ္တယံ, အဝယဝဝိနိ မုတ္တဿ ပန သမုဒာယဿ အဘာဝတော တီဏိ ဝေ ရတနာနိ ဝုစ္စန္တိ, ပဏာမနံ ပဏာမော, ရတနတ္တယဂုဏာနိန္န တာ, ပဏာမန္တိ တောယာတိ တ ပဏာမော, ပဏာမကိရိယာနိပ္ဖာဒိကာ ကုသလစေတနာ, ရတနတ္တယဿ ပဏာမောတိ ဆဋ္ဌီသမာသော, အဘိဓီယတိ ပဋ္ဌိဟဒီယတီတ္ယဘိဓေယျော သမုဒိတေန သတ္တေန ဝစနီယတ္တော, ယေန စ ယော ပ ဋ္ဌိဟဒီယတိ သော တဿ အတ္တော ဟောတီတိ, သော စ ပကတိပ္ပစ္စယာဒိဝိဘာဂကပ္ပနာယ သဒ္ဒာနံ သင္ခရဏံ, သဒ္ဒ သတ္တေန ဟိ သဒ္ဒသင္ခရဏမေဝ ပဋ္ဌိဟဒီယတိ, (ရတနတ္တယပ္ပဏာမော စ အဘိဓေယျော စ) ရတနတ္တယပ္ပဏာ မာဘိဓေယျန္တိ စတ္တသမာသော, တဿ သန္ဒဿနံ အတ္တော ယဿာတိ အညပဒတ္တော, ကိန္တံ တက္ကံ, တာ တတိ တက္ကာလက္ကာရေ, နနုစေဝမဓိကတတ္တေပိ အဘိဓေယျမတ္တမေဝဒဿေတဗ္ဗံ သိယာ ကိံ တစာပဏာမေ န, ကာယမနောမယေနာပိ ပုညာတိ သယပ္ပတ္တိယာ အဘိသမီဟိတတ္ထသိဒ္ဓိ ဟောတေတတိ ဓောဒနံ မနသိ နိဓာယ ဝစီပ ဏာမဿ ပရတ္ထသန္ဒဿယတဥ္စ တဿေဝ ဝိဘာဂေန ပယောဇနဥ္စ ဒဿေတုမာဟ- 'တတ္ထ'ဣစ္စာဒိ, ဂုဏ သဒ္ဒော တွေ "သတဂုဏာ ဒက္ခိဏာ ဟဋ္ဌိကင္ခာ"တိအာဒီသု ဝိယ အာနိသံသဒ္ဒော, ဂုဏာနမာနိသံသာနံ အနုကူလံ အနု ဂုဏံ, ဟေတုမန္တဝိသေသနမေတံ, ပဓာနဘာဝံ နီတံ ပဏီတံ အတိဥတ္တမန္တိ အတ္တော, အတိသယေန ပဏီတံ ပဏီတ တရံ, စိတ္တဿသန္တာနံ ပဗန္ဓော စိတ္တသန္တာနံ, ပဏီတတရဥ္စ တံ စိတ္တသန္တာနဥ္စ, အနုဂုဏဥ္စ တံ ပဏီတတရစိတ္တ သန္တာနဥ္စာတိ ဝိသေသနသမာသော, တပ္ပဏာမကရဏေန အနုဂုဏ။ပေ။ သန္တာနံ ယေသန္တိ အညပဒတ္တော, တေသံ, ယထာ တေ သောတာရော ရတနတ္တယဿ ပဏာမကရဏေန ပုညာတိသယပ္ပဋ္ဌိလာဘာ အနေကာနိသံသာတိသယပ္ပဋ္ဌိ လာဘာနုကူလ စိတ္တသန္တာနတာယ ပဓာနတရစိတ္တသန္တာနာ ဟောန္တိ, တထာ ပဝတ္တာနန္တိ အဓိပ္ပာယော, ဣဒမ္ပိ အ ဓိဂတာ။ပေ။ န္တရာဓာနန္တိမေသံ ဟေတုဘာဝေန တိဋ္ဌတိ, အဓိဂတာ ပတ္တာ အနေကေ ဗဟူ အာနိသံသဝိသေသာ အာယု ဝဏ္ဏသုခဗလပဋ္ဌိဘာနာဒယော ယေသန္တိ ဝိဂ္ဂဟော, ဝိသောသိတာ သုက္ခာပိတာ အန္တရာယာ ဘယာဒယော အဇ္ဈတ္တိ ကာ ဗာဟိယာ တ ယေသံ တထာဝိဓာနံ သောတူနံ, ဧတေပိ အဘိ,ပေ,ဒ္ဓတ္တန္တိ ဣစ္စဿ ဟေတူ, အဘိသမီဟိတဿ အနုဋ္ဌိတဿ ကတနိဋ္ဌိတဿ ဂန္တဿ အဝဗောဓဓေယေဝ ဖလံ, တဿ သိဇ္ဈနတ္ထံ, ကိန္တံ ရတနတ္တယပ္ပ ပဏာမသန္ဒဿနံ။

သတ္တံ ပုနပိ သစ္စန္တိ၊ ဘုဇမုက္ခိပ္ပ ဝုစ္စတေ။
သကတ္တော နတ္ထိ နတ္တေဝ၊ပရဿတ္ထမကုဗ္ဗတောတိ။

ဝစနတော ပရတ္တောဝ သပ္ပုရိသေဟိ ကတ္တဗ္ဗော, ပရတ္တေ သမ္မာဒိတေ ပန သကတ္တော သမ္ပန္နောဝ နာမ သိယာတိ မနသိ ကတ္ဝာ အာဟ- 'တေဒေတ'တိအာဒိ။ ကာယမနောသမာစရဏေန သမ္ပဇ္ဇမာနဥ္စ ဝစီသမာစရဏေန သမ္ပ

ပဇ္ဇတေတတိ အနေနေဝ တဏှေန ဝိညာယတီတိ အဝဂန္တဗ္ဗံ, ဗုဒ္ဓိ ပုဗ္ဗာ ယဿ ကရဏော တံ ဗုဒ္ဓိ ပုဗ္ဗံ, တံ သီလေန ကရောန္တော ဗုဒ္ဓိပုဗ္ဗကာရိနော, အဘိဓေယျဿ အဓိဂမော ဇာနနံ ပုဗ္ဗော ယဿ သော အဘိဓေယျာဓိဂမပုဗ္ဗကော , အဝတာရော ပဝတ္တိ, ကေဒေသဒဿနေ "သမုဒ္ဒေါ ဒိဋ္ဌော"တိ ဝိယ ကေဒေသေပိ သမုဒါယတေဟာရဒဿနတော ပစ္ဆိမ ဟာဒေနာတိ ဝုတ္တံ, ပစ္ဆိမဟာဒဿေကဒေသဘူတေန 'သဒ္ဒလက္ခဏ'မိစ္စနေနာတိ အတ္ထော, သာဓိယံ သဒ္ဒါနံ သင်္ခရဏံ, သာဓနံ ဗျာကရဏံ, တံ လက္ခဏံ သဘာဝေ အဿာတိ သာဓိယသာဓနေလက္ခဏော, သာဓိယဿေဒံ သာဓနံ, သာဓနဿ စေဒံ သာဓိယန္တိ ဝေမဿေဒမ္ဘာဝဟေတုသဘာဝေ သမ္ဗန္ဓောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ, ပယောဇနံ အဘိဓေယျသဒ္ဒောပဒဿိတံ သဒ္ဒသင်္ခရဏံ, တတ္ထ သမ္ဗန္ဓဿန္တောဂဓတ္တံ။ သာဓိယောပဒဿနမုခေန သာဓနဿာပိ ဒဿိတတ္တာ နိဿယောပဒဿနတော, ဥဿုက္ကံ သမ္မာတယာမံ, ဗုဒ္ဓတ္တံ သဗ္ဗညုတညာဏံ, ပူရေတွာတတိ–

> မနုဿတ္တံ လိင်္ဂသမ္ပတ္တိ၊ ဟေတု သတ္ထာရဒဿနံ။
> ပဗ္ဗဇ္ဇာ ဂုဏသမ္ပတ္တိ၊ အဓိကာရော စ ဆန္ဒတာ။
> အဋ္ဌဓမ္မသမောဓာနာ၊ အဘိနီဟာရော သမိဇ္ဈတီတိ။

ဝုတ္တအဋ္ဌဓမ္မသမန္နာဂတေန အဘိနီဟာရေန သမန္နာဂတာ ဟုတွာ ယထာဝုတ္တေ ဟာရမိတာဒယော ဓမ္မေ ပူရေတွာတတိ အတ္ထော, အာဂတာတိ သတ္တတ္တိံသဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာနုဗ္ဗူဟနေန အာဂတာ, ဣဓာတိ ဣမသ္မိံ လောကေ, အာဂတာတိ ပတ္တာ ဥပ္ပန္နာ, တထာဂတောတိ ယထာ သမ္ပတိ ဇာတာ တေ ဘဂဝန္တော သတ္တပဒဝီတိဟာရေန ဂတာ, တထာ အယမ္ပိ ဥတ္တရာဘိမုခံ ဂတောတိ အတ္ထော, မုဟုတ္တဇာတောတတိ သမ္ပတိဇာတော ဧဝ, ဇာတသမနန္တရမေတတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ, ဝိက္ကမီတိ အဂမာသိ, သတ္တ ပဒါနိ ဂန္တွာန ဒိသာ ဝိလောကေသီတိ ဣဒံ "ဓမ္မတာ သော ဘိက္ခဝေ သမ္ပတိ ဇာတော ဗောဓိသတ္တော သမေဟိ ပာဒေဟိ ပတိဋ္ဌဟိတွာ"တိ ဧဝ မာဒိကာယ ပာဠိယာ သတ္တပဒဝီတိဟာရူပရိဋ္ဌိတဿ သဗ္ဗဒိသာနုဝိလောကနဿ ဝုတ္တတ္တာ ဝုတ္တံ, ဒိသာ ဝိလောကေသိ သမန္တတောတိ ဣဒမ္ပန 'သမေဟိ ပာဒေဟိ ဖုသိ ဝသုန္ဓရ'န္တိ တေဿ အနန္တရံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ပာဒေဟိ ဝသုန္ဓရာဖုသနာနန္တရမေဝ ဒသဒိသာဝလောကိတတွာ, အဋ္ဌင်္ဂါနိ နာမ–

> ဝိသဋ္ဌံ မဉ္ဇု ဝိညေယျံ၊ သဝနီယာ-ဝိသာရိနော။
> ဗိန္ဒု ဂမ္ဘီရနိန္နာဒိ၊စ္စေဝမဋ္ဌင်္ဂိကော သရောတိ။

ဝုတ္တာနိ   အဋ္ဌင်္ဂါနိ, တထာဂတောတိ ဣမဿေဝ ဝိသုံ အတ္ထပရိယာယံ ဒဿေတုံ 'အထဝါ'တိအာဒိမာဟ, အရိယေန သေတုနာတိ သမထဝိပဿနာသင်္ခာတေန ဥတ္တမေန မဂ္ဂေန, ဧဝမာဒိနာတိအာဒိသဒ္ဒေန တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ သဘာဝသရသလက္ခဏံ တထံ အာဂတော ယထာဝတော အဓိဂတော'ယေဂတ္ထုတ္တာ တေ ဗုဒ္ဓတ္တာ, ယေ ဗုဒ္ဓယာ တေ ဂတ္ထုတ္တာ'တိတထာဂတောတိ ဧဝမာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ, တတ္ထတတ္ထာတိ တေသု တေသု ဒီဃာဂမာဒိသု, တထာဂတဘာဝေတိ တထာဂတောတိ ဘဝနံ နိပ္ဖတ္တိ နမဿနကိရိယာဘိသမ္ဗန္ဓာတိ'နမဿိတွာ'တိ ဧတ္ထ နမဿနကိရိယာယ အဘိသမ္ဗန္ဓာ ဣမိနာ တထာဂတာဒီနံ ကမ္မတ္တံ ဝိဘာဝေတိ, နမဿနကိရိယာဝိသေသနတ္တာတိ 'နမဿိတွာ'တိ နမဿနံ ကတွာတတိ ဝုတ္တံ နာမ သိယာတိ နမဿနန္တိ ဝုတ္တနမဿနကိရိယာယ ဝိသေသနတွာ, ဗောဓိယာတိ ဗောဓိဝုစ္စတိ စတူသု မဂ္ဂေသု ဉာဏံ, တံ ဘဂဝတ ဧတ္ထ ပတ္တောတိ (ဗောဓိ, တဿာ) ဗောဓိရုက္ခဿာတိ အတ္ထော, မူလေတိ မူလသမီပေ "ယာဝ မဇ္ဈန္ဟိကေ ကာလေ ဆာယာ ဖရတိ နိဝာတေ ပဏ္ဏာနိ ပတန္တိ တာဝတာ ရုက္ခမူလံ"တိအာဒီသု ဝိယ, နနု အညေပိ ခီဏာသဝ 'အင်္ဂမဂ္ဂေနေ'စ္စာဒိနာ ဝက္ခမာန နယေန နိပ္ဖန္နာ တေတိ အနုယောဂံ မနသိကတွာ ဝုတ္တံ 'သဟေဝ တသနာယာ'တိ, န ဟိ ဘဂဝန္တံ ဌပေတွာ အညေ သဟ တသနာယ ကိလေသေ ပဟာတုံ သက္ကောန္တိ, တေနေ အညေဟိ အသာဓာရဏံ ဘဂဝတော အရဟတ္တန္တိ ဒဿေတိ, တေနေဝ ဣဒ္ဓိ သဒ္ဒဿ အတ္ထံ ဒဿေန္တော'တေပိ ဟိ'စ္စာဒိကံ ဝက္ခတိ, ကာပနာယံ တသနာ နာမ ပဟီနကိလေသဿာပိ အပ္ပဟီနကိလေသဿ ပယောဂသဒိသပယောဂဟေတုဘူတော ကိလေသနိဟိတော သာမတ္ထိယဝိသေသော'အာယသ္မတော ပိလိန္ဒဝစ္ဆဿ ဝသလသမုဒာစာရနိမိတ္တံ ဝိယ', အင်္ဂမဂ္ဂေနာတိ အရဟတ္တမဂ္ဂေန, သဗ္ဗကိလေသေ ရာကာဒိကေ, အရဟတ္တံ အင်္ဂဖလံ, သမ္ဗုတိ ဥပပတ္တိဒေဝဘာဝတော အညေန ဝိသုဒ္ဓိ ဒေဝဘာဝေနာတိနိပ္ဖန္နတ္တာ အာဟ-'ဝိသု

ဒ္ဓိဒေဝဘာဝေနာ’တိ, သကလကိလေသကာလုဿိယာပဂမေန ဝိသုဒ္ဓိပ္ပတ္တိယာ သဗ္ဗညုဂုဏာ လင်္ကာရေန ဝိသုဒ္ဓိဒေဝဘာဝေနာတိ အတ္ထော။

‘က္ကဓ=သံသိဒ္ဓိယံ’ က္ကဒ္ဓဝဏ္ဏော က္ကဒ္ဓာတတ္တပစ္စယေန, ‘ဂုဏ=အာမန္တဏေ’ ဘူတဒိသေသော, ဂုဏီယန္တိ ပရိစိယန္တိ သေယျတ္တိကေဟီတိ ဂုဏာ ကပ္ပစ္စယေန, တေပိတိ သာဝကပစ္စေကဗုဒ္ဓါပိ, ဟိ သဒ္ဒော ဟေတုမှိ, ယသ္မာ အဂ္ဂံ။ပေ.။ အနူနဂုဏာ , တသ္မာတိ အတ္ထော, သဗ္ဗညုတာဒီနန္တိအာဒိကံ တေသံ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓေဟိ ဦနဂုဏတာယ ဟေတုဝစနံ, ကေစိ ‘သိဒ္ဓေ မိဒ္ဓဂုဏော အဿာတိ သိဒ္ဓမိဒ္ဓဂုဏာန္တိ ဒုဋ္ဌမတ္တံ ပရိကပ္ပေတွာ တက္ကယမိဒံ ဒူသေန္တိ, တေ ပန ‘မိဒ္ဓော နာမ ကောစိ ဂုဏော နတ္ထီ’တိ စ, ‘တထာဂတော နာမ မိဒ္ဓ ဂုဏော န ဟောတီ’တိ စ, ‘တာဒိသော စေ သိယာ န ဉာဏနိဿိတပူဇာ ပကတောပယောဂိနီ ဘဝတီ’တိ စ အဇာနိတွာ ဝဒထ တုမှေဟိ ဝတွာ ဥဇ္ဈာပေတဗ္ဗာ, မင်္ဂလတ္ထဋ္ဌေတ္ထာအော သိဒ္ဓသဒ္ဒေဟအနံ, မင်္ဂလာဒီနိ ဟိ သတ္ထာနဗျာဟတပ္ပသရာနိ ဟောန္တျာယသ္မန္တဗျာသာတုသောတုကာနိ စ, ဓမ္မသဗျာနမ္ပီတိ က္ကမိနာ အဝယဝေန ဝိဂ္ဂဟောပိ သမုဒာယဿ သမာသတ္ထတ္တာ အညပဒတ္ထသမာသောယံ တဂ္ဂုဏသံဝိညာဏောတိ ဒီပေတိ, တေနာဟ- ‘အညပဒတ္ထေ’စ္စာဒိ, ဂုဏီဘူတာနမ္ပီတိ အပ္ပဓာနဘူတာနမ္ပိ ဝိသေသနဘူတာနမ္ပိ အညပဒတ္ထဿ ပဓာနတ္တာ, ကိရိယာတိသမ္ဗန္ဓော ဝဂျတေ ဓမ္မသဗျာနံ ဂုဏီဘူတာနမ္ပိ တဒဝိနာဘာဝိတ္တေန နမဿနာတိသမ္ဗန္ဓော, တဒေဝ သမတ္ထေတိ ‘တထာဟ’စ္စာဒိနာ, ပုတ္တေန သဟ ဝတ္တမာနောတိ တဂ္ဂုဏသံဝိညာဏအညပဒတ္ထသမာသတ္တာ တုလျမုဘိန္နမ္ပိ အာဂမနန္တိ ပုတ္တောပိ အာဂတောတိ ပတီယတေ, တတ္ထာတိ နိဒ္ဒါရဏေ သတ္တမီ, အတ္တာနန္တိ ဓမ္မံ ဒဿေတိ, ဓာရေန္တေတိ အတ္တနိ ဌပေန္တေ ပဝတ္တေန္တေ ဥပ္ပာဒေန္တေ, စတ္တာရောပိ အပာယာ သာမညဝသေန’အပာယေ’တိ ဝုတ္တာ, ကိလေသဝဋ္ဋ ကမ္မဝဋ္ဋ ဝိပါကဝဋ္ဋဝသေန တယော ဝဋ္ဋာ, တေသု ဒုက္ခံ, တသ္မိံ, ဓာရေတီတိ ဝုတ္တဓာရဏံ နာမ အတ္ထတော အပာယာဒိနိဗ္ဗတ္တကကိလေသဝိဒ္ဓံသနံ, တဉ္စ ယထာရဟံ ကိလေသသမုစ္ဆိန္ဒနတပ္ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ အာလမ္ဗနဘာဝေန ဟောတီတိ အာဟ- ‘သော။ပေ.။ ဝသေနာ’တိ, နဝန္နမ္ပိ, တေ သမဓိဂမဟေတုတာယ ဓမ္မောယေဝ နာမာတိ ‘ဒသာ’တိအာဒိ ဝုတ္တံ, တတ္ထ ကာရဏမာဟ- ‘တမ္မူလကတ္တာ’တိအာဒိ, တမ္မူလကတ္တာတိ တံ ကာရဏတ္တာ, သီလဒိဋ္ဌိသာမညေနာတိ အရိယေန သီလေန အရိယာယ စ ဒိဋ္ဌိယာ သမာနဘာဝေန, အရိယာနဉှိ သီလဒိဋ္ဌိယော မဂ္ဂေနာဂတတ္တာ သဗ္ဗထာ သမာနာဝ, တေန တေ ယတ္ထကတ္ထစိ ဌိတာပိ သဟဂတာတတိ သံဟတောတိ ကုမသ္မိံ အတ္ထေ သင်္ဃောတိ ပဒသိဒ္ဓိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ, အဓိပ္ပေတဝသေန ပနေတံ ဝုတ္တံ, လောကိယသီလဒိဋ္ဌိယာ သာမညေန သံဟတတ္တာ သမ္မုတိသင်္ဃောပိ ပဏာမာရဟောယေဝတတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

အထ ကေတေ သဒ္ဒာ, ယေသမိဒံ လက္ခဏံ ဘာသိဿန္တိ ပဋိညာတန္တိ အာဟ-‘သဒ္ဒာ ဃဋ္ဋပဋ္ဋာဒယော’တိ, အာဒိသဒ္ဒေန ရုက္ခာဒယော, နနု သန္တိ မေဃသဒ္ဒသမုဒ္ဒသဒ္ဒါဒယောပီတိ န နိရတ္ထကာနမိဓာနုပယောဂိတ္တာ, ယေ လောကသင်္ကေတာနုရောဓေနာတ္ထပ္ပကာသကာ တေသံ သာတ္ထကာနမေ ဝိဒံ လက္ခဏန္တိ, အပိစ ‘သဒ္ဒာ ဃဋ္ဋပဋ္ဋာဒယော’တိ ဝဒန္တော ဝေဒိကာနံ ဝိယ ဉတ္တိ [ဉတ္တိ (ဟောတ္တကေ)] အာဒီနံ အနုပုဗ္ဗိနိယမာဝတ္ထာနမသမ္ဘဝတ တဒနုက္ကမေန နိပ္ဖာဒိယမာနနမ္ပိ သဒ္ဒာနံ လောကိယတ္တာနဘိဝတ္တနဋ္ဌ ဗောဓေတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, နု တတ္ထ ပကာသကတ္တံ သဒ္ဒဿ သမုဒာယဝသေန တ သိယာ ပစ္စေကဝဏ္ဏဝသေန တ, တတ္ထ ယဒိ ပစ္စေကဝဏ္ဏာ ပကာသယေယျုံ, ဃဋ္ဋသဒ္ဒေ ဃကာရေနေဝ ဃဋ္ဋတ္ထံ, ပကာသယေယျ, တထာ စာညေသမကာရာဒီနမနတ္ထ ကတာ သိယာ, အထ သမုဒိတာ ပကာသယေယျုံ, တအာ ဝဏ္ဏာနမုစ္စာရဏာနန္တရဝိနာသိတ္တာ သမုဒာယောယေဝ န သိယာ, တထာ သတိ ကထ မတ္ထံ သဒ္ဒော ပကာသယတီတိ စေ ကမေန သောတစိတ္တာဒိဂဟိတက္ခရ ဟဋ္ဌိယာ စ ယော သဒ္ဒောတိ ဝိညေယျယော သာတ္ထကော စိတ္တကေစရော, စိတ္တကေစရဿာပိ သဒ္ဒဿ ပန ဗာလဇနပ္ပဗောဓာယ ကပ္ပနာမတ္တေန ပကတ္ယာဒိဝိဘာဂတော, န သဘာဝေနာန္တဿာနံ, တေနာဟ-‘ပကတျာ’ဒိ အာဒိ, နနု ကေက္ကစ္စာဒိသာဓုသဒ္ဒနိယမေ သတိ ကေတာဒယော အသာဓု သဒ္ဒာတိ ဝိညာယန္တိ ဂန္တဗ္ဗမဂ္ဂနိယမေ အဂန္တဗ္ဗမဂ္ဂေ ဝိယ, ကေတာဒိ အသာဓုသဒ္ဒနိယမေ တ ကေက္ကစ္စာဒယော သဒ္ဒာ သာဓဝေါတိ အဂန္တဗ္ဗမဂ္ဂနိယမေ ဂန္တဗ္ဗမဂ္ဂေ ဝိယ, ကိံ သဒ္ဒာနမန္ဝါခ္ယာနေနာ တိဒမာသင်္ကိယ ပယောဇနမာဟ- ‘လက္ခဏာဘိဓာနံစေ’စ္စာဒိ, သဒ္ဒာနမ္ပဋိပတ္တိယံ ပဋိပဒဟဋ္ဌသာနူဟယတ္တံ ဒဿေတုမာဟ- ‘အညထေ’စ္စာဒိ, အညထာတိ အသတိ လက္ခဏာဘိဓာနေ, သက္ကတာဒီတိအာဒိသဒ္ဒေန ဟာကတာဒီ သင်္ဂဏှာတိ, ဗဟုဝိဓတ္တံ သက္ကတပာကတပေသာစိကအပဗ္ဘံသဝသေန, မဂဓေသု ဝိဒိတာတိ ကုမသ္မိံ အတ္ထေ “အညသ္မိံ”န္တိ (၄-၁၂၁) မာဂဓာနံ ကုဒန္တိ အတ္ထေ “ဏော”တိ (၄-၃၄) ဏပ္ပစ္စယေ မာဂဓာ မာဂဓန္တိ စ ပဒနိပ္ဖတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ ဒဿေတုမာဟ- ‘မဂဓေသွိ’စ္စာဒိ, မဂဓေသု ဝိဒိတာတိအာဒိနော အဓိပ္ပာယံ ဝိဝရိတုမာဟ- ‘ကုဒံ

ဝုတ္တံ ဟောတီ’တိအာဒိ, တတ္ထ ဣဒန္တိ ဣအနိ ဝက္ခမာနံ မာဂဓံ။ပေ။ ဟောတီတိ ဇော် ဝုတ္တံ ဟောတီတိ မဂဓေသု။ပေ။ လက္ခဏံ မာဂဓန္တိ ဝဒတာ ပကာသိတံ ဟောတီတိ အတ္ထော, ဟိသဒ္ဒော’မဂဓေသု့ဝိ’စ္စာဒိနာ ဝုတ္တံ သမတ္ထယတိ, လက္ခဏံ ဝိသေသယတာတိ သဒ္ဒလက္ခဏ သဒ္ဒဿ ဥတ္တရပဒတ္ထပ္ပဓာနတ္တာ မာဂဓန္တိ ဣမိနာ လက္ခဏံ ဝိသေသယတာ ဗျဝစ္ဆေဒယတာ ဝုတ္တိကာရေန, အတ္ထတောတိ သာမတ္ထိယတော, သဒ္ဒေ စ ဝိသေသိတော ဟောတီတိ သဒ္ဒလက္ခဏသဒ္ဒော မာဂဓေ ဧဝ [သဒ္ဒေဧဝ (ဟေတ္တကေ)] ဗျဝစ္ဆေဒိတော ဟောတိ, အယမေတ္ထာဓိပ္ပာယော ‘မဂဓေသု ဝိဒိတာ မာဂဓာတိ သဒ္ဒေ ဂဟေတွာ တေသမိဒံ မာဂဓန္တိ မာဂဓသဒ္ဒေန ယသ္မာ သဒ္ဒလက္ခဏသဒ္ဒေ လက္ခဏံ ဝိသေသိတံ, တသ္မာ သဒ္ဒလက္ခဏသဒ္ဒေ သဒ္ဒော ယဒိ အမာဂဓော ကထံ လက္ခဏံ မာဂဓံ သိယာတိ သာမတ္ထိယာ သဒ္ဒောပိ ဝိသေသိတော ဟောတီ’တိ, နနု မာဂဓန္တိ လက္ခဏဿ မာဂဓ သဒ္ဒသမ္ဗန္ဓိတ္တစျာပနတော သဒ္ဒလက္ခဏန္တိ ဇွေ သဒ္ဒသဒ္ဒဿ နိရတ္ထက တာပတ္တိ ဟောတီတိ, န ဟောတိ ဂမ္မမာနတ္ထဿ သဒ္ဒဿ ပယောဂမ္ပတိ ကာမစာရတ္တာ သဒ္ဒလက္ခဏသဒ္ဒဿ တ သမာသတ္တေ နိရုဠှတ္တာ ‘‘တတ္ထိဒံ သုဂတဿ သုဂတစီဝရပ္ပမာဏ’’န္တိအာဒီသု ဝိယ, ကောပနာတိအာဒိသဒ္ဒလက္ခဏန္တိ ဣမိနာ အဘိဓေယျသဒ္ဒာတပယောဇနဿ ဒဿိတတ္တာ တပ္ပယောဇနပုစ္ဆနပရာ စောဒနာ, ဝုစ္စတေစ္စာဒိ ပရိဟာရော, ယထာ သဗ္ဗထာတ္တပရဟိတကာမေန။

> ပိယော စ ဂရု ဘာဝနီယော၊ ဝတ္တာ စ ဝစနက္ခမော။
> ဂမ္ဘီရဉ္စ ကထံ ကတ္တာ၊နောစာ ဌာနေ နိယောဇကောတိ။

ဝုတ္တေဟိ တတော ပရေဟိ စ ပသတ္ထတရေဟိ ဂုဏဝိသေသေဟိ သမုပေတံ ဂုရုံ။

> တသ္မာ အက္ခရကောသလ္လံ၊ သမ္ပာဒေယျ ဟိတတ္ထိကော။
> ဥပဇ္ဈာယံ ဂုရုံ သမ္မာ၊ ဥဋ္ဌာနာဒီဟိ ပဋ္ဌဟီတိ။

ဝစနတော ဥဋ္ဌာန-ဥပဋ္ဌာန-ပရိစရိယာ-သုဿူသာ သက္ကစ္စသိပ္ပပဋိဂ္ဂဟဏေဟိ သမ္မာ ဥပဇ္ဈာယန္တေန သဝန,ဥဂ္ဂဟန-ဓာရဏ-ပရိပုစ္ဆာ-ဘာဝနာ ဟိ ကင္ခာဝိစ္ဆေဒံ ကတွာ ဝိညာတဗ္ဗံ သဒ္ဒလက္ခဏံ, တထာ အဝိညာတံ သဒ္ဒလက္ခဏမနေနာတိ အဝိညာတသဒ္ဒလက္ခဏော ပုဂ္ဂလော, ဟိသဒ္ဒော အဝဓာရဏေ, သော ‘ဓမ္မဝိနယေသု ကုသလော န ဟောတီ’တိ ဇွေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော, ကုသလော ဒက္ခော န ဟောတိ, တတ္ထ ဓမ္မဝိနယေသု သုတ္တန္တာတာဘိဓမ္မသင်္ခါတေသု ဓမ္မေသု စေဝ ဝိနယေ စ, ကသ္မာ–

> ယော နိရုတ္တိံ န သိက္ခေယျ၊ သိက္ခန္တော ပိဋကတ္တယံ။
> ပဒေပဒေ ဝိကင်္ခေယျ၊ ဝနေ အန္ဓဂဇော ယထာတိ။

ဝစနတော, အယမေတ္ထာဓိပ္ပာယော ‘‘ယထာ ဝုတ္တနယေန သမ္ဗုတပဒ ဗျာမောဟဝသေန ပဒတ္ထေပိ ဗျာမောဟသမ္ဘဝတော သုတ္တန္တော်ပဒဿိတာယ ဒိဋ္ဌိဝိနိဝေဌနာယ စ အဘိဓမ္မာဂတေ နာမရူပပရိစ္ဆေဒေ စ ဝိနယ နိဒ္ဒိဋ္ဌေ သံဝရာသံဝရေ စ အကောသလ္လံ သိယာ’’တိ, ယထာဓမ္မန္တိ ဓမ္မဝိနယ သဒ္ဒဿ ယော-တ္တော ဝိနယသုတ္တာဘိဓမ္မသင်္ခါတော, တဿ သော-တ္တော, တဒနတိက္ကမေန, ပဋိပတ္တိတုမသက္ကောန္တောတိ တတ္ထတတ္ထေဝ ဝုတ္တာသု အဓိသီလ အဓိစိတ္တ အဓိပညာသိက္ခာသု ပဝတ္တိတုံ အသမတ္ထော, ကုသလော ပန သမတ္ထော ပညာဝိသေသာ လောကပဋိလာဘတော, ဝုတ္တံ ဟိ–

> ယာဝ တိဋ္ဌန္တိ သုတ္တန္တာ၊ ဝိနယော ယာဝ ဒိပ္ပတိ။
> တာဝ ဒက္ခန္တိ အာလောကံ၊ သူရိယေ အဗ္ဘုဂ္ဂတေ ယထာတိ။

ပဋိပတ္တိန္တိ ပဋိပဇ္ဇိယတီတိ ပဋိပတ္တီတိ ယထာဝုတ္တံ တိဝိဓမ္ပိ ပဋိပတ္တိံ, ဝိရာဓေတွေတာတိ နာသေတွာ, နဿတိ ဟိ ပဋိပတ္တိ တေသုယေဝ ကော သလ္လတမဂတတ္တာ, တထာ စာဟု–

> သုတ္တန္တေသု အသန္တေသု၊ ပမုဋ္ဌေ ဝိနယမှိ စ။
> တမော ဘဝိဿတိ လောကေ၊ သူရိယေ အတ္ထင်္ဂတေ ယထာတိ။

သံသာရဒုက္ခသ္သေဝ ဘာဂီ ဟောတိ။ ယထာဝုတ္တာ-နုက္ကမပရိစ္စာဂေန အနုရူပပဋိပတ္တိယာ ပဋိလဘိတဗ္ဗတ္တာ အဓိဂမဝိသယသ္သ [ဝိသထတ္တာ (ပေတ္တကေ)] ယော ဂၐ္ဓေမသ္သ, ဝုတ္တဥ္ဟိ တသ္သာနုလောမပဋိပတ္တိမူလကတ္တံ–

သုတ္တဥ္စေ ရက္ခိတေ သဥ္စေ၊ ပဋိပတ္တိ ဟောတိ ရက္ခိတာ။
ပဋိပတ္တိယံ ဌိတော ဓီရော၊ ယောဂက္ခေမာ န ဓံသတီတိ။

တောဝတာ အဝိညာတသဒ္ဒလက္ခဏသ္သ သကတ္ထပရိဟာနိ ဒသ္သေတွာ ဣဒာနိ သကတ္ထသမ္ပတ္တိမူလိကာ ပရတ္ထသမ္ပတ္တီတိ တဒဘာဝေ တာဒိသော ပုဂ္ဂလော ပရေသမ္ပိ ပစ္စယော ဘဝိတုံ န သက္ကောတီတိ ဒသ္သေတုံ 'နစာ'တိအာဒိ ဝုတ္တံ, ပတိဋ္ဌာတိ ဓာရဏံ, တဗ္ဗေတ္တ တေသံ တေသံ ကုလ ပုတ္တာနံ ဓမ္မဝိနယသိက္ခာပနံ တံတံ ကမ္မတော နိတ္ထရဏာဒိ စ, တဒဘာဝ မေတ-န္ဟာသင်္ဂံ ပတိဋ္ဌံ, မုဋ္ဌဘူတမ္ပန တမ္မူလကေ သုပရိသုဒ္ဓသီလေ ပတိဋ္ဌာပနမေဝ, တဒုပကရဏတ္တော သိက္ခာပနာဒိ, ဣဓ ပန တံ သာနေဘူတော ပုဂ္ဂလော ဥပစာရတော ပတိဋ္ဌာတိ ဂဟေတဗ္ဗော, ဟိသဒ္ဒော ယထာဝုတ္တ သမတ္ထနတ္တေ နိပါတော, သဒ္ဒလက္ခဏညူယေတတိ အဝဓာရဏမ္ပန တေသု တဗ္ဗိဒူယေဝ သမတ္တောတိ ဒဿနတ္ထံ ပကရဏဝသေန ဝုတ္တံ, အတ္တနော ပန သုဂုတ္တသီလက္ခန္ဓဝိရဟေန ကအာစိ ကောစိ ယထာဝုတ္တာနံ ပတိဋ္ဌာဘဝိတုံ န သက္ကောတိ။ တမ္မူလကတ္တာ သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိယာ သပရပတိဋ္ဌာ ဘာဝသ္သ စ, တေနေဝ ဝိနယဓရေ အာနိသံသံ ဒသ္သေန္တေန ဘဂဝတာ တပ္ပဓာနံ တပ္ပမုခံဝ ကတွာ "ပဉ္စိမေ ဘိက္ခဝေ အာနိသံသာ ဝိနယဓရေ ပုဂ္ဂလေ, ကတမေ ပဉ္စ အတ္တနော သီလက္ခန္ဓော သုဂုတ္တော ဟောတိ သု ရက္ခိတော, ကုက္ကုစ္စပကတာနံ ပဋိသရဏံ ဟောတိ, ဝိသာရဒေါ သင်္ဃ မၛ္ဈေ ဝိဟရတိ, ပစ္စတ္ထိကေ သဟဓမ္မေန သုနိဂ္ဂဟိတံ နိဂ္ဂဏှာတိ, သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိယာ ပဋိပန္နော စ ဟောတီ"တိ ဝုတ္တံ, အတ္တာနုရူပန္တိ အတ္တနော ဝစနီယသ္သတ္တသ္သ တစကတ္တေန ယောဂ္ဂံ, ဗျဉ္ဇနာနုရူပန္တိ အတ္တနော တစကသ္သ ဝစနီယတ္တေန ယောဂ္ဂံ, ပရိတသာဒီသုတိအာဒိသဒ္ဒေန အဗ္ဘာနာဒိ သင်္ဂဏှာတိ, တံတံကမ္မန္တိ ပရိတသာဒိကံ တံတံကမ္မံ, အညောတိ အသဒ္ဒလက္ခဏညူ, န ကေဝလမနေန သကတ္ထပရတ္ထာဝ နာသိတာ, အထ ခေါတိ ဝိဓော သဒ္ဓမ္မောပိ နာသိတောယေဝါတိ ဝတ္တုမာဟ 'အဇာနန္တော ပနာ'တိအာဒိ, အယထာပဋိပဇ္ဇမာနောတိ သဒ္ဒလက္ခဏညုနာ ယထာ ယေန ပကာရေန အတ္တာနုရူပံ ဗျဉ္ဇနေ ဗျဉ္ဇနာနုရူပဥ္စ အတ္ထေ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ, တထာ အပ္ပဋိပဇ္ဇမာနော, တထာ စ ဝက္ခတိ– တထာ ဟိ သော သဒ္ဒလက္ခဏ မဇာနန္တော'တိ အာဒိ။ တိဝိဓမ္ပိ သဒ္ဓမ္မန္တိ ပရိယတ္တိပဋိပတ္တိအဓိဂမဝသေနတိ ဝိဓမေဝ သဒ္ဓမ္မံ, တတ္ထ တိပိဋကဗုဒ္ဓဝစနံ ပရိယတ္တိသဒ္ဓမ္မော နာမ, တေရသ ဓုတဂုဏာ စုဒ္ဒသ ခန္ဓကဝတ္တာနိ ဒွေဝ အသီတိ မဟာဝတ္တာနီတိ အယံ ပဋိပတ္တိသဒ္ဓမ္မော နာမ, စတ္တာရော မဂ္ဂ စတ္တာရိ စ ဖလာနိ အယံ အဓိဂမသဒ္ဓမ္မော နာမ, တထာဟိစ္စာဒိနာ ဝုတ္တမတ္ထံ သမတ္ထေတိ, တမ္ပိ ဟဋ္ဌိယာ ထိရီကာတုံ 'ဝုတ္တံ ဟေတ'န္တိအာဒိမာဟ, တတ္ထ ဓမ္မာတိ ဟေတူ, သဒ္ဓမ္မသ္သာတိ ယထာဝုတ္တသ္သ တိဝိဓသ္သ သဒ္ဓမ္မသ္သ, ပဒဗျဉ္ဇနန္တိ ပဒဥ္စ ဗျဉ္ဇနဥ္စ တံ, တတ္ထ ပဒံ နာမ သျာဒျန္တံ တျာဒျန္တဥ္စ, ဗျဉ္ဇိယတိ အတ္တော ဧတေနာတိ ဗျဉ္ဇနံ-တက္ကံ့ အထတ ပဇ္ဇတေ ဂမ္မတေ အတ္တော ဧတေနာတိ ပဒံ-သျာဒျန္တာဒိ, တက္ကံ့ဝ ဗျဉ္ဇနံ, သိထိလဓနိတာဒိပဒမေဝဝတ ဝုတ္တနယေန ဗျဉ္ဇနန္တိ ပဒဗျဉ္ဇနံ, တံ, ဒုန္နိက္ခိတ္တံ ဒုဋ္ဌု နိက္ခိတ္တံ ဌပိတံ ဝိရာဓေတွာ ကထိတံ, အတ္တော စ ဒုန္နီတောတိ ဒုန္နိက္ခိတ္တတ္တာယေဝ ပဒဗျဉ္ဇနသ္သ တဗ္ဗစနီယောပိ ဒုဋ္ဌုဝိညာတော ဟောတိ, ဝုတ္တပဋိပက္ခတောတိ 'အဝိညာတသဒ္ဒလက္ခဏောဟိ'စ္စာဒိနာ ဝုတ္တသ္သ ဝိညာတသဒ္ဒလက္ခဏတ္တာဒိနာ ပဋိပက္ခဘာဝတော, ဘာဝပ္ပဓာနော ဟိ အယံ နိဒ္ဒေသော,တပ္ပစ္စယလောပေ တ, န ဟိ အတ္တာဝ အတ္တနာ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ ယုတ္တန္တိ။

တဒေဝန္တိအာဒိနာ ယထာဝုတ္တံ နိဂမေတွာ သညာဝိဓာနေ ပယောဇနံ ဒသ္သေတိ, တန္တိ ဟေတွာဝတ္ထေ နိပါတော, ယသ္မာ သဒ္ဒလက္ခဏသ္သ ဇာနနံသာနိ သံသံ တသ္မာတိ အတ္တော, ဧဝန္တိ နိဒ္ဒသ္သနတ္ထေ နိပါတော, ဧဝံ သပ္ပယောဇနန္တိ သမ္ဗန္ဓော, တဒေဝန္တိ တ နိပါတသမုဒာယော ယံ, ဝုတ္တေန ပကာရေနေတွ္ထသ္မိံ အတ္တေ ဝတ္တတေ။ နနုစ သညီနံ သညာနံ ဝတ္တဗ္ဗတ္တေ "အအာဒယော တိတာလီသဝဏ္ဏာ"တိအာဒီနံ တက္ကာနံ ဝိသုံဝိသုံ မဟန္တတ္တာ ကုတော လာဃဝံ သတ္တသ္သာတိ မညမာနော 'တထာဟိ'စ္စာဒိနာ သညာဝိဓာနေ လာဃဝသဗ္ဘာဝံ သမတ္ထေတိ, ဟောတေတတိ အဝဓာရဏေန ကတ္ထစိ ပရသတ္တေ ဝိယ နော န ဟောတီတိ ဒသ္သေတိ, ပဋိပတ္တိလာဃဝမ္ပိ စေတ္ထ ဟောတေဝ, တထာဟိ "ဝဏ္ဏပရေန သဝဏ္ဏောပိ"စ္စာဒေ (၁-၂၄) ဝဏ္ဏာဒိသညာသမုဒ္ဒရိတာ နာတ္တာနမတ္တာဝ ဂမေတုမလန္တိ ပရေ ပုစ္ဆိတွာ ဇာနိတဗ္ဗာ အသ္သ, တတော သညာ-ဝသေယာ, တတောသ္သ သညာတိ သညာသညီဝိ

ဝေစန့် တဒနုဋ္ဌာနန္တိ ပရမ္ပရာပေက္ခာယ ဘဝိတဗ္ဗံ ပဋ္ဌိပတ္တိ ကရတဘာတ။ ဣအနိ သင္ခေပတော သတ္တက္ကမံ ဒ သ္သေတုမာဟ-ဧဝံ တာဝိ’စ္စာဒိ, တာတတိ ပဌမံ, ဥပယုဇ္ဇမာနတ္တာတိ ဗ္ယာဟရိယမာနတ္တာ, ဝိသယော ကေစရော ယ တ္ထေတေ သ္သာဒယော ဝိခီ ယန္တ္ထေ, သဟ ဝိသယေနာတိ သဝိသယာ, ပဌမံ ကရီယတီတိ ပကတိ ယတော သ္သာဒယော ဝိခီယန္တ္ထေ, သဟ ပကတိယာတိ သပ္ပကတိကာ, လိင်္ဂါဒိကန္တိ အာဒိသဒ္ဒေန ‘သလဘစ္ဆာယ’မိစ္စာအော ကေတ္တာဒိ, လိ င်္ဂေဘတ လိင်္ဂိကာ-က္ကတ္တိဝိခယော, ဧကတ္တိဘာတေ သမာသော, တေန, သာမညတော သမာနတ္တာ, သမာနတ္တန္တ တုဏှာဒိဝုတ္တိယာ ‘‘ရာဇာဒိဝိသိဋ္ဌေ ပုရိသာ အောဝိယ’ဝသိဋ္ဌာဒိဝိသိဋ္ဌေ အပစ္စာဒိမ္ဟိ အတ္ထေ ပဝတ္တနတော။

ဣတိ မောဂ္ဂလ္လာနပဉ္စိကာဋီကာယံ သာရတ္ထဝိလာသိနိယံ

ရတနတ္တယပဏာမာဒိကထာ သမတ္တာ။

၁. ပဌမကဏ္ဍဝဏ္ဏနာ

သညာဓိကာရ

၁. အ အာဒယော

သဗ္ဗဝစနာနံ သာတ္ထကနိရတ္ထကတ္တဗ္ယဘိစာရိတ္တာ ‘ဣဒ’န္တိအာဒိနာ သဒ္ဒိဌ္ဌန္တေန သံသယမုပဒဿိယ သာတ္ထကတ္တမဿ ဒဿေတုဠ ‘န တာဝ။ပေ.။ သာတ္ထကတ္တာ’တိ ဝုတ္တံ, ဥမ္မတ္တကာဒိတက္ယမိတိ ‘ဒသ အဋ္ဌိ မာ, ဆ အပူပာ, ကုဏ္ဍမဇာဇိနံ, ပလာလပိဏ္ဍော’ဣစ္စာဒိကံ, အဝယဝတ္ထာန မညမညနာတိ သမ္ဗန္ဓာ သမုဒာယတ္ထာ ဘာဝတော အနတ္ထကတ္တံ, အာဒိတက္ယတ္တိ “မနောသေဋ္ဌာ မနောမယာ”တိအာဒိတက္ယံ, သာတ္ထကတ္တံ ပနဿ ပဒတ္ထာန မညမညာဘိသမ္ဗန္ဓဿ ပတီတိတော။

အထ အအာဒ္ယာဒိသဒ္ဒာနံ သာဓုတ္တာန္ဒတဿာနာယ ဣဒံ ဝစနမိစ္စာဒိဝိကပ္ပန္တရသမ္ဘဝေ ကထံ နိယမော ဝုတ္တိယံ ဝုတ္တေန္တေန သာတ္ထကတ္တမိစ္စာသင်္ကိယ တေသမိဟာနုပယောဂိတ္တံ ကမေန ပဋိဟာဒယိတုမာဟ ‘ဝက္ခ မာနတ္ထမေဝိဒ’မိစ္စာဒိ,’ အာကာရာဒယော နိဂ္ဂဟီတန္တာ’ဣစ္စာဒိနာ ဝုတ္တိယံ ဝက္ခမာနော အတ္ထော ယဿ တံ တထာ ဝုတ္တံ, သာဓူနံ သာဓုသဒ္ဒာနံ အနုသာသနံ အာဒ္ယာနံ အတ္ထော ပယောဇနံ ယဿ တန္တိ ဝိဂ္ဂဟော။

သာဓုသဒ္ဒာနုသာသနသတ္ထာပေတ္ထ “ကတ္တေတ္တ ကုတ္ရာတ္ရကေ္ဝဟိဓာ”တိ (၄-၁၀၀) အာဒိနာ ကတ္ထာဒိ သဒ္ဒာနံ သာဓုတ္တာနုသာသနဿ ဒဿနတော, လက္ခဏန္တရေန သာဓုဘာဝဿ အန္ဒတဿာတတ္တာတိ အာပုဗ္ဗာ အက္ကစ္စဿ “အဓာတ္ဝိ”တိ (၅-၄၅) ဣပ္ပစ္စယေ အာကာရလောပေ စ အာဒီတိ အအာဒိယေသန္တိ အညပဒတ္ထသမာ သေ ယောမ္ဟိ “ယောသု စျိဿ ပုမေ”တိ (၂-၉၃) ‘ဧ္ဓ အအာဒယော’တိ, တယော စ စတ္တာလီသာ စာတိ စတ္တ သမာ သေ “တဒမိနာဒီနိ”တိ စတ လောပေစ ရဿေ စ တိတာလီသာတိ, ‘ဝဏ္ဏ-ဝဏ္ဏနေ’ဣစ္စဿ “ဘာဝကာရကေသ္ဝ ဃဏ ဃကာ”တိ (၅-၄၄) အပ္ပစ္စယေယောမ္ဟိ ဋ္ဌာဒေသေ ဝဏ္ဏာဣတိ စ သိဇ္ဈနတော, ပယောဂနိယမတ္တန္တိ တိတာလီသ ဝဏ္ဏာသဒ္ဒေသု ပရေသု ဧဝ အအာဒိသဒ္ဒေ ပယုဇ္ဇိယတီတိ ဧဝံ ပယောဂနိယမတ္တံ, အယမ္ပိ ဝိကပ္ပန္တရ သမ္ဘာဝနာ “အဘူတတဗ္ဘာဝေ ကရာသဘူယောဂေ ဝိကာရာ စီ”တိ (၄-၁၁၉) ပယောဂနိယမဿာ စျာယမာနဿ ဒိဋ္ဌတ္တာ, ဌာန္ ယာဒေသတ္တန္တိ အအာဒိသဒ္ဒဿ ဌာနေ တိတာလီသဝဏ္ဏာသဒ္ဒာ အာဒေသာ ဟောန္တိ တေသံ တ သော ဣတိ, တဒနု ရူပယာတိ ဌာန္ယာဒေသာနုရူပယ ဆဋ္ဌီ ဝိဘတ္တိယာ, အတောယေတတိ အဂမာဂမိအနုရူပယ ဆဋ္ဌိယာ အဘာဝတော ယေဝ, အဂမာဂမိ ဘာဝတ္တန္တိ အအာဒိသဒ္ဒဿ တိတာလီသ ဝဏ္ဏာသဒ္ဒာ အာဂမာ ဟောန္တိ တေသံ တ သော ဣတိ, ဧ တေသုပိ သတ္တာ, “ယတသရေ” (၁-၃၀) “သုဥ သဿ”ဣတိ (၂-၅၃) အာဒေသာဂမာနံ ဒဿနေန, အာဂမ လိင်္ဂ ဘာဝတောတိ ဥကာရ ကကာရ မကာရာနံ အဘာဝတော, ဝိသေသနဝိသေဿ ဘာဝတ္တန္တိ တိတာလီသဝဏ္ဏာသဒ္ဒာနံ အ အာဒိသဒ္ဒေ ဝိသေသနံ, တေ တ တဿေ-တိ, ဧတ္ထာပိ သတ္တာ ‘နီလုပ္ပလ’မိစ္စာဒီနမညတ္ထ ဝိသေသနဝိသေဿ ဘာဝဒဿနာ, သဒ္ဒလက္ခဏာ နုပယောဂတောတိ သဒ္ဒလက္ခဏေန သဒ္ဒသင်္ခရဏဿ ပကတတ္တာ ဝုတ္တံ, တတ္ ထ ကာရဏမာဟ- ‘ရူပဝိသေသူပ လက္ခဏာဘာဝတ’တိ, ရူပဝိသေသဿ ဥပလက္ခဏ နိမိတ္တံ တဿအဘာဝတောတိ အတ္ ထော, န ဟိ ဝိသေသန ဝိသေဿဘာဝေ ပဋိဟာဒိတေ အအာဒ္ယာဒိသဒ္ဒာနံ ရူပဝိသေသဿ သင်္ခရဏံ ကတံ သိယာတိ, ယဒိ ဧသောဝ သဒ္ဒသင်္ခရဏန္တိ ဂယ္ဟေဟယ္ယ, တထာ သတိ ‘နီလုပ္ပလ’မိစ္စာဒီနမ္ပိ ဝတ္တဗ္ဗတာ အာပဇ္ဇေယ္ယာတိ နာဿ တဒတ္ထ တာပိ သမ္ဘာဝီယတေ, လောကေ သီဟဂုဏဿ မာနဝကေ ဒဿနတော ဥပစာရေန ‘သီဟော-ယံ မာန ဝကော’တိ တဂ္ဂုဏဇ္ဈာရောပေပိ ဒိဿတိ, တဒတ္ထမ္ပေတံ န ဟောတီတိ ဒဿနတ္ထံ ‘တဂ္ဂုဏဇ္ဈာရောပနတ္ထမ္ ပေတံ န ဟောတီ’တိ ဝုတ္တံ, တဿ အအာဒိသဒ္ဒဿ, တေသံ တိတာလီသဝဏ္ဏာသဒ္ဒာနံ တ ဂုဏော အအာဒိတ္တာဒိ, တဿ အဇ္ဈာရောပနံ-တိတာလီသဝဏ္ဏာသဒ္ဒေသု တ အအာဒိသဒ္ဒေယေဝ တ အာရောပနံ, တဒတ္ထမ္ပေတံ သုတ္တံ န ဟောတီတိ အတ္ထော, တတ္ထ ကာရဏမာဟ- ‘အတောယေတ’တိအာဒိ, အတောယေဝ ရူပဝိသေသူပလက္ခဏာ ဘာဝ တောယော, ပကတံ သဒ္ဒသင်္ခရဏံ, ယထာဝုတ္တ ဝိကပ္ပန္တရာဘာဝေ ဥဘယတ္ထမိဒံ သိယာ, တတ္ထ ပရိဘာသတ္တံ န ဟောတိ။ တလ္လက္ခဏတ္တာဘာဝတ ဥပရိဝက္ခမာနတ္တာ စာတိ ဟရိသေသမာလမ္ဗိယာဟ ‘သညာသညိ’စ္စာဒိ။

မရိယာဒာယမ္ပကာရေစ၊ သမီပေ ဝယဝေ တထာ။

စတုဗ္ဗိဓေပ္ပကာရေယံ၊ အာဒိသဒ္ဒဿ ဒိဿတေတိ။

မရိယာဒတ္ထော ဧတ္ထ အာဒိသဒ္ဒေါတိ အာဟ-‘အာဒိမရိယာဒ ဘူတော’တိ, ဥပလက္ခဏတ္တာတိ ဥပလက္ခိယမာနာနမာကာရာဒီနံ ဂဟဏေ ကာရဏဘာဝေန အပ္ပဓာနတ္တာ, တေနာဟ-‘ဥပလက္ခဏဿုပသဇ္ဇနီယဘူတဿာ’တိ, ကာရိယေနာတိ ဝဏ္ဏသညာဘဝနာဒိနာ, န ဂုန္နမ္ပိ အာနယနံ ဘဝတိ..ဂုန္နမုပသဇ္ဇနီယ ဘူတတ္တာ အညပဒတ္ထဿေဝ ပဓာနတ္တာ, သညာယယာ ဘာဝေတိ အကာရဿ ဝဏ္ဏသညာယ အဘာဝေ, ရူပန္တိ တာလီသာရူပံ, တိတာလီသာ+ဝဏ္ဏာတိပဒဒွယေ, တိတာလီသ+ဝဏ္ဏာတိ ဝါ, သုတ္တာဝယဝဿာပိ သုတ္တသမ္ဗန္ဓိတ္တာ “ဗျဉ္ဇနေ ဒီဃရဿာ”တိ (၁-၃၃) ပန ဝုတ္တံ, ရဿတ္တန္တု “ဒီဃရဿာ”တိ ယောဂဝိဘာဂေန, ဣတရထာ ဗျဉ္ဇနပရဿေဝ ရဿတ္တေ ဒဿိတေ တိတာလီသဣတိ အဗျဉ္ဇနေ ပဒံ န သမ္ဘဝေယျာတိ ဝိညာယတိ, ဣတရီတရယောဂစတ္ထေ ဗဟုဝစနေန ဘဝိတဗ္ဗန္တိ အာဟ-‘ဧကဝစနမ္ပနာ’တိအာဒိ, ဝိပ္ပဋိပတ္တိ အညထာဘာဝတော, ရဿ ဧ ဩကာရေဟိ တေစတ္တာလီသက္ခရာနန္တိ သမ္ဗန္ဓော, ဧ ဩကာရေ ဟီတိ သဟတ္ထေ တတိယာ, သက္ကတာနုသာရေနာတိ သက္ကတေ “သန္ဓိ ယက္ခရာနံ ရဿာ န သန္တီ”တိ ဝုတ္တဿ အနုသာရေန, ကောစီတိ သာ သနပ္ပသာဒကစောဠိယဗုဒ္ဓပ္ပိယာစရိယံ ဒဿေတိ, န ဟိစ္စာဒိ ဝဒတော-ယမဓိပ္ပာယော ‘ရဿာဣဝါတိ ဣဝသဒ္ဒေါ သာဓမ္မောပမာဇောတကော ဝါ သိယာ ဝေဓမ္မောပမာဇောတကော ဝါ, ယဒိ တာဝ ဝေဓမ္မောပမာဇောတကော, ရဿဓမ္မဿ ဧ ဩကာရေသွ ဝ သမ္ဘာဝါ တေသံ ဒီဃကာလပ္ပဝတ္တိတော တေ ဒီဃာယေဝ သိယုံ, ယဒိ ပန သာဓမ္မောပမာဇောတကော , တေသု ရဿဓမ္မဿသမ္ဘာဝါ ရဿကာလပ္ပဝတ္တိတော ရဿာဝေ တေ သိယုန္တိ ‘ဧတ္ထာတိအာဒီသု ဧ ဩကာရာနံ ဥစ္စာရဏကာလကတံ ရဿတ္တမေဝ ဟောတီ’တိ, ရဿကာလဝန္တောယေဝါတိ ဧဝသဒ္ဒေါ သောဂတေ ဝဏ္ဏဝိနိမုတ္တဿ ကာလဿေဝါ ဘာဝါ ဝဏ္ဏာနုဇ္ဇ ပစ္စက္ခ သိဒ္ဓတ္တာ ပမာဏသိဒ္ဓံ ဟာရမတ္တိက မေ ဩကာရာနံ ရဿကာလဝန္တတံ ဒီပေတိ, အတ္ထာတိ ဝဒတော ပနာယမဓိပ္ပာယော ‘ဧတ္ထာတိအာဒီသု ယဒိ ဧကာရာဒယော ဒီဃာဝေ သံယောဂပုဗ္ဗတ္တာ ရဿာဝ သိယုံတထာ သတိ အတ္ထာတိ ဧတ္ထာပိ ဒီဃောဝ အာကာရော သံယောဂပုဗ္ဗတ္တာရဿော ဣဝ ဥစ္စတီတိ အာပဇ္ဇေယျ, တသ္မာ ဥစ္စာရဏကာလကတောဝ ရဿဒီဃဘာဝေါ ဂဟေတဗ္ဗော’တိ, ကစ္စာယနဝုတ္တိဝဏ္ဏနာ ဉာသော, တညာပနေတိ ဗဟိဒ္ဓါ အညေသမက္ခရာနံ ဉာပနေ, ပယောဇနာဘာဝါတိ တေန သာဓေတဗ္ဗဿ ကဿစိ ဣဋ္ဌဿ အဘာဝမာဟ, ကိမေတ္ထ သမုဒာယေ တက္ကပရိသမတ္တိ, ဥဒာဟု အဝယဝေတိ အာဟ- ‘ပစ္စေက’န္တိ, အညထာ ‘ရက္ခာဝန’န္တိအာဒီသု ဝိယ သမုဒာယေ တက္ကပရိသမတ္တိယံ “ဣယုဝဏ္ဏာ ဈလာ နမဿန္တေ” (၁-၉) ဣစ္စာဒိကံ န သိဇ္ဈတီတိ, ပစ္စေကံ ဝဏ္ဏာ နာမ ဟောန္တီတိ အကာရော ဝဏ္ဏော နာမ ဟောတိ အာကာရော ဝဏ္ဏော နာမ ဟောတီတိအာဒိနာ, အဝယဝေစ္စာဒိနာ ဝုတ္တိယံ အဝုတ္တေပိ ‘ပစ္စေက’န္တိ ဝစနေ သဒိဋ္ဌန္တံ ကာရဏမာဟ, ဒိဋ္ဌန္တောပနီတော တ္ယတ္ထော သုခေန ပဋိပတ္တုံ သက္ကာတိ, ဧတ္ထ ဟိ ပစ္စေကန္တိ အဝုတ္တေပိ ဒေဝဒတ္တော ဘောဇီယတူတိအာဒိနာ ပစ္စေကံ ဘုဉ္ဇိကိရိယာ ပရိသမာပီယတေ, တေနာဟ-‘န စောစ္စတေ’ ဣစ္စာဒိ, အထဝါ သမုဒာယေပိ တက္ကပရိသမာပတ္တိယံ သတိ သမုဒာယေ ပဝတ္တာ သဒ္ဒါ အဝယဝေသုပိ ဝတ္တန္တီတိ ‘သမုဒ္ဒေကဒေသဒဿနေပိ သမုဒ္ဒေါ ဒိဋ္ဌော, ခန္ဓေကဒေသ ဘူတာယပိ ပညာယ ပညာက္ခန္ဓော’တိအာဒီသု ဝိယ န ဒေါသော, တေနေဝ ဝုတ္တိယံ ‘ပစ္စေက’န္တိ န ဝုတ္တံ, ဝဏ္ဏသဒ္ဒဿ ဂုဏာဒ္ယနေကတ္ထတ္တေပိ ပကရဏတော အက္ခရာဒယောဝေတ္ထ ဝုစ္စန္တီတိ အာဟ-‘ဝဏ္ဏီယတီ’စ္စာဒိ, ပကရဏတောပိ အတ္ထော ဝိဘဇ္ဇတေ, ဝုတ္တံ ဟိ–

အတ္ထာ ပကရဏာ လိင်္ဂါ၊ ဩစိတျာ ဒေသကာလတော။
သဒ္ဒတ္ထာ ဝိဘဇီယန္တေ၊ န သဒ္ဒါယေဝ ကေဝလာတိ။

နနု ဈလာဒိသညာ ဝိယ လဟုသညံ အကတွာ ကသ္မာ ဂုရုသညာ ကတာတိ စောဒနံ မနသိ နိဓာယ ရုဠှိ အနွတ္ထဝသေန ဒွိပ္ပကာရာသု သညာသု ဈလာတိ ရုဠှိ သညာတ္တာဘာဝေန ဝေါဟာရသုခမတ္တပယောဇနာ, အနွတ္ထသညာ ပန တပ္ပယောဇနာပိ ဟောတိ တဒညပ္ပယောဇနာ ပီတိ ဒဿေတုမာဟ- ‘ဧဝ’မိစ္စာဒိ, ဝဏ္ဏီယတိ အတ္ထော ဧတေဟီတိ ဝုတ္တမတ္ထံ အနုဂတာ အနုဂတတ္ထာ ဝဏ္ဏသညာ တံ, သဒ္ဒါဓိဂမနီယဿာတိ သဒ္ဒေန ဝိညာတဗ္ဗဿ, ဝဏ္ဏံ မူလမဿာတိ ဝဏ္ဏမူလကော-အတ္ထော, တဿ ဘာဝေါ ဝဏ္ဏမူလကတာ, အတ္ထဿ ဝဏ္ဏမူလကတံ သာဓေတိ ‘သာပိ’စ္စာဒိနာ, ဝဏ္ဏံ ရူပံ သဘာဝေါ ဧတေသန္တိ ဝဏ္ဏရူပါနိ-ပဒါနိ, သမုဒါယော ပဒါနံ ရူပမဿာတိ သမုဒါယရူပံ ဝါကျံ, ဝိဘတျန္တမတ္ထဇောတကံ ပဒံ, ပဒသမုဒါယော ဝါကျံ, သဗ္ဗမ္ပေတမုပစာရေန ဝဏ္ဏသဒ္ဒဝစနီယတ္တံ ဂစ္ဆတိ ဝဏ္ဏမယတ္တာတိ သဗ္ဗောပိ သမ္မုတိပရမတ္ထဘေဒဘိန္နော အတ္ထော တက္ကာဓိဂမနီယော ဝဏ္ဏေနေဝ ဝိညာယတိ

နာမ တသ္မာ ယထာ ဝုတ္တမတ္ထ ဝိသေသဒဿနံလဟုသညာယ န သက္ကာတိ တဒတ္ထမကာရာဒီနံ ဂုရုဘူတာ ဝဏ္ဏ
သညာ ကတာတိ အဓိပ္ပာယော, သမ္မုတိ သင်္ကေတဝသေန ပဝတ္တော တေဟာရော, ပရမတ္ထော သနိဗ္ဗာနော ပဉ္စက္
ခန္ဓော။ ဥဘောဟိ ပနေတေဟိ ဘိန္နော တတိယော ကောဋ္ဌာသော နာမ နတ္ထိ, တထာစ ဝုတ္တံ–

ဒုဝေ သစ္စာနိ အက္ခာသိ၊ သမ္ဗုဒ္ဓော ဝဒတံ ဝရော၊
သမ္မုတိံ ပရမတ္ထဉ္စ၊ တတိယံ နုပလဗ္ဘတီတိ။

နနု စ–

အပ္ပက္ခရမသန္ဒိဒ္ဓံ၊ သသာရံ ဂူဠှဟနိဏ္ဏယံ။
ပသန္နတ္ထဉ္စ သုတ္တန္တိ၊ အာဟု တလ္လက္ခဏညုနောတိ။

“အာဒယော တိတာလီသ ဝဏ္ဏာ” “တိတာလီသာဒယော ဝဏ္ဏာ”တိ တ ဝတ္တဗ္ဗန္တိ န တထာ သတိ သန္ဒိဒ္ဓံ
သုတ္တံ သိယာတိ, နနု သတ္တာအေ မင်္ဂလဝစနေန ဘဝိတဗ္ဗံ, အကာရော ပဋိသေဓတ္တောပိ ဟောတီတိ (န) သတ္တာ
အေ သိဒ္ဓသဒ္ဒဿောပဟိတတ္တာ, အထ ဟောတ္ဝ ပုဗ္ဗာ စျာလာဒိ သညာ, သဒ္ဒသာခနမတ္တပ္ပယောဇနတ္တာ ပန
သဗ္ဗဝိဓာနဿ ပုဗ္ဗာစရိယ သညာတလမေတ္ထာတိ ကိံ ပုနာပိ ဝဏ္ဏာဒိသညာဝိဓာနေန ဂန္ထကရဝ ကရဏေနာတိ သစ္စ
မေတံ, ပုဗ္ဗာစရိယေသု ပန ကရဝံ တဒနုဂမနဉ္စ ဒီပေတုံ ကာစိ သညာယောပ္ပန္နတဿာယန္တေ, ယဇ္ဇေဝံ သံယောဂသဗ္ဗ
နာမလောဟဒယောပိ သညာ ပုဗ္ဗာစရိယေဟိ ဝုတ္တာ ဝတ္တဗ္ဗာတိ နနု ဘော ဝုတ္တမေတမ္ဟေဟိ’ကာစိ သညာယော
အာဿာယန္တေ’တိ, ကိန္တုအာဿာနဒ္တရေန ဘဝတာ တာပိ ဝိညာတုံ န သက္ကာတိ, ကေသဉ္စိ သာတ္ထကတ္တောပိ
ပတိဝဏ္ဏမတ္ထာနုပလဒ္ဓိတော ဝဏ္ဏာနမဒိဌာနမကာရာဒီနမနုကတိယော က္ကဟောပဒိဌာက္ကတ္ထနုကာရိယေနာတ္ထေ
နာတ္ထဝန္တတာယ ဟောတေတကာရာဒိတော ဝိဘတ္တိ, လောပေန နိဒ္ဒိဋ္ဌတ္တာ ပနဿာ အဿဝနံ သန္ဓိကံသဝစနိ
ဿာဘာတ သံဟိတာယာနိဒ္ဒေသော, အနုက္ကမောတိ အာအေနိဿယာ သရာဝုတ္တာ, တတော နိဿိတာ ဗျဉ္ဇနာ,
သရေသုပိ ကေဋ္ဌာနိယာ အကာရာဒယော ဗဟုတ္တာ ပဌမံ ဝုတ္တာ ဌာနာနုက္ကမေန, တတော ဒ္ဝိဇာ ဌာနာနုက္ကမေန,
တေသုပိ ရဿာဝ လဟုတ္တာ ပဌမံ ဝုတ္တာ, တတော ဒီဃာ, ဗျဉ္ဇနေသုပိ ဝဂ္ဂ ဗဟုတ္တာ ဌာနပ္ပဋိပဟဋိယာ ပဌမံ ဝု
တ္တာ, တတော ယကာရာဒယော, ဝဂ္ဂေသု စ အဃောသာ ပဌမံ ဝုတ္တာ, တတော ဃောသာ, တေသု စ သိထိလာ ပဌမံ ဝု
တ္တာ, တတော ဓနိတာ, တတ္ထာပိ အပ္ပကတ္တာ ဒ္ဝိဇာ ပဉ္စမာ ဝုတ္တာ, တတော ယရလတ ဃောသဘူတာ ဌာနာနုက္ကမေ
န, တတော ဓနိတာ သကာရဟ ကာရာ, တေသုပိဟကာရော ကေသဉ္စိ ဩရသောပိ ဟောတီတိ ဒ္ဝိဇတ္တာ ပစ္ဆာ ဝုတ္
တော, ကေဟိစိ “လဠာနမဝိသေသော”တိ ဒ္ဝိန္နမဝိသေသေ ဝုစ္စမာနေပိ လိပိဘေဒေန ဌာနဘေဒေန စ ဘိန္နတ္တာ ဠကာ
ရော ဝိသုံ အက္ခရဘာဝေန ဂဟိတော, သောပိ ဃောသဘာဝေန ဌာနာနုက္ကမေနစ ဟကာရတော ပရံ ဝုတ္တော နိဂ္ဂဟီတံ
ပန သရတ္တာဒိသဗ္ဗဝိနိမ္မုတ္တတ္တာ သဗ္ဗပစ္ဆာ ဝုတ္တန္တိ အကာရာဒီနမယမနုက္ကမော, က္ကမဿေတနုက္ကမဿ
မနသိ ဝိပဿ ဝတ္တမာနတ္တာ တိတာလီသာတိ ဂဏနာပရိစ္ဆေဒဿ ဒဿိတတ္တာ စ ‘နိဂ္ဂဟီတန္တာ’တိ ဝုတ္တိ
ယံ ဝုတ္တံ, ပကတံ သာဓုသဒ္ဒာနုတဿာနံ, န ဝဏ္ဏိယတေ, တိ သဒ္ဒသင်္ခရဏ သင်္ခာတ မုဿပ္ပယောဇနာဘာတ, ကိ
ဉ္စာပိ န ဝဏ္ဏိယတေ, အမ္ဟေဟိ ပန ကထမကာရာဒီနမယမနုက္ကမော ဥပ္ပန္နောတိ သိဿာနံ ကင်္ခာ ဝိစ္ဆေဒပ္ပ
ယောဇနမ္ပတိ အနုက္ကမသဒ္ဒဿ အတ္ထကထနဗျာဇေန ဝဏ္ဏိတော ယေတတိ, ကရိယန္တေ ဥစ္စာရိယန္တေ ဧ
တေနာတိ ကရဏံ, တတ္ထ ဇိဝှာမဇ္ဈံ တာလုဇာနံ, ဇိဝှောပဂ္ဂံ မုဒ္ဓဇာနံ, ဇိဝှဂ္ဂံ, ဒန္တဇာနံ သေသာနံ သကဋ္ဌာနံ ကရ
ဏံ, ပယတ္တိ ပယတနံ, တမ္ပန ဝဏ္ဏုစ္စာရဏတော အဗ္ဘန္တရော ဗာဟိယော စ ဥဿာဟော, တတ္ထ အဗ္ဘန္တရ
ပယတနံ-သံဝုတတ္တမကာရဿ, ဝိဝဋတ္တံ သရာနံ သကာရဟကာရာနဉ္စ ဖုဋ္ဌတ္တံ ဝဂ္ဂါနံ, ဤသံဖုဋ္ဌတ္တံ ယရလ
တနံ, ဗာဟိယပယတနန္တု သံဝုတကဏ္ဍတာဒိ, ဌာနတော ပစ္စာသတ္တိယာ ဝိဓိယမာနကာရိယသမ္ဘဝေန ပယောဇနသမ္ဘ
တ အာဟ-‘ဌာနမ္ပနာ’တိအာဒိ, တိဋ္ဌန္တိ ဧတ္ထ ဥပ္ပတ္တိဝသေန ဝဏ္ဏာတိ ဌာနံ, “ဧ ဩနမ ဝဏ္ဏေ”တိ (၁-၃၇) သု
တ္တေ ဝဏ္ဏေတိ ကထနမေဝ ဝဏ္ဏသညာကရဏေ ပယောဇနံ, ယထာဝုတ္တမတ္ထမညတ္ရ ဗျာပဒိသတိ’ ဧဝ’မိစ္စာဒိ
နာ, တသ္မာ “ဒသာအေ သရာ”က္ကစ္စာအေ ‘တေနာ’တိအာဒိသု ‘တေန သရက္ကစ္စနေန က္ဝတ္တော ကသ္မိံ သုတ္တေ ပ
ယောဇနံ တံ ဒဿေတိ “သရောလောပေ သရေ”စ္စာဒီ’တိ ဧဝမာဒိနာ အတ္ထော ဒဠှဗ္ဗော, ဉာပေတိ ဝဏ္ဏလောပန္တိ
ဉာပကံ, ကသ္မာ ပန’သော စေမိနာဝ ဉာပကေန သိဒ္ဓော’တိ ဝုစ္စတိ နနု ‘တဒမိနာဒီနီ”တိ (၁-၄၇) သုတ္တံ ဒိဿတီတိ,

(သစ္စံ) တထာပိ ပကာရန္တရေါယမ္ပိ ဝဏ္ဏလောပေ ဒဿိတောတိ ဝိညာတဗ္ဗံ, ဧဝေသဒ္ဒော ပန ‘ယဒိ ဉာပကေန ဝဏ္ဏ
လောပေဟ သိယာ သော ဣမိနာဝ ဉာပကေန သိဒ္ဓေါ, နာညေနာ’တိ အဝဓာရေတိ။

၂. ဒသာ

နနု အအာဒယောတိ ပဌမန္တေနုဝတ္တန္တေ ကထမေတ္ထ’တတ္ထာ’တိ သတ္တမီနိဒ္ဒိဋ္ဌတာတိ အာဟ-‘တဋ္ဌာ’တိ
အာဒိ, အတ္ထဝသာဝိဘတ္တိဝိပရိဏာမေနာတိ အအာဒယောတိ ပဌမန္တဿ‘အာဒေ ဒသာ’တ္ယနေန သမ္ဗန္ဓာ သမ္ဗ
န္ဓမာနေ စာဓာရတ္တေန ဘဝိတဗ္ဗန္တိ အာဓာရတ္ထဝသေန သတ္တမီ ဝိဘတ္တိယာ ပရိဝတ္တနေနာတိ အတ္ထော, အတ္
ထဝသာ သတ္တမိယာ ဝိပရိဏာမသမ္ဘဝတယေဝသုတ္တေ အဝိဇ္ဇမာနေပိ‘တတ္ထာ’တိ ဝုတ္တိယံ ဝုတ္တံ, အာဒေဒသန္န
မနညတ္ထပဝတ္တိသမ္ဘဝတော တေသံ အအာဒယော ဝိသယဘာဝေနေပိ သက္ကာ ပရိကပ္ပေတုန္တိ ဝုတ္တံ-‘တေသု ဝိသ
ယဘူတေသူ’တိ, နိဒ္ဒါရဏတ္ထောပိ ယုဇ္ဇတေဝ။ ဝဏ္ဏသမုဒာယတော တဒေကဒေသဘူတာန မာဒေ ဝဏ္ဏာနံ ဒသသင်္
ချာဂုဏေန နိဒ္ဓါရိယမာနတ္တာ, အာဒိမှိ ဒသ ဝဏ္ဏာတိ ဝုတ္တေ အဝုတ္တာနမ္ပိ အဝသ္သံ ဝတ္တဗ္ဗာနံ ဦနပူရဏ
တ္ထမဇ္ဈာဟာရော ဟောတီတိ ဝုတ္တံ- အဝဋ္ဌိတာ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ တ’တိ, ကောဒိန မဋ္ဌာရသန္နာနံ သင်္ချာနံ သင်္ချေယ့္
ယေ ဝတ္တနတော အာဟ-‘ဒသသင်္ချာယ ပရိစ္ဆိန္နတ္တာ’တိ, ဂယ့္ဟုပကနံ ရဿေ ဩဝဏ္ဏာနမ္ပိ ကစ္စာယနေ
ဝိယ အပရိစ္စာက အနူနာ, အဂယ့္ဟုပကနံ တဒညေသံ ကေသဉ္စိ သရာနံ ပရိစ္စက အနဓိကာ, ဒသသဒ္ဒဿ သင်္ချေယ့္
ယ ဝုတ္တိတ္တာ ဒသန္နမ္ပိ အဓိကတဝဏ္ဏာနညတ္တာ ဝုတ္တံ-‘ဒသန္နမ္ပိ’တိအာဒိ, သယံ ပုဗ္ဗာ’ရာဇ=စိတ္တိယံ’တီသု့
မာ က့ဝိမှဟိ အန္တလောပေ သမာသေ စ တဒမိနာဒိတ္တာ နိရုတ္တိနယေန တ သရာသဒ္ဒော နိပ္ဖဇ္ဇတီတိ, ‘သရ-ဂတိဟိံ
သာစိန္တာသု’ ဣစ္စဿမှ အပ္ပစ္စယေန တ နိပ္ပဇ္ဇတီတိ ဒဿေတုမာဟ=‘သယံ ရာဇန္တီ’တိအာဒိ။

၃. ဒွေဝဒွေဝ

တေတိ’အာဒေ’တိ သတ္တမျန္တတ္တာ အပရေ ဒွေဝ ပရာမသတိ, ဟေဋ္ဌာ ဝိယာတိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တံ အတ္ထဝ
သာ ဝိဘတ္တိဝိပရိဏာမံ ဉပမေတိ, အတောဝ ဝိညာယမာနတ္ထဝသေန တေသု’တိ ဝုတ္တံ, တေသုတိ ပန နိဒ္ဓါရဏတ္တ
ဝိဝက္ခာယံ တမ္ပိ သမ္ဘဝတီတိ တေသံ ဝဏ္ဏာနံ မဇ္ဈေ ဒွေဝဒွေဝတိ ဒွိသင်္ချာယ နိဒ္ဓါရဏတ္ထောပိ ဝေဒိတဗ္ဗော,
ဝိစ္ဆာယံ ဝုတ္တိ ယဿ သော ဝိစ္ဆာဝုတ္တိ-ဒွိသဒ္ဒော, ဝိစ္ဆာဝုတ္တိတာ စဿ သဝဏ္ဏတ္တဂုဏေန ဒွိန္နံ (‘ဗ့
ယာပိတု) မိစ္ဆတ္တာ, ကမေနာဝဋ္ဌိတေတိ ဣမိနာ အကာရာဒိဝဏ္ဏပ္ပဗန္ဓဿ အနာဒိကာလသိဒ္ဓံ ကမသိဒ္ဓတ္တမာဟ။
နနု သမာနာ ဝဏ္ဏာ သဝဏ္ဏာတ္ယန့ဝတ္တေ သဝဏ္ဏာသဒ္ဒေ သတိ ကတံ ရဿဒီဃာနံ သဝဏ္ဏသညာ သိယာ။ အသမာန
တ္တာ ဧတေသန္တိ, နေတဒတ္ထိဝဏ္ဏပ္ပဗန္ဓဿ ကမသိဒ္ဓတ္တာ ဝစနဗလေနေတသမာနာနမ္ပိ ဟောတေတတိ, နေ
ဝမ္ပိ ဝတ္တုံ ယုတ္တံ“ဒွေဝဒွေဝ သဝဏ္ဏာ”တိ သုတ္တဿ တာဒိသသာမတ္ထိယသဗ္ဘာဝေ [သဗ္ဘာဝေန (ဟေတ္ထ
ကေ)] ဝိသေသကာရဏာဘာဝတိ အာဟ‘သမာနတ္တမ္ပနာ’တိအာဒိ။ တိဋ္ဌန္တိ ဧတ္ထ ဝဏ္ဏာ စိတ္တဇတ္တေပိ အဘိ
ဗျတ္တိ ဝသေနာတိ ဌာနံ ကဏ္ဍာဒိ, တေန ကတန္တိ သမာသော, ကဏ္ဍတာတု ဣတိ စတ္တေ ဟဏ္ဍင်္ဂတ္တာ နပုံသ
ကတ္တံ။ ပဉ္စမေဟိ ဝဂ္ဂပဉ္စမေဟိ။ အန္တဋ္ဌာကီတိ ဝဂ္ဂနမန္တေ တိဋ္ဌန္တီတိ အန္တဋ္ဌာ, တာဟိ, ယုတ္တဿာတိ ဗ့
ရဟ္မစရိယာ, ဂုယ့္ဟ’န္တိအာဒီသု ယုတ္တဿ။ ကေစီတိ အနိယမေန ဝုတ္တံ, တေ ပန–

> “ဟကာရော ပဉ္စမေဟေဝ၊ အန္တဋ္ဌာဟိ စ သံယုတော။
> ဩရသော ဣတိ ဝိညေယျော၊ ကဏ္ဌဇော တဒသံယုတော”တိ ဝဒန္တိ။

၄. ပုဗ္ဗော

ဝတ္တတေတိ အတ္ထဝသာ ဝိဘတ္တိဝိပရိဏာမေန ဝတ္တတေ, နနု စေတ္ယာဒိစောဒနာ, နေသအောသောစ္စာဒိ ပရိ
ဟာရော, အောသာဘာဝေ ကာရဏ မာဟ-‘ယောယော။ပေ.။ ပတီယတေ’တိ, ဝုတ္တံ သမတ္တေတိ-‘နဟိ’စ္စာဒိနာ, နနု စ
ပုဗ္ဗသဒ္ဒော ယမေကတ္တာ ကေံ ပုဗ္ဗမာစိက္ခတိ န သကလန္တိ ကထံ “ပုဗ္ဗော’တိ ဝုတ္တေ ယောယောတိ ဉာယတိ ‘ယော
ယော ပုဗ္ဗော’တိ စ ဝုတ္တေ ‘တေသု ဒွိသု’တိ ဧတ္ထ’ဒွီသု ဒွိသု’တိ ဣဒံ ကထံ သုခေနေဝ ပတီယတေ တဒိဒမသိဒ္ဓေ
နာသိဒ္ဓသာဓနန္တိ အာသင်္ကိယ တဒဘာဝမုဗ္ဘာဝိယ ပုဗ္ဗ သဒ္ဒဿ ဝိစ္ဆာဂမကတ္တမဝဂမယိတုမာဟ-‘နစေဒ’မိစ္စာဒိ။
တံယောကတိ ဉပစာရဝသေနာဟ, တဗ္ဗန္တတာယတတိ အတ္ထိယတ္တေ အပ္ပစ္စယဝသေန, ဧဝမုပရိပိ။

၅. ပရော

သေသမိစ္စာဒိနာ‘တေသု ဒွီသူတိ သဝဏ္ဏာသညကေသု ဒွီသု’ ဣစ္စာဒိ ကမတိဒိဿတိ။ လဟုသညာ ရဿဿ, သံယောဂပုဗ္ဗဿ ရဿဿ ဒီဃဿ စ ဂုရုသညာ န ဝတ္တဗ္ဗာ။ ဥစ္စာရဏဝသေနေတန္နဝတ္တသညာတိ ဝိညာယတိ, ပုဗ္ဗာစရိယဝသေန တ ဣဟာဝုတ္တာဝသေသသညာဝိယ။

၆. ကာဒယော

ကေဝလ ဗျဉ္ဇနာနမတ္ထပ္ပကာသတ္တာဘာဝတ သရာနမတ္ထပ္ပကာသနေ အစ္စန္တောပကာရာ ဗျဉ္ဇနာတိ ‘ဇ တေဟိ’တိ ကရဏတ္တေန ဝုတ္တံ, တေနာဟ ‘သရာန’မိစ္စာဒိ။ ဝိပုဗ္ဗာ ‘အဉ္ဇ-ဗျတ္တိယံ’တီမသ္မာ ကရဏေ အနပ္ပစ္စယေ ရူပံ, နပုံသကတ္တမ္ပိဿာဝဂမယိတုံ ‘ဥပကာရကာနီ’တိ ဝုတ္တံ, ဗျဉ္ဇနတ္တံ ဒိဋ္ဌန္တေန ဖုဋ္ဌယတိ ‘ယထာ’ဣစ္စာဒိနာ, ယထာ ဩဒနဿုပကာရကာနိ သူပာဒီနိ ဗျဉ္ဇနာနိ, တထာ သရာနမုပကာရကာနီတိ အဓိပ္ပာယော, ဗျဉ္ဇနမ္ပန အဒ္ဓမတ္တိကံ, ဝုတ္တံ ဟိ–

ဧကမတ္တော ဘဝေ ရဿော၊ ဒီဃော မတ္တဒွယာယုတော။
ပ္လုတော တိမတ္တော ဝိညေယျော၊ ဗျဉ္ဇနံ တွဒ္ဓမတ္တိကံတိ။

အနွတ္ထာတိ အနွတ္ထတော, ‘အနွတ္ထာ ဗျဉ္ဇနာ’တိ သမ္ဗန္ဓော။

၇. ပဉ္စ

သဇာတျပေက္ခာယ သမုဒာယတစိတ္တေပိ ကာဒယောတိ အနုဝတ္တနတော ဝဂ္ဂသဒ္ဒေန ကခဂဃဉာဒယောဝ ဂယှန္တိ, ပဉ္စ ပရိမာဏမဿ ပဉ္စကောဝဂ္ဂေါ, “တမဿ ပရိမာဏံ ဏိကော စ”တိ (၄-၄၁) ကော, သုတ္တေ အာဒိဘူတော ပဉ္စသဒ္ဒော ပဉ္စသင်္ချာပရိစ္ဆေဒံ ကုရုမာနော မာဝသာနာနံ ဝဂ္ဂါနံ ဗဟုတ္တံ ဂမေတီတိ ‘ပဉ္စကာ’တိ ဝုတ္တံ, ဝဂ္ဂကတိ ဗဟုဝစနတော ပစ္စေကန္တိ ဝိညာယတိ, ဝဇ္ဇေန္တိ ယကာရာဒယောတိ ဝဂ္ဂါ, ပဉ္စမက္ခရဝသေန ပန ကဝဂ္ဂါဒိတေ ဟာရော။

၈. ဗိန္ဒု

အနေကတ္ထတ္တာ ဓာတူန မုစ္စာရဏတ္ထောပေတ္ထ ဂဏှာတီတိ နိပုဗ္ဗာ တတော ကမ္မနိ တ္တပ္ပစ္စယေ ညိမှိ ဟာဒိသမာသေ ဒီဃေစ ရူပံ ဒဿေန္တော ‘ရဿာ’တိအာဒိမာဟ, ပိဋ္ဌနတ္တတော နိဂ္ဂဟာနံ နိဂ္ဂဟော, ‘ဣ-အဇ္ဈေနဂတိသု’ဣစ္စသ္မာ ကတ္တရိ [ကမ္မနိ-ဣတိ ဝတ္တဗ္ဗံ, ဣတံ ဥစ္စာရိတန္တိ အတ္ထော] တ္တပ္ပစ္စယေ ဣတံ, နိဂ္ဂဟေန ဣတန္တိ အမာဒိသမာသေ ရူပံ ဒဿေန္တော ‘ကရဏံ နိဂ္ဂဟေန တ’တိအာဒိမာဟ, ပစ္ဆိမပက္ခံ သာဓေတုမာဟ-‘ဝုတ္တံ ဟိ’တိ။

၉. ဣယု

စတ္ထသမာသောတိ ဣတရီတရယောဂဒွန္ဒသမာသော။ အတ္ထေတိ မုနိ သဒ္ဒါဒိဝစနီယေ အတ္ထေ, နမတီတိမသ္မ သေတံ ကမ္မံ,

ယံ သဗ္ဗဝစနံ သဗ္ဗ၊ လိင်္ဂံ သဗ္ဗဝိဘတ္တိကံ။
တံ သဗ္ဗတ္ထေ နမနတော၊ ဝိဒုံ နာမန္တိ တဗ္ဗိဒူ။

ဣမ နာမသညာယာဘာဝေပိ အနွတ္ထဗလာယေဝ နာမသညာ သိဒ္ဓါတိ (အာဟ) ‘အနွတ္ထဗျပဒေသေနာ’တိ, သျာဒျန္တပကတိရူပန္တိ ပစ္စယာ ပဌမံ ကရိယတီတိ ပကတိ, သာ ဧဝ ရူပန္တိ ပကတိရူပံ, သျာဒျန္တဿ ပကတိ ရူပံ မုနိသဒ္ဒါဒိ သျာဒျန္တပကတိရူပံ, အတ္ထဝန္တမဓာတုကမပ္ပစ္စယမ္ပာဋိပဒိကံ, ပဒံ ပဒံ ပတိ ပဋိပဒေ, ပဋိပဒံ နိ

ယုတ္တံ ဟဋ္ဌိပဒိကံ။ ဝိသေသနေနာတိ သုတ္တေ ‘နမသ္သန္တေ’တိ ဝုတ္တေန ကြိယာဝိသေသနေန။ အာခ္ယာတသ္သာတိ ပစတိအာဒိနော။ အာဒိမဇ္ဈေဝတ္တိနောတိ ကြိယာဒိကသဒ္ဒါဒီနံ အာဒော, ပဓာနဒီနံ မဇ္ဈေစ ဝတ္တိနော။ ပဒေသေသူတိ “ဈုလာ သဒ္ဒ နော”တိ (၂-၈၃) အာဒိကေသု သုတ္တပ္ပဒေသေသု, အနိဋ္ဌပသင္ဂ (သင့္ဂ) နိဝတ္တေတီတိ သမ္ဗန္ဓော, အနိဋ္ဌပ္ပသင္ဂေနာမ [နာမာတိ (ပေတ္တကေ)] ပစတိ-ကြိ (ဥဒက ပဓမ) သဒ္ဒါဒိန မန္တ အာဒိမဇ္ဈေ ဘူတကြိယာဒီနံ ဈုလသညာ ဝိဓာယ တတော ပရာသံ သာဒိ ဝိဘတ္တီနံ “ဈုလာ သဒ္ဒ နော”တိ (၂-၈၁) အာဒီဟိ ‘နော’ အာဒေသာဒိမ္ပဟိ ကတေ ‘ပစတိနော, ကြိနော, ဥဒကနော, ပဓမနော’တိအာဒိ ရူပပ္ပသင္ဂေ, နနုစာဒိအာဒိ စောဒနာ။ ဝတ္တဗ္ဗန္တိ သုတ္တေ ဝတ္တဗ္ဗံ။ ဗ္ယာသနိဒ္ဒေသေနာတိ အသမာသနိဒ္ဒေသေန။ တဒယုတ္တန္တိအာဒိ ပရိဟာရော, တန္တိ တံ စောဒ္ဒံ, သတိပီတိအာဒိနာ အယုတ္တတ္တံ သမတ္ထေတိ, ဒ္ဝိသုတ္တရေသု ယောဂေသူတိ ဥပရိ မေသု “ပိတ္တိယံ” “ဃာ”တိ ဒ္ဝိသု သုတ္တေသု။ ကြတ္ထိယန္တိ ကြဒ္တိ “ပိတ္တိယ”န္တိ သုတ္တေ ကြတ္ထိယန္တိ ကြဒံ ပဒံ။ ဝဏ္ဏဝိသေသနံ သိယာတိ “ပိတ္တိယ”န္တိ သုတ္တေ ‘ကြယုဝဏ္ဏာ’တိ အနုဝတ္တနတော ‘ကြတ္ထိယံ ကြဝဏ္ဏုဝဏ္ဏာ’တိ စ ဝံ ကြဝဏ္ဏု ဝဏ္ဏာ **“ဃော”**တိ သုတ္တေ ‘ကြတ္ထိယံ အာ’တိဝံ အဝဏ္ဏသ္သ စ ဝိသေသနံ ဘဝေယ္ယ။ ဝဏ္ဏဝိသေသနေ ဝိရောဓမာဟ ‘ဓဝေန္တေ’စ္စာဒိ, နာမသ္သန္တေတိ အသမာသနိဒ္ဒေသေ တ္ဝဝိရောဓမာဟ- ‘ဗ္ယာသေ’စ္စာဒိ။ သက္ကာနာမဝိသေသနံ ကာတုန္တိ ဒ္ဝီသု သုတ္တေသု ကြတ္ထိယန္တိအာဒိနာ ဝက္ခမာနက္ကမေန။ နာမသ္သ အန္တော နာမန္တောတိ သမာသသ္သ ဥတ္တရပဒတ္ထပ္ပဓာနတ္တာ သမာသေ ဂုဏီဘူတသ္သ နာမသ္သ ကြတ္ထိယန္တိ ကြဒံ ဝိသေသနံ ကာတုံ န သက္ကာတိ အဓိပ္ပာယော, ဝစနမန္တရေနာတိ ဟဏ္ဏိနိယာနမိဝ “ယထာသင္ချမနုဒေသော သမာနံ”တိ (၁-၃-၁၀) သုတ္တံ ဝိနာ, သမာသင္ချ ဧတေသန္တိ သမသင္ချကာ, ကြတိသဒ္ဒော အာဒ္ယတ္ထော, တေန–

> “အာလာပဟာသလီလာဟိ, မုနိန္ဒ ဝိဇယာ တဝ။
> ကောကိလာ ကုမုအနိ တော၊ ပသေဝန္တေ ဝနံ ဇလံ” (၂၆၀)။

ကြစ္စာဒိ သင္ဂဏှာတိ။

၁၀. ပိတ္တိ

ကြတ္ထိယံ နာမသ္သာတိ စ, အန္တေ ကြဝဏ္ဏုဝဏ္ဏာတိ စ ဝုတ္တေ တေသမာ ဓာရာဓေယ္ယသမ္ဗန္ဓော အာဓေယ္ယသ္သာဓာရေ ပဝတ္တိံ ဝိနာ န သမ္ဘဝတီတိ အဇ္ဈာဟာရဝသေန ‘ဝတ္တမာနာ’တိ ဝုတ္တိယံ ဝုတ္တံ။ ကြဝဏ္ဏုဝဏ္ဏာတိ အပေက္ခိယ‘ဝိသေသီယန္တိ’တိ ဗဟုဝစနမေတံ သမ္ဗန္ဓသ္သ ပုရိသာဓီနတာယ နာမန္တိမိနာ သမ္ဗန္ဓေ သတိ‘ဝိ သေသီယတီ’တေကတ္တေန ပရိဏာမတိ။

၁၁. ဃာ

ကြတ္ထိယံ နာမသ္သန္တေတိ စ ဝတ္တတေ။ ဟေဌာ သဗ္ဗတ္ထ သညိနော နိဒ္ဒိသိယ သညာယ နိဒ္ဒိဋ္ဌတ္တာ တတ္ထ ဝိယ ဝိသုံ သညိနော ပဌမနိဒ္ဒေသေ အသန္တော ဝိယာတိ အာသလေသမာလမ္ဗိယ စောဒယတိ နနု ဟာစေ’တ္ယာဒိ နာ။ တတ္ထ သေတောတိ ဝိဇ္ဇမာနသ္သ သညိနော။ ကာရိယေနာတိ သညာကာရိယေန။ ပရိဟာရတိ ‘နာယံ ဒေသော’တိ အာဒိနာ။ ပဌာဝုတ္တမတ္တေနာတိ “ဃာ”တိ သုတ္တေ ကာရိယိနော အာကာရသ္သ ပဌာ ဝုတ္တမတ္တေန။ နစာတိ တွေ စသဒ္ဒော ဝတ္တဗ္ဗန္တရသမုစ္စယေ, အပရမ္ပိ ကိဉ္စိ ဝတ္တဗ္ဗမနိယမရူပမတ္တီတိ အတ္ထော။ အနိယမရူပမာ စရိယပ္ပဝတ္တိတော သာဓေတုမာဟ ‘ဥဘယထာပိ’စ္စာဒိ။

၁၂. ကေသ္သာ

အာသဒ္ဒော အာဘိမုခ္ယေ, အနဘိမုခမဘိမုခံ ကတ္ဝာ လပနံ ကထနမာလ ပနံ, တသ္မိံ အာလပနေ, အာလပနတ္ထေ ဝိဟိတော သိတိ အတ္ထော။

ပရိဘာသာဝိကာရ

၁၃. ဝိဓိ

ဝစနာရမ္ဘယောဇနမာဟ–‘ယံ ဝိသေသနဘာဝေနေ’စ္စာဒိ, ယန္တိ အနိယမေန “အတော ယောနံ ဋာဋေ”တိ (၂-၄၃)
အာဒိသု အတောတိအာဒိကံ ဝိသေသနဘာဝေန ဝုတ္တမြိစ္ဆိတံ ပရာမသတိ, တေနာတိ ဝိသေ သနတ္တေနု-ဟာဒိယမာနေန
ယံ သဒ္ဒနိဒ္ဒိဋ္ဌေန အတောတိအာဒိကေန ကရဏဘူတေန, ယထာကထဉ္စိတဗ္ဗတောတိ အာအော မဇ္ဈေ-န္တေ တ သဗ္
ဘာဝတော ယေနကေနစိ အာကာရေန အဘေအောပစာရေန အကာရာဒိဝိသေသနဝတော နာမာဒိနော, တဒန္တတ္ထန္တိ တံ
အတောတ္တာဒိ ဝိသေသနမန္တေ, နာအော န မဇ္ဈေ ယဿ တံ တဒန္တံ, တံ အတ္တော ပယောဇနံ ယဿာတိ အညပဒ
တ္ထော, ဝတ္တာယတ္တာတိ ဝတ္တုနော အာယတ္တာ။ အတ္တာတတ္တနော ဝစနေ ပဓာနန္တိ, တဿာတိ ဝတ္တုနော,
သာတိ ဝစနိစ္ဆာ, ပယောကနုသာ ရေနာတိ ဇိနဝစနာနုသာရေန, ဣတိတိ ကာရဏတ္တေ နိပါတော, ဣမိနာ ကာရဏေနာ
တိ အတ္တော, န သဗ္ဗတ္ထပ္ပသင်္ဂေါတိ သံဟိတာဒိဝိဓိမှိ သဗ္ဗတ္ထ တဒန္တ ဝိဓိပ္ပသင်္ဂေါ န ဟောတိ, တထာဟိ
“သရော လောပေ သရေ”တိ (၁-၂၆) ဧတ္ထ သရောတိ ဝိသေသနဘာဝေန ဝစနိစ္ဆာယ သဗ္ဗာဝေ သရောတိ တတ္ရာ’ဒီ
နံ ဝိသေသနန္တိ ယထာကထဉ္စိသရာဒိသရမဇ္ဈသရန္တာနံ တတ္ရာဒီနံ လောပပ္ပသင်္ဂေ “ဝိဓိဗ္ဗိသေသနန္တဿာ”တိ
(၁-၁၃) သရန္တဿပသင်္ဂေ သိယာ, န “ဆဋ္ဌိယန္တဿာ”တိ (၁-၁၃) အန္တဿ။ ဆဋ္ဌီနိဒ္ဒေသာဘာဝတ, တထာ
သတိ ‘တတ္ရိမေ’တိအာဒိမှိ ‘ဣမေ’တိအာဒိနာ ဝတ္တဗ္ဗတာ အာပဇ္ဇေယျာတိ ပယောဂံ နာနုသဗ္ဗာ နာမသိယုန္တိ န
သဗ္ဗတ္ထ တဒန္တ ဝိဓိပ္ပသင်္ဂေါ, တထာ “ဂတိဗောဓာ” (၂-၄) ဒိသုတ္တာဒိမှိပိ ‘ဂမယတိ မာဏဝကံကမံ တ္ယာဒိပ္ပ
သင်္ဂေါတိအာဒိ စ ယထာယောဂမဝဂန္တဗ္ဗံ, ဝုတ္တိယံ “အတော ယောနံ ဋာဋေ”တိ သုတ္တောအာဟရဏံ ဒဿိတံ,
“နရာ နရေ”တိ လက္ခိယောအာဟရဏံ။

၁၄. သတ္တမီ

ဝစနဖလမုပဒဿေတိ‘ယတ္တေ’စ္စာဒိနာ, ယတ္ထ ယသ္မိံ “သရော လောပေ သရေ”တ္ယာဒိကေ သုတ္တေ,
သတ္တမိယာတိ ‘သရေ’တိအာဒိနာ သတ္တမိယာ, ယဿာတိ သရောတိအာဒိနာ နိဒ္ဒိဋ္ဌဿ, ကာရိယံ လောပာဒိ, သမ္ဗန္ဓာ
ဝိသေသာတိ သရေတ္ယာအော ဩပသိလေသိကမဓိကရဏံ, တဗ္ဗောပသိလေသေ ဘာဝမဓိကရဏံ ပုဗ္ဗဿ တ ပရံ သိယာ
ပရဿ တ ပုဗ္ဗန္တိ ပုဗ္ဗပရောပသိ လေသဿာဝိသိဋ္ဌတ္တာ ပုဗ္ဗပရာနံ သမ္ဗန္ဓဿ အဝိသေသာ, ပရဿာပီတိ န
ကေဝလံ ပုဗ္ဗဿေဝ, သတိတ္ယသ္မိံ အတ္တေ ဓောတနီယေ သတ္တမီ သံသတ္တမီ သန္တသဒ္ဒဿ သမာဒေသေန, သတ္
တဗ္ဗေတ္ယာဒိဝစနမေဝံ သတိ ဃဋ္ဋတေ, သန္တိ တ သန္တသဒ္ဒတ္တေ ဟာဒိ, သုတ္တေ အဝုတ္တေပိ ဝုတ္တိယံ ‘နိဒ္ဒေ
သေ’တိ ဝစနေ ကာရဏမာဟ-သတ္တဉ္စာ’တိအာဒိ, နိဒ္ဒေသမန္တရေန သတ္တံ န သမ္ဘဝတီတိ သမ္ဗန္ဓော, သတ္တမိယာ
နိဒ္ဒေသေ သတိယေဝ တံ သမ္ဗန္ဓာယ သတ္တာယ သမ္ဘတေ, အညထာ ကိမည္တဿာ ပတိဋ္ဌာတိ အဓိပ္ပာယော,
ပုဗ္ဗသဒ္ဒဿ သမ္ဗန္ဓိသဒ္ဒတ္တာ ကိန္နိဿာယ ပုဗ္ဗတ္တမိစ္စာဟ-‘သတ္တမိ’စ္စာဒိ, တန္တိ “သရော လောပေ
သရေ”တိ သုတ္တံ, ဥကာရဿာတိ ‘ဝေဠု’ဣစ္စတ္ရ ဥကာရဿ, ပုဗ္ဗဿ။ပေ.။ ကရိတ္တတ တံမနသိကတဗ္ဗောဒနံ ဒ
ဿေတုမာဟ-‘တမဟ’န္တိ စ္စာဒိတိ ဧဝမေတ္တ သာဖ္ဗောဟာရော သမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပုဗ္ဗဿာတိ သတ္တမီ နိဒ္
ဒိဋ္ဌတော ပုဗ္ဗဿ, အနန္တရဿာတိ အဗ္ယဝဟိတဿ, ဝုတ္တံ ကိဉ္စိ နတ္ထီတိ သမ္ဗန္ဓော, အယမဓိပ္ပာယော “တသ္
မိန္တိ နိဒ္ဒိဋ္ဌေ ပုဗ္ဗဿာ”တိ (၁-၁-၆၆) ဟာဏိနိယဝစနေ “ဒိသိရယမုစ္စာရဏကိရိယော နိသဒ္ဒောပ္ပယ မိဟ နေရန္တ
ရိယံ ဇောတေတိ, တတ္ထ‘နိရန္တရံ ဒိဋ္ဌော’တိ ဟာဒိသမာသေ ကတေ ဖုဋ္ဌမေတနန္တရမုစ္စာရိတေတ္ယမတ္တော-ဝဂမ္ယ
တေတိ “ပုဗ္ဗသဒ္ဒဿ ဗ္ယဝဟိတေပိ ပယောဂဒဿနေ ဗ္ယဝဟိတေပိ ကာရိယံ ပပ္ပောတီ”တိ ဘဿကာရာဒယော ဝ
ဏ္ဏေန္တိ, ဣဟ တာဒိသဝစနာဘာဝေန ဝဏ္ဏာဒိ ဗ္ယဝဓာနေပိ သိယာ”တိ, သရေစ္စာဒိပရိဟာရဝစနေ-ဓိပ္ပာယ မုဗ္
ဘာဝယတိ ‘ယဒိပိ’စ္စာဒိနာ, မထုရာယ ဟဋ္ဌလိပုတ္တကဿ စာန္တရာဋ္ဌေ ကမာဒီနံ သဗ္ဘာတ ဗ္ယဝဓာနေပိ ပုဗ္ဗသဒ္ဒသ္
သ ပဝတ္တိယာ ဒိဋ္ဌန္တမာဟ-‘မထုရာ’ ဣစ္စာဒိ, ယသ္မာ သရေတိ ဩပသိလေသိကာဓာရေ သတ္တမျန္တံ ပဒံ, တသ္မာ
ဗ္ယဝဓာနေ သရလောပေ န ဟောတီတိ ဧဝံ သဒ္ဒေပဗ္ယာဿာနေန ဝုတ္တိယ မတ္တော ဝေဒိတဗ္ဗော, န ကေဝလံ သရေ
တိ ဧတ္ထေတတိ အာဟ- ‘ကာရိယေ’စ္စာဒိ, ဩပသိလေသိကေယေတဓာရေ ဘဝတီတိ သေသော, ကာရဏမာဟ-‘ဝတ္တိ

ဋ္ဌာနဲ့ပဟဝိဓာနတော သဒ္ဒသ္သာ’တိ, ဝတ္တုနော ယာ ဣဋ္ဌာ ဝစနိစ္ဆာ တသ္သာ အနုတုလေန ဝိဓာနတော အတ္တသ့ သ ကထနတောတိ အတ္ထော,ယေန ဟိ ယမတ္ထံ ဝတ္တာတိဓာတုမိစ္ဆတိ သတီပ္ပဘိဓာနသာ မတ္ထိယေ န တတော- ညမတ္ထံ သဒ္ဒေဘိဒဓာတိတ္တဓိပ္ပာယော, ဝတ္တိစ္ဆာ ဝသာယေ ကာရဏမာဟ’ဝတ္တိစ္ဆာပိ’စ္စာဒိ, ဝတ္တုနော သု တ္တကာရသ္သ ဣဋ္ဌာ ဝတ္တိစ္ဆာ, ကထမုပဒေသတော ဝတ္တိစ္ဆာ-ဝသီယတေ’ ကထဠ္ဌ သာမတ္ထိယတောတိ အာ သင်္ကိယ တမုပဒဿေတုမာဟ-‘အတောစေတ္တာဒိ, အတော ဝက္ခမာနကာရဏာ ဥပဒေသတော ဝသီယတေတိ သမ္ဗန္ဓော, ကိန္တံ ကာရဏ မိစ္စာဟ-‘ယသ္မာ’ဣစ္စာဒိ, အန္ဒဝယသဒ္ဒေနေတ္ထ ဂုရုဟာရမ္ပရိယော-ပဒေသော ဝိဝစ္ဆိတော, ယသ္မာ ကာရဏာ အန္ဒဝယော ဂုရုဟာရမ္ပရိယော ပဒေသော ဂုရုကုလမုပဂမ္မ ပဥ္ဟကာရဏာဒိနာ အန္ဒဝိစ္ဆီယတေ ဂဝေသီ ယတိ, အတော ကာရဏာ ဂုရုပရမ္ပရာ ဂတဥပဒေသတော ဝသီယတောတိ အတ္ထော, သာမတ္ထိယတော-ဝသာယပ္ပဋိဟ ဒယိတုမာဟ- ‘သာမတ္ထိယမ္ပိ’စ္စာဒိ, သာမတ္ထိယမ္ပိ ဝုစ္စတေတိသေသော, လဃုနောဟယေန သဒ္ဒာနုမုပလက္ခဏေ ပဝတ္တိတိ ဗ္ဗဝဟိတနိဝတ္တိယာ ဝစနန္တရက-ရဏမနုပန္နံ , ဥပပန္နံ ဝစနန္တရကရဏံ, တသ္သ စ ဩပသိလေသိကာ ဓာရ မန္တရေန အညထာနုပပတ္တိယာ အာဓာရဝိသေသပ္ပဋိပ္ပတ္တီတိ ဣဒမေတ္ထ သာမတ္ထိယံ, အာဓာရန္တရေစ္စာ ဒိနာ ယထာဝုတ္တံ သာမတ္ထိယံ ဝိဘာဝေတိ, အာဓာရန္တရေပီတိ သဗ္ဗတ္ထ ဟဌော ဒိဿတိ, ပသင်္ဂာဘာဝတော အ တ္တန္တ-ရေနာပိ အာဓာရန္တရေပိ ဩပသိလေသိကာဓာရေပိ ဝစနန္တရပ္ပသင်္ဂေ သိယာတိ သမ္ဗန္ဓသမ္ဘတ ဩပသိ လေသိကာဓာရနိဿယနေပိ အာနိသံသော န ဒိဿတီတိ သမုစ္စယတ္ထောနာပိ နတ္ထိ ပယောဇနန္တိ ဝဇ္ဇေတဗ္ဗော ယမ္ ပိ သဒ္ဒေတိ, နနု ကိမေဝံ ဝဏ္ဏိယတေ ပုဗ္ဗဿေဝေတိ ဝစန မေတေပသိလေသိကမဓိကရဏံ ဝိညာပယတိ။ တတ္ထေ ဝ ပုဗ္ဗပရတ္တ သမ္ဘတတိ ယောမညတေ, တဿေသာ ကပ္ပနာ န သင်္ဂတာတိ ဒဿေတုမာဟ-‘ပုဗ္ဗဿာတိ’စ္စာဒိ, အယုတ္တတ္တေ ကာရဏမာဟ-‘သာမီပိကေပိ တသ္သ သမ္ဘတ’တိ, ‘ဂင်္ဂါယံ ဃောသော’တိ ဝုတ္တေ ဃောသော ဂင် ကယံ ပုဗ္ဗော တ ပရော ဝေတိ ဂမ္မမာနတ္တာ သာမီပိကေပ္ပဓိကရဏေ ပုဗ္ဗပရတ္တသ္သ သမ္ဘတတိ အတ္ထော, ဧ တာဝဝုစ္စတေတိ ပုဗ္ဗဿေဝ ဟောတိ န ပရဿာတိ ဇွောကမေဝ ဝုစ္စတေ, တထာစ ဝက္ခတိ-‘ကိန္တ’န္တိအာဒိ, အ ဓိကံ ဗ္ဗဝဟိတနိဝုတ္တာဒိ န ဝုစ္စတေတိ သမ္ဗန္ဓော, အာဒိသဒ္ဒေနေတ္ထ ဆဋ္ဌီပကပ္ပနာ ဂဟိတာ, ဆဋ္ဌီပကပ္ပနာပိ သာမတ္ထိယာ ကတာတိ သမ္ဗန္ဓော, ပကပ္ပနံ ပကပ္ပနာဝိဓာနံ, ဧဝံ မညတေ ‘ဟဏိနိယာ “ဆဋ္ဌီဌာနေယောက”တ္ထ တော (၁-၁-၄၉) “တသ္မိန္တိ နိဒ္ဒိဋ္ဌေ ပုဗ္ဗဿ” (၁-၁-၆၆) “တသ္မာ တ္တုတ္တရဿ” ဣတိ (၁-၁-၆၇) ပရိဘာသာ သုတ္တဒ္ဝယေ ဆဋ္ဌီဂဟဏမနုဝတ္တိယ ‘တသ္မိန္တိ နိဒ္ဒိဋ္ဌေ ပုဗ္ဗဿ ဆဋ္ဌီ’ ‘တသ္မာတ္တုတ္တရဿ ဆဋ္ဌီ [နိဒ္ဒိဋ္ဌေ ပုဗ္ဗဿ ဆဋ္ဌီတိ ပုဗ္ဗဿ ကာရိယိတ္တပဋိပာဒနယောဂ္ဂေ ဆဋ္ဌီ တဗ္ဗောဓကပဒေ ဘဝတိတ္တတ္ထော, ဧဝ မုတ္တရဿေတု ဝိ။ ဥဇ္ဇောတဋီကာ] တိ ဆဋ္ဌီပကပ္ပနံ ပဋိဟဒေန္တိ ‘ယသ္မိံ သုတ္တေ ဆဋ္ဌီနိဒ္ဒေသော နတ္ထိ, တတ္ထ ဆဋ္ဌီပကပ္ပနာယထာ သိယာ’တိ, ဣဓ ပန ဝစနန္တရာဘာဝေပိ ယတ္ထ ဆဋ္ဌီနိဒ္ဒေသော နတ္ထိ, တတ္ထ သာမတ္ထိ ယေနေဝ ဆဋ္ဌီပကပ္ပနာ သိဒ္ဓါ’တိ, သာမတ္ထိယမုပဒဿေတိ ‘သတ္တမီနိဒ္ဒေသေ’စ္စာဒိနာ, အညဝိဘတ္တိနိဒ္ဒိဋ္ဌောပိ ပဋိပဇ္ဇတေတိ သမ္ဗန္ဓော, ကာရိယယော ဂန္တိ ကာရိယသမ္ဗန္ဓံ, ယထာ “ဝဂ္ဂေ ဝဂ္ဂန္တော”တိ တ္တောနုဝတ္တမာနံ နိဂ္ဂဟီတ’န္တိဒံ ဆဋ္ဌီယန္တံ ဝိညာယတေ, ကထံ ဝဂ္ဂေတောသာ သတ္တမ္ပယ္ပကတတ္တာ “နိဂ္ဂဟီတ”န္တိ (၁-၃၈) ပုဗ္ဗ သုတ္တေ ကတတ္တတာယ ပဌမာ ဝိဘတ္တိယာ ဆဋ္ဌီဝိဘတ္တိမ္ပကပ္ပေတိ သတ္တမိယံ ပုဗ္ဗဿေ’တိ တထေတ္တ္ဝဝဂ န္တဗ္ဗံ။ တောဝ ဝုစ္စတေတိ ဝုတ္တေ ဣဒန္တိ န ဝိညာယတေတိ အာဟ ‘ကိန္တ’န္တိအာဒိ, ယအာဟိစ္စာဒိနာ ပရိယာယပ သင်္ဂက္ကမံ ဒဿေတိ။ ကိမိဒမုစ္စတေ ပရိယာယပ္ပသင်္ဂေ နိယမတ္ထံ ဝစနန္တိ နနု ပုဗ္ဗပရာနံ ယုဂပဒုပ္ပတ္တိယ မာ စရိယဝစနပ္ပမာဏေနာပ္ပဋိပတ္တိယံ ဝိဓ္ဓုနတ္တံ ဝစနန္တိ ကသ္မာ နောစ္စ တေစ္စာဟ- ‘ယုဂပဒုပသိလိဋ္ဌာန’န္တ္တာ ဒိ, ယုဂပဒုပသိလိဋ္ဌာနမသမ္ဘတတေတိ သမ္ဗန္ဓော, ကုတောစ္စာဟ-‘အပရဿုပသိလေသိကဿာဘာဝတော’တိ, အတောတိ ယုဂပဒုဘိန္နမ္ပတ္တိယာ အဘာဝတော, ဝစနံ “သရော လောပသရေ”စ္စာဒိကံ (၁-၂၆) သုတ္တံ။

၁၅. ပဥ္စမိ

အဝဓိဘာဝေနာတိ ‘အတော’စ္စာဒိနာ အဝဓိတ္တေန, ယဿာတိ ယော အာဒိနော, ကာရိယန္တိ ‘ဌာနေ’အာဒိကံ, ပုဗ္ဗ ပရာပေက္ခတ္တေနာဝိသေသာတိ ယထာ- ‘ကမာ ဒေဝဒတ္တော’တိ ဝုတ္တေ သော တတော ပုဗ္ဗော ပရောဂေတိ ဝိညာယ တီတ္တဝဓိဘာဝဿ ပုဗ္ဗပရာပေက္ခတ္တေနာဝိသေသော, တထေဟာပိ “အတော ယောနံ ဋ္ဌာဋ္ဌေ”တိ (၂-၄၁) ဝုစ္စမာနေ အတော ပုဗ္ဗေသံ ယောနံ အထတ ပရေသန္တိ ပုဗ္ဗပရာပေက္ခတ္တေနာဝဓိဘာဝဿာဝိသေသာတိ မညတေ, ပုရေ ဝိယာ တ္တုနေန သတ္တမိယန္တိ ဇွေ ဝုတ္တံ နိဒ္ဒေသဝစနေ ကာရဏမတိဒိသတိ, ဝုတ္တိယံ ‘နရာနမေရေ’တိ ဇွေ အပတာဒိ ပ္ပဋိသေဓေ သတိပရတ္တာ ဋ္ဌာဋ္ဌေအာဒေသာနံ ပဝတ္တိ “အာဒိဿာ”တိ ဇွေ ဝဏ္ဏယိဿာမ, အထ ကိမိမိနာ ဝစနေန

နနု ယတော ယတ္ထ ပဉ္စမိ နိဒ္ဒေသော တတ္ထ သဗ္ဗတ္ထ “မာနုဗန္ဓော သရာနုမန္တာ ပရော” (၁-၂၁) တွတော ‘ပရော’တ္ယနုဝတ္တေတုံ သက္ကာတိ တဿာနုဝတ္တိတဿ ယောနမိစ္စနေန သာမာနာဓိကရဏျာ‘ပရေသံ ယောနံ’တ္ယယမတ္ထော ဝိညာယတေ, တတော ပုဗ္ဗေသံ ပသင်္ဂေါယေဝ နတ္ထီတိ, နေတာဒတ္ထိ, ပရောတိ တ္ယနုဝတ္တမာနံ ‘အတော’တိ ပဉ္စမ္ယန္တေန သမ္ဗဇ္ဈမာနံ န ကောစိ တရေတာ အတ္ထီတိ ပရတော-ကာရတော ပုဗ္ဗေသမ္ပိ ယောနံ ဋာဋေအာဒေသော ပပ္ပောန္တီတိ ဝစနေနေမိနာ ဘဝိတဗ္ဗမေတတိ ဒဿေတုမာဟ-‘ဝစနေ’စ္စာဒိ, ဧဝဉ္စရဟိ တဒေတေအာဟရိတဗ္ဗံ, ကိံ ‘နရာနရေ’ တ္ယဇ္ဈာဟရန္တိ စေ, နေသဒေါသော, အညဒတ္ထံ ကာရိယမာနမိဟာ-ပ္ယတ္တဝန္တံ ဟောတီတိ, ပုဗ္ဗကော ပရိဟာရောတိ ဗ္ယဝ ဟိတနိဝတ္တိယာ ပုဗ္ဗသုတ္တေ ဝုတ္တော “သရေတောပသိလေသိကာဓာရော”တိ ပရိဟာရော, န သမ္ဘဝတီတိ ဣဟ သတ္တမိယာ အဘာဝ န သမ္ဘဝတိ, ဝစနာနန္တရန္တိ ဟဏိနိယာနံ နိဒ္ဒိဋ္ဌဂ္ဂဟဏမိဝ ဗ္ယဝဟိတနိဝတ္တိယာ သုတ္တန္တရံ, တေ ဟိ “တသ္မာတ္ယုတ္တရဿာ”တ္ယေတ္ထ (၁-၁-၆၇) နိဒ္ဒိဋ္ဌဂ္ဂဟဏမနုဝတ္တိယ တေန ပုဗ္ဗေ ဝိယ ဗ္ယဝဟိတနိဝတ္တိမ္ပိဣဟဒေန္တိ။ အနန္တရေတိဝစနာ ပစ္စာသတ္တိယာ နိဿယနံ ဝိညာယတေ, ကတတ္ထတာယာတိ ဝစနာ ဇာတိယာတ္ယာဟ- ‘ပစ္စာသတ္တာ ဇာတိံ သန္နိဿာယာ’တိ ဇာတိံ သန္နိဿာယ ပစ္စာသတ္တာ ကရဏဘူတာယ နိဝတ္တိမာဟေတိ သမ္ဗန္ဓော, ဣမိနာ ပစ္စာသတ္တိ ဉာယဗ္ယာပနဉာယဇာတိပဒတ္ထဗ္ယတ္တိပဒတ္ထေသု ပစ္စာသတ္တိဉာယော ဇာတိပဒတ္ထောစေဟ နိဿီယတေတိ ဒဿေတိ, န ဟိ ကေဝလံ ဇာတိံ နိဿာယ ဗ္ယဝဟိတနိဝတ္တိ ဝတ္တုံ သက္ကာ, တထာဟိ ယဒေတ္ထ ပစ္စာသတ္တိဉာယော န နိဿိတော, တဒာ ဗ္ယာပနဉာယေန ဗ္ယဝဟိတေ စာဗ္ယဝဟိတေ စာသဇ္ဇတီတိ ဇာတိယာ နိဿယနေ သတ္ယပိ ဗ္ယဝဟိတေပိ ဗ္ယာပ္ယမာနာ ဇာတိ ကေန နိတရီယတေ နာပိ ကေဝလံ ပစ္စာသတ္တိန္နိဿာယ ဗ္ယဝဟိတနိဝတ္တိ ဝတ္တုံ သက္ကာ, တထာဟ္ယသတိ ဇာတိသန္နိဿယေန ဗ္ယတ္တိနိဿီယတေ, ဗ္ယတ္တိယဉ္စ ပဒတ္ထေ ပဋိလက္ခိယံ လက္ခဏံ ပဝတ္တတီတိ ပစ္စာသတ္တိ ဉာယနိဿယနေပ္ယဗ္ယဝဟိတမ္ပတိ ယံ လက္ခဏံ ဘိန္နံ တဒဗ္ယဝဟိတေ ပဝတ္တံ, ယမ္ပန ဗ္ယဝဟိတမ္ပတိ ဘိန္နံ လက္ခဏံ, တဉ္စ ဝစနပ္ပမာဏတော မာဘဝတ္ဝဿ ဗ္ယတ္တတာတိ ဗ္ယဝဟိတေပိ ပဝတ္တတေ, တသ္မာ ဥဘောပိ နိဿာယ နီယာတိ။ ဝိသယဒဿနပ္ပသင်္ဂေ ဝိသယိဒဿနမတ္ထဗ္ယတ္တိကာရဏန္တိ တဗ္ယန္တောဂဓပဒါနမတ္ထမ္ပဌမံ ဒဿေတုတ္တ ပစ္ဆာ သမာသာဒိကံ ဒဿေတုံ ‘ကတော’တ္ယာဒိကမာရဒ္ဓံ, ဇာတိလက္ခဏောတိ အဗ္ယဝဟိတတ္တဇာတိသဘာဝတော, ‘ဩသဓ္ယော’တိ ဧတ္ထ သကာရေ အကာရာ ပရဿ ဓကာရေန ဗ္ယဝဟိတဿ ယောဿ ဝိယာဝသေသာနမ္ပိ သဗ္ဘာဝတော ဝုတ္တံ-‘ယောပ္ပဘုတီန’န္တိ, ဇာတိ သာမညံ, ယာဝတိ ဝိသယေတိ ဂတဒိကေ ယတ္တကေ ဝိသယေ, ကာမစာရတော ဝိသယ ပရိသမတ္တိယာ ဒိဋ္ဌန္တမာဟ-‘တံ ယထေ’တိ, ဘောဇယေတီတိ ဧတ္ထ ဘောဇယေက္ကတီတိ ပဒစ္ဆေဒော, ကတောဟိ ဇာတ္ယတ္ထော ကသိဏောတိ ယသ္မာ သကလော ဗ္ရာဟ္မဏ ဇာတိသင်္ခါတော အတ္ထော ပရိသမတ္တော, တသ္မာတိ အတ္ထော, ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ- ‘ယာဝ ဒိဋ္ဌမ္ဘောဇယေ’တိ ဝုတ္တေ [ဝုတ္တေန (ဟောတ္တကေ)] သန္တာယ သာမညဝုတ္တိ ဗ္ရာဟ္မဏသဒ္ဒပ္ပယောဂသာမတ္ထိယာ ပစ္စေကမ္ဘောဇနကိရိယာ ကတာ နာမ ဟောတိ, ယတော ကသိဏောပိ ဇာတ္ယတ္ထော ပရိသမတ္တော နာမာတိ။ “ဗ္ယဉ္ဇနေ ဒီဃရဿာ”တိ (၁-၃၃) သုတ္တေ ဗ္ယဉ္ဇနေတိ သတ္တမီ ပုဗ္ဗဿ ဒီဃာဒိဝိဓိမ္ဟိ စရိတတ္ထာ “သရမ္ဟာ ဒွေ”တိ (၁-၃၄) ဧတ္ထ သရမ္ဟာတိ ပဉ္စမ္ယက တတ္ထာ, တတော ပဉ္စမိနိဒ္ဒေသဿ ဗလီယတ္တံ, တတော “သတ္တမိယံ ပုဗ္ဗဿ” “ပဉ္စမိယံ ပရဿာ”တိ ဒွိန္နံ ပရဿ သမုဒာယေ ‘ဗ္ယဉ္ဇနေ’တိ သတ္တမီ ပရဿ ကာရိယ ယောဂိတာယ အတ္ထတော ဝိဘတ္တိဝိပရိဏာမေန ဆဋ္ဌီဘာဝေန ပရိဏမတိ။ ဒွိန္နံ သုတ္တာနံ ဝိပ္ပဋိသေဓေ ပရဿ ဗလီ ယတ္တာတတိ ဧတောဒိသသာမတ္ထိယသဗ္ဘာဝတော ဝုတ္တံ-‘ဆဋ္ဌီပကပ္ပနာပိ ပုရေဝိယ သာမတ္ထိယာ’တိ။

၁၆. အာဒိဿ

ကိဉ္စိ အန္တဿ သမ္ပတ္တန္တိ ယံ ဋာနုဗန္ဓမနေကဝဏ္ဏံ န ဟောတိ, တံ “ဆဋ္ဌိယန္တဿ” (၁-၁၇) တ္ယန္တဿ ပတ္တံ, ကိဉ္စိ သဗ္ဗဿေတိ “ဋာနုဗန္ဓာနေကဝဏ္ဏာ သဗ္ဗဿေတိ” (၁-၁၈) ဋာနုဗန္ဓမနေကဝဏ္ဏဉ္စ ကာရိယံ သဗ္ဗဿ ပတ္တံ။ ယဒန္တဘာဝိကာရိယံတ္ယာဒိနာ ဝစနဖလမုပဒဿေန္တော ‘ဆဋ္ဌိယန္တဿေ’တီမဿာပဝါဒော ယံ ယောကေတိ ဒဿေတိ, တဿာယမ ပဝါဒော ဟောတု ဋာနုဗန္ဓာဒိကာရိယံ ကထန္တိ အာဟ-‘ဋာနုဗန္ဓေ’စ္စာဒိ, ဝိပ္ပဋိသေဓာတိ အပဝါဒဝိပ္ပဋိသေဓာ, “ဆဋ္ဌိယန္တဿေ’တိ ဟိ ဥဿဂ္ဂေ, တဿာပဝါဒော “အာဒိဿ” “ဋာနုဗန္ဓာနေကဝဏ္ဏာ သဗ္ဗဿေ”တ္ယေတေ, “အာဒိဿာ”တီမဿာဝကာသော ‘တေရသာ’တိ, “ဋာနုဗန္ဓာနေကဝဏ္ဏာ သဗ္ဗဿာ”တီမဿာဝကာသော ‘သေ, အနေနာ’တိ, ဣဟောဘယမ္ပပ္ပောတိ “အတော ယောနံ ဋာဋေ” (၂-၄၁) “နရာနရေ” “အတေန” (၂-၁၀၈) “ဇနေနာ”တိ (တတ္ထ) “ဋာနုဗန္ဓာနေကဝဏ္ဏာ သဗ္ဗဿေ”တီဒမ္ပိ

ဝတ္တတီတိ တေသမပတအနံ ဝိပ္ပဋိသေဓာ သဗ္ဗာဒေသော ဘဝတိ။ “ဆဋ္ဌိယန္တသ္သာ”တိ ဒသသဒ္ဒေ-န္တသ္သ ပတ္
တောပိ တဒပတဒတ္တာ “အာဒိဿာ”တိအာဒိဘူတဿ ဒကာရဿ ဟောတီတိ အာဟ ‘ဒကာရဿရော’တိ။

၁၇. ဆဋ္ဌီ

ကောတ္ထောန္တ သဒ္ဒဿေစ္စာဟ-‘အန္တောဝသာန’မိစ္စာဒိ, “ဝဏ္ဏာသ္သန္တဿ”တိ (၁-၁-၅၂) သုတ္တေ
ဝဏ္ဏဂ္ဂဟဏမန္တဝိသေသနာယောပဒိဋ္ဌံ ဟဏိနိနာ-အန္တဿ ပဒဿ တက္ကဿ တ မာဘဝီ’တိ, က္ကဟ တ္ဝနတ္
ထဂ်ံ ဝဏ္ဏဂ္ဂဟဏံ ပ္ဝစ္ဆေဇ္ဇာဘာတတိ ဒသ္သေတုမာဟ-‘သော စေ’ တ္ယာဒိ, နနု ဗ္ရဟ္မသ္သာတိ ဝိသေသနတ္
ထေန ဝတ္တုမိစ္ဆိတော မဟာဗ္ရဟ္မသဒ္ဒော ဆဋ္ဌီနိဒ္ဒိဋ္ဌော နာမာတိ “ဗ္ရဟ္မသ္သု တ”တိ (၂-၁၉၄) ဥအာဒေသော
“ဆဋ္ဌိယန္တသ္သာ”တိ အန္တဗ္ရဟ္မသဒ္ဒဿ ပပ္ပောတိ, တထာ သတိ ‘န ဟိ ဆဋ္ဌီ နိဒ္ဒိဋ္ဌဿ အန္တံ ပဒံ တက္
ယံ တ သမ္ဘဝတီ’တိ ကသ္မာ ဝုတ္တန္တိ, ဝုစ္စတေ- န ဝိသေသနတ္ထေနာကျေပမတ္တေန မဟာဗ္ရဟ္မသဒ္ဒော ဆဋ္ဌီ
နိဒ္ဒိဋ္ဌော နာမ ဘဝတီတိ န ဗ္ရဟ္မသဒ္ဒဿ သဗ္ဗဿာဒေသပ္ပသင်္ဂေါ, မဟာဗ္ရဟ္မသဒ္ဒေ တ ဗ္ရဟ္မသဒ္ဒော အ
တ္ထီတိ တဿာန္တဿ ဥတ္တံ ဝိဓီယတေ။

၁၈. တန္

“ဆဋ္ဌိယန္တဿေ”တ္ယနေနေတဝိသေသေန တနုဗန္ဓကာရိယေပ္ပဋ္ဌာဿ သိဒ္ဓေ ကိမတ္ထောယမာရမ္
ဘောတ္ယာသင်္ကိယ ဋ္ဌာနုဗန္ဓာတ္ယာဒိနာ ဝစနဖလမုပဒဿေန္တော ‘ဗာဓကဗာဓနတ္ထော-ယမာရမ္ဘော’တိ-ဝဒတိ,
တထာဟိ “ဆဋ္ဌိယန္တဿေ”တ္ယဿ ဗာဓကော “ဋ္ဌာနုဗန္ဓာနေကဝဏ္ဏာ သဗ္ဗဿေ”တိ, တဿ စ “တနုဗန္
ဓော”တ္ယယံ ယောကေ ဗာဓကောတိ ဗာဓကဗာဓနတ္ထော သမ္ဗဇ္ဇတေ, အပက္ကစ္စယမုပသင်္ဂေ ဝဇ္ဇနေ နီတရဏော, ပ
နယနေ တ ဝတ္တတေတိ အပေဟဒ္ဓန္တေ ဥဿဂ္ဂလက္ခဏာနိ ဝဇ္ဇီယန္တေ နီတရိယန္တေ အပနီယန္တေ နေနေတ္ယပ
တအေ, သုတ္တေကဒေသေန သုတ္တမေတေပလက္ခိတန္တိ အန္တဿ‘ဆဋ္ဌိယန္တသ္သာ’တိ သုတ္တဿ အပတ
အေ အန္တာပတအေ, ဥဿဇ္ဇတေ နိဝတ္တီယတ္ယပတဒေနေတ္ယုဿင်္ဂေ, ဥဿဂ္ဂပတဒက္ကမော ပနေတ္ထ
ဇဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော “ဆဋ္ဌိယန္တဿေ”တ္ယုဿင်္ဂေ, တဒပတအ “ဋ္ဌာနုဗန္ဓာနေကဝဏ္ဏာ သဗ္ဗဿ” “ဥကာနုဗန္
ဓာဒ္ယန္တာ” “မာနုဗန္ဓော သရာ နမန္တာ ပရော”တိ, “ဋ္ဌာနုဗန္ဓာနေကဝဏ္ဏာ သဗ္ဗဿေ”တ္ယုဿင်္ဂေ, တဒ ပ
တအ “တနုဗန္ဓော” “မာနုဗန္ဓော သရာနမန္တာ ပရော”တိ။

၁၉. ဋ္ဌာနု

ဆဋ္ဌီနိဒ္ဒိဋ္ဌဿေစ္စာဒိနာ ဝစနာရမ္ဘပ္ပယောဇနာဋ္ဌာနေနာန္တာဒေသာပတအေ ယံ ယောကေတိ ဗ္ရဝီတိ, ပစ္
စေကမဘိသမ္ဗန္ဓောတိ သော ဋ္ဌကာရာနုဗန္ဓော စာဒေသောတိအာဒိနာ, ကဿ သဗ္ဗဿ ဘဝတိစ္စာဟ-‘ဆဋ္ဌီ နိဒ္ဒိဋ္ဌဿ
ဋ္ဌဿေ’စ္စာဒိ, နနု စ ဋ္ဌေအာဒေသောပ္ပနေကဝဏ္ဏောဝေ ဒ္ဝိဝဏ္ဏာသမုအာယတ္တာတ္ယာသင်္ကိယာဟ-‘ဥပလက္ခိယေ’စ္
စာဒိ, အနုဗန္ဓတေ ပယောဂေ အသုယ္ယမာနေပိ ပယောဇနဝသေနာနုသရီယတီတ္ယနုဗန္ဓော, ဥပဒေသေ ယေတေပလက္
ခိယ နိဝတ္တတေတ္ယနေနေတံ ဒဿေတိ ‘ဥစ္စာရိတဝိနာသိနောနုဗန္ဓာ’တိ, ဥပဒေသေ ပဋ္ဌမုစ္စာရဏော။

၂၀. ဥကာ

အာဒ္ယန္တာတိ ဝုတ္တေ ကထမဝယတတ္ယယမတ္ထော လဗ္ဘတီ တ္ယာဟ-‘အာဒ္ယန္တသဒ္ဒါနမိ’စ္စာဒိ, အာဒ္
ယန္တသဒ္ဒါနံ နိယတဝယဝတစိတ္တာ အဝယဝဿ စာဝယဝိနာမန္တရေနာ သမ္ဘဝတော သာမတ္ထိယာဝယဝီ လက္ခိ
ယတိ, ဆဋ္ဌိယာတ္ယနုဝုတ္တိတော တဝယတဝယဝိသမ္ဗန္ဓေသာ ဆဋ္ဌီ, တာယ နိဒ္ဒိဋ္ဌဿာတ္ယယမတ္ထော ဝိညာယ
တေတိ ဝုတ္တိယံ-‘ဆဋ္ဌီနိဒ္ဒိဋ္ဌဿာ’တိ (ဝုတ္တံ), တေနေဝ ပစ္စယဝိဓိမ္ဟိ ကူပ္ပစ္စယာဒယော န အေသာ ဘဝန္တိတိ,
အတောယေတတိ တဒဝယတစိတ္တတောယေဝ, တဂ္ဂဟဏေနေတိ အဝယဝဂ္ဂဟဏေန, ကတာကတပ္ပသင်္ဂိတ္တာတိ
ဩတ္တေ ကတေပိ အကတေပိ ဝုကာဂမဿ ပသင်္ဂတော, ဘူယတ္တတ္တာ ဟိ ဩတ္တဿ ဘူဂ္ဂဟဏေ သတိ က
တေပိ ဩတ္တေ ဝုကာဂမေန ဘဝိတဗ္ဗမကတေပိ တတောဝ “ကတာကတပ္ပ သင်္ဂီ ယော ဝိဓိ သနိစ္စော”တိ နိစ္စတ္တာ
ဩတ္တံ ဗာဓိတ္ဝာ ဝုကာဂမော ဟောတိ, အထ ဝုကာဂမေ ပဋ္ဌာ တေန န ဘဝိတဗ္ဗန္တိ အာဟ-‘အန္တာဝယဝေ’စ္စာဒိ။

၂၁. မာနုဗန္ဓော

ယဒိနိဒ္ဒိအရဏေ ဆဋ္ဌီ အန္တသ္သာဝိသေသိတတ္တာ အဝိသေသေန ယတော ကုတောစိ အန္တတော ဗာနုဗန္ဓော ပ ရော သိယာ, န ဟိ ဒုတိယံ သရဂ္ဂဟဏမတ္ထိ, ယေနာန္တော ဝိသေသီယတေစ္စာဟ-'နိဒ္ဒိအရဏ'မိစ္စာဒိ, ကာရဏမာ ဟ-'သုတတ္တာ'တိ, 'သရာန'န္တိ သုတတ္တာတိ အတ္ထော, တေန "သုတာနုမိတေသုသုတသမ္ဗန္ဓောဗလတ"တိ ရုန္ဓ တီတေတ္ထကောရသ္သာ နုမိတသ္သ မံ န ဟောတီတိ ဒီပေတိ, သမာန ဇာတိယသ္သေဝ လောကေ နိဒ္ဒိအရဏပ္ပတီတိ ဟောတိစ္စာဟ-'တထာ ဟိ'စ္စာဒိ, ယထာ'ကဏှာ ကဝီနံ သမ္ဗန္ဓိရတမာ'တိ ဝုတ္တေ အဝိသေသိတတ္တေပိ ကဏှာ ဟာယ ကဏှာကဝီယေဝ ပတီယတေ, တထေဟာပိ သရာနံ မဇ္ဈေ အန္တာတ္တန္တတ္တေန နိဒ္ဒိရိယမာနော သမာန ဇာတိယော သရောယေဝ ပတီယတေ, တေန သရာနံ ယေတန္တာပရော ဘဝိဿတီတိ ဘာဝတေ, ဝိသေသနတ္တောတိ "ဥ လတသ္သေ"တိ (၅-၁၆၃) သုတ္တေ အဿာတိ ဝုတ္တေ အယမေဝေတိ နိယမာဘာဝ ယဿကဿစိ အကာရဿ ဥပ္ပတ္တိ, တေနာနိဋ္ဌပ္ပတ္တီတိ လာနုသင်္ဂသ္သေဝ အဿာတိ လဿ ယံ ဝိသေသနတ္တံ တံ အတ္ထော ပယောဇန မဿ "ကတ္တရိလော"တိ (၅-၁၈) လကာရဿာတိ ဝိသေသနတ္တော လကာရော, ကြဓေတေတိ ကြမသ္မိံ "မာနုဗန္ ဓော"တိအာဒိသုတ္တေယေဝ။

၂၂. ဝိပ္ပဋိ

ပရောတိ ဝတ္တတေ, သော စညာဓိက္ကုက္ကဋ္ဌာဒ္ဒနေကတ္တောပိ ကြမ ကြဋ္ဌ တစီ ဒဋ္ဌဗ္ဗော, ကမ္မဗ္ဗတိဟာ ရေဃဏိတိ ကမ္မဗ္ဗတိဟာရော ကိရိယာပရိဝတ္တနံ ဘာဝဝိသေသော တသ္မိံ 'ဘာဝကာရကေသွဝဃဏ္ဏကာ"တိ (၅-၄၄) သာမညေန ဝိဟိတတ္တာ ဝိပ္ပဋိသေဓနတ္တိ အတ္ထေ ဃဏိ ဝိပ္ပဋိ သေဓေ, တေနာဟ-'သာမညေ'စ္စာဒိ, ဝိပ္ပဋိ သေဓေဒ္ဒဿ အတ္တမာဟ-'အညမညပဋိသေဓေ'တိ, သံသိဒ္ဓိယံ ဝတ္တမာနောပိ သိဓိ ဥပသဂ္ဂသမ္ဗန္ဓေ နာတ္ထန္ တရေပိ ဟောတီတိ အညမညဝိရောဓေတ္တတ္တော, ဝိပ္ပဋိသေဓေဒ္ဒဿ လောကေ ဝိရောဓတေစိတ္တေန ပသိဒ္ဓတ္တမာ ဟ 'တထာ ဟိ'စ္စာဒိနာ, ကထမ္ပန ပမာဏဘူတသ္သာစရိယဿ ဝစနေသု အညမညဝိရောဓော သမ္ဘဝတီစ္စာသင်္ကိယ ဥဘိန္နံ သာဝကာသတ္တေ သတိ သမ္ဘဝတိ နာညထာတိ 'ဒ္ဝိန္န'မိစ္စာဒိ ဝုတ္တိဂန္ထော ပဝတ္တောတိ ဝတ္တုံ 'သော စာ'တိအာဒိမာဟ အညမညာနဗ္ဗာသိတေတိ အညမညေနာနက္ကန္တေ အပရိဂ္ဂဟိတေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ, အနုဘယတာ ဂိနီတိ ယော ဝိသယေကဒေသော ဥဘယန္န ဘဇတေ တသ္မိံ အနုဘယဘာဂိနိ ဝိသယေကဒေသေ, သာမညဝိသယော ဒ္ဝိန္နံ ဝိဓီနံ သာဓာရဏော ဝိသယော, တတ္ထ ပဝတ္တိပ္ပသင်္ဂေ သတိ သောစ ဝိပ္ပဋိသေဓော ဇာယတီတိ သမ္ဗန္ဓော, ကြမိနာ ဝိပ္ပဋိသေဓဿ ဝိသယော ပဝတ္တိပ္ပသင်္ဂော ဝိသယဝိသယီနမဘေဒေန သုတ္တေ 'ဝိပ္ပဋိသေဓေ'တိဝုတ္တောတိ 'ဒ္ ဝိန္န'မိစ္စာဒိနာ ဝုတ္တိဂန္ထော ရစိတောတိ ဒီပေတိ, ပရော ဟောတီ တိဝိဓိဒဿိတောတိ ကြမိနာ ယဒိ နိယမော-ဗျုပဂ တော သိယာ, တအ 'ပရောဝဟောတီ'တိ ဝဒေယျာတိ ဒဿေတိ, ဟဏိနိယာ ဟိ ဇာတိယံ ပဒတ္တေ သကိမေဝ လက္ခ ဏံ ပဝတ္တတီတိ စရိတတ္ထတ္တာ ဝိသယန္တရေ ဒ္ဝိန္နမ္ပိ လက္ခဏာနမပ္ပဝတ္တိယံ ပရံ ပဌိမံ ကာရိယန္တိ ဝိဓ္ထတ္ထ မိဒံ ဝစနံ, ဗျတ္တိယန္တု ပဒတ္တေ လက္ခဏဒိနမိဝ ပရိယာယပ္ပသင်္ဂေ နိယမတ္ထတ္တိ ပဋိပန္နာ, ကြမ ပန ဇာတိယံ ဗျ တ္တိယဉ္စ ဒ္ဝိန္နမ္ပိ သုတ္တာနမပ္ပဝတ္တိယမေဝ ဝိဓ္ထတ္ထမေဝိဒံ ဝစနံ, န နိယမတ္ထမ္ပီတိ ပဋိဟဒေတုမာဟ-'တထာ ဟိ'စ္စာဒိ, ကာမစာရတော ပရိသမာပီယတေတိ သမ္ဗန္ဓော, ကာမတော ပရိသမာပနဉ္စေတိဿာ သဗ္ဗသ္မိံ အတ္တနော ကေစရေ အဝိစ္ဆေဒဗ္ဗာပနေန ပဝတ္တိသဗ္ဘာဝတော။ ကထမ္ပနေကသ္သာပိ ပဝတ္တိ န ဘဝေယျာတ္တာသင်္ကိယ ကာရဏမာဟ'ဥဘယမ္ပိ'စ္စာဒိ, ဟိသဒ္ဒေါ ယသ္မာတ္တေ, ယသ္မာ ဥဘယမ္ပိဒမာစရိယဝစနံ, တတောယေဝ ပမာဏံ, အဘိမတကာရိယဝိဓာနေ လိင်္ဂဘာဝေန သဒ္ဒိကာနုမတတ္တာ(တေသံ) ဝိဓိနံ ဝိဓာယကဉ္စ တသ္မာတိ အတ္ထော။ ပမာဏ တ္တာ ဒ္ဝိန္နမ္ပိ အပ္ပတ္တိယံ ကာရဏမာဟ-'အနုဘယဘာဂိမ္ဟိ'စ္စာဒိ, ယတော လဒ္ဓဝကာသာ တတော သမာနဗလာ တိ, ကြတိသဒ္ဒော ဟေတုမ္ဟိ, ဝိရုဒ္ဓာစာတိ ဇတ္တေ ကြတိသဒ္ဒဲ ဒတ္ထတ 'အနုဘယဘာဂိမ္ဟိ။ပေ။ ဝိရုဒ္ဓာစာတိ ဒ္ဝိန္နံ ဝစ နာနံ ပမာဏတ္တာ ဥဘိန္နမ္ပိ အပ္ပဝတ္တီတိ သမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။ သမာနဗလာနံ ဒ္ဝိန္နံ လောကေပိ ဝိရောဓိတ္တံ ဇ ကက္ခဏေယေဝ ဥဘိန္နမ္ပိ ကာရိယေ အပ္ပဝတ္တိ စ ဒိဿတီတိ ဒိဋ္ဌန္တမာဟ 'လောကေစေ'တ္တာဒိ, ဇတ္တေ စ ပေသ္ သဿ (အ)ဝိရောဓတ္တေနော ကာရိယေ အပ္ပဝတ္တိရိဝ [အပ္ပဝတ္တိယေဝ (ဟေတ္ထကေ)] သမာနဗလာန မုဘိန္နံ ဝစနာနံ ကာရိယေ အပ္ပဝတ္တီတိ သုခေနော ပမာသံသန္ဒနံ ဝိညာတဗ္ဗံ။

ဇာတိပက္ခေယေဝ ဘဉ္သကာရေန ဒွိန္နံ ယုဂပဒိပ္ပတ္တိယံ ‘လတ္တဒီနမိဝ’ ပရိယာယပ္ပသင်္ဂေါ ဝဏ္ဏိတော,
တဉ္သာယုတ္တတ္တမုပဒဿေန္တော အာဟ ‘နစာပိ’စ္စာဒိ, ဘိန္နဝိသယတ္တာတိ ဒွိန္နံ ဝိဓိနံ ဘိန္နဝိသယတ္တာ။ အ
ဘိန္နဝိသယတ္တေ ဟိ ပရိယာယကပ္ပနာ ယုတ္တိမတီ, အတောစ လတ္တဒီနမဘိန္နဝိသယတ္တမုပ္ပဋိဟာဒယိတုမာဟ- ‘လ
တ္တဒယော ဟိ’စ္စာဒိ, အနဝယဝေနေတိ ဓာတု မတ္တတော ဝိဓာနေနာဝယဝဗ္ဗတိရေကသဗ္ဗာဝတော သဗ္ဗဓာတုပရိဂ္ဂ
ဂဟေန, ယတ္ထ ယသ္မိံ ဓာတ္ဝတ္ထေကဒေသေ ပဝတ္တာ သမာနာ ပဝတ္တာ သန္တော လဒ္ဓာဝကာသာ သိယုံ တသ္
သေကဒေသဉ္သ ပရိဟာရေနာပိ ပရိစ္စာဂေနာပိ န ဝိဓိယန္တေတိ သမ္ဗန္ဓော, လတ္တဒီန မေကက္ခဏေ အသမ္ဘာတ ဧ
ကသ္မိံ ကတေ သတိတရဝစနာန မာနတ္ထက္ကုပ္ပသင်္ဂာစ ပရိယာယေန ဘဝန္တိတိ ယန္တံ ယုတ္တန္တိ သမ္ဗန္ဓော။
က္ကဟာတိ က္ကမသ္မိံ ယုဂပဒိပ္ပတ္တိယံ, က္ကဟ တထာဘာဝဉ္သ ကာရဏမာဟ-‘သာဝကာ။ပေ.။ ဝစန’န္တိ, တတ္ထာတိ ယု
ဂပဒိပ္ပတ္တိယံ။ ဇာတိယမ္ပဒတ္ထေ “ပုနပ္ပသင်္ဂဝိဇာနနာ သိဒ္ဓံ, ဝိပ္ပဋိသေဓေ ယံ ဗာဓိတံ တမ္ဗာဓိတမေတ”တိမာသမု
ဘိန္နံ ပရိဘာသနမ္ပဝတ္တိံ ပဋိဟာဒေန္တော အာဟ- ‘ပရသ္မိံ စေ’တ္ယာဒိ, ပရသ္မိန္တိ က္ကဌေ, ပရိဘာသနမ္ပန အယမ
တ္ထော ‘ပုနပ္ပသင်္ဂဝိဇာနနာတိ ဒွိန္နံ သုတ္တာနမေကတ္ထပ္ပ သင်္ဂသဒ္ဒာတော ဝိပ္ပဋိသေဓေ သတိပရမိင်္ဂ ပဌမံ
ဟောတိ, ဟောန္တေန တေန ယဒိတရဉ္သ နိမိတ္တောပဃာတော န ကတော တအာ တဉ္သာပိ ပုနပ္ပသင်္ဂေါ တဉ္သ ဝိ
ဇာနနာ သိဒ္ဓန္တိ, ဝိပ္ပဋိသေဓေ ယထာဝုတ္တေ သတိ ပဌမံ ဟောန္တေန ယံ သုတ္တံ ဗာဓိတံ တဉ္သ ပုနပ္ပဝတ္တိယာ ယဒိ
နိမိတ္တံ နတ္ထိ တံ ဗာဓိတမေဝေ’တိ။ ဗ္ယတ္တိယမ္ပိ ဝိဗ္ယတ္ထမေဝိဒံ ဝစနံ, န နိယမတ္ထန္တိ ဒဿေတုမာဟ-‘ဗ္ယတ္
တိယ’မ္ပိစ္စာဒိ, ဧဝံ မညတေ ‘ဗ္ယတ္တိယံ ပဋိလက္ခိယံလက္ခဏပ္ပဝတ္တိယံ ဒွိန္နံ သာဓာရဏံ ဌာနမ္ပတိ ယာနိ ဝစနာနိ ဘိ
န္နာနိ တေသမ္ပိ နိရဝကာသတ္တေန တုလ္ယဗလတ္တာ ဒွိန္နမ္ပဋိပတ္တိယေဝသိယာ, နတု ပရိယာယပ္ပသင်္ဂေါ’တိ။ ဗ္
ယတ္တိယမ္ပိ ယထာဝုတ္တာနံ ပရိဘာသာနံ ပဝတ္တိ ဝုတ္တဝိဓိနေဝတတိ ဒဿေန္တော ‘ပရိဘာသာနမ္ပိ’စ္စာဒိမာဟ။

ဇာတိယမ္ပဒတ္ထေ “ဝတ္တမာနေတိ အန္တိ, သိ ထ, မိ မ, တေ အန္တေ, သေ ဝ္ဟေ, ဧ မ္ဟေ”စ္စာဒိနံ လက္ခဏာန
မေကမေကတ္ထေပိ ဝတ္တမာနေတိ အန္တိ, ဝတ္တမာနေ သိ ထ က္ကစ္စာဒိနံ တကွေကဒေသာနံ ဂစ္ဆတိစ္စာဒော ဂစ္ဆ
သိစ္စာဒော စ လက္ခိယေ သကိမ္ပဝတ္တိယာ သဗ္ဗသ္မိံ သကေ ဝိသယေ ပဌမ မဇ္ဈိမပုရိသေကဝစနဇာတိ ပရိသမတ္တာတိ စ
ရိတတ္ထတ္တာ တုမ္ဟေ ဂစ္ဆထာတိ တ္ထေ ဒွိဟိ ဒွိန္နံ ပုရိသာန မေကက္ခဏေ ပဝတ္တိယံ န ကဉ္သစိ, ဗ္ယတ္တိယမ္
ပိ ပဋိလက္ခိယံ လက္ခဏာနိ ဘိဇ္ဇန္တိတိ သာဓာရဏံ ဌာနံ ပတိဘိန္နေဟိ လက္ခဏေဟိ ဒွိန္နမ္ပေကတ္ထေ-ကက္ခဏေ
ပဝတ္တိယံ န ကဉ္သစိ, တထာ ဝုတ္တနယေနေဝ တိဏ္ဏံ ပုရိသာနမေကက္ခဏေ ပဝတ္တိယန္တိ သဗ္ဗထာ အပ္ပဝတ္တိယံ သမ္
ပတ္တာယံ ဝစနမိဒံ, ပရော ဟောတိတိ မဇ္ဈိမုတ္တမံ ဘဝတိတိ အဓိပ္ပာယေန ‘ယထေ’စ္စာဒိနာ ဝုတ္တံ ဝုတ္တိဂန္ထမ္ပဥ္ဟာမု
ခေနာ ဟရိတ္တတ ဒဿေတုံ ‘က္ဝပနာ’တိအာဒိမာဟ, နေဒမုအာဟရဏမမ္ဟံ မနံ ဘောသေတိ-ယတော ဝိပ္ပဋိသေဓဝိသယ
မေဝေဒံ န ဟောတိ, ကုတော ယတော “ဝတ္တမာနေတိ အန္တိ”စ္စာဒိပ္ပဘုတိနံ ဝတ္တမာနေတိ အန္တိစ္စာဒိဟိ တက္
ယေကဒေသေဟိ နိဒ္ဒိဋ္ဌာနမေဝ ပုဗ္ဗပရစ္ဆက္ကာနံ ပုရိသဝစနဝိသေသဝိဓာယကေန “ပုဗ္ဗပရစ္ဆက္ကာန မေကာနေကေ
သု တုမ္ဟာမ္ဟ သေသေသု ဒွေဝဒွေ မဇ္ဈိမုတ္တမပဌမာ” (၆-၁၄) တိမိနာ တက္ကာဝယဝေန တုမ္ဟာမ္ဟသေသေသု ပယု
ဇ္ဇမာနေသု အပ္ပယုဇ္ဇမာနေသု တ ယထာက္ကမံ ပုဗ္ဗစ္ဆက္ကာနံ ပရစ္ဆက္ကာနဥ္စ မဇ္ဈိမုတ္တမပဌမာနံ ပစ္စေကံ ဒွေဝဒွေ
ဝေ ဝစနာနိ ယထာက္ကမံ ဘဝန္တိတိ ‘ဂစ္ဆထ ဂစ္ဆာမာ’တိ တ္ထေ ဧကက္ခဏေ ပဝတ္တိယေဝ နတ္ထိ, ဒွိန္နမ္ပန သာဝကာ
သာန မေကက္ခဏေ ပဝတ္တိယေဝ ဟိ ဝိပ္ပဋိသေဓောတိ, တထာပိ ဝုတ္တနယေန ဝိပ္ပဋိသေဓပ္ပကပ္ပနာပိ သက္ကာ ကာ
တုန္တိဒမုအာဟဋံ သိယာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, က္ကမိဉ္သာ ပန ပရိဘာသာယ နိရာကုလပ္ပဝတ္တိ “အာဒိဉ္သာ” တိမိဉ္သာ ဝုတ္တန
ယေန ဝေဒိတဗ္ဗာ, ကတာကတပ္ပသင်္ဂီ ယော ဝိဓိ, သော နိစ္စော, ယောတ္ဝကတေယေတယမနိစ္စောတိ ဝုတ္တနိစ္စာနိစ္
စေသု အန္တရင်္ဂဗဟိရင်္ဂေသု စာတုလ္ယဗလတ္တာ နာဉ္သ ယောဂဉ္သ ဗ္ယာဟာရော, တထာဟိ နိစ္စာနိစ္စေသု နိစ္စမေ
ဝ ဗလဝန္တိ နိစ္စာနိစ္စာနမတုလ္ယဗလတာ, အန္တရင်္ဂဗဟိရင်္ဂပ္ပကာရ(မ္ပန) ဉပရိ “လောပေ”တိ (၁-၃၉) သုတ္တေ
ပကာသိဉ္သာမ။

၂၃. သင်္ကေတော

ဝစနာရမ္ဘဉ္သ ဖလမာဟ-‘အနုဗန္ဓောတိ ယံ ဝုတ္တံ’တ္ယာဒိ, ဝုတ္တိယံ “ယောနဝယဝဘူတော သင်္ကေ
တော”တိ သာမညေန ဝုတ္တေပိ “ဘာသိဉ္သံ မာဂဓံ သဒ္ဒလက္ခဏ”န္တိ သဒ္ဒလက္ခဏာ ဘိဓာနပ္ပကရဏတော သဒ္ဒ
ဉ္သာနဝယဝဘူတောတိ ဝိညာယတေတိ ဒဿေတုမာဟ-‘ကဉ္သ’တ္ယာဒိလ္လုပ္ပစ္စယေ လကာရော ဉအာဟရဏံ,
ပကတိယာဒိ သမုအယဉ္သာတိအာဒိတက္ကုဉ္သ သာပ္ပာယမတ္ထံ ဝိဝရိတုံ ‘ဧဝမညတေ’စ္စာဒိ ဝုတ္တံ, ကေစိ သဒ္ဒသ

တ္ထကာရာတိ ဟာဏိနီ သန္ဓာယာဟ, ဝစနန္တိ “တသ္သ လောပေ”တိ (၁-၃-၉) ဝစနံ, ပယောဂသမတယိတာတိ ကတ္တာ
ဣစ္စာဒိပ္ပယောဂေ အသမတယိတာ အပ္ပယောဂိတာတိ အဓိပ္ပာယော, ဧဝမ္ပိသ္သ လောပေ ဝသေယော။ အနုပုဗ္ဗော ဗ
န္ဓိဝိနာသတ္တောတိ အာဟ ဥစ္စာရိတပဓံသိတ္တာ အနုဗန္ဓတေ ဝိနသ္သတေတ္ထနုဗန္ဓောတိ ဣမာယ သဒ္ဒ ဗျူပ္ပ
တ္တိယာဝသေန။

၂၄. ဝဏ္ဏာ

‘အတေနာ’တိ (၂-၁၀၈) ဧတ္ထ အတောတိ ရသ္သဗျတ္တိနိဒ္ဒေသော တ သိယာ ရသ္သဇာတိနိဒ္ဒေသော တ သက
လနိသ္သယဗျာပိ အတ္ထဇာတိ နိဒ္ဒေသောတ, တတ္ထ ရသ္သဗျတ္တိနိဒ္ဒေသေ သတိ ဗုဒ္ဓသိဒ္ဓာဒီသု ယတ္ထကတ္
ထစိ အကာရော ဂယှတေတိ နေဋ္ဌပ္ပသိဒ္ဓိ။ ကေသဉ္စိ အသိဇ္ဈနတော, ရသ္သ ဇာတိနိဒ္ဒေသေ ပန ဗုဒ္ဓသိဒ္ဓာဒိသဗ္ဗာ
ကာရန္တာနံ လက္ခဏိကဂတသ္သကာ ရန္တာနဉ္စကာရော ဂယှတီတိ သဗ္ဗထာ ဣဋ္ဌပ္ပသိဒ္ဓိ, နာညော ဒီဃော ဗျတ္
တန္တရတ္တာတိ နာနိဋ္ဌပ္ပတ္တိ အာကာရတော နာသ္သေနာဘာဝတ, တသ္မာ အတောတိ ရသ္သဇာတိနိဒ္ဒေသေ နိသ္သိ
တေ သဗ္ဗမိဒမိဋ္ဌံ နိပ္ဖဇ္ဇတီတိ နာတ္ထဇာတိ နိသ္သီယတေ, န ရသ္သဗျတ္တိစ, “ယုဝဏ္ဏာနမေ ဩလုတ္တာ”တိ
(၁-၂၉) အာဒီသု ပန ရသ္သဗျတ္တိယာ ရသ္သဇာတိယာ တ နိဒ္ဒေသေ ‘တသ္သေဒံ နောပေတိ’စ္စာဒီသု ဧဩအာဒိကမိဋ္
ဌံ ကတ္ထစိ ဘဝေယျ, န သဗ္ဗတ္ထ, သဗ္ဗတ္ထ တ ဘဝေယျ ‘တတေရိတံ သမောနာ’တိအာဒီသု ဗျတ္တန္တ ရတ္
တာ, တသ္မာ သဗ္ဗထာ ဣဋ္ဌပ္ပသိဒ္ဓိယာ ဣတ္တဇာတျာဒိ နိသ္သီယတေ, အထတ ဝဏ္ဏုစ္စာရဏမ္ပတိ ကေသဉ္စိ ဝဏ္
ဏုပ္ပတ္တိဋ္ဌာနာနံ ဥစ္စနီစတဒုဘယ သံဟာရဝသေန ဝဏ္ဏဝိသေသုပ္ပတ္တိ ဒသ္သနတော တေသံ ဝသေန ရသ္သ ဗျတ္
တိနိဒ္ဒေသေ ရသ္သဇာတိနိဒ္ဒေသေ တ ဝုတ္တနယေန ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌပ္ပတ္တိယံ သဗ္ဗထာ သဗ္ဗထာ ဣဋ္ဌပ္ပသိဒ္ဓိယာ ဣတ္
တဇာတျာဒိ နိသ္သီယတေ, တတ္ထ ဝဏ္ဏ ပရေန သဝဏ္ဏဂ္ဂဟဏံ နိယမိတုံ ဝစနမိဒမာရဒ္ဓန္တိ ‘သဗ္ဗတ္ထေတ’တိ
အာဒိနာ ဝစနာရမ္ဘဖလမာဟ, သဗ္ဗတ္ထေတတိ သဗ္ဗသ္မိံယေဝ သုတ္တပ္ပဒေသေ။ နနု သယဉ္စာတိ ဝုတ္တေပိ ပရိယ
တ္တံ, န ဟျညံ ရူပဟ သယမတ္ထိ, အညံ တ (သယ)တော ရူပန္တိ သိဒ္ဓေပျေဝံ သတိ အတ္ထေတ္ထ ပရော ကောစိ ဝိ
သေသောတိ ဉာပေတုံ သဉ္စ ရူပ’န္တိ ဝုတ္တိကာရော အာဟာတိ သမ္ဗန္ဓော, ရူပသ္သ ဝိသေသိတဗ္ဗတ္တာ ‘သဉ္စ ရူပ’န္
တိ ဝုတ္တိယံ နိဒ္ဒိသီယမာနတ္တာ စ ရူပန္တိ ဝိညာယတီတိ ‘သဉ္စ ဂယှတီ’တိ ဝုတ္တံ, သံရူပဂ္ဂဟဏာယာပိသဒ္ဒံ က
ရောတော-ဓိပ္ပာယော-ယန္တိ ဝတ္တုမာဟ-‘အညထေ’စ္စာဒိ, အညထာတိ အညေနပ္ပကာရေန သံရူပဂ္ဂဟဏာယ အပိသ
ဒ္ဒဘာဝေတိ အဓိပ္ပာယော, အညပဒတ္ထေတိ အညပဒတ္ထ သမာသဝိသယေ, ဂုဏီဘူတသ္သာတိ အပ္ပဓာနဘူတသ္သာ
ကာရေ ကာရာဒိနော, သမာသေန ဝုတ္တတ္တာ ပဓာနတူ တတ္တောပိ ဂုဏော ဘဝတိ အညပဒတ္ထော-ကာရေကာရာဒိ ဝိဓာ
ယ ကတ္တာ, ဝိဓိယမာနော သဝဏ္ဏော ဝ ပဓာနံ။ ဣဒမတ္ထိတာယ တပ္ပဝတ္တိယာတိ။ နနု ဝုတ္တိယမပိသဒ္ဒသ္သာတ္ထံ ဝဒ
တာ သယဉ္စေတိ ဝတ္တဗ္ဗံ, “တထာ သယမတ္တနီ”တိ နိဃဏ္ဍုတော သယဉ္စ-တ္တာကာရေကာရာဒိဉ္စ ဂယှတီတ္ထမ
တ္ထော သမ္ဘာဝိယတီတိ စောဒနမ္ပနသိ နိဓာယ ‘သဉ္စ ရူပ’န္တိ ဝဒန္တော သာဓိပ္ပာယာရုဠှံ ကိဉ္စိ အတ္ထဝိသေသံ
ပကာသေတုံ တထေတဟာတိ ဒသ္သေတုံ ဝုတ္တံ-‘သယဉ္စေ’တျာဒိ, “ဓနေညာတီသု သံသဒ္ဒော, တထာတ္တတ္တနိယေ
သုပိ”တိ နိဃဏ္ဍုဝစနတော ‘သ’န္တိ အတ္တာပိ ဂယှတိ, ကော သော သဒ္ဒရူပံ သာဓာရဏံ, ‘သ’န္တိ အတ္တနိယမ္ပိ, ကိ
န္တံ သဒ္ဒာန မသာဓာရဏံ သဒ္ဒရူပံ, တထာ သတိ အတ္တနိယံ ရူပံ နာမာတ္တသဒ္ဓာတသဒ္ဒသမ္ဗန္ဓီတိ အာဟ-‘သံရူပံ သ
ဒ္ဒာနမသာဓာရဏံ ရူပ’န္တိ, တေဉ္စ ဣဒန္တိမိနာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ, အသာဓာရဏန္တိ အသာဓာရဏံ သဒ္ဒရူပံ, သတိ သမ္ဘ
ဝေ ဗျဘိစာရေ စ ဝိသေသနသ္သ သာတ္ထကတာယ အသာဓာရဏန္တိ ရူပံ ဝိသေသတာ သာဓာရဏသ္သာပိ သမ္ဘတေ
ဝုတ္တောယေဝ နာမာတိ အာဟ-‘ဒုဝိဓံ ဟိ’စ္စာဒိ, ကိန္တံ သာဓာရဏမသာဓာရဏဉ္စရူပန္တိ သာမညေန ရူပံ နိဒ္ဒိသိတုမာ
ဟ-‘တတ္ထာ’တိအာဒိ, တတ္ထာတိ နိဒ္ဓာရဏေ သတ္တမီ, သဒ္ဒာနန္တိ သာတ္ထကနိရတ္ထကာနံ ယေသံကေသဉ္စိ သဒ္ဒာ
နံ, တံတံ သဒ္ဒတ္တာဒီဟိ တေသံတေသံ ဗုဒ္ဓ အက္ကအာဒီနံ သဒ္ဒာနံ သဒ္ဒတ္တာဒိ, ဥဘယတ္ထ အာဒိသဒ္ဒေန အတ္ထော
သင်္ဂဟိတော, တေန သာဓာရဏံ သဒ္ဒရူပမတ္ထရူပံ တထာ-သာဓာရဏန္တိ စတုဗ္ဗိဓံ သံရူပန္တိ ဒသ္သေတိ, စတူသုပိ
ဧတေသွဝသာဓာရဏသ္သ သဒ္ဒရူပသ္သေတေဟာနံ ဒသ္သေတုမာဟ-‘တတ္ထာ’တိအာဒိ, သာဓာရဏရူပဗျုအာသေနာ
တိ သာဓာရဏရူပသ္သ ပရိစ္စာဂေန, ဥပာဒိယန္တော ရူပမေဝ သဒ္ဒသ္သသံ, နာတ္ထောတိ စ ဒသ္သေတီတိ သမ္ဗန္ဓော,
စ သဒ္ဒော ပနေတ္ထ ‘ဣဒံ ဒသ္သေတီ’တိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တံ သမုစ္စိနောတိ, အသာဓာရဏသ္သေတေဟာဒိယနေ ကာရဏ
မာဟ-‘တန္တ’မိစ္စာဒိ, ဣတရန္တိ ယေ သံကေသဉ္စိ သဒ္ဒာနံ သဒ္ဒတ္တာဒိ, ပရသ္သာပီတိ အညသ္သ ယသ္သကသ္သစိ
သဒ္ဒသ္သာပိ, ဣတိ ဣဒံ, ပတိတံ ပသိဒ္ဓံ, ဧတ္ထ ပန ဣတိသဒ္ဒော ဟေတုမှိ, ယသ္မာ ဣဒံ ယထာဝုတ္တံ ပသိဒ္ဓံ တ
သ္မာ ပုဗ္ဗာစရိယပရမ္ပရာယာဂတော ပဒေသတော ဥပာဒိယန္တောတိ ပကတံ, သံသဒ္ဒဝိသေသနသာမတ္ထိယေန အသာ

ဓာရဏရူပေဟဒိယနေပိ အသာဓာရဏံ သဒ္ဒရူပမေတေဟဒီယတိ နာသာဓာရဏမတ္တရူပံ။ ဣမိနာ ဝက္ခမာနကာရဏတာ [တာယ (ဟေတ္ထကေ)] ဝသေနာတိ အာဟ-'သဒ္ဒဿေ'စ္စာဒိ, အာသန္နံ။သဒ္ဒတော သဒ္ဒဘာဝသာ နညတ္တာ, ဝိပရိယယတောတိ ဝိပရိယာသေန အနာသန္န ဘာဝေနာတိ အတ္ထော, စက္ခုဝိသယောပိ ဟိ အတ္ထော ကထံ သောတဝိသယသဒ္ဒဿ န အာသန္နော သံရူပမ္ဘဝိတုမရဟတီတိ, ကာရဏန္တရမာဟ-'အပေဟယ္ယတ္တာစာ'တိအာဒိ, အပေဟယ္ယတွ တာတိ အပရိစ္စဇနီယတ္တာ, ဣဒမ္ပိ နိစ္စသမ္ဗန္ဓိတ္တေ ကာရဏဝစနံ, တံ သဒ္ဒရူပံ, နိစ္စသမ္ဗန္ဓီတိ နိရန္တရသံယောဂီ, ဝိပရိယယတောတိ ပဟေယ္ယတ္တာ, တထာဟိစ္စာဒိနာ အတ္ထဿ ပဟေယ္ယတ္တံ ဗောဓေတိ, အပရံ ကာရဏမာဟ-'အသာဓာရဏတ္တာ ရူပံ'တ္ယာဒိနာ, သာဓာရဏော ပရိယာယ သဒ္ဒာနံ, ပစ္စေတဗ္ဗတ္တာတိ ဝိညာတဗ္ဗတ္တာ, ဣဒနိ ကာရဏတ္တယံ သမောဓာနေတွတ ဣမေဟိ ကာရဏေဟိ ရူပမေဝ သဒ္ဒဿ သံနာမ, နာတ္ထောတိ နိယမေတွတ ဒဿေတုံ 'တဒေဝ'န္တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ, တဒေဝန္တိ ယဿာ ဧဝံ, တံ တဿာတိ အတ္ထော, သရူပပ္ပဓာနေတိ "ကေဿာ ဝင" (၁-၃၂) တ္ယာဒော ကေဿာတ္ယာဒိကေ သရူပပ္ပဓာနေ။

၂၅· န္တု

န္တုသုတိယာ ဇန္တွာဒိနမ္ပိ "န္တုန္တုနံ န္တော ယောမှိ ပဌမေ" (၂-၂၁၅) တ္ယာဒိနာ ဂဟဏပ္ပသင်္ဂေ ဇာတိယမဘိပ္ပသင်္ဂဗာဓနေတ္ထံ ဗုတ္တိယံ ဝန္တွာဒိ သမ္ဗန္ဓိနမုပဟာအနုတ္တမိဒမာရဒ္ဓံ "ဝန္တွာဝဏ္ဏာ" (၄-၇၉) "တမေတွ ထဿတ္ထီတိ မန္တု" (၄-၇၈) "ကတ္တရိ ဘူတေ က္တဝန္တု က္တာဝီ" (၅-၅၅) တိ ဝိဟိတာ ဝန္တွာဒယော နာမ။

ဣတိ မောဂ္ဂလ္လာနပဉ္စိကာဋီကာယံ သာရတ္ထဝိလာသိနိယံ

ပရိဘာသာဝိကာရော သမတ္တော။

သရလောပာဒိ ဝဏ္ဏနာ

၂၆. သရော

အာဓာရဝိသေသာပဿယနန္တိ ဩပသိလေသိကာဓာရဝိသေသဿ နိဿယနံ, ဩပသိလေသိကာဓာရံ ဝိနာ အာဓာရန္တရေ ဂဟိတေ သတိ ဝစနန္တရံ သုတ္တန္တရံ ဝိနာ ဗျဝဟိတနိဝတ္တိ ကာတုံ န စ သက္ကာတိ သမ္ဗန္ဓော, ကေစီတိ ဗုဒ္ဓပ္ပိယာစရိယာဒယော ဒဿေတိ, တေ ဟိ ယဒိ ဝဏ္ဏေန ကာလေန တ ဗျဝဓာနေပိ သန္ဓိ ဘဝေယျ တဒါ သရေတိ နိမိတ္တဿော ဟာအနံ နိရတ္ထကံ ဘဝေယျာတိ သရေတိ နိမိတ္တောဟာအနသာမတ္ထိယေနာနေန ဝဏ္ဏာဒိဗျဝဓာနေ နော သန္ဓီတိ မညမာနာ 'နိမိတ္တော'တ္စာဒိကံ တကျမာဟု, တဒယုတ္တန္တိ တေဟိ'နိမိတ္တော'တ္စာဒိနာ ယံ ဝုတွ တံ, တံ အယုတ္တန္တိ အတ္ထော, အယုတ္တတ္တေ ကာရဏံ ဗျဘိစာရသဗ္ဘာဝေန သာမတ္ထိယာဘာဝတေယေတတိ ဗွ ယဘိစာရန္ဒဿေတွတ သာမတ္ထိယာဘာဝန္ဒဿေတုမာဟ-'အဝသာနေ,စ္စာဒိ, ကာရိယာဘာဝေပီတိ ဧတ္ထ န ကေဝလံ 'ဣဒမေဝ သစ္စံ, သုမနာ ဘဝန္တု အထောပိ'တ္ယာဒော ဝဏ္ဏကာလဗျဝဓာနေယေဝ, အထ ခော 'ဧတေ န သစ္စေန သုဝတ္ထိ ဟောတူ'တ္ယာဒော အဝသာနေ 'ပမာဒော မစ္စုနော ပဒံ' တ္ယာဒော အန္တ ဗိန္ဒု သင်္ခာတနိမိတ္တန္တရေ တ ကာရိယာဘာဝေပိ နိမိတ္တော ဟာအနဿ သာတ္ထကတောတိ အပိသဒ္ဒဿတ္ထော, သာတ္ထကတောတိ ဘာဝပ္ပစ္စယလောပေန ဘာဝပ္ပဓာနဝသေန တ ဝုတ္တံ, သာတ္ထကတ္တတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ, အညထာ နိမိတ္တောဟာအနမေဝ သာတ္ထကံ နာမာတိ 'နိမိတ္တော ဟာအနဿ သာတ္ထကတော'တိ န ယုဇ္ဇတိ, အယမေတ္ထာဓိပ္ပာယော 'အဝသာနေ နိမိတ္တန္တရေ တ ကာရိယာဘာဝေန ဗျဘိစာရသဗ္ဘာဝတ အညထာနုပပတ္တိလက္ခဏံ သာမတ္ထိယံ နတ္ထိ, နိမိတ္တန္တုဗျဝဓာနေပိ စတ္ထိ, ယထာ'အရုနိမိတ္တံ ဝနောပသင်္ကမန'န္တိ တဿာ ဝဏ္ဏကာလဗျဝဓာနေပိ သရေတိ နိမိတ္တေ သတိ လောပကာရိယံ ပပ္ပောတေ တ'တိ။ လုပ္ပတီတိ 'တတ္ရိမေ'တ္စာဒိနာ ကထနကာလေ န ဒိဿတီတိ အတ္ထော, အဒဿ သနမတ္တမေဝ ဟိ လောပော, အညထာ 'တတ္ရာ'ဒိသဒ္ဒရူပဘာဝပ္ပတ္တိယာ အတ္ထပ္ပတီတိ ကာရိတ္တမေဝသံ န သိယာတိ, ပဌမာယ နိဒ္ဒိဋ္ဌော။ ဝုတ္တတ္တာ ကမ္မဿ, သရဿာတိ ဝဒေယျ။ ဘာဝေ ခါဒိပ္ပစ္စယေန အဝုတ္တကမ္မတ္တာ, ဣဟာတိ ဣမိနာ သတ္တန္တရေ ဘာဝသာနေဝသေန ဂဟဏံ ဝိဘာဝေတိ, ဂန္ထ လာဃဝတော။ သရဿ လောပောတိ တ လောပံ ပပ္ပောတီတိ တ အဝတ္တဗ္ဗတ္တာ, သရောတိ ပဌမာယ နိဒ္ဒိဋ္ဌတ္တာ သရော လောပော နာမ ဟောတီတိ သင်္ကာပိ သိယာတိ အာဟ-'န စေ'တ္စာဒိ, ဣဟာတိ ဣမသ္မိံ သုတ္တေ, ဟောန္တိစ္စာဒေပိ ပုဗ္ဗသရလောပေ ဟန္တိစ္စာဒိကမ္ဘ

ပိ သိယာတ္တာသင်္ကိယာဟ-'သောစေ'စ္စာဒိ, ဥသ္သဂ္ဂတော အာဂတော သမ္ဘူတော တသ္သ တ အယံတိ ဩသ္သဂ္ဂိကော ပုဗ္ဗလောပေ , တသ္သ ဘာဝေ ဩသ္သဂ္ဂိကတ္တံ, ဩသ္သဂ္ဂိကတ္တာ ပုဗ္ဗလောပသ္သ ကာရိယန္တရေဟိ ပရလောပာဒီဟိ အပဝါဒဝိဓိဟိ အာဗာဓိတော ဧဝ, သော စ ပုဗ္ဗလောပေ ဟောတီတိ သမ္ဗန္ဓော, ''ပရော က္ဝစီ''တိ (၉၁-၂၇) က္ဝစိဂ္ဂဟဏေန ပုဗ္ဗပရလောပါနံ တုလျဗလတ္တာဘာဝ ယထာ ဂမပ္ပတ္တိတော ပရလောပသ္သာပဝါဒရူပတ္တံ, အဇ္ဈာသိတေတိ ပဝိဋ္ဌေ, န ဟောတိ။ ပရလောပပဝါဒေန ဗာဓိတတ္တာ, တေဟီတိ ပရလောပာဒီဟိ, သဗ္ဗထာ မုတ္တဝိသယော သဒ္ဒိန္ဒိယန္တိ, ဝိကပ္ပေန မုတ္တဝိသယော လတော တတိ။

၂၇. ပရော

က္လတိသဒ္ဒော က္လဒမတ္ထော, က္ဝစိ လောပနီယော ဟောတီတိ က္လဒံ ဝစနံ ဒီပေတီတိ သမ္ဗန္ဓော, ကိန္တိ အာဟ-'ပယောဂနုသာရိတ'န္တိ, ကသ္သာတိ အာဟ-'ကာရိယသ္သ ပရလောပသ္သာ'တိ, ကေန ဟေတုနာတိ အာဟ 'က္ဝစိဂ္ဂဟဏေနာ'တိ, ကတ္ထာတိ အာဟ-'က္လဟ က္လမသ္မိံ သုတ္တေ'တိ, တေနာတိ တေန ပယောဂနုသာရိတာဒီပနေန, ယထာပယောဂန္တိ အာဂမပယောဂနတိက္ကမေန, နိစ္စံ ပက္ခေတ ပရလောပေ သိယာတိ ဟောန္တိစ္စာဒော နိစ္စံ, လတာတတိအာဒီသု ပက္ခေ တ ပရလောပေ ဘဝေယျ, ဧဝံ မညတေ ''ကသ္မိန္တိ အတ္ထေ က္ဝတတိ နိပ္ဖန္နေနာနိယမဝုတ္တိနာ အနိယမတ္တသ္သေဝ ဝိသေသကတော ဝစနေ သဗ္ဗတ္ထေတနိယတတ္တဝုတ္တိတ္တာ က္ဝစိသဒ္ဒော-ယံ ယထာဂမံ နိစ္စမနိစ္စမသန္တဥ္စ ဝိဓိံ ဒီပေတိ, တတ္ထ ဟောန္တိစ္စာဒိကော နိစ္စ ပက္ခော ပရလောပသ္သေဝ ဝိသယော, လတာတတိအာဒိကော အနိစ္စပက္ခော ဉာဘယသာဓာရဏတ္တာ ပုဗ္ဗလောပသ္သာပိ ဝိသယောတိ က္လမိနာ နိစ္စံ ပက္ခေ တ ပရလောပေ ဟောတိ, အသန္တပက္ခော ပန သဒ္ဒိန္ဒိယန္တိအာဒိကော ပုဗ္ဗလောပသ္သေဝ ဝိသယော သဗ္ဗထာနေန ပရိစ္စတ္တတ္တာ''တိ, တီသုပိ စေတေသု ပန ပက္ခေသု နိစ္စာနိစ္စပက္ခေသု ယေဝသ္သာပဝါဒရူပတာ။ ပုဗ္ဗလောပသ္သ သဗ္ဗထာ ဟောန္တိစ္စာအေ နိတရကတ္တာ တ ဝိဓာယကတ္တာ တ ပရလောပသ္သ, န တ္ဝသန္တပက္ခေ။ ပုဗ္ဗလောပသ္သေဝ သဗ္ဗထာနေန ဒိန္နာ ဝသရတ္တာ, လောကဂ္ဂေတိအာဒိ တု က္ဝစိသဒ္ဒသ္သ ပယောဂနုသာရိတာ ဒီပကတ္တာ နိစ္စေ အသန္တေတပိ ဝိဓိမ္ဟိ ဒီပိတေ ပရလောပေန တ နိပ္ဖဇ္ဇတီတိ နေဋ္ဌဗ္ဗာဃာတော, ဧဝံ တာဝ က္ဝစိဂ္ဂဟဏေ သဗ္ဗထာနိဋ္ဌပရိဟာရေန က္လဋ္ဌပ္ပသိဒ္ဓိ သိယာ, တဒဘာဝေကထန္တိ တဒဘာဝေ ဝိရောဓမောဟ-'အညတော'စ္စာဒိ, ပရိယာယေန ဘဝန္တီတိ က္ဝစိဂ္ဂဟဏာဘာဝေ 'ပရော'တိ သုတ္တံ သိယာ တထာ သတိ သုတ္တဒ္ဝယမေကဝိသယံ တုလျဗလဥ္စ သိယာ, တတ္ထ ဝိပ္ပဋိသေဓာဘာတ ပမာဏာဘူတာနမာစရိယ (ဝစနာ)နံ နိရတ္ထကတာ မာ ဘဝီတိ တရေန ဘဝန္တီတိ အတ္ထော, က္လတီတိ က္လမိနာ ပရိယာယဘဝနကာရဏေန, ပက္ခေယေဝ သိယာတိ လတာတတိအာဒီသု ပုဗ္ဗလောပေ ပရိယာယပ္ပဝတ္တေ ပရိယာယေန ပရလောပသ္သာပ္ပဝတ္တိတော လတာတတိ ပက္ခေယေဝ ပရလောပေ ဘဝေယျ, ဟောန္တိစ္စာအေ နိစ္စံ န သိယာတိ သမ္ဗန္ဓော, တဥ္စာတိ တံ ပရိယာယဘဝနဥ္စ, ခော တက္ကာလက္ကာရေ, ပဋိပဒန္တိ ပဒမ္ပ ဒမ္ပတိ ဟောတိ, နေကဒေသပရိဟာရေနာပိ, တေနာဟ 'န ကတ္တစီ'တိ, က္လမိနာ က္လဒံ ဒီပေတိ ''သဗ္ဗတ္ထ ဝိကပ္ပပ္ပသတ္တိယာ ဟန္တိ, သဒ္ဒန္ဒိယံတ္ထာဒိကံ ''န ဒ္ဝေတ''တိ (၁-၂၈) သုတ္တေပိ ဟန္တိစ္စာဒိကဥ္စာနိဋ္ဌရူပမ္ပိ သမ္ပဇ္ဇတီ''တိ။ နစေဝမိဋ္ဌန္တိ ဧဝမိဒံ ယထာဝုတ္တံ ဝိကပ္ပဝိဓာနံ သဒ္ဒလက္ခဏညူဟိ နေတဘိမတန္တိ အတ္ထော, တမေဝ သာဓေတိ 'ပရလောပေ ဟိ'စ္စာဒိနာ, အထ နိစ္စပက္ခေ တ ပရလောပေ ကတေ-နေန ပရိစ္စတ္တဋ္ဌာနေ ဥသ္သဂ္ဂပ္ပဝတ္တိယာ လတာဝ လတေတတိ ရူပဒ္ဝယံ သမ္ဘဝတိ တသ္မာ ပယောဂနုသာရိတာဒီပကေန က္ဝစိသဒ္ဒေနေဝ ဟောန္တိ သဒ္ဒိန္ဒိယံ လတာဝ လတေတတိ ပယောဂ သမ္ဘာတေပိ, တထာပိ အနိစ္စပက္ခေ လတာက္လတတိ တတိယရူပပ္ပသိဒ္ဓိယာ ပရိယာယေန ဘဝိတဗ္ဗန္တိ ပရိကပ္ပေတိ 'နနု စေတ္ဝ ယာဒိနာ, အထ ''ပရော က္ဝစီ'တိ က္ဝစိဂ္ဂဟဏေ သတိ အပ(တဒရူပ)တ္တာ ကထမ္ပရိယာယပ္ပဝတ္တီတိ မနသိ နိဓာယာနိစ္စပက္ခေ ပရိယာယပ္ပဝတ္တိဒီပနတ္ထံ ''န ဒ္ဝေတ''တိ သုတ္တိတန္တိ အပဝါဒေ ရူပတ္တယေပိ ပရိယာယပ္ပဝတ္တိယံ အေသာဘာဝမာဟ-'နာယံ အေသော'စ္စာဒိ, တထာဟိစ္စာဒိနာ ''န ဒ္ဝေတ''တိ သုတ္တေနေဝ ပရိယာယသ္သာပိ ဒီပိတတ္တံ သာဓေတိ, သာ စ ကေတ္ထပ္ပဝတ္တိ ပရိယာယံ ဝိနာ န သမ္ဘဝတိ။ ကေက္ခဏေ ပဝတ္တသဒ္ဒာတတိ အဓိပ္ပာယော, နနု စ က္ဝစာဘာဝေ ပရိယာယပ္ပဝတ္တိယံ ယထာဝုတ္တ အေသသ္သေတပ္ပသင်္ဂတော မာ ဟောတု ပရိယာယော, ဘိန္နဝိသယေ ပန ပုဗ္ဗပရလောပပ္ပဝတ္တိယာ ''န ဒ္ဝေတ'တိ နိသေဓေ လတေဝ လတာဝ လတာက္လတတိ ရူပတ္တယံ နိပ္ဖဇ္ဇတီတိ စောဒနံ မနသိ နိဓာယာဟ-'နစေ'စ္စာဒိ, တတ္ထ အေသမာဟ-'တထာ စ သတိ'စ္စာဒိနာ, ကတ္ထစိ ဒေမိစ္စာအေ နိစ္စံ ပုဗ္ဗလောပသ္သေဝ, ကတ္ထစိ ဟောန္တိစ္စာအေ နိစ္စံ ပရလောပသ္သေဝ , ဝိကပ္ပေန တ ကတ္ထစိ ယထောဒကံ ယထာဥဒကံ ထ္ယာအေ ပုဗ္ဗလောပသ္သေဝ ကတ္ထစိ က္လတိပိ က္လစ္စပိစ္စာအေ ပရလောပသ္သေဝ ကတ္ထစိ လတေဝ လတာဝ လတာက္လတစ္စာအေ ပရိယာယေနုဘယလောပသ္သေဝ ဒဿနတောတိ သမ္ဗန္ဓော, ဇတ္တေစ က္လတိပီတိ ဝဝတ္ထိတဝိဘာ

သတ္တ ဒီပနေန က္ခ၀စိသဒ္ဒေန ပရလောပေ ကတေ-ညတ္ရ ပုဗ္ဗ လောပေ သမ္ပတ္တေ ‘‘န ဒ္ဓေ၀တ’’တိ ဧတ္ထာနု၀တ္တမာန က္ခ၀စာနုဘာ၀ေန နိစ္စံ နိသေဓေ ဣစ္စပိစ္စေ၀ ဘ၀တိ။ သမ္ဗဇ္ဈတိ တေသု တေသု သုတ္တေသု။ ပရိစ္ဆေဒေတိ ကမ္မ တ္ထ၀သေန အာဓာရ၀သေန တတိ အာဟ-‘ပရိစ္ဆိဇ္ဇတိ’စ္စာဒိ။

၂၈. နဒ္ဓေ၀

တတ္ထစာတိ စသဒ္ဒေန ဘ၀ိတဗ္ဗံ, တထာ စ သတိ အညောညာနဇ္ဈာသိ တံ ယထောဒကံ ယထာဥဒကံတွာာဒိ ဣတိ ပိ ဣစ္စပိစ္စာဒိစ သင်္ဂဟိတံ ဘ၀တီတိ, ပုဗ္ဗလောပေ ပရလောပေ စ ပရိယာယေန သမ္ပတ္တေ ဒ္ဓ၀ိန္နမ္ပိ ပကေ္ခ အဘာ ၀ေ သတိ ကထမိဒံ ယုဇ္ဇတီတိ စောဒေတိ‘ယဇ္ဇေ၀’မိစ္စာဒိနာ, ယဇ္ဇေ၀န္တိ ဟိ အယံ နိပာတသမုဒာယော အနိဋ္ဌာဟာဒနာ ရမ္ဘ ၀တ္တတေ, ဧ၀ဥ္စေ ဂယှ္ဟတီတိ အတ္ထော, တဒေတိ အတ္ထတော ၀ိညာယတိ, နိစ္စံ သန္ဓိကာရိယာဘာ၀ေ ကာရဏမာဟ-‘ဥပသိလေသာ ဘာ၀တော’တိ, တဒေ၀ သမတ္ထေတိ ဤဒိသေသု ဟိ’စ္စာဒိနာ, ၀တ္တုမိစ္ဆတ္တာတိ ဣမိ နာ သန္ဓိကံသော ၀ဏ္ဏာန မဒ္ဓမတ္တကာလဗ္ဗ၀ဓာနာ ပစ္စာသတ္တိ, သန္ဓိကံသသ္သေတသ္သ ၀စနိစ္ဆာယံ သတိယေ၀ သန္ဓိကာရိယံ ဟောတီတိ ဒီပေတိ, ဥပသိလေသာဘာတေ တတိ ဥပသိလေသာဘာတေ ဧ၀ ဘ၀တိ, နာညထာတိ အဓိပ္ပာ ယော, တဒဘာ၀ေစာတိ တသ္သ ဥပသိလေသသ္သ အဘာ၀ေ စ, သန္ဓိကာရိယာဘာ၀ေ ကာရဏမာဟ-‘ကာလန္တရေန ဗ္ဗ ၀ဓာနာ’တိ, ကာလန္တရေနာတိ ဥဘယတ္ထ ဌိတ၀ဏ္ဏာန မုစ္စာရဏကာလတော အညေန မဇ္ဈပ္ပတိတကာလေန, သန္ဓိ ဟောတေ၀။ သန္ဓိကံသ၀စနိစ္ဆာ၀သေန ဥပသိလေသာဘာ၀တော, ဗုဒ္ဓ ၀ိရ အတ္တုရာဇပုတ္တံ အဇရာမရောတိ ဆေအေ, ယဒိပိ သဗ္ဗမေ့တံ ယဇ္ဇေ၀ံတွာာဒိနာ ၀ုတ္တံ က္ခ၀စိ သဒ္ဒပ္ပဘာ၀ေနေ၀ သိဇ္ဈတိ, တထာပိ ပကာရော-ယမ္ပိ သတ္ ထေ ယောဇေတဗ္ဗော တတိ ဒသ္သေတုံ ၀ုတ္တော။

၂၉. ယုဝ

နနု သုတ္တေ ‘လုတ္တာ’တိ ပဋ္ဌမိ နိဒ္ဒေသာ ‘ပရေသ’န္တိ ဟောတု, ‘ယထာက္ကမံ’တိ တု ၀စနာဘာ၀ေ ကထံ ယထာ က္ကမန္တိဒံ ၀ုတ္တန္တိ အာဟ-‘သမေ’စ္စာတိ, သမာ သင်္ချာ ဂဏနာ ယေသု တေ သမသင်္ချာ-ဥဒ္ဒေသိနော အနုဒေ သိနော စ, ဥဒ္ဒိသန် ပဌမံ နိဒ္ဒိသန် ဥဒ္ဒေသော, အနုဒိသန် ပစ္ဆာ ကထနံ အနုဒေသော, ဥဒ္ဒေသော အနုဒေသော ဧသမတ္ ထိတိ ဥဒ္ဒေသိနော အနုဒေသိနော, တေသံ သမသင်္ချာနမုဒ္ဒေသီနံ အနုဒေသီနဥ္စ, ဣ၀ဏ္ဏု၀ဏ္ဏာဟိ ဥဒ္ဒေသိနော ဒ္ ၀ေ, ဧ ြကာရာ အနုဒေသိနော စ ဒ္ဓေ၀တိ ဥဒ္ဒေသိနမနုဒေသိနဥ္စ ဌာနာဒေသာနံ သမသင်္ချာ သိယာ, သတိယဥ္စ တ သ္သံ ယထာက္ကမ မာဒသာ ၀ိဓိယန္တေ့, လောကတော သိဒ္ဓိမုပဒသ္သေတိ ‘တထာဟိ’စ္စာဒိနာ။ အ၀။ပေ.။ ဧ ြတိ ပရေ သံ မတံ, ၀ိပ္ပဋိပတ္တီတိ ၀ိရုဒ္ဓာ ပဋိပတ္တိ ပဋိဇာနနံ, ပရေ ‘‘သတိပိ ဟေဋ္ဌာ တဂ္ဂဟဏေ‘က္ခ၀စာသ၀ဏ္ဏံ လုတ္ တေ’တိ သုတ္တေ က္ခ၀စိဂ္ဂဟဏကရဏတော အ၀ဏ္ဏေ ဧ၀ လုတ္တေ အသ၀ဏ္ဏော ၀ိဓိ ဟောတိ, တတော ဣဓ န ဟော တိ ဒိဋ္ဌုပာအန’’န္တိ ၀ဒန္တိ, က္ခ၀စီတိ အဓိကာရော ဣဓ န ဟောတိ မဟုသ္သတေ မာတုပဋ္ဌာနန္တိ, ပတိသဒ္ဒော အာဓာ ရတ္ထော, တေန သမာနာဓိကရဏော ဥရသဒ္ဒောပီတိ ဥရသ္မိန္တိ နိစ္စ သမာသတ္တာ အသကပဒေန ၀ိဂ္ဂဟော ကတော ‘‘အ သင်္ချံ ၀ိဘတ္တိ’’စ္စာဒိနာ (၃-၂) သုတ္တေန အသင်္ချသမာသောတိ ဒသ္သေတုမာဟ-‘၀ိဘတ္တတ္ထေသင်္ချသ မာသော’တိ, ဧတ္ထ ပန ယု၀ဏ္ဏာနန္တိ သံသာမိ သမီပသမူဟ ၀ိကာရာ၀ယတဒီသု ဌာနျာဒေသသမ္ဗန္ဓေ ဆဋ္ဌီ, တသ္ မာ ဣ၀ဏ္ဏု၀ဏ္ဏာနံ ဌာနေ ဧ ြအာဒေသာ ဟောန္တီတိ အတ္ထော, ဌာနမ္ပန တိဓာ အပကံသော နိ၀တ္တိ ပသင်္ဂေါ စေတိ, တတ္ထ ဂုန္နံ ဌာနေ အဿာ သမ္ဗန္ဓိယန္တု [ဗဇ္ဈန္တု (ဇိနိန္ဒဗုဒ္ဓိ)] တိ အပကံသော ဌာနသဒ္ဒသ္သတ္ထော, ‘‘သေမ္ဟသ္သ ဌာနေ ကဋ္ဌုကမောသဓံ အတဗ္ဗ’’န္တိ နိ၀တ္တိ ‘‘ဒဗ္ဘာနံ ဌာနေ သရေဟိ အတ္ထရိတဗ္ဗ’’န္တိ ပသင် ဂေ, တေသု ဣဓ ပဌမဒုတိယာ န ယုဇ္ဇန္တိ။ နိစ္စတ္တာ သဒ္ဒတ္ထသမ္ဗန္ဓသ္သ အပနယနဝိနာသာ န ယုဇ္ဇန္တီတိ, တ တိယော တု (ယုဇ္ဇတိ)။ သုတ္တေ အတ္ထာဘိဓာနာယ ဣ၀ဏ္ဏု၀ဏ္ဏာနံ ပ၀တ္တိပ္ပသင်္ဂေ တဒတ္ထာဘိဓာနာယေ၀ ဧ ြအာဒေသာ ဘ၀န္တီတိ။

၃၀. ယဝတ

‘‘သတ္တမိယံ ပုဗ္ဗသ္သေ’’တိ (၁-၁၄) ပုဗ္ဗသ္သ ကာရိယ၀ိဓာနတော သတ္တမီ နိဒ္ဒိဋ္ဌသ္သ ပရတာ ၀ိညာယတီတိ ၀ုတ္ တိယံ ‘ပရေ’တိ ၀ုတ္တံ, ဧ၀မုပရိပိ, ပရေဟိ ဣစ္စသ္သ အဇ္ဈိဏမုတ္တော’တိ သာဓေတုံ ‘‘သဗ္ဗောစန္တိ’’ ‘‘အဇ္ဈော

အဓိ”တိ စ သုတ္တိတံ, တေသမိဓ ပစ္စက္ခာတဘာဝဒဿနတ္ထမာဟ-‘က္လဒ’မိစ္စာဒိ, အဗ္ဘက္ခာနန္တိ [အဗ္ဘုဂ္ဂတော] က္လမိနာဝ သိဒ္ဓန္တိ “အဗ္ဘော အဘိ”တိ စ န ဝတ္တဗ္ဗံ, က္လတိ+အဿ က္လတိ ဌိတေ ပရလောပေတိ ဒဿနတ္ထံ ‘က္လတိ အဿ ပရလောပေ’တိ အာဟ, အန္ဝဂမာတိအာဒီသု နိစ္စံ။

၃၁. ဧဩ

ပုတ္တာ ဧ+အတ္ထိ, အသန္တော+ဩတ္တောတိ ပဒစ္ဆေဒော။

၃၂. ကေဿ

အန္တာဒေသတ္တောတိ “ဆဋ္ဌိယန္တဿာ”တိ (၁-၁၇) ဗာဓကေဿ “ဋ္ဌာနုပန္ခာနေကဝဏ္ဏာ သဗ္ဗဿာ”တိ (၁-၁၉) ဗာဓကေန “တနုပန္ခော”တိ (၁-၁၈) သုတ္တေန အန္တာဒေသတ္တော, တေနေဝ ဝုတ္တံ-‘ဗာဓကဗာဓနေတ္တော ယမာရမ္ဘော’တိ, အဝတဒေသေ ပုဗ္ဗသရလောပေ ဒီဃေစ ဂတဿံ, ဂဝဏ္ဏန္တိ နိစ္စံ။ က္လဒံ ကထံ သိဇ္ဈတီတိ သမ္ဗန္ဓော, က္လဒန္တိ ယထရိဝေစ္စာဒိကံ, ကိံ ဝိနာ သိဇ္ဈတီတိ အာဟ-‘တေဒိဿာ’တိအာဒိ, ဧဿ အာဒိကောရော တေဒိ, တဿ, ရိအာဒေသမန္တရေနာတိ သမ္ဗန္ဓော, စသဒ္ဒော အဗ္ဘာနုပ္ပယုတ္တော, ရဿဝိဓာနတ္ထာတိ ယောဇနီယော, ကတေပိ တသ္မိန္တိ တသ္မိံ သုတ္တေ ဝိဟိတေ စ, န သိဇ္ဈတီတိ တေဒိဿ ရိအာဒေသော န ကတောတိ ကတ္ဝတ ဝုတ္တံ, ဘုသံ+တေတိ (ပန) ဌိတေ မဟာဝုတ္တိနာ တေဒိဿ က္လအာဒေသေ ရူပသိဒ္ဓိ ဟောတေဝ, က္လဓ ပန ပကာရန္တရေန ‘ဘုသာမိဝေ’တိ သာဓေတုမာဟ ‘တမ္ပိ’စ္စာဒိ။

၃၃. ဃဋ္ဌ

ရဿဒီဃာနန္တိ သုတ္တေ အဝုတ္တေ ကထံ ရဿဒီဃာနန္တိ လဘတိ ဥဒ္ဒေသိနောတိ အာဟ-‘ဒီဃဿာ’တိအာဒိ, ဒီဃဿာတိ ရဿဿာတိ စ ဌာနသမ္ဗန္ဓေ ဆဋ္ဌီ, ပစ္စာသတ္တ္ယာတိ ဌာနသော ပစ္စာသတ္တ္ယာ, က္လဒဋ္ဌ နိသဒ္ဒသယ ဝသေန ဝုတ္တံ, နိဿယကရဏမေကော သတ္တာဂတော ဉာယောတိ, က္လဓ နိစ္စံ-ဝိတိနာမေတိ ထုလ္လစ္စယံ, က္လဓ န ဟောတိ-ဇနော သာယံ။

၃၄. သရ

ဌာနသမ္ဗန္ဓေတိ ဌိတိ ဌာနံ ပသင်္ဂေ, သမ္ဗန္ခနံ-သမ္ဗန္ခော, ဌာန္ယာဒေသဘာဝလက္ခဏော ဌာနေယောဂနိမိတ္တဘူတော သမ္ဗန္ခော ဌာနသမ္ဗန္ခော တသ္မိံ, ဒ္ဒေဝ ရူပါနိ ဟောန္တီတိ က္လမိနာ န သရူပပ္ပဓာနောတိ ဒဿိတံ ဟောတီတိ သမ္ဗန္ခော, ဟေတုမာဟ-‘ဗဟုဝစနနိဒ္ဒေသာ’တိ, ဒ္ဒေဝ ရူပါနိဟောန္တိတ္ယာဒိ ဝစနမိဒံ [ပဒမိဒံ (ဟောတ္တကေ)] ဒဿေတိ “သရူပပ္ပဓာနေပိ ဒ္ဝိသဒ္ဒေ ဒ္ဝိသဒ္ဒသာမည္ဈေန သင်္ခ္ယာဒ္ဝိသဒ္ဒာနုသိဋ္ဌံ နပ္ပယုဇ္ဇတေ, တဿ (ပန) သင်္ခ္ယေယ္ယဝစနသင်္ခ္ယာဘာတ ဧကဝစနမေဝ ( ) [(ပန) (ဟောတ္တကေ)] ဟောတိ”တိ, က္လမိနာ စ-တ္ထပ္ပဓာနော-ယံ နိဒ္ဒေသော န သရူပပ္ပဓာနောတိ ဒဿေတိ, အဓိပတိပစ္စယော အဓိပတိပ္ပစ္စယောတိ အနိစ္စံ, က္လဓ န ဟောတိ က္လဓ မောဒတီတိ, တံ ခဏန္တိ တ္ထေ ဧကင်္ဂဝိကလံ ပစ္စုဒာဟရဏန္တိ သရမ္ဝဟာ ပရတ္တာဘာဝတ န ဒ္ဝိတ္တံ။

၃၅. စတု

တဗ္ဗဂ္ဂေ တတိယပဉ္စမာတိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ စတုတ္ထ (ဒုတိယ) သဒ္ဒေဟိ ဝဂ္ဂက္ခရေသ္ဝေဝ ဂယ္ဟမာနေသု တထာ နိဒ္ဒေသော ယုတ္တော, န ဟိ စတုန္နမ္ပူရဏော စတုတ္ထော ဒ္ဝိန္နမ္ပူရဏော ဒုတိယောတိ အက္ခရာယေဝ ဝုစ္စန္တီတိ အာသင်္ကိယ ‘ဝိနာပိ’တိအာဒိမာဟ, အက္ခရေ အက္ခရဝိသယေ စတုတ္ထာဒိ တေဟာရော ကရီယမာနော ဝဂ္ဂဂ္ဂဟဏံ ဝိနာပိ ဝဂ္ဂက္ခရေယေဝ ရုဠ္ဟေဟာ ပသိဒ္ဓေါတိ သမ္ဗန္ခော, ဟေတုမ္ဟိ က္လတိသဒ္ဒော, ယတော ဧဝံ, တသ္မာ ကာရဏာ ‘တဗ္ဗဂ္ဂေ တတိယပဉ္စမာ’တိ ဝုတ္တန္တိ အဓိပ္ပာယော, တဗ္ဗဂ္ဂေတိ စတုတ္ထဒုတိယာ ယသ္မိံ, တသ္မိံယေဝ ဝဂ္ဂေတိ အတ္ထော, ပစ္စာသတ္တီတိ ပတိ အာပုဗ္ဗာ ‘သဒ-ဝိသရဏဂတ္ယဝသာဒနေသု’က္လစ္စသ္မာ က္လတ္တိယံ ဘာဝေတ္တိမ္ဟိ နိပ္ဖန္နတီတိ ဒဿေတုမာဟ-‘ပစ္စာသီဒန’မိစ္စာဒိ, ယထာယောဂန္တိ စတုတ္ထက္ခရေ စတုတ္ထဿ တတိယော ဒုတိယက္ခ

ခရေ ဒုတိယသ္သ ပဌမောတိ ဇဝံ ယောဂ္ဂမနတိက္ကမ္မ, ဓသ္သ ဒဘာတေတိ က္လမိနာဝ ပုဗ္ဗသ္သ ဓသ္သ ဒတ္တမုပလက္
ခေတိ, တထာ ယသတ္တေရောတိ။ ထေရောတိ ဇတ္ထ ကောရော ဝဂ္ဂက္ခရော န ဟောတီတိ တသ္မိံ တဝဂ္ဂဒုတိယက္ခရ
သ္သ တသ္သ တော ပဌမော န ဟောတိ။ ပန္ထောတိ ဇတ္ထ တဝဂ္ဂ ဒုတိယက္ခရေန ထကာရေန တဗ္ဗဂ္ဂဘူတေ နကာ
ရေ သတီပိ န သော တဗ္ဗဂ္ဂဒုတိယက္ခရောတိ န တသ္သ ပဌမော တော, ဇတ္ထ နိပ္ဖောသော နိဃောသောတိအာဒိ အနိ
စ္စံ, ဒဓော နိဌာနန္တိ နိစ္စံ။

၃၆. ဝိတိသ္သ

က္လတိသဒ္ဒော-နုကရဏံ။ နိပါတသ္သ ပကတိဝိယာ-နုကရဏံ ဘဝတိ, အနုကရဏစ္စ ဒ္ဝိဓာ အသာဓုသဒ္ဒရူပံ သာဓုသ
ဒ္ဒရူပန္တိ, တေသု ဘာရတဟကော ကောစိ တေန ပိဋ္ဌိတော ‘အဟော ဘာရော’တိ ဝတ္တဗ္ဗေ သတ္တိဝေကလ္လာ ‘အဟော
ဗာလ’ က္လစ္စာဟ, တံသမီပဝတ္တီ ‘ကိမယမာဟ’တိ ကေနစိ ပုဋ္ဌော သမာနော ‘အဟော ဗာလ က္လစ္စယမာဟ’တိ ဝဒ
တိ, က္လမသာဓုသဒ္ဒရူပံ, က္လတီတိ ပန သာဓုသဒ္ဒရူပံ, တသ္မာ တတော-နုကာရိယေနာတ္တေန သာတ္ထကတ္တာ ဌာနသမ္ဗ
န္ဓေ ဆဋ္ဌီ။

၃၇. ဧဩ

နနု “ဝိတိသ္သေဝေ တ”တိ (၁-၃၆) တေတ္ထနုဝတ္တိယ အဝဏ္ဏော ဧဩနံ တေ ဟောတီတိ စ သက္ကာ ဝိညာတုံ,
တထာ သတိ ‘အဝဏ္ဏော က္ဝစိ တေ ဟောတီ”တိ ဝတ္တဗ္ဗံ ‘အဟောတိ တ’တိ ကသ္မာ ဝုတ္တန္တိ စောဒနမာသင်္ကိ
ယာဟ-‘ဩကာရသ္သပိ’စ္စာဒိ, ဌာနိဘာဝေန နိဒ္ဒိဋ္ဌတ္တာတိ “ဧဩန”န္တိ (၁-၃၁) ဝကာရာဒေသသ္သ ဝိဇ္ဇမာနတ္တာ
ဝကာရာဒေသမ္ပတိ ပုန ဩကာရော ဌာနိဘာဝေန နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗော န သိယာတိ အဓိပ္ပာယေနာဟ, န နိမိတ္တန္တိ ဧဩနံ ဝ
ကာရာဒေသတ္တံ အဝဏ္ဏော ကာရဏံ န ဟောတီတိ အတ္ထော, အညထာတိ အဝဏ္ဏသ္သ နိမိတ္တတ္တေ, ဩကာရံ န ပ
ဌေယျာတိ သမ္ဗန္ဓော, မကာရာဂမေ’ယာစ ကမာဂတေ အဂ္ဂမက္ခာယတီ’တိ, သေ့ဝ ဘဝန္တိ ဝိဂ္ဂယှ တနပ္ပစ္စ
ယေ တဒ္ဓိတဝုတ္တိယံ ဝိဘတ္တိယာ “ကေတ္တတာယံ”တိ (၂-၁၁၉) လောပေ အကာရာဒေသေ ဒီဃေစ သွာဒိမှဟိ သ့
တတနံ ဒ္ဝိတ္တေ ဟိယ္ယတ္တနံ။ သ့တတနန္တိအာဒီသု နိစ္စံ, က္လ ခ နဟောတိ ပရေစ န ဝိဇာနန္တီတိ။

၃၈. နိဂ္ဂ

ကထ‘မာဂမော ဟောတီ’တိ ဝုတ္တံ ယဒိ နိဂ္ဂဟီတမာဂမော သိယာ သုတ္တေ အာဂမဂ္ဂဟဏေန တ ဘဝိတဗ္ဗံ ဥ-မ-
ကာဒ္ဓ နုဗန္ဓဝိသေသေန တ တ္ထာသင်္ကိယာဟ-‘အသတိ ပိ’စ္စာဒိ, အာဂမာဝသာယေ ကာရဏမာဟ-‘အာဒေသတ္တာ
ယောက’တိ, အာဒေသတ္တာယောဂေ ကထံ ဝိညာယတိ စ္စာဟ-‘ဌာနိနိဒ္ဒေသာဘာဝတော’တိ, တထာ သတိ အာဂမိနိဒ္ဒေ
သာဘာဝတ အာဂမတ္တမ္ပိ န သိယာတိ စောဒေတိ ‘ယဇ္ဇေဝ’မိစ္စာဒိနာ, န-က္လတိ စောဒနံ ပဋိက္ခိပိတ့တ တသ္သ အာဂ
မတ္တမေဝ သာဓေတုမာဟ-‘တသ္သာ’တိအာဒိ, တသ္သာတိ နိဂ္ဂဟီတသ္သ, ရသ္သာနုပ္ပဝတ္တိတော ရသ္သသရမေဝ အနုဂ
န္တွာ ပဝတ္တိတော, အယမေဝတ္ထော ဝုတ္တိယမ္ပိ ဒသ္သိတောယေတတိ ဝတ္တုမာဟ-‘တေဒေဝေ’စ္စာဒိ, ပုရိမာ ဇာတီ
တိ ဝိသေသနသမာသေကတေ ရသ္သေ စ ဗိန္ဒုတာဂမော, ပရနိမိတ္တသ္သာနိဒ္ဒိဋ္ဌတ္တာ ဗဟုသဒ္ဒေ-န္တသ္သ ဗိန္ဒုတာဂ
မေ ဗဟုံ, သတိပိ ပယောကနုသာရိတ္တဒီပကသ္သ က္ဝစိသဒ္ဒသ္သာပိ ဝဝတ္ထိတဝိဘာသတ္တေ တသဒ္ဒသ္သာပိ တာဒိ
သတ္တသ္သေဝ ပဋိပာဒကတ္တ သဘာဝံ ဒသ္သေတုံ ‘ဝဝတ္ထိတဝိဘာသတ္တာ တဓိကာရသ္သာ’တိ ဝုတ္တိယံ ဝုတ္တံ,
ဝဝတ္ထိတသ္သ လက္ခိယသ္သ အနုရောဓေန လက္ခဏပ္ပဝတ္တိကာ ဝိဘာသာ ဝဝတ္ထိတဝိဘာသာ, အဘောဒေန တု တဓိ
ကာရော ဝဝတ္ထိတ ဝိဘာသာ, တသ္သာ ဘာတေ ဝဝတ္ထိတဝိဘာသတ္တံ, တသ္မာ, က္လ ခ န ဟောတိ က္လ ခ မောဒတိ, က္လမ
သ္မိံ ဌာနေ အာဂမတ္တပ္ပကာသကော ဌာနိနိဒ္ဒေ သာဘာဝတ အာဒေသတ္တာယောဂသင္ခာတော ကာရဏဝိသေသော သမ
တ္ထော, တသ္သ ဘာတေ သာမတ္ထိယံ-အတ္ထဗလ-မညထာနုပပတ္တိလက္ခဏံ, သစာတိ သော အာဂမော စ။

၃၉. လောပေ

လောပသဒ္ဒသ္သ ဘာဝသာဓနမတ္တမေဝ သာဓေတုမာဟ-‘တေနေ’စ္စာဒိ, လောပေတိ ယဒိ ကမ္မသာဓနော သိယာ
တအာ တေန သမာနာဓိကရဏံ ကတ့တ ဥပရိ “ပရသရော”တိ သုတ္တမာရဘီယေယျာတိ ဗ္ဗတိရေကမာဟ ‘န ပရသ

ရော’တိ, ဣဓ န ပောတိ သင်္ဂရော။

၄၀. ပရ

တ္ဝံသိ တ္ဝမသီတိ ဝိကပ္ပော, ဣဓ န ပောတိ တာသာပံ။

၄၁. ဝဂ္ဂေ

နနု ဝဂ္ဂေဝဂ္ဂန္တော’တိ ဇော္တကေယေဝ ဝုတ္တော ယသ္မိံ (ကိသ္မိ)ဥ္စိ ဝဂ္ဂက္ခရေ ပရေ ဗိန္ဒုနော ယောကောစိ ဝဂ္ဂန္တော အနိယမေန ဘဝေယ္ယ တထာ သတိ အနိဋ္ဌမ္ပိ သိယာတ္တာသင်္ကိယ ပစ္စာသတ္တိံ သန္နိဿာယာနိဋ္ဌ နိဝတ္တိန္ဒြဿေတုမာဟ-‘ဝဂ္ဂေ ဝဂ္ဂန္တော’တိစ္စာဒိ, သောတတိ ဝဂ္ဂန္တောဝ, တဿိန္တိ ဝဂ္ဂက္ခရေ။

၄၂. ယေဝ

နနု သဒ္ဒတ္တာ ဗ္ဗဘိစာရိတ္တာ ဧဝဿ တာဝ သဒ္ဒော ပောတု, သံယတော, သံဟိတောတိ သဒ္ဒေကဒေသဘူတာနမ္ပိ သမ္ဘတ တေပိ ဂပေ တဗ္ဗာ သိယန္တိ ‘ယဧဝဟိ သဒ္ဒေသု’တိ ယဟီနမ္ပိ ကထံ သဒ္ဒတေဟာရော ကတောတိ အာဟ ‘တေ’တိအာဒိ, ဧတ္တာယမဓိပ္ပာယော ‘အဗ္ဗဘိစာရိနာ ဗ္ဗဘိစာရီ နိယမ္မတေ’တိ။

၄၃. ယေသံ

ယသဒ္ဒေ ပုဗ္ဗသုတ္တေနေဝ သံဿယ္ယာဒေသေ သိဒ္ဓေ သော ( ) [(တဿ) (ပောတ္တကေ)] ယ ကာရမတ္တေ ယေဝ ပရေ သံဿေဝ (ယထာ) သိယာတိ သုတ္တမိဒမာရဒ္ဓံ။

၄၄. ဝန

ဌာနိနမာသိလိဿ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတီတိ အာဂမော နာမ, ကော-ယမေတ္ထ ဌာနီတိ အာဟ-‘သရဿာတိ, သုတ္တေ အနုဝတ္တဿ စ အဝိဇ္ဇမာနတ္တာ ‘သရဿာ’တိ ကုတော လဗ္ဘတီတိ စောဒေတိ ‘နနု စေ’တ္တာဒိနာ။ အာဂမ သုတိယာ ဝနာဒီနံ ဌာနိသုတိယာ အဘာဝေပိ သာမတ္ထိယာ ဗ္ဗဥ္ဇနဿ တ အာဂမော သိယာ သရဿ တ, ယဒိ ဗ္ဗဥ္ဇနဿ တ သိယာ (န) “ပအာဒီနံ က္ဝစိ”တိ (၅-၉၂) သုတ္တိတ မာစရိယေန, တသ္မာ တဒေဝ ဉာပေတိ ‘သရော ယေဝေတ္ထ ဌာနီ ဘဝိတုမရဟတီ’တိ။ ဝုစ္စတေစ္စာဒိနာ ပရိဟာရမာဟ, နိပုဗ္ဗာ ပဒိဿ အနပ္ပစ္စယေ “ပအာဒီနံ က္ဝစိ”တိ ယုက အန္တာဝယတေ “တဝဂ္ဂဝရနာ”ဒိနာ (၁-၄၈) ယေ ဒဿ ဇော “ဝဂ္ဂလ သေဟိတေ”တိ (၁-၄၉) (ယဿ ဇော) နိပဇ္ဇနံ, မာနန္တတ္တာဒီသုတိ အဓိကာရာတိ “ဂ္ယော ဘာဝကမ္မေသုဝပရောက္ခေသု မာနန္တတ္တာဒီသူ”တိ (၅-၁၇) ဣတော မာနန္တတ္တာဒီသုတိ အဓိကာရာ, ပစ္စယန္တရေတိ မာနန္တတ္တာဒီတော အညသ္မိံ ပစ္စယေ, ကစ္စာယနေန ‘အတိပ္ပကေခေဒတာတ’တိ သာဓေနတ္ထံ “က္ဝစိ ဩ ဗ္ဗဥ္ဇနေ”တိ ဩကာရာဂမော ဂကာရာဂမော စ သုတ္တန္တရေန ဝိဟိတော, တံ ပကာရန္တရေန သာဓေတုံ ဝုတ္တိယံ-‘အတိပ္ပကေ ခော တာတ’တိ ယံ ဝုတ္တံ တံ ဒဿေတုံ ‘အတိပ္ပာ’တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။

၄၆. ဆ

ဒ္ဓတဒယော အဋ္ဌာရသန္တာ ဗဟုဝစနန္တာတိ ‘ဆက္ကီ’တိ ဝတ္တဗ္ဗေ ‘ဆာ’တိ ဧကဝစနံ န ယုဇ္ဇတီတိ စောဒေတိ ‘နနု စာ’တိအာဒိနာ, ပရိဟာရတိ နစ္စာဒိနာ, နေတိ ‘ဆဠော’တိ အယုတ္တော-ယံ နိဒ္ဒေသော န ပောတီတိ အတ္တော, ဆသဒ္ဒဿ အနုကရဏတ္တာ ဆသဒ္ဒာနုကရဏတ္တာ, ပေဥ္စာ ဝုတ္တသာဓုသဒ္ဒရူပဟ သာဓုသဒ္ဒရူပမနုကရဏံ ဝိဘဇတိ ‘အနုကရဏဥ္စ ဒုဝိဓ’မိစ္စာဒိနာ, ပရိစ္စတ္တော ဇဟိတော အတ္တော ဝိမိနိသေဓရူပော ယဿ တံ ပရိစ္စတ္တတ္တံ, တေ့ထ ပန ဆသဒ္ဒေန ဆသဒ္ဒာဝိသေသော ပရိစ္စတ္တော, အဘိဓာယတော ပောတီတိ ဣမိနာ ဆသဒ္ဒဿ အနုကာရိ ယေနာတ္တေနာတ္တဝန္တတ္တမာဟ, ဧကဝစနန္တဿ နိဒ္ဒေသော ကတော။ ဆသဒ္ဒဝစနီယဿ ဆဿ ဧကတ္တာ, အနုကာရိယဿာတိ ကောဒိနော သဏ္ဌာ သဒ္ဒဿ တဒညဿ တ ယဒနုကာရိယမကောဒိကံ တဒညံ တ သဒ္ဒရူပံ တ

ဿ။ သင်္ချာဒိဝိသေသန္တိ ကေတ္ထာဒိသင်္ချာဝိသေသံ တဒညံ တ, ‘‘ယောမှိ ဒွိန္နံ ဒုဝေ ဒွေဝ’’တိ (၂-၂၁၉) သုတ္
တေ ဒွိသဒ္ဒေ-နုကာရိယံ ဒွိသဒ္ဒရူပံ တဗ္ဗစနီယဉ္စ ဒွိသင်္ချာဝိသေသသမ္ပရာမသတီတိ တဗ္ဗာစကံ ဒွိန္နန္တိ ဗဟုဝ
စနံ, အထ ‘ဋ္ဌဉိ’တိ ကသ္မာ န ဝုတ္တံ ဧဝဉ္ဟိ သတိ ဉာနုဗန္ဓတ္တာဋ္ဌကာရော အာဒျဝယဝေ ဘဝိတုမရဟတီတိ စောဒန
မ္မနသိ နိဓာယ ‘ဆသဒ္ဒါ’တိအာဒိမာဟ, အန္တာပတဒေန ဝိဓီယမာနော ဋ္ဌကာရော ဆ သဒ္ဒါ ပရဿာဒိဿ အာဂမတ္
တာ။ပေ.။ ဟောတီတိ သမ္ဗန္ဓော, အန္တာပတဒေနာတိ ဣမိနာ ‘သရဿာ’တိ ဆဋ္ဌီနိဒ္ဒေသတော ‘‘ဆဋ္ဌီယန္တသ္
သာ’’တီ-မဿ ဝိသယဘာဝံ ဒီပေတိ, ပရဿာတိ ဣမိနာ ‘ဆာ’တိ ပဉ္စမီနိဒ္ဒေသတော ‘‘ပဉ္စမိယံ ပရဿာ’’တီမဿ ဝိ
သယဘာဝံ, အာဒိဿာတိ ဣမိနာ ဋ္ဌဿေကဝဏ္ဏတ္တာ အန္တာပတဒေန ‘‘အာဒိဿာ’’တိ သုတ္တေ န အာဒျန္
တော ဝိယေကောပိ သရောတိ သရဿာဒိဿ ပတ္တိံ ဒဿေတိ, အယမေတ္ထာဓိပ္ပာယော ‘ဆာ’တိ ပဉ္စမီနိဒ္ဒေသာ
‘‘ပဉ္စမိယံ ပရဿာ’’တိ (၁-၁၅) ပရဿ သမ္ပတ္တံ ကာရိယံ ကေဝဏ္ဏတ္တာ ‘‘ဆဋ္ဌီယန္တဿာ’’တိ (၁-၁၇) အန္
တဿ သမ္ပတ္တံ ‘‘အာဒိဿာ’’တိ (၁-၁၆) အာဒိဝဏ္ဏဿ ပပ္ပောတီ’’တိ။ အာဒိဘူတောဝ ဟောတီတိ အသတိပိ ဥ
ကာရေ အာဂမဂ္ဂဟဏာနုဝတ္တိယာ အာဂမိနံ သရံ အဝိနာသေန္တော တဿ အာဒျဝယဝဘူတောဝ ဟောတီတိ အတ္
ထော, လကာရံ ကရောန္တိ ‘‘ယဝမဒနတရလာစာဂမာ’’တိ သုတ္တေန, တန္တိ လကာရကရဏံ ဥဘိန္နမဝိသေသဝစနဉ္စ
အယုတ္တတံ ဒဿေတိ ‘တေသမ္ပိ’စ္စာဒိနာ, တေသမ္ပီတိ ကစ္စာယနာနမ္ပိ, အက္ခရသညာယန္တိ ‘‘အက္ခရာပါဒ
ယော ဧကစတ္တာလီသ’’န္တိ ဝိဓီယမာနအက္ခရ သညာယံ။ အဝိသေသေ လဋ္ဌာနံ နာနတ္တာဘာဝေ, ဟကဋ္ဌော တတိ ဣမိ
နာ သုတိလိပိဘေဒဿ ပစ္စက္ခသိဒ္ဓတန္ဒဿေတိ, တတ္ထ ဟိ သောတဝိညာဏဝီထိယာ လဋ္ဌာနံ ဝိသုံဝိသုံ ဂဟဏံ သုတိ,
တံတံ ဒေသဝါသီနံ လေခာ ဝ ဝတ္ထာနံ လိပိ, တေသံ ဘေဒေ သောတစက္ခုဝိညာဏဂယှဟတ္တာ ပစ္စက္ခသိဒ္ဓော, ဆဋ္ဌဘိ
ညာတိ ဝိကပ္ပေန ဋ္ဌကာရာဂမပက္ခေ ရူပံ။

၄၇. တဒ

ဣဿ အတ္တံ နိပါတနာ, ဒကာရော ပန ‘‘မယဒါ သရေ’’တိ (၁-၄၄), ပဒန္တရေနာတိအာဒီတိ ဣမိနာ အညေန ပ
ဒေန, သာဓူနိ ဘဝန္တီတိ ဝုတ္တိ ဟဋ္ဌဿ အတ္တံ ဝတ္တုံ ‘သာဓူနိ ဘဝန္တီတိ နိပါတနတော’တိ အာဟ, တတ္ထ
ကာရဏမာဟ-‘ယ’မိစ္စာဒိ, အပ္ပတ္တဿ ပါပနမ္ပတ္တဿ ပဋိသေဓော စ နိပါတနံ, တေသံ ဣဓ ဟဋ္ဌာတိ တေသံ
တထာ ဣစ္စာနံ ဣဓာတိ နိပါတဿ ဣမဿိံ တဒမိနာဒိသုတ္တေ ဟဋ္ဌာ, ဥဒ္ဓဿ ဥဒူတိ ဥဒ္ဓံ ခမဿာတိ အည
ပဒတ္ထသမာသေ ဥဒ္ဓံခ ဣတိ ဌိတေ ဥဒ္ဓံသဒ္ဒဿ ဥဒုအာဒေသော, အသ-ဘောဇနေ ဣစ္စသ္မာ ‘‘က္ဝစဏ’ ဣတိ
(၅-၄၁) သုတ္တေန အဏပ္ပစ္စယေ အသသဒ္ဒော နိပ္ဖဇ္ဇတီတိ အာဟ-‘ပိသိတမသနာ’တိ ‘‘က္ဝစဏ’’ ဣတိ မဟိယံ ရဝ
တီတိ ဌိတေ ဣမိနာဝ ဂဏနိပါတနေန သမာသေ ကတေ မယူရသဒ္ဒော နိပ္ဖဇ္ဇတီတိ ဒဿေတုမာဟ ‘မဟိသဒ္ဒသ္
သေ’စ္စာဒိ, အဿ တဒမိနာဒိဂဏဿ အာကတိဂဏတ္တာ ဧဝမညေပီတိ သမ္ဗန္ဓော, ဝုတ္တန္တိ ဟဋ္ဌသေသော။ ဒီဃနိ
ကာယာဒီသု ပဉ္စသု နိကာယေသူတိ–

> ‘‘ဒီဃမဇ္ဈိမသံယုတ္တ၊ အင်္ဂုတ္တရိကခုဒ္ဒကာ။
> နိကာယာ (ပဉ္စ) ဂမ္ဘီရာ၊ ဓမ္မတော အတ္ထတောစိမေ’’တိ။

ဝုတ္တေသု ဒီဃာဂမာဒီသု ပဉ္စသု နိကာယေသု, ဉာတဗ္ဗာတိ ဝဏ္ဏာ ဂမာဒိဒွါရေန ဇာနိတဗ္ဗာ, ပဉ္စဝိဓံ ပဉ္စပ္ပကာ
ရံ နိရုတ္တမုစ္စတေတိ သမ္ဗန္ဓော, နိဗ္ဗစနံ နိရုတ္တံ, နပုံသကေ ဘာဝေ တော, အတ္ထကထနတက္က ပုဗ္ဗကမုစ္စာရ
ဏမိစ္စတ္ထော, တဒဘိဓာယိ သတ္ထမပျဘိဓာနေ-ဘိဓေယျော ပစာရာ တဒတ္ထတာယ တ နိရုတ္တမုစ္စတေ, ဝုတ္တ
နိရုတ္တိ လက္ခဏေန။ပေ.။ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ ဣမိနာ နိရုတ္တသတ္ထေ ယေ သဒ္ဒါ ပဋိပဒံ နိပ္ဖာဒိယန္တိ တေသမိဒံ သာမ
ညေန နိပ္ဖာဒနန္တိ ဒီပေတိ, ဒွါရေ နိယုတ္တော ဒေါဝါရိကောတိ ဋ္ဌေ ဏိကေ ဒကာရဝကာရာနံ မဇ္ဈေ ဩကာရာဂ
မော, ဟိံသိသ္မာတိ ‘ဟိံသ-ဟိံသာယ’ မိစ္စသ္မာ, အပ္ပစ္စယေတိ ‘‘သာဝကာရကေသ္ဝ ဃဏ္ဍုကာ’’တိ (၅-၄၄) အပ္ပစ္
စယေ, နိဇကောတိ တ္ထေ ဇကာရဿ ယကာရေ နိယကော။ အထ ဝဏ္ဏဝိကာရောတိ ဝုတ္တတ္တာ ဇဝဏ္ဏဿ ယာဒေ
သေ နိယကာဒယော တာဝ သိဇ္ဈန္တု, သုသာနာဒယော ကထံ ဆဝပအာဒိဝိကာရတ္တာ သုသာနာဒီနန္တိ အာဟ ‘ပဒဝိကာ
ရောပိ’စ္စာဒိ။ အညထာ ဝဏ္ဏသမုဒာယာဒေသဿ ဝိသုံဂဟဏေ ဆဗ္ဗိဓောပတ္တိယာ ‘ပဉ္စဝိဓံ နိရုတ္တ’န္တိ သင်္ချာနိ
ယမော န ယုဇ္ဇေယျာတိ ဘာဝေါ။ ယောဂေ သမ္ဗန္ဓော, တထာဟိစ္စာဒိနာ ဓာတုဿ အတ္ထာတိသယေန ယောဂမ္

ဟာကဋ္ဌိကရောတိ, ရဝနကိရိယာတိ သမ္ဗန္ဓော။ ကေကာယိတာန္တိသဒ္ဒနကိရိယာဘိသမ္ဗန္ဓော။ မယူရောတိ ဧတ္ထ ရဝတိ မယူရရာဝေ ဧဝ ဝတ္တတေ, န သာမညေန ရဝနကိရိယာမတ္တေတိ ဘာဝော။

၄၈. တဝ

ဝဏ္ဏမတ္တဿေ တတိ ဝဏ္ဏသာမညဿေဝ, မတ္တသဒ္ဒော ဧတ္ထ သာမည ဝစနော။ ယကာရဿစ ဓာဒေသောတိ သမ္ဗန္ဓော, ဒယကာရာနံ ဧတ္တန္တိဿ ဣမိနာ, ယဿ "ဝဂ္ဂလသေဟိ တေ"တိ (၁-၄၉) ဧတ္တံ, အတ္တာနမဓိကိစ္စ ပဝတ္တန္တိ အတ္ထေ အသဒ္ဓသမာသော။

၄၉. ဝဂ္ဂ

ယန္တံ သဒ္ဒာနံ နိစ္စသမ္ဗန္ဓိတ္တေပိ ပက္ကန္တဝိသယတ္တာ တံသဒ္ဒော ယံသဒ္ဒံ နာပေက္ခတေတ္တာဟ-'တေတိ အနန္တရ'ဣစ္စာဒိ, တံ သဒ္ဒော ဟိ ပက္ကန္တ ဝိသယော တထာ ပသိဒ္ဓဝိသယော အနုဘူတဝိသယော စ ယံသဒ္ဒံ နာပေက္ခတေ, ယထာ စေသော ယံသဒ္ဒန္တ ပေက္ခတေ, တံ သဗ္ဗံ မဟာသာမိနာဓိကာယံ သုဗောဓာလင်္ကာရဋ္ဌိကာယံ–

> မုနိန္ဒစန္ဒသဉ္ဇာတ၊ ဟာသစန္ဒနလိမ္ပိတာ။
> ပလ္လတခဝလာတဿေ၊ ဝေကော နာခရပလ္လတေတိ (၁၂၂)။

ဧတိဿာ ကထာယ အမေ့ဟဟိ ဝိတ္ထာရိတနယေန ဂဟေတဗ္ဗံ, ယထာ ရဟန္တိ သကမ္မာကမ္မဓာတူနမနုရူပံ။

၅၀. ဝေတ

ကိစ္စာပိဒံ [ဣဒံကိစ္စာပိ (ပောတ္ထကေ)] ဝိကပ္ပနတ္တံ ကတန္တိ ဟေဋ္ဌိမေန နိ(န္နာန)တ္တံ ဝိညာယတိ, တထာပိ ဣမိနာ တကာရေန ဝိကပ္ပော်ဝ, ဟေဋ္ဌိမေ ပန က္ခဝစာဓိကာရာ ဟကာရန္တဓာတုတော ဖ္တဏ္ဍစ္စယေ မေဟ္တံ, အေဟ္တံ ယံ သိနေဟ္တံ, လေဟ္တန္တိပိ ဘဝတေ့ဝ။

၅၃. သံယော

ဝတ္တုနော-တ္တပ္ပဓာနတ္တမတ္တဝစသီတိ နိယတာဝယဝတစိနော ဥပာအနာတိ ဝုတ္တမနေကတ္တတ္တေဟ္တာဒိသဒ္ဒဿ, အာဒိယတီတ္တာဒီတိ ကမ္မသာ ခနောစာယမာဒိသဒ္ဒော, သောယမတ္တော သုမင်္ဂလပ္ပသာဒနိယာ ခုဒ္ဒသိက္ခာဋ္ဌိကာယ'အာဒိတော ဥပသမ္ပန္နာ'တိ ဧတ္ထ အမေ့ဟဟိ ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗော, သံယုဇ္ဇတီတိ သံယောကေ-ဧကတ္ ရာဝဋ္ဌိတဗ္ဗဥ္ဏာ။

၅၄. ဝိဓာ

ယံဝတ္တတေတိ ဝုတ္တိဝစနံ နိက္ခိပိတ္တ တဿ အတ္ထံ ဝတ္တုမာရဘတေ 'သမ္ဘတပေက္ခာယေ'စ္စာဒိ, ယံဝတ္တတေတိ စ သုတ္တေ အဝိဇ္ဇမာနေပိ ဂမ္မမာနတ္တဿ သဒ္ဒဿ ပယောဂမ္ပတိ ကာမစာရောတိ ဝုတ္တိယံ ဝုတ္တံ, ယသဒ္ဒဿာနိယမတ္တဝုတ္တိတ္တေပိ ပဒတက္ကတော နာညံ သမ္ဘဝတိ ဝိဓာယမာဘိက္ခညေ စ ဝတ္တမာနန္တိ အာဟ 'သမ္ဘတပေက္ခာယပဒံ တက္ကံတ'တိ, သမ္ဘဝတီတိ သမ္ဘတေ-ပဒံ တက္ကံ တ, တသိံ အပေက္ခာယ ပဒံ တက္ကံ တ ဝတ္တတေတိ သမ္ဗန္ဓော, ဝတ္တတေတိ ဝိဓာယမာဘိညေ စာတ္တေ ဝတ္တတေ, နနု ပဒဿ တက္ကဿ တဝိသံယေဝ ဒဗ္ဗာဒယော အတ္တာ, တံ ကထမိဒ မေတသိံ ဝတ္တုဓမ္မေ ကိရိယာဓမ္မေ စ ဝိဓာဘိက္ခညတ္တေ ဝတ္တတေတိ အနုယောဂံ သန္ဓာယာဟ-'ဝိသယဘာဝေနာ'တိအာဒိ, ဝိဓာယ ဝတ္တုဓမ္မဿ ကိရိယာဓမ္မဿ စာဘိက္ခညဿ သ ဝိသယော ပဒံ တက္ကံ တ။ အနညတ္တဝုတ္တိဝသေန တတ္တပ္ပဝတ္တိယာ, တံ ဝသေနစ, အဘိဓာယကတ္တေန စေတိ ကေစရတ္တေန ပကာသကတ္တေန စာတိ အတ္တော, ယံဝတ္တတေတိ အဇ္ဈာဟဋဿ ယန္တိ ပဌမန္တဿ ဝိဘတ္တိ ဝိပရိဏာမံ ဒဿေတိ (တဿာတိ) အာဒိနာ, ဣမိနာ ဣဒံ ဒီပေတိ "ယဇ္ဇပိ 'ဝိဓာဘိက္ခညေသွိ' တ္ထုတ္တ ဆဋ္ဌီနောစ္စ စာရီယတေ, တထာပိ ဆဋ္ဌီပသိဒ္ဓိ ဟောတေဝ, ကထံ ဒွေ ဣစ္စာဒေသနိဒ္ဒေသာ အာဒေသော စ သမ္ဗန္ဓိနမပေက္ခတေ,

‘ဝိစ္ဆာဘိက္ခညေသု’တိ စာတ္တနိဒ္ဒေသော, န စာတ္တသ္သာဒေသေန သမ္ဗန္ဓော ဥပပဇ္ဇတေ, တသ္မာ ဝိစ္ဆာဘိက္ခညေ သု ယံ ပဒံ တက္ကုံ တ ဝတ္တတေ တသ္သ ဒ္ဝေ ဘဝန္တိစ္စေဝံ ဆဋ္ဌိယတ္ထော သက္ကာ ဝတ္တု”န္တိ, ဒ္ဝေ ရူပာနိ ဟောန္တီတိ ဒုသ္သိတံ ဟောတီတိ သမ္ဗန္ဓော, သဒ္ဒရူပေ သင္ကေယ္ယေတိ ဒုတိယာ ဗဟုဝစနန္တံ ပဋိဟာဒယမာနော တိ တွေ ပဋိဟာဒနကိရိယာယ သမ္ဗန္ဓေနောပဒိဋ္ဌံ, “တက္ကန္တရဒ္ဓောပိ သဒ္ဒော တဒညသ္မိမ္ပိ သမ္ဗန္ဓမုပယာတီ”တိ ဒွိ သဒ္ဒောတိ က္လာဒံ ဥပရိ တက္ကဒွဝယေယ္ယုပယုဇ္ဇတိ ‘ဒွိသဒ္ဒော ဝုတ္တော, ဒွိသဒ္ဒော န သရူပပ္ပဓာနော’တိ, အထ သ ရူပပ္ပဓာနော ကသ္မာ န ဝုတ္တောတိ အာဟ-‘ဗဟုဝစနေန နိဒ္ဒေသာ’တိ, အထ ဒ္ဝေတိ သာမညေန ဝုတ္တတ္တာ ပဒတ က္ကာနံ ဌာနေ ဒွိဗ္ဗစနံ တ သိယာ, တာနေတ ဝတ္တန္တိတိ ဒွိပ္ပယောဂေ တ, တထာ သတိ ‘ယံဝတ္တတေ တသ္ သာ’တိ ကသ္မာ ပဌမမေဝ နိသ္သာယ ဝုတ္တိယံ ဝိဝရဏံ ကတန္တိ အာဟ-‘ဝေဠ္ဌာ’တိအာဒိ, က္လအနိ ဒွိပ္ပယောဂပက္ခ သ္သ သဒ္ဒေသတ္တာ အဂဟိတဘာဝံ ဒသ္သေတုမာဟ-‘ယဒာတ္ဝိ’ တ္ယာဒိ, တုသဒ္ဒော ပုဗ္ဗသ္မာ ပက္ခာ ဝိသေသသ္သ ပဒသ္သကော [ဝိသေသနတ္တော (ဟောတ္တကေ)] , တတ္ထ ဟိ ဒ္ဝေ [ဒ္ဝေရူပ (ဟောတ္တကေ)] သဒ္ဒရူပာန္တာဒိသီယန္ တေ , က္လဟ တု သော၀ သဒ္ဒော ဒွိရာဝတ္တတေ, အာဝုတ္တီ သင္ကေယ္ယာတိ ဇဝံ မညတေ “ဒွိသဒ္ဒော-ယံ “အာ ဒသဟိ သင္ကာ သင္ကေယ္ယေ ဝတ္တန္တေ”တိ ဝစနတော သင္ကေယ္ယဝစနော, တသ္မေဟ သင္ကေယ္ယံ သဒ္ ဒရူပံ တ သိယာ အာဝုတ္တိ တ, က္လစ္စပိ နိဒ္ဒေသော တဒုဘယမပေက္ခိယ နပုံသကလိင္ဂေန တ သိယာ က္လတ္တိလိင္ဂေန တ, တတ္ထ ယအာ နပုံသကလိင္ဂေန နိဒ္ဒေသော, တအာ သဒ္ဒရူပာနိ သင္ကေယ္ယာနိ ဘဝန္တိ, ယအာ တု က္လတ္တိလိင္ဂေ န, တအာ သဒ္ဒသ္သာဝုတ္တီ ဥစ္စာရဏာလက္ခဏာ ကိရိယာ သင္ကေယာ ဘဝန္တိ, တတော စေတ္ထ အာဝုတ္တီအပိ သင္ခ ယေယာ ဟောန္တီ”တိ, တအာ ဒွိပ္ပယောဂေ ဒွိဗ္ဗဝစနန္တိ ဧသ ပက္ခောတိ အယမေတ္ထ ဘာတေ” ယအာ ဒ္ဝေ အာဝု တ္တိယော ဝိဓိယန္တေ တအာ ဒွိပ္ပယောဂေ ဒွိဗ္ဗစနန္တေ သောပေက္ခော, (အတ္ရ ဌာန္ယာဒေသဘာတေ နတ္ထိ) [နတု ဌာနေ ဒွိဗ္ဗစနပက္ခော (ဟောတ္တကေ)] အာဝုတ္တိ ဟိ ကိရိယာ, တသ္သာ စေဟ သဒ္ဒော သာခနံ, န စ ကိရိယာယ သာခနသ္သ စ ဌာန္ယာဒေသဘာတေ ဥပပဇ္ဇတေ, တသ္မာ ယအာဝုတ္တီ ဝိဓိယန္တေ, တအာ ဒိပ္ပယောဂေ ဒွိဗ္ဗစနန္ တေ-သော ပက္ခော ဘဝတီ”တိ, အယမ္ပိ ပက္ခော ဟာဏိနိယေဟိ ပရိဂ္ဂဟီတော, တဒယုတ္တံ အေသဒုဋ္ဌတ္တာတိ သန္ ဒသ္သယမာဟ-‘သော ပနေ’တ္ယာဒိ, တေ ဟိ ဒုတိယမ္ပိ ပက္ခမတ္ထုပဂမ္မ ဥပစာရမတ္တတော ဘေအေ, ဝတ္ထုတော တ္ဝဘေ အေ တတိ ပဟေနောပုညေန တံ သာခေန္တိ။ ကထမ္ပန သဒ္ဒေသတ္တံ ယေနာယံ န ဂဟိတောတ္တာဟ- ‘တထာဟိ’စ္စာဒိ, ဣတ္ထော နသိယာတိ “တသ္သ ဘာဝကမ္မေသု တ္တ တာ တ္တန ဏ္ယ ဏေယ္ယ ဏိယ ဏိယာ”တိ (၄-၅၉) ဘာဝေ ဝိဓိယမာ နော ဣတ္ထော ဒွိပ္ပယောဂပက္ခေ သဒ္ဒဘေဒသဗ္ဘာတ ပုန ပုနေတိ သမုအယသဘာဝတော ပုနပုန ဘာတေတိ အတ္ထေ ပုနပုန သမုအယတော န ဘဝေယ္ယာတိ အတ္ထော, န ကေဝလံ ဣတ္ထော၀, အထ ခော ဧကေပဒန္တောဂဓာနံ သရာနံ သရာန မာဒိဘူတသ္သုကာရသ္သ ဘဝန္တော ဩကာရောပိ “သရာနမာဒိသ္သာ ယုဝဏ္ဏသ္သာ ဧဩ ဏာနုဗန္ဓေ”တိ (၄-၁၂၄) န သိယာ, “မနာဒ္ယာဟာဒီနမောမယေ စ “က္လတိ (၃-၅၉) ဩကာရော ပန ပက္ခဒ္ဝဝယေပိ ဟောတေ၀။ ဥတ္တရပဒသ္သ နိမိတ္ တဘာဝေန ဂဟိတတ္တာ, ပုဗ္ဗပက္ခေပိ ဟိ ဒ္ဝေ သဒ္ဒရူပာန္တေတဒိသီယန္တေတိ ဟောတေ၀ ပဒ ဘေအေ, ဝက္ခတိ ဟိ ‘သတီပိ အတ္တဂတေ ဘေဒေ’တိ။ နနု အာဝုတ္တိမ္ဗဘေဒ သဒ္ဒသ္သုပစရိတော ဘေအေ, သရူပတော တ္ဝဘေအေ၀, အည ထာ အာဝုတ္တိယေ၀ န သိယာ, ကေသ္သ ဟိ ဝတ္ထုနော အာဝုတ္တိ ဟောတိစ္စာဟ‘နာန္တရေနေ’စ္စာဒိ, အညထေတိ ဥပစ ရိတော ဘေအေ န သဘာဝတောတိ စေ, ကာရိယမ္ဘဝတီတိ ဇဝိ န သက္ကာ ဝတ္တုန္တိ သမ္ဗန္ဓော, သဘာဝတော တ္ဝ ဘေအေ တတိ ဥပစာရာဘာဝေန ဝတ္ထုတော ဝိဇ္ဇမာနဘေဒမဝဓာရယတိ, အညထာတိ ယဒိ ဘေအေ သိယာ, အာဝုတ္တိ ယေ၀ န သိယာတိ တွော့ယမဓိပ္ပာယော “ယဒိ သဘာဝတော၀ ဘေအေ ဘိန္နသ္သ ပန ကထမာဝုတ္တိ သိယာ”တိ, ဌာ နိသဒိသတ္တာတိ “ဌာနီဝိယာဒေသော”တိ ပရိဘာသမုပလက္ခေတိ။

ကိရိယာယာတိအာဒီသု သဟတ္တေ တတိယာ။ ကိရိယာဒီဟိ ဒဗ္ဗာဒ္ယတ္ထာနံ ဝတ္တု [ကတ္တု] ဗ္ယာပနိစ္ဆာ ပဝတ္တိတော, ဒေသာဒီတိ ( ) [(ဟိ) (ဟောတ္တကေ)] အာဒိသဒ္ဒေန ကာလာဝတ္ထာဒိ သင်္ဂဏှာတိ, နာနာကာရယုတ္တ မေဝ ဘိန္နံ နာမ ဟောတီတိ အာဟ-‘အနေကပ္ပကာရယုတ္တော’တိ, ဗဟုဝစနနိဒ္ဒေသတော ဝုတ္တံ ဟောတီတိ သမ္ဗန္ ဓော, တေနာတိ ယေန ဗဟုဝစနနိဒ္ဒေသေန သကိံ ဗ္ယာပနိစ္ဆာ ဓောတိယတိ တေန ကရဏဘူတေန ဟေတုဘူတေန တ, ကမေန ဗ္ယာပိတုမိစ္ဆာယံ ဓာတိအာဒီနဥ ဗ္ယာပိတုမိစ္ဆာယန္တိ သမ္ဗန္ဓော, တတ္ထ အယဥ ကမော ရမဏီယော အယဥ စ ကမော ရမဏီယောတိ ကမေန ဗ္ယာပိတုမိစ္ဆာ, တွေ ကိဥ္စာပိ ရမဏီယဂုဏေန ကမဒဗ္ဗယောဂေ အတ္ထိ, တထာပိ ကမာနံ ဂုဏေန ယောဂေ, သဗ္ဗော ကမော ရမဏီယောတိ ဗာဟုလ္လေန, နတ္ထိ သာကလ္လေန [ကမေန (ဟောတ္တကေ)] ဗ္ယာပိတုမိဋ္ဌတ္တန္တိ သကလဗ္ယာပနိစ္ဆာယာဘာတေတိ န ဒွိဗ္ဗစနံ, ဧဝမုပရိ ယောဇေတ္ဝတ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော,

သမ္ပန္နော ယဝေါတိ သမ္ပန္နဂုဏေန ယဝဇာတိယာ ဗျာပိတုမိစ္ဆာ, ဧကတ္တာ ဇာတိ, အနေကတ္တ နိဿယာ ဝိစ္ဆာ [ဧ
ကတ္တာဇာတိ, ဧကမတ္ထံ ဉာပယိဿာမီတိ ဇာတိသဒ္ဒော ပယုဇ္ဇတေ အနေ ကတ္တနိဿယာစ ဝိစ္ဆာ, အနေကတ္ထံ
သညာပယိဿာမီတိ ဝိစ္ဆာပယုဇ္ဇတေ-တိ မဟာဘာသျေ], သောဘနံ ဓဝခဒိရန္တိ သောဘနဂုဏေန ဓဝါဒိဒဗ္ဗာနံ ဗျာပိ
တုမိစ္ဆာ, အတ္ထသဒ္ဒေနေတ္ထ ဒဗ္ဗာဒယော ဝတ္တုမိဋ္ဌာတိ အာဟ-'ဒဗ္ဗဂုဏကိရိယာလက္ခဏော'တိ, ဝိသဒ္ဒော ပနေတ္
ထ ဗျာပနတ္ထောတိ အာဟ-'ဗျာပိတုံ သမ္ဗန္ဓိတု'န္တိ, သာတိ ဝိစ္ဆာ, ဝတ္တုဓမ္မောတိ 'ရုက္ခံရုက္ခ'မိစ္စာဒိကံ ယော ဝ
ဒတိ, တဿ ဝတ္တုနော ဓမ္မော။ ဣစ္ဆာလက္ခဏဿ ဓမ္မဿ တပ္ပဋိဗဒ္ဓတ္တာ , သဒ္ဒောတိ ရုက္ခမိစ္စာဒိကော,
တဿ သဒ္ဒဿ ယံ ရူပံ အတ္ထ ဘာဝေါ, တမေဝ ပစ္စာသတ္တာ "သုတာနုမိတေသု သုတသမ္ဗန္ဓော ဗလဝါ"တိ ဝိစ္ဆာ
ဘိက္ခုညေသု ဝတ္တမာနဿ သုတဿေဝ တဿ ရူပဿ ပစ္စာသန္နဘာဝတော ဒွိသတ္တာ ယုတ္တံ ဒွိသတ္တ
တာယ သတ္တာယ 'ရုက္ခံ ရုက္ခ'မိစ္စေဝံ ယုတ္တံ အတိဒိသီယတေ သုတ္တေ ဒွေဝက္ကစ္စနေန, ဒွိဗ္ဗစနဿေဝ [ဒွိဗ္ဗစ
နမေဝ (ပေါတ္ထကေ)] ဟိ ဒွိသတ္တာယုတ္တတာ, အထ ကတမေကဝစနန္တဿ ဒွိဗ္ဗစနံ, တထာဟိ သဗ္ဗေယေဝ
တေတ္ထ ဝိစ္ဆာယံ ဒွိတ္တေဟျူဘိဓေယျေတိ ဗဟုတ္တာ ဗဟုဝစနံ ပပ္ပောတိ, ဧကဝစနန္တု န သိဇ္ဈတိ 'ရုက္ခံ ရုက္ခံ
သိဉ္စတီ'တိ ဧကတ္တာဘိဓာနဘိန္နသဗ္ဗရုက္ခပ္ပတီတီတိ ကထမေကဝစနန္တဿ ဒွိဗ္ဗဝစနန္တိ အာသင်္ကိယာဟ-'တ
တ္ထေ'စ္စာဒိ, အတ္ထသာမတ္ထိယာတိ 'ဗဟုဝစနန္တပ္ပယောဂေဟိ'စ္စာဒိနာ ဝက္ခမာနနယေန ဗဟုဝစနန္တပ္ပယော
ဂေနေဝ ဝိစ္ဆာတ္ထဇောတနတော န တတ္ထ ဒွိဗ္ဗစနံ သိယာ, ဘဝိတဗ္ဗဉ္စ ဒွိဗ္ဗစနေ (န, ဧ) ကဝစနတ္တမန္တရေန န
စာတ္ထိ ဒွိဗ္ဗစနာဝကာ သောတိ ပတီတိ ဗလာဝဂတော ယော-တ္ထော, တဿ အတ္ထဿ အညထာနုပပတ္တိလက္ခ
ဏံ သာမတ္ထိယံ အတ္ထသာမတ္ထိယံ, အတ္ထသာမတ္ထိယာ ဧကဝစနန္တဿ ဒွိဗ္ဗစနန္တိ သမ္ဗန္ဓော, ကိရိယာဒိ
ယောဂန္တိ ကိရိယာဂုဏာဒိ သမ္ဗန္ဓော, မန္တွာတိ ဗျာပိတုမိစ္ဆာယန္တိမဿ ပုဗ္ဗကိရိယာဝစနံ, အဘိသံဟရိတွာတိ
ဧကတောကတွာ။ သဒ္ဒဿ တာဒိသတ္ထပစ္စာယကတ္တေ သာမတ္ထိယံ သဒ္ဒသတ္တိ [သဒ္ဒဿ] ။ ယုဂပဒာဓိကရဏ
တာယံ သဟဝစနိစ္ဆာယံ ဗဟုဝစနပ္ပဝတ္တိယေဝ, န တတ္ထ ဒွိဗ္ဗစနန္တိ ဒဿေတုမာဟ-'အတောယေဝေ'စ္စာဒိ,
အတော ယေဝါတိ ဗဟုဝစနန္တဿ သဒ္ဒသတ္တိယာ ဝိစ္ဆာဇောတနတော ဒွိဗ္ဗစနာဘာဝတောယေဝ, ဧဝမညတ္ထ- 'ဣဓ ပန
ယောဂပဇ္ဇံ ဒုဝိဓံ သဒ္ဒယောဂပဇ္ဇံ အတ္ထယောဂပဇ္ဇဉ္စ, တတ္ထ ကိဉ္စိ သာတ္ထကာနံ သဒ္ဒယောဂပဇ္ဇမတ္ထယော
ဂ ပဇ္ဇံ န သမ္ဘဝတီတိ, ယုဂပဒိ အဓိကရဏံ ဓဝါဒိ အတ္ထော ယဿ သော ဓဝခဒိရပလာသသဒ္ဒော ယုဂပဒာဓိကရ
ဏော, တဿ ဘာဝေါ တထာ, တဿဉ္စ သတိ, သဒ္ဒယောဂပဇ္ဇမန္တရေန ဘိန္နတ္ထာနမေကသဒ္ဒဝစနီယာန မေက
တော ပပတ္တိ အတ္ထယောဂပဇ္ဇံ, တံ သဟဝစနိစ္ဆာယန္တိ ဣမိနာ ဒဿိတန္တိ တဿံ သဟဝစနိစ္ဆာယဉ္စ သတိ,
သောဘနာ ဓဝခဒိရပလာသာ သောဘနာ ရုက္ခာတိ သောဘနဂုဏယောဂေပိ ဗဟုဝစနေနေဝ ဝိစ္ဆာဇောတနတော ဒွိဗ္ဗစနာ
ဘာဝေါတိ, သောဘနံ ဓဝခဒိရန္တိ ပန သတိပိ သဒ္ဒယောဂပဇ္ဇေ သမာဟာရတ္တာ နတ္ထတ္ထယောဂပဇ္ဇံ [နာတွဝယော
ဂပဇ္ဇ (ပေါတ္ထကေ)] န္တိ ဧကဝစနန္တတ္တာ ဒွိတ္တပ္ပသင်္ဂေပိ သောဘနံ ဓဝခဒိရန္တိ သဒ္ဒာနံ သကိံ ဗျာပနိစ္
ဆာယာဘာဝတော န ဒွိဗ္ဗစနန္တိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တံ။

တတ္တိကကာရေန "အာနုပုဗ္ဗိယေ ဒွေဝ ဘဝန္တီတိ ဝတ္တဗ္ဗ"န္တိ (၈-၁-၁-တ) ဝုတ္တံ, တအာဟ-'အာနုပုဗ္ဗိယေ
ပိ'စ္စာဒိနာ, အတ္ထေဝါနုပုဗ္ဗိယေပိ ဝိစ္ဆာ တတောဝ ဒွိတ္တန္တိ ပဋိဟဒယ 'မာနုပုဗ္ဗိယ'မိစ္စာဒိနာ 'အတ္ထိယေဝေစ္စာ
ဒိနော ဝုတ္တိတက္ကဿ ဝိဝရဏမာဟ။ ကမဇာတိယာ တုလျဇာတိယာနံ ဒိသာ ဒေသာဒိဘေဒေန ဘိန္နာနမိဝ ကမာနံ, န
တ္ထေ ဝိစ္ဆာ, မူလမဂ္ဂံ တ ဟိ မုဿ မေကမေဝ။ ဟေဋ္ဌုဒ္ဓဘာဂန္တရာဘာဝေနေကတ္တာ, ယေနုပရိယဓော ဘာကပေက္ခာ
ယ ကတမူလဂ္ဂပ္ပဒေသေန ဘိန္နဇာတိယာ မူလဂ္ဂဘာက, တေ ဘိန္နဇာတိယာ, န စ ဘိန္နဇာတိယာနံ ဝိစ္ဆာ ဟောတိ, န
ဟိ ကေကေတိ ဝုတ္တေ (တဟိက)ဂတာ ဝိစ္ဆာဝဂမျတေတိ အာစရိယဇိနိန္ဒဗုဒ္ဓိနာ အာနုပုဗ္ဗိယေ ဝိစ္ဆာယာဘာဝံ ပဋိဟဒိတံ,
တံ ဝိဃဋ္ဋယိတုံ 'ယဒိ ဟိ'စ္စာဒိနာ ယံ ဝုတ္တိယံ ဝုတ္တံ, တံ ဝိပဉ္စိတုမာဟ- 'ယထေ'စ္စာဒိ, နသန္နိဝိဋ္ဌောတိ န ပတိဋ္ဌိ
တော, နတ္ထီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ, ယဿုပရိဘာဂေ အတ္ထိ တမ္ပိ မူလန္တိ မူလ ဗျပဒေသဿာပေက္ခာ ကတတ္
တမာဟ, ဥဘယန္တိ မူလမဂ္ဂဉ္စ, တထာ အညေပိ မူလဂ္ဂဘာကတိ ဣမိနာ မူလဂ္ဂဘေဒာနံ ဟေဋ္ဌာ ဝိယ ဂဟဏေ သတိ
ဗဟုတ္တမာဟ, ပုဗ္ဗကထိတေနာတိ 'ရုက္ခာဒီနံ ဗာဟုလ္လေနာ'တိအာဒိနာ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေန, ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ "မူ
လာဒီနံ ဗာဟုလ္လေန ထူလာဒိ ဂုဏယောဂမန္တွာ သတ္တမိဝိဘတ္တိယုတ္တေန မူလာဒိသဒ္ဒသဟိတေန သဗ္ဗ သဒ္ဒေန မူ
လာဒိကမတ္ထမဘိသံဟရိတွာ သဗ္ဗသ္မိံ မူလေ ထူလာ သဗ္ဗသ္မိံ အဂ္ဂေ သုခုမာတိ ဧဝံ (ဝတ္တုနော) ဗျာပိတုမိစ္ဆာယ
မေကဝစနန္တဿ ဝိစ္ဆာယန္တွေဝ ဒွိဗ္ဗစန"န္တိ။

ဇဝေဌာနံ ဝိဇ္ဇာသမ္ဘဝေ သဗ္ဗကနိဋ္ဌသ္သ ဇဝေဋ္ဌတ္တာဘာတနုပ္ပဝေသော န သိယာတိ အာနုပုဗ္ဗိယမတ္တဝစနိစ္ဆာယံ တေနေဝ ဒုဝိတ္တမဘိဟိတံ 'ဇဝေဋ္ဌံ ဇဝေဋ္ဌမနုပ္ပဝေသယာ'တိ တေနေတစရိယေန, တဒနုနာ ဝိဃဋ္ဋိယတိ 'ဇဝေဋ္ဌ' မိစ္စာဒိနာ , ကနိဋ္ဌောပိ ပဝေသီယတီတိ ကနိဋ္ဌသ္သပိ ဝိဇ္ဇာသမ္ဘဝမာဟ, တတ္ထ ကာရဏမာဟ-'ယထေဝ ဟိ'စ္စာဒိ, ပရသ္သာတိ မဇ္ဈိမသ္သာတိ ဧတ္ထ ဝိသေသနံ, ကနိဋ္ဌသ္သာပိ ဇဝေဋ္ဌုပဒေသောတိ သမ္ဗန္ဓော, ယထာဝုတ္တမေဝ သမတ္ထေတိ 'ဝတ္တိစ္ဆာနိဗန္ဓေ ဟိ'စ္စာဒိနာ, ဝတ္တိစ္ဆာဒိဗန္ဓနေတိ ဝတ္တုနော ဣစ္ဆာ နိဗန္ဓနံ ကာရဏမသ္သာတိ သမာသော, ဝတ္တုသဘာဝေ ဝတ္ထု တတ္ထေ, အဘိနိဝေသော ပဝတ္တိ, နာဘိသမ္ဘုဏာတိ န ပဟောတိ။

''သကတ္တေ ဝဓာရိယမာနေ နေကသ္မိံ ဒွေဝ ဘဝန္တီတိ ဝတ္တဗ္ဗံ''န္တိ (၈-၁-၁၂-တ) တတ္တိကကာရေန ဝုတ္တံ, တအာဟ 'သကတ္တေ'ဣစ္စာဒိ, အတ္ထပ္ပကာရဏာဒ္ဓနပေက္ခသ္သ ပဒသ္သ အတ္တေ သကတ္တေ အဝဓာရိယမာနေ ဧတ္တကမေဝေတိ ဂမ္မမာနေ အနေကသ္မိံ ဒိယ္ယမာနေ ဒုဝိဗ္ဗစနမိဋ္ဌံ မတံ ဟဏိနိယာနန္တိ အတ္တော, အယမ္ပနေသမဓိပ္ပါယော 'မာသကံ မာသကံ ဣမမှဟာ ကဟာပဏာ ဘဝန္တာနံ ဒုဝိန္နံ ဒေဟီ တ္ယတ္ရ ဒွေဝ ဧဝ မာသာ အတုမိစ္ဆိတာ, ကဟာပဏံ နာမ–

> စတ္တာရော ဝီဟယော ဂုဉ္ဇာ၊ ဒွေဝဂုဉ္ဇာ မာသကော ဘဝေ။
> ဒွေဝ အက္ခာဝ မာသကာပဉ္စ၊ာက္ခာနံ ဓရဏမင္ဌကံတိ။

ဝုတ္တဝိဓိနာနေကမာသကသမုအယော, တတ္ထ န သဗ္ဗေ ကဟာပဏာ သမ္ဗန္ဓိနော မာသာ အနကိရိယာယ ဗ္ယာပိတာ, ဒွေဝယေတတိ နေတ္တတ္ထ ဝိစ္ဆာတိ ယထာဝုတ္တဝတ္တဗ္ဗေန ဒုဝိဗ္ဗစန''န္တိ, တံ ဒဿေတုတာတိ တံ ဒုဝိဗ္ဗစနောအဟာရဏံ ဒဿေတုတ, ပဋ္ဋိဟဒယိတုံ ဝိစ္ဆာယမေဝ ဒုဝိတ္တံ ဒဿေတုံ။ မာသကံ မာသကမိစ္စာအေတုဝယမဓိပ္ပာယော-''ဒေဟီတိ အနကိရိယာယ မာသ္သ ဗ္ယာပိတုမိဋ္ဌာတိ ဝိစ္ဆာယမေဝေတ္ထ ဒုဝိဗ္ဗစနံ, တထာဟ္ယတော ဒုဝိရုတ္တာ ဝိစ္ဆာဝ ဂမ္ယတေ''တိ, သဒ္ဒန္တရတောစ္စာဒိကံ ကိမာသင်္ကိယ ဝုတ္တန္တိ အာဟ'ဒေဟီ'တိအာဒိ, အဝဓာရဏေ ပတီယမာနေတိ ကဟာပဏာသမ္ဗန္ဓိနိ ဗဟုမှိ မာသကသမုအယေ မာသကဒွယနိစ္ဆယေ ဝိညာယမာနေ သတိ, အဝိသေသေန သာမညေန မာသာနံ ဒေဟီတိ အနကိရိယာယ ဗ္ယာပနာ ဘာတတိ သမ္ဗန္ဓော, သဒ္ဒန္တရတောစ္စာဒိနော သာဓိပ္ပာယမတ္ထမဘိဓာတုမာရဘတေ 'ပဒေနေ'စ္စာဒိ, ဧတ္ထ ပဒေနာတိ မာသကမိစ္စနေန ပဒေန, ဣမမှဟာ ကဟာပဏာတိ ဣဒမေတ္ထ သဒ္ဒန္တရံ, ကတာဘိသင္ခရဏသ္သာတိ မာသကံ မာသကမိစ္စေဝံ နိပ္ဖာဒိတသ္သ, သဒ္ဒန္တရတောတိ ဣမိနာ ပဒန္တရယောဂေ ဂဟိတောတိ အာဟ-'ပဒန္တရေန ယောဂတော'တိ အယမေတ္ထာဓိပ္ပာယော ''ဒုဝိတ္တကရဏကာလေ သဒ္ဒန္တရဝစနီယသ္သတ္ထသ္သာနပေက္ခိတတ္တာ မာသကံမာသကန္တိ အဝိသေသေန မာသကဝိစ္ဆာယံ ဒုဝိတ္တံ, တဒနုပန ဣမမှဟာ ကဟာပဏာတိသဒ္ဒန္တရသမ္ဗန္ဓေ သတိ ယဒိ ကဟာပဏာသမ္ဗန္ဓ န ဝသေသမာသကဝိစ္ဆာ ပရိဂ္ဂယှတိ တအာ ဣမသ္သ ကဟာပဏာသ္သာတိ ဆဋ္ဌိယာ ဘဝိတဗ္ဗံ, ဣမမှဟာ ကဟာပဏာတိ ပန အဝဓိပဉ္စမိနိဒ္ဒေသတော ကဟာပဏာတော ဒွယမေဝ ဂဟေတုတ ဘဝန္တာနံ ဒုဝိန္နံ ဒေဟီတိ ဣမမှဟာ ကဟာပဏာတိ သဒ္ဒန္တရတောဝဓာရဏံ ဂမ္ယတေ''တိ။

''ပုဗ္ဗပဌမာနမတ္ထာတိသယဝစနိစ္ဆာယံ ဒွေဝ ဘဝန္တီတိ ဝတ္တဗ္ဗံ''န္တိ (၈-၁-၁၂-တ) ဝုတ္တံ, တအာဟ-'ပုဗ္ဗပဌမာနံ မိစ္စာဒိ, ပုဗ္ဗပဌမာနံ ပုဗ္ဗပဌမ သဒ္ဒာနံ အတ္ထာတိသယော ယော အတ္ထသ္သ ပကံသော, တသ္သ ဝစနိစ္ဆာယံ, သဗ္ဗပဌမဘာဝသင်္ခာတ အတ္ထာတိသယမတ္တာဝ ဝစနိစ္ဆာတိ န ဧတ္ထ ဝိစ္ဆာတိ တေသမဓိပ္ပာယော, ဝိကာသနကိရိယာယ ဟာကကိရိယာယာတိ ဝုတ္တေပိ ဝိကာသကရဏကိရိယာယ ဟာကကရဏကိရိယာယာတိ အတ္ထသမ္ဘဝတော 'ပုဗ္ဗံ ပုဗ္ဗံ ပုပ္ဖ'န္တိ တ္ယာအော, ပုဗ္ဗံ ပုဗ္ဗံ ဝိကာသနံ ကရောန္တိ, ပဌမံ ပဌမံ ဝစနံ ကရောန္တီတိ ကိရိယာဝိသေသနဝသေန အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော, ပုဗ္ဗာတိ မတာ ပဌမာဘိမတာတိ ဣမိနာ ပုဗ္ဗပဌမဘာဝေနာဘိမတာနံ ဗဟုတ္တာ ဗ္ယာပနေန ဝိစ္ဆာသဗ္ဘာဝေ ကာရဏမာဟ။

''ဥတရ ဥတမာနံ သမသမ္ပဓာရဏာယမိတ္ထိနိဂဒေ ဘာဝေ ဒွေဝ ဘဝန္တီတိ ဝတ္တဗ္ဗံ''န္တိ (၈-၁-၁၂-တ) ဝုတ္တံ, ဧတ္ထ ဣတ္ထိလိင်္ဂသဒ္ဒော ဣတ္ထိလိင်္ဂယောဂက ဣတ္ထီတိ ဝုတ္တော, နိဂဒ္ဒုတေနေနေတိ နိဂဒော, ဣတ္ထီ နိဂဒော ယသ္သ သော ဣတ္ထိနိဂဒောဘာတေ, တသ္မိံ ဣတ္ထိနိဂဒေ ဘာဝေ, တအာဟ-ရတရရတ မန္တာန'မိစ္စာဒိ, ဣတ္ထိလိင်္ဂေတိ ဣတ္ထိလိင်္ဂံ ယသ္သ သော ဣတ္ထိလိင်္ဂောဘာတေ, တသ္မိံ ဣတ္ထိလိင်္ဂေ ဘာဝေ ဝတ္တမာနာနံ ရတရရတမန္တ

တာနံ ဒွိဗ္ဗစနမဘိမတန္တိ သမ္ဗန္ဓော, ကသ္မိံ ဝိသယေတိ အာဟ-'သမသမ္ပဓာရဏာ ဝိသယေ'တိ, သမေန အမုတာဒိနာ ဂုဏေန ဣမေ ဥဘော အမှာ ဣတော၀ဝံ ရူပါ သမ္ပဓာရဏာ နိရူပနာ အဝဓာရဏာ သမသမ္ပဓာရဏာ, သာဓဝေ ဝိသယော, တသ္မိံ သတိ, အမုတာယ ဗဟုဝိဓတ္တာဘာဝတ ကိရိယာဒိယော ကဘာတ စ နတ္ထေတ္ထ ဝိစ္ဆာတိ တေသမဓိပ္ပါယော, ပုစ္ဆိယမာနာတိ ဣမိနာ ဣမေ ဥဘော' ဣစ္စာဒီနံ ပုစ္ဆာတဂ္ဂတံ ဒဿေတိ။

ပရဋ္ဌဝဟာရေနာဟ-'အာဋ္ဌာတာဒီနံ ဝိသယတ္တ'န္တိ, ဣမိနာ အာဋ္ဌာတာဒီနမေဝ ကိရိယာဓောတကပဒဘာဝေန ပဟာနောပုညသဒ္ဒာတကိရိယာ ဓမ္မဿ ဓနသမေဝ ဝိသယတ္တံ ဒီပေတိ, အတိသယဝိသိဋ္ဌန္တိ ဣမိနာ ပပစတိသဒ္ဒဒေပကာရော ပကံသတ္ထ ဓောတကော ဥပသဂ္ဂေတိ ဒဿေတိ, ဟိဝိဓိမ္ပဟီတိ'လူ-ဋ္ဌေဒနေ'ဣစ္စဿ ဝိဓိမ္ပဟိ ဟိပ္ပပစ္စယော "ပဥ္ဟပတ္တနာဝိဓီသု"တိ (၆-၉) ဣမိနာ သုတ္တေနာတိ အတ္ထော, ဩဿာတိ "ယုဝဏ္ဏာနမေဩပစ္စယေ"တိ (၅-၈၂) ဩကာရဿ, 'ပုဗ္ဗေက-ကတ္တုကာန" (၅-၆၂) မိစ္စေတတိ ဧကာရေန ပရေသမိတယမ္ဟာဘိက္ခညေ ပစ္စယော စေ ဝိဓီယတေ, တအ ပပစတိဣစ္စတ္ရ ဝိယ အာဘိက္ခညေ ဝိဓီယမာနေန ပစ္စယေနေဝ အာဘိက္ခညတ္ထဿ ပကာသိတတ္တာ န ဒွိဗ္ဗစနေန ဘဝိတဗ္ဗန္တိ ဒဿေတိ, ယအ တု ဘုသံ ပုနပ္ပုနံ ပစတီတိ ဝစနိစ္ဆာ တအပိ ပပစတီတိ ဘဝတ္ထေဝ။

ဣဟ ဣမသ္မိံ ဥဒာဟရဏေ, အာဘိက္ခညေ ဣစ္စေတတိ ဣမိနာ အနုကရဏမတ္တမေဝေတံ နတ္ထေတ္ထာဘိက္ခညန္တိ ဟဏ္ဍိနိယာ သုတ္တန္တရေန ဒွိတ္တမ္ပဋိဟာဒေန္တိ, နတ္ထေတ္ထ တာဒိသေန ဝစနေန ပယောဇနံ, အာဘိက္ခညေယေဝ ဒွိဗ္ဗစနန္တိ ဒဿေတိ, ဧဝမညတေ "ပဋ္ဌက္ကစ္စေတမနုကရဏံ ဘဝန ကိရိယမ္ပတိ ဝတ္တတီတိ [ဘဝနကိရိယာမတီ ဝုတ္တီတိ (ပောတ္ထကေ)] ကိရိယာဓမ္မံ ပဟာနောပုညမေတ္တ အတ္ထေတ"တိ, တေနေဝ ဝက္ခတိ-'ပဋ္ဌပဋ္ဌာ ဘဝတီတိ အာဘိက္ခညေ ဒွိဗ္ဗစန'န္တိ, အနိတိသ္မိန္တိ ဣတိသဒ္ဒေ အဝိဇ္ဇမာနေ, ရာပ္ပစ္စယောတိ ပဌမံ ဒွိတ္တေ ကတေ ပစ္ဆာ ရာပ္ပစ္စယော, ရာပ္ပစ္စယမကတ္တပိ ပကာရန္တရေန သာဓေတုမာဟ- 'အထတ' ဣစ္စာဒိ, ဒီဃော နိစ္စန္တိ ပဌမံ ဒွိတ္တေ ပဋ္ဌပဋ္ဌကရောတီတိ ဌိတေ နိစ္စံ ဒီဃော, ပဋ္ဌပဋ္ဌာ ကရောတီတိ တ္ထေ နိပ္ဖတ္တိံ ဒဿေတ္တတ ဣအနိ ပဋ္ဌပဋ္ဌာယတီတိ တ္ထေ ဒဿေတုံ ပဋ္ဌပဋ္ဌာယတီတိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။

၅၅. ဿာဒိ

ကေဿ ကေဿ ဣတိ ဌိတေ ပုဗ္ဗဝိဘတ္တိယာ လုတ္တေ သံဟိတာယဉ္စ ကတာယံ ကေကေဿ, ဓံ မတ္ထကေန မတ္ထကေနာတိ ဌိတေ မတ္ထက မတ္ထကေနာတိ။

၅၆. သဗ္ဗာ

အညံ အညန္တိ ဌိတေ ဣမိနာ ဝိဘတ္တိယာ လောပေ အကာရဿ "တဒမိနာ" (၁-၄၇) ဒိနာ ဩကာရေ အညောညန္တိပိ ဟောတိ။

၅၇. ယာဝ

ယာဝဗောဓန္တိ "ယာတဝဓာရဏေ"တိ (၃-၄) အသင်္ချသမာသော။

၅၈. ဗဟုလ

ကွစိ ပဝတ္တပ္ပဝတ္တိ၊ ကွစညံ ကွစိ တ ကွစိ။
သိယာ ဗဟုလသဒ္ဒေန၊ ဝိဓိ သဗ္ဗော ယထာဂမံတိ။

ဣတိ မောဂ္ဂလ္လာနပဉ္စိကာဋီကာယံ သာရတ္ထဝိလာသိနိယံ

ပဌမကဏ္ဍဝဏ္ဏနာ သမတ္တာ။

၂. ဒုတိယကဏ္ဍ ဝဏ္ဏနာ

၁. ဒွေဝဒွေဝ

အဝယဝသမ္ဗန္ဓေတိ သုတ္တဒ္ဓယဝိသမုအယေန ဒွေဝဒွေဝတိ ဝုတ္တာနမဝယဝတနံ သမ္ဗန္ဓေ, အတေတ္တ ဝုတ္တ ယနုကူလာယ ပဋိက္ခိကာယ တ ဘဝိတဗ္ဗံ, ပဋိက္ခိကာနု ကူလာယ ဝုတ္တိယာ တ, န စေတ္တ ဒ္ဓိန္နမညောညာနုကူလတာ ဒိသ္သတိ, တထာဟိ ဝုတ္တိယံ-'ကောနေကတ္တေသု ဝတ္တမာနတော နာမသ္မာ'တိ တွေကမေဝ ပကတိဝိသေသနဝသေန ဝုတ္တံ, ပဋိက္ခိကာယန္တု တဗ္ဗိသေသန ဝသေန စ ပစ္စယတ္တဝိသေသနဝသေန စ အတ္တော ဒသ္သိတော, တဒေဝ မုဘိန္န နန္နာညမညာနုကူလတာ ဒိသ္သတိ, တတော တွေ ယထာ ဒ္ဓိန္နမညောညာနုကူလတာ သမ္ဘဝ္ဇတိ, တထာ ဗျာစိက္ခိ သ္သာမ "ယဒိ ပနေတ္တ ဝုတ္တာနုကူလာ ပဋိက္ခိကာ ဘဝေယျ ပစ္စယတ္တပကျွော ဇဟိတဗ္ဗော သိယာတိ 'တေ။ပေ။ ကောနေကတ္တေသု'တိ စ, တေန။ပေ။ ယောဇနိယ'န္တိ စ ဧတေသံ ဇဟိတဗ္ဗတာယ ဗဟုဟာဋ္ဌဝိလောဟော အာပဇ္ဇတိ, ယဒိ ပန ပဋိက္ခိကာနုကူလာ ဝုတ္တိ ဘဝေယျ ဝုတ္တိယံ ကိဋ္ဌိမတ္တံ ပက္ခိပိတဗ္ဗ မတ္တမေဝ သိယာတိ ဗဟုဝိလောဟပတ္တိ (န) ဟောတီတိ ဧတေသံ ဒွေဝဒွေဝ ဟောန္တိ ကောနေ ကတ္တေသု ဝတ္တမာနတော နာမသ္မာ'တိ ဝုတ္တိယာ ဘဝိတဗ္ဗ"န္တိ, ဧဝဥဟိ သတိ သတ္တန္တရေနာပိ သဟ ဃဋ္ဋတေ, သုတ္တေ 'ဒွေဝဒွေဝကာနေကေသု နာမသ္မာ'တိ ဝုတ္တတ္တာ 'ကောနေကေသူ'တိ က္ကဒံ ပစ္စယဝိသေသနံ တ ယုဇ္ဇတိ

ပကတိဝိသေသနဝသေန တ ယဒေတံ ပစ္စယဝိသေသနံ, တအ သာမတ္ထိယာ ကောနေကေသူတိ ပကတိဝိသေသနမ္ပိ လဗ္ဘတိ, တတ္တ သာမတ္ထိယမတ္တ ဗလံ, တထာဟ္ဟေကာဒိသု ဘဝန္တာ ပကတိတစ္စာနမေဝေကတ္တာဒိအဗ္ဗတိ ရိတ္တအတ္တမတ္တာဒိရူပာနံ ဇောတကာ သုတ္တဒယော ကထမေကတ္တာဒိသု ဝတ္တမာနတော နာမသ္မာ အညတော သိယုန္တိ ယထာဝုတ္တနာမဝိသေသာကျွေပေဟ, တထာ က္ကတ္တိဏာဒိပ္ပစ္စယာဒိနမ္ပိ ပန ပကတိဝိသေသာနုဟာအနေပိ ယတော ဓာတွတဒိ တစ္စေတ္တော နတ္ထိ, သာမတ္ထိယာ တတော, ဓာတုတ္တာဒ္ဓန္တေဟိ [တ္တာဒ္ဓန္တ တစ္စေဟိ (ဟောတ္တ ကေ)] န ဟောန္တေ ဝိတ္တိပစ္စယာ, တထာ ဏာဒိပစ္စယာပိ။ ဝိဘတ္တန္တာ ဝိဓာနတော, ယဒေတမ္ပကတိဝိသေသနံ တအပိ သာမတ္ထိယေနေဝ ကေတ္တာဒိသု ဝတ္တမာနတော နာမသ္မာ တဇ္ဇောတနာယ ဘဝန္တာ သုတ္တဒယော ကထမညတ္တ ဟောန္တိ အသမ္ဘတတိ ကောနေကေသု ဒွေဝဒွေဝတိ လဗ္ဘတိ, အထတ သရူပေန အဝုတ္တမ္ပိ သာမတ္ထိယေနေကာ နေကတ္တေသူတိ ဂမ္မမာနံ ဝုတ္တမေဝ ဟောတီတိ ကတွတ'တေစာ'တိအာဒိကံ ဝုတ္တန္တိ ဂဟေတဗ္ဗံ, ကောနေကေသု ဝတ္တမာနတော နာမသ္မာတိ ကိမတ္ထံ အသတ္တဝဘူတာယ ကိရိယာယေကတ္တာဒိသမ္ဘန္ဓာဘာတ က္ကိယတ္တာစ တ္တာဒိ ဟိ ယေဝေကတ္တာဒီနံ ဝုတ္တတ္တာ တ္တာဒ္ဓန္တေဟိ စ န ဘဝေယျန္တိ ပယောဇနန္တရမာဟ-'ယမ္ဗနာ'တိအာဒိ, ပဋ္ဌ ကနာမတ္တသ္သာဓိပ္ပေတဘာတေ စေတ္တ ပက္ခသ္သေတသ္သေဝ ယုတ္တတ္တာ။ တထာဟိ သင္ချာကမ္မာဒယော နာမ တစ္စသ္သ ဒဗ္ဗသ္သ ဓမ္မော သကတ္တော-ပသဇ္ဇနော စ သဒ္ဒော ဒဗ္ဗေယေဝ ဝတ္တတေ။ ဒဗ္ဗေယေတန္နယာ ဒိတေဟာရာ, တတ္တ ဒဗ္ဗတစိနာ သဒ္ဒေန ဒဗ္ဗဓမ္မာနမဗ္ဘန္တရီကရဏာန္တိ နာယုတ္တမေတံ နာမေန ပဋ္ဌန္နမဘိဓာနံ, ဝိဘတ္တိယော ပန ဇောတိကာ, က္ကတ္တိပစ္စယာ စ က္ကတ္တိလိင်္ဂသ္သ, တထာ စာမေဟိ ဝုတ္တံ သမ္ဗန္ဓစိန္တာယံ–

> သဒ္ဒော သကတ္တံ ဝတွတန၊ ပဒတ္တံ ဒဗ္ဗသညိတံ။
> သမဝေတံ ဝဒေ လိင်္ဂံ၊ သင်္ချ ကမ္မာဒိကမ္ပိ စေတိ။

ကောနေကေသု သုတ္တာဒီနံ ယထာက္ကမံ ဒဿေတုံ 'တေနာ'တိအာဒိ ဝုတ္တံ, တေနာတိ ယေန ပဋ္ဌကော နာမတ္တော အဓိပ္ပေတော ကောဒိသု စ အတ္တေသု ဇော-တနီယေသု သုတ္တဒယော ဝိဓိယိသ္သန္တိ တေန, သဗ္ဗတ္တာတိ 'အံ ယော'အာဒိသု သဗ္ဗတ္တ, သဘာဝတောတ္တာဒိကသ္သာယမဓိပ္ပာယော "ယဒ္ဒပိ သုတ္တဒယော ကောနေကေသု ဟောန္တိ တထာပိ ကောဒယော သင်္ချာယ ပရိစ္ဆိန္နေ အတ္တေ ဝတ္တန္တိ န သင်္ချာမတ္တေ, သင်္ချာယ သမ္ဘတ ဘာတ သင်္ချေယေ ဘဝတီတိ န သင်္ချာပိ သုတ္တဒီနမတ္တော"တိ (န) ကေဝလံ သကတ္တ ဒဗ္ဗာဒိယေဝ သုတ္တဒိနမ တ္တော န ဘဝတိ, အပိ တု သင်္ချာပိတ္တပိသဒ္ဒတ္တော, အနေန သင်္ချာ ဝိဘတ္တတ္တော စတုက္ကော နာမတ္တ ထောတ္တယမ္ပကျွော နိရာကတော ပဋ္ဌကော နာမတ္တောတိ ဒဿနေ သင်္ချာကမ္မာဒီနံ ဝိဘတ္တိယော ဇောတိကာ ဟောန္တိ, တိကော နာမတ္တောတိ ဒဿနေ တု သင်္ချာကမ္မာဒယော ဝိဘတ္တိတစ္စာ ဟောန္တိ, က္ကအနိ အဓိပ္ပေတ

ပဉ္စကနာမတ္ထေ သကတ္ထာဒိကံ သရူပတော ဒဿေတုံ 'တတ္ထာ'တိအာဒိမာဟ, တတ္ထ သကတ္ထော ဝိသေသနန္တိ သရူပဟာဒိ ယံ ကိဉ္စိ ဝိသေသနတ္တေန ဝတ္တုမိစ္ဆိတံ တံ သကတ္ထော နာမတိ အတ္ထော, တံ ဒဿေတိ 'သရူပဇာတိဂုဏဒဗ္ဗာနိ'တိ။

ဗလေန ယဿာ ဘိန္နေသု၊ ပဝတ္တန္တေ ဂကာဒီသု။
သာ ဇာတျာဘိန္နဓီသဒ္ဒါ၊ သုတ္တံ ပုပ္ဖေသ္ဝိတန္ဝီတံ။

ဒဗ္ဗာဓာရော တတော ဘိန္နော၊ နိမိတ္တံ တပ္ပတီတိယာ။
ဘာတဘာဝသဘာဝေ ယော၊ သော ဂုဏော နိဂ္ဂုဏော မတော။

သရူပံ သဒ္ဒရူပံဝ၊ ဇာတိယာ ယံ ဝိသေသနံ။
ဝိသေသီယတိ ယံကိဉ္စိ၊ ဒဗ္ဗံ တံ သမုဒီရိတံ။

ဣဒါနိ သရူပဟာဒိနော ဝိသေသနဿ သကတ္ထဘာဝံ ဇာတျာဒိဝိသေသဿ ဒဗ္ဗဘာဝဉ္စ ဒဿေတုံ 'တတ္ထာ'တိအာဒိမာဟ, သရူပေ ဝတ္တတေ သဒ္ဒေါတိ ဝိယဘေဒေါပစာရေနာဟ-'သဒ္ဒဿ သရူပေနာ'တိ, ဧတ္ထ ပန ကေတိ ဇာတိမတ္တတစိနိ ကေသဒ္ဒေ ပယုတ္တေ ကေသဒ္ဒော ဇာတိမတ္တမာဟေတိ သော ဇာတိံ ဝိသေသေတိ နာမ။ ယဋ္ဌိအာဒိသဒ္ဒေဟိ ယဋ္ဌိအာဒိသဟစရိတာ ဥပစာရတော ဂဟိတာတိ ယဋ္ဌိအာဒိဒဗ္ဗေဟိ ယဋ္ဌိအာဒိသဟစရိတာ ပုရိသာ ဝိသေသီယန္တီတိ အာဟ-'ဒဗ္ဗမ္ပိ ဒဗ္ဗန္တရဿ ဝိသေသနဘူတမ္ဘဝတီ'တိ, ယဋ္ဌိယောပဝေသယာတိ ယဋ္ဌိသဒ္ဒဝစနီယယဋ္ဌိဒဗ္ဗဝိသိဋ္ဌေ ပုရိသေ ပဝေသယာတိ အတ္ထော, ကုန္တေပဝေသယာတိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝနယော, ယထာဝုတ္တစတုဗ္ဗိဓသကတ္ထတော ပရောပိ အတ္ထိ သကတ္ထောတိ အာဟ-'ကတ္ထစိ'တိအာဒိ, သမ္ဗန္ဓိနိမိတ္တောတိ သမ္ဗန္ဓော နိမိတ္တံ ကာရဏံ ပစ္စယပ္ပဝတ္တိယာ အဿ ပစ္စယဿ သောတိ သမာသော, ဧတ္ထ ဟိ ဒဏ္ဍော အဿ အတ္ထီတိ အဿာတိ သာမိနော ပုရိသဿ သံသဋ္ဌာတဒဏ္ဍာဒိဒဗ္ဗေန သဟယော သဿာမိသမ္ဗန္ဓော, သောပိ ပစ္စယဿ နိမိတ္တံ, တထာ စ ဝက္ခတိ-'ဒဏ္ဍပုရိသသမ္ဗန္ဓာ ဒဏ္ဍီတိ ပစ္စယော'တိ, (ကိရိ)ယာ ပဒတ္ထဿာပိ ဝိသေသနတ္တေန သကတ္ထဘာဝေ ဇာတိပဒတ္ထာဒီနံ ဝုတ္တ ဌာနေယေဝ ဝတ္တဗ္ဗောတိ ပါစကောတိ ဧတ္ထ ကိရိယာကာရကသမ္ဗန္ဓသင်္ခါတံ ပရာဘိမတံ သကတ္ထမ္ပိ ပရောပဒေသေနောပဒိသိတုကာမော ဣဓ သမ္ဗန္ဓသကတ္ထဿ ဝုတ္တဋ္ဌာနေယေဝ ကိရိယာသကတ္ထံ ဒဿေတုံ 'ကတ္ထစိ ကိရိယာပီ'တိအာဒိမာဟ။ နာမသဘာဝေန ဝိညာယမာနံ ပဉ္စမံ နာမသင်္ခါတမတ္ထံ ဒဗ္ဗပဒတ္ထေန သင်္ဂဟေတွာ ဇာတိဂုဏကိရိယာဒဗ္ဗာနီတိ ဟိ စတုဗ္ဗိဓော နာမတ္ထော, နာမမ္ပိ အန္ဝတ္တရုဠှိဝသေန ဒုဝိဓံ ပုမိတ္ထိနပုံသကလိင်္ဂဝသေန တိဝိဓမ္ပိ စတုဗ္ဗိဓံ ဟောတိ။ ယထာဝုတ္တေ စတုဗ္ဗိဓေ အတ္ထေ နမတိ, တေ တ အတ္တနိ နာမေတီတိ ဣမိနာ ကာရဏေန. သာမညဂုဏ ကိရိယာယဒိစ္ဆာဝသေနာညထာပိ စတုဗ္ဗိဓတ္တံ နာမဿ ဝဒန္တိ, တတ္ထာပိ ယဒိစ္ဆာနာမဿ ဒဗ္ဗနာမေနေဝ သင်္ဂဟော ဝေဒိတဗ္ဗော, ဣတ္ထတ္တံ သောတိ ပသိဒ္ဓိမာ အတ္ထော, ယမ္ပနာတိအာဒိနာ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ သာဓေတိ 'တတ္ထေ'စ္စာဒိနာ, အဘိဓာယကတ္တေန ဇောတကတ္တေန, ဣကာရန္တတောတိ မုနိသဒ္ဒတော, အညထာတိ ဣကာရန္တတော န ဘဝတိ စေ, အတောတိ အာဒေသ ဘဝနတော ဖလံ ဒဿိတံ န သိယာတိ သမ္ဗန္ဓော, ဝုတ္တိယံ 'ဧဝံ ကုမာရီ ကုမာရိယော'တိအာဒီသု ဧဝေတ္တိ ယထာ ပုလ္လိင်္ဂေ ဣကာရန္တတော သျာဒီနမုဒါဟရဏမနာဒေသတ္တံ ဝုတ္တံ ဧဝမိတ္ထိယမ္ပိ အနာကာရန္တတောတိ ဒဿေတိ, ဥပလက္ခဏံ စေတမိနီ-နီ-ဦ-တိ-ပစ္စယန္တာဒီနံ, အသတိ။ပေ.။ ဝစနေတိ ဣမိနာ ပါဏိနိယာနံ ဝိဘတ္တိသညာဝိဓာယကဿ သုတ္တန္တရဿ အတ္ထိဘာဝံ ဒဿေတိ, "ဝိဘတ္တိစ" (၁-၄-၁၀၄) ဣတိ ဟိ တေသံ သုတ္တံ, တဿတ္ထော 'သျာဒီနံ တျာဒီနဉ္စ ဝိဘတ္တိသညာ ဟောတီ'တိ, ဘဝန္တီတိ အနုဝတ္တဝသေန ဝိဘတ္တိသဒ္ဒဝစနီယာနိ ဘဝန္တိ, သော (ယေဝတ္ထော) ဝိဘတ္တိစ္စနေန ဝိဘဇီယတီတိ ဝိဘတ္တိ, ကမ္မေ တ္တိပ္ပစ္စယန္တောယံ ဝိဘတ္တိ သဒ္ဒေါတိ ဒဿေတိ, ကထမ္ပနေတေသု သျာဒိသု ဝိဘဇီယတိစ္စဿ တဂ္ဃတ္ထာဿာနုဂမော ယေနေဝံ ဝုစ္စတိစ္စာသင်္ကိယ ယေန ယထာ စ ဝိဘဇီယတိ တမုပဒဿေန္တော အာဟ-'တထာ ဟိ'စ္စာဒိ။

၂. ကမ္မေ

ဝုတ္တိယံ ကတ္တုကိရိယာယာတိ ကတ္တုသာဓ္ယတာယ တံ သမ္ဗန္ဓိနိယာ ကတ္တုကမ္မဋ္ဌာယပိ ဒုဝိဓာယ ကိရိယာယ, အနေကတ္ထတ္တာ ဓာတူနံ ကရောတိ ဧတ္ထ သမ္ဗန္ဓနတ္ထောတိ အာဟ-'ကရီယတိ အဘိသမ္ဗန္ဓီယတီ'တိ, ယံကိဥ္စိ ပဒတ္ထရူပံ သမ္ဗဇ္ဈတီတိ အတ္ထော, ဣမိနာ စာနုဝတ္တဝသေနေတယံ ကမ္မတေဟာရော သိဒ္ဓေါတိ ဒဿေတိ, သဗ္ဗ ကာရကာနမ္ပိ ပန ကိရိယာသမ္ဗန္ဓ သဗ္ဘာဝေပိ ကိရိယာဘိသမ္ဗန္ဓီယမာနတ္တေနေဝ ယံ ဝတ္တုမိစ္ဆိတံ တဒေဝ ကမ္မံ ဝိ ညေယ္ယံ, ကတ္တာဒိ ကတ္တု ကိရိယာယာဘိသမ္ဗန္ဓီယမာနတ္တေပိ ကတ္တာဒိတ္တဝစနိစ္ဆာယေဝ ကမ္မံ န ဟောတိ။ ယ သ္မာ ဝစနိစ္ဆာယေဝ ကာရကာနိ ဘဝန္တိ, ဧဝံ သဗ္ဗကာရကာနမ္ပိ ကာရကန္တရပ္ပတ္တိယံ တဒဘာဝေ ယထာယောဂံ ဝ တ္တဗ္ဗော, တဗ္ဗေကဒေသေနေတ္ထနေန "ဒွေဝဒွေဝကာ"ဒိနော တဗ္ဗဿ "ကမ္မေ ဒုတိယာ"ဣစ္စာဒိနော စ ဧ ကတဗ္ဗတ္တံ သူစေတိ, ပကရဏဿ မဟာတဗ္ဗရူပတ္တာ ဝိပ္ပကဋ္ဌာနိပိ တဗ္ဗာနိ အာကင်္ခာဒိသဘာဝေ အညမညသမ္ဗန္ဓာနုဘဝနေနေကတဗ္ဗဘာဝမုပဋ္ဌပေန္တေ, ဝုတ္တဉ္စ ဟိ–

"အာကင်္ခာယောဂ္ဂတာ သတ္တာ၊ ဗီဇံ သန္နိဓိနော ယတော။
ဝိပ္ပကဋ္ဌာနိ တဗ္ဗာနိ၊ မဟာတဗ္ဗံ ကရောန္တုတောတိ။

သာမညေနာတိ ကမ္မာဒ္ယဝိသေသေန, ပုဗ္ဗာစရိယသမညာဝသေနာဟ 'ဒုတိယာဒိကာ'တိ, တေန ယဒ္ယပိ တ္ယာဒိ နောပိ ဒုဝိန္နံ ပူရဏိယာ ဒုတိယာတိ သက္ကာ တေဟရိတုံ, တထာပိ သျာဒီနံ ဒုကေယေဝ ဒုတိယာတတိယာ ရုဠှီတိ နတ္ ယာဒီနံ ဒုကာနိ ဒုတိယာဒိသဒ္ဒေန ဂယှန္တိ, ဝိသိဋ္ဌေသူတိ ကမ္မာဒိနာ ဝိသေသိတေသု, တိဝိဓံ ကမ္မန္တိ သကသမယပ္ ပသိဒ္ဓိယာ ကမ္မဿ တိဝိဓတ္တမာဟ, အညေ တု သတ္တဝိဓမိစ္ဆန္တိ, ကထံ–

နိဗ္ဗတ္တိဝိကတိပ္ပတ္တိ၊ ဘေဒေန တိဝိဓံ မတံ၊
တတ္တေစ္ဆိတတမံ ကမ္မံ၊ ကမ္မံတဝညံ စတုဗ္ဗိဓံ။
ဣစ္ဆိတဉ္စာနိစ္ဆိတဉ္စ၊ နေဝိစ္ဆိတမနိစ္ဆိတံ၊
တထာညပုဗ္ဗံ နာညပုဗ္ဗန္တိ၊ ဧဝမညံ စတုဗ္ဗိဓန္တိ။

တတ္ထ ဣစ္ဆိတာဒီနိ ဥပရိယေဝတပိ ဘဝိဿန္တိ, တတော့စ္စာဒိနာ တိဝိဓံ ကမ္မံ သရူပတော ဒဿေတိ, တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တိကမ္မမေကေ-နေကဓာ ပရိကပ္ပေန္တိ, တဒိဟ ပကာသယိဿာမ–

သတီ-သတီ တ ပကတိ၊ န ယတ္ထ ပရိဏာမိနီ၊
နိဒ္ဒိသီယတေ တံ နိဗ္ဗတ္တိ၊ ကမ္မမညေသမညထာ။
အသန္တံ ဇာယတေ ယံ တ၊ ယံ သန္တမပ္ပကာသတိ၊
ဥပ္ပတ္တာ-ဘိဗ္ယတ္တိယာ တ၊ တန္နိဗ္ဗတ္တီတိ ဝုစ္စတီတိ။

အယမေတ္ထ အတ္ထော "ကဋ္ဌဝိကာရဿ ကာသသင်္ခာတာ ဝိဇ္ဇမာနာ ပကတိ ပရိဏာမိနီ ကဋ္ဌဝိကာရမ္ပတိ ပရိဏာ မန္တီ ယတ္ထပ္ပယောဂေ န နိဒ္ဒိသီယတေ။ ကဋံ ကရောတီတေတ္ထ ကေဝလမတ္တာဝဂမမတ္တဿ ဝတ္တုမိစ္ဆိတ တ္တာ ကာသေတိ အသုယ္ယမာနတ္တာ စ, ပကတိယာ တု သုယ္ယ မာနတ္တေ ဝိကာရိယံ သိယာ, တေနေဝ ကာသေ ကဋံ ကရောတိ, တဏ္ဍုလေ ဩဒနံ ပစတီတိ ဒွယတ္တော ကရောတိ ပစတိ စ, တသ္မာ ကာသေ ကရောတိ တဏ္ဍုလေ ပစတီ တိ ဝိကာရီယတိ, ကဋံ ကရောတိ ဩဒနမ္ပစတီတိ နိဗ္ဗတ္တိ ယတီတိ အတ္ထော, အသတီ တ ပကတိ အဝိဇ္ဇမာနတ္တာ ယေဝ ယတ္ထ န နိဒ္ဒိသီယတေ။ [(ယထာ) (ဟောတ္တကေ)] ( ) သံယောဂံ ဇနယတိ ဝိဘာဂမုပ္ပာဒယတီတိ သံယောဂဝိဘာ ကနံ ကဿာပိ ပကတိယာ အဝိကာရတ္တာ သံယောဂဝိဘာဂဝန္တေ ပ္ယဝိကတေဟေဝ တေသံ ဇနနတော, တမေဝမ္ဘူ တမနိဒ္ဒိသိတပကတိကံ အဝိဇ္ဇမာန (ပကတိ) ကံ တ ကာရိယံ နိဗ္ဗတ္တိကမ္မံ နာမာတိ ဧကော, အညေသမညထာတိ ဝတ္ တ တန္ဒဿေတိ 'အသန္တ'မိစ္စာဒိနာ, ယံ အသန္တမဝိဇ္ဇမာနံ ဇာယတေ, တန္နိဗ္ဗတ္တိကမ္မံ, ယထာ သုခံ ဇနယတိ ဗုဒ္ဓိမုပ္ပာဒယတီတိ, သန္တံ ဝိဇ္ဇမာနမေဝ တ ကေဝလမပ္ပကာသိတပုဗ္ဗံ ယံ ဥပ္ပတ္တိယာ အဘိဗ္ယတ္တိယာ တ ပကာ သတိ, တမ္ပိ နိဗ္ဗတ္တိကမ္မံ, ယထာ ပုတ္တံ ဝိဇာယတိသာမညမဘိဗ္ယဥ္ဇယတီ"တိ, တဒေဝံ ကေသဥ္စိ မတေန အနိဒ္ သိတပကတိကံ အဝိဇ္ဇမာနပကတိကန္တိ ဒုဝိဓံ နိဗ္ဗတ္တိကမ္မမ္ပိ အညေသမ္မတေန အသန္တံ ဇာယမာနံ သန္တမပ္

ပကာသမာနန္တိ ဒုဝိဓံ နိဗ္ဗတ္တိကမ္မမ္ပိ တိသဗ္ဗမ္ပိ အငွိတပုဗ္ဗမေဝ ဇာယတိတွိသတော ဇာနနာ န ဇွတိရိစ္စတိစ္စာ
ဟာ-‘အသတော ဇနနံ ကရီယတီ’တိ, အဝတ္ထန္တရန္တိ ဩဒနာဒိနော ဏ္လေဒနာဒိလက္ခဏမညမဝတ္ထံ။

ပကတျုစ္ဆေဒသမ္ဘူတံ၊ ဝိကာရိယံ ကိဉ္စိ ကိဉ္စိ တု။
ဂုဏန္တရသမုပ္ပတ္ယာ၊ ဧဝံ သာ ဝိကတိ ဒွိဓာ။

ကိဉ္စိ ဝိကာရိယံ ကမ္မံ ပကတိယာ ကာရဏာသ္သ ဥစ္ဆေဒေန သမ္ဘူတံ, ယထာ ကဋ္ဌံ ဘသ္မံ ကရောတီတိ ကဋ္ဌသ္
သာစ္စန္တပရာဝတ္တိ [ပရာဝတ္တိယာ (ပောတ္ထကေ)] , ကိဉ္စိ ပန ဂုဏန္တရာနမုပ္ပတ္တိယာ, ယထာ သုဝဏ္ဏံ ကဋကံ
ကေယုရံ တ ကရောတီတိ ဧဝံ ဒွိဓာ သာ ဝိကတိ ဟောတီတိ အတ္ထော, န ဝိဘာဝိယန္တေတိ န ဂမ္ယန္တေ, သာ ပတ္
တိ‘ဟာပိယတိ ဝိသယီကရီယတီ’တိ ကတ္တာ။

ယတ္ထ ကြိယာကတော ကောစိ၊ ဝိသေသော နာဝဂမ္ယတေ။
ဒသ္သနာ တနုမာနာ တ၊ သာ ပတ္တီတိ ပကိတ္တိတာ။

ယတ္ထ ကိရိယာကတော ကိရိယာသမ္ပာဒိတော ဝိသေသော အတိသယော ကောစိ နာဝဂမ္ယတေ နပ္ပတီယတေ ဒသ္
သနာ တ ပစ္စက္ခပ္ပမာဏေန အနုမာနပ္ပမာဏေန တ ယထာ နိဗ္ဗတ္တိဝိကတီနမတိသယော ပစ္စက္ခာနုမာနာ ဝဂမနီ
ယော, တတ္ရ ဟိ နိဗ္ဗတ္တိယံ ဝိသေသသိဒ္ဓိရတိပသိဒ္ဓါ။ အတ္ထလာဘာဓ္ယသ္သ ဝိသေသသ္သာဝိဇ္ဇမာနသ္သ
ကိရိယာကတ္တာ, ဝိကာရိယေ ( ) [(ဧဝ) (ပောတ္ထကေ)] တု က္ကဝစိ ပစ္စက္ခဝိသယော။ ကဋ္ဌံ ဥဟတီတိ ကဏ္ဍဟတ္တာဒိဘာဝ
သ္သ ပစ္စက္ခေနေတေပလဗ္ဘနတော, က္ကဝစိဒနုမာနဂမ္မော။ ဒေဝဒတ္တံ ရောသေတိ ပသာဒယတိ ဝေတိ ဝိသိဋ္ဌမုခဝဏ္
ဏာဒိကာရိယာနုမေယ္ယတ္တာ ရောသာဒိနော, ဧဝံ ယတ္ထ န ဝိသေသသိဒ္ဓိ အပိ တု ပတ္တိမတ္တံ, သာ ပတ္တီတိ ပကိတ္တိ
တာ ကထိတာ, အာဒိစ္စမ္ပသ္သတိ ဓမ္မမဓေျတီတိ အယမေတ္ထ အတ္ထော, ကထဉ္စရဟိ အသန္တသ္သ [သန္တသ္သ
(ပောတ္ထကေ)] ပတ္တိကမ္မသ္သ ကိဉ္စိ (အကရောန္တ)သ္သ ကာရကတ္တံ, န ဟိ ကိဉ္စိ အကရောန္တံ ကာရကမ္ဘဝိတုမ
ရဟာတီတိ ဥစ္စတေ-

ဒသ္သနက္ခမတာဘာသော၊ ပဂမဗ္ယတ္တိအာဒယော။
ဝိသေသာ ပတ္တိကမ္မသ္သ၊ ကြိယာသိဒ္ဓိယမိစ္ဆိတာ။

အတ္ရ ဒဋ္ဌုံ သက္ကာ က္ကတိ ဒသ္သနေ ခမတာ အာဘာသောပဂမော ဝိသယတ္တောပဂမော ဝိသယတ္တောပဂမနံ ဗ္
ယတ္တိ စေတိ ဧဝမာဒယော ဝိသေသာ ယထာယောဂံ ပတ္တိကမ္မသ္သ ကိရိယာနိပ္ဖတ္တိယံ က္ကစ္ဆိတာ, တတော တသ္
သ ကာရကတ္တန္တိ အတ္ထော, အာဒိစ္စံ ပသ္သတီတိ ဧတ္ထ ဟိ အာဒိစ္စော ဒဋ္ဌုံ သက္ကာ, တတောဝ သော ဒိသ္သတိ
အဘိဗ္ယတ္တိဥ္စောပယာတီတိ ဒသ္သနကိရိယာနိပ္ဖာဒကတ္တေနာသ္သ ကာရကတ္တမုပပဇ္ဇတေ, တထာ ညတ္တာပ္
ယာဒိသဒ္ဒဂဟိတဝိသေသဝသေန ကိရိယာသိဒ္ဓိတော ကာရကတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗံ , နနု ဝိကာရိယမ္ပိ နိဗ္ဗတ္တိကမ္မမေဝ။
တေန ရူပေနာသတောယေဝ ဇနနတော, ပတ္တိကမ္မမ္ပိ ကိရိယာသမ္ဗန္ဓရူပေနာသန္တမေဝ ပဇ္ဇာ တထာ ဘဝတီတိ နိဗ္ဗ
တ္တိယေတတိ သစ္စံ-

အတ္ထေသာ ဝတ္ထုဥ္စိတိ၊ သုခုမဗုဒ္ဓိကေစရပတီတွနုရောဓေန၊
တတ္ရ ယမေ့တံ ဃဋ္ဋတော၊ ယထာ ပတီတိ သဒ္ဒတ္ထာဝတ္တာနတော။

ဝိသေသာနုဟာအနတောတိ “ကမ္မေ ဒုတိယာ”တိ သာမညေန ဝုတ္တတ္တာ ဝုတ္တံ။ ကရီယတိ ကမ္မော, ကတော က
မ္မော စွေဝမာဒီသု တ္ယာဒိပ္ပဘုတီဟိ အတိဟိတကမ္မာဒိနိသ္သယေသုပိ ကေတ္တာဒီသု ဒုတိယာဒယော ပဗ္ဗောန္တိ နိယမာ
ဘာတ, တထာဟိ ပစ္စကေ နာမတ္ထေ ကမ္မာဒိဝစနီယသ္သ သမ္ဗန္ဓိ ကမ္မာဒ္ယတ္ထော, တ္ယာဒိပ္ပဘုတီတိ အနဘိ ဟိတ
သ္သ သဏ္ဌာဓ္ယသ္သာပရသ္သ ဝိဘတ္ယတ္ထသ္သာဘိဓာနာယ အဘိဟိတေသုပိ ကမ္မာဒီသု ကမ္မာဒီသု ဒုတိယာဒ
ယော သိယုန္တိ ဟဏိနိယာ “ကမ္မေ ဒုတိယာ”စ္စာဒီသု (၂-၃-၂) “အနဘိဟိတေ”တိ (၂-၃-၁) ဝစနမဓိကရောန္တိ, ဝေယ္
ယတ္တိယာယေဝ ဒုတိယာဒီနပ္ပသင်္ဂေပိ တန္နိသ္သယဘူတေ-ကတ္တာဒ္ယတ္ထေ ဇောတနာယာဘိဟိတေသု ဒုတိယာဒ
ယော သိယုံ, တိကေ ပန သဏ္ဌာကမ္မာဒယော ဝိဘတ္တိ ဝစနီယာ, တတ္ထ ယဇ္ဇပိ ကမ္မာဒိနော ပစ္စယေနာဘိဓာနံ, တ

ထာပ္ပေကတ္တာဒယော နာဘိဟိတာတိ တသ္သ သင်္ဃာခ္ယသ္သာပရသ္သ ဝိဘတ္တ္ယတ္ထသ္သာတိ ဓာနာယ အဘိဟိတေသုပိ ကမ္မာဒီသု ဒုတိယာဒယော သိယုန္တိ ဟဏိနိယာ "ကမ္မေ ဒုတိယာ"တိ "အနဘိဟိတေ"တိ ဝစနမဓိကရောန္တိ, တမုပဒဿေန္တော အာဟ-'တတိုဒံ သိယာ'တိအာဒိ, တတ္ရ တသ္မိံ ဒုတိယာဒိ ဝိဘတ္တိဝိဓာနေ က္ကဒံ စောဒ္ယံ သိယာ, ကိန္တိ အာဟ-'ပဋ္ဌကေ'က္ကစ္စာဒိ, အနဘိဟိတကမ္မာဒိနိသ္သယေသုတိ အနဘိဟိတာ ကမ္မာဒယော နိသ္သယာ ယေသမေကတ္တာဒီနံ, တေသူတ္ယတ္တော, ဒုတိယာဒယော ဝိဘတ္တိယော ယထာ သိယုန္တိ ဓောတနာယာဘိဓာနာယ စာတိ ယုဇ္ဇမာနဝသေန အတ္တော ဝေဒိတဗ္ဗော, အဘိဟိတကမ္မာဒိနိသ္သယေသုပီတိ အပိသဒ္ဒေန အနဘိဟိတကမ္မာဒိနိသ္သယမေကတ္တာဒိံ သမုစ္စိနောတိ, အာသင်္ကိယာတိ ပုဗ္ဗကိရိယာယ ဝုတ္တန္တိ အပရကိရိယာ ဝေဒိတဗ္ဗာ, ပဋ္ဌကေ တိကေ စာဘိဟိတကမ္မာဒိနိသ္သယေ သေကတ္တာဒီသု ဒုတိယာဒိပ္ပတ္တိမာသင်္ကာဝသေန ဒဿေတ္ဝာတ ဧတုက္ကတဒီနမ္ပိ ပက္ခမုဗ္ဘာဝိယ ပရိဟရိတုံ 'ယဒိစ္စာ'ဒိမာဟ, အယန္တ္တေသမဓိပ္ပာယော "ယဒေသာ သင်္ဃာ ဟဋ္ဌိပဒိကတ္တော တပ္ပဋ္ဌိပဇ္ဇနေ ကမ္မာဒယော ဝိဘတ္တိဝစနီယာ, တအ 'အနဘိဟိတေ ကမ္မေ'တိအာဒိနာ အနဘိဟိတဂ္ဂဟဏံ ကမ္မာဒိဝိသေသာနမနုဘာဝန္တမနတ္ထကံ။ အဘိဟိတေ ဝိဘတ္တိတစ္စာဘာဝတော, ယအ ပနာယံ ပက္ခော 'သင်္ဃာ ဝိဘတ္တိဝစနီယာ'တိ တအ "ကမ္မေ ဒုတိယာ" တ္ယေဝမာဒယော နိဒ္ဒေသာ ဝိသယသန္ဒဿနမတ္တာယေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ"တိ, သဗ္ဗထာတိ ပဋ္ဌကတိကတဒီနံ ဧတုက္ကတဒီနဋ္ဌ မတာဝသေန သဗ္ဗပ္ပကာရေန, သဒ္ဒတ္ထာဗ္ယတိရိတ္တာတ္ထမတ္တောယေတတိ ဗ္ယတိရေကော ဗ္ယတိရိတ္တံ, နပုံသကေ ဘာဝေ က္တော, န ဝိဇ္ဇတေ ဗ္ယတိရိတ္တံ ဗ္ယတိရေကော ဘေဒေ ယသ္သ တံ အဗ္ယတိရိတ္တံ, အဗ္ယတိဘိန္နန္တိ အတ္တော, သဒ္ဒတ္ထတော သကတ္ထတော အဗ္ယတိရိတ္တံ အတ္ထမတ္တံ အတ္ထသာမညံ ယသ္သ ဩဒနာဒိသဒ္ဒသ္သ သော တထာ ဝုတ္တော။

ကိဋ္ဌာပိ ဝုတ္တိယံ တဗ္ဗာဒိဏာဒိသမာသေဟိ အဘိဟိတမဝုတ္တံ, တထာပိ တေဟိ အဘိဟိတေပ္ပေဝမေဝ ဒဿုဗ္ဗန္တိ နိဒဿေန္တော အာဟ-'ဧဝ'မိစ္စာဒိ, ကရ-ကရဏေ ကရီယိတ္တာတိ ကတော'က္တော ဘာဝကမ္မေသု'တိ (၅-၅၆) ကမ္မေ က္တော, သတိကောတိ ဧတ္တ ကီတောတိ ကမ္မတ္တေ "ဒိဿန္တညေပိ ပစ္စယာ"တိ (၄-၁၂၀) က္ကကော, ကမ္မတာဂမ္ယတေ ကိတပ္ပစ္စယာဒီနံ ကမ္မေ ဝိဟိတတ္တာ, ဧဝဋ္ဌ ခုဟိ ကိမေကမုအာဟရဏံ ဒတ္တမာစရိယေနေ တ္ယတော အာဟ- 'ဉအာဟရဏ'က္ကစ္စာဒိ, အနဘိဟိတေတိ ဝစနံ ဝိနာပီတိ ဝစနံ ဝိနာ တေတိ အဝဓာရဏေ-အပိသဒ္ဒော, သမ္ဘာဝနေတ, ယဒ္ယဘိဟိတေဟိ ဝစနံ ဝိနာပိ ဒုတိယာဒီနမပ္ပဝတ္တိ ဘဝေယ္ယ, ဝစနသဗ္ဘာဝေ တု ကထာယေဝ နတ္တီတိ အတ္တော, ဧဝဋ္ဌ ပနေတ္ထ ဒုတိယာဒီနမဘိဟိတေ ပသင်္ဂဘာဝတော ဇာနိတဗ္ဗော "ပစ္စတေ ဩဒနော, ကတော ကဋ္ဌောစ္စာအောပိ ယဒိ ဒုတိယာဒယော သိယုံ ပဌမာဝိဓာနဿာဝကာသော န ဘဝေယ္ယ တတော သာမတ္ထိယာနဘိဟိတေယေဝ ကမ္မာအော ဒုတိယာဒယော သကိရိယာ (ယံ တဒ)ဘိဗ္ယတ္တိယာ ဘဝိဿန္တိ, ပဌမေဝတ္ဝဘိဟိတေ"တိ, န နုစ ပဌမာယာကာရကမဝကာသော ရုက္ခော ပိလက္ခောတိ [ရုက္ခော ပိလက္ခောတိ ကိုရိယာပဒံ န သူယတေတိ ဝိဘတ္တ္ယန္တရသ္သပ္ပတ္တိ မညတေဘာဿာပဒီပ] ကိမိဒမုစ္စတေ အကာရကန္တိ ယဒ္ယ ကာရကံ နေဒမ္ပယောဂမရဟာတိ တတော ယတ္ထ ဝိသေသကိရိယာန မဿဝနံ တတ္ထ ပဒတ္တသဟစရိတာယ သတ္တာယ ပတီတိယာ 'ရုက္ခော အတ္ထိ ပိလက္ခော အတ္ထီ'တိ အပေက္ခိယတီတိ ကာရကတ္တံ ရုက္ခာဒီန မတ္တေဝေတိ [အတ္တေဝေတိ ညတံ ဝတ္တုံ ပရံ ပတိဟဒယိတုံ သဒ္ဒအော ပယုဇ္ဇတေ ညဏဋ္ဌ သတောက္ကတိ ယတ္ရ ကိုရိယာပဒန္တရသ္သ အပ္ပယောကေ တတ္ရ ဉဿဂ္ဂတော သတ္တာ ပတီတိတုတ္ထီတိ ကိုရိယာပအနုသင်္ဂရေ ကတ္တရိ တတိယပ္ပသင်္ဂရနုဝကာသာ ပဌမာ တ္ယတ္တော-ဘာဿပဒီပ], န စ ဉစ္စံ နီစံတ္ယဓိကရဏတစိတ္တေ [တစိကာ] နိဟတသ္သ အတ္ထီတ္ယနေန နတ္ထိ သမ္ဗန္ဓောတိ ဉစ္စမတ္ထီတ္ယာဓေယ္ယဿေဝ ကတ္တုတ္တံ နာဓာရဿာတ္ယ ကာရကတ္တမာဓာရဿာတ္ယဝကာသော-တ္ထိ ပဌမာယာတိ "ပဌမာဝိဓာ နဿာဝကာသော န ဘဝေယ္ယာ"တိ ယထာဝုတ္တော-ယံ ဟေတု အသိဒ္ဓေါတိ စ သက္ကာ ဝတ္တုံ, အသင်္ချာတော ပဌမာတ္ယဝတ္ဝတ "ပဌမာတ္ထ မတ္တေ"တိ (၂.၃၉) သာမညဝိဓာနတော သိဒ္ဓေါယေဝ, ယံ ဟေတုတ္တာနဘိဟိတဝစနမနတ္ထကမိစ္စေဝ ဌိတံ။

ယဋ္ဌာတိ စသဒ္ဒော ဝတ္တဗ္ဗန္တရသမုစ္စယေ အပရမ္ပိ ကိဋ္ဌိ ဝတ္တဗ္ဗမတ္ထီတိ အတ္တော, ယဋ္ဌ ဖလံ မညတေတိ သမ္ဗန္ဓော, ယဒေတ္တာန ဘိဟိတာဓိကာရော နတ္ထိ တအ ယထာ 'ကတော ကဋ္ဌော'စ္စတ္ရတ္တေန ကမ္မဿာဘိဟိတတ္တာ ဒုတိယာ န ဟောတိ တထာ 'ကဋ္ဌံ ကရောတိ ဝိပုလံ ဒဿနီယ'န္တိ ကဋ္ဌသဒ္ဒတော ဉပ္ပန္နာယ ဒုတိယာယ (ဝိပုလာဒိဂတဿ) ကမ္မဿာ ဘိဟိတတ္တာ ဝိပုလာဒီဟိ ဝိသေသနေဟိ ဒုတိယာ န သိယာ, တတော တ္ယာဒိ တဗ္ဗာဒိဏာဒိသမာသေဟိ ကမ္မဿာန ဘိဟိတတ္တမတ္တေတတိ ဝိပုလာဒီဟိပိ ဒုတိယာဝိဓာနသင်္ခါတံ အနဘိဟိတေ"တိ (၂-၃-၁) အနဘိဟိတ ဝစနဿ အဓိကာရေ ယဋ္ဌ ဖလံ စိန္တယတီတိ အတ္တော, ယုတ္တဿာတိမဿ အတ္တော သ

မ္ဗန္ဓဿာတိ, ပစ္စေကံ ကရောတ္တဘိသမ္ဗန္ဓတာယာတိ ‘ကဋံ ကရောတိ ဝိပုလံ ကရောတိ ဒဿနီယံ ကရောတိ’စ္စေဝံ
ပစ္စေကံ ပစ္စေကံ ကရောတိဿာဘိသမ္ဗန္ဓတာယာတိ အတ္ထော, ကမ္မတာ အတ္ထီတိ သေသော, ဧဝံ မညတေ-“ကဋံ က
ရောမီတိ ပဝတ္တော ဝိပုလံ ကရောမိ ဒဿနီယံ ကရောမီတိ စ ပဝတ္တောတတိ ဝိပုလာဒီနမ္ပိ ပစ္စေကံ ကမ္မတာ အတ္
ထေဝ, တတ္ထေကဿာဘိဓာနေ ပရေကဿ သုခမဝလောကယန္တိတိ တဒဘိဓာနာယပိ ဒုတိယာ ဘဝိဿတီ”တိ,
ပကာရန္တရာဝတာရော နာစရိယေ နောပရောဓိတောတိ တမ္ပိ ပနေတ္ထ ဒဿယိဿာမ-“ကဋ္ဌသဒ္ဒာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဒု
တိယာ ကဋ္ဌဇာတိ ကမ္မမဘိဟိတဝတီ, န ဝိပုလာဒိဂုဏကမ္မံ, တတော တဒဘိဓာနာယ စ ဒုတိယာယေဝ ဘဝတိ, အထတ က
ဋ္ဌောဝ ကမ္မံ, တံ သာမာနာဓိကရဏ္ဏေန ဝိပုလာဒီဟိပိ ဒုတိယာ ဘဝိဿတိ, ကဋံ ကရောတိ ဝိပုလော ဒဿနီယောတိ ဟိ
ဝုစ္စမာနေ ဝိပုလာဒယော ကတ္တုသမာနာဓိကရဏတာယေဝ ပတီယေယျုံ၊ တသ္မာ ကဋ္ဌသဒ္ဒသာမာနာဓိကရဏ္ဏမ္ပဋ္ဌိ
ဟာဒယတာ ဝဿမေတ္ထ ဒုတိယာ ကရဏီယာ”တိ။ နနွေ့ဝမိစ္စာဒိစောဒ္ယံ, ဧဝန္တိ ဧဝံ ဂုဏယုတ္တဿ ကမ္မတာယ
သတိ, ပပ္ပောတီတိ ကဋ္ဌ ကမ္မေ-ဘိဓာနိယေ (ကတော) တိ က္တပ္ပစ္စယဿ ကတတ္တာ ဥအရာဒိတော ကရောတ္တ
ဘိသမ္ဗန္ဓာ ဒုတိယာ ပပ္ပောတီတိ အတ္ထော, ဧဝံ မညတေစ္စာဒိ ပရိဟာရော, အဝယဝေန ကမ္မံ န ဝဒတီတိ သမ္ဗန္ဓော,
အဝယဝေနာတိ ဝိသုံဝိသုံ, ကိဥ္စရဟီတိ အာဟ-‘သဘာဝတော သဗ္ဗံ ကမ္မံ ဝဒတီ’တိ။ ဟောတု ကာမံ ဥအရာဒိတောပိ ဝုတ္
တေန ဝိဓိနာ ပဌမာ, ကတသဒ္ဒတော ကာ ပဝတ္တတီတိ အာဟ-‘ကတသဒ္ဒတော ပိ’စ္စာဒိ, အန္တောဘူတော အန္တောဂ
ဓော နာမဿ သဒ္ဒဿ အတ္ထော ယဿိံ ကမ္မလက္ခဏတ္ထေသော အတ္ထော ကမ္မလက္ခဏော အဘိဟိတော ကထိ
တော သမ္ပန္နော သမ္ပဇ္ဇတီတိ အတ္ထော, နနု ‘ကတော ကဋ္ဌော’စ္စာဒေ သဘာဝတော သဗ္ဗကမ္မဝုတ္တိယာ အန္တော
ဘူတနာမတ္ထဝုတ္တိယာ စာတ္ထမတ္တေ ဟောတိ သဗ္ဗတ္ထ ပဌမာတိ ‘ကဋံ ကရောတိ ဥဠာရံ သောဘနံ ဒဿနီယ’န္
တိ ကဋ္ဌာဒိတောပိ ဥပ္ပန္နာယ ဒုတိယာယ ကမ္မဿာဘိဟိတတ္တာ ဥဠာရာဒီဟိ ပဌမာပ္ပသင်္ဂေါ သိယာတိ အဘိဟိတာ
ဘိဓာနပ္ပသင်္ဂေါပဂတံ စောဒနံ မနသိ နိဓာယာဟ-‘ကဋ္ဌာဒိသဒ္ဒေ တ္ဝိ’စ္စာဒိ, သာမညေနာတိ ဝိသုံ ဝိသုံ ကဋ္ဌာဒိသာမ
ညေန။

“ကတ္တုရိစ္ဆိတတမ”န္တိနေန (၁-၄-၄၉) ကတ္တုနော ကိရိယာယ သမ္ဗန္ဓိ တုမိဋ္ဌတမံ တဿိံ ဣစ္ဆိတတ
မေ ကမ္မသညံ ဝိဓာယ နိဗ္ဗတ္တာဒိကေသုတီသု ကမ္မေသု ဒုတိယာ ဝိဓိယတေ ဟဏိနိယေဟိ, ဣစ္ဆိတတမတ္တဉ္စ တဒ
တ္ထတ္တာ ကိရိယာယ, ဩဒနံ ပစတိ ကဝုမ္ပယော အောဟတိတ္တာအော(ဟိ) ဩဒနာဒ္ယတ္ထာ ပစနာဒိကိရိယာရမ္ဘတေ
တိ ဩဒနပယာဒီနမိစ္ဆိတတမတ္တံ, တဒုပဒဿေန္တော အာဟ-‘ယံ ကတ္တု’စ္စာဒိ, ဝိဘတ္တိံ ဝိဓာယ ဒုတိယာဘိမတာ
တိ သမ္ဗန္ဓော, ပုန ပယာဒိနိပ္ဖတ္တိနိမိတ္တံ ယံကိဥ္စိ အောဟနာဒိကိရိယာ ယုတ္တံ ကရဏာဒိရူပေန အကထိတံ ဂတာဒိက
မိစ္ဆိတံ ကာရကံ, တတ္ထာပိ “အကထိတဉ္စာ”တိ (၁-၄-၅၁) ကမ္မသညံ ဝိဓာယ တေနေဝ ဒုတိယာ ဝိဓိယတေ, တဒုပဒဿ
သေတုမာဟ-‘ဥပယုဇ္ဇမာနေ’စ္စာဒိ, အတ္ထ စေဝမကထိတနိယမော ကတော တတ္တိကကာရေန-

ပုစ္ဆိစိဘိက္ခိနံ ဒုဟိ၊ယာစီနံ နိမိတ္တမုပယောဂေ။
ပုဗ္ဗဝိဓိမှဟိ-ကထိတံ၊ ဗ္ရူသာသီနဉ္စ ဂုဏာသတ္တန္တိ။

ဥပယုဇ္ဇတေ ဣဋ္ဌတ္ထသိဒ္ဓိယံ ဗျာပါရီယတီတ္ယုပယောဂေ-ပယောပ္ပဘုတိ, တဿိံ, နိမိတ္တံ ဂတာဒိ, အပုဗ္ဗဝိဓိ
မှဟိ အပာဒါနာဓိကရဏာဒိ ပုဗ္ဗသညာ ဝိဓာနာဘာဝေ, ဝိဓာနေ ဟိ မာဏဝကာ မဂ္ဂံ ပုစ္ဆတိ, ရုက္ခာ ဖလာန္ယဝစိနာတ္ယာ
ဒိ ယထာရပံ ဘဝတိ, ဂုဏာသတ္တန္တိ ဂုဏေန သတ္တံ သမ္ဗန္ဓိ, ဂုဏသဒ္ဒေနေတ္ထ ပဓာနသာဓနံ ဓမ္မာဒိကံ ဝတ္တုမိ
စ္ဆိတံ ပဓာနသာဓနေဥ္စဟိ ကိရိယာယောပကာရကမုပကာရိယံ ပဓာနဘူတံ ကိရိယမပေက္ခိယ ဂုဏော ဘဝတိ, စော-နုတ္
တသမုစ္စယေ, ပဓာနန္တု ဓမ္မာဒိနော ပဝတ္တိယာ တဒတ္ထတ္တာ, ဥပယုဇ္ဇမာနဉ္စ တံ ပယောပဘုတိစေတိ ဝိသေသနသ
မာသံ ကတ္ဝာ ဥပယုဇ္ဇမာနပယောပ္ပဘုတိနော နိမိတ္တန္တိ ဆဋ္ဌီသမာသော, ပဘုတိ သဒ္ဒေန ဂတာဒိနော ဂဟဏံ, အာဒိ
သဒ္ဒေန ကေမန္တာဒိနော, ဒုတိယေနာဒိ သဒ္ဒေန အဓိကရဏာဒိနော, စတုတ္ထေန ဝိနယာဒိနော, ဝိဓာနန္တိ ဒုတိယာ ဝိဓာ
နံ, ဒုတိယာဝိဓာနမဘိမတန္တိ ယောဇနီယံ။ ဟဏိနိယေဟိ “တထာ ယုတ္တဉ္စာနိစ္ဆိတံ” (၁-၄-၅၀) ဣစ္စနေန ကမ္မသညံ
ဝိဓာယ “ကမ္မေ ဒုတိယာ” (၂-၃-၂) တ္ယနေနေဝ ဒုတိယာ ဝိဓိယတေ, တန္ဒဿေတုမာဟ-‘ယေနေ’စ္စာဒိ, “တထာ ယု
တ္တဉ္စာနိစ္ဆိတ”န္တိမဿ အတ္ထော ယေနေဝေစ္စာဒိပဥ္စကာဟဗ္ဗာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗော, ယုဇ္ဇတေတိ ကိရိယာ
ဘိသမ္ဗဇ္ဈတေ, ယုတ္တန္တိ ကိရိယာဘိသမ္ဗန္ဓံ, အတ္ထ တု–

ယဒ္ယုဗ္ဘုဒ္ဓါဟိလဋ္ဌာဒိ၊ တအာဟ္ယာဒိမနိစ္ဆိတံ။

ယအာ လဇ္ဇာဘယာဒီဟိ၊ တဒေဝ္ဓိ တတမံ မတံ။

“တထာ ယုတ္တဥ္စာနိဋ္ဌိတ”န္တိ သုတ္တေနသ္သ ပရိယုအာသဝုတ္တိတော ဣစ္ဆိတာ အညမနိဋ္ဌိတမနဘိမတမိ တရစ္ဆ, တတောယေဝ‘ကမံ ဂစ္ဆန္တော ရုက္ခမူလမုပသပ္ပတိ’တ္ယတ္ရ နေဝိဋ္ဌိတနာနိဋ္ဌိတသ္သပိ ရုက္ခမူလသ္သ ကမ္မ သညာ သိဒ္ဓါတိ တတ္ထ “ကမ္မေ ဒုတိယာ”တိ ဒုတိယာ ဝိဓီယတေ, တန္ဒဿေတိ’နေဝိဋ္ဌိတနာနိဋ္ဌိတသ္ မာ’ဣစ္စာဒိ, ရုက္ခမူလံ နေဝိဋ္ဌိတံ ပုဗ္ဗမနဘိမတတ္တာ, နာပ္ယနိဋ္ဌိတံ အပ္ပဋိကူလတ္တာ, ကမဂမေန ပ္ယသ္သ တပ္ပရ တာ, ရုက္ခမူလောပသပ္ပနန္တု ပသင်္ဂါဂတန္တိ ရုက္ခမူလာနမ္ပိ ကိရိယာဘိသမ္ဗန္ဓော အတ္ထေဝ, အတ္ရာပိ-

နေဝိဋ္ဌိတာနိဋ္ဌိတန္တု၊ မဗုဒ္ဓိယုပသပ္ပနေ။
မူလံ ဝိသ္သမနတ္ထန္တု၊ တမိဋ္ဌိတတမံ သိယာ။

ဗျုသာသိနန္စ္စာတိ စသဒ္ဒေါပသင်္ဂဟိတေ ဒဿေတုမာဟ-‘ဧဝ’မိစ္စာဒိ, ဧတ္ထ ကမဒေဝဒတ္တဂင်္ဂနမကထိ တသညာ, အဇာဒယော တ္ဝိဋ္ဌိတတမာ, အာဒိသဒ္ဒေန ‘ပတ္တေတိ ကဝုံ ပုရိသံ ဒ္ဝိဓော’တ္ယာဒယော သင်္ဂဟိတာ, န ယတိနီ=ဟပုဏနေ, ဝဟတိ ဝဟ=ဟပုဏနေ, ဟရတိ ဟရ=ဟရဏေ, ဇယတိဇိ=ဇယေ, သဗ္ဗတ္ထလေစ ဧတ္တေ အယာ ဒေသေ စ ရူပံ, ဒဏ္ဍ=ဒဏ္ဍနေ စုရာဒိတ္တာ ဏိမ္ဟိ ရူပံ, အထ “အဓိသီဋ္ဌာသာနံ ကမ္မံ”တ္ယာဒိနာ (၁-၄-၄၆) တေန တေန ကမ္မသညံ ဝိဓာယ ‘ပဌဝိံ အဓိသေသ္သတိ’တိ အာဒော (တတ္ထ) တတ္ထ “ကမ္မေ ဒုတိယာ”တိ (၂-၃-၂) ဒုတိယာ ဝိ ဓီယတေ တေဟိ တေဟိ သတ္တ ကာရေဟိ, သဗ္ဗတ္ထေဝေတ္ထ လောကသ္သ ကမ္မဝစနိစ္ဆာတိ ကမေနေတံညသညာ ပုဗ္ဗကံ ကမ္မမုပဒဿေန္တော အာဟ-‘အဓိပုဗ္ဗ’ဣစ္စာဒိ, ယာယ ဝတ္တိစ္ဆာယ ဒုတိယာ သိယာ တာယ ဝတ္တိစ္ဆာယ ကမ္မတာ ကထံဟိနာမာတိ သမ္ဗန္ဓော, နေဝ ဥပလဗ္ဘန္တီတိ ကအာစိကသ္သစိ သိယာတိ သမ္ဗန္ဓော, ပယတိတဗ္ဗန္တိ သုတ္တန္တရမာရဗ္ဘနီယံ, တတ္ထေဝံ ကိံ ဘဝတော မနသိ အောသဓိဇမ္ဘနေနာတိ အတ္ထော, ခမ္မေတိ ဧတ္ထာပိ ဧဝံ သဒ္ ဒံ ယောဇေတ္တတ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော, ယထာ အာဓာရေ ကမ္မဝစနိစ္ဆာ, တထေဟာပိ အာဓာရဝစနိစ္ဆာတိ အတ္ထော, တေနေတဟ-‘ခမ္မေတိ အာဓာရဝစနိစ္ဆာ’တိ, ခမ္မေ အဘိနိဝိသတေတိ သမ္ဗန္ဓော, ဧဝံသဒ္ဒသမာနတ္ထတ္တာ တထာ သဒ္ဒသ္သ တဒတ္ထာနုသာရေနေဝ ဝိညာယတီတိ တထာသဒ္ဒသ္သ အတ္ထော ဝိသုံ န ဝုတ္တော, ဟနစ္စ အာစာရောစ ဟ နာစာရံ, တံဟနာစာရမသ္သ အာဓာရသ္သ တသ္မိံ တပ္ပနာစာရေ, ဟနတ္ထာစာရတ္ထဓာတုသမ္ဗန္ဓိ ယော နဒ္ယာဒိ ကော အာဓာရော သော ဟနာစာရတယေတတိ အာဟ- ‘ဟနတ္ထာစာရတ္ထာနံ ဓာတူနမာဓာရေ’တိ , ကေသစ္စိတိ အနိယ မေန ကေသဥ္စိ သဒ္ဒသတ္ထကာရာနံ, ဧတ္ထာတိ တေသ္မိံ အာဓာရဝစနိစ္ဆာပက္ခေ, ပတိပရိဟိ ဘာဂေစေတ္ယဝသိဒ္ဓါ တိ ဣမိနာ ပတိသဒ္ဒသ္သ ဓာတုနာ အယုတ္တတံ ဒဿေတိ။ ယဒိ ယုဇ္ဇေယ္ယ ဆဋ္ဌိယာဘာဝတ, တေနာဟ-‘ယအာတ္ ဝိ’စ္စာဒိ, ဝုတ္တိယံ တေနာတိ တသဒ္ဒေန, အပိသဒ္ဒေါပသင်္ဂဟိတံ တတိယမ္ပိ ဂဟေတ္ တ တစာတိ ဗဟုဝစနနိဒ္ဒေ သော။

၃. ကာလ

ယအာ ကာလဒ္ဓါနမိစ္စာဒိနာ‘မာသမာသတေ ကောသံ သယတိ’စ္စာအော အကမ္မကေဟိပိ ယောဂေ ကာလဘာဝဒ္ဓဒေ သာနံ ပရေဟိ ကမ္မတ္တမနုညာတန္တိ စ, ယအာတ္ဝိစ္စာဒိနာ တု ကိရိယာဝ သဗ္ဗေနသဗ္ဗံ န သူယတိ, တထာ သတိ ကုတော စ ကမ္မတ္တန္တိ တေဟေဝ ဝုတ္တန္တိ စ ဒဿေတိ, ဂမ္မ မာနကိရိယာယောကေပိ န နိဋ္ဌိတော။ မာသမာသတေစ္စာ ဒီသု အာသနာဒိ [အာသနာဒီသု (ဟောတ္ထကေ)] ကိရိယာနံ မာသာဒိယောကေ ဝိယ ကလ္ယာဏိတ္တဂုဏာဒိယောကေ စ လောကသ္သ ပတိတိပထမုပယာတီတိ, န သိဇ္ဈတီတိ ကိရိယာ န ဟောန္တိ ဂုဏဒဗ္ဗာနီတိ ကိရိယာသမ္ဗန္ဓာဘာဝတ ကမ္မ တ္တာဘာဝတေတိ န သိဇ္ဈတိ, ဂုဋ္ဌေန မိဿာ ဓာနာ ဘဇ္ဇိတယတ ဂုဋ္ဌဓာနာ။ အဇ္ဈယနကိရိယာယ ပဗ္ဗတေန စ မာသ ကောသာနံ သာကလ္လေန သမ္ဗန္ဓာဘာဝတ အစ္စန္တသံယောကဘာဝတေတိ မာသသ္သာတိအာဒီသု န ဒုတိယာ။ ပုဗ္ဗဏှ္ ဟေ သမယန္တိ ဣမိနာ ပုဗ္ဗဏှေဟ သမယောတိ သတ္တမီအာမာဒိသမာသံ ဒဿေတိ, အစ္စန္တ မေတတိ ဣမိနာ သမယ သ္သ သာကလ္လေန ဝိဟရဏကိရိယာယ သမ္ဗန္ဓမာဟ, ယံသမယံ ကရုဏာဝိဟာရေန ဝိဟာသိ, တံ ကေံသမယန္တိ သမ္ဗန္ ဓော, ဥပသင်္ကမနကိရိယာယစ္စန္တမေဝ ယုတ္တောတိ ဣမိနာ နိတသနဝိဟရဏ ကိရိယာဟိပိ ပုဗ္ဗဏှ္ဟသမယာဒီနမစ္စ န္တမေဝ ယုတ္တတံ ဥပလက္ခေတိ, ပကာရန္တရေနာပိ သိဒ္ဓိယမာသင်္ကမုဗ္ဘာဝယတိ ‘ယအာ တ္ဝိ’စ္စာဒိနာ, ဝိဘတ္တိ

ယာ ဝိပလ္လာသော ယထာပကတမတိက္ကမ္မ အညထာ ဘဝနံ, ဣဓ ပန သတ္တမိ ယမ္ဗတ္တာယံ သတ္တမ္ဗတ္တေ ဗာဟုလ
ကေန "ကမ္မေ ဒုတိယာ"စ္စေဝ ဒုတိယာပ္ပတ္တိ။

တတိယာဘိမတာတိ "အပဝဂ္ဂေ တတိယာ"တိ (၂-၃-၆) ဝစနေန ဟာဏိနိယာနံပပဥ္စတ္တမဘိမတာ, ကထမ္ပန ကာ
လဒ္ဓာနံ ကရဏတ္တမိစ္စာသင်္ကိယ ကရဏတ္တမေသမ္ဘဝ္ဗိဟဒေန္တော အာဟ-'တထာပိ'စ္စာဒိ, တထာပီတိ ဝုတ္တက္က
မေန ကရဏတ္တသမ္ဘဝ တတိယာယ ဝိဇ္ဇမာနာယပိ, သိယာတိ တတိယာ သိယာ, တဗ္ဗာတိ တံ ကရဏဥ္စ။ ကာရကမဇ္ဈ
ေဗျတိ တွေ ဆဋ္ဌိ သမာသော ကာရကသဒ္ဒေန စ သတ္တိကာရကံ ဂဟိတန္တိ (အာဟ) 'ဒွိန္နံ ကတ္တုသတ္တီနံ မဇ္ဈ
ေ'တိ, အဘိန္နသ္သာပိ ဟိ ကေဿ ဒေဝဒတ္တာဒိကတ္တုနော ဘိန္နာနံ တံသမဝေတာနံ ကတ္တုသတ္တီနံ မဇ္ဈေ ကာ
လဒ္ဓာနာနိ, သတ္တိဘေဒမေဝ ဗုဒ္ဓိယမာဟ-'တထာဟိ'စ္စာဒိ, ဧကတ္တာတိ ဧကသ္မိံ ဒေဝဒတ္တေ, ဒွိဝီဟေတိတေ (ဘုဥ္
ဇိကြိယာ) သာဓနတ္ထိ သမ္ဗန္ဓော, ဒွိန္နံ အဟာနံ သမာဟာရော ဒွိဟံ တသ္မိံ။ ဣသုမသတီတိ တ, ဣသုမှိ အာသော
အသ္သေတိ တ နိပ္ဖန္နေန ဣဿာသသဒ္ဒေန ဂမ္မမာနံ ကိရိယံ ဒဿေတိ 'ဣသ္သဝသနေ'တိ, နန္ဒဝိစ္စာဒိ ဓောဒ္ဓံ, ဓနု
ပဥ္စသတံ ကောသော, ဧဝမညတေစ္စာဒိ ပရိဟာရော, ဆဋ္ဌိယာသမ္ဗတ္တာယန္တိ ကောသဿေကဒေသေတိ ဧဝံ ဆဋ္ဌိယာ
သမ္ဗတ္တာယံ, မုတ္တသံသယေနေဒံ သမာနန္တိ မုတ္တော သံသယော ယသ္မိံ အဝဗ္ဗာဓော တေနေတံ တုလ္လန္တိ အတ္
ထော။ ဝုတ္တိယံ အဘိမတာတိ "သတ္တမီ ပဥ္စမိယော ကာရကမဇ္ဈေ"တိ (၂-၃-၇) ဝစနေန သတ္တမီပဥ္စမိယော ပပဥ္စတ္တမ
ဘိမတာ, ဒွိဟေ ဘုဥ္ဇိဿတီတိ ဒွိဟံ ဒိဝသေသု ဂတေသု ဘုဥ္ဇိဿတီတိ အတ္ထော, "ယဗ္ဘာဝေ ဘာဝလက္
ခဏ"န္တိ (၂-၃၆) သတ္တမီ, သကာသကကာရကဝစနိစ္ဆာယေတတိ ဟိ ဣဒံ ဗာဟုလ္လံ နိဿာယ ဝုတ္တံ, ဒွိဟာ ဘုဥ္ဇိ
ဿတိ ကောသာ ဝိဇ္ဈတီတိ ဒွိဟာ နိက္ခမ္မ ဘုဥ္ဇိဿတိ, ကောသာ နိက္ခမ္မ ဌိတံ လက္ခံ ဝိဇ္ဈတိ ဥပဟတ္တဝိသ
ယော-ယမဝဓိ, ကောသေ ဝိဇ္ဈတီတိ ကောသေ ဌိတံ လက္ခံ ဝိဇ္ဈတီတိ အတ္ထော။

၄. ဂတိ

ကတစတ္တသမာသာတိ ကတော စတ္တသမာသော ယေသု တေ တထာ ဝုတ္တာ, အညပဒတ္ထဝုတ္တယောတိ အ
ညပဒတ္ထေ ဝုတ္တိ ယေသန္တိ ဗဟုဗ္ဗိဟိကရဏညပဒတ္ထသမာသော, စတ္တသမာသေ ဂတ္တာဒီနံ ဝိသုံဝိသုံ ပဓာနတ္တာ
တေဟိ ပရံ ပယုဇ္ဇမာနော အတ္ထသဒ္ဒေါ ဂတ္တာဒီဟိ ပစ္စေကမဘိသမ္ဗဇ္ဈတီတိ မညတေ, အထ သုတ္တေ 'ပယောဇ္
ဇေ'က္ကစ္စေတာဝတ္တုစ္စမာနေ ပယောဇ္ဇော သယံ ကတ္တာတိ ကထံ ဝိညာယတိ ယေန 'ပယောဇ္ဇေ ကတ္တရီ'တိ ဝိဝရဏံ
ကတမိစ္စာသင်္ကိယာဟ-'ဂတ္တာဒ္ယတ္ထ'မိစ္စာဒိ, အာဒိသဒ္ဒေန ဗောဓာ ဒီနံ ဂဟဏံ, တက္ကိရိယာသမတ္ထောတတိ
တဿာ ဂတ္တာဒိကာယ ကိရိယာယ သမတ္ထော ဧဝ နိယုဇ္ဇတေတိ သမ္ဗန္ဓော, ကိရိယာကရဏေ သမတ္ထော နာမ က
တ္တာတတိ အာဟ-'သောစ ကတ္တာ'တိ။ ဒုတိယာယ သိဒ္ဓါယာတိ ဝက္ခမာနနယေန ပယောဇ္ဇဿ ကတ္တုနော ကမ္မတ္တ
သိဒ္ဓိယာ "ကမ္မေ ဒုတိယာ"တိ သုတ္တေနေဝ ကမ္မေ ဒုတိယာယ သိဒ္ဓါယ။ ကိံ လက္ခဏော-ယံ နိယမော ယဒတ္ထမိ ဒ
မာရဗ္ဘီယတိစ္စာဟ-'ဂတ္တာဒ္ယတ္ထာန'မိစ္စာဒိ, ပစ္စုဒာဟရိယိသ္သတေ 'ဧတေသမေဝေ'စ္စာဒိနာ, တထာစာဗ္ဗုပဂ
မေ, ပယောဇ္ဇေ ကတ္တာ န ကမ္မံ ထူဗ္ဗုပဂမ္မ ပယောဇ္ဇေ ကတ္တရီ'တိ ဝိဝရိတန္တိ အတ္ထော, သာမတ္ထိယမ္ပန
ဣစ္စာဒိနာ သာမတ္ထိယသရူပမာဟ, ဂတိ အာဒ္ယတ္ထာနန္တိ ပဒဗ္ဗေဒေဿ, နိယုဇ္ဇမာနော ပယောဇကဗ္ဗာပာရသင္ဂ
တာယ ကိရိယာယ သမ္ဗန္ဓိယမာနတ္တာ ကမ္မဘူတောဝ ဘဝတီတိ အတ္ထော, အယမေတ္ထာဓိပ္ပာယော "ဂမနာဒိ
ကိရိယာယ သာဓနတ္တာ ယဒိပိ ပယောဇ္ဇော ကတ္တာ, တထာပိ သော ပယောဇကေန ဂမနာဒိသု ဗ္ဗာပာရိယမာနော ပယော
ဇကဿ ဗ္ဗာပာရလက္ခဏာယ ကိရိယာယ သမ္ဗန္ဓိယမာနော ယဒိ ကမ္မံ န ဟောတိ အညထာ ကိံ ဟောတီတိ အညထာန
ပပတ္တိလက္ခဏေန သာမတ္ထိယေန ကမ္မဘူတောဝ ဟောတီ"တိ [(အတ္ထော) (ဟေတ္တကေ)] ( ), ပတီယတေတိ ဣမိ
နာ ပတီတိဝသေနေတဿ ကမ္မတာ, သဘာဝတော တု ပယောဇ္ဇော ကတ္တာတတိပိ ဉာပေတိ, ပယောဇကောတိ သဗ္ဗတ္
ထ ဒေဝဒတ္တာဒိကော ဝိညေယျော, အတ္ထဂဟဏဿာတိ "သဒ္ဒကမ္မကဘဇ္ဇာဒီန"န္တိ အဝတ္ွာ "သဒ္ဒတ္ထာ
ကမ္မကဘဇ္ဇာဒီန"န္တိ အတ္ထဂ္ဂဟဏဿ, ဗောဓတ္ထဿ ဥဒာဟရဏန္တိ သေသော, နနု ဝစနပ္ပယောဇနံ ဒဿယ
တာ ဝစနမေတေပဒဿိယ ပဋ္ဌေဟာ ကာတဗ္ဗော, အထ 'ဧတေသမေတ'တ္ထဝိဇ္ဇမာနေနေဝ ကထံ တ္တာသင်္ကိယာဟ
'ဧတေသမေဝေ'စ္စာဒိ, ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တက္ကမေန နိယမတ္တတ္တာ ဝစနဿ ဧဝကာရော လဗ္ဘတိ, သမ္ဘန္ဓိဝစနတ္တာ
တေသဒ္ဒဿ တေန ယထာပဌိတာ ဂတ္တာဒယော ဝိသေဿဘူတာ သင်္ဂယှေန ပရာမသီယန္တီတိ ဧတေ သမေတာတိ
ကတန္တိ မညတေ [ဧတေသဥ္စာတိ မညတေ (ဟေတ္တကေ)] , (ဂစ္ဆတိ ဒေဝဒတ္တောတိ။ပေ။ နဟောတီတိ) ဣမိနာ ဣ
မမတ္ထဥ္စ ဓောတေတိ "ယဒိပိ ကိရိယာဘိသမ္ဗန္ဓာ ပယောဇ္ဇဿ ဝိယ ကတ္တုနောပိ ကမ္မတ္တမ္ပသဇ္ဇတိ, တထာ

ပိ ပယောဇ္ဇေတိ ဝုတ္တတ္တာ ကတ္တရိ ဒေဝဒတ္တေ ဒုတိယာ နပ္ပသဇ္ဇတီ''တိ, အဘိမတာတိ ''ဂတိဗုဒ္ဓ''ဒိ (၁-၄-၅၂) သုတ္တေန ပယောဇ္ဇသ္သ ကတ္တုနော ကမ္မသညံ ဝိဓာယ တသ္မိံ ပယောဇ္ဇေဒုတိယာဘိမတာ, စရဟိသဒ္ဒေ ပုန္တာယံ, ပယောဇေတီတိ အသ္မိံ ဥဒ္ဒေသေ တအ ကထံ ဘဝိတဗ္ဗန္တိ သေသောတိ ယအစရဟိစ္စာဒိတက္ကသ္သာဝသာ နေ ပယောဇေတီတိ အသ္မိံ ဥဒ္ဒေသေ ဝစနသမီပေ'တအ ကထမ္ဘဝိတဗ္ဗ'န္တိ ဟဌသေသော ဟောတီတိ အတ္တော ဝေဒိတဗ္ဗော, ယာဝတာတိ တတိယန္တပဋိရူပကော နိပာတော, ယသ္မာ ဒတ္တော ဝတ္တတေ, ယသ္မာ ဒုတိယာ ပပ္ပောတိ တသ္မာ 'ယညဒတ္တေနေ'တိ ဘဝိတဗ္ဗန္တိ သမ္ဗန္ဓော။

၅. ဟရာ

နိယမေနေစ္စာဒိနာ ဝစနာရမ္ဘသ္သ ပယောဇနမာဟ, သာပိ တတိယာပိ [ဒုတိယာပိတိ ဝတ္တဗ္ဗ] ယအတဝိစ္စာဒိနာ ဟရတိ နာဟာရတ္တေ [နဟရတ္တတ္တေ (ပောတ္ထကေ)] တိပိ ဝိညာပေတိ, ဥဘယတ္ထာတိ ဒုတိယာယ ပတ္တာယ အပ္ပတ္တာယ စ, ဝိဘာသာ ဝိကပ္ပောတိ အတ္တော, ကာရေတိကရ-ကရဏေ, လေတ္တာယာဒေသောတိလတ္တ ဇွေအယာဒေ သ္သ, ဝဒ-ဝစနေ, အဘိဝဒနမဘိတအေ တံ ကရောတီတိ ''ဓာတုဝတ္တေနာမသ္မိ''တိ (၅-၁၂) ဏ္ကမ္ပိဟိ နာမဓာတု 'အဘိတ ဒိ'တိသုတ္တေ နိဒ္ဒိဌောတိ အာဟ-'အဘိတဒိသ္မာ'ဏ္ကစ္စာဒိ။

၆. နခာ

ခာဒယတိ အာဒယတိ ခာဒ, အဒ=ဘက္ခဏေ, အဝှာပယတိ ဝှေဟ=အဝှာနေ အာပုဗ္ဗော, ''ပယောဇကဗျာပ ရေ ဏာပိစေ''တိ (၅-၁၆) ဏာပိမ္ပိဟိ ပုဗ္ဗသရလောပေ, ကန္ဒယတိ ကန္ဒ=အဝှာနရောဒနေသု။

''ဝဟိသ္သာနိယန္တုကေ''တိ ဂဏ္ဍသုတ္တေ အယမေတ္တော ''ဝဟိသ္သဓာတုသ္သ ပယောဇ္ဇေ ကတ္တရိ နိယန္တု ရဟိတေ ဒုတိယာ န ဘဝတီ''တိ, နိယန္တာ သာရထိ ကိရိယာသိဒ္ဓိ နိယာမကောတိ ဝတ္တ တမေဝ ပကာသေတုမာဟ-'ကိရိ ယင္ဂ'မိစ္စာဒိ, ကိရိယင္ဂ ကိရိယောပကရဏဘူတံ ဗလီ ဗဒ္ဒါဒိ ကိရိယာကာရဏံ, နိယမေတုတတိ ကေသ္မိံ ကရဏီယေ ကိရိယာ ဝိသယေ ပတိဋ္ဌပေတုတ, တဟယတိ ဘာရံ ဒေဝဒတ္တေနေတ္တတ္တ ဟိ ဒေဝဒတ္တော ပညတ ပုရိသော နိယန္တာရမန္တရေနေဝ ဘာရံ ဝဟတိတ္တနိယန္တုကော ကတ္တာ, တဟယတိ ဘာရံ ဗလီဗဒ္ဒေ ဣစ္စတ္ထ တု ဗလီဗဒ္ဒာ နိယန္တာ ရမန္တရေန န ဝဟန္တီတိ သနိယန္တုကာ။

''ဘိက္ခိသ္သာဟိံသာယ''န္တိ ဂဏ္ဍသုတ္တသ္သာယမတ္တော ''ဘက္ခိသ္သာဟိံသတ္တသ္သ ပယောဇ္ဇေ ကတ္တ ရိ ဒုတိယာ န ဘဝတီ''တိ, အထ ကထမေတ္တ ဟိံသတ္တတာ ဘက္ခိသ္သ ဟိံသာ ဟိ စေတနာဝတိ သမ္ဘဝတိ, န စေတ ထသသံ စေတနာဝန္တန္တိ အာဟ-'သဗ္ဗေ'ဏ္ကစ္စာဒိ, သဗ္ဗေတိ ရက္ခာဒယော, ဘာတ ပဒတ္တာ, ဣအနိ သဗ္ဗဒသ္သ နာနုကူလဟိံသတ္တတမုပဒသ္သေတုမာဟ-'ယဒိဝေ'စ္စာဒိ, နနု ဗုဒ္ဓဝစန နိသ္သိတမိဒံ ဗျာကရဏံ, တထာ သတိ သမ္ဘတ မေဝေ-တ္တော-ပဒသ္သေတုတ ဂန္တဗ္ဗံ ကိန္နာမာညဒသ္သနောပကတာဓိရေနာတိ တုဏှိ ဟောတိ နိက္ကာရဏိသ္သာ [နိက္ကမိသ္သာ (ပောတ္ထကေ)] ဘဝတော-ဟယောတိ ဝိညာယတိ, ပရတ္တာနုဗဒ္ဓကိစ္စံ ပန မဟာပုညပညာ န ကိစ္စိ ဝိယ မညန္တိ, ဟောတိ (ဟိ) ဧတေန ပရတ္တော ''မတန္တရေပိ သိဒ္ဓိ သိသ္သာနံ, တံတံ မတညုနော တ ကအစိ ကရဟစိ ယဒိ ဒမဝလောကေယ္ယုံ တေ စေတ္တာဝတာရံ [စေတ္တကာရံ (ပောတ္ထကေ)] လဘေယ္ယုံ တောဒိသော စ ပညတ ပဋိလဒ္ဓ ဗုဒ္ဓဝစနပ္ပသာအော'တိ တဒဝတာရေန စ ဗုဒ္ဓေ ဘဂဝတိ ကမေန ဒဋ္ဌဟံ ပသာဒံ ပဋိလဘေယ္ယု''န္တိ, ဧဝမေဝံ တတ္တ တ တ္တ တံတံဗျာကရဏောအဟရဏပ္ပသင္ဂေပိ တဒနုသာရေနေဝ တန္တံပယောဇနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ, န နိရတ္ထကကထာပသု တော-ယမာစရိယောတိ။

ဒုဟာဒီနံ တွေဝမာအော အမ္ဗဟာကမ္မရမဂုရုနာ ရတနမတိပဋိကာလင္ကာရာဒိကာရေန နာနာကာရသာရတ္တဝေဒ ဝေဒိတု [ဝေအဝေဒိတ (ပောတ္ထကေ)] မဟာပညာဟဋ္ဌတနံ ပညဝန္တာနံ သာမိနာ မဟာသာမိနာ သမ္ဗုဒ္ဓသာသနရတနဝ ရောပကာရကေန 'ကြဒမေတ္တ ဝိစာရဏီယံ'တ္တဘိဓာယ နာနာမတန္တရမာကမိုယ ဗဟုံ သမ္ဗဝေဒိတမတ္တိ, မယမ္ပနေ တ္တ အာစရိယေနာဓိပ္ပေတမတ္တမေတလမ္ဗ အတ္တမ္ပ ကာသယိသ္သာမ။ သတ္တပ္ပနေကဒသ္သနဘေဒေ သိဋ္ဌပ္ပ ယောကနုသာရေန ယတ္တ ပဓာနေကမ္မနိတ္တာဒိပ္ပဘုတယောဒိသ္သန္တိ, ယတ္ထ တုဝပ္ပဓာနေတ္တာဒိ, ယတ္တောဘယ တ္ထပိ, တံသဗ္ဗမိဟ ဘသ္သကာရာဒ္ဓုနမတက္ကမေန ပဋိဟာဒယမာဟ-ဒုဟာဒီန'မိစ္စာဒိ, ဧတ္တာဒိသဒ္ဒေ ပကာရတစီ,

တေန ယာစိပ္ပဘုတယော ဂယှန္တိ, ကမ္မဒွယယုတ္တာနန္တိ နိဒ္ဓါရဏေ ဆဋ္ဌီ, တေန ကမ္မဒွယယုတ္တာနံ မဇ္ဈေ ဒုဟာဒီနမပ္ပဓာနေပိ ဂတအေ ကမ္မေ တ္ယာဒိပ္ပဘုတယောတိ ယောဇနာ ။ ကတ္တာဒိတိအာဒိသဒ္ဒေန ‘အဝရုန္ဓတိ ဝဇံ ဂါဝံ အဝရုန္ဓီယတေ ဝဇံ ဂေါ’ကတ္တာဒီနံ ပရိဂ္ဂဟော, ဂမနာဒျတ္ထာန မိတ္ယာဒိသဒ္ဒေန ဗောဓတ္ထာဒီနံ ဂဟဏံ။ ဂမီယတေ ကမော ဒေဝဒတ္တေနာတိ ဧတ္ထ ကထံ ပယောဇ္ဇတ္တာသမ္ဘဝေတိ အာဟ-‘ပုရိသေ’စ္စာဒိ, ယဇ္ဇပိ ကမော တုဏှီ ဟောတိ နိဗ္ဗျာပါရတ္တာ ပုရိသောဝ တု ဂမနကိရိယံ နိပ္ဖာဒေတိ, တထာပိ ပုရိသဿ ဂမနကိရိယာယ ယံဖလပ္ပတ္တိလက္ခဏံ, တမုဘိန္နမ္ပိ ကမပုရိသာနံ သမာနန္တိ ပုရိသ ကိရိယာတုလျဖလတ္တာ ကမောပိ ဂမနကိရိယာယ ကတ္တုဗျပဒေသေ ကာရဏံ ဘဝတီတိ အဓိပ္ပာယော, တထာဟိ ကမံ ဂစ္ဆန္တော ကောစိ ကမေ အာသန္နေ သတိ ဝဒတိ ‘အာဂတော ကမော ပတ္တော ကမော’တိ, အတောဧဝသန္တိ ယေ ကမ္မဒွယယုတ္တာ ဒုဟာဒယော ဂမနာဒျတ္ထာစေဝ အာဟဋ္ဌာ, ဧ တေဟိ အဝဇံ, ပဓာနေ ကမ္မေဘိ အဓာဒိမ္ဟိ ပဓာနေ ကမ္မေ, ပဓာနတ္တမ္ပန အဓာဒီနံ ကိရိယာယ ပယောဇနတ္တာ, အဓာဒျတ္တာ ဟျာနယနကိရိယာရဇ္ဇုတော။ အယမ္ပနေတ္ထ သင်္ဂဟော-

“ဒုဟိ ယာစိ ရုဓိ ပုစ္ဆိ၊ ဘိက္ခိ စိ ဗြူဝိ သာသိ စ။
ဇိ ဒဏ္ဍိ ပတ္ထိ မန္ထိ စ၊ ဓာတူ ဟောန္တိ ဒုဟာဒယော။

ဂတျာဒိသုတ္တပဋ္ဌိတာ၊ ဂတျာဒျတ္ထာ ဘဝန္တိ တေ။
နီဝဟာဟရကာသာစ၊ နီဝဟာဒီ ဘဝန္တိ တေ။

ဒွိကမ္မကေသု စေတေသု၊ အပ္ပဓာနေ ဒုဟာဒိနံ။
တ္ယာဒိပ္ပဘုတယော ဟောန္တိ၊ ပဓာနေ နီဝဟာဒိနံ။

ဥဘယတ္ထ ပယောကနု၊ သာရာ ဂတျတ္ထအာဒိနံ”တိ။

ပယောဂေ ပန သမ္ဗန္ဓစိန္တာယမိဟ စ ဝုတ္တာနုသာရေန သဗ္ဗထာ ဝိညေယျာ။

၇. ဉ္ဆာဒိ

ပုဗ္ဗေ ကိရိယာနိဿယေန [ကာရကနိဿယေန (ပောတ္ထကေ)] ဒုတိယာယ ဝိဟိတတ္တာ အာဟ ‘က္ကအနိ’စ္စာဒိ, ဓိသဒ္ဒဿ အတ္ထပ္ပဓာန နိဒ္ဒေသေန တ အာဒိသဒ္ဒေန တ ‘ဟာ ဒေဝဒတ္တ’န္တိပိ ဟောတိ, ဟာ ဒေဝဒတ္တဒုက္ခန္တိ တု ဒုက္ခေန ယောက ဒေဝဒတ္တေန န ယုတ္တော ဟောတီတိ ပဋ္ဌမာတမန္တဏော။ နနုစ အန္တရာသဒ္ဒေန ယောဂေ ယ ထာရာဇဂဟနာလန္ဒာဟိ ဒုတိယာ [(တထာ)] အန္တရာ စ ရာဇဂဟံ အန္တရာ စ နာ လန္ဒ(န္တိ တထာ) အန္တရာမဂ္ဂေတိ ဧတ္ထ မဂ္ဂတောပိ [အန္တရာမဂ္ဂတောပိ] ကသ္မာ န ဒုတိယာတိ တေနာယောက, ယေသဥ္ဟိ တံမဇ္ဈံ တေ တေန ယုဇ္ဇန္တီတိ တေဟိယေဝ ဒုတိယာ, အထတဗ္ဘုပဂတေပိ တံယောဂေ တံသမ္ဗန္ဓိယေဝ မဂ္ဂေတိ မုဉ္စတ္တာ တတော [သဗ္ဗဿ (ပောတ္ထကေ)] န ဒုတိယာ, အတ္ထာပိ ဆဋ္ဌီယေဝ ပပ္ပောတိ အန္တရာ တဉ္စ မဉ္စ ကမဏ္ဍလုက္ကတိ, တဝ မမ မဇ္ဈေ ကမဏ္ဍလုတ္ထတ္တော, အထ ကမဏ္ဍလုသဒ္ဒတော ဒုတိယာ ကသ္မာ န ဘဝတိ သတိပျန္တရေန ယောဂေ တဿ ပဓာနတ္တာ, တထာဟိ ကမဏ္ဍလုနော သကတ္ထာ ပဝတ္တိ, တုမှဟမှာနန္တု ပရတ္ထာ-ကမဏ္ဍလုဝိသေသနတ္တေန တေသံ ပဝတ္တတ္တာ, တတ္ထ ကမဏ္ဍလုနော သကတ္ထေ ဝတ္တမာနတ္တာ ပဓာနတ္တေနာဝတတ္တာ ဟဋ္ဌိပဒိကတော အစ္စုတတ္တာ ပရတ္တာ ပဌမေဝ ဘဝတီတိ ဇိနိန္ဒဗုဒ္ဓိနျာသ။ နိန္ဒာဒိ လက္ခဏဿ သမ္ဗန္ဓဿ သဗ္ဗာတ သဗ္ဗတ္ထ သမ္ဗန္ဓဆဋ္ဌိယာ သမ္ပတ္တာယံ ဝစနံ, အာကတိဂဏော-ယံ။

၈. လက္ခဏာ

လက္ခဏာဒိသွဝတ္တေသုတိ နာမဿာ [ကဿာ (ပောတ္ထကေ)] ယမတ္ထနိဒ္ဒေသောတိ အာဟ ‘အဘိနာယော ယုတ္တော’စ္စာဒိ, တေနာတိ အဘိနာ ယုတ္တဿာတ္ထနိဒ္ဒေသ ကာရဏေန, လက္ခဏသဒ္ဒေန ဟေတု ဝတ္တုမိစ္ဆိတောတိ အာဟ-‘တတ္ထေ’စ္စာဒိ, ဒုဝိဓော ဟေတု, ဝုတ္တဉှိ သုဗောဓာလင်္ကာရေ “ဇနကော ဉာပကော စေတိ, ဒုဝိဓာ ဟေတဝေါ သိယု”န္တိ (၂၅၂), သမုပလက္ခယတီတိ သမုပလက္ခဏံ, သင်္ကေတမတ္တံ ဉာပကံ, န တု ဇနကံ, သင်္ကေတောပိ လက္ခဏမုစ္စတေ လက္ခီယတေ ကာရိယမာနေနာတိ ကတွာ, ဇနကဿာပျတ္ထ လက္ခဏတ္တေန ဂဟဏေ

ပယောဇနံ “အနုနာ” (၂-၁၀) ဣစ္စတြ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ကဉ္စုပကာရန္တိ ဣမိနာ ဣတ္ထံသဒ္ဒဿ အတ္ထံ ဝဒတိ။ ပတ္တော
တိ ဣမိနာ ဘူတသဒ္ဒဿ, ဧတ္ထ ဟိ ဘူဓာတု ပတ္တိယံ ဝတ္တတေ, ရုက္ခောလက္ခဏန္တိ ရုက္ခော ဥပကဟေတူတိ
အတ္ထော။ ရုက္ခေန ဝိဇ္ဇုယာ ဥပပီဠိယမာနတ္တာ, အာစရိယဖိနိဒ္ဒုဗုဒ္ဓိ ပန အညထာ ဝဏ္ဏယတိ, တဿေဒံ မတံ-

> က္ရိယာယ ဇောတကော နာယံ, သမ္ဗန္ဓဿ န ဝါစကော။
> နာပိ က္ရိယန္တရာပေက္ခီ, သမ္ဗန္ဓဿ တု ဘေဒကောတိ။

အယမေတ္ထ အတ္ထော “အယမတိ အဘိနန္ဒတိတ္ယာဒီသု ဝိယ ကိရိယာယ ဇောတကော န ဟောတိ, ဆဋ္ဌီ ဝိယ
သမ္ဗန္ဓဿ ဝါစကော န ဟောတိ, နိက္ခောသမ္ဘိတ္ယတ္ရ ဂမနကိရိယာပေက္ခီ နိသဒ္ဒေါ ဝိယ နာပိ ကိရိယန္တရာ ပေ
က္ခီ, ကိဉ္စရဟိ သမ္ဗန္ဓဿ တု ဘေဒကော ဝိသေသကော ဘဝတီ”တိ တမုပဒဿေတုမာဟ-‘အညေ တ္ဝိ’စ္စာဒိ, ဧတ္
ထ ဣတိသဒ္ဒေါ နိဒဿနေ, ရုက္ခမ္ပတ္တ ဝိဇ္ဇောတတေ ဣတိဇံ ပတ္တိကိရိယာယ ပတ္တတိဝုတ္တရုက္ခဟာပန
ကိရိယာယ ဇနိတောတိ အတ္ထော, တထာဟိ ရုက္ခဿ ဝိဇ္ဇုယာ ဟာပနာဘာဝေ ဝိဇ္ဇုယာ လက္ခိယာယ တလ္လက္ခဏဿ
စ ရုက္ခဿ ယော လက္ခိယလက္ခဏဘာဝေ သမ္ဗန္ဓော, သော ကေန သမ္ပာဒိတော ဘဝေယျ, နနု သမ္ဗန္ဓေ အဘိ
နာ ဇောတီယမာနေ ရုက္ခဿ လက္ခဏဝုတ္တိတာ ကထံ ဇောတီယတီတိ အာဟ-‘လက္ခဏတ္ထောစ ဝိသယဘာဝေ
နာ’တိ, တထာစေတ္ယာဒိနာ တသ္မိံ ပက္ခေ သမ္ဘာဝိတံ ဒေါသမုဗ္ဘာဝယတိ, တတြာယ မိစ္စာဒိနာ ယထာဝုတ္တဒေါသပ
ရိဟာရာယ ပရေဟေတဘိဓီယမာနမ္ပရိဟာရမာဟ, ပရိဟာရောပဒဿနေနာဿာပိ ပက္ခဿာဒုဋ္ဌတာဉာပနေနေ
သောပိ ပက္ခော-ဗ္ဘုပဂတောတ္ယဝသေယော, အတောယေဝုပရိ ယထာဝုတ္တ ပက္ခန္တိဿယေနေဝ ဗ္ယာခ္ယာယတေ,
ဒေဝဒတ္တဿ သာဓုတ္တသင်္ခါတဣတ္ထမ္ပကာရပ္ပတ္တိယာ ဝိသယဘာဝေနာဝဋ္ဌိတာ မာတာ တတ္ထ ဝတ္တတိ
နာမာတိ အာဟ-‘မာတုယာ’တိအာဒိ, မာတာ စ ဣတ္ထမ္ဘူတေ ပဝတ္တာ ဝိသယ ဘာဝေန ဒေဝဒတ္တော စ တတ္ထ ဝိသ
ယီဘာဝေန, တေသဉ္စ ဝိသယဝိသယီဘာဝလက္ခဏော သမ္ဗန္ဓော ဣတ္ထမ္ပတ္တိလက္ခဏာယ ကိရိယာယ ဇာတော,
သော မာတုသမ္ဗန္ဓော ဟောတိ ကာရဏဝသေန, သောစာတိနာ ဇောတီယတီတိ မာတု တေနာဘိနာ ယောဂေတိ
အာဟ-‘ယ္တယ’စ္စာဒိ, မာတုသမ္ဗန္ဓောဣတိ ယောဇနာ, ဣတ္ထမ္ပတ္တိယာတိ ဣတ္ထမ္ပတ္တိလက္ခဏာယ ကိရိယာ
ယ ကရဏဘူတာယ, ဧဝံ မညတေ “ကိဉ္စာပိ သော သမ္ဗန္ဓော ဒေဝဒတ္တေနာပ္ယဝိနာဘာဝီတိ တဿ သောဘိနာ ဇော
တီယတေ, တထာပိ မာတုသမ္ဗန္ဓောဘိနာ ဇောတီယတီတိ ‘မာတု တေန ယောဂေ’တိ စ (ဝုစ္စတိ)။ သဒ္ဒသတ္တိယာ တဂ္ဂ
တာယေဝ ဒုတိယာယ ဥဘယဂတဿာပိ သမ္ဗန္ဓဿ ဇောတနတော”တိ ရုက္ခော ရုက္ခော တိဋ္ဌတီတိ သမ္ဗန္ဓော, ဌိ
တိမ္ပဋိစ္စာတိ ဌိတိန္နိဿာယ ဧဝံ ရုက္ခာနံ ယော စ သမ္ဗန္ဓောတိ ယောဇနာ, ရုက္ခာနန္တိ ဣမိနာ ရုက္ခာ ကိရိယာယ
ပရေ သမ္ဗန္ဓိနောတိ ဉာပေတိ, ဌိတိမ္ပဋိစ္စာတိ ဣမိနာ ပန တိဋ္ဌတိသဒ္ဒဝစနီယာ သာဓ္ယရူပါ ဌိတိကိရိယာ ရုက္ခတော
ပရေ သမ္ဗန္ဓီတိ, အစေတနာနံ ရုက္ခာနမပေက္ခာဝိရဟေပိ လောကမ္ပတီတိဝသေန ‘ပိပတီသာ’ဒီနံ ဝိညာယမာနတ္တာ ဝိ
ညာယမာနဋ္ဌာနာပေက္ခဏကိရိယာယသာဓ္ယသာဓနေလက္ခဏော သမ္ဗန္ဓော ဇာတောတိ ဝိညေယျံ, သော စ ရုက္ခသမ္ဗန္
ဓော-ဘိနာ ဇောတီယတီတိ အာဟ-‘သော’တိအာဒိ, ဒွိဗ္ဗစနေနေဝ ဇောတနီယာတိ ဝိစ္ဆာတ္ထေ ဝုတ္တိမတ္တေ သတီပိ
ဝိဘတ္တိယာ [ဝိစ္ဆာတ္ထေ ဝုတ္တိမတ္တေတ္ယာဒိဝစနံ ဝိစာရေရေတဗ္ဗံ ဝိဘတ္တိယာ အဗိသဒ္ဒဿစ ဝိစ္ဆာတ္ထေ ဝု
တ္တိယာ အဘာဝတ, လက္ခဏိတ္ထမ္ဘူတိ ဟိ ပကတိဝိသေသနံ] ဇောတေတုမသမတ္ထတ္တာ ဝိစ္ဆာယ ဇောတနာယ ဒွိဗ္
ဗဝစနံ ကတ္တဗ္ဗမေတတိ အဓိပ္ပာယော။

၉. ပတိ

ဥပဟဒိယမာနောတိ အဗ္ဘုပဂမ္မမာနော, ယဒိ ပန ဥပဟဒိယမာနော ဘာဂေ, အနုပဟဒိယမာနော ကထန္တိ
အာဟ-‘ယော ပနာ’တိအာဒိ, တဂရကုဋ္ဌာ ဂန္ဓဗ္ဗိသေသာ, မမာဘာဇတီတိ မံ အာဘဇတိ, မမ ကောဋ္ဌာသော ဟောတီတိ
အဓိပ္ပာယော။

၁၀. အနု

နတုလက္ခဏန္တိ သစ္စကိရိယာ ဝုဋ္ဌိယာ ဟေတု ဟောတိ, န တု သင်္ကေတောတိ အတ္ထော, ဟေတုတ္တာ လက္ခ
ဏတ္တာဘာဝေ သစ္စကိရိယာယ ကထံ လက္ခဏော ဒုတိယာတိ ဟေတုတ္တေပိ လက္ခဏတ္တမဿ သာဓေန္တော သာ

ဓမ္မပယောဂေနာန္ဝယမာဟ-'ယံ သကိမ္ပိ'စ္စာဒိ, ဧတ္ထ ဟိ လက္ခဏံ သစ္စ ကိရိယာတိ ပဋိညာ, [ပက္ခော (ပောတ္ထကေ)] သကိမ္ပိ နိမိတ္တတာယ ကပ္ပနတ္တာတိ ဟေတု, ယံ သကိမ္ပိ နိမိတ္တတာယ ကပ္ပတေ တမ္ပိ လက္ခဏံ ဘဝတိ, ယထာ'အပိ ဘဝံ ကမဏ္ဍလုပာဏိံ သိဿမဒ္ဒက္ခီ'တိ သာဓမ္မပယောဂေနာန္ဝယော ဒဋ္ဌဗ္ဗော, ကပ္ပတေတိ သမတ္ထောတိ အတ္ထော, ကမဏ္ဍလု ပာဏိမှိ အဿာတိ ကမဏ္ဍလုပာဏီ, အပိတိ ပဉှေ, ကဒါစိ ကေနစိ ကမဏ္ဍလုပာဏီသိဿော ဒိဋ္ဌော သော တမေဝ ဒဿနံ လက္ခဏံ ကတွာ ပုစ္ဆတိ 'အပိ'တျာဒိနာ, အထ ယထာ ဝုတ္တေန ဟေတုနာပိ လက္ခဏတ္တမတ္တုံ တထာပိ ပရိပ္ပဋိသေဓေန ဟေတုမှိ တတိယာ ကသ္မာ န သိယာတိ စောဒယမာဟ 'န န္ဝေဝမ္ပိ'စ္စာဒိ, ပုဗ္ဗဝိပ္ပဋိသေဓေနာတိ အပတာဒပုဗ္ဗဝိပ္ပဋိသေဓေန, တထာဟိ ဆဋ္ဌီယာ ပတာဒော ဟောတိ ဟေတုမှိ တတိယာဝိဓိ။ သမ္ဗန္ဓဆဋ္ဌီယာ ပတ္တာယ ဟေတုတတိယာဝိဓာနတော ဥပပဒဝိဘတ္တိဝိဓိပိ ဆဋ္ဌီယာပတာဒော။ သမ္ဗန္ဓဝိသေသာဘိဗျတ္တိဟေတုနောပပဒေန ယောဂေ တသ္မိံယေဝ သမ္ဗန္ဓေ ဝိဓာနတော, တတ္ထ ဟေတုတတိယာဝကာသော 'ဓနေန ကုလ'န္တိ, ဥပပဒဝိဘတ္တိယာဝကာသော 'ရက္ခမနုဝိဇ္ဇောတတေ'တိ, သစ္စကိရိယမနု ပာဝဿီတိ တု ဟေတုမှိ လက္ခဏေ-ပတာဒဝိပ္ပဋိသေဓေ သတိ ပုဗ္ဗဝိပ္ပဋိသေဓေန ဒုတိယာ ဘဝတိ။

၁၁. သဟ

သဟတ္ထေ-နုနော ဝတ္တနေ ပဗ္ဗတေန ယောဂေ ကထန္တိ အာဟ'ပဗ္ဗတေနေ'စ္စာဒိ။

၁၂. ဟီနေ

ဝိသယဘာဝေနာတိအာဒိနာ ဟီနတ္ထေတိ ဝိသယသတ္တမိတ္တမာဟ, ဝိဇာနနပ္ပကာရမာဟ-'ဟီနေ'စ္စာဒိ, တေနာတိ အနုနာ, ကထံ တေန ယုတ္တတ္တံ ဥက္ကဋ္ဌဿာတိ ဟီနုက္ကဋ္ဌသမ္ဗန္ဓမုခေန ဝိဘာဝေန္တော'တတ္ထာ'တိအာဒိမာဟ, တတ္ထာတိ ဟီနေစ္စာဒိနာ ဝုတ္တေ တသ္မိံ, ယတောတိ ဥက္ကဋ္ဌသာရိပုတ္တာဒိတော, ဟီနောတိ ပညဝတ္တာဒိ(တော နိက္ကဋ္ဌော, သော သာရိပုတ္တာဒိတော ဥက္ကဋ္ဌော) ဟီနတ္ထဝိသယော ဇာယတေ။ တဗ္ဗိသယေ တဿ ဥက္ကဋ္ဌတာ ပတ္တီတော, ဟီနုက္ကဋ္ဌသမ္ဗန္ဓော ပန အတိသာယနာဒိကာယ ကာယစိ ကိရိယာယ ကတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၁၄. သတ္တ

ကိန္တံ အာဓိက္ယမိစ္စာဟ- 'အဓိကာဓိကီသမ္ဗန္ဓော'တိ, အဓိကော အဿ အတ္ထီတိ အဓိကီ=ခာရိ, အထာဓိကီဝိနိမုတ္တေ အဓိကာဓိကီသမ္ဗန္ဓော ကထမဝသီယတေ နဟျုတ္တရာဓိကီ ကောစိ သူယတီစ္စာဟ-'နဝိနေ'စ္စာဒိ, က္ကတိ သဒ္ဒေ ဟေတုမှိ ယထာဝုတ္တသမ္ဗန္ဓသာဓနော, တဒေပသဒ္ဒေနယောဂေတိ တဒ ဥပသဒ္ဒေနာဓိကီနောယောဂေတိ အတ္ထော။ ဒွိဋ္ဌတ္တာ သမ္ဗန္ဓဿ အဓိကဿာပျုပသဒ္ဒေန ယောဂ တတောပိ ကသ္မာ န သတ္တမီတျာဟ-'အဓိကမှာတွိ'စ္စာဒိ, ယထာ ကောယေဝ ဝိဘတ္တိယာ ဥဘယဂတဿာပိ သမ္ဗန္ဓဿ ဇောတိတတ္တာ ဝိဇ္ဇုသဋ္ဌာတလက္ခိယာ သတ္တမျဘာတေ, ဧဝမိဓာ ပီတိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တသမာဓိမတိဒိသန္တော အာဟ-'လက္ခိတာ ဝိယ သတ္တမျဘာတေ'တိ, "မာဏိကာ စတုရောဒေါဏာ, ခာရိတ္ထီ စတုမာဏိကာ"။

၁၅. သာမိ

ကိန္တံ သာမိတ္တမိစ္စာဟ-'သဿာမိသမ္ဗန္ဓော'တိ, ကာယ ကိရိယာယ ဇနိတောတိ အာဟ-'ပရိပာလနာဒိကိရိယာယ ဇနိတော'တိ, တဉ္စာတိ သာမိတ္တာပေက္ခော နပုံသကနိဒ္ဒေသော, သမ္ဗန္ဓဿာနေကဝိဓတ္တာ အာဟ'သဗ္ဗတ္ထ သမ္ဗန္ဓေ'တိ, အာချာယတေတီမဿ အတ္ထော ဝိဓီယတေ ဉာပီယတေတိ, ဒိဋ္ဌန္တော-ပနီတောတ္ထော သုခေန ပဋိပတ္တုံ သက္ကာတိ ပသိဒ္ဓမနုဝဒိယမာနမပ္ပသိဒ္ဓဉ္စ ဝိဓိယမာနံ ဒိဋ္ဌန္တမာဟ-'ယထာ ယော ကုဏ္ဍလီ သော ဒေဝဒတ္တော'တိ, ကုဏ္ဍလိတ္တမ္ပသိဒ္ဓံ, ဒေဝဒတ္တတ္တမပ္ပသိဒ္ဓမိစ္စာဟ-'ကုဏ္ဍလိတ္တာနုတဒေနေ'စ္စာဒိ။ ယထေဝတောဘာယာဓိဋ္ဌာနတ္တေပျုပသဇ္ဇနတောဝ ဆဋ္ဌီ 'ရညော ပုရိသော'တိ, န ဝိသေသနတော 'ပုရိသဿ ရာဇာ'တိ, တထာ သမ္ဗန္ဓာဘိဗျဉ္ဇနကေနာဓိနာ ယောဂေပိ ဝိသေသနတောဝ ဘဝတိ, နာညတောတိ အာဟ-'တတ္ထာ'တိအာဒိ။ ဗျတိရေကမာဟာဒီယတီတိ ကာရကဆက္ကတော ဗျတိရိတ္တတ္တာ သမ္ဗန္ဓော ဗျတိရေကော တံ အာဟာဒီယတိ ဟာပီယတီတိ အတ္ထော, ဥဘယတောတိ သံတော သာမိတော စ, အဓိဗြဟ္မဒတ္တေ ပဉ္စာလာတိ ဗြဟ္မဒတ္တဿ ပဉ္စာလာ သန္တ

တကာ [သာမိနော (ပေါတ္ထကေ)] တိ အတ္ထော, သန္တကာ [သာမိနော (ပေါတ္ထကေ)] ဟိ ပဥ္စာလာ, န သာမိ [နုသံ (ပေါတ္ထကေ)], အဓိပဥ္စာလေသု ဗ္ရဟ္မဒတ္တောတိ ပဥ္စာလာနံ ဗ္ရဟ္မဒတ္တော သာမီတ္ယတ္ထော။

၁၆. ကတ္တု

ကိံ လက္ခဏော-ယံ ကတ္တာကာရကော, ယဿ
ဝိဘတ္တိ, ယံ ပဒနိဒ္ဒေသေ ကတ္တုဂ္ဂဟဏံ ကတံ, ယံ
ကိရိယံ ကရောတီတိ ကတ္တာ၊ ယော ကရောတိ, ယော ဝါ အနုဝတ္တ
ဗ္ဗပဒေသော ဝ သိဒ္ဓေ-ယံ ကတ္တု တေဟာရောတိ ဉာပေတိ, ကေနစိ ပယုဇ္ဇမာနောပိ သကေ ကမ္မေ သယမေဝ ပဓာန
တ္တမနုဘဝတီတိ'ပယုတ္တော တ ပဓာနဘာဝေနာ'တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ စေတ္ထ-

ပဓာနတာယ ယော ကတ္တု ကမ္မဥ္ဇ ကုရုတေ ကို္ရယံ။
သာ ကတ္တာ နာမပ္ပယုတ္တော၊ ပယုတ္တော တတ္ထယံ ဒွိဓာတိ။

တတ္ထ ပုရိသေန ကတန္တိ အပ္ပယုတ္တော, ပုရိသေန ကရောတိ ဒေဝဒတ္တောတိ ပယုတ္တော, နနု ကိရိယာ-ယမဗ္ဗ
ယဝဓာနေန ကရဏာဓိကရဏေ ဟောဝ သာဓ္ယတေ ကတ္တာရာ တု ဒူရဌေန, တထာသတိ ကထမနေကသာဓနေသာဓနီယံ ကိရိ
ယံ ကတ္တာဝ ကရောတိ မုချဘာဝေနာပရေတုဝမုချဘာဝေနာတိ ဝုစ္စတေ-

ကတ္တုတောညေသမုဗ္ဘူတ္ယာ၊ ဝိဝိတ္တာလောစနာဒိနာ [ဝဝိဝေကေစ ဒဿနာတိ တက္ကပဒီယေ၊ ပဝိဝေ
ကေစ ကာရကန္တရာမဘာဝေဒိဿဘော ကတ္တရိကို္ရယာ အတ္ထိ ဘဝတိ ဝိဇ္ဇတိစ္စာအော တိတဋီကာ၊ တ
တိယဟာထာနံဟာတ ၁၀၀၊ နံဟာတ ၂၄၃]။
ဒူရာဒပ္ယုပကာရိတ္တော၊ ကတ္တု တတ္တပ္ပဓာနတာ။

အယမေတ္ထ အတ္ထော "ကတ္တုနော သကာသာ အညေသံ ကရဏာဒီနံ ဥဗ္ဘူတ္ယာ သမ္ဘဝေနစ, တထာဟိ ပသိ
ဒ္ဓကရဏသဘာဝတေပိ ဖရသု ကတ္တာယတ္တဝုတ္တိတာယာဓိကရဏမှ ဝတိ'ဖရသုမှဟိ ဌပေတွတ ဆိန္ဒတီ'တိ, ဝိဝိတ္တ
ဿ ကရဏာဒီဟိ ပုထဗ္ဘူတဿ, ကတ္တုနော ကိရိယာယ အာလောစနေန ဒဿနေန စ 'ဒေဝဒတ္တော အတ္ထိ ဘဝ
တိ ဝိဇ္ဇတီ'တိ [ဝုထဗ္ဘူတဿာနေန အာလောစနေန ဒဿနေနစ ကတ္တုနောဒေဝဒတ္တေနဒေဝဒတ္တံ ဘဝတိ ဝိဇ္ဇ
တီတိ (ပေါတ္ထကေ)], အာဒိသဒ္ဒေန ကရဏာဒိနော (တဒဓိန) ပဝတ္တိအာဒီနံ ဂဟဏံ, ကမ္မာ ကာရကေန ဒူရတော ဥပကာ
ရိတ္တေပိ ကတ္တုယောဝ သပ္ပဓာနတာ သိယာ"တိ, ပုနပိ-

ထာလျာဒီနန္တု ကတ္တုတ္တံ၊ ဟောတေတစေတနာနပိ။
ယတော သဒ္ဒဿ ဝုတ္ယတ္ထေ၊ မိစ္ဆာဝုတ္ယာသေန-နာဒိနာ။

အယမေတ္ထ အတ္ထော "အစေတနာနမ္ပိ ထာလီအသိအာဒီနံ ကတ္တုတ္တမ္ဘဝတိ ယထာဝဏ္ဏိတသပ္ပဓာနတ
တနိမိတ္တာဘာဝေပိ, ကသ္မာတိ စေ ယတော ကာရဏာ အတ္ထေ အတ္တနော အဘိဓေယျေသဒ္ဒဿ ဝုတ္တိ ပဋိပတ္တိ
အနာဒိနာ မိစ္ဆာဗ္ဘာသေနဘဝတိ တသ္မာ ထာလျာဒီနန္တိအာဒိ ပကတံ, ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ "အညထာ သဒ္ဒတ
ထော, အညထာ သဘာဝတ္တော, န ဟိ သဒ္ဒော ဗာဟျေ ဝတ္ထုမှဟိ ဗ္ယာဟရမာပဇ္ဇတိ, တထာဟိ—

အညထေ တဂ္ဂိ သံသဂ္ဂ၊ အဟံ ဒဟောတိ မညတိ။
အညထာ အဟသဒ္ဒေန၊ အဟတ္တော သမ္ပတီယတေ။

ဗာဟျပဒတ္ထဿ သဘာတေ ဝိယ ဟုတတ မိစ္ဆာဗ္ဘာသေန အနာဒိနာ ပန ပဝတ္တေန ဗာဟျေ ဝတ္ထုနို အ
ဝိဇ္ဇမာနေန ကရဏဘူတေန ထာလျာဒီနံ ကတ္တုတ္တံ ဟောတီ"တိ။ အထ စ ပန—

ဝတ္တိစ္ဆာအော ပဝတ္တေဟိ၊ သပ္ပဓာနတ္တ ဟောတုဟိ။
ကတ္တုခမ္မေဟိ ဝုတ္တေဟိ၊ ကတ္တာ သဒ္ဒာဝ ဉာယတေ။

ကေသ္သာမုဋ္ဌဝတ္တာဟိ၊ ဘေဒေန ပရိကပ္ပနေ။
ကမ္မတ္တံ ကရဏတ္တဉ္စ၊ ကတ္တုတ္တံ စောပဇာယတေ။

ဝုတ္တေဟိတိ 'ကတ္တုတောယေသမုဋ္ဌိတ္တာ'စ္စာဒိနာ, သဒ္ဒာတတိ သဒ္ဒေ တေမမ္ဗော ဟောန္တိ၊ တ မာ တ က တ္တုသမ္ဗန္ဓိယထာဝုတ္တဓမ္မဝစနိစ္ဆာယ သဒ္ဒတောဝ ကတ္တာ ပတီယတေ, နိယမေန န ဝတ္တုတောတိ အတ္ထော, အမုဥ္စ ယာ ဝတ္တာဟိတိ ဗုဒ္ဓိယာ တဒာကာရတာယ ပရိဏာမာဝတ္တာဟိ, ဟန္တတ္တာ နာဝတ္တာနန္တိ ကေသ္သေတတ္တ နော ကမ္မတ္တာဒိ ဇာယတေ, အတောယေတစ္စတ္တမသန္တောပိ အင္ဂရောဧနနကိရိယာယ ကတ္တာ ဘဝတိ 'အင္ဂရော ဇာယတေ'တိ, ဝုတ္တံ ဟိ–

ပုရာသဥ္ဇနိတော [ပုရာသဥ္ဇာတိတော] ဘာတ၊ ဗုဒ္ဓယဝတ္တာနိ ဗန္ဓနော။
အဝသိဋ္ဌော သတာယေန၊ ကတ္တာ ဘဝတိ ဇာတိယာက္ကတိ။

သတာ အညေန ဒေဝဒတ္တာဒိနာ။

ကိန္တိ ကရဏံ နာမာတိ အာဟ-'ယော ပနာ'တိအာဒိ, ယောတိ ယော ပဒတ္ထော, ဣမိနာ ဣဒံ ဒီပေတိ "ကရဏဗ္ဗ ပဒေသာယ သုတ္တန္တရာဘာဝေပိ ကရောတ္တနေနေတိ ကရဏန္တန္နဝတ္တတော ပသိဒ္ဓော-ယံ ကရဏတေဟာ ရော"တိ, အတ္တေဒံ ပဋိဘာနံ–

ယံ ဝတ္တုမိစ္ဆိတံ ကတ္တု၊ ကိုရိယာယစ္စန္တသာဓနံ။
ကရဏန္တိ ဒုဝိဓာ ဟောတိ၊ ဗာဟ္ယဗ္ဘန္တရဘေဒတောတိ။

တတ္ထ ယံဝတ္တုမိစ္ဆိတံတ္တာဒိနာ ဣဒံ ဒဿေတိ-"န ဝတ္တုတော ကိဉ္စိ ကရဏံ နာမ အတ္တိ, ဝစနိစ္ဆာဝသေန ပန ပသိဒ္ဓကရဏာနမ္ပိ ဖရသုအာဒီနံ 'ဖရသု ဆိန္ဒတိ, ဖရသုမှိ ဆိန္ဒတီ'တိ ကတ္တုအဓိကရဏတ္တသ္သပိ, ပသိဒ္ဓာဓိ ကရဏာနမ္ပိ တဒနုတ္တာဒိဝိသေသသမ္ဘဝေ ထာလ္ယာ ပစတီ'တိ ကရဏတ္တသ္သပိ ဒဿနတော ဝစနိစ္ဆာတောယေ ဝ ကရဏံ ကာရကံ ဝိညေယျ"န္တိ, တဉ္စ ဒုဝိဓန္တိ အာဟ-'ဒုဝိဓာ ဟောတီ'တိအာဒိ, တတ္ထ အသိနာ ဆိန္ဒတီတိ ဗာဟ ယံ, စက္ခုနာ ပဿတီတ္ယဗ္ဘန္တရံ။ ကိရိယာနိမိတ္တတ္တာ ကာရကန္တိ ဣမိနာ ကာရကသဒ္ဒဿ နိမိတ္တပရိယာယ တ္တမာဟ။ ပကတိ ယာဘိရူပေစ္စာဒော ကိရိယာယာဝိဇ္ဇမာနတ္တာ သမ္ဗန္ဓမတ္တံ ဝိညာယတီတိ သမ္ဗန္ဓလက္ခဏာ ဆဋ္ဌီ သိယာ, သမေန ဓာဝတီတ္တာဒော တု ကိရိယာယ ဝိဇ္ဇမာနတ္တေပိ ကမ္မတ္တံ ဝတ္တုမိစ္ဆိတန္တိ ဒုတိယာ သိယာ, သမံ ဓာဝတိ ဝိသမံ ဓာဝတီတ္တတ္ထော, တထာ ဒွိဓောဏေနာတိ ဒွေဓောဏေ ကိဏာတီတ္တတ္ထော, ပဉ္စကေနာတိ ပဉ္စ ပရိ မာဏသ္သ ပဉ္စကော ပဉ္စကံ ဝဂ္ဂံ ကတွာ ပသတေ ကိဏာတိ ပဉ္စပဉ္စ ကတွာ ကိဏာတီတ္တတ္ထောတိ တတ္တိကကာရေ န 'တတိယာ ဝိဓာနာယောပသင္ချာနံ'ကတံ, တံ ဒဿေတုမာဟ- 'ပကတိအာဒီဟီ'တိအာဒိ, ယတ္ထေသံကရဏဘာဝေ တိ ယသ္သံ ကိရိယာယမေ သမ္ပကတ္တာဒီနံ ကရဏတ္တံ, တံ ကိရိယံ ကထယတီတိ သမ္ဗန္ဓော, သဗ္ဗသ္သေဝ ပဒတ္ထ ဿ သတ္တာဗ္ယဘိစာရတော အာဟ-'ဘူ'က္ကစ္စာဒိ, ပကတိယာဘိရူပေတိ သဘာဝေနာယမဘိရူပေ ဘဝတိ, န တု ဝတ္ထာလင်္ကာရာဒိနေတ္တတ္တော, ကရောတိသ္သ ဂမ္မမာနတ္တေ ပန ပကတိယာဘိရူပေ ကတောတိအာဒိ, တဒာ ကတ္ တရိယေဝ တတိယာ, ယံ ယသ္မာ အညကေတ္တော ကေတမော န ဟောတိ အတောစ ကေတမော ဘဝတီတိ သမ္ဗန္ဓော, နနုစ ဒွိဓောဏ ပဉ္စကာ ကယမ္ပဋိစ္စ ကမ္မဘူတာ ဟောန္တိ ဒွိဓောဏာဒိနာ ကေယတ္တာ တတော ကိမုစ္စတေ'ကယမ္ပဋိ စ္စ ဒွိဓောဏပဉ္စကာ ကရဏာနိ ဘဝန္တီ'တ္တာ သင်္ကိယာဟ-'တထာဟိ'စ္စာဒိ, ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ-"ဒွိဓောဏာဒိသဒ္ ဒေန ဟိ န ဂယ္ဟပုပဂံ ဝတ္ထုမုစ္စတိ, တေဟိ ပန ဒွိဓောဏာဒ္ယတ္ထံ မူလံ တာဒတ္ထိယာ ဘိဟိတန္တိ န ဝုတ္တဒောသာဝ သရော"တိ။

၁၇. သဟ

ယထာက္ကမမာဂမနကိရိယာယ ထူလတ္တဂုဏေန ကေမန္တဒဗ္ဗေန စ သမ္ဗန္ဓံ ဒဿေတုံ 'တံ ယထေ'စ္စာဒိမာ ဟ, ဥဒာဟရဏမတ္တံ ဒဿေန္တောပိ ဣမိနာ အဓိပ္ပာယေနာပိ ဒဿေတီတိ ဝုတ္တံ 'သဗ္ဗတ္ထေဝ တ'တိအာဒိ, ပုတ္ တေန သဟာဂတောတိအာဒီသု အာဂမနာဒိကိရိယမ္ပဋိစ္စ ဒွေဝ ကတ္တာရော ပဓာနာပ္ပဓာနဝသေန, တေသု ပဓာနေ ကာရိယ

သမ္ပစ္စယညာယေန တ ဗဟုလံဝစနေန တ ပဓာနေ ကတ္တရိ ပစ္စယော, ဣတရေ’ကတ္တရိ တတိယာ’တ္ထေဝ တတိယာ
သိဒ္ဓါ, တတော-ယံ ဝစနာရမ္ဘော-နတ္ထကောတိ မညမာနော‌စော ဒေတိ ‘နနု̥ဝိ’စ္စာဒိနာ, တ္တေနာဘိဓိယတေ ပိတေတိ
ပဓာနကတ္တာ, တုလျောပိ ကိရိယာသမ္ဗန္ဓေ ပိတာပုတ္တာနံ ပိတာတ္ရ ပဓာနံ သဒ္ဒစောဒိတတ္တာ, ပုတ္တော-ပ္ပဓာနမ
သဒ္ဒစောဒိတတ္တာ , သဒ္ဒဗ္ဘာဟရာပေက္ခာယ ဟိ ပဓာနာပ္ပဓာနာယ ဝဝတ္ထာနံ, ပိတုရေတတ္ရာဂတာဒိသဒ္ဒသာမာ
နာဓိကရဏ္ဏာ အာဂမနကိရိယာ သမ္ဗန္ဓော သဒ္ဒေနောစ္စတေ, နေတရသ္သ သဒ္ဒသတ္တိသဘာဝတော, တထာ ဝိဓာ ဟိ
သဒ္ဒသ္သ သတ္တိ ယတော ပိတုရေတတ္ရ ကိရိယာ သမ္ဗန္ဓံ သက္ကောတိ ပဋိပာဒေတုံ, န ပုတ္တသ္သ, ဝေဠာဂတောစ̥
စာအော ဧကေဝစနမုပဇ္ဈတေ, အညထာ ဟိ ဗဟုဝစနံ သိယာ, ‘ပိတာ ပုတ္တာ အာဂတာ’တိ။ (ယဒိ) ဝုတ္တနယေန တတိယာ
သိဒ္ဓါ ‘သိဒ္ဓေ သတ္ယာရမ္ဘော နိယမာယ တ ဝိကပ္ပာယ တ’ န စေတ္ထ နိယမော, နာပိ ဝိကပ္ပော, တတော ကိမနေန
ယောဂေနာ တ္ယာသယေနာဟ-‘အပ္ပဓာနေယေဝ’စ္စာဒိ။ နယိဒမေဝမိစ္စာဒိ ပရိဟာရော။ သဟာဘာဝမတ္တံ ဝတ္တုမိင္ဆ တ
တိ ယောဇနာ, သာမတ္ထိယာတိ ဘေအဓိဌာနတ္တာ သဟတ္ထယောဂသ္သ ပုတ္တသ္သာပိ ကိရိယာဘိသမ္ဗန္ဓော ဝိ
ညာယတိ ကထမညထာ သဟတ္ထယောဂေ သိယာတိ ဣမိနာ အတ္ထ ဗလေန။ အတ္ထဂ္ဂဟဏန္တိ သုတ္တေ “သဟ
တ္ထေနေ”တိ အတ္ထဂ္ဂဟဏံ။ ပရိယာယတ္ထန္တိ ပရိတော အယန္တိ အဝဂစ္ဆန္တိ အတ္ထမနေနေတိ ပရိယာယော
အတ္တော ပယောဇနံ ယသ္သာတိ ဝိဂ္ဂဟော, ဧတ္ထ စ ပရိယာယတ္ထမေတတိ နာဝဓာရဏံ, အတောယေဝ ဝိနာပိ သဟ
သဒ္ဒပ္ပယောဂံ တပ္ပရိယာယပ္ပယောဂံ တ သဟတ္ထေန ယောဂေ ဝိဓာနတော အသတ္ယပိ သဟာဒိသဒ္ဒပ္ပယောဂေ
ယတ္ထ တဒတ္တော ဂမ္မတေ တတ္ထာပိ ဘဝတ္ယေဝ တတိယာ။ ဂမ္မမာနေန သဟတ္ထေန ယောက, ယထာ“သ္ယာ
ဒိ သ္ယာနေ”တိ။ (၃-၁) သဟ ပရိယာယေနာတိ သဟသဒ္ဒသ္သ ပရိယာယတော။ ဝိသေသာနုဟအနတောတိ “သဟယုတ္̥
တေ-ပ္ပဓာနေ”တိ (၂-၃-၁၉) ဟဏိနီယ သုတ္တေ ဝိယ အပ္ပဓာနေတိ ဝိသေသသ္သာနုဟအနတော။

၁၈. လက္ခဏေ

လက္ခိယတ္တနေနာတိ လက္ခဏံ သင္ကေတော, ကိန္တံ ကမဏ္ဍလုပ္ပဘုတိ, အတ္တေ ကာရိယသ္သာသမ္ဘတ
တံတစီဟိ ဝိဘတ္တီတိ မညမာနေန ယံဝိဝရဏံ ကတံ ‘လက္ခဏေ ဝတ္တမာနတော’တိ, တမုလ္လင်္ဂိယာတ္တံ ဝဒတိ
‘ယော အတ္တော’ဣစ္စာဒိ, ဝတ္တမာနတောတိ ဝိညာယတိ။ နာမသ္မာ ပစ္စယဝိဓာနပ္ပ သင္ဂတော, ဥပာတ္တောတိ ဂဟိ
တော။ ကစ္စိပ္ပဏရမာပန္နသ္သ လက္ခဏေ တတိယာ ယထာ သိယာ ‘ရုက္ခမ္ပတိ ဝိဇ္ဇောတန’မိစ္စတ္ရ လက္ခဏမတ္̥
တေ မာ ဘဝီတိ ဟဏိနီယေဟိ “ဣတ္ထမ္ဘူတလက္ခဏေ”တိ (၂-၃-၂၁) ဣတ္ထမ္ဘူတဂ္ဂဟဏံ ကတံ, တမ္မနသိ နိဓာ
ယ စောဒယမာဟ–‘နနု̥ဝိ’စ္စာဒိ, ဣတ္ထမ္ဘူတသ္သ လက္ခဏန္တိ ဆဋ္ဌီသမာသော, အာပန္နသ္သာတိ ဘူတသ္သ, သာမ
ညသ္သ ဘေဒကော ဝိသေသော ပကာရော ဝုစ္စတေ, တထာဟိ ‘တိဒဏ္ဍကေန ပရိဗ္ဗာဇကမဒ္ဒက္ခီ’တိ မနုသ္သတ္တသာမ
ညသ္သ ပရိဗ္ဗာဇကတ္တမ္ပကာရော, တမ္ပရိဗ္ဗာဇကော ပတ္တော, တသ္သ တိဒဏ္ဍကံ လက္ခဏံ။ ဥပလက္ခဏတ္တော
တိ ဣမိနာ ဣတ္ထမ္ဘူတသ္သ လက္ခဏတ္တာဘာဝမာဟ, ဥပလက္ခဏန္တိ သင္ကေတော။ နယိဒမတ္ထိစ္စာဒိ ပရိဟာ
ရော, ရုက္ခမ္ပတိ ဝိဇ္ဇောတနန္တိ ဧတ္ထ ကသ္သစိ ဣတ္ထမ္ဘူတသ္သာဘာဝတ ဣတ္ထမ္ဘူတဂ္ဂဟဏေ ပယောဇနံ န
ဒိသ္သတိ တန္နိဝတ္တနတော, ရုက္ခမ္ပတိ ဝိဇ္ဇောတတေတိ ဧတ္ထတု ဣတ္ထမ္ဘူတသ္သ ဝိဇ္ဇုသင်္ခါတသ္သ အတ္ထ
သ္သ သဗ္ဘာဝ တတိယာပ္ပတ္တိယံ တံနိဝတ္တိယာ ယထာဝုတ္တံ ဉာယမန္တရေန နာညံ ကိဉ္စိ ပဋိသရဏမတ္ထီတိ
သညာပယမာဟ-‘အဝသ္သ’မိစ္စာဒိ, အညထာတိ ဧဝမနဗ္ဘုပဂမ္မ ‘ဣတ္ထမ္ဘူတလက္ခဏေ’တိ ဝစနေ ကရိယမာနေ
သတိ, ဣတ္ထမ္ဘူတတဒိနော ဥတ္တရမာသင်္ကိယာဟ-‘နစာ’တိအာဒိ, ဝတ္တုန္တိ ဝစနသေသော, စော-ဝဓာရဏေ, နေဝ သ
က္ကာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ, ဒုတိယာဝိဓာနသာမတ္ထိယာတိ “ပတိပရီဟိ ဘာဂေ စာ”တိ (၂-၉) ကသ္မာ န သက္ကာတိ
အာဟ-‘အတ္ထိ’စ္စာဒိ, အသတိ ဟိ ပယောဇနေ သာမတ္ထိယန္တိ ဘာဝတော။ အထ ကမဏ္ဍလု ဟဏိမ္̥ဟိ အသ္သာတိ အာ
အော တတိယာ ကသ္မာ န သိယာ တ္ယာဟ-‘ကမဏ္ဍလု’ဣစ္စာဒိ, ကမဏ္ဍလုသ္သ သေတသ္သ စ ဥပလက္ခဏ ဘာဝေနာ
နုဟအနတောတိ သမ္ဗန္ဓော, ဣမိနာ ဥပာအတုနော သဝစသိ သတန္တတမာဟ, ဝိသိဋ္ဌာဝယတခေယျေနာတိ ဟဏိ ကမ
ဏ္ဍလုနာ ဝိသိဋ္ဌောဝယတေ, တသ္သာခေယျော ကမဏ္ဍလု တေနာတိ အတ္တော။ ယေနာင္ဂေန ဝိကတေန အင်္ဂိနော
ဝိကာရော လက္ခီယတေ တတော တတိယာ ယထာသိယာတိ ပရေဟိ “ယေနာင္ဂဝိကာရော”တိ (၂-၃-၂၀) အာရဒ္ဓံ, တအာ
ဟ-‘ယေနေ’စ္စာဒိ, တတ္ထ ယသဒ္ဒေန ဝိကတာဝယတေ ဟေတုတ္တေန နိဒ္ဒိဋ္ဌော အင်္ဂသဒ္ဒော စ သမုအာယဝစနော ဥ
ဟတ္တော တေနာဟ-‘ယေနေစ္စာဒိ, နနုစ ကာဏာဒီနံ နိယတဂုဏီနမဘိဓာယိတ္တာ အက္ခိသဒ္ဒသ္သ ပယောဂေ န ယုတ္̥
တော ဗျာဝတ္တိယာဘာဝတတိ, နေသ အောသော, လောကိယော-ယံ သဒ္ဒသ္သ တေဟာရော, လောကသ္သ စ သဒ္ဒပ္ပ
ယောဂေ ဂုရုလဃုမ္ပတ္ယဒယော နတ္ထိ, တထာဟိ လောကေန ‘သီသဟတိ’ပိ ဝုစ္စတေ, ရုက္ခော သီသဟတိပိ, ယသ္သ တု

တတ္ထာဒရော, သော-ကွိသဒ္ဒံ ပယုဇ္ဇတေဝ, အထတ သာမညုပက္ကမေ ဝိသေသော ပယောဂမရဟတိ, အက္ခိ(နာတိ) ဟိ ဝုတ္တေ သန္ဒေဟော သိယာ 'ကိမဿ ဝတ္တမြိစ္ဆိတ'န္တိ တတော ကာဏောတိ ဝုစ္စတေ, နာက္ခိနာ နိရူပယတိ သောဘနောတိ, ကိစ္စရဟိ ကာဏောတိ, အက္ခိကာဏမဿေတ္ထာအေ ကဿာ န သိယာတိ အာသင်္ကိယ'ကမဏ္ဍုလု ဟာဏိမှဟိ အဿာ'တ္ထတ္ရ ယော ဝုတ္တော ပရိဟာရော, တ မေတ္တောပဒိသန္တော အာဟ-'ဟေဋ္ဌာ ဝိယ အပ္ပသင္ ဂေါ'တိ။

၁၉. ဟေတု

ကိသ္မိဉ္စိ ဖလေ ဒိဋ္ဌသာမတ္ထိယေတ္တေ ဟေတု နိရုဋ္ဌော်ဟာ။ ဧကတ္ရ ဟိ ဒိဋ္ဌသာမတ္ထိယောတ္တော တံယောဂ္ဂ တာယ ကာရိယ (မ)ကရောန္တောပိ ဟေတု ဝုစ္စတေ သတိ သဟ ကာရိန္တုသတိ စ ဝိဓုရပ္ပစ္စယော ပဟ(တ) တော, တေန ကာရိယဿ ဗ္ဘာဝိစာရော, တေနေတဟ- 'အနိပ္ဖာဒယန္တောပိ'တိ, ကာရဏေ တတိယာယာဘာဝေ ကာရဏမာ ဟ- 'တက္ကိရိယာယောဂ္ဂတာမတ္တေ'စ္စာဒိ။

၂၁. ဂုဏေ

ဥပါဓိ ဝိသေသနံ, ပရာင်္ဂဘူတေတိ ပရဿ ဗန္ဓတ္တာ(ဒိနော) ဝိဓာနာ ယာင်္ဂဘူတေ ဇဋ္ဌတ္တာဒိဟေတုမှဟီတိ အ တ္တော, ဣမိနာ ဂုဏသဒ္ဒော ယမပ္ပဓာနဝစနောတိ ဝဒတိ, ယဉ္စာပ္ပဓာနံ တမ္ပရာင်္ဂဘူတန္တိ ဂုဏေတိမဿ 'ပရာင်္ဂ ဘူတေ'တိ အတ္ထမာဟ, ယဥ္ဟိ ပရတ္ထမုပဟာဒိယတေ တဒပ္ပဓာနမနု တဒရူပေနောဟာဒိယမာနတ္တာ, ယထာ 'ဇဋ္ဌတ္တာ ဗဒ္ဓော, ရုက္ခော ယံ သီသ ပတ္တာ, အဂ္ဂိ ဇော္ဇ ဓုမတ္တော'စ္စာဒိ, တေနေတဟ-'ပရတ္ထရူပဟပန္န'န္တိ, တဝိဓာနန္တိ "ဝိ ဘာသာ ဂုဏေ-ထိယံ''န္တိ (၂-၃-၂၅) ဇဝံ ဝိဓာနံ, ဣတ္ထိယန္တိအာဒိနာ ပဉ္စမီရူပဿပိ အဘိမတဘာဝံ ဒဿေတိ, တေ နေတဟ-'ဥဘယတ္ထာ'တိအာဒိ, နနု 'တော ပဉ္စမျာ''တိ (၄-၉၅) သုတ္တေန တဒ္ဓိတပစ္စယန္တဿ ကထံ ပဉ္စမျ န္တတာ တ္ထာသင်္ကိယာဟ-'ပဉ္စမိနိဒ္ဒေသေ' ဣစ္စာဒိ, ဣမိနာ သုတ္တေန ပဉ္စမိယာ ဝိနာတိ ယောဇနာ, တ ပဉ္စမိယာ ဝိဓာ နတော တတိယာရူပေနပိ ဘဝိတဗ္ဗန္တိ စောဒနမနသိ နိဓာယ ပဉ္စမျ အာဟရဏေယေဝ ကာရဏံ တတိယောအာဟရဏာသ္ သ စ ပဌမောအာဟရဏာနုသာရေနာနု မန္တဗ္ဗတဉ္စဒဿေန္တော အာဟ 'ပဉ္စမျာယေဝိ'စ္စာဒိ, အဘာဝေန သဒ္ဓာရနိ ရောဓနောတိ တတိယန္တရူပဟနိ။

၂၂. ဆဋ္ဌီ

သမ္ဗန္ဓဝစနိစ္ဆာယေဝေတ္ထ ဆဋ္ဌီ သိဒ္ဓါတိ အာသင်္ကိယာဟ-'ဟေတုမှဟိ'စ္စာဒိ, ဟေတုမာဟ-'တံ ယောဂ္ဂတာ' ဣစ္စာဒိ, သဒ္ဒသတ္တိသာမတ္ထိယာတိ သဒ္ဒသတ္တိသင္ခာတာယ သာမတ္ထိယာ, တမေဝ ဖုဋ္ဌယတိ 'ယတ္ထ'ဣစ္စာဒိနာ, ဟေတ္ဝတ္ထတစကေဟိ အန္တရေနာတိ သမ္ဗန္ဓော, သမာနာဓိကရဏေဟီတိ ဟေတ္ဝတ္ထသမာနာဓိကရဏေဟိ ဥဒရာ ဒီဟိ, တဇ္ဇောတနာယာတိ ဟေတ္ဝတ္ထဇောတနာယာလန္တိ သမ္ဗန္ဓော, ဗ္ဘတိရေကေန တု ဟေတ္ဝတ္ထတော တပ္ ပဝတ္တိမာဟ-'ယတ္ထ ပနိ'စ္စာဒိ, ဟေတ္ဝတ္တေဟိပိစ္စာဒိနာ သာမတ္ထိယမုပဒဿိတံ 'ဝသေ ဓမ္မဿ ဟေတုနော'တိ တတ္တောအာဟရဏံ။

၂၃. သဗ္ဗာ

နာမဘူတေဟီတိ သဗ္ဗာဒီသု ကေစိ ကေသဉ္စိ ယဒိ နာမာနိ သိယုံ တေဟိ, အပ္ပဓာနဘူတေဟီတိ ပိယသဗ္ဗာဒီဟိ, ကိမ္ ပယောဇနန္တိအာအေ ပယောဇနသဒ္ဒော "ပယောဇနံ ကာရိယဟေတူသု"တိ နိဃဏ္ဍုတော ဟေတုဝစနော။

၂၄. စတု

ယဿ သစေတနာယာစေတနာယ တ ကဿစိ, ပူဇာနုဂ္ဂဟကာမတ္တ မန္တရေန သမ္မာပအနံ န သမ္ပဝတီတိ အာဟ-'ပူဇာ' ဣစ္စာဒိ, တေနာတိ ယထာဝုတ္တေနတ္တေန, စာဂင္ဂန္တိ ဒအာတိနော အနကိရိယာယ ကမ္မေန သမ္ဗန္ဓု မာနဉ္စာဂကာရဏံ, ဣအနိ သမ္ပအနလက္ခဏံ သပ္ပဘေဒမာဝိကာတုကာမော အာဟ-'တဒိဒ'မိစ္စာဒိ, နနိရာကရောတိတ္

ယ နိရာကရဏံ, အာရာဓယေတီတ္ယာရာဓနံ, အဘ္ဘနုဇာနာတီတ္ယဗ္ဘနုညံ, တေသံ ဝသေန, ဣမ ဿမ္ဗန္ဓန္တိအာ ဝုတ္တံ ကထိတံ, ကေတေတိ အာဟ-'ရက္ခာယာစကာဒိက္ခာတေ'တိ, ရက္ခာဒိကံ တံ သမ္ဗန္ဓံ ဝိဘာဂေန ဒဿေတုမာဟ-'တတ္ထ ဟိ'စ္စာဒိ, အဇ္ဈေသနေနာရာဓနေန သမ္ဗန္ဓံ ဘဝတီတိ သမ္ဗန္ဓော, အနုမတိယာ အဗ္ဘနုဇာနေန, ဝိဇ္ဇမာနေယ္ယနိရာက ရဏော ဘိက္ခုနော-မိကမနုမတဿ္ဓိပ္ပာယေနာဟ-'သော' ဣစ္စာဒိ။

၂၅. တာဒ

ပယောဇနပရိယာယေ အတ္ထသဒ္ဒေ သတိ ဣဒန္တိ ပယောဇနံ ပရာမဋ္ဌံ သက္ကာတိ 'တဿေဒ'န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ, တသဒ္ဒေနေတ္ထ ဝိကတိယာတိသမ္ဗန္ဓော, အတ္ထသဒ္ဒေန တု ပကတိယာ, အတ္ထ ကထနမေတန္တိ ဣမိနာ ဝစနိ စ္စာယ မေတိသ္သံ နတ္ထိ သမာသောတိ ဒီပေတိ, ဝိဂ္ဂဟေ တဿိမ္မိမဿ္မာယေဝ နိဟတနာ သမာသော ဒဋ္ဌဗ္ဗော,သော ဝိ ကတိသင်္ခာတော အတ္ထော, ပကတိတ္ဝဥပဒတ္ထေနာကိဒ္ခိပီယတေ, တတော တဒတ္ထသဒ္ဒတော, ကောယံ တဒတ္ထ ဘာဝေ စ္စာဟ-'တဒတ္ထဘာဝေ နာမာ'တိအာဒိ, နိမိတ္တံ ယူပဟဒိဝိကတိ, နိမိတ္တီအရုအာဒိပကတိ တသဒ္ဒေနာတ္ထ သဒ္ဒေန စ ဂဟိတာ, တေသံ သမ္ဗန္ဓော တဒတ္ထသဒ္ဒဿ ပဝတ္တိနိမိတ္တံ တဒတ္ထဘာဝေ နာမာတိ အတ္ထော, ဟေ တု ဟေတုမန္တဘာဝလက္ခဏော သမ္ဗန္ဓော နာမာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ, ပဓာနာဝဇ္ဇေဒဂုဏသ္မာတိ ဝိဓိယမာနတ္တေန ပဓာနဿ ပုရိသဿ အာဇ္ဇေဒကာ ဝိသေသကာ ဂုဏာ, ယဥဟိ ဝိဓိယတေ ဉာပီယတေ တမ္ဗဓာန, မိတရမပ္ပဓာနမနုဝ ဇ္ဇမာနတ္တာ, ယအာ ဥပဟဒီယတေတိ ဝတ္တ ဥပဟဒီယမာနပ္ပကာရံ ဒိဋ္ဌန္တေန ဖုဋ္ဌယိတုမာဟ-'ယထာ'ဣစ္စာဒိ, ယူပေဟ နိ မိတ္တံ ယဿ အရုနော တံ တထာ ဝုတ္တံ နာညနိမိတ္တန္တိ ယအာ နိမိတ္တဝဇ္ဇေဒကတ္တေနုဟဒီယတေ တအာ နိမိတ္တ တသဒ္ဒတော၀ စတုတ္ထီ သမ္ဗန္ဓော, တတော အညနိမိတ္တတော, နိမိတ္တနိမိတ္တိနံ သမ္ဗန္ဓဿ အဘိမုခဘာဝေန တတ္တော၀ နိမိတ္တေ ပဝတ္တီတိ သမ္ဗန္ဓော, နိမိတ္တသဒ္ဒတော ဟေတုတတိယာပိ နာသင်္ကနီယာတိ သမ္ဗန္ဓော, ကာရဏမာဟ-'နိမိတ္တ' [ဟေတု] ဣစ္စာဒိ။ ဉာဘယတ္ထာတိ ယူပဟယ ဟကာယာတိ ဉာဘယတ္ထ။

ပိဏ္ဍိယမာနာ ကိံ သဒ္ဒာဒိဝစနီယာ ပရော သာဒုအာဒိကော ယော-တ္တော သော အညော ကတ္တာ ယဿ သော အည ကတ္တုကော-ဘိလာသော, အဘိလာသော ရုစီတိ ဣမိနာ ဒိတ္ထာဒ္ဓနေကတ္ထန္တောပိ ရုစိသဒ္ဒော-ဘိလာသေ ရုဋ္ဌော ဝ ဂယှတီတိ ဝဒတိ, သာ ရုစိ အတ္တော-ဘိဓေယ္ယော ယေသံ ဘေ တဒတ္ထာ, တေသံ သမ္ဗန္ဓိနော ပိဏ္ဍိယမာနဿ, ဣမိနာ စ ကိဋ္ဌာပိ ရုစိရယံ ယဿုပ္ပဇ္ဇတေယော တ တဿာ ဇနကော, တေသမုဘိန္နမ္ပိ အတ္ထိ, တထာပိ ယဿုပ္ပဇ္ဇတေ သော၀ တဿာဓိကရဏံ, အဇနကောပိ သော တာယ သံသတ္တောတိ တဿေ၀ ပိဏ္ဍိယမာနဿ သမ္ဗန္ဓ သညာ, နတုဇနကဿ တာယာသံသတ္တဿာတိ ဒီပေတိ, ဣဓာတိ ဣမိနာ သက္ကတေ ဥအာဟရဏာနမသမာနရူပကံ ဒ ဿေတိ, ဣမိနာ စ ဥအာဟရဏာနမသမာန ရူပတ္တမေ၀ စတုတ္ထိဝိဓာနေ ကာရဏံ, အညထာ ဆဋ္ဌီယေ၀ တေဟိပိ ဝိဓိ ယေယျ ကာရဏာသမ္ဘတ [ကာရဏာသမ္ဘာတ] ဟိ ဒီပေတိ, ဤဒိသဿ ပစ္စုဒာဟရဏ(ဿ) ဘာဝေ ကာရဏမာ ဟ-'အနညကတ္တု ကတ္တာ-ဘိလာသဿာ'တိ, ပရေသမိဒမ္ပစ္စုဒာဟရဏမ္ဘဝတု ဣမ ကထန္တိ အာဟ-'ဣဟတ္ဝိ'စ္ စာဒိ, တ္ဝန္တိ အတ္တမတ္တေ ပဌမာယေ၀, သမ္ဘဝေ ကာရဏန္တရမာဟ-'အထတ'တိအာဒိ, နတ္ထိ အညော ကတ္တာ ယဿ သာ သာ အနညကတ္တုကာ ရုစိ, ဘာယ ရုစိယာ သမ္ဗန္ဓိနော ပိဏ္ဍိယမာနဿ သမ္ပဒာနသညံ ယေ ပန ဣစ္ဆန္တီတိ သ မ္ဗန္ဓော, ယေ ပန အာဟု စာတိသမ္ဗန္ဓော, ဥပ္ပဇ္ဇနမုပ္ပတ္တိ, ကဿ ဥပ္ပတ္တိ, ရုစိယာ, ဥပ္ပတ္တိယာ အာဓာရော ဥ ပ္ပတ္တာဓာရော'ဒေဝဒတ္တာယ ရောစတေ'စ္စာဒော ဒေဝဒတ္တာဒိ ဥပလက္ခေတီတိ ဥပ္ပတ္တာဓာရောပလက္ခဏံ ဝစနံ, တွေ ရုစိယာ ဥပ္ပတ္တာဓာရောပလက္ခဏမေ၀ ဝစနန္တိ သာဝဓာရဏ မတ္တော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ သဗ္ဗေသံ တဏ္ဍာနမဝ ဓာရဏဖလတ္တာ, တေန ပိဏ္ဍိယ မာနဝစနမဘိလာသဿ အညကတ္တုကတာသန္ဒဿနပရံ န ဟောတီတိ ဖ္ဃဝစ္ဆိန္န မ္ဘဝတိ, တေသံ ကစ္စာယနဿ စေဟာပိ ပသဇ္ဇတီတိ သမ္ဗန္ဓော, ဣဟာပီတိ တ္ဝမိတိ တွောပိ, အညထာသိဒ္ဓတ္ တာတိ အတ္ထမတ္တေ ပဌမာယ ဧဝ သိဒ္ဓတ္တာ, ဝစနဿာတိ ဥဘိန္နမ္ပိ စတုတ္ထိဝိဓာနဝစနဿ, အတိပ္ပသင်္ဂေ စာတိ "ကဿ တ တ္ဝံ ခမ္မံ ရောစေသိ"တိအာဒေ တတတိ အနဘိမတဠာနပ္ပတ္တိစ။

ဓာရိပ္ပယောဂေတိ ဓာရိဓာတုနော ပယောဂေ, ဥတ္တမိဏော အဓမိဏောတိ ဓနိကဂဟေတူနံ ရုဋ္ဌဟိတ္ယာဟ-'ဥတ္တ မိဏော ဓနသာမီ'တိ, ဥတ္တမိဏမဿာတိ ဥတ္တမိဏော, ဓာရယတီတိမဿုတ္တမာဟ-'ဝဟတီ'တိ, ဓာရိတောတိ ဓာရံ ဓာတုတော။ သုတ္တန္တရေန (တံ တံ) နိယမေန နိယမိတာနံ တေသံတေသံ သမ္ဗန္ဓနသညံ ဝိဓာယ စတုတ္ထိ ဝိဟိတာ ပရေ ဟိ, တအာဟ 'သိလာဃ ဟနုဋ္ဌာသဟန'မိစ္စာဒိ, သဗ္ဗတ္ထ ယောဂသမ္ဗန္ဓေ ဆဋ္ဌီ, ဉာပေတုန္တိ သိလာဃာဒိကေ ဗော

ဓေတုံ, ကုစ္ဆိတောတိ အတိမတော။ တဒတ္ထတစီနုဋ္ဌ ဓာတူနံ သင်္ဂဟဏတ္ထံ ‘ကုဓေဒုဟိသ္သောသူယတ္ထာန’န္တိ ဝုတ္
တံ, ယမ္ပတိ ကောပေတိ ကွမိနာ ကောပဿ ဝိသယမာဟ, ယဿာတိ ကွမိနာ ယံကာရကန္တိ ဝုတ္တမေဝ ပရာမသတိ,
ယဿာတိ ရာဇာဒိနော, ပုစ္ဆတီတိ ပုစ္ဆိယတေ , တေနေဝ ဝက္ခတိ-‘ယဿ သမ္ဗန္ဓိ သုဘာသုဘံ ပုစ္ဆတိ နေမိတ္
တိကော’တိ, ယောစာနုကူလတ္တမ္ဘ ဇတီတိ ကွမိနာ ကွဒံ ဒဿေတိ “ပတိပုဗ္ဗကော အာပုဗ္ဗကောစ သုဏောတိ အဗ္ဘုပ
ဂမေ ပဋိဇာနနေစ ဝတ္တတေ, ယအာယမဗ္ဘုပဂမော ပတ္ထနာ ပုဗ္ဗတော ဘဝတိ တအာ ပတ္ထနာယ ကတ္တု ပတ္ထယိတု
နော စတုတ္ထီ ရူပမ္ဘဝတိ, ယအာတ္ဝပတ္ထတမ္ပိ ကေဝလမာနုကူလျေန ဝတ္တမာနံဒိသ္ဝတ ဒေယျမဗ္ဘုပဂစ္ဆန္တိ
ကွဒမိဒံ တေဒဿာမာတိ [ကောပိဿသာမာတိ (ဟေတ္ထကေ)] တအာနုကူလျေန ပဝတ္တနသင်္ခာတာယ ကိရိယာယ
ကတ္တုနော စတုတ္ထီရူပမ္ဘဝတီ”တိ, ကွမိနာ စ ဟဏိနိယဝုတ္တိကာရဿ ဇယာဒိစ္စဿမတေ ဗ္ယဘိစာရမာဟ,
သော ဟိ “အဗ္ဘုပဂမော နာမ ပရေန ပတ္ထိတဿ ဘဝတိ တတ္ထ ပတ္ထယိတုယေဝ စတုတ္ထီရူပမ္ဘဝတီ”တိ ဝဒ
တိ, ပုဗ္ဗဿာကိရိယာယ ယော ကတ္တာတိ ဝေဒတဗ္ဗေန ဝိဟိတထုတိကကရဏ သင်္ခာတာယ ဉဿာဟာနုဇာနနတော
ပုဗ္ဗဘူတာယ ကိရိယာယ ယော ကတ္တာ ဟောတာ ဟေတာ စ, သဗ္ဗတ္တာပိ‘တဿာ’တိ ကွဒံ ‘စတုတ္ထီယာယဒဘိမတံ
ရူပ’န္တိကွမိနာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ, ဆဋ္ဌိယာ သဗ္ဗဗ္ယာပိဘာဝမာလမ္ဗ ဓေန္တိ အတိဒေသောတိ အာဟ ‘ဓေန္တိ’တိအာဒိ,
ရူပသာမျတော ပန တာဒတ္ထိယတ္ထသဗ္ဘာတစ ယထာယောဂံ တာဒတ္ထ္ဟ စတုတ္ထီပိ န ဝိရုဇ္ဈတိ, ဝက္ခတိ
ဟိ‘တာဒတ္ထ္ဟ ဝစနိစ္ဆာယန္တု ‘ကွစ္စာဒိနာ, ကုစ္ဆိတော ရာဇာ, ကမ္မ ဝစနိစ္ဆာတိ ကွမိနာ ဝစနိစ္ဆာယ ပဓာနတ္
တမာဟ။ ဝစနိစ္ဆာဘိမုခတ္တာ သဗ္ဗေသံ ကာရကာနံ, အပ္ပစုရပ္ပယောဂတ္တာတိ အဗဟုပ္ပယောဂတ္တာ, ဟနုတေ အပန
ယတိ, ဉပတိဋ္ဌတေ ဉပဋ္ဌာနံ ဉပဂမနံ ကရောတိ, ပိဟယန္တိ ပတ္ထေန္တိ, ကုဇ္ဈ အမရိသံ ကရောတိ, ဒုဟနာဒယော
ကောပပ္ပဘတ နာနန္တရေန တေ သမ္ဘဝန္တီတိ ဒူဘာဒယောပျအာဟဋ္ဌ “ဗျဋ္ဌနေ ဒီဃရဿာ”တိ (၁-၃၃) ရဿ္
သေ အပရဇ္ဈာမိ, ကွဿယန္တိ နသဟန္တိ, အာရဇ္ဈတိ ပုစ္ဆိတော နေမိတ္တိကော ဉပပရိက္ခတိ, ဘာဒတ္ထ္ဟံ ဝိဘာ
ဝေတိ ‘ယဿေ’စ္စာဒိနာ, ပရိယာ လောစေတိ ဉပပရိက္ခတိ, ကိံ လက္ခဏော-ယမနိယမောစ္စာဟ-‘နာဝဿ’မိစ္စာဒိ,
ယာစိတုဿာယေဝ [ယာစိတုယေဝ (ဟေတ္ထကေ)] ဆဋ္ဌီတိ နာဝဿမယန္နိယမောတိ အတ္ထော, ကုတောစ္စာဟ-‘သ
မ္ဗန္ဓေ’စ္စာဒိ, အညဿာပီတိ အယာစိတုတောအပိ, ထုတိကရဏဿ ကတ္တုဘူတာ ဟောတာဟေတာရော ဉဿာဟ
နာနုဇာနနာနံ ကမ္မံ ဟောတီတိ အာဟ-‘ပစ္စနုပုဗ္ဗဿ ဂိဏာတိဿ ကမ္မေ’တိ။ ဟောတုဟေတုသဒ္ဒေဟိစ္စာဒိနာ ဟေ
တုသဒ္ဒဿပိ ဆဋ္ဌီရူပံ ဒဿိတံ, ဝုတ္တိယန္တု ‘ဟောတု ပတိဂိဏာတိ’စ္စေဝ ဟဍော ဒိဿတိ, ဟောတ္ဝဝမ္ပိတ္ထ
မ္ဟာကမတ္ထောရပေက္ခာ, ဉဿာဟယတီတ္ထတ္ထေ ဂိဏာတိ အန္တောဂတဏျတ္ထော။ အနာတအောတိ နာတအန္တ
ဒိဝဇ္ဇီတော။ ဧတ္ထ ပန တထာ ပဋိသေဓာဘာဝေပိ ဗဟုလာဓိကာရတော ‘န တံ နာဝမ္မညေ နတံ အန္နမ္မညေ’စ္စာဒိ ဘဝ
တိ, အတ္ထေဝ ဟိ ဗဟုလာဓိကာရတောတ တိပ္ပသင်္ဂာဘာဝတေ, ပဌမန္တံ ရူပန္တိ မညမာနောတိ ပဌမန္တံ ရူပံ, ဧတ္ထစ
ယအာ တိဏာဒိတောပိ ခိကံသိယတေ တအာ နိန္ဒာဝဂမော, တတ္ထ စ နိယောဂတော ဝ နဥယောဂေ ဉထာနုပ ပတ္တိယာ
တိ သပ္ပဋိသေဓမုအာဟဋ္ဌံ ‘န မညမာနော’တိ, အဝဓိမ္ဟိယေဝ ပဋ္ဌမီတိဏာတိ, နဥယောဂေဝ နိယောဂတော နိန္ဒာဝဂမာ တိ
ဏာန္တိ ကမ္မေယေဝ ဒုတိယာ, အထတ သတီပိ နိန္ဒာဝဂမေ ဝစနိစ္ဆာတော သဝိသယေယေဝ ဒုတိယာ, သမ္မုတိပ္ပယော
ဂေတိ သမ္မုတိသဒ္ဒဿ ပယောဂေ, စတုတ္ထိံ ကုစ္ဆန္တီတိ မတ္တာယာတိ ဧတ္ထ စတုတ္ထိံ ကုစ္ဆန္တိ, ပုန ရုတ္တ
တ္တေ ကာရဏမာဟ-‘အထ သောတိဝိဇ္ဇမာနတ္တာ’တိ, စတ္တဿ ကုက္ကုရဿာတိအာဒိသုတ္တေ “အထ သော”တိ
ဟဋ္ဌဿ ဝိဇ္ဇမာနတ္တာ ‘ဘိယျောသော မတ္တာယာ’တိ ဧတ္ထ သောကာရော ပုနရုတ္တောတိ အဓိပ္ပာယော, စဂ္ဂဟ
ဏေနာတိ “သိလာဃဟနု။ပေ။ သတ္တမျတ္ထေသုစာ”တိ သုတ္တေ စဂ္ဂဟဏေန, စတုတ္ထီဘိမတာတိ “နမော ယော
ကဒိသ္ဝပိစာ”တိ သုတ္တေန။

၂၆. ပဋ္ဌ

အဝဓိယတေ ဝိသိလိဿတေ တေသ္မာတ္ယဝဓိ, အဝပုဗ္ဗာယ ဓာဓာတုတော အဝဓိမ္ဟိ“အာဓာတ္ဝိ”တိ (၅-၄၅) ကွ။

ယတော-ဝဓိယတေ ကိဥ္စိ၊ ကွိယာပုဗ္ဗံ ကုတောစိပိ။
စလဥ္စာစလမညဥ္စ၊ တံ ဝဒန္တ္ဝဝဓိမ္ဗုဓာ။

ဧတ္ထာယမတ္ထော “ယတောကုတောစိပိ အတ္ထော ကိဥ္စိ ဝတ္ထုအဝဓိယတေ သံယောဂဿ တ ကိရိယာနိမိတ္တံ
ဂမနအနာဒိကိရိယာပုဗ္ဗံ ဝိသိလိဿတေ သယံ တ အပေတိ အညေန တ ဝိသုံ ကရိယတေ, တမေဝံဝိဓံ စလဥ္စာ စလဥ္စ ဝိ

သိလေသပရိစ္ဆေဒဘူတံ ပဒတ္ထမဝိဓိ ဝဒန္တိ ဗုဓာ တဗ္ဗိဒုနော''တိ, တံ ယထာ ဓာဝတာသ္သာ ပုရိသော ပတတိ, ပုရိသံ ဟာတေတိ တ, ရက္ခာ ပဏ္ဏံ ပတတိ, ပဏ္ဏံ ဟာတေတိ တတိ, သောစ တိဓာပ္ပစ္စတေ ဝိသယဘေဒေန, ယထာ–

နိဒ္ဒိဋ္ဌဝိသယော ကောစိ၊ ဥပာတ္တဝိသယော တထာ။
အနုမေယ္ယဝိသယော စာတိ၊ တိဓာဝဓိ သမီရိတောတိ။

တတ္ထ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ ဝစနောပနီတာ ကိရိယာ ဝိသယော ယတ္ထ သော နိဒ္ဒိဋ္ဌ ဝိသယော ဝဓိ, ယထာ-'ကမသ္မာ အာဂ တော'တိ, ဥပာတ္တာဇ္ဈာဟဋ္ဌာ ကိရိယာ ဝိသယော ယတ္ထ သော ဥပာတ္တဝိသယော, ယထာ-'ဝလာဟကာ ဝိဇ္ဇောတ တေ'တိ, ဝလာဟကာ နိက္ခမ္မ ဝိဇ္ဇောဘတေတိ အတ္ထော, အနုမေယ္ယာ ကိရိယာ ဝိသယော ယတ္ထ သော အနုမေယ္ ယဝိသယော, ယထာ'မာထုရာ ပာဋလိပုတ္တကေဟိ အဘိရူပတရာ'တိ, ဧတ္ထ အဘိရူပဂုဏေန ဥက္ကံသနမနုမေယ္ယံ, အတောယေဝေတ္တာယမေဝ သညာ ပရိပ္ပုဋ္ဌာ ဝိညာယတီတိ န ကာစိဒိဟ သညာ ပရိဘာသိယတေ ဗ္ယာမောဟကာရိဏီ, အထာဝဓိသ္မာတိ ဝုစ္စမာနေ 'ပဒတ္ထာဝဓိသ္မာ'တိ ကုတော-ဝသီယတေ ယေနေဝံ ဝိဝရဏံ ကတန္တ္တာသင်္ကိယာဟ-ပ အန'မိစ္စာဒိ။ ယထာ ကမသ္မာတိအာဒိနာ ဣဒံ ဒီပေတိ ''န ကေဝလံ ကာယသံသဂ္ဂပုဗ္ဗကောဝ ဝိသိလေသော, ကိဥ္စရဟိ ဗုဒ္ဓိသံသဂ္ဂပုဗ္ဗကောပိ, အတ္ထိ စေဟ ဗုဒ္ဓိသံသဂ္ဂ ပုဗ္ဗကော, တထာဟိ စောရေဟိ ဘာယတိတ္ယာအော ယော (ဘယ)ပေက္ ခဏာ သီလော ဘဝတိ, သော ယဒိ မံ စောရာ ပသ္သေယ္ယုံ, ဓုဝံ မေ မရဏန္တိ ဝိစာရေန္တော တေ ဗုဒ္ဓိယာ ပပ္ပောတိ ပပ္ပု ယ္ယ စ တတော နိဝတ္တတေ, တထာ စောရေဟိ တာယတိတ္ယာအော ယော ဧကေသ္သ မိတ္တော ဘဝတိ သော ယဒ္ဒေတံ စောရာ ပသ္သေယ္ယုံ ဓုဝမဿ မရဏန္တိ ပဿန္တော တေ ဗုဒ္ဓိယာ ပတ္ တ တတော နိဝတ္တယတီတ္ယဝဓိတ္တာ အဝ ဓိသ္မာဝ သဗ္ဗတ္ထ ပဥ္စမီ''တိ, ပရေဟိ ပန ဧတာဒိသေသု သဗ္ဗတ္ထ ပဋိပတ္တိဝိသေသာနုဂ္ဂဟာယ သုတ္တေဟေဝ ပပ ဉ္စော ကတော, ဣဓ ပန သာမညဝစနေနေဝ သိဒ္ဓတ္တာ တဒနုဂ္ဂဟာယ ဥဒာဟရဏေဟေဝ ပပဉ္စိတံ, ဘီတိဘာယနတ္ ထာနန္တိ ဘီတိ တာယနာနံ အတ္ထော ယေသံ တေ ဘီတိတာယနတ္ထာ တေသန္တိ အတ္ထော, နနု ဘီတ္ယတ္ထာနံ ပ ယောဂေ ဘယဟေတု သမ္ဘဝတိ နတု တာယနတ္ထာနန္တိ, နေသ ဒေါသော, တာယနဥ္ဟိ ရက္ခနမုစ္စတေ [သာယနာဟိ ရက္ခနမုပ္ပဇ္ဇဘေ (ဟေတ္တကေ)] တဥ္စ ဘယဟေတုတော ဝေတ္တာဟ-'ယော ဘယဟေတု'တိအာဒိ, ဣမိနာ စ ''ဘီ တ္ယတ္ထာနံ ဘယဟေတု''တိ (၁-၄-၂၅) ဟဏိနိယာနမဟာအနသညာ သုတ္တမ္ပဋိက္ခိပတိ, တတောတိ ဘယဟေတု တော, တေသန္တိ ဘယတာယနာနံ, ဘယမနိဋ္ဌဟတသက္ကာ, ဥတ္တာသောတ္ယတ္ထော, တာယန မနိဋ္ဌဟတတော ပရိ ရက္ခနံ, ယထာ ဒဿနံ ဟောန္တေတတီမိနာ ဝစနိစ္ဆာယေဝ ပဓာနတ္တမာဟ, ကော ဟိ လောကိယံ ဝစနိစ္ဆမတိဝတ္ တိတုံ သက္ကောတိ, တထာဟိ သဗ္ဗေဝ ဒဗ္ဗာဒယော သဗ္ဗကာရကသတ္တိယုတ္တာဝ, တတ္ထာယံ ကာရကဝိဘာဂေ ဝစနိစ္ ဆာဝသေနေဝ, တံ ယထာ 'ဝလာဟကော ဝိဇ္ဇောတတေ, ဝလာဟကေန ဝိဇ္ဇောတတေ, ဝလာဟကေ ဝိဇ္ဇောတတေ'တိ။ ပရာပုဗ္ဗဿာတိအာဒိနာ ''ပရာဇိဿာသယ္ဟော''တိ (၁-၄-၂၆) သညာသုတ္တံ ပစ္စက္ခာတိ, အသယ္ဟော အတ္ထော တိ သဟိတုံ အဘိဘဝိတုမသမတ္ထော အတ္ထော, အဇ္ဈေနသကာသာက္ကစ္စာဒိနာ ဥဒာဟရဏတ္ထမာစိက္ခတိ, နနုစေဝမ တ္ထံ ဝဒတာ ယညဒတ္တဿာသယ္ဟတ္တံ ဝုတ္တံ, တံ ကထံ အဇ္ဈယနဿာသယ္ဟတ္တံ, ယေနာသယ္ဟတ္တာသ် သာဝဓိတ္တံ ပဋိဟဒယတိ တ္ယာသင်္ကိယာဟ-'ယညဒတ္တာနဘိဘတေ'စ္စာဒိ, အသယ္ဟောဟာတီမဿ ပစ္စုဒာဟရဏံ ပ ဋိဟဒယတိ 'ယော ပနိ'စ္စာဒိ။ ''တရဏတ္တာနမိစ္ဆိတော''တိ (၁-၄-၂၇) သုတ္တိတံ, တဒာဟ 'တရဏတ္တာန'မိစ္စာဒိ, တရဏမတ္ထော ယေသံ တေ တရဏတ္ထာ, အဝဓိမတ္တဝစနိစ္ဆာယန္တိ ဝိသေသတော ဝိဓာနမန္တရေနာ ဝဓိမတ္တ ဝစနိစ္ ဆာယံ, ဝိသေသဝိဓာနေတိ ဣစ္ဆိတောတိ ဝိသေသဝိဓာနေ, စိတ္တသ္သာဝဓိဝစနိစ္ဆာယမ္ပန စိတ္တတော ဟာပံ နိတရ ယေတိ ဘဝတိ။ ''ရက္ခနတ္ထာနမိစ္ဆိတ''န္တိ (၂-၆-၃) သုတ္တိတံ, တဒာဟ-'ရက္ခနတ္ထာန'မိစ္စာဒိ, ကေသဥ္စိတိ ကစ္ စာယနာဒိကေ ဒဿေတိ။ ''အန္တရဓာနေ ယေနာဒဿနမိစ္ဆတီ''တိ (၁-၄-၂၈) သညာသုတ္တမာရဒ္ဓံ, တဒာဟ-'အန္ တရဓာနေ'စ္စာဒိ, အယမုပဇ္ဈာယော ယဒိ မံ ပဿတီတိ သမ္ဘန္ဓော, ဒဿနေ အေသံ တက္ကေတိ 'နုန'မိစ္စာဒိနာ, ပေ သနမသက္ကာရပုဗ္ဗကော နိယောဂေ, အဇ္ဈေသနံ သက္ကာရပုဗ္ဗကော, မညမာနော သိဿာ အပာံ ကထန္နာမ ဗ္ယဝဟိ တော ဘဝမီတိ အန္တရဓာနေ ဗ္ယဝဓာန နိမိတ္တံ, ယေန အတ္တနော အဒဿနမိစ္ဆတီတိ သမ္ဗန္ဓော, အန္တရဓာနေတိ နိမိတ္တသတ္တမီစာယံ, အတော အာဟ-'ဗ္ယဝဓာနနိမိတ္တ'န္တိ, ဗ္ယဝဟိတောတိ အန္တရဟိတော, မာမံ ဥပဇ္ဈာယောတ္ ယာဒိနာ ဥဒာဟရဏတ္ထမာဟ, ဗ္ယဝဓာနတ္ထံ ဗ္ယဝဟိတတ္ထံ, ''အန္တရဓာနေတိ ကိံ စောရေ န ဒိဒိက္ခတီ''တိ ပစ္စုဒာ ဟဋံ ပရေဟိ, တမ္ပဋိဟဒယမာဟ-'ယတ္ထာဒဿန'မိစ္စာဒိ, စောရေ န ဒိဒိက္ခတီ (တ္ယ), တ္ရ ဟိ ယော စောရေ န ဒိဒိက္ခ တိ တေဟိ အတ္တနော အဒဿနမိစ္ဆတီတိ န အန္တရဓာနနိမိတ္တံ, ကိန္တု ပဃာတနိဝတ္တုတ္ထံ, ကိန္တု ပဃာတနိဝတ္ တိယာတိ ဧဝံ မညတေ ''နာတ္ရာန္တရဓာနမေ (တဝသေယံ), ကိန္တု တန္နိမိတ္တော ပဃာတနိဝတ္တိပိ, 'ဥပဇ္ဈာယာ အန္

တရဏာယတီ’တ္ယတ္ရ ဝိနာပ္ယုပဃာတသမ္ဘဝမန္တရဏာနသမ္ပာဒနမေဝ သမ္ဘဝတီ”တိ။ ကူဋဒတိဂ္ဂဟဏံ ကိမတ္ထံ
အဒဒ္သနိစ္ဆာယံ သတိ သတ္ယပိ ဒဒ္သနေ ယထာသိယာ”တိ ဝုတ္တံ, (တံ) ပဋိဟာဒယမာဟ-‘အဒဒ္သနိစ္ဆာယမ္ပိ’စ္
စာဒိ, သတီပိ ဒဒ္သနေတိ ဥပဇ္ဈာယေန ဒဒ္သနေ သတီပိ, တတောတိ ဥပဇ္ဈာယတော, အဝဓိရူပတာ ဇေတိ ဥပဇ္ဈာယ
ဿာဝဓိရူပတာ ဇေ၀။ “အာဇ္ဈာတော ပယောဂေ”တိ (၁-၄-၂၉) ပရဝစနံ, တအာဟ ‘ဥပယောဂေ’စ္စာဒိ, နိယမပုဗ္ဗကံ ဝိဇ္ဇာဂ
ဟဏမုပယောဂေ တ္ရာဓိပ္ပေတော, ဥပယောဂဝစနသာမတ္ထိယာ ဝိဇ္ဇာဂဟဏတ္ထံ သိဒ္သဝတ္တံ နိယမော, တတောတိ
အာဇ္ဈာတုတော။ “ဇနိကတ္တုနော ပကတီ”တိ (၁-၄-၃၀) သညာသုတ္တံ ကတံ, တအာဟ-‘ဇန္ယတ္တဿာ’တိအာဒိ, ဇ
နိနော အတ္တော ဇန္ယတ္တော, ကိန္တံ ဇနနံ, တတောတိ ဇနိကတ္တုပေဟတုတော, ပကတိသဒ္ဒေန ကာရဏမတ္တံ ဂဟိ
တံပရေဟိ ‘ပုတ္တာ ပမောအ ဇာယတေ’စ္စာအော ပုတ္တာဒိတောပိ ယထာ သိယာ’တိ, ဒုဝိဓံ (ဟိ) ကာရဏံ ဥပာအနကာရဏံ
သဟကာရိကာရဏဉ္စ, တတ္ထ ကာရိယေနာဘိန္နဒေသော ဃဋဒ္သ မတ္တိကာပိဏ္ဍော ဥပာအနကာရဏံ, တဒ္သေဝ
ပန ဒဏ္ဍစက္ကာဒိ (ကာရိယေန ဘိန္နဒေသော) သဟကာရိကာရဏံ, တေသူပာအနကာရဏဒ္သေဟ ဂဟဏော’သိဂ္ဂ
သရော ဇာယတေ’စ္စတ္ရေဝ သိယာ, န တု ‘ပုတ္တာ ပမောအ ဇာယတေ’စ္စာအော, ကာရကန္တရဝစနိစ္ဆာယန္တိ တွေ
ကာရကန္တရာဒိဝစနိစ္ဆာယန္တိ ဟဒ္ဒေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ တွေန္တရေ သမ္ဗန္ဓ ဝစနိစ္ဆာယပိ သမ္ဘဝတော, တတ္ရ တိဋ္ဌန္
တီတိ တတ္ရဋ္ဌာ, တေသံ, လောကော-နညထာတဒီ တေဟာရိကဇနော, တတ္ထ ဘတ လောကိယာ, နဝတ္တု ပဋိဗဒ္ဓာတိ
လောကဝစနိစ္ဆမုလ္လင်္ဃိယ အပဟမေဝ ဝအာမီတိ သကဇ္ဈာသယေန ဝဒန္တော ဝတ္တာ, တပ္ပဋိဗဒ္ဓာ န ဟောတီတိ အ
တ္တော။ “ပဘဝေ ဘဝတိဿာ”တိ (၁-၄-၃၁) သုတ္တိတံ, တအာဟ-‘ဘဝတိဿာ’တိအာဒိ, ပဌမတော ဥပလဗ္ဘတီတိ
အတ္ထကထနေန ဇန္ယတ္တော-တ္ရ န သမ္ဘဝတီတိ ဝဒတိ, နပဟိ ဟိမဝတ ဂင်္ဂာယ ကာရဏံ, သာ ဟိ အညေဟိ ဧကာရ
ဏောဟိ ဥပ္ပန္နာ , ဟိမဝတိ တု ကေဝလံ ပဌမတော ဥပလဗ္ဘတိ။ “ဇိဂုစ္ဆာဝိရာမပမာဒတ္ထာနမုပသင်္ခာနံ”တိ
(၁-၄-၂၄တ) ဝုတ္တံ, တအာဟ-‘ဝိရမဏတ္တေ’တ္ယာဒိ, ဇိဂုစ္ဆာပမာဒတ္ထဏာတုယောဂေ ပန ကမ္မာဓိကရဏဝစနိစ္ဆာ
ဒိဿတီတိ ဝုတ္တံ, အဝဓိဝစနိစ္ဆာပိ ပန ဒိဿကေ ‘ဇိဂုစ္ဆတိ နာဟိရိကော ဟဟာ’တိ, ဓမ္မာ ပမဇ္ဇတီတိပိ ဟောတေ
ဝ ပဋိသေဓာဘာဝ။ “အညာရာဒိတရရိတေ ဒိသာသဒ္ဒာဉ္စုတ္တရပအာစာဟိ ယုတ္တေ”တိ (၂-၃-၂၉) သုတ္တိတံ, တအာ
ဟ-‘အညသဒ္ဒယောဂေ’စ္စာဒိ, ယတောတိ ဒေဝဒတ္တာဒိတော, “အညက္ကတ္ယတ္ထဂ္ဂဟဏံ, တေန ပရိယာယပ္ပယော
ဂေပိ ဘဝတီ”တိ အညေဟိ ဗ္ယာချာတတ္တာ အာဟ-‘ဘိန္နော ဒေဝဒတ္တာ’တိ, အာရာသဒ္ဒဿ ဒူရတ္ထတ္တာ အာ
သဝက္ခယတော အာရာ ဒူရော ဘဝတိ(တ္ယတ္တော ဥ) ဟာဒိယတေတ္ယာဟ‘အာရာသဒ္ဒော ဒူရတ္တော’တိ, နိဒ္ဒိဿ
မာနပဋိယောဂီတိ ‘ဒေဝဒတ္တော သူရော’တိ နိဒ္ဒိဿမာနဿ ကဿစိ ယော သော ဒုတိယော, သော ပဋိယောဂီ။ ဒိသာ
ဒေသကာလဝုတ္တိနံ ဒိသာသဒ္ဒတ္တေန ပရိဂ္ဂဟတော အာဟ‘ဒိသာ ဒေသကာလတစီနံ ယောဂေ’တိ, ပုဗ္ဗေဝ သမ္မောဓာ
တိအာဒီနိ ကာလတစီယောဂေ ဥအာဟရဏာနိ, အဉ္စုတ္တရပဒအာစအာဟိပစ္စယယော ဂေတ္ဝိဟ နောအာဟဋံ။ “ပဉ္စမိဝိဓာနေ
လျှပ္လောပေ ကမ္မဿုပသင်္ခာနံ “အဓိကရဏေ စောပသင်္ခာန”မိတိ (၂-၃-၂၈-တ) တတ္တိကံ, တအာဟ‘ယတ္
ထ’စ္စာဒိ, လျှပ္ပစ္စယဿ ယတ္ရာပ္ပယောဂေ, တဿတ္တော စေ ဂမ္ယတေ, သော လျှပ္လောပေဟ, တ္တလော
ပေ လျှပလောပေတ္ယဝိသေသော, ဟာသာဒ မာရုယ္ဟ ပေက္ခတိ အာသနေ ဥပဝိသိတ္တ ပေက္ခတီတိ က္လာဒံ ဝိသယော
ပဒဿနံ ပုဗ္ဗံ ယဿာတိ ကိရိယာဝိသေသနေ သမာသော, ဝက္ခမာနသဗ္ဗဒဿနေသုပိ ဟာသာဒတော-ပက္ကမနလေသ
သဗ္ဘာတ ဟာသာအော (ယေတ) ဝဓိရူပေန ဝတ္တုမိဋ္ဌောတိ ဒဿေတုမာဟ-‘တထာဟိ’စ္စာဒိ, အပက္ကမတိ တတော
တံ ဒဿနန္တိ တတော ဟာသာဒတော တဿ ဒဋ္ဌုနော ဒဿနံ စက္ခုန္ဒြိယံ အပက္ကမတ္ယုပယာတီတ္ယတ္တော,
အဝဓိဘာတေ ဟာသာဒဿာတိ ဝိညာယတိ, ယေသန္တိ ဝေသေသိကာနံ, တေ ဟ္ယေဝမာစိက္ခန္တိ “က္ကန္ဒြိယေသု စက္
ခုန္ဒြိယံ စက္ခုကေဋကတော-စ္စန္တသုခုမဘာဝေန နိက္ခမ္မ ဝိသာလီဘဝန္တံ ဝိသယဒေသမုပဂမ္မ သကလမတ္တနာ ဒိဋ္ဌံ
ပဿတိ ရံသိရူပေန, ယထာ ကာဟလာ မူလေ ကိသာ အဂ္ဂေမဟတီ, တထာ ဉဏိန္ဒြိယာနီ”တိ, အဓိဋ္ဌာနဒေသန္တိ က္က
န္ဒြိယာဓိဋ္ဌာနဘူတံ စက္ခုကေဋကဒေသံ, ဝိသယပ္ပဝတ္တီတိ ကေစရေ ပဝတ္တိ, သန္တတိယာတိ က္ကန္ဒြိယပဗန္ဓဿ,
အဓိဋ္ဌာန မနိန္ဒြိယံ နာပဇ္ဇတေတိ သမ္ဗန္ဓော, တတောတိ ဟာသာဒတော, အပက္ကန္တာတိ အပဂမနေန, ယဇ္ဇပိ စ
က္ခုန္ဒြိယံ စက္ခုကေဋကတော ဗဟိ နိဂ္ဂစ္ဆတိ, တထာပိဟာသာဒဋ္ဌဿစက္ခုကေဋကာ နိဂ္ဂစ္ဆတီတိ ဟာသာဒဿာ
ဝ္ယဝဓိဘာတေ, ယေသန္တုတိ ခဏိကတဒီနန္တု, က္ကန္ဒြိယာဓိဋ္ဌာနမ္ပတ္တေ ဝိသယေ ဝိညာဏလက္ခဏံ ကာရိယံ က
ရောန္တိ သီလေနာတိ ပတ္တကာရီနိ, အနိန္ဒြိယာဓိဋ္ဌာနအောသော နေတိ သမ္ဗန္ဓော, တတောတိ ဟာသာဒတော, ယေသမ္
ပနာတိ ခဏိကတဒိနောဝ ဒဿေတိ, အတ္ရ ဟိ စတ္တာရော ပက္ခာ ပတ္တကာရီနိန္ဒြိယာနိ, အပ္ပတ္တကာရီနိ, စက္ခု
သောတာနိ အပ္ပတ္တကာရီနိ သေသာနိ ဝုတ္တဝိပရိတာနိ, စက္ခုယေဝ ပတ္တကာရီ သေသမညထေတိ, စတုသ္ဝေဝ တေ
သု ပဌမပက္ခဒ္ဝယမုပဿဿ ပဋိဟာဒိတံ။ တပ္ပဋိဟာဒနေနေတရေသမ္ပိ ပဋိဟာဒိတတ္တာ, သဗ္ဗသာမယိကသာဓာရဏတ္

တာသဒ္ဒသတ္ထသ္သာတိ ဣာဒံ အယုတ္တမိဝ ဒိသ္သတိ။ သဒ္ဒသတ္ထသ္သိမသ္သ ဗုဒ္ဓဝစနောပယောဂိတ္တေန သောဂ
တသမယာနုဂုဏပ္ပဝတ္တိတော, ခဏိကတဒိနော ပန နိသ္သာယေဒံ သုန္ဒရမေဝ, မနသိကာရာဒီတိအာဒိသဒ္ဒေန စက္ခုတော
[စက္ခုနာ (ပောတ္ထကေ)] အဘောအော ရူပာဟာထဂမော စ ဒသ္သိတော, ယောဂ္ဂဒေသေတိ ဒသ္သနယောဂ္ဂေ ပဒေသေ။
''ပုစ္ဆနာဋ္ဌာနေသု စ ပဉ္စမီ ဝတ္တဗ္ဗာ''တိ (၂-၃-၂၈တ) ဝုတ္တံ, တအာဟ-'ပုစ္ဆနသဒ္ဒတော'စ္စာဒိ, ပုစ္ဆနာဋ္ဌာနေ
သု သာမညေန ပဉ္စမီဝိဓာနေ-တိပ္ပသင္ဂံ ဒသ္သေတုမာဟ-'အဝသ္သ'မိစ္စာဒိ, ကသ္သာတိ ပဌေပ္ပဟာ, ဒေဝဒတ္တသ္သေတ္
ယာဋ္ဌာနံ, ကောသော ယည ဒတ္တောတိ ပဌေပ္ပဟာ ဝိမိရူပေတယံ, ယော-ဂ္ဂဒီတ္ယာဒ္ဒနုတဒရူပမာဋ္ဌာနံ, အင္ဂဒိကေ
ယူရိ။ ''ယတောစာဒ္ဒကာလနိမ္မာနံ တတော ပဉ္စမီ ဝတ္တဗ္ဗာ''တိ (၂-၃-၂၈တ) ဝုတ္တံ, တအာဟ-'အဒ္ဓ'စ္စာဒိ, နိမိယတေ
ပရိစ္ဆိဇ္ဇတေ ယေန တံ နိမာနံ, တဒေဝ နိမ္မာနံ။ ''အဒ္ဓသ္သ ပဌမာ သတ္တမီ စ ဝတ္တဗ္ဗာ''တိ (၂-၃-၂၈) ဝုတ္တံ, တတ္
ထာယမတ္ထော ''တံ ယုတ္တာတိ ဝတ္တတေ, တံ ယုတ္တာ ပဉ္စမိယုတ္တာ ပရသ္သာဒ္ဒသ္သ ပဌမာ စ သတ္တမီ စ ဝတ္တဗ္
ဗာ''တိ, ဟဋ္ဌလိပုတ္တသ္မာတိ ပဉ္စမိ ယုတ္တံ, တောပိ န ဝတ္တဗ္ဗာတိ ဒသ္သေတုမာဟ-'သတ္တယောဇနာနိ'တိအာဒိ, အတ္
ရ ဟိ ယအာ ရာဇဂဟသ္သ ယောဇနဥ္စာဘောအော ဝတ္တုမိစ္ဆိယတေ, တအာ ဟဋ္ဌလိပုတ္တသ္မာ ရာဇဂဟံ သတ္တယောဇနာ
နီတိ, ဘေဒဝစနိစ္ဆာယန္တု ''သဗ္ဗာတေ''တ္ယာဒိနာ (၂-၃၄) သတ္တမီ သိဒ္ဓ'သတ္တသု ယောဇနေသု'တိ။ တထာဟိ ဟဋ္ဌ
လိပုတ္တသ္မာ သတ္တသု ယောဇနေသု သတိ ရာဇဂဟံဘဝတီတ္ယယမတ္ထော ပတီယတေ, သတ္တယောဇနသမ္ဗန္ဓိဘဝနံ
ရာဇဂဟ (ဘဝန)သ္သ လက္ခဏမ္ဘဝတိ။ သမ္ဗန္ဓေ ဆဋ္ဌီတိ ဣမိနာ ''တံ ယုတ္တာ ကာလေ သတ္တမီ ဝတ္တဗ္ဗာ''တိ
(၂-၃-၂၈တ) ဝစနမ္ပဋိက္ခိပတိ။ ''ကရဏေစ ထောကပ္ပကိစ္ဆကတိပယသ္သာ သတ္တဝစနသ္သေ''တိ (၂-၃-၃၃) သုတ္တိ
တံ, တအာဟ-'ယအာ ဣာစ္စာဒိ, ကိစ္ဆာဒယောတိအာဒိသဒ္ဒေန ထောကအပ္ပကတိပယေ သင္ဂဏှာတိ, အသတ္တရူပန္တိ အ
ဒ္ဒဗ္ဗရူပံ, ဂုဏော ပေတုမှိတိ ဂုဏပဒတ္တေ ပေတုဘူတေ ''ဂုဏေ''တိ (၂-၂၁) ပဉ္စမီတိ အတ္တော, ယထာဝုတ္တဝိဓာ
နေနေတိ ''ဂုဏေ''တိ သုတ္တေ ဝုတ္တဝိဓာနေန, ''ဂုဏေ''တိ သုတ္တေ ဝုတ္တဝိဓာနေန, ယအာတ္ဝိစ္စာဒိနာ ပရေသံ ဝိယ
ကရဏေ ဝိသုံ ဝိဓာနေ ပယောဇနံ နတ္ထီတိ ဒသ္သေတိ။ ကတ္တဗ္ဗရူပသ္သ စလနသ္သာတိ သမ္ဗန္ဓော, သမာနာဓိကရ
ဏတ္တေန ဝိသေသနန္တိ ယောဇနာ, သမာနာဓိကရဏတ္တေနာတိ စ 'ရညော ပုရိသော'တ္ယာအော အသမာနာဓိကရဏသ္
သာပိ ဝိသေသနတ္တဒသ္သနတော ဝုတ္တံ, သမာနာဓိကရဏတ္တေန ဝိသေသနဘာဝေ စာသ္သ ထောကဂုဏာနုဝိတေ စ
လနေ ဝတ္တမာနော ထောကသဒ္ဒော အသတ္တဝစနော ဝိသေသနန္တိ, တေနေတဋ္ဌာယတေ 'ထောကသ္သ ကမ္မတ္တာ
ကမ္မေ ဒုတိယာ'တိ။ ပဉ္စမီတ္ယနုဝတ္တမာနေ ''ဒူရန္တိကတ္တေဟိ ဆဋ္ဌီ တ''တိ (၂-၃-၃၄) ဝုတ္တံ, တအာဟ'ဒူရန္တိ က
တ္တေဟိ'စ္စာဒိ, အဝဓိသမ္ဗန္ဓလက္ခဏာတိ အဝဓိသမ္ဗန္ဓာဝ လက္ခဏံ နိမိတ္တမာသံ ပဉ္စမီဆဋ္ဌီနံ တာ တထာ ဝုတ္တာ, ဝ
တ္တုမိစ္ဆာတိ ဣမိနာ ဝစနိစ္ဆာယေဝ ပဓာနတ္တမာဟ, ဧဝံ စရဟိ တံတံ ကာရကဝစနိစ္ဆာယမညာပိ ဝိဘတ္တိယော က
သ္မာ နပ္ပယုဇ္ဇေယျုန္တိ အာဟ-'လောကိယာ စေတ္ထာ'တိအာဒိ, ဧတ္ထ ဝိဘတ္တီနံ နိယမေ လောကိယာ ဧဝ ဝစနိစ္
ဆာ နိဗန္ဓနံ ကာရကာန္တိ အတ္တော, ပဉ္စမီစာတ္ယနုဝတ္တမာနေ ''ဒူရန္တိ ကတ္တေဟိ ဒုတိယာ စေ''တိ (၂-၃-၃၅) ဝုတ္
တံ, ''ပဉ္စမ္ယဓိကရဏေစ'' (၂-၃-၃၆) ဣာစ္စတ္ရ စ ကာရေန ဒူရန္တိ ကတ္တေဟိ သတ္တမီ စ ဝုတ္တာ ဟဋ္ဌိ ပဒိကတ္တေ
သာရသင္ဂဟကာရာဒီဟိ, တဒက္ခိပ္ပ အညာပဒေသေန ပဋိက္ခိပိတုံ ကေစီတ္ယာဒိ ယံ ဝုတ္တံ ဝုတ္တိယံ, တံ ဒသ္သေတု
မာဟ'ကေစီတိ သာရသင္ဂဟာဒယော'တိအာဒိ။ ဒူရာပာအာဝသေစနန္တိ အယံ တေသမ္ပဋိက္ခေပန ယောတိ သမ္ဗန္ဓော,
ဣာတိသဒ္ဒော ပနေတ္ထ ပရိဟီနော, နပိတန္တိအာဒီသု တသဒ္ဒေနာသတ္တရူပံ ဒူရာဒိ ဝတ္တုမိစ္ဆိတန္တုဝသေယံ, န ဟိ
တံ ဂမ္ယတေ, န ဟိ တတော ဂမ္ယတေ, န ဟိ တေန ဂမ္ယတေ, န ဟိ တသ္မိံ ဌီယတေ'တိ ဝိသုံ သမ္ဗန္ဓော ဝသေယော။
ပတီယန္တေ့စာတိ စော ဝတ္တဗ္ဗန္တရသမုစ္စယေ, အတောစေတိ ဝက္ခမာနပေတုပရာမာသော, ယန္တိ ယသ္မာ အတ္
ထေ နိပာတော, တက္ကကာရော ဝရရုစိ, တံသာမာနာဓိကရဏ္ယတောတိ ဒူရာဒိသာ မာနာဓိကရဏ္ယတော, တံယုတ္တ
တောပီတိ ဒူရာဒိယုတ္တာ ကမာဒိသဒ္ဒတောပိ, ပစ္စက္ခန္တောတိ တက္ကကာရဝစနံ ပစ္စာစိက္ခန္တော, တထာဟ္ယတ္
ရာယံ မဟာဘာသ္သ ဟဌော ''ဒူရန္တိကတ္တေဟိ ပဉ္စမီဝိဓာနေ တံယုတ္တာ ပဉ္စမီပဋိသေဓော ဝတ္တဗ္ဗော ဒူရာ ကမသ္
သ, တတ္ရာပိ ဒသ္သနာ အနတ္တကော-ယမ္ပဋိသေဓော, တတ္ရာပိ ဟိ ပဉ္စမီ ဒိသ္သတိ–

> ဒူရသ္မာဝသထာ မုတ္တံ၊ ဒူရာပာအာဝသေစနံ။
> ဂုရုတော ကုပိတာ ဒူရာ၊ဘာဇ္ဇံ့ ဒူရာ စ ဒသ္သုပဟိတိ။

အတ္ရ ဒူရန္တိကတ္တာဒိ ဝတ္တဗ္ဗံ တက္ကကာရဝစနံ, ဒူရာ ကမသ္သာတိ တသ္သောအာဟရဏံ, တတ္ရာပိစ္စာဒိ
ပစ္စက္ခာနဘာသ္သံ, ဒူရသ္မာဝသထာတိ အာဝသထသ္သ ဒူရေတိ အတ္တောဟိ ဘာသ္သပဒီပေ ကေယ္ယဋ္ဌော, ပဌမော
ပုရိသော ယသ္သ သော ပဌမပုရိသော ဘဝတိ ''ဒူရန္တိကာ''ဒိ (၂-၆-၅) ကစ္စာယနသုတ္တေ သုဒ္ဓာဒိယောကေပိ သင္ဂဟိ

တော, တေနာဟ–‘သုဒ္ဓပ္ပ မောစနဝိဝိတ္တပ္ပမာဏယောဂေ’တိ, ‘‘ဓာတုနာမာနမုပသဂ္ဂယောဂါဒီသွပိစ’’ ဣတိ (၂-၆-၂) သုတ္တေ စဂ္ဂဟဏတော ပဘုတိယောဂေ စ ဂဟိတော, တေနာဟ–‘ပဘုတိ ယောဂေစာ’တိ, ပဘုတိယောဂေစာတိ ဣမိနာ ပဘုတ္ယတ္ထယောဂေပိ သင်္ဂဟိတော, တေနေဝ ‘ယတောသရာမိ အတ္တာန’န္တိ ဥဒါဟဋံ။

၂၇. အပ

နနု ဖုဋ္ဌောဝ တေသံ သာလာဒီနံ ယောဂေတိ ကိမေတ္ထ ပဋ္ဌေဟန ကဿ ပနေတေဟိ ယောဂေ’တ္ယာသင်္ကိယာဟ-‘ဝဇ္ဇနံ ဟိစ္စာဒိ, ဝဇ္ဇနာနန္တိ ကတ္တရိ အနော, ဝဇ္ဇနေ သမ္ဗန္ဓေ ဝတ္တမာနေဟီတိ ဝဇ္ဇနသဥ္ဓာတေ သမ္ဗန္ဓေ ဝတ္တ မာနေဟိ အပပရီဟိ, ယုတ္တသ္မာတိ ယုတ္တတောဝ ဧကသ္မာ, နာညတော, ကိမေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗန္တိ ဣမိနာ အပပရီဟိ ယုတ္တသ္မာဝ ပဉ္စမီဘဝနေ ပသိဒ္ဓတ္တမာဟ, ပသိဒ္ဓမေ့တမာဟရိတ္တ ပကာသေတုမာဟ-‘ကတ္တုနော’စ္စာဒိ, ယဒတ္တောတိ ယောသာလာဒိ အတ္တော ပယောဇနံ ယဿ ဝဇ္ဇနကိရိယာ ရမ္မဿ သော ယဒတ္တော။ ‘‘ပဉ္စမျပပရီဟိ’’တိ (၂-၃-၁၀) အာယုတ္တေပိ ပဉ္စမီ ဝိဓီယတေ ပရေဟိ, တအာဟ-‘မရိယာအယ’မိစ္စာဒိ, အဝဓိမာ ဧတ္ထ ဝဿနံ။

၂၈. ပဋိ

ဒိဋ္ဌသမ္ဗန္ဓဿာတိ ပသိဒ္ဓဝသေန ဒိဋ္ဌကာရိယကာရဏဿ မုခဿ, တဿ ကာရိယတ္တန္တိ တဿ မုခဿ ယံ ကာရိယံ, တဒတ္ထံ မုခကာရိယ ကရဏတ္တန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ, တသ္မိံ ပဋိနိဓိမှိ ဝတ္တမာနေန ပဘိနေတိ သမ္ဗန္ဓော, ဝိနိမယေတိ ပရိဝတ္တန နိမိတ္တံ ပဋိအနေစာတိ စ သဒ္ဒဿာဌာနပ္ပယုတ္တံ ဒဠှဗ္ဗာ, ပတိနာ တသ္မ သ ယောဂေတိ သမ္ဗန္ဓော။

၂၉. ရိတေ

ယဒိ ဝဇ္ဇနကိရိယာယ သမ္ဗဇ္ဈမာနဿ ကမ္မတ္တာ ကမ္မေ ဒုတိယာ, ကိမတ္ထံ စရဟိ ပုန ဒုတိယာဝစနန္တိ အာဟ-‘ပဋိပဒဝိဓာနေ’စ္စာဒိ, ပဋိပဒံ ဥဇုကမေဝေတစ္စာရိတံ ဝိဓာနံ ယဿာ သာ ပဋိပဒဝိဓာနာ, ဝိသေသဝိဓာန ဝတီတ္ယတ္ထော, ယဇ္ဇတ္ထ ဒုတိယာဝစနံ န သိယာ တအာ ရိတေသဒ္ဒေန ယောဂေ ဥဇုကံ ဝိဓီယမာနာယ ပဉ္စမိယာ ဒုတိယာ ဗာဓီယေထာတိ မညတေ။ ယဒ္ဓတ္ထ ပဉ္စမိယာ ဒုတိယာယ ဗာဓဘာဝေ ဧဝ ပယောဇနံ, ဧဝဉ္စရဟိ ‘ရိတေ တ’တိ သုတ္တယိတဗ္ဗံ ဧဝံ သတိ ပက္ခေ ဒုတိယာ စ ဘဝိဿတိ, လဟု စ သုတ္တမ္ပဏီတမ္ဘဝတီ တ္ယာသင်္ကိယ ပယောဇနန္တရမာဟ-‘ဥတ္တရတ္ထဉ္စေ’တိ, အတောယေတတိ ဥတ္တရတ္ထတ္တာယေဝ, ပုန ပယောဇနန္တရံဒုတိယာ ဂဟဏဿ ဒဿယမာဟ-‘ဝိဘတ္ယန္တရေ’စ္စာဒိ, အာဟစ္စ ကဏ္ဍာဒိဋ္ဌာနေ တယုနာအာဟနိတ္တ အာဟရိတ္တ တ ဝစနံ အာဟစ္စဝစနံ, ဥဇုကဝစနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ, ဝိဘတ္ယန္တရံ ဆဋ္ဌီဝိဘတ္တိ, တဿ ဖ္ယအာသတ္တံ, နိရာသတ္တန္တု တ္တော, အညာ ပီတိ ဒုတိယာယ အညာ ဆဋ္ဌီပိ, ပကတာယ ပဉ္စမိယာ သမ္ဗန္ဓနတ္တော ပကတသမ္ဗန္ဓနတ္တော။

၃၁. ပုထ

န ဒုတိယာပိ ယောဂဝိဘာဂတောတိ ဧဝံ မညတေ ‘‘တတိယာ စေတိ ဝတ္တမာနေ တတ္ထ ယဒိ စကာရေန ‘ဒုတိယာ စေ’တိ သမ္ဗန္ဓီယေယျ, တတ္ရာပိ စ ကာရေန ပဉ္စမီတ္တေဝံ န ကဿာပ္ပပကံသောတိ‘ဝိနာညတ္ရပုထနာနာဟိ တတိယာ စေ’တ္တေကယောဂမကတ္တ ယောဂဝိဘာဂသာမတ္ထိယာ ‘တတိယာ စေ’တိ စ ကာရေန ဇာတု ပဉ္စမီ’’တိ, အသဟာ ယတ္ထတ္တေ သတိ ‘ဝိနာတ္တေ ဟိ’တ္တေဝမဝတ္တ ကိံ ဝိသံ သုတ္တရစနာယေတ္ယာဟ-‘ဘေအေ ဟာအနန္တဝိ’စ္စာဒိ။

၃၂. သတ္တ

ယန္တံ သဒ္ဒါနံ နိစ္စတ္တာ သမ္ဗန္ဓဿ ယတ္တာတိ ပရာမဋ္ဌ သောတိ, ယောတိ ပရာမဋ္ဌ တဿာတိ စ နိဒ္ဒိ သတိ, ယော ယတ္တေတ္တာဒိကစ္ဆ ‘ကိရိယာဓာရဘူတေ’စ္စာဒိဝုတ္တိဂန္ထ ဝိဝရဏန္တိ ယောတိ ကိရိယာဓေယ္ယဘူတာ

ဓိပ္ပေတာ, ဓာတေနေတပ ‘ကိရိယာ စာ’တိအာဒိ, ဓာတွေနာယမာဓာရီယတိ ကတ္တုကမ္မ သမဝေတာ ကိရိယာသိမ္မိတ္ထိဓိကရ ဏော တ တံ အာဓာရယတီတိ ကတ္တရိ တ ဃဏာန္တေန ဒဋ္ဌဗ္ဗော, ကတ္တာရံ ကမ္မဉ္စ ကိရိယာနိဿယဘူတမာဓာရ ယ တီတ္ယာဓာရောတိ တ ကတ္တရိ ဃဏ, ဝုတ္တံ ဟိ–

အာဓာရယတိ ယော ကတ္တု၊ ကမ္မံ ကိရိယနိဿယံ။
အာဓာရံ ကာရကဉ္စာဟု၊ တံ စတုဗ္ဗိဓမေဝ စေတိ။

နနု စ ကိရိယာဓာရဏေနာဓာရောတ္ယုစ္စတေ, တံ ကိမေဝမုစ္စတေတိ စေ, နေသဒေါသော ယဒေဝ ဟိ ကိရိယာဓာရ ဏာမဿ, တန္တန္နိဿယဘူတ ကတ္တုကမ္မဓာရဏံ, နဟ္ယညတာ တဒ္ဓာရဏံ သမ္ဘဝတိ တတော ကိရိယာ ကာရဏော နာဓာရဏေနာဓာရောတ္ယ ယမေဝတ္တော, န ကတ္တုကမ္မပရိစ္စာဂေနာဓာရေန ဥဇုကံ ကိရိယာ ဂယှတေ, ဓာတေနေဝ ဝက္ ခတိ- ‘ကိရိယာယယော အာဓာရော’စ္စာဒိ, နနု ယဒ္ယုပ္ပုဇုကမေဝ ကိရိယံ ဓာရယတိ ကတ္တာ ကတ္တုသမတယိနိံ, ကမ္မသမ ဝေတဉ္စ ဝိက္ကေဒနာဒိံ ကိရိယံ ကမ္မံ။ တထာ သတိ တာနေတဓာရောတိ, န။ လောကေ သတ္တေ စ တေသမာဓာရတ္တေ နာပ္ပတီတိတော, ကတ္တုကမ္မတာယေဝ ဟိ တေသမ္ပတီတီတိ ဒဿေတုမာဟ- ‘ကိရိယာ စေ’တ္ယာဒိ, တထာ စ ဝုတ္တံ–

ကတ္တုကမ္မ ဗျဝဟိတံ၊ ဓာရေန္တမနုဇု ကို့ယံ။
ကို့ယာသိဒ္ဓုပကာရိ စ၊ သတ္ထေ-ဓိကရဏံ မတန္တိ။

ကတ္တုကမ္မဗျဝဟိတန္တိ ကတ္တုကမ္မေဟိ တံသမဝေတဘာဝေန ဗျဝဟိတံ, အနုဇု ဟရမ္ပရိယေန, ကို့ယာ သိဒ္ဓုပကာရိတိ ကတ္တုကမ္မသမဝေတာယ ကိရိယာယ ပသိဒ္ဓိယံ ဥပကာရီ ဥပကုဗ္ဗန္တံ, နနု စ န ကိရိယာ ဓာရဏေနေတယ မာဓာရော, ကတ္တုကမ္မာနံ ဓာရဏေနာပျာဓာရောတိ သက္ကာ ဝတ္တုပေတုန္တိ စောဒနမ္မနသိ နိဓာယာဟ- ‘န စေ’တ္ ယာဒိ, ကိရိယာ နိမိတ္တဿေတတိ ကတ္တုကမ္မသမတယိနိယာ ကိရိယာယ နိမိတ္တဿေဝ, တဒေဝံဝိဓမာဓာရံ စတုဗ္ဗိ ဓမ္မတန္တိ ဒဿေတုမာဟ- ‘အာဓာရော စာယ’မိစ္စာဒိ, စတ္တာရော ဝိဓာပကာရာ အဿာတိ စတုဗ္ဗိဓော, အာဓေယျေ န သဟောပသိလေသော သံယောဂလက္ခဏော-ဿ အတ္ထီတိ ဩပသိလေသိကော အာဓာရော- ‘ကဋ္ဌေနိသီဒတိ ထာလိယံ ပ စတိ’တ္ယာအော ကဋ္ဌာဒိ, တထာဟိ ဒေဝဒတ္တသမဝေတံ နိသီဒနကိရိယံ ကဋ္ဌော ဒေဝဒတ္တံ ဓာရယံ ဓာရယတိ ဒေဝဒတ္တ ဗျဝဟိတံ, ဧဝံ ထာလီပိ တဏ္ဍုလသမဝေတံ ဝိက္လေဒနာဒိကိရိယံ တဏ္ဍုလေ ဓာရယံ ဓာရယတီတ္ယောပသိလေသိကာ ဓာရတ္တံ ကဋ္ဌာဒိနော။ ယတော-ညတ္ရာဓေယျံ န ဝတ္တတေ သဗ္ဗထာ ဘိယျော တ, သော ဝေသယိကော, ဝိသယော ဟ္ ယာဓေယျဿာနညတ္ရဘာဝတေ, ယထာ စက္ခာဒိပ္ပဝတ္တီနမညတ္ရာဘာဝတ စက္ခာဒီနံ ရူပာဒယော ဝိသယာတိ ဝုစ္စန္ တေ, ဧဝမာကာသေ သကုနယောတ္ယာအော သကုန္တာဒီနမာကာသာဒိတော-ညတ္ရာဘာဝတော တေသံ ဝိသယာတ္ယုစ္စန္ တေ, ဝိသယော ဧဝ ဝေသယိကော။ ယော အာဓာရာဓေယျာနမဘိဗျာပေတ္ယာဓေယျမိတ္ယဘိဗျာပကော, တထာ ဟိ ‘တိလေသု တေလံ, ဒဓိမှိ သပ္ပိ,တ္ယတ္ရ တိလာဒိကံ တေလာဒိကမာဓေယျံ ဗျာပေတ္ တ တိဋ္ဌတီတိ တိလာဒိ ဗျ္ ယာပကာဓာရော။ သမီပေ ဘတေ, သမီပေ ဧဝ တ သာမီပိကော, ယဿ သမီပဒေသေ အာဓေယျံ ဝတ္တတေ သော ဧဝ မုစ္စတေ, အတ္ထောအာဟရဏံ ‘ဂုရူသု ဝသတိ ဂင်္ဂါယံ ဃောသော’တိ။ နနု စတ္ထာပ္ယာဓာရေ သတ္တမီ ဝိဓီယတေ အာဓာ ရော စ နိဿယော ဝုစ္စတေ, နိဿယော စ သံယောဂသမတယေဟိ ဟောတိ, န စ သိဿာဒီနံ ဂုရုပ္ပဘုတီတိ ဒေဝဒတ္ တသကုန္တာဒီနမိဝ ကဋ္ဌာကာသာဒီဟိ သံယောဂေ, တေလာဒီနမိဝ စ တိလာဒီဟိ သမတယော တ အတ္ထိ, တေနာယုတ္တံ တေ သမာဓာရတ္တန္တိ, နေတဒတ္ထိ, ယအာယတ္တာ ဟိ ယဿ ဌိတိ သော ဝိနာပိ သံယောဂသမတယေဟိ တဿ နိဿ္ သယော ဘဝတိ, တထာဟိ ပုရိသဿ န ရညာ သဟ သံယောဂေသမတယော တတ္ထိ, အထ ပန တဒဓီနဋ္ဌိတိတ္တာ ရာဇနိဿယော ပုရိသောတိ ဗျပဒိဿီယတေ, သိဿာဒီနဉ္စ ဂုရုပ္ပဘုတိန မာယတ္တာ ဌိတီတိ တေသမယံ [တေနသ္ သာယံ (ပောတ္ထကေ) ယုတ္တော တေ ပတိ ဂုရုပဘုတီနံ နိဿယဘာတေ (ဇိနိန္ဒဗုဒ္ဓိ)] ယုတ္တော ဂုရုပ္ပဘုတိနံ နိဿ ယဘာတေတိ, ဧတ္ထ ပန ယဇ္ဇပိ ဝေသယိကာဘိဗျပကာနမာဓာရာဓေယျောပသိလေသော အတ္ထိ, တထာပိ ပကာရန္ တရဿေဝ ပရိပ္ဖုဋ္ဌတ္တာ တထေဝ ဝစနိစ္ဆာ, နာညထာ ဩပသိလေသိကေန တ [ဩပသိလေသိကေဝ] ဝိသယာဘိဗျ္ ယာပကာနမဂ္ဂဟဏတော ဥပသိလေသဿေ တ [ဥပသိလေသဿေဝ] ပရိဗျတ္တတ္တာ တထေဝ တေဟာရောတိ န သင်္ကရော သင်္ကိယောတိ။

၃၃. နိမိတ္တ

နိမိတ္တဘာဝမတ္တေတီမိနာ ကမ္မသံယောကဘာဝေပိ သတ္တမိယာ ပဝတ္တိ မာဟ, န ပရေသံ ဝိယ ကမ္မသံယောဂေ ဧဝ, တေနေဝ ဝက္ခတိ-'ဧဝမညတော'စ္စာဒိ, ဗာဟိရာနံ ဟိ-'နိမိတ္တာ ကမ္မေန'' (စံ, ၂-၁-၈၉) က္လတိ သုတ္တံ, တတ္ထ ကမ္မေန ယောဂေ ပယောဇနော သတ္တမီဘာဝတီတ္ယတ္ထော, အဇိနမှိ ဟညတေ ဒီပီတိဒီပိနောဟနနဿ ပယောဇနံ စမ္မံ, တသ္သ ဒီပိနံဟန္တီတိ ကမ္မေန ယော ဂေ, သုတ္တေ ကမ္မေနာတ္ယဝစနေ ပယောဇနံ ဝတ္တုမာရဘာတေ 'န ပနေ'စ္စာဒိ။

၃၄. ယဗ္ဘာ

ယဿ ကိရိယာတိ ယဿ ဂတဒ္ယတ္ထဿ သမ္ဗန္ဓိနီ အေဟနာဒိကိရိယာ, ကိရိယန္တရဿာတိ ဂမနာဒိကိရိယန္တရဿ, ဧတေနာတိ လက္ခဏန္တိ ဧတေန, တတော-စ္စဿ ဝိဝရဏံ ကိရိယာဝတာတိ, ''ကာလဘာဝေသု စေ''တိ (၂-၆-၄၃) ကစ္စာယနေဟိ သုတ္တိတံ, တအာဟ-'ကာလတ္ထေဟိ စာ'တိအာဒိ။

၃၅. ဆဋ္ဌီ

သာမိဿရာဒိယောဂေ ဆဋ္ဌီသတ္တမိယော ယထာ သိယုန္တိ ''သာမိဿရာဓိပတိအယာဒသက္ခိပတိဘူပသုတေဟိ စ ''က္လတိ (၂-၃-၃၉) အာရဒ္ဓံ ပရေဟိ, တအာဟ-'သာမိ'စ္စာဒိ, အတ္ရ စ ဇိနိန္ဒဗုဒ္ဓိနာ ''သာမ္ယာဒီနံ ဘေဒေနော ဟအနံ ပရိယာယန္တရနိဝတ္တတ္ထမိဟ မာ ဟောတု ကမဿ ရာဇာ''တိ ဝုတ္တံ တက္ယမုပန္ယဿ ဟဿာပ္ပ ယုတ္တတ္တမုပဒဿယမာဟ-'သာမိဿရေ'စ္စာဒိ, ကေန နိတရီယတေ, န ကေနာပီတ္ယတ္ထော, ဝိသယဝစနိစ္ဆာယံ 'ကမေရာဇာ'တ္ယပိ ဘဝိတဗ္ဗမိတ္ယနေနာဟ, ''အာယုတ္တကုသလေဟ္ယာသေဝတယ''မီတိ (၂-၃-၄၀) အာရဒ္ဓံ, တအာဟ-'အာယုတ္တော'စ္စာဒိ, အာသတ တပ္ပရတာ, ဗ္ယာဝဋ္ဋော နိယုတ္တော, တတ္ထေဒံ သိယာ ''အာသေဝတယန္တိ ဝက္ခာမိ တ္ယာဝဿံ ဝစနမိဒမာရဗ္ဘနီယမညထာ ဤသံယုတ္တောပိ 'အာယုတ္တော ကေ သကဋ္ဌဿာ'တိ ပသဇ္ဇတီ''တ္ယာသင်္ကိယနတ္ထေဝေတမ္ပိ ပယောဇနန္တိ ဒဿေတုမာဟ-'ဝိနာပိ'စ္စာဒိ, ''သာမိဿရာ''တ္ယာဒိကံ ကစ္စာယနသုတ္တံ, တေနေတတိ ကစ္စာယနသုတ္တေ ပသူတသဒ္ဒာနန္တရံ ကုသလသဒ္ဒနိဒ္ဒေသေနေဝ, က္လာတိ မောဂ္ဂလ္လာနဝုတ္တိယံ။ ကစ္စာယနေန ''ကမ္မကရဏ နိမိတ္တတ္ထေသု သတ္တမီ'' (၂-၆-၄၀) ''ပဥ္စမျတ္ထေ စ'' (၂-၆-၄၁) က္လတိ စ သုတ္တိတံ, တေနာဟ-'ကမ္မေ'စ္စာဒိ, ဂဟဏဿ ဗာဟာ ဝိသယောတိ သမ္ဗန္ဓော, ကစ္စာယနာနံ'ဘိက္ခူသု'တိအာဒီနိ ကမ္မတ္ထေ ဥဒါဟရဏာနိ, ဟတ္ထေသူတိအာဒီနိ ကရဏတ္ထေ, ကဒလီသူတိ ပဥ္စမျတ္ထေ။ ''မဏ္ဍိတုဿုက္ကေသု တတိယာ စေ''တိ (၂-၆-၄၅) ကစ္စာယနသုတ္တံ, တအာဟ 'ပသန္နတ္ထေ'စ္စာဒိ, ပသန္နတ္ထေတိ မဏ္ဍိတတ္ထေ, ဥဿုက္ကတ္ထေတိ ဥဿာဟတ္ထေ။

၃၆. ယတော

ဝိသုံ ကရဏံ နိဒ္ဓါရဏံ, ဇိနိန္ဒဗုဒ္ဓါစရိယေန ''ကိမတ္ထမ္ပုနရိဒံ ဝစနံ ယာဝတာ နိဒ္ဓါရိယမာနော-ဝယဝေ သမုဒါယဗ္ဘန္တရော, တတ္ထ ယအာ သမုဒါယဿာ-ဓိကရဏတ္တံ ဝတ္တုမိစ္ဆိယတေ, တအာ သတ္တမီ သိဒ္ဓါဝ, ယထာ ရုက္ခေ သာခာတိ, ယအာ တ္ဝဝယဝသမ္ဗန္ဓော တအာ ဆဋ္ဌီ, ယထာ ရုက္ခဿ သာခာတိ သစ္စမေတံ ပပဥ္စတ္ထန္တု ဝစန''န္တိ ဝုတ္တံ, တဒ္ဓေတ မယုတ္တန္တိဒဿေန္တော အာဟ-'န သာလယော'စ္စာဒိသူကယုတ္တာနိဓညာနိ သူကဓညာနိ, အာဟိတာ အဝဋ္ဌိတာ, အာဓေယ္ယ ဘူတာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ယတောတိ အာဟိတတ္တကာရဏာ, တတောတိ ယတော ဇိနိန္ဒဗုဒ္ဓိဝစနမေဝမယုတ္တံ, တသ္မာ ကာရဏာ။ 'ပဥ္စမီ ဝိဘတ္တေ''တိ (၂-၃-၄၂) ဟာဏိနီယ သုတ္တံ, တအာဟ-'သမုဒါယတော'စ္စာဒိ, သုတတော သကာသာ သီလံ အတိသယေန သေယ္ယောတိ သမ္ဗန္ဓော, ''နိဒ္ဓါရဏေ ဆဋ္ဌီ သတ္တမီသု ပတ္တေသု တဒပတအော, ယံ ယောဂေ''တိ ပရေဟာဿာယတေ, တတ္ထ တာဝ နိဒ္ဓါရဏမေဝေတ္ထ နတ္ထိ ကုတော ဆဋ္ဌီ သတ္တမီနံ တတ္ထပ္ပဝတ္တိ, ယတော တာသံ ဗာနေတ္ထမိဒမာရဗ္ဘတေတိ ဒဿယမာဟ-'နာတ္ရ ဇာတ္ယာဒီဟိ'စ္စာဒိ, န ဟိစ္စာဒိနာ ဇာတ္ယာဒီဟိ နိဒ္ဓါရဏာဘာဝံ ဒဿေတိ, ဇစ္စာဒီနန္တိ နိဒ္ဓါရဏေ ဆဋ္ဌီ, ကုတော န ဘဝတိစ္စာဟ-'ဇစ္စာဒိသမ္ဗန္ဓေနေ'စ္စာဒိ, အတံ ဗ္ယပဒေသတောတိ သီလတ္တာဒိဗ္ယပဒေသာဘာဝတော, ပုန နိဒ္ဓါရဏာဘာဝေ ဟေတုဝန္တရမာဟ-'တုလ္ယာနဥ္စ''စ္စာဒိ ။ သာဓုနိပုဏေဟိ ယောဂေ ပူဇာယံ ဂမ္မမာနာယံ သတ္တမီ, တထာ အသာဓုယောဂေ, တထာ ပသိတဥဿုက္ကေဟိ ယောဂေ တတိယာသတ္တမိယော, တထာ လောပန္တနက္ခတ္တသဒ္ဒာ စ တေန တေန ဝစနန္တရေန ဟာဏိနိယေဟိ ဝိဟိတာ, တံ သဗ္ဗံ တံတံကာရကဝစနိစ္ဆာယမေဝ သာဓေတုံ 'မာတရိ သာဓု' က္လစ္စာဒယော ဥဒါဟ

ဋ္ဌာ ကေသေသု ပသိတော ပသတ္တော, အဝဗဒ္ဓေါတိ အတ္ထော, ကေသေဟိ ကရဏဘူတေဟိ ပသိတော ဘဝတိ, ကတ္တုဘူတေဟိ တ ပသိတော ကတောတိ အတ္ထော, ဖုဿေနိန္ဒြယုတ္တေန လက္ခိတော ကာလော သောယမိတ္ယဘေဒေန သမ္ဗန္ဓာ ဖုဿေ, တေန ကရဏဘူတေန။

၃၇. ပဥ္စမာ

ပဥ္စမာတ္ထမတ္တေတိ ဧတ္ထကေ ဝုတ္တေပိ တဂ္ယုတ္တော ပဒတ္ထော တ န ဝိညာယတေ နာမဂ္ဂဟဏာနုဝတ္တိတောတိ ဒဿေတုမာဟ-'ဒ္ွေဝဒ္ွေဝကာနေကာဒိ သုတ္တတော'တိအာဒိ, နာမေနာတ္ထော ပဋိဟာဒိယမာနော နာမသင်္ခါတေ-တ္တနိ အဘိဓေယ္ယေတ္တနာဖ္လာရောပ္ယ ပဋိဟာဒယတ္ယနပေက္ခိတ ဝိဘတ္တိဝိသေသန္တိ အာဟ-'အဘိဓိယတိ'စ္စာဒိ, ပကတိရူပေနာတိ နာမေန, တဿ အဘိဓေယ္ယဿ, မတ္တသဒ္ဒဿာတိအာဒိနာ သာမညန္တိဒံ မတ္တသဒ္ဒဿတ္ထဝစနန္တိ ဒဿေတိ, က္လာဒံ ဝုတ္တံ ဟောတီတိ နာမဿာဘိဓေယ္ယမတ္တေတိ က္လမိနာ က္လာဒံ ဝက္ခမာနံ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ "ဟဋ္ဌိပဒိကတ္ထလိင်္ဂပရိမာဏဝစနမတ္တေ ပဥ္စမာ"တိ (၂-၃-၄၆) လိင်္ဂါဒီသု ဘေဒေန ပဥ္စမာဝိဓာနမ္ပဋိပန္နာ, တအာဟ-'လိင်္ဂပရိမာဏော'စ္စာဒိ, လိင်္ဂံ က္လတ္ထိပုန္နပုံသကာနိ, ပရိမာဏံ ပရိစ္ဆေဒော, သင်္ချာ ဧကတ္တဗဟုတ္တာနိ, တဗ္ဗန္ဓောပိ သဒ္ဒတ္ထောဧတေတိ လိင်္ဂါဒိဝန္တောပိ သရူပဟ ဗ္ယတိရိတ္တော သဒ္ဒတ္ထော ဧဝ, ဥစ္စတ္တနီစတ္တသာမညမ္ပုရောဓာယ ပဝတ္တိယာ ဥစ္စနီစသဒ္ဒေဟိ ပဥ္စမာ ဟောတေဝ, တံယုတ္တဿာပိ သဒ္ဒတ္ထဘာဝတော 'ဥစ္စံ ဃရာနိ'တ္ယာဒီနိပိ ဥစ္စတ္တံ ဂုဏံ နိမိတ္တံ ကတ္ွာတ သောယမိတ္ယဘေဒသမ္ဗန္ဓ ဃရေသု ဝတ္တန္တီတိ။ ပလမ္ဗတေ အဇ္ဇျာဂစ္ဆတိတ္ယာဒော "အသင္ခ္ယေဟိ သဗ္ဗာသံ"တိ (၂-၁၁၉) လောပဝိဓာနသာမတ္ထိယာ ဟာဒီယ္ယာနတ္ထကေဟိပိ ပဥ္စမာ သိဒ္ဓါယေဝ။

၃၈. အာမန္တ

အဘိမုခံ ကတ္ွာတတိအာဒိနာ ယောကရူမ္ဘဿ ဖလံ ဒဿေတိ, နာမတ္တေတိ   သဒ္ဒတ္တေ, ပဒတောတိ အာမန္တဏာဓိကအတ္ထမတ္တပ္ပကာသကပဒတော, ဟောန္တိ ဧတ္ထ။

သိဒ္ဓဿာဘိမုခီကာရ [ဘိမုခီဘာဝ (ဟေတ္ထကေ)] ၊ မတ္တမာမန္တဏံ သိယာ။
အတ္ထော ကတာဘိမုခော ဟိ၊ ကို့ယာယံ ဝိနိယုဇ္ဇတေ။
အာမန္တဏံ န တဂ္ယုတ္တော၊ ပဒတောဝ ပတီတိတော။
နတ္တေတမန္တဏံ လောကေ၊ ဝိဓာတဗ္ဗေန ဝတ္ထုနာ။
တံ ယထာ ဘဝ ရာဇေတိ၊ နိပ္ပန္နတ္တော ဘဝေတိ စ။

သိဒ္ဓဿာတိ ဒေဝဒတ္တတ္တာဒိနာ သိဒ္ဓဿ, အတ္ထောတိ ဒေဝဒတ္တာဒိ, ကတံ အာဘိမုခ္ယံ သမာဓာနံ ယေနာတိ ဝိဂ္ဂဟော, ကို့ယာယံ ဝိနိယုဇ္ဇတေ ဂစ္ဆ ဘုဉ္ဇတိ, အာမန္တဏံ နတ္ထိ။ က္လအနိ ဝိဓိယမာနတ္တေနာလဒ္ဓသတ္တိကဿာဘိမုခယိတုမသက္ကရူပတ္တာ, ဝိဓာတဗ္ဗေနာတိ နိပ္ဖာဒေတဗ္ဗေန။

၃၉. ဆဋ္ဌီ

ကိရိယာကာရကေစ္စာဒိဝုတ္တိဂန္ထဿ အတ္ထသံဝဏ္ဏနံ ကတ္တုမာရဘတေ 'ကောယံ သမ္ဗန္ဓော နာမေ'စ္စာဒိ, ကိရိယာယ ကာရကေဟိ စ နိပ္ဖာဒိတောတိ က္လမိနာ သမ္ဗန္ဓဿ ကိရိယာကာရကသမ္ဗန္ဓ ပုဗ္ဗကတ္တမာဟ, တတောယေတယံ နာကသ္မိံကောတိ န ယေသံကေသဉ္စိ ဒ္ွိန္နံ ဘဝတိ, ဝိသိဋ္ဌာနံယေဝ တု ဒ္ွိန္နံ ဘဝတီတ္ယတိပ္ပသင်္ဂါဘာဝတော, ကိရိယာကာရကသမ္ဗန္ဓပုဗ္ဗကော ဟိ ကာရကေဟိ အညော သဿာမိဘာဝါဒိကော သမ္ဗန္ဓော, တထာ စ ဝုတ္တံ–

"သမ္ဗန္ဓော ကာရကေဟညော၊ ကို့ယာကာရကပုဗ္ဗကော။
သုတာယမဿုတာယံတ၊ ကို့ယာယံ သော-ဘိဓိယတေတိ။

တတ္ထ အသ္သုတာယံ ကိရိယာယံ ‘ရညော ပုရိသော’တ္တာဒော ကိရိယာ ကာရကသမ္ဗန္ဓပုဗ္ဗကော-ညော ဧဝ သသ္သာမိ
ဘာတဒိကော သမ္ဗန္ဓော ပတီယတေတိ, ‘သရတိ ရဇ္ဇသ္သ’တ္တာဒော တု သုယ္ယမာနေ ကိရိယာသဒ္ဒေ, တေ္တ ပန သ
န္တမပိ ကမ္မံ ဝတ္တုမနိစ္ဆိတံ, ဝိသေသနဘာတေယေဝ သရဏမ္ပတိ ရဇ္ဇသ္သ ပဋိဟဒီယတေ’ရဇ္ဇသမ္ဗန္ဓိသရဏ’န္
တိ, ကိရိယာကာရက သမ္ဗန္ဓော ဟိ သဗ္ဗတ္ထ ဝတ္ထုဋ္ဌိတိဝသေနေဝတ္ထိ, တန္နိမိတ္တော စ သသ္သာမိ ဘာတဒိ, တ
တ္ထ သသ္သာမိဘာဝဝိဝစ္ဆာယံ ဝိဇ္ဇမာနောပိ ကိရိယာကာရက သမ္ဗန္ဓော န ဝတ္တုမိစ္ဆိတော, ယထာ ‘အနုဒရာ
ကညာ’တိ, သော စာယံ သမ္ဗန္ဓော သသ္သာမိဘာဝဇညဇနကဘာတ-ဝယတဝယဝိဘာတဒိလက္ခဏော ဗဟုဝိဓောတိ
ဝေဒိတဗ္ဗော, တတ္ထ သသ္သာမိသမ္ဗန္ဓေ ရညော ပုရိသော, ဇညဇနကသမ္ဗန္ဓေ နိဂ္ရောဓသ္သ ဗီဇံ, အဝယတဝယဝိ
သမ္ဗန္ဓေ ရုက္ခသ္သ သာခာ, ဣအနိ သမ္ဗန္ဓသ္သေတသ္သ ကိရိယာကာရကသမ္ဗန္ဓသဠာတတ္တံ ယထာယောဂမညတ္
ရာပ္ယုဝဂမယိတုံ ကိစ္စိ ဥအာဟရဏမာဟ-‘တထာ ဟိ’စ္စာဒိ, ပရိဟာလနကိရိယာကတော နေသံ သမ္ဗန္ဓောတိ ဣမိနာ ပရိ
ဟာလ္ယပရိဟာလနလက္ခဏော-ယံ သမ္ဗန္ဓောတိ ဒသ္သေတိ, သာ အယမ္ပရိ ဟာလနလက္ခဏာ ကိရိယာ သမ္ဗန္ဓမသ္သေဒမ္
ဘာဝဟေတုံ ဇနယိတ္ွတ နိဝတ္တတိ, အတ္တပ္ပကရဏာဒိနာ တ္ဝိမာယ ကိရိယာယာယံ သမ္ဗန္ဓောတိ ဝိသေသော ဝသီယ
တေ, န ဆဋ္ဌိယာ ဝိသေသာဝဂမနေ သာမတ္ထိယံ။ တသ္သာ သဗ္ဗတ္ထေကရူပတ္တာ, သုယ္ယမာနေ ဧဝ တ ကိရိယာသဒ္
ဒေ ကာရကဘာဝသ္သ ဟေတုနော ဝစနိစ္ဆာယာဘာဝေ အသ္သေဒမ္ဘာဘာဝသင္ခါတသ္သေဝ ဖလသ္သ ဝတ္တုမိစ္ဆိ
တတ္တာ တထေဝ သမ္ဗန္ဓော ဇာတော ဆဋ္ဌိယာဘိဓိယတေ ‘ရဇ္ဇသ္သ သရတိ’တိ, ဝုတ္တံ ဟိ–

ဇနယိတ္ွတန သမ္ဗန္ဓံ၊ ကြိယာ ကာစိ နိဝတ္တတိ။
သုယ္ယမာနေ ကြိယာသဒ္ဒေ၊ သမ္ဗန္ဓော ဇာယတေ က္ွဝစီတိ။

ပရိဟာလယတီတိ ပုရိသမ္ပရိဟာလယတိ, တတော ဟာလနာဒိကာ ဥပကာရ သဘာတ ကိရိယာဒ္ဝိန္နမ္ပိ တေသံ သမ္ဗန္
ဓိနီ ဘဝတိ, ရညာ ဟိ ကာရိယမာနာ တံသမ္ဗန္ဓိနီပုရိသဝိသယတ္တာဝပုရိသယောဂိနီတ္ယုဘိန္နမ္ပိကိရိယာသမ္ဘဝတိ, တ
တောယေဝတသ္သာ ဥဘယသမ္ဗန္ဓိနိယာ ကိရိယာယ သမ္ဘဝေအသ္သေဒန္တိ ဗုဒ္ဓိယာ ဟေတုဘူတသ္သ အညမညာပေ
က္ခသဘာဝသ္သ သမ္ဗန္ဓသ္သ ဘာဝတော ကိရိယာဇနိတတ္တမသ္သ, အညမညာပေက္ခာလက္ခဏော။ သဗ္ဗထာ နိရပေ
က္ခတ္တေ သမ္ဗန္ဓာဘာဝတ, သမ္ဗန္ဓိ ဗုဒ္ဓိသဗ္ဘဝသ္သာတိ သမ္ဗန္ဓီသု ရာဇပုရိသာဒီသု အသ္သေဒန္တိ ဧဝမ္ပဝတ္တာ
ယ ဗုဒ္ဓိယာ သဗ္ဘဝသ္သ။ ပရေသံ ဝိယ “ဂုဏေ ဆဋ္ဌီ”တိ ဝစနန္တရာဘာဝေ ဥဘယတ္ထပိ (စေတ္ထ) [(ယေဝ) (ဟေတု
ထကေ)] ဆဋ္ဌိပ္ပ- သင်္ဂေတိ ဗောဓေတုမာဟ-‘နနု စေ’စ္စာဒိ, သစ္စတ္တိ ယထာ ဝုတ္တံ စောဒနမဗ္ဘုပဂမ္မ စောဒကမ္
ပတိ ယထာဝုတ္တံ သမ္ဗန္ဓရူပံ တတော-ညတ္ရာပ္ယုပသံ ဟရိတ္ွတ တတ္ထ ဆဋ္ဌိပ္ပသင်္ဂံ စောဒေတုမာဟ-‘ဒေဝဒတ္
တော’စ္စာဒိ, အထေဝ မိစ္စာဒိနာသတီပိအညမညာပေက္ခာလက္ခဏေ သမ္ဗန္ဓေ ဝစနိစ္ဆာယေဝေတ္ထ ကာရဏန္တိ
စောဒကာဓိပ္ပာယမတ္ရောပနေတ္ွတ တဒေဝ ဝိသေသတော ဆဋ္ဌိယာ အဘာဝေ သမုပနေတုံ‘ယဇ္ဇေဝမိဟာပိ’စ္စာဒိကမာ
ဟ, တတ္ထ အထာတိ စောဒကာဓိပ္ပာယပ္ပကာသနာရမ္ဘေ နိပာတော, ဧဝံ ဝတ္တဗ္ဗတ္တိ ဧဝံ ယဒိပိစ္စာဒိနာ ဝက္ခမာနန
ယေန ဝတ္တဗ္ဗံ, ပဋိဟဒေတဗ္ဗတာယာတ္တာဒိနာ ဣဒန္ဒီပေတိ “ဝိသေသ္သံ ဝိဓေယတာယ န ပရာဓိနန္တိ အပ္ပဓာနဘာဝ
တော ဗ္ယတိရိစ္စတေ တတော-တ္တနိဋ္ဌမေဝ, န ရူပန္တရမ္ဘဇတိ‘ပုရိသသ္သေ’တိ, ဝိသေသနန္တု ရာဇာဒိကံ တဒင်္ဂ
တာယာနုဝဒိယမာနမပ္ပဓာနတ္တာ ကာရကရူပတော ဗ္ယတိရိစ္စတေ, တတော ရူပန္တရံ ဘဇတိ ‘ရညော’တိ, တတော ဗ္
ယတိရေက လက္ခဏော သမ္ဗန္ဓော ဟောတိ, ဧကေသ္သ သမ္ဗန္ဓိတ္တာသမ္ဘတ ဝတ္ထုတော ဒ္ဝိဋ္ဌော ဝိသေသနဂတတ္
တေန ပတီယတေ တတော ဆဋ္ဌီ ဝိသေသနမေတနုဓာဝတိ ပတီတိဝိသယေ သဒ္ဒပ္ပဝတ္တိ”တိ, ယော ဟိ ဝိကပ္ပနံ ဝိသ
ယော သော သဒ္ဒာနန္တိ, အတောယေဝ သမ္ဗန္ဓော နိယမေန ဝိသေသနဘေဒမနုဝိဒဓာတိ။ ဝတ္ထုတော ဒ္ဝိဋ္ဌသ္သာပိ တဂ္
ဂတတ္တေန ပတီတိယာ ယထာ ဘာတူနံ ဓနန္တိ, နာဝသ္သမ္ဘာတူနံ ဓနန္တိစ္စေဝ ဘဝတိ, တထာ သတ္ယပိ ဝိသေသ္သ
ဘေဒေ ဝိသေသနဂတမေဝ ဘေဒမနု(ဝိဒဓာ)တိ ‘ဒေဝဒတ္တသ္သ အသ္သာ’တိ, တဒေတံ သဗ္ဗံ ဝိသေသနဂတတ္တေန
သမ္ဗန္ဓပတီတိတော-ဝကပ္ပိယတေ, ဝိသေသ္သဂတတ္တေနာပိ တပ္ပတီတိယံ နိယမေန တဂ္ဂတဘေဒအနုဝိဓာနံ သိယာ
ဝိသေသနဂတဘေဒအနုဝိဓာနမိဝ, ဒ္ဝိဋ္ဌတ္တန္တု ဝတ္ထုတော [စတ္တုနော] န ဝိရုဇ္ဈတေ, ဝတ္တုပဋိဗဒ္ဓမေဝ စ ဒ္ဝိဋ္ဌတ္
တံ မနသိကတ္ွတ တံတဒီဟိ ဒ္ဝိဋ္ဌော သမ္ဗန္ဓောဘိဓိယတေ, အတောယေဝတယံ ဗ္ယတိရေကဝိဘတ္တိ (ယာဂမ္ယတေ)။
ဗ္ယတိရိစ္စမာနဝိသေသနဘူတသမ္ဗန္ဓိဂတဗ္ယတိရေကလက္ခဏသမ္ဗန္ဓာဘိ- ဓာနပ္ပဝတ္တိတောတိ, နီလာဒိဝိသေသနန္
တု ပရတ္ထတ္တေနာပ္ပဓာနမ္ပိ န ကာရကဘာဝတော ဗ္ယတိရိစ္စတိ။ နီလာဒိသဒ္ဒေနုပ္ပလာဒိဒဗ္ဗာဘိဓာနတော, ယထာ
‘နီလမုပ္ပလမ္ပသ္သ, နီလေနုပ္ပလေန ဌိတံ, နီလသ္သုပ္ပလသ္သ ဂန္ဓော’တိ, ယဒာ တု န ဝိသေသ္သပဝတ္တိ တဒာ ဗ္
ယတိရိစ္စတေဝ ‘နီလသ္သ ဂုဏသ္သ ဥပ္ပလန္နိသ္သယော’တိ ကာရကဘာဝလက္ခဏာ ပဓာနဘာတ ဗ္ယတိရိစ္စတေ ဧဝ

နိလာဒိ, တတော ဝိသေသနမေတနေကပ္ပကာရတာယာဝ တိဌတေ, တတော ဝိသေ- သနံ ကိဥ္စိဒေဝ ကာရကရူပတော ပဓာနဘာတ ဗ္ဗတိရိစ္စတေတိ ဝိသေသန မတ္တေနာပိ သေသံ သဗ္ဗံ တထာ သိယာတိ နာသင်္ကနီယန္တိ။

ဒွေဝပီတိ ရာဇပုရိသာ ဒွေဝပိ, တတိယေ ဂေဟသင္ဘာတေ သမ္ဗန္ဓိနီ။ သဟယုတ္တမ္ပဋိစ္စ ဝေန္တိ ဣမိနာ ပုရိသသ္သ အပ္ပဓာနတ္တမေဝ ဒီပေတိ, အဘိမတာတိ ဟဏိနိယာနံ သုတ္တန္တရေန အဘိမတာ, ယတော ဆဋ္ဌီယ-မတ္တနော မတေ သမ္ဗန္ဓိနိသ္သယာ, တေနာဟ- 'သမ္ဗန္ဓမေဝိ'စ္စာဒိ, သမ္ဗန္ဓော စေတ္ထ မာတု သရဏာနမဝင္ဘာနာဒိကိရိယာနိမိတ္တောတိ ကေစိ, အညေ တု သရဏသ္သ ကိရိယာရူပတ္တာ ကိရိယန္တရမန္တရေနေဝ ဒဗ္ဗေန သမ္ဗန္ဓောပပတ္တိမာဟုယထာ ဒ္ဝိန္နံ ဇတုကတော သံသိလေသော, ဇတုနော တု ကဌေနာတ္တနာယေဝ, န ဇတုဝန္တရကတော သံသိလေသောတိ။ ပရေသံ တ တိယတ္တေ ဒုတိယတ္တေ စ ကိတကပ္ပယောဂေ ညတ္တာပိ (ပဥ္စမ္ယတ္တေ) သတ္တမ္ယတ္တေ စ ("ဆဋ္ဌီ စာ") တိ (၂-၆-၂၀) ဒုတိယာ ပဥ္စမီနန္တ္တ"တိ (၂-၆-၂၉) စ သုတ္တန္တရေဟိ ဆဋ္ဌီတိမတာ, တသ္သာပိ ဝတ္တိစ္ဆာတောဝ သာဓိတဘာ ဝံ ဒဿေတုမာဟ-ယထာစေတ္ထာတိအာဒိ, တွောဟ္ပာအေ ဥဒာဟရဏဒ္ဝယေ သုတ္တန္တရမန္တရေန သမ္ဗအနတ္တာ ဘာတ သမ္ဗန္ဓဝစနိစ္ဆာယမေဝ ပရေသမ္ပိ ဆဋ္ဌီ, တေနာဟ-'တွော'တိအာဒိ, ဗဟုလန္တိမဿ အတ္ထံ ဒဿေတိ 'ယထာ ဒဿန'န္တိ, အဝိသံတဒကာလောကဿတ္တာဒိကံ ကမ္မေ ဥဒာဟရဏံ, ပဥ္စမ္ယတ္တေ ပန ဝတ္တိစ္ဆာတော ဝ သဗ္ဗေ တသန္တိ ဒဏ္ဍဿာတ္တာဒီနိ ဥဒာဟရဏာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

၄၀. တုလျ

အနဘိမတာတိ 'တုလျတ္တေဟ္ပတုလောပမာဟိ တတိယာညတရိဿ'န္တိ (၂-၃-၇၂) သုတ္တေန တုလောပမာ ဟိ အညေဟိ တုလျတ္တေဟိ ယောဂေ တတိယာယ ဝိဓိယမာနတ္တာ ဟဏိနိယာနံ အနဘိမတာ, ယဿာ သဒိသာ ဘာတ တေသံ နောပမာတိ 'အဇ္ဇုနဿ တုလာ နတ္ထိ'တ္ထာဒိကမုစ္စတေ, တဿာ ဇဝံ ယထာဝုတ္တနယေနာတိ တဒေဝန္တိမ သ္သ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော, တဒေဝန္တိ တ နိဟတသမုဒာယော ယထာဝုတ္တနိဒဿနတ္ထော, တုလျေသူတိ သဒိ သေသု, တထာဝုတ္တာတိ အဇ္ဇုနဿတုလာနတ္ထိတ္ထာဒိနာ တေန ပကာရေန ဝုတ္တာ။

၄၁. အတော

သုတ္တေ 'အတော'တိ ဝုတ္တံ 'အကာရန္တတော'တိ ကထံ ဝုတ္တိတိ အာဟ 'အတော'တိအာဒိ, အာဒေသာ ဟောန္တီတိ သေသော, ယကာရာနံယေဝ သိယံု။ အာအောဒေသာနမေကဝဏ္ဏတ္တာ, လောပေ ကတေတိ ဩကာရဿ လော ပေ ကတေ, တန္နေတိ ယထာဝုတ္တံ ဓဇာဒ္ဓပ္ပဋိက္ခိပတိ, ပဋိက္ခေပေ ကာရဏမာဟ-'ပရလောပဿာ'တိအာဒိ, ကာရ ဏန္တရံ ဝတ္တုမာရဘာတေ 'ကိဥ္စာ'တိအာဒိ, နိစ္စမ္ပရလောပေဟဝ သိယာ, န ပုဗ္ဗလောပေဟပိ အာဂမပ္ပယောကနုကူလ္လေ နာတိပိ သက္ကာ ဝတ္တုန္တိ အာဟ-'နစာ'တိအာဒိ, နိစ္စမ္ပရလောပေဟယေဝတိ န စ သက္ကာ မန္တုန္တိ သမ္ဗန္ဓော, ဇဝံ သန္နေတ္တာဒိနာ တတ္တ ဝိရောဓမာဟ, အတောသမ္ဘုတိ အာဒေသာကာရတော သမ္ဘုတ, စျိဿာကာရဝိဓာနံ "ယောသု စျိဿ ပုမေ"တိ (၂-၉၃) တေဒေဝပယောဇနန္တိအာဒိနာ ဝုတ္တပ္ပယောဇနာဘာဝေ ကာရဏမာဟ-'အနိဌတ္တ တာ'တိ, အနဘိမတတ္တာတိ အတ္ထော, ပယောဇနာဘာတနဘိမတတ္တမေဝ ဒဿေသုမာဟ-'တေဒတ္တမေတ'တိ အာဒိ, ဣမဿာတိ "အတော ယောနံ ဋာဋေ"တီ မဿ သုတ္တဿ, စျိဿာတေ့ဝတတိ 'စျိဿာ' ဣတိ တောဒိသံ သု တ္တမေဝ, စျိဿာ ယောနံ ဋာဋေတိတတိ "စျိဿာ ယောနံ ဋာဋေ"တိ သုတ္တံ တ, အတောတိ 'အတော' ဣတိ သုတ္တံ, တာဒိသဿပယောဂဿာတိ အဂ္ဂ, အဂ္ဂေ ဣတိ ပယောဂဿ။

၄၂. နီနံ

ယဿာ ကေမေဝ ရူပမုအာဟဋံ, တဿာ ရူပာရူပာနိ ရူပေရူပာနီတိ ဘေအေ ဝေဒိတဗ္ဗော, တေန ဟိ ဗဟုဝစနေ [ဗဟုဝစနေန (ပောတ္ထကေ)] ပဌမာဒုတိယာသု 'အဋ္ဌီနိ'တိ ကေမေဝ ရူပမုအာဟဋ္ဌန္တိ ဒဿေတိ။

၄၄. သဿာယ

သုဝိတိ ဥကာရော ကိမတ္တောတိ အာဟ-‘ဥကာရော’တိအာဒိ, အသတိ ဟိ ဥကာရေ‘ဉာနုဗန္ဓော’တိ ဥကာရေန ဝိသေသနေန သုကာရော န ဝိသေသီ ယေယျ သတိယေဝ တသ္မိံ တေန သော ဝိသေသီယေယျ, တသ္မာ “ဥကာနုဗန္ဓာ ဒ္ဓယ္ဟာ”တိ သုတ္တေ ‘ဥကာနုဗန္ဓာ’တိ ဝိသေသနံ ဝိသေသနဘာတေ အတ္ထော ပယောဇနံ ယသ္သ သော ဝိသေသနတ္ထော, ဗဟုလံ ဝစနေနာနဘိမတမနုဝသေသံ ဝဝတ္ထာပီယတီတိ ဝုတ္တိယံ “ဘိယ္ယော”တ္ယာဒိကမုပဒိဋ္ဌန္တိ ဒဿေ တုမုပက္ကမတေ ‘သာမညေနာ’တိအာဒိနာ, ဆဋ္ဌီ ဘဝတီတိ (သေ)သော, နနုစ အတ္ထသဒ္ဒေနာညပဒတ္ထသမာသေ ကထံ စတုတ္ထ္ယတ္ထော-ဝသီယတီတိ ဝုစ္စတေ, စတုတ္ထီကေဝစနေ အတ္တတ္ထ’န္တိ ဗ္ဗေ သဒ္ဓမ္မသဝနာဒိကမတ္တ နိမိတ္တန္တိ ယော-တ္ထော, သော စတ္ထော-ည ပဒတ္ထေပိ, တသ္သာ-ညပဒတ္ထဘူတသ္သာပိ အတ္တာ အတ္ထော ပ ယောဇနမ္မဝတိ နိမိတ္တဘာဝေနာတိ နာတ္ထဘေအေတိ တ တေ ဣမဝဇ္ဇိတာနံ သဗ္ဗာဒီနန္တိ တ တေဣမသဒ္ဒေဟိ ဧဝ ဝဇ္ဇိတာနမညေသံ သဗ္ဗာဒီနံ, ပဋ္ဌိသိဒ္ဓေသုပိ ကဿစိ အာဒေသော ဒိဿတီတိ ဒဿေတုမာဟ‘တသဒ္ဒဿ စာ’တိ။

၄၅. ဃပ

ဣတ္ထိယာ ဝဓုယာတိ ပသညာနမ္မိ ဉီနမုအာဟရဏာနိ။

၄၆. သ္သာတ

ဃပသညေဟီတိ ဣဒံ တေတိမာမူဟိ တီမဿ အညပဒတ္ထသမာသေန တ ဝိသေသနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, ဝုတ္တိယံ ကတန္တိ အာဒိကံ ကတ္တာဒိပ္ပကာသနတ္ထံ ကတံ, တာယာတိ သဗ္ဗတ္ထ ဝိကပ္ပေါအာဟရဏံ။

၄၇. နမ္ဟိ

“အာဂမာ တဂ္ဂဏ္ဏီဘူတာ တဂ္ဂဟဏေန ဂယှန္တေ”တိ ပရိဘာသာ ဝစနမေတံ တတ္ထ တဂ္ဂဏ္ဏီဘူတာတိ တသ္မိံ အာဂမိမ္ဟိ ဂုဏီဘူတာ, အဝယဝဝသေန ပဝိဋ္ဌာ ဘဝန္တော အမုယ္ယဘူတာ, တဂ္ဂဟဏေနာတိ အာဂမိဂ္ဂဟဏေန တဂ္ဂ ဟဏေန ဂဟဏတောတိ အာဂမိဘူတဿ နံ ဣစ္စဿ ဂဟဏေန ဂဟဏတော, ‘နမ္ဟိ ဝိဘတ္တိမ္ဟိ’တိ တု ဝတ္တဗ္ဗံ, ဝိပလ္လာသော တ ဗ္ဗေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

(၄၉) ဣကာရဿဝတတိအာဒိနာ ဝုတ္တမေဝ ဝိဝရတိ တိဿ ဣစ္စာဒိနာ, တဿ တိဿ, နိဒ္ဒိဋ္ဌတ္တာတိ တိဿ နိဒ္ဒိဋ္ဌတ္တာ, “နမ္ဟိ တိစတုန္နမိတ္ထိယံ တိဿ စတဿာ”တိ (၂-၂၀) တိဿာဒေသော “နမ္ဟိ နုက ဒ္ဒတဒီနံ သတ္တရသန္န”န္တိ (၂-၄၇) နုက, တိဿန္နံ။

၅၁. သုဥ

ဝိဘတ္တိသုတ္တေတိ “ဒ္ဒေဝဒ္ဒေဝကာနေကေသွဝိ”(၂-၁) စ္စာဒိသုတ္တေ, သ္သနန္တိ ဗဟုဝစနေန သဟိတမေကဝစ နမာဟ, သုတ္တမိဒန္တိ “သုဥဿာ”တိ ဣဒံ သုတ္တံ, သုတ္တေ ပန သတီတိ “သုဥ သဿာ”တိ သုတ္တေ သတိ။

၅၅. ရဿာ

ရတ္တိ စ အာဒိ စ ရဿာဒယော, တေဟိ။

၅၆. သုဟိ

အနုကရဏဝသေနာတိ အနုသဒ္ဒိသံ ကရဏံ ဝစနမနုကရဏံ။

၅၇. ဃာ

တေနာတိ ယတော လွှုက္ကတိ ဝိသေသနတ္တေန ဝတ္တုမိစ္ဆိတသ္သ ပစ္စယသ္သ ဂဟဏံ, တေနာတိ အတ္တော, ပစ္စယသ္သ ဂဟဏာ တအာဒိဂဟဏံ လဗ္ဘတေ။ "ပစ္စယဂ္ဂဟဏော ယတော သော ဝိဟိတော, တအာဒိနော ဂဟဏာ"န္တိ ဉာယာ, ဝိသေသနတ္တေန ဝတ္တုမိစ္ဆိတတ္တာ တဒန္တဂ္ဂဟဏံ။ "ဝိဓိဗ္ဗိသေသနန္တသ္သာ"တိ (၁-၁၃) ဝစနတောတိ မနသိ နိဓာယာဟ- 'ယတော'က္ကစ္စာဒိ, သော ကွိယတ္တော အာဒိ ယသ္သ သော တအာဒိ, သော ပစ္စယော-န္တော ယသ္သ သ သမုအယသ္သ သော တဒန္တော, တာဒိသသ္သ တအာ ဒိတဒန္တသမုအယဝိသေသ(သ္သ) ဂဟဏံ, န တု တဒန္တမတ္တ သ္သေတ္ယတ္တော, နနု စ 'လွှဝိ'တိ ဝိသေသနတ္တေန ဝတ္တုမိစ္ဆိတေ ဘဝတု "ဝိဓိဗ္ဗိသေသနန္တသ္သာ"တိ တဒ န္တသ္သ ဂဟဏံ, ပစ္စယဂ္ဂဟဏေန ပန တအာဒိနော ဂဟဏံ ကထံ သိယာ ဝစနာဘာတတ္ယာဟ-'တဒဝိနာဘာဝိတ္ တာ'တိ, ယတော ဝိဟိတော, တေန ဝိနာ န ဘဝတိ သီလေနာတိ တဒဝိနာဘာဝီ, တသ္သ ဘာဝေ တသ္မာ။ "ပစ္စယဂ္ဂဟ ဏေ ယတော သော ဝိဟိတော တအာဒိနော ဂဟဏာ"န္တိ ဉာယသ္သ ယတ္ထ ပစ္စယဂ္ဂဟဏံ တတ္ထ သာဓာရဏတ္တာ 'တအာဒိနော'တိ ဝုတ္တံ, တအာဒိသမုအယသ္သ ဂဟဏေ ပနေတ္ထ ဝိသေသော န ဒိသ္သတိ။ အဓိကတ္တာတိ [အဓိဂတန္တာ တတိ (ပောတ္ထကေ)] အာဒီသု ဝိသေသဒသ္သနာသမ္ဘတ, 'တုံသ္မာ လောပေ စိစ္ဆာယံ တေ" တ္ယတ္ရ (၅-၄) တု ဒိ သ္သတိ ဝိသေသော, ဝက္ခတိဟိ တတ္ထ "တုံတာယေတဝေ ဘာဝေ ဘဝိသ္သတိ ကွိယာယံ တဒတ္ထာယ"န္တိ (၅-၆၁) တုံပစ္စယံ ဝက္ခတိ"စ္စာဒိ။

၅၈. ဂေ

အက္ကတ္ယေဝဝတ္တဗ္ဗန္တိ 'ဂေအ'က္ကတ္ယေဝ ဝတ္တဗ္ဗန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ, ပက္ခေ ဒီဃဝိဓာနေနေတတိ ဣမိနာ အကာရာဒေသေ ကတေ ပက္ခေ ဒီဃဝိဓာနေနေဝ, အညတ္ထစရိတတ္ထတာယာတိ လွှဝန္တာဒိတော အညတ္ထ ဘောပု ရိသာ ဘောပုရိသက္ကစ္စာအေ ဇာတိပဒတ္ထနိသ္သယနေန ကတတ္ထတာယ, ပရိသ မတ္တတ္ထတာယာတိ ဝုတ္တံ ဟော တိ, အဝသ္သံ ဒီဃဘာဝေ ကာရဏမာဟ 'ယဒိစာကာရော'က္ကစ္စာဒိ, ယဒိစ အာကာရောတိ ပဒစ္ဆေဒော။

၆၀. ဃဗ္ဗုဟ္မာ

ဃက္ကတိသညာ ဃသညာ တာသံ, ကညာသညာတိအာဒီသု ဃသညာနံ ဗဟုတ္တာ ဗဟုဝစနေန နိဒ္ဒေသော, ဃရူပသ္ သာတိ ဃသ္သာတိ ဃသဒ္ဒရူပသ္သ, တထာ ဘော ဗ္ဗုဟ္မာတိ တ္တေ တထာတိ ဣမိနာ ဗ္ဗုဟ္မာတိရူပသ္သ နိရုတ္တိယံ နိဒ္ဒိဋ္ဌတ္တာဝ တ္တေ သင်္ဂဟိတဘာဝံ ဒသ္သေတိ။ ဧံ ဝိဝရန္တိတိ တသ္မာ သ သခတော ဂသ္သ အကာရအာကာ ရာ"တိအာဒိနာ ဧံ ဝိဝရန္တိ, တေ ဟိ အစ အာစ က္ကစ ဤစ စောတိ ဒ္ဝန္ဒ္ဝေ ပုဗ္ဗသရာနံ လောပံ ကတ္ွတ တ္တောပသိလေသနိ ဒ္ဒေသံ ဝဏ္ဏေန္တိ, သာမညဝိဓာနန္တိ 'ဗ္ဗုဟ္မကတ္တုက္ကသိ သခတော'စ္စေဝမဝိသေသေတ္ွတ သာမညေန ကထနံ, ကိ မတ္ထန္တိ ကိံ အတ္တော ပယောဇနံ ယသ္သ တံ ကိမတ္ထံ။ သာမညဝိဓာနံ ကိမတ္ထမ္ပနေဝံ ပယောဇနာသင်္ကာယံ ပ ယောဇနာသင်္ကာဝိစာရဏံ မနသိ နိဓာယ 'အာဂတိ ဂဏောယ'န္တိ ဝုတ္တတ္တာ အာဟ– 'အတ္ထတော'စ္စာဒိ, အတ္ထ တောတိ သာ မတ္ထိယတော, အနေနာတိ'အာဂတိဂဏောယ'န္တိ ဣမိနာ ဝစနေန, က္ကဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ 'အာဂတိဂဏောယ န္တိ ဣမိနာ တအကာရသင်္ခာတဇာတိပ္ပဓာနဂဏတ္တပ္ပကာသနေန ယဒိ သမ္ဘောဓနေ ဧကာရန္တာကာရန္တလာဘီနံ ကတ္တု က္ကသိ သခ မုနိ ဘဒန္တာဒီနံ ဂဟဏံ ပယောဇနံ န သိယာ, အညထာ အနုပပဇ္ဇနံ သိယာတိ ဧဝမညထာနုပပတ္တိလ က္ခဏာသာမတ္ထိယတော သာမညဝိဓာနေ ပယောဇနမာဟေ"တိ, သောယန္တိ ဣမိနာ ဝုတ္တိယံ 'အာဂတိ ဂဏောယ'န္တိ ဝုတ္တံ ဝစနံ နိဒသ္သေတိ။

၆၃. ယောသ္သံ

သ္သဋ္ဌ သ္သာစ သ္သာယောစ အဋ္ဌ တိဋ္ဌာတိ က္ကတရိတရယောဂေ စတ္တ သမာသော,သ္သံ သ္သာ သ္သာယံ တိံ သု။

၆၄. ဧက

ယောစ ဩစ ယော ဃာန္တဩကာရန္တာ, နတ္ထိ ယော ယေသန္တေ အယော, တေသံ, သာမညဝိဓာနတောတိ ကသ္သ စိ လိင်္ဂသ္သ အပရာမာသာ သာမညေန ဝိဓာနတော, နာဒေကဝစနေသ္ဝူတိ နာဒီသု ဧကဝစနေသ္ဝူတိ အတ္တော, ဟိ ဟေတုမ္

ဟိ, ယသ္မာ ကသ္မိစိ ဧဝံ ဒုဠှာဓိပ္ပာယော သိယာ, တသ္မာ ဒုတိယမုအာဟရဏတ္ထိ အတ္ထော, ဒုတိယောပိ ဟေတုမှာဟိ, ယသ္မာ သဗ္ဗေသံ သင်္ဂဟဏတ္ထံ, တသ္မာ န စ တထာဓိပ္ပေတန္တိ အတ္ထော, သဗ္ဗေသမေကဝစနာနံ သင်္ဂဟဏာ ဘာဝေ သုတ္တာနံ ဝိရစနပ္ပကာရမာဟ-'အညထာ'တိအာဒိ, ဥပရိစာတ္ထာဒီသုဝယမဓိပ္ပာယော "သုတ္တသ္သ 'အံယော သုဝယောန'န္တိ ဝိရစိတတ္တာ သာမညေနေ-ကဝစနေသုဝဃသ္သ နရုသ္သတ္တပ္ပတ္တိတိ တပ္ပဋိသေဓာဘာတ'ဒတ္တို ကုလ'န္တိ ရုသ္သတ္တံ 'သိသ္မိံ နပုံသကေ'တိ ဝိဓိသုတ္တံ ဝဒေယျာ"တိ, ဩကာရန္တပ္ပဋိသေဓတ္ထိ 'အဃောန'န္တိ ဩကာရန္တပ္ပဋိသေဓံ, အာဒေသန္တရံ "ကေသ္သာ ဂသိဟိနံ သုကဝဂတ"တ္တာဒိနာ (၂-၆၇) ကရီယမာနံ ကတဒေသောဒိ ကံ, ဧတ္ထ ပန နပုံသကေ ကေဝစနန္တံ ဒတ္တို ကုလန္တိ ဝက္ခမာနတ္တာ နောအာဟဋံ, ယောသု ပန "ယောလောပနိသုဒီ ဃော"တိ (၂-၈၈) အဒီဃသ္သာပိ ဒီဃဝိဓာနသာမတ္ထိယာ ပဌမမေဝ ဒီဃသ္သ ရုသ္သာဘာဝေကာဝ ကထာတိ နောအာဟ ဋံ, ဒတ္တိဒတ္တီနိ ကုစ္ဆေဝ တု ဘဝတိ, နောသ္သတတိ ဟဥ္ဇော ဒိသ္သတိ, ဧတ္ထ ဝိဇ္ဇမာနေ ဂေ ပရေ ဩကာရန္တသ္သ တ ရုသ္သာပဇ္ဇနအေသမ္ပသင်္ဂတော နောသ္သာ'တိ ဟဒ္ဒေန ဘဝိတဗ္ဗံ။

၆၇. ကေသ္သာ

ကဝေန ဂဝေနာတိ ကရဏေပိ သမာနံ, ကဝသ္သ ဂဝသ္သာတိ ဆဋ္ဌိယာပိ။

၆၉. ဂဝံ

သေနာတိ သုတတ္တာ သေက္ကတိ ဝုတ္တိယံ နိမိတ္တံ ပရိကပ္ပိတံ။

၇၂. ကဝု

သဒ္ဒန္တရတ္တေန ကောစိ အေသောတိ သမ္ဗန္ဓော, အာဒိသိတဗ္ဗာ အာဒေသော ကာတဗ္ဗာ။

၇၃. ယံ

ပေန ပသညာယ ယုတ္တာ ဤပိ, ပစ သော ဤစာတိ တပိ အဘေဒဂ္ဂဟဏေန, အညသ္သာတိ ဣကာရ ဥကာရဦကာ ရသ္သ။

၇၇. သ္မိံ

လောကေ ဒေဝဒတ္တော ဒတ္တောတိ ဧကဒေသေန သမုဒာယတေဟာရ ဒဿနတော သ္မိံနောတိမသ္သ သ္မိံ ဝစန သ္သာတ္ထယမတ္ထော ဒသ္သိတောတ္တာဟ-'သ္မိံတိ ဣမိနာ'တိအာဒိ။

၈၁. ဈလာ

ဗ္ရဟ္မာဒီသု 'ဣတော က္ဝစိ သသ္သ ဋ္ဌာနုဗန္ဓော'တိ ဟဌာတိ သမ္ဗန္ဓော, ဗ္ရဟ္မာဒီသူတိ "ဃဗ္ရဟ္မာဒိတေ"တိ (၂-၆၀) သုတ္တေ ဝုတ္တဗ္ဗဟ္မာဒီသု, ဟဌာတိ 'ဣတော'တ္တာဒိနော ဂဏသုတ္တသ္သ ဟဌာ, ဋ္ဌာနုဗန္ဓောတိ ဣမိနာ (ဧ ဋ္ဌာဒေသံ) နိဒ္ဒိသတိ။

၈၅. ကူ

သော [ဘသ္မာ] အန္တော ယသ္သ သော တဒန္တော သမုဒာယော, တသ္သ, "ဇာနုကမိုတံ နောတ္တရတ္ထာနုဝတ္တတတီ"တိ ဝိညူဝစနံ, ဝိဒုနော ဝိဒူတိ ကူပစ္စယန္တသ္သ ဥဒာဟရဏံ, ဝိညုနော ဝိညူတိ "ဝိတော ဉာတော"တိ (၅-၃၉) သဗ္ဗ ညုနော သဗ္ဗညူတိ "ကမ္မာ"တိ (၅-၄၀)။

၈၆. လော

လောပေတေ့ဝဝ သိဒ္ဓတ္တာတိ တေမုတ္တပကေ္ခ လောပေတိမိနာဝ သိဒ္ဓတ္တာ။

၈၇. နနော

အမုယာတိ ကတ္ထိယံ ယာဒေသော, နနောတိမသ္သိဒံ ပစ္စုဒာဟရဏံ။

၈၈. ယောလော

ပဍ္စမာဒုတိယာယောနမေကတော ဥဒာဟရဏာနိ အဋ္ဌိ အဋ္ဌီနီတိ, တာနိစ ယောလောပနိလာတိသ္သေဝ ဒသ္သိတာနိ, တထာယေတညာနိပိ ဉာယန္တီတိ။

၉၂. န္တသ္သ

ဋ္ဌမုတ္တပကေ္ခာတိ အသန္တံ ကုဗ္ဗန္တသ္သာတိ ဋ္ဌာဒေသေန မုတ္တပကေ္ခာ,န္တုသ္သစေဝတ္တိ ပသိဒ္ဓတ္တာဝ ဋ္ဌာ ဒေသမုတ္တပက္ခံ ဥပမေတိ, "သဋ္ဌာတံ တာရကာဒိတ္ဝိတော"တိ (၅-၄၅) ကတော အနိ္ဋတာ။

၉၃. ယောသု

ဋ္ဌာဒေသော-တိပ္ပသဇ္ဇတီတိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ နနု တဒန္တသ္သ သမုဒာယသ္သ ပတ္တေ "ဆဋ္ဌိယန္တသ္သာ"တိ (၁-၁၇) အန္တသ္သေဝ ဟောတိ, တထာသတိ နေတတိပ္ပသင္ဂေါ, တသ္မာ ကသ္မာတိပ္ပသဇ္ဇတီတိ ဝုတ္တန္တိ, သစ္စံ, တထာပိ 'ဈိသ္သာ'တိ ဝတ္တုံ သက္ကုဏေယျတ္တေ ကသ္သာတိ ဝုတ္တတ္တ [ဝုတ္တန္တိ] သာမတ္ထိယတော တဒန္တသ္သ ဋ္ဌာဒေသော-တိပ္ပသဇ္ဇတီတိ တထာ ဝုတ္တန္တိ, နနု 'ဈိသ္သာ'တိ ဝုတ္တေပိ သောတတိပ္ပသင္ဂေါ တဒဝတ္ထာယေတတိ သစ္စံ, တထာပိ ယဒိ သမုဒာယသ္သ ဋ္ဌာဒေသော-ဘိမတော သိယာ 'တထာ သတိ ကိံ ဈဂ္ဂဟဏေန ကသ္သ သတေ့ဝဝ ဝဒေယျာတိ နာတိပ္ပသဇ္ဇတီတိ, ဈဂ္ဂဟဏေ နာမင္တေ ကကာရသ္သေဝ ဈသညတ္တာတိ ကဒံ ပန ဝိသေသနတ္တေန ဝတ္တု မနိစ္စိတေ ယုဇ္ဇတိ။

၉၄. ဝေဝေါ

သဟာစရိတညာယသ္သာတိ "တံသဟာစရိတာ တဂ္ဂဟဏေန ဂယှတ္တီ"တိ ဉာယသ္သ။

၉၅. ယောမ္ဟိ

ဟေတုကုရူသဒ္ဒေဟိ ယောသု ကမိနာ ဋ္ဌာဒေသေ "လောပေ"တိမိနာ ယောလောပေ တ သမ္ဘတ္တေ "ပစ္စယနိသ္သိတံ ဗဟိရင္ဂ"န္တိ ယောလောပတော "ပကတိနိသ္သိတမန္တရင္ဂ"န္တိ "အန္တရင္ဂဗဟိရင္ဂသု အန္တရင္ဂဝိဓိ ဗလ တ"တိ ပဍ္စမံ ဋ္ဌာဒေသေ နိမိတ္တာဘာဝတဝ လောပ ဘာဝတေတိ ဒသ္သေတုမာဟ-'ဟေတုကုရူသဒ္ဒေဟိ'စ္စာဒိ။

၉၉. သဗ္ဗာ

နနု ကတရာဒယောဝ သဗ္ဗာဒိသဒ္ဒဝစနီယာ ဟောန္တိ သမာသေနာဘိဟိတတ္တာ, န တု သဗ္ဗသဒ္ဒော [သဒ္ဒသ္သေ (ဟေတ္တကေ)] တ္တာဟ-'အဝယဝေနေ'တ္တာဒိ,ယဒိပိ 'သဗ္ဗ သဒ္ဒော အာဒိ ယေသ'န္တိ အဝယဝေန ဝိဂ္ဂဟော, တထာပိ သမုဒာယောတသ္သတ္တော ဘဝတိ။ ယေသန္တုနေန သမုဒာယသ္သ ပရာမာသာတိ ဘာတေ, ကတိတိ ဟေတုမ္ဟိ, ကော ဘဝန္တာနံ ဒ္ဝိန္နံ ဗဟုန္နံ တ ဧကော ဒေဝ ဒတ္တော ကဍ္ဍာဒီဟိ တ အတ္တေ ဒွိဟိ ဗဟူဟိ တ ဧကေသ္သ နိဒ္ဒါရဏေ သတိ ကိမ္ဟာ နိဒ္ဒါရဏေ ရတရ ရတမေသု ဏာဒိဝုတ္တိယံ "ဧကတ္တတာယ"န္တိ (၂-၁၁၉) ဝိဘတ္တိလောပေ "ရာနုဗန္ဓေန္တသရာဒိသ္သာ"တိ (၄-၁၃၂) အန္တသရာဒိလောပေ ကိံသဒ္ဒသ္သ ရူပသိဒ္ဓိတိ ဒသ္သေတုမာဟ က တမာ'တိအာဒိ, ဥဘော အံသာ အဿာတိ အတ္တေ "အယုဘဒ္ဝိတိဟံသေ"တိ (၄-၄၉) အယေ"သရော လောပေ သရေ"တိ (၁-၂၆) သရလောပေ ရူပသိဒ္ဓိတိ အာဟ-'ဥဘော အံသာ'ကစ္စာဒိ, ကာယံ ဝဝတ္ထာ နာမေ တ္တာဟ-'သာဘိ

ဓေယျော’တျာဒိ, အဝဓိစ္စာဒိနာ တဿေဝတ္ထံ ဝိဘာဝေတိ, အစံသော အဘဉ္ဂတာ အဝဓိဘာဝေယေတဝဋ္ဌာနံ, သာဘိဓေယျော ပေက္ခာတိ ဧတ္ထ သော သကော အဘိဓေယျော အတ္ထော ဒိသာဒိ သာဘိဓေယျောတိ ဂဟိတောတိ အာဟ-‘ပုဗ္ဗာဒီန’န္တိအာဒိ, သာဘိဓေယျန္တိ ကမ္မတော ပရာ အပပုဗ္ဗာ ‘ဣက္ခ=ဒဿနေ’တီမဿ္မာ “က္ဝစဏ”ဣတိ (၅-၄၁) အဏပ္ပစ္စယေ သာဘိဓေယျာပေက္ခော, သော တဝဓိနိယမောတိ ဒဿေတုမာဟ-‘တမပေက္ခတီ’စ္စာဒိ, တတ္ထာဓိပ္ပာယံ ဝိဝရတိ ‘တထာဟိ’စ္စာဒိနာ, ဧတ္ထ စ ပရာဒိသဒ္ဒာဘိဓေယျော-ဧတ္ထော ဒိသာဒေသာဒိ ပုဗ္ဗာဒိသဒ္ဒာဘိဓေယျဿတ္ထဿ ဒိသာယ ဒေသာဒိနော တဝဓိဘာဝေန နိယမဝသေန ပဝတ္တတိ, ယော စာဝဓိဘာဝေ နိယမဝသေန ပဝတ္တတိ, သောစာဝဓိဘာဝေ နိယမဝသေန ပဝတ္တော ပုဗ္ဗာဒိသဒ္ဒဝစနီယံ ဒိသာဒေသာဒိ မပေက္ခတီတိ သာဘိဓေယျာပေက္ခာဝဓိနိယမောယေဝ ဝတ္တာတိ ဝုစ္စတီတျယမဓိပ္ပာယော, န တု အဘိဓေယျာယန္တိ အသမ္ဘတ, အသမ္ဘဝမေဝ ဒဿေန္တော အာဟ-‘ယော ဟိ’စ္စာဒိ, ကောသလ္လေန နိမိတ္တေနာတိ ကုသလ သဒ္ဒဿ ပဝတ္တိနိမိတ္တေန ကောသလ္လေန, ဥတ္တရာကုရတော ဥတ္တရကုရုဒီပ တသိနော, ဒေသော တ, ‘နာညဉ္စ နာမပ္ပဓာနာ”တိ (၂-၁၃၆) အနေနေဝ သညာယံ သဗ္ဗာဒိကာရိယဿ နိသိဒ္ဓတ္တေ ကိမသညာယံဘူနေနေတျာဟ ‘နာညဉ္စေ’တျာဒိ, ကိဉ္စိ ပုဗ္ဗတ္တာဒိကမုဒ္ဒိဿ ကေသဉ္စိ ပုဗ္ဗောပရောတျာဒိကာ အတ္ထာနုဂတာ သညာ အနွတ္ထသညာ။

၁၀၄.တိ

“တနေကညတ္တေ”တိ (၃-၁၇) ဝိကပ္ပာနုဝတ္တနတော အယုတ္တတ္တာဘာဝံ ဒဿေတိ‘နယိဒမယုတ္တ’န္တိ, ယုတ္တတာ စာဿ ဟဒ္ဒေ ဗျဘိစာရ ဒဿနတောတိ ဝတ္တုမာဟ-‘နပုံသကေ’စ္စာဒိ, ဟဒ္ဒာနုဂတာ ဟိ သုတ္တရစနာ, ဝိကပ္ပာနုဝတ္တိယာ အနပုံသကမိဒမေဝ ဝစနံ တဿ ကွစိ ဗျဘိစာရတ္တေ ဉာပကန္တိ ဝတ္တုမာဟ-‘တဿ စာ’တိ အာဒိ, အဝဿမေဝမေတ္တ အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော, အညထာ ယထာဝုတ္တဟဒ္ဒါနုက္ကမေနာတ္တဂ္ဂဟဏေ သတိ သုတ္တဿ [သုတ္တဿာ (ပေါတ္ထကေ)] မုဓုတ္တပ္ပတီတိတော ကထန္တမညဿ ဉာပကံ ဘဝေယျ, မုဓဘာဝေ ဟိ ဉာပကတ္တံ န ယုဇ္ဇေယျ။

၁၀၈. အတေ

နနု စ “လက္ခဏပဋိပဒဝုတ္တေဿဝ ဂဟဏ”န္တိမာယ ပရိဘာသာယ လက္ခဏိကဿာကာရဿ ဂဟဏံ န ပပ္ပောတီတျာသင်္ကိယ ပဋိဟဒယမာဟ-‘ရဿာကာရေ’စ္စာဒိ, ပရိဘာသာယ စဿာယမတ္ထော “လက္ခီယတေနေနေတိ လက္ခဏံ, သာဓွသာဓုဇာနန ဟေတုတ္တာ သုတ္တ [သတ္တ] မုစ္စတေ, ပဋိဂတမ္ပဒံ ပဋိပဒံ, ဥစ္စာရိတမဉ္စသေတျတ္ထော, လက္ခဏဉ္စ ပဋိပဒဉ္စ လက္ခဏပဋိပဒာနိ, တေဟိ ဝုတ္တာနိ ရူပါနိ လက္ခဏပဋိပဒဝုတ္တာနိ, တေသု, ဝုတ္တသဒ္ဒော ပစ္စေကမ္ပရိသမာပိယတေ ‘လက္ခဏဝုတ္တေသု ပဋိပဒဝုတ္တေသူ’တိ, တတ္ရာဉ္စသာယမနိဒ္ဒိဋ္ဌံ, ကေဝလံ လက္ခဏဒဿနေနာသ္မိံ လက္ခဏေ သတျဝဿမနေန ရူပေန ဘဝိတဗ္ဗန္တိ လက္ခဏေန ပဋိဟာဒိတံ, တံ လက္ခဏဝုတ္တမိတျုစ္စတေ, ယန္တုဉ္စသာ သဒ္ဒေနေဝ ပဋိပာဒိတံ, တံ ပဋိပဒဝုတ္တန္တိ ဝုစ္စတေ, တသ္မိံ လက္ခဏဝုတ္တေ ပဋိပဒဝုတ္တေ စ ရူပေ သတိ ပဋိပဒဝုတ္တဿေဝ ဂဟဏံ, နေတရဿေ”တိ, ပဋိပဒဝုတ္တဿေဝေတျဝဓာရဏေန နိယမရူပဘာဿာ ပရိဘာသာယာဝဂမျတေ, သော စ နိယမော အနိယမပုဗ္ဗကော သန္ဒေဟေ သတျဝတိဋ္ဌတေ, တသ္မာ ယတ္ထ လက္ခဏဝုတ္တမေဝ ကေဝလံ, န ပဋိပဒဝုတ္တံ, တတ္ထ နာယံ ပရိဘာသာ ဝတိဋ္ဌတေ, ယတ္ထာပိ ပဋိပဒဝုတ္တမေဝ ကေဝလံ, န လက္ခဏဝုတ္တံ, သော ပပ္ပောတိဿာ အဝိသယော, ယတ္ထ ဒွေဝ ရူပါနိ သမ္ဘဝန္တိ တတ္ရေတ ယမ္ပရိဘာသာ သန္ဒေဟာပဟာကရဏမုခေန ပဝတ္တာတိ ဉာယပ္ပတ္တောယေဝ မတ္ထော ဣမာယ ပရိဘာသာယာနုဝဒ္ဒတေ, တထာဟိ သန္ဒေဟဋ္ဌာနေသု ယဒ္ဒပ္ပေကရူပမေဝမဘိန္နမုဘိန္နံ, တထာပိ လက္ခဏဝုတ္တံ ရူပံ လက္ခဏေ နောန္နီယမာနံ ဓူမဂ္ဂိ ဝိယ ဇလဗလာကာ ဝိယ စာနု မာနိကံ, ယန္တု ပဋိပဒ ဝုတ္တံ ရူပံ, တံ ပစ္စက္ခသိဒ္ဓံ, ပစ္စက္ခာနုမာနေသု စ ပစ္စက္ခမ္ဗလဝန္တရံ ပမာဏန္တိ အတော ပဋိပဒဝုတ္တမေဝ ဂယှတီတိ။

၁၁၀. က္ဝစေ

နပုံသကလိင်္ဂေ ကောရေန န ဘဝိတဗ္ဗန္တိ သမ္ဗန္ဓော။

၁၁၄. လောဟေ

အကာရဿန္တရင်္ဂတ္တေ ကာရဏမာဟ-'ပကတိနိဿိတတ္တာ'တိ, ပကတိယာ ဣဒံ ဟာကတံ ''ဏော''တိ
(၄-၃၄) ဏော, လောပဿ ဗဟိရင်္ဂတ္တေ ကာရဏမာဟ-'ပစ္စယနိဿိတတ္တာ'တိ, အန္တရင်္ဂေစ္စာဒိနာ ''အန္တရင်္
ဂဗဟိရင်္ဂေသွန္တရင်္ဂဝိဓိ ဗလဝ''တိ ပရိဘာသမုပလက္ခေတိ, အင်္ဂသဒ္ဒော-ဝယဝဝါစီ, အန္တော သဒ္ဒော သတ္တမျ
ယတ္ထေ, အင်္ဂေ ဘဝမန္တရင်္ဂံ ဝိဘတ္တုတ္တေ-သင်္ချသမာသော ''ဒြေနမ ဝဏ္ဏော''တိ (၁-၃၇) အတ္တံ ရာဂ
မော, အင်္ဂတော ဗဟိ ဗဟိရင်္ဂံ ''ပယ္ယဟဗဟိတိရောပုရေပစ္ဆာ တ ပဉ္စမျာ''တိ (၃-၅) အသင်္ချသမာသော, အတ္
ရ စာန္တရင်္ဂံ ဗဟိရင်္ဂန္တိ နာင်္ဂေဘဝမန္တရင်္ဂံ, အပိတ္ဝန္တရင်္ဂနိဿိတံ ကာရိယမန္တရင်္ဂံ, နာပျင်္ဂတော ဗဟိ
ဘူတော သမုအယော ဗဟိရင်္ဂံ, ကိန္တု ဗဟိရင်္ဂနိဿိတံ ကာရိယမ္ဗဟိရင်္ဂံ ယထာ မဉ္စနိဿိတေသု သဒ္ဒာယန္တေ
သု 'မဉ္စာ သဒ္ဒာယန္တီ'တျုစ္စတေ တံ ဝိယေတိ အတောယေတ သင်္ချသမာသေပိ လိင်္ဂဝိဘတ္တိဝစနန္တရယော
ဂေ 'အန္တရင်္ဂေ အန္တရင်္ဂါ'တိ, သင်္ကေတိကော ဟျယမသင်္ချသမာသော, န ပုဗ္ဗပဒတ္ထပ္ပဓာနော, ယထာ-ပ
စ္စက္ခဿာက္ခနိဿိတတ္တာဝဗောဓတ္တံ 'အက္ခမက္ခမ္ပတိ ဝတ္တတေ'တိ ဝိဂ္ဂာယ-မသင်္ချသမာသေပိ ကတေ
ပစ္စက္ခ ဉာဏဿာက္ခနိဿိတတ္တဉာပနတ္ထံ သင်္ကေတဝသေန ကတော-ယမသင်္ချ သမာသော, န ပုဗ္ဗပဒတ္ထပ္ပ
ဓာနောတိ'ပစ္စက္ခော ပစ္စက္ခာ'တိ လိင်္ဂဝိဘတ္တိ ဝစနန္တရယောဂေ, တထေတယ-မန္တရင်္ဂနိဿိတော-ယံ သမု
အယနိဿိတောတိ ဉာပနတ္ထံ သင်္ကေတဝသေန ကတော-ယမသင်္ချသမာသောတိ လိင်္ဂဝိဘတ္တိဝစနန္တရယော
ဂေ န ဝိရုဇ္ဈတေ, အထတ အန္တရမင်္ဂမဿ ကာရိယဿာတ္ထီတိ ''သဒ္ဓါဒိတွ'' (၄-၈၄) တထာ ဗဟိရင်္ဂန္တိ, အ
န္တရင်္ဂဉ္စ ဗဟိရင်္ဂဉ္စ အန္တရင်္ဂဗဟိရင်္ဂါနိ, တေသွန္တရင်္ဂေ ဗလဝတိ။ အန္တရင်္ဂ ကာရိယဿ ဗလဝတ္တံ
သာဓေတုံ 'သဗ္ဗပဌမံ ဝိဓေယျတ္တာ'တိအာဒိ ဝုတ္တံ, ဣဒမ္ပန အန္တရင်္ဂကာရိယဿ ဗလဝဘာဝသာဓနေ ကာရဏံ န
ဟောတိ, အန္တရင်္ဂတ္တာ ဗလဝဘာဝတေယေဝ ဟိ သဗ္ဗပဌမံ ဝိဓေယျတ္တံ ကာရဏံ, တထာ စာဟ-'ယော လောပတော
အကာရဿ ပဌမမေဝ ဘဝနေ ကာရဏမာဟ အန္တရင်္ဂတ္တာ အကာရဿာ'တိ, တသ္မာ နာယံ ဟာဝော ဃဋ္ဋတေ, အန္
တရင်္ဂဗလဝဘာဝသာဓနေဿ ပန လောကတော ဣဒ္ဓိတတ္တာ အယမေဝတ္ထေ ဟာဝော ဃဋ္ဋတေ''အန္တရင်္ဂမေဝ
ကာရိယမ္ဗလဝံ လောကေ တထာဒိဋ္ဌတ္တာ, တထာ ဟိ လောကော ဟာတောတ''တျာဒိ, လောကေ တထာဒိဋ္ဌတ္တာတိ
အန္တရင်္ဂဗလဝဘာဝဿ လောကေ ဧဝံ ဝက္ခမာနနယေန ဒိဋ္ဌတ္တာ, အထတ ကေနစိ ဝိစုရပ္ပစ္စယောပနိဟတေန
ကာရဏဝေ ကလ္လေန တ ကအစိ ကတ္တုမသက္ကုဏေယျတ္တေပိ အန္တရင်္ဂဿ အဝဿံ ဝိဓေယျတ္တံ ဒသ္
သေတုမာဟ သဗ္ဗပဌမံ ဝိဓေယျတ္တာ'တိ, သတိသမ္ဘဝေတိ နိမိတ္တဿာနုပဟတတ္တာ ကာရိယဿ သမ္ဘဝေ
သတိ။

၁၁၆. ယေ

ဣဝဏ္ဏဿာတိ ဝုတ္တတ္တာတိ 'ယေ ပဿိဝဏ္ဏဿာ''တိ ဧတ္ထ ဣဝဏ္ဏဿာတိ ဝုတ္တတ္တာ။

၁၁၈. အသံ

လိင်္ဂဝစနဘေဒေပိ ဗျယရဟိတတ္တာ အဗျယဝန္တုပသင်္ဂနိဟတာနံ ပုဗ္ဗာစရိယသညာ, အသတိ သင်္ချာ
ယေသန္တျာန္တသင်္ချာနိတျာဟ- 'ကေတ္တေ'စ္စာဒိ, ကောနေကေသူတိ ဝုတ္တတ္တာ သင်္ချာဝိသေသေ ဝိဓိယ
မာနာဿာဒယော ကထမသင်္ချေဟိ ဥပ္ပဇ္ဇတုမုဿဟန္တေ ဣစ္စာသယေနာဟ- 'ကထမသင်္ချေဟိ သျာဒီနံ သ
မ္ဘတေ'တိ။ အထ နိဿင်္ချေဟိ ဟောတုသျာဒီနမသမ္ဘတေ ဥစ္စံ ရက္ခသိစ္စာအောတု သင်္ချာသမ္ဘဝေ ဘဝိ
တဗ္ဗမေဝ သျာဒီဟိစ္စာဟ-'သင်္ချာသမ္ဘဝေဝေ'စ္စာဒိ။ ဝုတ္တိဂန္ထဿာဓိပ္ပာယံ ဝိဝရတိ 'အညထေ' တျာဒိနာ,
ကိမေသမုပ္ပတ္တိယမ္ပယောဇနံ ယေနာသင်္ချေဟိ တဒုပ္ပတ္တိ နော-နုမိယတေ စ္စာသင်္ကိယာဟ-'တဿဉ္စ သတိ
ယ'န္တျာဒိ, အသတိ ဟိ သျာဒီနမုပ္ပတ္တိယမုစ္စမာဒီနမသင်္ချာနမ္ပဒတ္တံ နတ္ထီတိ ယော အာဒီသု ပဒသ္မာ ပရေ
သံ တုမှာမှာသဒ္ဒာနံ သဝိဘတ္တီနံ တေနောအာဒိကံ ပဒနိမိတ္တံ ကာရိယံ န သိယာတိ 'ဥစ္စံ တေ, ဥစ္စံ နော'တိအာဒ
ယော ပယောဂ န သိဇ္ဈန္တိ, သတိ တု သျာဒုပ္ပတ္တိယံ လုတ္တေသုပိ တေသု ပဒတ္တနိပ္ဖတ္တိယာယေဝ တဒုပ္ပတ္
တိတော ပဒတ္တေ သိဒ္ဓေ ပဒလက္ခဏံ ကာရိယံ သိဇ္ဈတေတတိ ဘာတော။ ပရေဟိ ဧတ္ထ 'တသ္မံ သာလာယ'န္တိ ဝစ
နိစ္ဆာယံ 'တတြ သာလာယ'န္တိ ယထာ သိယာတိ ''အဗျယတ္တတ သျာဒိနော''တိ (ဟ, ၂-၄-၈၂) အဗျယတော ပရ
သ္သိတ္ထိယမာပ္ပစ္စယဿာပိ လောပေါ ဝိဟိတော, တေနာဟ- 'အသင်္ချေဟိ'စ္စာဒိ, တဒယုတ္တန္တိ အာပ္ပစ္စယ
ဿ လောပဝိဓာန မယုတ္တံတျတ္ထော။ အထ ကေနာတြ အာပ္ပစ္စယော ဝိဓိယတေ ယေနာဿာပိ လောပေါ-နုသာ

သီယတေ ''ကတ္တိယမတ္တ''တိ (၃-၂၆) စေ နေတဒတ္ထိ, ကတ္တိယမာပစ္စယသ္သ ဝိဓာနတော-သဒ္ဓါနည္ဓာလိင်္ဂတ္တာ, တသ္မာ အသဒ္ဓေဟိ အာပစ္စယသ္သ သမ္ဘဝတော ယေဝ နတ္ထိတ္တနတ္တကမာပစ္စယသ္သ လောပဝစနန္တိ နာနုတ္တကံ ကတ္တိယန္တိ (၃-၂၆) ဟိ ဂုဏိပ္ပဓာနော နိဒ္ဒေသော ကတ္တတ္တာဝတိ အာပစ္စယာဒယော ဝိဓိယန္တေ 'တသ္သံ သာလာယ (မိစ္စေ တသ္မိံ ပဒတ္တေ) တတ္တေ'တိ အသဒ္ဓမိဒမိတ္ထတ္တာဝတိ ဝတ္တတေ, တသ္မာ သိယာယေဝေတသ္မာ အာပစ္စယောတ္ထဝသ္သမာပစ္စယသ္သ လောပေ ဝိဓေယျောတိ ယော မညတေ, တမ္ပတိ အာဟ-'ယဒိပိ'စ္စာဒိ, ဝိသေသာဘိဓာနာတ္ထုပဂမေ ဝတ္တ မာနောယမသဒ္ဓသမုအာယော'နိဒ္ဒေသော ဝတ္တတေ'တိ စောဘယမိက္ခတေ, ကတ္တိယန္တိ နိဒ္ဒေသသ္သ ဂုဏိပ္ပဓာနတ္တံ သာဓေတုံ 'ကတ္တတ္တာဝတိ ဟိ အာပစ္စယာဒယော'တိအာဟ, တတ္တေတိမသ္သာသဒ္ဓသ္သ သာလာယံ ဝတ္တနတော အာဟ- 'ကတ္တတ္တာဝတိ စာ'တိ, အယမ္ပိသိဒ္ဓိရူပေန န ဝတ္တတေတိ သမ္ဗန္ဓော, ယဒိ အယမ္ပိသိဒ္ဓိရူပေန ဝတ္တတေ, ကုတော စရဟိ ကတ္တတ္တာဝသာယောတ္တာဟ- 'ကတ္တတ္တာဝသာယော'စ္စာဒိ။ ကုအနိ ဖိနိန္ဒုဗဒ္ဓိဝစနမာနီယ တသ္သာ ယုတ္တတ္တမုတ္တာဝယိတုမာဟ- 'ယောယ္ယာဟိ'စ္စာဒိ, ယဒီပိစ္စာဒိ ဖိနိန္ဒုဗဒ္ဓိဝစနံ, တသ္သာတိ ကတ္တတ္တသ္သ, ပဒတ္တော စ ကတ္တတ္တံ သိယာတိ ယောယ္ယာဟေတိ သမ္ဗန္ဓော, ဂမ္မမာနတ္ထတ္တာ ကတိသဒ္ဒာပယောဂေ, တသ္သာယုတ္တန္တိ တဿေဝံ တဒိနော ဖိနိန္ဒုဗဒ္ဓိနော ဝစနမယုတ္တံတ္တတ္တော, ကုတောစ္စာဟ- 'ဧဝံ ဟိ'စ္စာဒိ, ယဒိ ကတ္တတ္တသ္သ တက္ကတ္တတာ ကတ္တိပ္ပစ္စယနိဝတ္တိကတာ, ဧဝံ သတိ သာလာယမိစ္စာဒိသဒ္ဒန္တရာပေက္ခာ ကတ္တတ္တပ္ပတီတိ တတ္တေတ္ထာဒိသု သိယာတိ အတ္ထော, နေဝ တထာ ပတီယတီတိ ဘာတေ, ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဖုဋ္ဌယိတုမာဟ- 'တထာဟိ'စ္စာဒိ, အဝိဒ္ဒသုအယန္တိ ဒိဌ္ဌန္တော ပညာသော, အဝိဒ္ဒသု အယန္တိ ဥဘယတ္ထပ္ပတ္တေကဝစနသိဒ္ဓ နိဝတ္တိယာ ကတံ ယမေကတ္တံ, တံ သဒ္ဒန္တရာဒ္ဓနပေက္ခမေဝ ပတီယတေတ္ထတ္တော, ကတ္တတ္တ ဝုတ္တိနာ သာလာဒိသဒ္ဒေန သာမာနာဓိကရဏ္ယံ တတ္တေတ္ယေတသ္သာတိ ဇောဝတာ အာပစ္စယော ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ စ န သက္ကာ ဝတ္တုန္တိ ဒဿေန္တော အာဟ-'သမာနာဓိကရဏတ္တမ္ပိ'စ္စာဒိ, သမာနာဓိကရဏတ္တမ္ပီတိ (ကတ္တိ) ဝုတ္တိနာ သာလာဒိသဒ္ဒေန သာမာနာဓိကရဏ္ယမ္ပိ, အာပစ္စယာဒီနံ နာငင္ဂန္တိ သမ္ဗန္ဓော။

၁၁၉. ဧဝ

ဇောတိ အနုဝတ္တတေဧဝ, ဧဝေတ္တော ယသ္သ ပကတ္ယာဒိသမုဒာယသ္သ သော ဧဝေတ္တော 'အသ္သ စေကတ္ထသဒ္ဒသ္သ ပဝတ္တိနိမိတ္တံ ဉာယာဒိ ဝိဓာနန္တ္တာဟ- 'ဧဝေတ္ထတာ ဉာယာဒိဝိဓာန'န္တိ, ဉာယာဒိဝုတ္တိယန္တိ ဝတ္တနံ ဝုတ္တိ ဉာယာဒီနံ ဝုတ္တိ, ဉာယာဒိဝိဓာနေ သတိတ္ထတ္ထော, သမာသတောတိ သမာသိတာ, တေနေတတိ ''ဒိသ္သန္တညေပိ ပစ္စယာ''တိ (၄-၁၂၀) သုတ္တေနေဝ။

၁၂၀. ပုဗ္ဗ

ယအာ စာတုရ္ဓိသဒ္ဒပယောဂေ တအာ တေနေဝ ဝိဘတ္တတ္ထသ္သ ဝုတ္တတ္တာ န သတ္တမီ ပယုဇ္ဇတေ, ယအာ သတ္တမီ, န တအာဓိသဒ္ဒော, တေနာ သကပဒေနေဝ ဝိဂ္ဂဟော ဇံ ဒဿနီယောတိ အာဟ- 'ကတ္ထိသု ကထာ ပဝတ္တာ'တိ, ကတ္ထိသဒ္ဒတော သတ္တမီဘာဝနေ ကာရဏမာဟ- 'တံသမာနာဓိကရဏတ္တာ'တိ, တေန အဓိသဒ္ဒေန သမာနတ္ထတ္တာတိ အတ္ထော။

၁၂၁. နာတော

သော စ အမာဒေသော, အာဒေသသ္သေတတိ အံအာဒေသသ္သေဝ, အပဉ္စမိယာတိ ပဉ္စမိံ ဝဇ္ဇေတွာ။ အညတ္ထ ဝိဓိယမာနော-ယမမာဒေသော ပဉ္စမိယမ္ပိဋ္ဌိသိဒ္ဓတ္တာ ပဉ္စမိယာ ပဋိသေဓေန သယမ္ပိ ပဋိသိဒ္ဓော နာမ ဟောတီတ္တာဟ 'အာဒေသသ္သေတယံ ပဋိသေဓော'တိ, လောပပဋိသေဓသ္သ 'နာတော'တိ ပုဗ္ဗတက္ကေန ဝုတ္တသ္သ အယမ္ပဋိသေဓော နေတိ သမ္ဗန္ဓော, အထ ကထမိဒမပဉ္စမ္ယာတ္ထမာဒေသေနေတတိသမ္ဗန္ဓတိ န လောပ ပဋိသေဓေနောတိ ပရိဘာသမာဟ-'အနန္တရသ္သ ဝိဓိ ဝ ဟောတိ ပဋိသေဓော ဝ'တိ, ဇတ္ထ အနန္တရသဒ္ဒသ္သာနေကတ္ထတ္တေပိဟာန္တရာဋ္ဌတစီတိ န ဝိဇ္ဇတေ အန္တရမ္မဇ္ဈမသ္သေတ္ထုနန္တရော, အန္တရာဋ္ဌမတ္တပဋိသေဓေ ပယောဇနံ နတ္ထိတ္ထန္တရာဋ္ဌဂတာသ္သ ဝိဓိနော ပဋိသေဓသ္သ စာဘာတနန္တရောတ္ထုပ စရီယတေ အနန္တရာ ကမာတ္တာဒိ ဝိယ, ဒိဋ္ဌေတ္တေ ပန မဇ္ဈသ္သ န

ဝိဇ္ဇတေ-န္တရ မေသန္တိ ဝိဂ္ဂဟေ သုတ္တေပ္ပယန္တရသ္သ ဝိဓာနန္တရသ္သာပိ ဒိဋ္ဌတ္တာ ဒုဝိန္နမေကောပ္ပယန္တ ရောတ္ထုစ္စတေ, တေနေတန္တရသ္သာတိ ပရိဘာသာယမေက ဝစနံ, ကြတိသဒ္ဒော ကြဒမတ္တေ, ကြတိ ကြမာယ ပရိ ဘာသာယာဒေသေနာဘိသမ္ဗန္ဓတိတ္ထတ္တော, တေနာတိ ယထာဝုတ္တပရိဘာသာယ ဝသေန, ယေန ကာရဏေနာဒေသေ နာဘိသမ္ဗန္ဓတိ တေနာတ္ထတ္တော, အလောပေတိ လောပ ပဋိသေဓော, သာမတ္ထိယာလဒ္ဓန္တိ ဒုဝိန္နမတ္တာနံ ဝိဓာနာ ယ ဒွေဝ တကြာနိ ဘဝန္တိ, တတ္ထ 'နာတော'တိဒံ ပဋိသေဓဝိဓာယကမေကံ တကြံ, 'အမပဉ္စမိယာ'တိ ဒုတိယမမာဒေသ သ္သ, တတ္ထာပဉ္စမိယာတ္တာဒေသေနေတတိ သမ္ဗန္ဓတိ, ဝုတ္တဝိဓာနာ န လောပပဋိသေဓေနေ, တထာသတ္တမပဉ္စမိယာတိ ဒံ တကြံ ယဒိ န ဝိသေသတ္ထမာလမ္ဗတေ တမန္တရေနာနုပပတ္တိတော-ညထာ ကိန္တနေနာတ္ထဗလေန လဒ္ဓန္တိ အတ္တော, အလောပေတိ ဓောတေတိတိ သမ္ဗန္ဓော, တကြဘေဒေန ဝိဝရဏံ ကတံ, န ဧကတကြတ္တေနာတိ ဗု ယတိရေကော ဧကတကြတာယဥပ္ပဟိ ကာရိယ ဒွဝယသ္သပိ ပဉ္စမိယမ္ပဋိသေဓော သိယာ 'ပဉ္စမိံ ဝဇ္ဇေတွတ တံ ကာရိယ ဒွဝယံ ဝေဒိတဗ္ဗ'န္တိ, ယဒိပိ သိဒ္ဓါတိ သမ္ဗန္ဓော, ယေန နာပ္ပတ္တိယာတ္တနေန ''ယေန နာပ္ပတ္တေ ဝိဓိရာရဗ္ဘ တေ, တသ္သ ဗာဓနေမ္ဘဝတိ''တိ မမ္ပရိဘာသမုပလက္ခေတိ, ကိမတ္ထမိဟာယံ ပရိဘာသာ ပဋ္ဌတေ ကြဟ သတ္တေ-ပ တအာ ဥသ္သဂ္ဂေ ဗာဓန္တေတိ နိယမော, တတ္ထ စုသ္သဂ္ဂ ဒုဝိဓာ နိယတပ္ပတ္တယော အနိယတပ္ပတ္တယော စေတိ, ယေ သဗ္ဗတ္ထာပတာဒဝိသယမ္ပဝိသန္တိ, တေ နိယတပ္ပတ္တယော ဝုစ္စန္တေ, ယေ ကွစိဒေတပတာဒဝိသယမဝကဟန္ တေ, တေ အနိယတပ္ပတ္တယော ဝုစ္စန္တေ, ဧဝံ ဒုဝိဓေသုသ္သဂ္ဂေသု ယေ-နိယတပ္ပတ္တယော, တေသမေဝ ဗာဓနမိစ္ ဆိယတေ, န နိယတိကာနံ, တေန တပ္ပဒသ္သနတ္ထမယမ္ပရိဘာသာ ပဋ္ဌတေတိ, ယေနေတ္ထုသ္သဂ္ဂသ္သ နိဒ္ဒေ သော, နေတိ ပဋိသေဓတိ နိပါတော, အပ္ပတ္တေ အသမ္ဘဝေ ဝိသယေ ကြတ္ထစ္ဆောဟာရိယံ, ယေန ဥသ္သဂ္ဂေန နာပ္ ပတ္တေ ပတ္တေဝေ သမ္ဘဝေဝေ ဝိသယေတ္ထတ္တော။ 'ဒွေဝ ပဋိသေဓာ ဟာကတမတ္ထံ ဂမေန္တိ'တိ ကတွတ, ဝိဓိယ တိတိ, ပဋိသေဓော ဝိဓာနဉ္စ, အာရဗ္ဘတေ ဝိဓိ

ယတေ ပဋ္ဌတေတ္တတ္တော, အနေနာပတာဒဝိဓိန္ဒသ္သေတိ, တသ္သေတိ အာဒေယေနေတိ နိဒ္ဒိဋ္ဌသ္သဥသ္သ ဂ္ဂသ္သဗာဓနေမ္ဘဝတ္တပတာဒေန, ယေန တွဝပ္ပတ္တေ ဝိသယေ အာရဗ္ဘတေ တသ္သ ဗာဓနံ န ဘဝတိတ္တတ္တော, ကုတောတိ စေ အနဝကာသတ္တာ, တထာဟိ ယဒိ ဥသ္သဂ္ဂေန သဗ္ဗော ဝိသယော ဂဟိတော သိယာ, ကော-ပတာဒသ္သ အညော ဝိသယော သိယာ, တသ္မာ အနဝကာသတ္တာ (န) အပ (တဒေ) ပန တသ္သ ဗာဓနေမ္ဘဝတိတ္ထဝသေယံ, ယေန တုသ္သဂ္ဂေန ကောစိ ဒေတပတာဒဝိသယော-နုပ္ပတ္တောသိယာ, နသဗ္ဗော, တမ္ပတိ သာဝကာ သတ္တာ တမ္ဗာဓတေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ, 'ပဉ္စပူလိမာနယေ'တ္တတ္ထ ပဉ္စန္နံ ပူလာနံ သမာဟာရောတိ ဝိသေသနသမာသော ''နအာဒိတောဝိ'' (၃-၂၇) သမာဟရဏံ သမာဟာရောတိ သမာဟာရသ္သပိ ဘာဝရူပတ္တာ အာဟ 'ဘာဝပ္ပဓာနတ္တေပိ'တိ, ဂုဏဘူတဒဗ္ဗာနိ ပူလာနိ။

၁၂၅. ကြမ

သုတ္တေ အနိတ္ထိယန္တိ ကိမတ္ထိယ (မနေန) ပဋိသေဓဝစနေန, ယတော ကြမသ္သေတွေဝတနိတ္ထိလိင္ဂေန နိဒ္ ဒေသောတိ မနသိကတွတ အာဟ-နာမဂ္ဂဟဏေ'ကြစ္စာဒိ, ''နာမဂ္ဂဟဏေ လိင္ဂဝိသိဋ္ဌသ္သာပိ ဂဟဏာ''န္တိ ပရိ ဘာသာယံ, တတ္ထ လိင္ဂေန သုတ္တေ နိဒ္ဒိဋ္ဌတော အညေန ဧကေနစိ ဝိသိဋ္ဌံ နာမံ လိင္ဂဝိသိဋ္ဌံ, တသ္သ, ယတ္ထ သဒ္ ဒသာမညသန္နိသ္သယနံ, တတ္ထ နာမဂ္ဂဟဏေ သတိလိင္ဂဝိသိဋ္ဌသ္သာပိ ဂဟဏံ ဟောတိ။ သာမညေ သဗ္ဗဝိသေသာနု ပ္ပဝေ သတောတ္ထမိပ္ပာယော, ကြဒမေတတိ အနိတ္ထိယန္တိ ဝစနမေဝ, ဉာပကန္တိ ပတ္တိ ပုဗ္ဗကော ပဋိသေဓော, သော ကြတ္ထိယမ္ပတ္တိယံ သတိ အနိတ္ထိယန္တိ ကတော သိယာတိ အနိတ္ထိယန္တိ ပဋိသေဓဝစနမေဝေမံ ပရိဘာသံ ဉာပေ တိတိ အတ္တော, ကြမိနာ ကြမိသ္သာ ပရိဘာသာယ သာမတ္ထိယလဒ္ဓတံ ဒသ္သေတိ။

၁၂၇. သိမ္ဗဟ

အနပုံသကသ္သာတိ ပရိယုအသောတိ အနပုံသကသ္သာတိ ဧတ္တေ နညဒ္ဒသ္သ ပရိယုအသော-တ္တောတ္တတွ ထော။

၁၂၉. မဿာ

တန္တေတိအာဒိနာ ကတ္ထစိ ပရိဘာသာဝတိရန္တိစ္စာတိ သူစေတိ။

၁၃၀. ကေတ

ဟောတု သိတော-ညတ္ရကေ သတိ သာဒေသော, သိမ္ဟိ တု ကပ္ပစ္စယာ ပဌမမေဝ ကတော မသ္သ သာဒေသောတိ တပ္ပစ္စယေ သတိ 'ကေတ'တိ ကိံ သာမညေန သာဒေသဝိဓာနေနေ တ္ယာသင္ကိယ သုတ္တသ္သ သာမည ဝိဓာနေ ဖလံ ဒသ္သေတုံ 'ကေနေကတ္တတာယံ'တ္យာဒိမာဟ, ကေနေကတ္တတာယန္တိ ကပ္ပစ္စယေန သဟ ဏာဒိဝုတ္တိယံ, ပုဗ္ဗ ဘာဂသ္သာတိ အသုဘာဂသ္သ ပဒတ္တာဘာတတိ "ဧကတ္တတာယာ"တိ (၂-၁၁၉) ဝိဘတ္တိယာ ပဒတ္တသာဓိကာယာ ပဂမေန ပဒတ္တာဘာတ, ပဒသင္ခါရနိဗန္ဓနောတိ ပဒ သိဒ္ဓိ ဟေတုကော, "နိမိတ္တာဘာဝေ နေမိတ္တိကသ္သာပ္ယဘာ တေ"တိ ဉာယသ္သာယမတ္ထော "နိမိတ္တံ ကာရဏံ ဟေတူတ္ယနတ္ထန္တရံ, နိမိတ္တသ္သ အဘာတေ နိမိတ္တာဘာ တေ, တသ္မိံ နိမိတ္တာဘာဝေ ဟေတုဝိနာသေတ္ယတ္ထော, နိမိတ္တာ အာဂတော နေမိတ္တိကော, ဖလဘူတော ဓမ္မော, နိမိတ္တေ ဘာတေ တ နေမိတ္တိကော, နိမိတ္တသ္သာဘာဝေ တံ ဟေတုတော ပဝတ္တသ္သ နေမိတ္တိကသ္သ ဖလသ္ သာပ္ယဘာတေ ဘဝတီ"တိ, တထာဟိ ဆတ္တနိမိတ္တဆာယာ ဆတ္တာဟာယေန ဘဝတိ, ပဒီပနိမိတ္တဒသ္သနံ ပဒီဟာဟ ယေ န ဘာတိ, တထေဟာပိ နိမိတ္တတော ပဝတ္တာနံ နိမိတ္တာဘာဝေ အဘာတေယေဝ ယုတ္တိ မာတိ မညတေ, အညတ္ရ စာတိ သိတော အညတ္ရ စ။

၁၃၁. တတ

တ္ယတောနံ တကာရသ္သ ပရိစ္စာကယ 'တတသ္သာ'တိ ဝုတ္တံ။

၁၃၂. ဋ္ဌသ

က္လမိသ္သာယာတ္យာဒီသု "သ္သံ သ္သာ သ္သာယေ"တ္យာဒိနာ (၂-၅၂) က္လ, "တအာဒေသာ တေ ဝိယ ဟောန္တိ"တိ ပရိဘာသတော သာဒ္ယာဒေသီနံ ဂဟဏာသ္သာယာဒေသာဒီနံ ဂဟဏသမ္ဘဝေပိ ကိံ သ္သာယာဒိဂ္ဂဟဏေ န သုတ္တဂုရု ကရဏေနေ တ္ယာသင္ကိယ'သ္သာယာဒိဂ္ဂဟဏ'မိစ္စာဒိ, ဝုတ္တိ ဂန္ထော ဝုတ္တောတိ ဒသ္သေတုမာဟ-'နနု စေ'တ္ ယာဒိ, ဋ္ဌသသ္မာဒိကံ 'ဋ္ဌသသ္မာသ္မိန္နန္နာသ္ဝိမသ္သ စာ'တိ ဝတ္တဗ္ဗံ, နမာဒီနမ္ပိ ဝိဓိဂ္ဂဟဏာယ [နာဒီနမ္ပဝိဂ္ဂဟာယ (ဟောတ္ထကေ)], တသ္သာ

ဒေသိန္နော အာဒေသော တအာဒေသော, တသ္သ, တသ္သ အာဒေသိန္နော ဂဟဏံ တဂ္ဂဟဏံ, တေန။

၁၃၄. ဒုတိ

အညထာတိ ဂုရုနိဒ္ဒေသမကတ္တ အညေန လဟုပ္ပကာရေန နိဒ္ဒိသနေ သတိ, ဧကဝိဘတ္တိနိဒ္ဒိဋ္ဌတ္တာတိ'ဒုတိ ယာယောသ္သာ'တိ ဧကဝိဘတ္တိယာ နိဒ္ဒိဋ္ဌတ္တာ, အညထာတိအာဒိနာ နေကဒေသောတိဝစနပရိယန္တေနေတေန 'န တ္ေဝကဝိဘတ္တိယုတ္တာန'န္တိ ပရိဘာသေကဒေသသ္သ အဓိပ္ပာယော ပကာသိတောတိ ဉာတဗ္ဗံ, တေဒေတနုဝတ္တ တီတ္ယနေန တု "ဧကယောဂ နိဒ္ဒိဋ္ဌာနမ္ပေကဒေသော-နုဝတ္တတေ"တီမသ္သ, ဧကဝိဘတ္တိယုတ္တာနံ ဧကဒေသော နာနုဝတ္တတေတိ ယောဇနာ ပရိဘာသာယံ, ဉာပေတီတိ ပုဗ္ဗေ ဝိယ သာမတ္ထိယေန ဉာပေတိ။

၁၃၉. နာညံ

အပ္ပဓာနပ္ပဋိသေဓတော သဗ္ဗာဒီနံ တဒန္တဝိဓိနာ ဘဝိတဗ္ဗံ, အညထာ ဟိ သဗ္ဗာဒိဂ္ဂဟဏေ ကော ပသင်္ဂေါ ပိယ သဗ္ဗာဒီနံ, ယတော အပ္ပဓာနပ္ပဋိသေဓော, ကရိယတေ တေန ပရမသဗ္ဗေက္ကစ္စာဒိ ဟောတီတိ ဒသ္သေတုမာဟ-'အပ္ပဓာန ပ္ပဋိသေဓော'က္ကစ္စာဒိ။

၁၄၀. တတိ

ယတ္ထာတိ ယသ္မိံ ကတ္တရိ ကရဏေ တ, ကတ္တရိ တတိယာသိဒ္ဓိမာဟ-‘ကရောတိ’စ္စာဒိ, ကရောတိမှ္ဟိ ကရဓာ တုမှ္ဟိ ဂမ္မမာနေ, မာသေန ကတာတိ ဟဒ္ဒေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ မာသေန ကတာနံ ပုဗ္ဗာနန္တိ ဝတ္တဗ္ဗတ္တာ, ပုဗ္ဗဘာဝေတိ ပုဗ္ဗဘဝနေ မာသဿ ကရဏတ္တံ, ဧတ္ထ တု မာသေန ကရဏဘူတေန ပုဗ္ဗဘူတာနန္တိ အတ္ထော, တေနေဝေတ္ထာပိ ဘဝန္တီတိ ဟဒ္ဒေန ဘဝိတဗ္ဗံ။

၁၄၁. စတ္ထ

စဿ အတ္ထော စတ္ထော, သောယေဝတတိ ဧတ္ထ သမာသဿ ပရာမာသော, စတ္ထော ဧတ္ထ သမ္ဘဝတိ ကိန္တု သဗ္ဗာဒိ န စတ္ထသမာသဝိသယောတိ ဟဒ္ဒေန ဘဝိတဗ္ဗံ။

၁၄၄. မနာ

ကိံ ဗဟုလံဝိဓာနာ ‘ဝုဒ္ဓဘာဝေ’ [သြတ္တာဘာဝေ (ပဋ္ဌိကာယံ)] တိ ဟဒ္ဒေန ပယောဇနံ ယေနေ တဒတ္ထမေဝ “သုမေဓာဒိနမဝုဒ္ဓိ စေ”တိ ဂဏဟဒ္ဒော ကတော, ဟေမသဒ္ဒေန ဟေမမယာနိ ဂဟိတာန္သဘေဒေနတ္တာဟ- ‘ဟေမမယာနီ’တိ, ကပ္ပန သဒ္ဒေန သီသာလင်္ကာရဇာလာနိ ဂယှန္တိ, တာနိယေဝ တသသာနိ ပဋ္ဌာ တံသရိက္ခတာယ, သကတ္ ထေပိ ယထာဂမမ္ဘဝန္တီတိ သမ္ဗန္ဓော, ဗာဏာဒီသု အဘိဓေယျေသု မနာဒီသု န ပဋ္ဌိယန္တီတိ ယောဇနာ, ဗာဏာဒီ သုတိ ဗာဏ သဒ္ဒကၡယာဒီသု, အဟသဒ္ဒဿ မနာဒိကာရိယာသမ္ဘဝတ အဟသဒ္ဒော မနာဒီသု န ဒဋ္ဌဗ္ဗော, ရဟသီတိ နိပာတတ္တာ ဣကာရဿ စ အသမ္ဘဝတ ရဟသဒ္ဒော စ မနာဒီသု န ဒဋ္ဌဗ္ဗောတိ သဗ္ဗောဟာရော သမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ ဗော, ဣကာရဿ ကစ္စာယနေ သိမ္ဘိနော ကရိယမာနဿ ဣကာရာဒေသဿ စ, ရဟတိသဒ္ဒဿ နိပာတတ္တံ သဘာဝတော ပကာသေတုံ ‘ရဟသီတ္ယာဒိ’မာဟ, ရဟောသဒ္ဒေတိ ဧတ္ထ ရဟသဒ္ဒောတိ ဟဒ္ဒော-ဝဂန္တဗ္ဗော, တေနာ တိ ယေန အဟသဒ္ဒဿ မနာဒိကာရိယာသမ္ဘဝေ ရဟသီတိစ နိပာတော, တေန, ဣဟမနာဒီသု။

၁၄၆. ဘဝ

ဂေဝတိ ဂသဒ္ဒေ ပရေ, ကုတော-နုက္ကစ္စာအော ဘော’က္ကတိ ဗဟုဝစနန္တော နိပာတော, တထာသတိ ‘တယောဇနာ’တိ ယုဇ္ဇတိ, တဋ္ဌ နိပာတတ္တံ သမတ္ထေတီတိ [နိပာတမတ္တေတိ] ဒဿေတုမာဟ- ‘ဗဟုတ္တေ’စ္စာဒိ။

၁၄၈. န္တဿံ

သတ္တမျန္တံ ဘဝတီတိ သေသော, နနုစန္တဿာတိ ဝုတ္တေ န္တန္တုပ္ပစ္စယောတဝသိယတိ, န တဒန္တဝိဓိ တိ [န္တန္တုပ္ပစ္စယောဝ နာဝသိယတိ, တဒန္တဝိဓိပိတိ ဟဒ္ဒေန ဘဝိတဗ္ဗံ] အာဟ- ‘န္တပ္ပစ္စယ ဿေဝေ’စ္စာဒိ, သုတ တ္တာတိ သောတဝိညာဏေန ဂဟိတတ္တာ ပစ္စက္ခတ္တာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ, အနုမိတဿ “ဝိဓိဗ္ဗိသေသနန္တဿ သာ”တိ (၁-၂၆) လိင်္ဂတော တဒန္တသင်္ခာတ အတ္ထဒဿနသင်္ခာတအနုမာနညာဏေန ဝိညာတဿာတိ အတ္ထော။

၁၅၄. ရာဇ

ဒဋ္ဌေဟာ ဓမ္မော ဓနု အဿ ဒဋ္ဌဟဓမ္မာ။ ရာဇာဒီသုဝိမပ္ပစ္စယေ ပဋ္ဌိတေ

တဒန္တော ပစ္စယဂ္ဂဟဏ ပရိဘာသာယ ဂယှတိ တ္ယာဟ- ‘က္ကမိနာ က္ကစ္စာဒိ။

၁၆၂. လ္တု

ပစ္စယက္ကစ္စာဒိနာ “ပစ္စယဂ္ဂဟဏေ ယသ္မာ သော ဝိဟိတော တဒအာဒိနော တဒန္တဿ စ ဂဟဏ”န္တိ ဉာယံ ဒဿ သေတိ, တတ္ထ ယတော ဝိဟိတော တံ ဝိနာ န ဘဝတိ ပစ္စယောတ္ယနေန ဉာယေန ပတ္တောယေတတ္တော အာန္တာယ တေ ‘ပစ္စယဂ္ဂဟဏေ ယသ္မာ သော ဝိဟိတော, တဒအာဒိနော ဂဟဏ’န္တိ, “ဝိဓိဗ္ဗိသေသနန္တဿေ”တိ တဒန္တဂ္ဂ ဟဏံတ္ယာန္တာယတေ ‘တဒန္တဿ စ ဂဟဏ’န္တိ, သော ပကတိဝိသေသော အာဒိ ယဿ သမုဒာယဿ သော တ

အဒိ, သော ပစ္စယော-န္တေ ယဿ သမုဒာယဿ သော တဒန္တော, တာဒိသဿ တအာဒိတဒန္တသမုဒာယဝိသေသဿ ဂဟဏံ, န တု တဒန္တမတ္တဿေတ္တ္ထော, ဣဟ တု တဒန္တဂ္ဂဟဏမေတနုရူပန္တိ’ ဒဿေတုမာဟ-“က တ္တရိ လ္တုကာ”တိ ဣမိနာ တွာဒိ, တအာဒိတဒန္တ သမုဒာယဿ တု ဂဟဏေ ဖလံ ‘ဗုဒ္ဓိဂိသီ’တိအာဒီသု ဒဿ ဗံ, တဥ “တုံသ္မာ လောပေစိစ္ဆာယံ တေ”တိ (၅-၄) သုတ္တေ သယမေဝ ဝက္ခတိ။

၁၆၅. သလော

ကစ္စာယနေ “သကမန္ဓာတာဒီနဥ္စ”တိ (၂-၃-၄၄) သုတ္တိတံ, သောပိ လ္တဝန္တောယေတတ္တာဘိမတသိဒ္ဓိတိ ဒဿေတုံ ဝုတ္တိယမုဒာဟဋ္ဌံတွာဟ- ‘သကမန္ဓာတု’ဣစ္စာဒိ, လ္တဝန္တော မန္ဓာတုသဒ္ဒော အတ္ထိတိ ‘သကမန္ဓာ တု’ သဒ္ဒေပိ လ္တဝန္တောတိ သဗ္ဗာဟာရော ပဒသမ္ဗန္ဓော ဒဋ္ဌဗ္ဗော, တတောပိတိ န ကေဝလံ ကတ္တုတောဝ, မန္ ဓာတုသဒ္ဒဿ လ္တဝန္တတံ သာဓေတ့တ သကမန္ဓာတုသဒ္ဒမ္ပဋ္ဌိဟဒေတုံ ‘သဗ္ဗေသ’န္တိအာဒိမာဟ။

၁၆၉. ဋ္ဌပ

သင္ခ္ယာသဒ္ဒော ယဒီပိ သင္ခ္ယာနေ ဝတ္တတေ, တထာပိ သင္ခ္ယာနဒ္ဒတရေနိသေဌ္ဌေယ္ယေ ဝတ္တတီတွာ ဟ-‘စုဒ္ဒသဟိ သင္ခ္ယာဟီ’တိ ဟဋ္ဌေန ဘဝိတဗ္ဗံ, စုဒ္ဒသသဒ္ဒဝစနီယာဝ ပဋ္ဌာဒိသင္ခ္ယာ, ယတော သင္ခ္ယာသဒ္ဒော နေဟ ပရိဂ္ဂဟိတောတိ။

၁၇၅. ဒိတ

ဒိဝသတော သို့နော ဋ္ဌိမ္ဟိ ပုဗ္ဗသရလောပေ ဒိဝိ။

၁၈၁. ယောနံ

ဒုတိယာဂ္ဂဟဏေနာတိ ‘ဒုတိယာယောဿ နေ တ’တ္တေဝံ သုတ္တ ရစနာယံ ဒုတိယာဂ္ဂဟဏေန။

၁၈၅. နာမ္ဟိ

နောဒေသဿာသမ္ဘတတိ နာဿ သ္မာဒေသတ္တာ။

၁၈၇. ဂဿံ

ဥဘယဝိကပ္ပောတိ သမာသာသမာသပက္ခဒ္ဒဝယဝိဓာနံ, ကစ္စာယနဝုတ္တိ ကာရဿ ဝိပ္ပဋ္ဌိပတ္တိမာဝိကတ္တုမာ ဟ-‘ကစ္စာယနေ’စ္စာဒိ, ဣတ္ထိပုမန္နပုံသက သမူဟောတိ တ္ထောယန္တေသံ သာနေက္ကမော ‘ဒ္ဒဝန္ဒဆဋ္ဌီဟိ သမာ သေ ဣတ္ထိပုမနပုံသကသမူဟော’တိ ဌိတေ “သမာသေ စ ဝိဘာသာ”တိ (၂-၂-၃၅) ပုမန္တဿ အမာဒေသေ “ဝဂ္ဂန္တံ တ ဝဂ္ဂေ”တိ (၁-၄၂) နိဂ္ဂဟီတဿ ဝဂ္ဂန္တော။

၁၉၂. ပုမ

ကမ္မာဒိတ္တာ နေဿာပိ အဘာဝပက္ခေတိ “နာ ဿေ နော”တိ (၂-၈၀) ကမ္မာဒိတော နာဿ နောဒေသ ကရဏတော ဝုတ္တံ။

၁၉၇. ဣမေ

အာဒေသော ကထနံ, အန္ဒ္ဒတဒေသော-နုကထနမိစ္စာဟ-‘အန္ဒ္ဒတဒေသော ကထိတာနုကထန’မီတိ, ကထိတဿာနုက ထနံ ကထိတာနုကထနံ, အနေန စ နေဟ ပဋ္ဌာ ဥစ္စာရဏမတ္တမန္ဒ္ဒတဒေသော, ကိဥ္စရဟိ ကေဿာဘိဓေယ္ယဿ ပုဗ္ဗသ

ဒွေနေ ပဋိဟဒိတသ္သ ဒုတိယမ္ပတိဟာဒနမနုတဒေသောတိ ဝဒတိ, တေနေဟ န ဘဝတိ ‘ဒေဝဒတ္တံ ဘောဇယ, ဣမဥ္စ ယညဒတ္တ’န္တိ, ကေနစိ ဝိသေသန္တရယောဂေန ကထိတသ္သာနုကထနံ အနုတဒေသောတိ သမ္ဗန္ဓော။ ကထမ္ပန ဝိသေသန္တရယောဂေ ဂမ္ယတေစ္စာဟ- ‘သာမတ္ထိယာ’တိ, ကေနစိ ဝိသေသေနာယောဂေ ဝုတ္တသ္သေဝ ပုနဗ္ဗစနာနုပပတ္တိ ဖနံ သာမတ္ထိယံ, တေနေတဟ- ‘အညထေ’စ္စာဒိ။

၁၉၈. ကိံသ္သ

နဝိရုဇ္ဈတီတိ ဣမိနာ ‘‘ဣတ္ထိယမတ္တ’’တိ (၃-၂၆) သာမညေန ဝိဓာနတော သ္သာဒ္ဓန္တမဇ္ဈေပိ ဣတ္ထိယမ္ပစ္စယော နဝိရုဇ္ဈတီတိ ဝဒတိ။

၂၀၄. နမ္ဗှိ

နနု ယထာက္ကမံ နံဝိဘတ္တိက္ကမေနာပိ သမ္ဘဝတိ, တထာသတိ ‘ဒ္ဝိန္နံ သဒ္ဒာနံ ဒွေဝအာဒေသာ ကမေနေ’စ္စေဝ ကသ္မာ ဝုတ္တံ တ္ယာသင်္ကိယာဟ ‘န နံဝိဘတ္တိက္ကမေနာပီ’တိ။ ကာရဏမာဟ- ‘တသ္သာနုပေက္ခိတတ္တာ’တိ, ဣမိနာ နိသ္သယကာရဏမေကာ သတ္တိယာ ယုတ္တီတိ ဒသ္သေတိ, အပေက္ခိတေ ကထံ ဘဝေယ္ယာ တ္ယာဟ- ‘ယဒိ ဟိ’စ္စာဒိ, အပေက္ခိတံ ယထာက္ကမံ, ဧဝမညတေ ‘‘ကိဥ္စာပိ ဇာတိနိဒ္ဒေသေန ဒွေဝပိ နံ ရူပာနိ ဂယှန္တိ, တထာပိ ‘တိစတုန္န’န္တိ ဝိယ ဗ္ယတ္တိနိဒ္ဒေသော ယထာက္ကမောပကာရိယမာနာန, မနုဒေသသ္သ တထာ ဝိညာယမာနတ္တာတိ နံသုက္ကမေန ဝဒေယ္ယ, န တထာ ဝုတ္တံ, တတော-ဝသီယတေ ‘န ယထာက္ကမမပေက္ခိတ’န္တိ။

၂၀၅. န္တိ

နနု န္တန္နုန္တိ တဒန္တာ ဂယှန္တိ ပစ္စယဂ္ဂဟဏပရိဘာသာယ, တထာ သတိ ကာရိယိတ္တေန တဒန္တာဝ ဂယှန္တိ ကထံ န္တန္နုယေတ တ္ယာသင်္ကိယာဟ- တေယေဝေ’စ္စာဒိ, ပစ္စက္ခတာယာတိ [သုတတာယ-ပဥ္စိကာ] သုတတ္တာ, ဗလဝတ္တာ တေယေဝ ကာရိယိတ္တေန ဂယှန္တီတိ သမ္ဗန္ဓော, န တဒန္တာ, ဒုဗ္ဗလာတိ ဗ္ယတိရေကံ ဝတ္တ ဒုဗ္ဗလတ္တေ ကာရဏမာဟ- ‘အနုမိတတ္တာ’တိ, အနုမိတတ္တံ သာဓေတုမာဟ- ‘အနုမိတာဟိ’စ္စာဒိ, ဘဝိဘတ္တီနန္တိ ဟဒ္ဒော ယုတ္တ တရော, တသ္သ အန္တာဒေသေ အကာရေတိ သမ္ဗန္ဓော။

၂၁၉. ယောမ္ဗှိ

ယောမ္ဗှီတိ သတ္တမျန္တဇာတိနိဒ္ဒေသာ လဗ္ဘမာနတ္တဝသေန ‘ပစ္စေက’န္တိ ဝုတ္တိယံ ဝုတ္တံ, တေနေတဟ ပဥ္စိကာယံ- ‘ကထမိဒမဝသီယတေ ယောမ္ဗှီတိ နိဒ္ဒေသာ’တိ, တသ္သအနိ အတ္ထမ္ပကာသေတုံ ‘ပစ္စေကန္တိ ဧကေကသ္မိ’န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဧကေကသ္မိံ ယောမ္ဗှိ ဒ္ဝိန္နံ အာဒေသာနံ သမ္ဘဝ အာဒေသီနမ္ပိ ဗဟုတ္တာသမ္ဘဝေတိ သုတ္တေ ‘ဒ္ဝိန္န’န္တိ ဗဟုဝစနနိဒ္ဒေသော, ဝုတ္တိယမ္ပန ပစ္စေကံ ယောမ္ဗှိ ပစ္စေကံ ဒ္ဝိသဒ္ဒသမ္ဘဝ ‘ဒ္ဝိသဒ္ဒသ္သာ’တိ ဝုတ္တံ, ဒုတိယာယမ္ပိ ဒုဝေ ဒွေ။

၂၂၈. နာသ္မာ

ပကတတဝသေနာတိ တုမ္ဟာမှာနမာဒေသာနမဓိကတဝသေန, ကမမနတိက္ကမ္မ န ဘဝန္တီတိ သမ္ဗန္ဓော။

၂၃၀. စံတ

ကစ္စာယနာစရိယော တုမှာမှေဟိ ပရာယ စတုတ္ထီ ဆဋ္ဌီ သဝိဘတ္တိယာ ‘‘သသ္သံ’’တိ (၂-၃-၃) သုတ္တေန အမာဒေသံ ဝိဓာယ ‘တုမှံ အမှာ’န္တိ ဗဟုဝစနရူပာနိ သာဓေတိ။ ဧကေသ္မိမ္ပိ အတ္တနိ ဂုရုအာဒိကေ စ ကရဝ ဝသေန ဗဟုဝစနရူပဒသ္သနတောတိ ဒသ္သေတုမာဟ-တုမှံ အမှာ’န္တိအာဒိ, တသ္သာယုတ္တတ္တာ ‘တမယုတ္တ’န္တိ ဝတ္တ အယုတ္တတံ သာဓေတိ ‘ဧဝံ ဟိ’စ္စာဒိနာ, ဣမသ္မိမ္ပန သတ္တေ ဧကသ္မိမ္ပိ သဗ္ဗထာ ဗဟုဝစန ရူပသာဓနေက္ကမံ ဒသ္သေတုံ ‘ဣဓ ပနာ’တိအာဒိမာရဒ္ဓံ။

၂၃၂. အဟ

နေနာတိ နကာရေန, ပဒသညာဝိဓာယ ကဝစနာဘာဝေပီတိ ဟဏိနိ ယာနမိဝ ဿာဒိတ္တာဒ္ဓဿာနံ ပဒသညာဝိဓာယကဿ သုတ္တဿ အဘာဝေပိ, အနုဝတ္တဝသေန ပဒန္တိ ဂယ္ဟမာနေ အတိပ္ပသင်္ဂေပိ သိယာတိ အာဟ-'ရုဠှိဟိယာတတိပ္ပသင်္ဂေါ ဘာဝေ'တိ, အာဒ္ဓာတံ သာဗ္ဗယကာရက ဝိသေသနံ တက္ကန္တိ ကေစိ, ကောဒ္ဓာတိကံ တက္ကန္တပ္ပရေ, တံ သဗ္ဗံ ကေတော သင်္ဂဟေတုံ့တ 'ပဒသမူဟော တက္ကံ'န္တိ ဝုတ္တိကာရေန ဝုတ္တန္တိ ဒဿေတုမာဟ- 'သာဗ္ဗယေ'စ္စာဒိ, အာဒ္ဓာတံ တ္ယာဒ္ဓာန္တမာဟု, အဗ္ဗယမသင်္ချံ, အာဒ္ဓာတံ သာဗ္ဗယံ သကာရကံ သဝိသေသနဉ္စ တက္ကေသညံ ဘဝတီတ္ယတ္ထော, ဝိသေသနန္တိ ကာရကဝိသေသနဿ ကိရိယာ ဝိသေသနဿ စ သာမညေန ဂဟဏံ, သာဗ္ဗယံ-သဒ္ဒိ ဝစတိ, သကာရကံ ဩဒနံ ပစတိ ဒေဝဒတ္တော ပစတိ, သကာရကဝိသေသနံ-မုဒုံ ဝိသဒမောဒနမ္ပစတိ, ဒဿနီယော ဒေဝဒတ္တော ပစတိ, သကိရိယာဝိသေသနံ- မုဒုံ ပစတိ, မန္ဒံ ပစတိ, ပဒသမူဟော တက္ကန္တိ ဝုတ္တေ အယမ္ပိ အဓိပ္ပာယဝိသေသောဝသီယတီတိ ဝတ္တုမာဟ-ဝတ္တု'မိစ္စာဒိ, ယထေစ္စာဒိနာ အနေကာဒ္ဓာတိကမ္ပိ ဂုဏပ္ပဓာနဘာဝေ နောပကာရတော တက္ကမေကမ္ဘဝတိ။ ပဒ သမူဟော တက္ကန္တိ ဝုတ္တတ္တာတိ ဝဒတိ, ယထာ တက္ကနာနတ္တန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ ဣဟာပီတိ ဝတ္တုမိစ္ဆိတတ္တေတ္ထာအောပိ။

၂၃၃. ယောနံ

ဟိဂ္ဂဟဏေ ပဉ္စမီဟိဿာပိ ဂဟဏမ္ဘဝေယျာတိ သုတ္တေ 'အပဉ္စမျာ'တိ ဝုတ္တံ, တုမှေဟိ ပုညံ ပသုတံ အနပ္ပကန္တိ ကထာဟဒေ တုမှေဟိတိအာဒိသု တတ္ထာ န တေအာဒေသော, တုမှေဟ တိဠထ နဂရေတိ ပုဗ္ဗတက္ကတော တက္ကန္တရတ္တာ ကေတက္ကတာ နတ္ထိ, တုမှေဟ ဝိယ ဒိယ ဒိဿန္တိ အမှေဟ ဝိယ ဒိဿန္တီတိ ဝိဂ္ဂယ္ဟ 'ဒိသ-ပေက္ခဏေ' ဣစ္စဿ ''သမာနညာဘဝန္တယာဒိ တူပမာနာ ဒိသာ ကမ္မေ ရီရိက္ခကာ''တိ (၅-၄၃) ကပ္ပစ္စယေ ''နတေ ကာနုဗန္ဓနာဂမေသု''တိ (၅-၈၅) တွောဘာဝေ ''ဿာဒိဿာဒိနေကတ္တ''န္တိ (၃-၁) သမာသေ စ 'ကေတုထတာယံ'တိ (၂-၁၁၉) ဝိဘတ္တိလောပေ စ ''သဗ္ဗာဒီနမာ''တိ (၃-၈၆) အာ 'တုမှာဒိသာန'မိစ္စာဒိ။

၂၃၅. အန္တတ

ပဉ္စာ အာဒေသော အန္တတဒေသောတိ ဂဟိတေ ကထိတာနုကထနန္တိ ကထံ ဉာယတီတိ အာဟ- 'ပဉ္စာ ကထနဉ္စ ကထိတာပေက္ခန္တိ ကတုတ'တိ။

၂၃၆. သပု

သဟ ဝိဇ္ဇမာနော ပုဗ္ဗော ယဿ သော သပုဗ္ဗော။

၂၃၇. နစ

အပရမ္ပရယောဂပ္ပတိပတ္တတ္ထန္တိ 'ကမနဂရာနံ စေနာ'တိအာဒိနာ ဝုတ္တဿ ပရမ္ပရယောဂဿ အဂ္ဂဟဏတ္ထံ။

၂၄၀. နသာ

ဇဋ္ဌာ အဿ အတ္ထီတိ ဇဋိလော, သောဝ ဇဋိလကော, ဇဋိလကာတိ ကေတ္တေ နိဒဿိတဝိသေသဝစနံ, မာဏဝကာတိ ဝိယ န သာမညဝစနံ, အသတ္တေ သမ္ဗတ္တောတိ ဣဒံ ''အာမန္တဏံ ပုဗ္ဗမသန္တံ ဝ''တိ (၂-၂၃၉) သုတ္တဿ သာမညတာ ဝုတ္တံ, သာမညဝစနဿ ပဋိသေဓောတိ ဣမိနာ ဝိသေသဝစနေ ဇဋိလကဣစ္စတ္ထ 'အာမန္တဏံ ပုဗ္ဗမသန္တံ ဝ''တီမဿ ပတ္တိန္ဒဿေတိ, ဒေဝဒတ္တာဒိသာမညဝစနေတိ ဒေဝဒတ္တော ဒေဝဒတ္တသဒ္ဒော အာဒိ ယဿ, တဉ္စ တံ သာမညဝစနဉ္စ, တသ္မိံ ဒေဝဒတ္တာဒိသာမညဝစနေ မာဏဝကေ မာဏဝကသဒ္ဒေ ပရဘူတေ သတိ, ဥဘိန္နမ္ပိ

အသတ္တေတိ ကမ္မိနာ ကမ္မံ ဒီပေတိ ''ဒေဝဒတ္တာတိ ဝိသေသဝစနတ္တာ ပဋ္ဌိသေဓဘာတ ပုစ္ဆပရာနမုဘိန္နမ္ပိ ''အာမန္
တဏံ ပုစ္ဆမသန္တံ တ''တီဒံ ပပ္ပောတိ''တိ။

ကမ္မတိ မောဂ္ဂလ္လာနပဉ္စိကာဋ္ဌီကာယံ သာရတ္ထဝိလာသိနိယံ

ဒုတိယကဏ္ဍဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. တတိယကဏ္ဍဝဏ္ဏနာ

၁. သ္ယာဒိ

ယသ္သာတိကမာဝဋ္ဌိတသ္သယောအာဒိအက္ခရသမုအာယသ္သ, ကိန္တန္တိ အာဟ- ‘ဣဒ’မိစ္စာဒိ, ဣဒန္တိ ယထာ
ဝုတ္တံ သ္ယာဒိသမုအာယရူပံ, အဝယဝေန ဝိဂ္ဂဟော သမုအာယော သမာသတ္ထော, သမုအာယေ ပဝတ္တာ သဒ္ဒာ အဝယ
ဝေသုပိ ဝတ္တန္တီတိ သ္ယာဒိသဒ္ဒော သိအာဒိကေ အဝယဝေပိ ဝတ္တတေ, ဝိဓိဂ္ဂဟဏဉာယေနာတိ “ပစ္စယဂ္ဂဟဏေ
ယသ္မာ သ ဝိဟိတော တဒာဒိနော တဒန္တဿ စ ဂဟဏ”န္တိ ဉာယေန။ သ္ယာဒိ အန္တေ ယဿ တံ သ္ယာဒျန္တံ။
နနု စ “သ္ယာဒိသ္ယာဒိနေကတ္ထ”န္တိ သာမညေန ဝုစ္စမာနေ ယံကိဉ္စိ သ္ယာဒျန္တံ ယေနကေနစိ သ္ယာဒျန္တေန
သဟေကတ္ထီဘာဝမရဟတိ, တထာဟိ ယထာ ကမဂတောတိအာဒော, တထာ ပဿ ဒေဝဒတ္တေ ကမံ, ဂတော ယညဒ
တ္တော ဂုရုကုလန္တိ အာဒောပိ သမာသော တ္ယာသင်္ကိယာဟ-‘သာမညေန ဝုတ္တေပိ’စ္စာဒိ, ယဿ သ္ယာဒျန္တ
ဿယေန သ္ယာဒျန္တေန သမ္ဗန္ဓော, တေန သ္ယာဒျန္တေန သဟတံ သ္ယာဒျန္တမေကတ္ထမ္ဘဝတီတိ သမ္ဗန္ဓ
တော ဝိညာယတိ အဝသီယတီတိ ယသ္သာတ္ယာဒိသ္ဝတ္ထော, တထာ စ ကမဂတောတ္ယတြတ္ထိမေသ-မညမညာပေ
က္ခာလက္ခဏော သမ္ဗန္ဓော္တေကတ္ထီဘာဝတေ, တတောယေဝေတ္ထာဟု-

> နိယတံ သာခနံ သာဓ္ယေ၊ ကြိယာ နိယတသာခနာ။
> သန္နိဓာနေန မေတေသံ [စေထိဿာ (ပေတ္ထကေ)] ၊ နိယမော-ယမ္ပကာသတီတိ။

အယမေတ္ထ အတ္ထော “ယတော ကမမိစ္စေတံ သာခနံ သာဓ္ယံ ကိရိယံ တံဗ္ယပဒေသဇာနနယောဂ္ယမပေက္ခ
တေ ဂတောတိ, အတော သာခနံ ကာရ ကံ သာဓ္ယေ ကိရိယာယ နိယတံ, ယတော စ ကိရိယာ သယံ သာခနမပေက္ခတေ ကိံ
ဂတောတိ, အတော ကိရိယာပိ နိယတံ သာခနမေတိဿာတိ နိယတသာခနာ ဟောတိ အယံ ယထာဝုတ္တော နိယမော အ
ညမညာပေက္ခာဝသေန ဝတ္တမာနော ဧတေသံ သာဓ္ယသာခနာနံ သန္နိဓာန မတ္တေန အညမညတော ပကာသတီ”တိ။ ပ
ဿ ဒေဝဒတ္တ ကမံ, ဂတော ယညဒတ္တော ဂုရုကုလံတ္ယတြ တု ကမန္တိ သာခနံ ပဿေတိ သာဓ္ယမပေက္ခတေ,
ဂတောတိ ဂမနကိရိယာ တု ဂုရုကုလမပေက္ခတေ, တတော စ ကမဂတာနံ တဂ္ဂတ္တန္ဒရာဝယတနံ နတ္ထေတပေက္ခာတိ
န ဘဝတိ သမာသော, သဗ္ဗတ္ထေဝမူဟနီယံ, သမ္ဗန္ဓော ဟိ အညမညာပေက္ခာလက္ခဏော သမ္ဗန္ဓန္တရတော-နဝ
ဋ္ဌိတံ နိဝတ္တေတုတ ဝိသေသေ နိဝေသေတိ, တထာစ ဝုတ္တံ–

> တဿ တုတကင္ခတော ဘေဒေ၊ ယာ ပရိပ္လဝမာနတာ။
> ဝိသေသေ တံ နိဝေသေန္တော၊ သမ္ဗန္ဓောတဝဆိန္ဒတီတိ။

ဘေဒေ ဝိသေသေ ကမန္တေတံ သာမညံ ဝိသေသာပေက္ခံ ‘ကမမာသီသတိ, ဇဟာတိ, ဂတော’တိ, တထာ ‘ဂတော
ကမံ, ဝနံ, ဂုရုကုလ’န္တိ ဝေဝမာကင္ခတော-ဘိလသတော တဿ တု ပဓာနပဒဿုပသဇ္ဇနပဒဿ စ ယာ ပရိပ္လဝ
မာနတာ အနဝဋ္ဌိတတာ တံ ဝိသေသေ ဝိသိဋ္ဌေ သမ္ဗန္ဓိနိ နိဝေသေန္တော ပတိဋ္ဌပေန္တော သမ္ဗန္ဓောတနေကပ္ပကာ
ရော က္ဝစိ သာဓ္ယသာခနဘာဝလက္ခဏော က္ဝစိ ပကတိဝိကာရဘာဝသဘာတေ က္ဝစိ သဿာမိ သမ္ဗန္ဓရူပေ အဝဆိန္
ဒတိ သမ္ဗန္ဓန္တရတော နိဝတ္တေတီတိ အတ္ထော, ယတော-ယမပေက္ခာ တဂ္ဂကာလေယေဝ နိရူပ္ယတေ, တ
တော ယတ္ထာတ္ထိ ပအာနမပေက္ခာ, တတ္ထ သမာသာဝဂမော, ယတြ တု နတ္ထိ, တတြ န ဘဝတီတ္ယနုပဒိဋ္ဌော ဝိသ
ယဝိဘာဂေ ဉာယတေတိ ဘာတေ, ဗာလေ အဗုဓေတု နိဿာယ ဝိစိတ္တော သမာသဝိဓာနလောဟဒိနာနေကပ္ပကာရော
ပဋိပတ္တိယာ သာခုသဒ္ဒပရိဇာနနတ္ထမုပာယော သမ္ဘဝတိ, ပရမတ္ထတော တု သဒ္ဒန္တရတ္တာ အစ္စန္တံ [အညတ္
တံ] တဂ္ယသမာသာနံ ဘေအော, န ဟိ တဂ္ဂေ ဒိဋ္ဌပအာနိ သမာသေ သန္တိ, တထာ စ ဝုတ္တံ–

> ဗာလေ နိဿာယုပာယော-ယံ၊ ဝိစိတ္တော ပဋိပတ္တိယာ။
> ဘေအော တဂ္ယသမာသာနံ၊ စ္စန္တံ [ညတ္တံ (ပေတ္ထကေ)] သဒ္ဒန္တရံ ယတောတိ။

အတောယေတတိ ယတော သာမညေန ဝုတ္တေပိယသ္သယေန သမ္ဗန္ဓောတေန သဟ တဒေကတ္တမ္ဗဝတီတိ သမ္ဗန္ဓတော ဝိညာယတီတိ နာနိဋ္ဌ ကိဥ္စိပိဟ ဟောတိ, အတောယေဝ ဟေတုတောတိ အတ္ထော။ ဗ္ယပေက္ခာ သာမတ္ထိယပရိဂ္ဂဟာယေတိ ပအာနမညောညာကင္ခာ ဗ္ယပေက္ခာ, သာဝ သာ မတ္ထိယံ, တသ္သ ပရိဂ္ဂဟာယ။ သမတ္ထဝစနံ န ကတန္တိ ဟဏိနိယေဟိ ဝိယ "သမတ္ထော ပဒဝိဓိ"တိ (ဟ, ၂-၁-၁) သမတ္ထဝစနံ န ကတံ။ သမတ္ထော ပဒ ဝိဓိတိ ပရိဘာသာယမယမတ္ထော "ဝိဓိယတေ [ဝိဓိယတီတိ (ဟောတ္တကေ)] ဝိဓိ, ပအာနံ ဝိဓိ ပဒဝိဓိသမာသာဒိ, ယောကောစိဟ သတ္တေ ပဒဝိဓိ,သော သမတ္ထော ဝိဂ္ဂဟ တက္ယတ္ထာဘိဓာနေ (သတ္တိ) ဝေဒိတဗ္ဗော"တိ, တာဒိသပရိဘာသာယ ဗ္ယာဟရတော တေသံ 'ပသ္သ ဒေဝဒတ္တ ကမံ, ဂတော ယညဒတ္တော ဂုရုကုလံ' တ္ယာအေ နာနိဋ္ဌပ္ပတ္တိ, သာမတ္ထိယဥ စေတ္တ ဒ္ဝိဓာတ္ယုပဂမ္ယတေ တက္ယေ ဗ္ယပေက္ခာဝုတ္တိယမေကတ္ထီဘာတေ စေတိ [ဝုတ္တိယမေကတ္ထီဘာတေ တက္ယေ ဗ္ယပေက္ခာစေတိ (ဟောတ္တကေ)]။ တတ္ထ ပဌမသ္သ ပရိဂ္ဂဟံ ဝစနမန္တရေန ပဋိဟဒိယ ဒုတိယသ္သ ပရိဂ္ဂဟမိအနိ ဝစနေန ပဋိဟဒယမာဟ- 'ဧကတ္ထီ ဘာတေ'စ္စာဒိ, ဧကတ္ထီဘာတေ ဘိန္နတ္ထာနံ သာဓာရဏတ္ထတာ ဝသေန ပဝတ္တိဝိသေသော, တက္ယေ ဟိ သာဓာရဏတ္ထတာ နတ္ထိ ဘိန္နတ္ထတ္တာ, အတောယေဝေတ္ထ ဘေဒနိဗန္ဓနာ ဆဋ္ဌျပ္ပဇာယတေ 'ရညော ပုရိသော'တိ, ဝုတ္တိယန္တ္ယုဘာယပဒဗ္ယဝစ္ဆိန္နတ္ထာဘိဓာနတော သာဓာရဏတ္ထတာ ဘဝတိ, က္လဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ "သမာသေ ဝိသေသနံ ဝိသေသ္သမနုပဝိသတိ ဧကီဘဝတိ ဝိသေသနံ, တက္ယေ တု ဝိသေသ နံ ဝိသေသ္သတော ဝိသုံယေတ ဝတိဋ္ဌတေ"တိ။ ဒ္ဝန္ဒသမာသသ္သ တု ပအာနံ ဝိသေသနဝိသေသ္သာဘာဝေပိ သကလပဒ တ္ထပ္ပဓာနတ္တာ 'ရညော ကေ စ အသ္သော စ ပုရိသော စာ'တိ တက္ယတော 'ရညော ဂတသ္သ ပုရိသာ'တိ သမာသသ္သ သ ဝိသေသော ဧကတ္ထီ ဘာဝလက္ခဏော ဘဝတ္ယေဝ, တထာဟိ တတ္ထ တက္ယေ ဘိန္နတ္ထနိဗန္ဓန သမုစ္စယပဋိဟဒနာယ စသဒ္ဒော ပယုဇ္ဇတေ, သမာသေ တု နပ္ပယုဇ္ဇတေ, ဧကတ္ထ ဝစနေနေတတိ "သ္ယာဒိသ္ယာဒိနေကတ္ထ" တ္ယေကတ္ထဝစနေနေဝ, ဧကတ္ထီဘာတေယေဝ ဘဝတီတိ သေသော, ဧဝကာရော န တက္ယေ တထာဟိ ဒီပေတိ။ တက္ယေ ကထန္တိ အာဟ- တက္ယေ'တိအာဒိ။

တက္ယေတိ ဝိဂ္ဂဟတက္ယေ, ဝိသေသေန ဂယ္ဟတိ ဉာယတ္ယနေနေတိ ဝိဂ္ဂ- ဟော , သော စ တံ တက္ယံ စေတိ ဝိဂ္ဂဟတက္ယံ, ဝိသေသေန တ ဂဟဏံ ဝိဂ္ဂဟော, တဒတ္ထံ တက္ယံ ဝိဂ္ဂဟတက္ယံ, တသ္မိံ, ကာယံ ဗ္ယာပေက္ခာတိ အာဟ-'ဘေအာဒိလက္ခဏာ'တိ, အာဒိသဒ္ဒေန သံသဂ္ဂ ဘေဒ သံသဂ္ဂနဥ္စ ဂဟဏံ။

တတ္ထ သာန္တရေဟိ သာမ္ယန္တရေဟိ စ ဗ္ယာဝုတ္တိ ဆေအေ, သံဝိသေသ သာမိဝိသေသာနံ သမ္ဗန္ဓော သံသဂ္ဂ ကေ, တအာဟ- 'တထာဟိ'စ္စာဒိနာ, ဘေဒကော ဗ္ယာဝတ္တကော, အတ္ထဂဟိတောတိ ကာရဏဝသေန ဘေဒတာဒိနာ ဂ ဟိတော, ယဒေစ္စာဒိနာ သံသဂ္ဂတဒိနော-ဓိပ္ပာယမာဟ ယအာ တူဘာယမ္ပိစ္စာဒိနာ ဥဘာယတဒိနော, အဘိမတောတိ "ဟ က္ကညာရာသမာသော"စ္စနေန (၂-၁-၃) ဟဏိနိနာ က္လစ္ဆိတော။ ဟက္ကညာရာတိ "ကညာရာ ကမ္မဓာရယေ"စ္စနေန (၂-၂-၃၈) ကညာရာသံသဒ္ဒနာ ပဂေတတိ အတ္ထော။

'ပုထ ဘိန္နော အတ္ထော ယေသံ ပအာနံ တာနိ ပုထဂတ္ထာနိ, တက္ယေ ဟိ ရညော ပုရိသော တေတ္ထ ရာဇသဒ္ဒော ရာဇတ္ထမေဝ ဝဒတိ, ပုရိသသဒ္ဒော ပုရိသတ္ထမေဝ, ဝုတ္တိယန္တု ရာဇပုရိသောတေတ္ထ ရာဇသဒ္ဒောပိ ပုရိသတ္ထမေ ဝ ဝဒတီတိ ဒ္ဝိန္နမေကတ္ထီဘာတေ ဘဝတိ, အညောယေတဝယဝတ္ထာန္ဒဝိတော သမုအာယတ္ထော ဟာတုဘဝတီတိ တဒ ပေက္ခာယ စေကတ္ထီဘာတေ ဝုစ္စတေ, ဇဟမာနသကတ္ထဝုတ္တိမဘျုပဂမ္မ ဝုတ္တံ- 'ဝိသေသနသ္သ သကတ္ထ ပ ရိစ္စာဂေနေ'စ္စာဒိ, အတောယေဝ ပရော စောဒေသ္သတိ 'နနု စေ'စ္စာဒိနာ။ ဧကတ္ထီဘာဝံ သမသနန္တိ က္လမိနာ ဧကတ္ ထန္တိ သမာသောတိ နာတ္ထန္တရန္တိ ဒီပေတိ။

ဇဟမာနာနိ ပအာနိ သကတ္ထံ ယသ္သံ (သာ) တထာ ဝုတ္တာ, နာစ္စန္တာယ ဇယာတီတိ ဝေမ္မညတေ "ပရိစ္စာဂ မတ္တမဘိသန္ဓာယ ဇဟမာနသကတ္ထံတ္ယုစ္စတေ, န တု သဗ္ဗထာ ပရိစ္စာဂေပရောပကာရာယ တသ္သောဟအနတော, သဗ္ဗထာ စ သကတ္ထပရိစ္စာဂေ ပရောပကာရာသမ္ဘာဒနတော-နုဟအနမေဝ ပယောဇနာဘာတ တသ္သ သိယာ"တိ, ထ ပတိ ဝဓုတီ။ အတ္ထန္တိ ရာဇသဒ္ဒတစ္စံ။ အစ္စန္တပရိစ္စာဂေပိ န အေသော။ တက္ယေ ဒိဋ္ဌသ္သုပသဇ္ဇနသ္သ ဝုတ္ တိယံ သောယေတယန္တနဝယာဝသာယတော တဒတ္ထာဝ ဂတိယာတိ ဒသ္သေန္တော အာဟ- 'အထ ဝေ'စ္စာဒိ။

သောယေတယန္တုဗ္ဗျာဝသာယော-န္တဝယော, သောယေတယံ ရာဇသဒ္ဒော ယော တက္ကတာလေ ဒိဋ္ဌောတိ တေဟာရိနမေကတ္တာဝသာယေနာသတ္တပိ (ရာဇသဒ္ဒသ္သ)တ္တေ ပုရိသသ္သ ဝိသေသနမ္ပိဝိသ္သတီတိ ဘာတေ, ဧတ္တေ ဝ ဒိဋ္ဌန္တမာဟ- 'ယထေ'စ္စာဒိ။

၂. အသံ

အဗ္ဗယန္တိ ယဒညေသံ ပသိဒ္ဓန္တိ လိင်္ဂဝစနဘေဒေပိ ဗျယရဟိတတ္တာ ဥပသဂ္ဂနိပာတာနံ ပရေဟိ အဗျယသညာကရဏတော အဗ္ဗယန္တိ ပရေသံ ပသိဒ္ဓံ, တေသန္တဝ္ဝယံ သမာသော အဗ္ဗယတ္တပုဗ္ဗင်္ဂမတ္တာ အနဗ္ဗယံ အဗ္ဗယမ္ပဝတီတိ အဗ္ဗယီဘာတေ ပသိဒ္ဓော, အသင်္ခေသ္သ သုတတ္တာ တဒ္သေဝ ဝိဘတ္တတ္တာဒယော ဝိသယဘာဝေန ဝိသေသနာနီတိ ဝိညာယန္တိတ္တာဟ- 'အသင်္ခေ'စ္စာဒိ, ကမိနာ နေမေသမာသတ္တာတိ ဒီပေတိ။

တာဝသဒ္ဒသ္သ ကမဝုတ္တိယံ ယော-တ္တော သမ္ပဇ္ဇတေ တမာဟ- 'ဝိဘတ္တ'စ္စာဒိ, ဝိဘတ္တတ္တေ ဥအာဟရိတ္တတိ ဝိဘတ္တတ္ထဝိသယေ ဝတ္တမာနသ္သာသင်္ခသ္သ ကတ္ထိသဒ္ဒေန သမာသမဓိတ္ထိတိ ဥတဟရိတ္တတ, နိစ္စယမာသာန မဝိဂ္ဂဟော, အသကပဒဝိဂ္ဂဟော တ ယုတ္တော, အညထာ အနိစ္စတာပတ္တိတ္တာဟ- 'နိစ္စသမာသတ္တာ'ကြစ္စာဒိ။

အသကပဒေန အနတ္တနိယပဒေန အညပဒေန ဝိဂ္ဂဟော အသကပဒဝိဂ္ဂဟော, တေန, ဧတ္တ ဟိ ယထာ ကုမ္ဘသ္သ သမီပံတ္တညပဒတပ္ပော္တ သမီပ သဒ္ဒေနုပသဒ္ဒဝစနီယသ္သ ဝုတ္တတ္တာ ဥပသဒ္ဒေ နပ္ပယုဇ္ဇတေ, ယထာ ကတ္ထိ သူတိ ဧတ္တာဓိသဒ္ဒဝစနီယသ္သာ (ဓာ)ရတ္ထသ္သ သတ္တမိယာ ဝုတ္တတ္တာ နာဓိသဒ္ဒောတိ 'ကတ္ထိသူ'တိ အညပဒ တက္ကံ ဝုတ္တံ, ကထာပဝတ္တာတိ တတေခယ္ယော ပဒသ္သနံ, ဇဝံ သဗ္ဗတ္တောန္နေယံ, အသကပဒဝိဂ္ဂဟေနာတ ထောဝ ဝုတ္တော,

အဓိသဒ္ဒသ္သ ပန ပုရတောဝဋ္ဌိတသ္သာဓာရေ ဝတ္တမာနသ္သ တံသမာနာဓိကရဏေန သတ္တမ္ယန္တေနိတ္ထိသဒ္ဒေန သဟ သမာသောတိ ဒသ္သေတုမာဟ-'အဓိသဒ္ဒော'စ္စာဒိ။

သွာဒိလောပေတိ အဓိသဒ္ဒတော ကတ္ထိသဒ္ဒတော စ ပရေသံ သတ္တမီ ဗဟုဝစနာနံ လောပေတိ အတ္တော။ အတ္တ (ဘာဝ) သမ္ပတ္တီတိ သရီရသမ္ပတ္တိ အဓိပ္ပေတာတိ ဗုဟ္မသဒ္ဒသ္သ သရီရံ အတ္တောတိ အာဟ- 'ဗုဟ္မံ သရီရန္တိ, ကတ္ထစိ ဥတ္တရပဒတ္ထပ္ပဓာနတ္တာတသင်္ခသမာသသ္သ 'သမ္ပန္နံ ဗုဟ္မ'န္တိ ဝိဂ္ဂဟော ဝုတ္တော။

သမာသဝိဘတ္တိယာတိ သမာသတော ဥပ္ပန္နဝိဘတ္တိယာ, သကလော ပဒေသသကလော, ပရိဂ္ဂဟာပေက္ခာတိ အဉ္ဇပုဂမာပေက္ခာယာတိ အတ္တော, အဉ္ဇပုဂမေပိ ဟိ ပရိဂ္ဂဟသဒ္ဒော–

> သပထေ ပရိတရေ စ၊ မူလာဉ္ဇပုဂမေသု စ။
> ရဝိမ္ဟိ ရာဟုဂဟိတေ၊ အရေသု စ ပရိဂ္ဂဟော''တိ နိဃဏ္ဍု။

သကလသ္သ ဘာတေ သာကလ္လံ-သကလသဒ္ဒပ္ပဝတ္တိနိမိတ္တံ, တမ္ပန နိသ္သေသ [မတနိသ္သေသ (ဟေတ္တကေ)] ဂ္ဂဟဏာ ပုထု ဘဝတီတ္တာဟ- 'အသေသဂ္ဂဟဏ'န္တိ, တိဏာနံ သာကလ္လန္တိ ဝိဂ္ဂဟော, တိဏသဒ္ဒေန ဟိ တိဏသဟိတာနိ ဂဟိတာနိ, တေနေဝ ဝက္ခတိ ဗျတိရေကနယေ- 'တံ သဗ္ဗံ တိဏသဟိတမဇ္ဈော- ဟရတီ'တိ, သတိဏ မဇ္ဈောဟရတီတေတ္တာဓိပ္ပာယတ္တ မာဟ-'ယာတ'တိအာဒိ။

တိဏသဒ္ဒော ဥပလက္ခဏံ သေသာ-နဇ္ဈောဟာရိယာနံ, တေနာဟ 'တိဏာဒိကမ္ပိ'တိ။ ပရိဂ္ဂဟာပေက္ခာယန္တဘူတသ္သ ဂဟဏတ္တံ ''အဗ္ဗယံ ဝိဘတ္တိသမီပ''ဒိသုတ္တေ 'သာဂ္ဂမီတေ'တိ နိဒ္ဒာဒနတ္တမန္တဝစန မုအာဟတမ္ပဟဏိနိနာ, တမ္ပိ သာကလ္လေယေတဟရိတုံ [သာကလ္လေနာအာဟရိတုံ] သာဂ္ဂမီတေတ္တျာအာဟဋ္ဌန္တိ ဒသ္သေတုံ 'တတော'တ္တာဒိ ဝုတ္တံ။

တတောတိ ယတော သကလသကလေ န ဝတ္တတိ, ပရိဂ္ဂဟာပေက္ခာယ သမတ္တိယာ အနတ္တော သကာသာ သာကလ္လံ န ဘိဇ္ဇတေတိ သမ္ဗန္ဓော, သမတ္ထိယမ္ပိ အနေ္တဥဒာဟရဏန္တိ သေသော။

အဂ္ဂိပရိယန္တန္တိ အဂ္ဂိအတ္တော ဂန္ဓော တာဒတ္ထိယာ အဂ္ဂိ, သောပရိယန္တော-သ္သ အဇ္ဈေယသ္သာတိ အဂ္ဂိပရိယန္တံ, ယတ္တကသ္သာဇ္ဈေယသ္သ ပရိဂ္ဂဟော, တသ္သ အဂ္ဂိ ပရိယန္တော, အဂ္ဂိနာ ပရိယန္တဘူတေန သဟိတော သကလောတိ ဝိဂ္ဂဟော, အဂ္ဂိနော သာကလ္လန္တိ တ။

သဒ္ဒိကာနန္တိ ဗျာကရဏညူနံ။ အတ္တာဘာဝေက္ကတ္တတ္တဂ္ဂဟဏံ က္လတရေတရာဘာဝေ ဓမ္မာဘာဝေ စ မာသိယာတိ, အတောယေဝ စောစ္စတေ 'အထေတရေတရာဘာဝေ'က္လစ္စာဒိ, က္လတရသ္မိံ က္လတရသ္သ အဘာဝေ က္လတရေတရာဘာဝေ, ကေ အသ္သော န ဘဝတီတိ ဟိ အတ္တန္တရတ္တံ နိသေဓိယတေ, န ဝတ္တုဘာဝေ, ဗှာဟ္မဏော န ဘဝတီတ္တတ္တပိဗှာဟ္မဏတ္တဓမ္မော နိသေဓိယတေ, န ဝတ္တုဘာဝေ, ပရတ္တာတိအာဒိနာ ဝိပ္ပဋိသေဓ ဝိသယမာဟ။

အတိက္ကမာဘာဝေတီ တွေ့ အတိက္ကမာတိ ပဋ္ဌမိယာ အသမာသနိဒ္ဒေသောတိ အာဟ- 'အတိက္ကမာ'တိ, န ပနုပ္ပန္နသ္သ ပဋ္ဌာတိ က္လမိနာ အတိက္ကမာဘာဝေ နာမ ဥပ္ပန္နသ္သ ပဋ္ဌာ အဘာဝေတိ ဒဿေတိ။

နိတ္တိဏန္တိ ဥတ္တရပဒတ္ထပ္ပဓာနော-သင်္ဂသမာသော။ သမ္ပတိသဒ္ဒသ္သ သာမညဝစနတ္တေပိ က္လဓာဓိပ္ပေတံ ကာလံ ဒဿေတုမာဟ- 'ဥပဘောဂဿေ''စ္စာဒိ, ဥပဘောဂေ ကမ္မသာဓနော လဟုပာဝုရဏသ္သ နာယမုပဘောဂကာလောတိ ဝိဂ္ဂဟော, (အတိ) လဟုပာဝုရဏန္တိ ရူပသိဒ္ဓိတိ ဒဿေတုံ လဟုပာဝုရဏသ္သာတိအာဒိ ဝုတ္တိယံ ဝုတ္တံ။

ယောဂ္ဂံ ရူပန္တိ ဝိဂ္ဂဟေ အနုရူပံ, နနု စာတုရ နိစ္စသမာသတ္တာသပဒဝိဂ္ဂဟေန ဘဝိတဗ္ဗံတ္တာသင်္ကိယာဟ-'ဝိစ္ဆာယ'မိစ္စာဒိ, အနုသဒ္ဒေန ဟိ ယောဂေ ဝိစ္ဆာယံ ''အနုနာ''တိ (၂-၁၀) ဒုတိယာ ဝိဓီယတေ, တက္ကေယေတသ္သ စပယောဂေ နာညတ္ထေ့တိ တက္ကမ္ပိ ဘဝတီတိ မညတေ။ သကိဓီတိ တွေ့ပိ ''အကာလေ သကတ္တေ''တိ (၃-၈၁) သဟာသ္သ သော။

သဒိသော ကိဓိယာတိ တွေ့ ကိဓိယာ ပသိဒ္ဓဘူတာယ သာဓိယသ္သ သာနေဘာဝေန ဂဟိတာယ သဓမ္မတ္တေန ကောစိ သာဓိယော သဒိသောတိ ဝုတ္တော့တိ ကိမိဓ သဒိသော အပ္ပဓာနံ [ပဓာနမေတတိ အတ္တော] တထာ သတိ ပုပ္ပပဒတ္ထပ္ပဓာနေနာသင်္ဂသမာသေန သကိဓီတိ တွေ့ န ဘဝိတဗ္ဗန္တိ အာဟ-'နနုစေ'တ္တာဒိ, ကိဓိယာတိ သမ္ဗန္ဓေ ဆဋ္ဌီ, တွေ့ ပန သဒိသတ္တသ္သ ကိဓီယာ-ပ္ပဋိဗဒ္ဓတ္တာပ္ပဓာနတ္တံ။ နေတဒတ္ထိတိအာဒိနာ ယထာဝုတ္တံ စောဒနံ ပရိဟရတိ။

ယထာ ဒေဝဒတ္တောတိ တွေ့ ယဒိ သမာသော ဘဝေယျ, ဒေဝဒတ္တေန သဒိသော ယထာဒေဝဒတ္တန္တိ ဘဝေယျ, ပဋိသိဒ္ဓတ္တာ ပန (န) သမာသောတိ, ကိဓီတိ မက္ကဋ္ဌသ္သာဘိဓာနံ။ ဇေဋ္ဌာနုက္ကမေနာတိ ဝုတ္တတ္တာ အနုဇေဋ္ဌန္တိ တတိယန္တတာ ဂမ္မတေ။ စက္ကေန ယုဂပဒိ သစက္ကံ။

၄. ယာတတဝဓာရဏေ

အမတ္တာနံ ယတ္တကော ပရိစ္ဆေဒော ယာတမတ္တံ။

၅. ပယ္ယဟာဗဟိတိရော ပုရေပဋ္ဌာတပဋ္ဌမျာ

ပဋ္ဌမျာတိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ နနု အဝုတ္တေပိ တသ္မိံ ဝက္ခမာနနယေန ပဋ္ဌမျန္တတ္တာ ပဋ္ဌမျန္တေဟော သမာသော ဝိညာယတီတ္တာသင်္ကိယာဟ'ယဒိပိ'စ္စာဒိ။ တထာပိစ္စာဒိနာ ပရိဟရတိ, ဟောတု ကာမံ 'ပရိပဗ္ဗတံ ဝိဇ္ဇောတတေ'တိ ဒုတိယာနိသေဓာယ, အညတ္ထ ကထန္တိ အာဟ 'က္လဟ စေ'တ္တာဒိ။

အာစတ္တာရော တတိ အာသဒ္ဒေ တက္ကေ, သရဏေ တ, **ကမော** ဇဟိ တိင္ဒတီတ္တတ္တော, ပုရတော ကမမွသ့ သာတိ ဝဒန္တော ပုရေတ္တတ္တပ္ပဃာနောယန္နိဒ္ဒေသော, နသရူပပ္ပဓာနောတိ ဒဿေတိ, အဘိမုခေ ကမမွသ္သာ တ္တတ္တော။ အဝုတ္တာနမေတာန္သုပလက္ခဏာနိ, တသ္မာ 'တိရော ကမမွသ္သာ'တိပိ ဝုတ္တံ ဟောတိ, တိရိယတော ကမမွသ့, ပစ္ဆတော ကမမွသ္သာတိ အတ္တော။

အပသဒ္ဒယောဂေ နိစ္စပဥ္စမွတ္တသ္သ ဝိကပ္ပေန သမာသဝိဓာနာတဘာဝနေနောအာဟရဏံ ဒိန္နံ (တ္တော) ပဥ္စမွိတိ ပယောဇနာဘာဝေပိ အညဒတ္ထံ ကရိယမာနမိဟာပ္ပတ္တဝန္တံ ဟောတိ။

၆. သမီ

''အနု ယံ သမယာ''တိ (၂-၁-၁၅) စ ''ယဿ စာယာမော''တိ (၂-၁-၁၆) စ ဟဏိနိနော ဝစနဒ္ဒဝယံ, အယမေတေသမ တ္တော ''ယဿ သမယာ သမီပတစီ အနုသဒ္ဒေ, တေန သဟ သမဿတေတိ စ, အနု ယဿာယာမတစီ, တေန သ ယာဒ္ဒန္တေန သဟ သမဿတေ''တိ စ။ ဝတ္ထုတော တု သာမီပ္ပယာမဝန္တာနမနိဒ္ဒေသေပိ သာမတ္ထိယာ တအာက္ ခေဟောတိ ဒဿေန္တော အာဟ-'သမီပာယာမာန'မိစ္စာဒိ။

သမ္ပန္ဓိတ္တာတိ သမ္ပန္ဓိသဒ္ဒါ သကတ္ထမိဝ နိယတပဋိယောဂိနမာက္ခပတ္တိ။ တေန ဝိနာ တေသံ သကတ္ထာ ဘာတ။ အာယာမော ဒီဃတာ, ''ယဿ သမီပာယာမေသ္ဝန''တိ ယထာဝုတ္တသုတ္တဒ္ဒဝယမာက္ခေပေနပဒိသတိ, ဝနသ့ သ သာမိပ္ပမနုဝနံ, ''အသင္ခံ ဝိဘတ္တိသမ္ပတ္တိသမီပ'' က္ကစ္စေဝ (၃-၂) သိဒ္ဓေပုန သမီပဂ္ဂဟဏံ ဝိကပ္ပတ္ထံ, တေန ဝနဿာနုတိ တက္ကေနာပိ ဘဝိတဗ္ဗံ။

ဂင္ဂာယ အာယာမော အနုဂင္ဂံ, ဘာဂဝုတ္တိကာရော ''လက္ခဏေနေ''တိ ဝတ္တတေ။ ယဿာယာမတစီ အနု, တေန လက္ခဏေန သမဿတေ အနုဂင္ဂံ ဗာရာဏသီ, ဂင္ဂာယ လက္ခဏဘူတာယ ပသိဒ္ဓာယာမဂုဏာယ ဗာရာဏသီ လက္ခီယတေ ယာတယတာယာမာ ဂင္ဂာ တာတယမိဗ္ဗိတိ သဘာဝတော တူပမာနောပမေယ္ယဘာတေ သမာသေ ပတီယ တေ ဂင္ဂာ ဝိယ ဒီဃာ''တိ လက္ခိယလက္ခဏဘာဝံ ဝဏ္ဏေတိ။ ဇံ သတိ ဗာရာဏသီတိ ပဌမာ နောပပဇ္ဇတေတိ မညမာ နော အာဟ-'ဂင္ဂာယာ မေန ယုတ္တာ ''တ္တာဒိ။ အနုဂင္ဂံ ဗာရာဏသိယာတိ ဗာရာဏသိယာ ဂင္ဂာယာမော လက္ခဏန္တိ အတ္တော။

၇. တိဋ္ဌ

အကတသမာသာစာတိ အနေန က္လမိနာ ကတသမာသတံ ဒီပေတိ, တိဋ္ဌန္တီတိ က္လဒံန္တပ္ပစ္စယန္တသ္သာတ္တပဒန္န တိ ဒဿေတုမာဟ-''န္တောကတ္တရိ ဝတ္တမာနေ''တိစ္စာဒိ, (၅-၆၄) အာယတီတိမဿာတ္တပဒံ အာယန္တီတိ, ပုမ္ ဘာတဘာတေ နီဟတနာ, အကာရော စ နိဟတနာ ''ကေတ့ဝ စတ္တေ စာ လောပေ''တ္တတ္ရ (၃-၄၆) 'နာညာသင္ခတ့ ထေသူ'တ္တနုဝတ္တနတော။

လူနယတဒီနမေတ္တ နိဟတနာ ကာလေပိ နပုံသကလိင္ဂတ္တံ, သံဟဋ္ဌာယတ ယသ္မိံ ကာလေ သံဟဋ္ဌယဝံ, ဥမ္မတ္တဂ င္ဂတ္ထိ သညာယမညပဒတ္တေ တဓိကာရေပိ နိစ္စသမာသော, န ဟိ တက္ကံ သညာတိ, အာဒိသဒ္ဒေန'သမဿ သောဘာန တ္တံ သုသမ'မိစ္စာဒီနန္ဒ သင္ဂဟော, ပဘာဝနံ ပကာသနံ။

၈. ဩရေ

ဩရံ ဂင္ဂာယ, ဟာရံ ယမုနာယာတိ သမာသေ ကတေ နိဟတနာ ဏောရော, တေနေဝ ဝုတ္တိယံ ဝုတ္တံ 'ဏောရန္တ တ္တံ နိဟတနတော'တိ, ဝုတ္တိဝိကပ္ပနတ္တတောတိ ဝုတ္တိယာ ဝိကပ္ပော အတ္တော ယဿာတိ ဝိဂ္ဂဟော။

၁၀. အမာ

သောစေကတ္ထီဘာဝေ ဝိသိဋ္ဌော-ဘိမတောတိ သမ္ဗန္ဓော, မုဟုတ္တန္တိ အစ္စန္တသံယောဂေ ဒုတိယာ, ဟဒိသ
မာသံ ကတ္တတိ အာသဒ္ဒဿ ဟရသဒ္ဒေန ဝုတ္တိသဒ္ဒေန [ဝုတ္တိပဒေန (ပဋ္ဌိကာ)] ကိရိယာဉ္ယာပ္ယတေတိ အသ
တ္ယုပသေစနာဒိကိရိယာယံ သင္ခာရကံ သင္ခာရိယံ တ န ဘဝတိ, အတ္ထိစေဟ တဒုဘယံ, တတော တေသံ သမ္ဘတ
ယေဝ သမာသန္တောဘူတကိရိယာ ဂမ္ယတေတိ မညတေ, တထာဟိ ဒဓိဘောဇနံ့တ္ယာအော ဝုတ္တေ အဂ္ယာဒိနော သင္
ခာရကတ္တံ ဘောဇနာဒိနော စ သင္ခာရိယတ္တံ ပတီယတေ, န စောပသေကာဒိမန္တရေန သင္ခာရိယသင္ခာရကဘာဝေ-
တ္ထီတိ သာမတ္ထိယာယေဝုပသေကာဒိပ္ပတီတိ။

တဒပေက္ခာယာတိ ဂမ္မမာနောပသေစနာဒိကိရိယာပေက္ခာယ။ ဟဏိနိယေဟိ အတ္ထေန ‘တေသ္သိဒ’န္တိ အတ္
ထေ နိစ္စသမာသော-ဘိမတော သဗ္ဗလိင်္ဂတာ စ, တထာ ဝစနာဘာဝမိဟ မနသိကတ္တ ‘ကထ’မိစ္စာဒိနာ ဝုတ္တိ ယံဝုတ္တံ
စောဒကဝစနမာဟရိတ္တ တတ္ထာဓိပ္ပာယံဝိဝရတိ ‘ဝေမညတေ’စ္စာဒိနာ, ဝိဓာနံ ကတန္တိ ဝေမညတေတိ သမ္ဗန္ဓော,
တတ္ထေစ္စာဒိနာ အည ပဒတ္ထေ ဘဝိဿတီတ္ထေတ္ထာဓိပ္ပာယံ ဝိဝရန္တော နိစ္စသမာသတံ သဗ္ဗလိင်္ဂတဉ္စ ပဋိပာဒ
ယတိ, တက္ယနိဝတ္တိသိဒ္ဓာယေတတိ။

အတ္ထသဒ္ဒေနာဝဂတတ္ထတာယ တေသ္သာတိ ဝတ္တုမယုတ္တန္တိ ‘တေဿ အတ္ထော’တိ တက္ယနိဝတ္တိ
သိဒ္ဓာယေဝ, ကထဉ္စိပိ စတုတ္ထန္တာ ဘိန္နတ္ထဿ သမာသေ ကတေပိ တတ္ထ ဝိရောဓမာဟ- ‘စတုတ္ထန္တ
သ္သေ’တ္ယာဒိ။

ဝစနမ္ပိတိ “အတ္ထေန နိစ္စသမာသော သဗ္ဗလိင်္ဂတာစ”က္ကတိ (၃-၁-၃၆) တက္ယကာရေန ပတိဋ္ဌိတဝစနမ္ပိ, ဟဏိ
နီယာနံ ‘တေဿ က္ကဒ’န္တိ အတ္ထေ သမာသေ ကတေ ယော-တ္ထော သမ္ပဇ္ဇတိ, အညတ္ထသမာသေပိ သောယေဝတ္
ထောတိ ဒဿေတိ ‘ယော’ က္ကစ္စာဒိနာ, အနုဟာအပရိနိဗ္ဗာနနိမိတ္တံ တယာမောစ္စာဒိနာ ယောဇေတဗ္ဗံ။ တံနိမိတ္တတ္
တာ တယာမာဒီနံ, တေသံ ကထာဒီနန္တိ တွေ တေသံ တယာမာဒီနန္တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ တယာမောတ္ယာဒိနာ ဝုတ္တတ္ထာ
သော စ တန္နိမိတ္တံ ဟောတေဝ, အယမေတ္ထာဓိပ္ပာယော “တေဿ က္ကဒန္တိ တက္ယေ အတ္ထေန သမာသေ သဗ္ဗလိ
င်္ဂတာ စ ‘တေဒတ္ထော တေဒတ္ထာ တေဒတ္ထ’န္တိ တယာမာဒယော စ သမာသတ္ထာ ဟောန္တိ, တေံ အနုဟာအပရိနိဗ္
ဗာနမတ္ထော ပယောဇနမေတဿ တေိဿာ တေဿာတိ အညပဒတ္ထေပိ သေံ ပအနံ သောယေဝတ္ထောတိ နာတ္ထ
ဘေအော”တိ။

က္ကဒဉ္စ “အဝိပ္ပဋိသာရတ္ထာနိ ခော အာနန္ဒ ကုသလာနိ, အဝိပ္ပဋိသာရော ဟမောဇ္ဇတ္ထာယ။ပေ.။ ဝိမုတ္တိဉာဏဒ
ဿနံ အနုဟာအပရိနိဗ္ဗာနတ္ထာယ တေဒတ္ထော တယာမော တေဒတ္ထာ ကထာ တေဒတ္ထာ မန္တနာ တေဒတ္ထံ
သောတာဝဓာန”န္တိအာဒိ (တိကင်္ဂုတ္တရ, အာနန္ဒဝဂ္ဂ) ဟဋ္ဌီ နိဿာယ ဝုတ္တံ။

ဟဏိနိယေဟိ “ကတ္တုကရဏေ ကိတန္တေန ဗဟုလ”န္တိ (၂-၁-၃၂) ကိတန္တေန တတိယာသမာသဝိဓာနာ တတ္
ထေဝ ဗဟုလဂ္ဂဟဏေန ‘ကမနိဂ္ဂတာ’ဒီသု သမာသော ဝုတ္တော, တေနေတ္ထာန္တောအာဟရဏာနံ ဒ္ဝိန္နမဓိကတ္တံ,
သမာသာဘာဝေ-ဘိမတောတိ ဟဏိနီယေဟိ “ပူရဏဂုဏသုဟိတတ္ထသဒဗ္ဗယတဗ္ဗသမာနာဓိကရဏေနေ”တိ
(၂-၂-၁၁) သုတ္တေ ဂုဏ က္ကတိဝစနေနာဘိမတော, သဒိတိ သညာ တေသံ န္တမာနာနံ။

သော ကထန္တိ က္ကဟ ‘ဘာဝတိတ္တတ္ထေဟီ’တိ ဘာဝပ္ပစ္စယန္တေနေဝ သမာသပဋိသေဓဝိဓာနာ ‘ဗ္ရာဟ္မဏသ္
သ သုက္ကာ’ က္ကစ္စာအော သော သမာ သပ္ပဋိသေဓော ကထံ သိဇ္ဈတီတိ အတ္ထော။

ဂုဏတ္တနိယေတတိ ဂုဏသဘာဝေ ဇေ, အဘိမတောတိ တတ္တိကကာရဿာဘိမတော “တဒဝဋ္ဌေဟိ စ ဂုဏေ
ဟီ”တိ, တသဒ္ဒေနာဿ ဂုဏဿ ပရာမာသော တသ္မိံယေဝ ဂုဏေ အဝတိဋ္ဌန္တိတိ တဒဝဋ္ဌာ, ဂုဏေယေဝ ဂုဏာတိဋ္ဌ
ဋ္ဌန္တိ န ကအစိပိ သောယမိတ္ယဘေအ ဒဗ္ဗဝုတ္တယော သုက္ကာဒယော ဝိယ တေ တဒဝဋ္ဌာ ဂုဏာ ဂန္ဓာဒယော, တဒဝ
ဋ္ဌေဟိ ဂုဏေဟိ ဆဋ္ဌီ သမဿတေတိ ဝတ္တဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။

အာဘိမတောတိ “ပူရဏာ”ဒီသုတ္တေ အဗ္ဗယဂ္ဂဟဏေန, ဒေဝဒတ္တဿာတိ ဆဋ္ဌိယာ ဂုရုမ္ဟိ သာပေက္ခတ္
တေပိ ဂုရုသဒ္ဒဿ သမ္ဗန္ဓိသဒ္ဒတ္တာ သကတ္ထေ [တက္ယေ] ဝိယ ဝုတ္တိယံ ဗ္ယပေက္ခာ-ယာဟာနိတော ဝုတ္တိ

သဗ္ဗာဝံ ဝစနန္တရေန သာခေတုမာဟ- 'တထာစာဟူ'တိ။

သာတ္ထေတတိ သကတ္ထေ ဝိယ, အဿာတိ သမ္ဗန္ဓိသဒ္ဒဿ, သာမတ္ထိယံ ဂမကတ္တဉ္စတ္ထီတိ ပဒာနုမ ဉောဉာပေက္ခာလက္ခဏံ သာမတ္ထိယံ သာမတ္ထိယာဘာဝေပိ ဝိဂ္ဂဟတက္ကတ္ထဿ ဂမကတ္တံ တ အတ္ထီတိ အတ္ထော, ဂုရုနော ကုလံ အသဿ ဘရိယာတိ ဝိဂ္ဂဟော, အထာတ္ရ ဗှာဟမ္ဗဏဿ ဥစ္စေ'က္ကစ္စာအော သာမတ္ထိ ယံ ဂမကတ္တံ တ နတ္ထီတိ ကုတော-ဝသိတံ, ယေန တအာဘာတတ္ရ သမာသာဘာတေ ဝဏ္ဏိယတေစ္စာဟ-'သာမတ္ထ ယာဒိနောတ္ဝိ'စ္စာဒိ။

သမာသာဘာတေ-ဘိမတောတိ "ပူရဏာ"ဒိသုတ္တေ သမာနာဓိကရဿာပိ ဥပဟအနတော။ သေဟိတိ အတ္တနိယေ ဟိ, နာဘိမတောတိ "စယုတ္တေဟိ သေဟိ အသမာသိတေဟိ ဆဋ္ဌီသမာသပ္ပဋိသေဓောဝတ္တဗ္ဗော" (တ) တ္ထနေန, ပုထဂတ္ထတာယ [ဘိန္နတ္ထတာယံ-ဝုတ္တိ] မိစ္စဿဝိဝရဏံ ဂတဒီနမသမာသေတိ, ဧဝမဿာဒိနံ သမာသေနာလန္တိ သမ္ဗန္ဓော။

ယောဂိနန္တိ ဣတရီတရယောဂိနံ, အနေနေတရေတရယောဂစတ္ထသမာသံ ဝဒတိ။ ဝုတ္တိဟောတိတ္ထဿ ဝိဝရ ဏံ ဆဋ္ဌီသမာသော ဘဝတီတိ, ဧကတ္ထီဘာဝေဣစ္စဿ ဝိဝရဏံ ဂတဒီနဉ္စ စတ္ထသမာသေ သတီတိ။

ရုဠှိတ္တာတိ သမာသဿေဝ ကီဠာတစကတ္တေန ဇီဝိကာယ စ ပစ္စာယ ကတ္တေန ပသိဒ္ဓတ္တာ, န တက္က ဿာတိ 'ဥဒ္ဒာလပုပ္ဖဘဉ္ဇိကာ'တ္ထာအော ရုဠှိဝသေန နိစ္စသမာသော ဘဝိဿတီတိ တတ္ရ ကိံ ဝစနေနေတိ မည တေ, သရသိ ရုဠှန္တိ ဝိဂ္ဂဟော။

အယမ္ပန အမာဒိသမာသော ကမ္မဓာရယဒိဂုသမာသာတိ သဗ္ဗေပိ ပရေသံ တပ္ပုရိသသဒိသတ္တာ တပ္ပုရိသာ, ယထာ ဟိ တဿ ပုရိသော တပ္ပုရိသောတိ ဥတ္တရပဒတ္ထပ္ပဓာနော, တထာ တေ သိယုံ, သဍ္ဍာပုဗ္ဗတ္တ နပုံသကတ္ တသင္ခါတေဟိ ဒ္ဝိဟိ လက္ခဏေဟိ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတီတိဒိဂု။

၁၁. ဝိသေ

ကိန္တံ ဝိသေသန မိစ္စာဟ-'ယမိ'စ္စာဒိ, ယံ အဝတ္တာပယတိ တံ ဝုစ္စတီတိ သမ္ဗန္ဓော, ကိန္တံ ဝိသေဿမိစ္စာ ဟ-'ယဒနေကေ'စ္စာဒိ, ယံ အဝတ္တာ ပီယတေ တမဘိဓီယတေတိ သမ္ဗန္ဓော, နနေ့ဝကတ္တေနေတ္ထုစ္စမာနေ ဝိသေ ဿနေတိ ကထမဝဂမ္မတေ, ယတော ဧဝံ ဝိဝရိတတ တ္ထာသင်္ကိယာဟ- 'ယဒိပိ'စ္စာဒိ။

သမ္ဗန္ဓိသဒ္ဒတ္တာတိ ဧဝံ မညတေ "သမ္ဗန္ဓိသဒ္ဒာ သကတ္ထမိဝ နိယတမပ္ပဋိ-ယောဂိနမာက္ခိပန္တိ။ တေန ဝိနာ တေသံ သကတ္ထဿာသမ္ဘတတိ, ဝိဝရိတတတိ ဝိဝရိတ္တ, ဧကတ္တေနေတိမဿ သမာနာဓိကရဏေန သဟ သမာ သော ဟောတီတိ ဧဝံ သာဖလျာဟာရော အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော, အတ္တသဒ္ဒဿာနေကတ္တတ္တာ ဝိသေသေတိ 'အ တ္ထော အဘိမေယျော'တိ။ ကထံ တေနတ္ထော ဝုစ္စတီတ္ထာဟ- 'အဓိကရိယတိ'စ္စာဒိ။

ဝိသေဿဿ သမာနာဓိကရဏတ္တဉ္စ ဝိသေသနာပေက္ခန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ ဝိသေဿသဒ္ဒဿ ဝိသေသနေန သဟ သမာနာဓိကရဏတ္တံ ဝိသေသန သဒ္ဒာပေက္ခန္တိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော, တတ္ထ ကာရဏမာဟ- 'သ မ္ဗန္ဓာ'တိ, အဓိကရဏဿ သမာနတ္တံ နာမ ဘိန္နာနံ သမ္ဗန္ဓီနံ ဘဝတိ, သမ္ဗန္ဓိနော စ သမ္ဗန္ဓမန္တရေန န ဟောန္တီ [ဟောတိ (ဟေတ္တကေ)] တိ ဝိသေသနဝိသေဿာနံ သမ္ဗန္ဓော ဝိညာယတေ, ဧဝံ ဝိညာတာ တဿာ သမ္ဗန္ဓာတိ အ တ္ထော။

သဒ္ဒဗုတ္တိရေဧကေန ဟေတ္တ အတ္တာနံ ဝိသေသနဝိသေဿဘာတေ န သမ္ဘဝတိ, တထာ ဟိ 'နီလမုပ္ပလ'န္တိ ပဋ္စ ဝတ္တုနိ သန္နိဟိတာနိ နီလန္တိ နီလတ္တံ ဂုဏသာမညံ, နီလော ဂုဏော, တအာဓာရော ဒဗ္ဗန္တိ တီဏိ, ဥပ္ပလန္တိ ဥပ္ ပလတ္တံ ဥပ္ပလဇာတိ, ဒဗ္ဗဉ္စ တန္နိဿယောတိ ဒွေဝ။

တတ္ထ ဥပ္ပလဇာတိ ဂုဏဇာတီနံ [နီလဇာတိဥပ္ပလဇာဘမနံ (ကာတန္တဋီကာ)] တာဝ န သမ္ဘဝတိ ဝိသေသနဝိသေသျဘာဝေါ ဇာတိယာ နိဂ္ဂုဏတ္တာ, နီလတ္တဿ စ နီလဂုဏေ သမဝါယိနော, ဥပ္ပလတ္တဿ စ ဥပ္ပလဒဗ္ဗေ သမဝါယိနော သမာနာဓိကရဏတ္တမ္ပိ နတ္ထိ, ဥပ္ပလဇာတိယာ နီလဿ စ ဂုဏဿ အတ္ထိ သမာနာဓိကရဏတ္တံ။ နီလမုပ္ပလန္တိ ပဝတ္တိနိမိတ္တာနံ ဥပ္ပလဇာတိနီလဂုဏာနမေကမဓိ ကရဏံနိဿယောတိ, ဝိသေသန ဝိသေသျဘာဝေါ တု နတ္ထိ ဇာတိယာ အနီလတ္တာ, ဂုဏဒဗ္ဗာနန္တု သမ္ဘဝတိဝိသေသနဝိသေသျတ္တံ ဒဗ္ဗဿာနေကဂုဏတ္တာ, သမာနန္တု တေသမ္ဗရမဓိကရဏံ တတိယံ နတ္ထိ, ယေန သမာနာဓိကရဏတ္တံ သိယာ, ဧဝံ နီလဒဗ္ဗ ဥပ္ပလဒဗ္ဗာနမ္ပိ အညမညပရိဟာရေန ဝတ္တုမိစ္ဆိတာနံ န ဝိသေသန ဝိသေသျဘာဝေါ, နာပိ သမာနာဓိကရဏတ္တံ, ကသ္မာ အညမညာသမ္ဗန္ဓတော အပေက္ခာဘာဝတော, ဝုတ္တပဋိပက္ခတော ပန ဝက္ခမာနနယေန သဒ္ဒာနမေဝ သာမာနာဓိကရဏျံ ဝိသေသနဝိသေသျတ္တဉ္စ ဝေဒိတဗ္ဗံ, တေနေတဟ-'အတောယေဝေ'စ္စာဒိ။

အတောယေဝတိ ယတော ဝိသေသျဿ သမာနာဓိကရဏတ္တံ ဝိသေသနာပေက္ခံ, အတောယေဝ ဟေတုတောတိ အတ္ထော, ဘိန္နနိမိတ္တပ္ပ ယုတ္တာနမေတတိ သာမညေန နီလဂုဏာဓာရေ ဒဗ္ဗေ ဂုဏေယေဝ တ နီလသဒ္ဒဿ, ဥပ္ပလသဒ္ဒဿ စ သာမညေန ဂုဏဝတိ ဒဗ္ဗေ ဝတ္တမာနတ္တာ အညမညေသု ဘိန္နေသု သဒ္ဒပ္ပဝတ္တိယာ ကာရဏေသု ပယုတ္တာနံ သဒ္ဒာနမေဝ [နိဋ္ဌာနမေဝ (ဟေတ္ထကေ)] ။

သမာနာဓိကရဏတ္တန္တိ နီလုပ္ပလသဒ္ဒာနံ ဝိသုံဝိသုံ ယောဂေ ဝိသိဋ္ဌဒဗ္ဗ တစိတ္တဿာသမ္ဘတ, နီလဥ တံ ဥပ္ပလံ စေတိ သာမာနာဓိကရဏျေ သန္နိပတိတေ သတိ သမ္ဘဝ ဧဝံ တတ္ထ ဝိသိဋ္ဌေ ဝတ္တုမြဟိ ပဝတ္တာနံ တေသံ သမာနတ္တတာ, ဧဝကာရေန ဗျဝစ္ဆိန္နမတ္ထံ ဒဿေတုမာဟ-'နတ္ထဝဘိန္နေ'စ္စာဒိ။

နနုစေတ္ထာဒိ စောဒ္ဒံ, သီသမ္ပာတီတိ သီသဟ ရုက္ခဝိသေသော, နယိဒ မေဝမိစ္စာဒိ ပရိဟာရော။

အထ တုစ္ဆတေက္ကစ္စာဒိနာ ပရဿ ဝစနာဝကာသမာသင်္ကတေ, ဝိသေသဝုတ္တီတိ ဖလဿ ရုက္ခဿ စ သာမညသဒ္ဒတ္တာ ဘာဝေန ဝိသေသေ ဝုတ္တိ, ဣမေသန္တိ သီသဟာဒီနံ န သမောဓာရိတာတိ န နိစ္ဆိတာ, သာမညဝုတ္တီယေဝ သမောဓာရိတာတိ အဓိပ္ပာယော, အဝသိတာ နိစ္ဆိတာ ဝုတ္တိ ယေသံ သီသဟာဒီနံ တေ အဝသိတဝုတ္တယော, ပယတနံ ဝိနာ တအ ပဋ္ဌောတိ စာတိ သမ္ဗန္ဓော, ပယတနန္တိ 'သာမတ္ထိယလဒ္ဓေပိဝိသေသျေ'တိဝစနံ။ တဥနုတ္တိစစ္စာဒိ ပရိဟာရော, သရူပမတ္တကထနာယာတိ ဝုတ္တတ္ထာနမ္ပိ သရူပမတ္တကထနာယ 'ပူပေ ဗဟူ အာနယေ'တိ ယထာ, ဧဝံ ဇာတိယကန္တိ သရူပကထနပ္ပကာရယုတ္တံ။ ဥပသံဟရမာဟ-'တဒေဝ'မိစ္စာဒိ, နိဟတသမုဒယောတယံ ဝုတ္တေန ပကာရေနေတ္ထဿ အတ္ထော ဝတ္တတေ။

အညတရသမ္ဘဝေပိ တန္နိဝတ္တိယာ ဝစနသဘ္ဘာဝံ ဒဿေတုမာဟ- 'အထပိ'စ္စာဒိ, အညတရသမ္ဘဝေပီတိ ဝိသေသနဿ ဝိသေသျဿ တ သမ္ဘဝေပိ, ယတ္ထုျဘိန္နမတ္ထံ ဝိသေသနဝိသေသျဘာဝသမ္ဘတေ တတ္ထ ပိတာဝ ဗဟုလံဝစနတောဝ နိဝတ္တိ ဟောတိ, ကိမ္ပနာ-ညတရသမ္ဘဝေတိ ဒဿေတုမာဟ-'ယထာ ပုဏ္ဏော'က္ကစ္စာဒိ, ဧတ္ထ ပန အညေပိ ပုဏ္ဏနာမကာ သန္တီတိ ဗျဘိစာရသမ္ဘတ ဥဘိန္နမ္ပိ ဝိသေသနဝိသေသျဘာဝသမ္ဘဝေ ဗဟုလံဝစနမေဝ သမာသံ နိဝတ္တေတိ, ဧဝံ ဝိဓေပီတိ အညတရသမ္ဘဝေပိ, န ကေဝလံ ဝိသေသနဝိသေသျဘာဝသမ္ဘဝေ, အထ ခေ ဧဝံ ဝိဓေပျည တရသမ္ဘဝေပိတ္ထဝိသဒ္ဒဿ အတ္ထော။

ယဇ္ဇေဝမိစ္စာဒိ ပစ္စေကံ ဝိသေသနဝိသေသျဘာဝေ သတိ အနိဋ္ဌာ ဟာဒနစောဒနာ, ပစ္စေကံ ဝိသေသနံ သိယာ ဥဘိန္နမ္ပိ ဝိသေသနတ္တာ, တတ္ထ ဒေသမာဟ-'ဝိသေသျဿစ ပုဗ္ဗနိပါတော'တိ, စော-ဝဓာရဏေ, ဝတ္တဗ္ဗန္တရသမုစ္စယေ တ, ကုတောစ္စာဟ- 'နာဂ္ဂဟိတေ'စ္စာဒိ, ဣတိ ကာရဏေ, အတော ကိမနိဋ္ဌမာယာတ မိစ္စာဟ- 'ဥပ္ပလနီလန္တိပိ သိယာ'တိ, ဣတ္တဥရဟိ ကိန္တ္တာဟ- 'နီလုပ္ပလန္တိ စေ'စ္စာဒိ။ ပရိဟာရမာဟ-'နေသအေသော'စ္စာဒိ, ဥပပတ္တိန္တရမာဟ- 'အထ စေ'စ္စာဒိ။

အညမညာနုပကာရိတ္တာတိ အညမညဿ ဝိသေသနဝိသေသျတ္တေ နာနုပကာရိတ္တာ သပ္ပဓာနတ္တာတိ အတ္ထော, အထ ဒ္ဒိန္နမ္ပိ အပ္ပဓာနတ္တံ ကသ္မာ န သိယာ တ္တာဟ- 'အပ္ပဓာနတ္တေပိ'စ္စာဒိ, သကသကပ္ပဓာနာပေက္ခာဝတ္တာနန္တိ သကေသကေ ပဓာနေ အတ္တနိ အပေက္ခာဝတ္တာနံ။ အထ ကုတော ဒဗ္ဗဿေဝ ပဓာနတ္တမသိတံ, န တု

ဂုဏသ္သေတ္တာသင်္ကိယ ဉာယမုပနိသ္သယတိ ‘အထ စေ’တ္တာဒိနာ။ ဆာကေတ္တဏော ဝုစ္စတေ, တံ သေတဝဏ္ဏမာလ
ဘေထ မာရေယ္ယ, ဖုသနံ တ ကရေယ္ယာတိ အတ္ထော, အာပုဗ္ဗော လဘိ ဟိ မာရဏေ ဖုသနေ စ ဝတ္တတေ, ဒေသနာ
ယန္တိ [စောဒနာယန္တိ စောဒနာတကွ (ပေတ္တကေ)]   ဝေဒတက္ကေတိ အတ္ထော, ကုတော ဆာဂတော-ဉော နာလ
ဗ္ဘတေစ္စာဟ- ‘န ဟိ’စ္စာဒိ။

ဆာကဘာဝေတိ သေတဂုဏယုတ္တသ္သ ဆာဂသ္သာဘာဝေ, ပိဋ္ဌပိဏ္ဍိမာလဗ္ဘာတိ သေတဂုဏယောဂေန ဝိဋ္ဌပိ
ဏ္ဍိံ အာလဗ္ဘ, န စ နာလဗ္ဘတေ တသ္မာ ဂုဏော အပ္ပဓာနန္တိ အဓ္ဈာဟရိတဗ္ဗံ။

ပုန စောဒေန္တော အာဟ- ‘နနု စေ’စ္စာဒိ, အထေတ္ထဓိပ္ပာယမာသင်္ကတေ, အနိဋ္ဌမာဟဒယတိ နီလသဒ္ဒေပိ ပသ
င်္ဂော’တိ, ကုတောစ္စာဟ- ‘သောပိဟိ’စ္စာဒိ, ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ- “ဥပ္ပလသဒ္ဒော ဇာတိတစီ, န တု ဒဗ္ဗတစီ, ဇာတိ ဝိ
သိဋ္ဌဒဗ္ဗတစိတ္တာ ယဒိ ဒဗ္ဗတစီတိ ဝုစ္စတေ, တအ နီလသဒ္ဒောပိ ဂုဏဝိသိဋ္ဌ ဒဗ္ဗတစိတ္တာ ဒဗ္ဗဝစနမာပဇ္ဇတီတိ
ဣမေသံ န ကောစိ ဝိသေသော”တိ, ပရိဟရန္တော အာဟ ‘နေဒမတ္ထိ’စ္စာဒိ, အပဟယိနော အပဂန္တာရော ဒဗ္ဗာတိ ဂမ္
ယတေ, ကုတောစ္စာဟ- ‘သတီပိ’စ္စာဒိ, ဣတိ ကာရဏော။

ဝိသေသနမေကတ္ထေနေတိ   သိဒ္ဓေပိ ပပဥ္စတ္ထံ ပရိပ္ဖုဋ္ဌတ္ထဥ္စ ဥအာဟရဏဗဟုတ္တံ ဒသ္သေတုံ ဟာဏိနိယေဟိ
ဗဟုံ သုတ္တိတံ, သဗ္ဗသ္သေတသ္သ ပစ္စက္ခာတဘာဝံ ဒသ္သေတုံ ဝုတ္တိယမုအာဟရဏမတ္တံ ဒသ္သိတံ, တဒိအနိ ဗ္
ယာဉ္ဆာတုကာမော အာဟ- ‘ပုဗ္ဗကာလေ’စ္စာဒိ, ဆိန္နောစ ဝိသေသနန္တိ သမ္ဗန္ဓော “ပုဗ္ဗကာလေက သဗ္ဗဓုရပုရာဏန
ဝကေဝလာနိ သမာနာဓိကရဏေနေ”တိ (၂-၁-၄၉) တေ သမေတ္ထ သုတ္တံ, တတ္တေကာဒီနံ ဝုတ္တိယမုအာဟရဏာနိ န ဒ
သ္သိတာန္ယုပလက္ခဏတောဝ ဝိညာယန္တီတိ ဒသ္သေတုမာဟ- ‘ဧကေ’စ္စာဒိ, ဧကော စ သော ပုရိသောစာတ္တာဒိနာ ဝိ
ဂ္ဂဟော ဥပလက္ခဏတ္တာယေဝ စ ‘သတ္တ စ တေ ဣသယော စ သတ္တိသယော’စ္စာဒိကဥ္စ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဥပမိယတေ ပရိစ္ဆိဇ္ဇတေ-နေနေတ္ယုပမာနံ, ဥပမီယတီတ္ယုပမေယ္ယံ, တေသံ ဥပမာနောပမေယ္ယာနံ သာဓာရ
ဏော ယော ဓမ္မော သာမတာတေန ဝိသိဋ္ဌံ ယဒုပမေယ္ယံ, တံ ဝစနေနေတ္ယတ္ထော ဥပမာနောပမေယ္ယစ္စာဒိ ကသ္
သ, သမာသော ဘဝတီတိ သေသော, ကာရဏမာဟ- ‘ဝိသေသေ’စ္စာဒိ, ဝိသေသာပရိဂ္ဂဟာတိ ဝိသေသနန္တေ့ဝ သာမ
ညေန ပရိဂ္ဂဟာ, ဧဝမ္ဘူ တသ္သာပီတိ ဥပမာနရူပသ္သာပိ။ နနု သတ္တိသဒ္ဒသ္သသတ္တိယံ ဝုတ္တိ သာမာသဒ္ဒသ္သ
တု ဒေဝဒတ္တာယ, အတော ဗ္ယဓိကရဏတ္တာ ကထမေတ္ထ သမာသောစ္စာသင်္ကိယာဟ- ‘ယဒေ’စ္စာဒိ, သမာနော ဓ
မ္မော သာမတ္တာဒိ ယသ္သ သော သဓမ္မော, တသ္သ ဘာဝေ သာဓမ္မိယံ သာမတ္တံ, တသ္မာ ဒေဝဒတ္တာတ္ထေ ဝ
တ္တတေ ဥပစာရဝသေန, သာမာသဒ္ဒောပိ ဂုဏဝစနောပိ သာမတ္တံ ဝတ္တတ သဒ္ဓာဒိတ္တဝသေနာဘေဒောပစာရေန တ
ဒေဝဒတ္တာယံ ဝတ္တတေ, နနု စ သာမာသဒ္ဒသ္သ ဒေဝဒတ္တာဘိဓာနေ စရိတတ္ထတာယ သတ္တိ ဂုဏေန နိဒ္ဒိဋ္ဌာတ္
ယနိယတဂုဏပ္ပတီတိပ္ပသင်္ဂော နေကဂုဏာဓာရတ္တာ သတ္တိယာတ္တာသင်္ကိယာဟ- ‘ယဒိပိ’စ္စာဒိ။

ဣဟာတိ နိဒ္ဒါရဏေ, ဧတေသံ ဂုဏာနံ မဇ္ဈေတိ အတ္ထော, ဣဟ တ သတ္တိယံ, သာမဂုဏဝန္တတာယ သာ
မာယာတိ ဂမ္ယတေ, ပသိဒ္ဓိဝသေနာတိ သတ္တိသာမာတ္တတ္ထောပမာနံ သတ္တိ, ဥပမေယ္ယာ ဒေဝဒတ္တာ, ပသိဒ္ဓန္
တုပမာနံ ဘဝတိ နာပ္ပသိဒ္ဓံ။ ပသိဒ္ဓသာဓမ္မိယာ သာဓ္ယ သာဓနမုပမာနန္တိ ကတ္တတ သတ္တိယေဝ သာမင်္ဂုဏေန ပသိ
ဒ္ဓာ န ဒေဝဒတ္တာ, တသ္မာ သာမဂုဏပ္ပသိဒ္ဓိယာတိ အတ္ထော။ သာဓ္ယတေ ဥပမီယတေနေနေတိ သာဓနမုပမာနံ, သာဓ္
ယတေ ဥပမီယတေတိ သာဓ္ယမုပမေယ္ယံ, ပသိဒ္ဓသ္သ သာဓမ္မိယံ တေန, သာဓ္ယသ္သာပ္ပသိဒ္ဓသ္သ ကသ္သစိ သာဓ
နံ သာဓ္ယသာဓနံ။ ယတ္ရတ္ဝိစ္စာဒိနာ ဗဟုလံဝစနသာမတ္ထိယာ သာမညဝစနေနေဝ သမာသသဗ္ဘာဝံ ဝတ္တတ အညေနာ
သဗ္ဘာဝမုအာဟရဏေန ဖုဋ္ဌယိတုံ ‘ဖလာ ဣဝ တဏ္ဍုလာ’တ္တာဒိ အာရဒ္ဓံ။

တဏ္ဍုလသဒ္ဒေါတိ ဥပမေယ္ယဘူတတဏ္ဍုလသဒ္ဒော, တဏ္ဍုလတ္တမ္ပိ ဝတ္တတ ဒဗ္ဗေ ပဝတ္တော သာမညဝစ
နော နတု ဘဝတီတိ သမ္ဗန္ဓော, ဒဗ္ဗေတိ တဏ္ဍုလဒဗ္ဗေ ဖာလဒဗ္ဗေ စ။

ဥပမာနောပမေယ္ယသာဓာရဏသူရတ္တာဒိဓမ္မဝစနာပ္ပယောဂေတိ ဥပမာနောပမေယ္ယာနံ သာဓာရဏော ယော ဝိ
သာရဒတ္တာဒိဓမ္မော တဗ္ဗစနသ္သ ‘မုနိ အယံ သီဟော ဝိယ ဝိသာရဒော’တ္တာဒော ဝိသာရဒာဒိသဒ္ဒသ္သာပ္ပယောဂေ
တိ အတ္ထော, ကေသဥ္စိတိ ကေသဥ္စိ သဒ္ဒာနံ မဇ္ဈေ, ဝိသေသ္သတ္တမေဝ ဖုဋ္ဌယတိ။ ‘တထာ စေ’တ္တာဒိနာ, ဝိသေသနဝိ

သေသ္သာနံ ယထိ႒တ္တာ နိစ္စံ သီဟာဒီနံ ဝိသေသ္သတာယေဝ ဝစနိစ္ဆာတိ ပုဗ္ဗနိပာတတ္တာပ္ပသင်္ဂေါတိ ဘာဝေ, ဥပပတ္တန္တရမာဟ-'ဝိသေသနသ္သေဝေ'စ္စာဒိ, ယဒိပိ သီဟော ဝိသေသနမေဝ န ဝိသေသ္သံ, တထာပိ ဗဟုလာဓိကာရာ ဝိသေသနသ္သာပိ ပရနိပာတောတိ ဘာဝေ။

အထာတ္ရာပိ ဝိသေသနန္တေဝ သမာသပ္ပဋိဟဒနေ'မုနိ အယံ သီဟောဝ ဝိသာရဒအော'စ္စာအော သာမတ္ထိယတောဝ သမာသာပ္ပသင္ဂေပိ ဥပမာနော ပမေယ္ယာနံ သာဓာရဏဝိသာရဒတ္တာဒိဓမ္မဝစနာပ္ပယောဂေ သတိ တပ္ပသင်္ဂဘာဝတ္တံ ဝစနမာရဒ္ဓနီယန္တိ စောဒေတိ 'နနုစေ'တ္ယာဒိနာ, သာမတ္ထိယတောတိ သာမညဝစနပ္ပယောဂေ သာပေက္ခတ္တာ သမာသာပ္ပသင်္ဂေါတိ သာမတ္ထိယံ တသ္မာတိ အတ္ထော။ သာမညပ္ပယောဂတ္တန္တိ သမာသတဂ္ဂေ သာမညဝစနသ္သ သူရတ္တာဒိ(နော), အပ္ပယောဂတ္တံ, တထာ ဟိစ္စာဒိနာ သာမညသဒ္ဒပ္ပယောဂေ သာမတ္ထိယတော သမာသာသဗ္ဘာတ သုတ္တန္တရသ္သာနာရဒ္ဓနီယဘာဝံ သာဓေတိ။

ဝိသေသာနန္တဗ္ဘာတတိ သာမညသ္သ သမာသေ အန္တောဘာဝေပိ တိခိဏတ္တာဒိတော ဝိသိ႒သ္သ သူရသ္သာဒိဝစနီယသ္သ ဝိသေသသ္သ သမာသေ အနန္တောဂဓတ္တာ အပ္ပသင်္ဂေါ သာပေက္ခမသမတ္ထတ္တန္တိ။ အထေတိ 'သစ္စမေတ'န္တိအာဒိံ ပရဝစနမာသင်္ကိယ ဝဒတိ, ဧဝမာဒိသိဖ္လုနတ္ထံ သမာသောတိ (ဉာပနတ္ထံ) အာရဒ္ဓနီယမ္ဘဝတီတိ သမ္ဗန္ဓော။

ပဓာနသ္သာတိ 'ရညောပုရိသော-ဘိရူပေါ'တေတ္ထ အဘိရူပသာပေက္ခသ္သ ပုရိသသ္သ ဝိသေသနတ္တေနေတ
[ဝိသေသနံ တေနေတ (ပေါတ္ထကေ)] ပ္ပဓာနံ, သမာသာဝယဝဘူတံ ရာဇာနံ ပတိ ဝိသေသ္သဘာဝေနာဝိဖလိတသကတ္ထတာယ ပဓာနဘူတသ္သ ပုရိသသ္သ။ အာဒိသဒ္ဒေန 'ရာဇပုရိသသ္သ ဒသ္သနီယသ္သ ဂေဟ'န္တိ သင်္ဂဏှာတိ။

ဧတ္ထ ဟိ ဂေဟမ္ပတိ ဝိသေသနဘာဝေနာပ္ပဓာနတ္တေပိ ရာဇာနမ္ပတိ ပဓာနဘူတသ္သ ပုရိသသ္သ သာပေက္ခတ္တေပိ သမာသော ဟောတေဝ။ ဣဒဥ္စ ဉာပနတ္ထံ ဝစနာရမ္ဘပ္ပယောဇနဉ္စ, ကာရဏမာဟ- 'ဂမကတ္တာ'က္ကစ္စာဒိ။

ဂမကတ္တာတိ ဝိဂ္ဂဟတကျ္ယတ္ထသ္သ ဝုတ္တိယမ္ပတီယမာနတ္တာ ဂမကတ္တံ တသ္မာ, နစေဟ ဂမကတ္တမတ္ထိတိ 'မုနိ သီဟောဝ သူရော'တ္ယတ္ရ တု တကျ္ယတော ယောတ္တော ပတီယတေ, နာယံ 'မုနိ သီဟော သူရော'တ္ယတော ဂမ္ယတေတိ ဂမကတ္တံ နတ္ထိ-တိ အတ္ထော, တထာဟိ မုနိသီဟသဒ္ဒေနေတေ ပမာနောပမေယ္ယဘာဝနိမိတ္တသ္သ ဝိသာရဒတ္တသ္သ သဘာဝေနေတေဟအနတော ဝိသာရဒသဒ္ဒသ္သ တေန သမ္ဗန္ဓာဘာဝေ။

အပဝဂ္ဂေ နိဗ္ဗာနံ, တကျ္ယမေဝေတိ ဧဝကာရေန ဗ္ယဝစ္ဆိန္နမတ္ထမ္ပဒသ္သယမာဟ- 'ဝုတ္တိနိဝတ္တေတီ'တိ ဗဟုလာဓိကာရတော ဝိညာယတိ, နနု စာတ္ရ ဝိသေသ္သဘာတသမ္ဘတပ္ပသင်္ဂေါယေဝ ဝုတ္တိယာတိ စောဒေတိ။ 'နနုစေ'တ္ယာဒိနာ။

ပုဏ္ဏတာဗ္ယဘိစာရာတိ ပုဏ္ဏတာသင်္ခာတသ္သ ဗာလာဒိအဝတ္ထာဝိသေသသ္သ အဝိနာပ္ပဝတ္တိတော ဗ္ယဘိစာရီ ဟိ ဝိသေသ္သမ္ဘဝတိ ယထာ နီလတာယုပ္ပလံ, ပရိဟရတိ 'နေဒမတ္တိ'စ္စာဒိနာ, မန္တာဏိပုတ္တာနံ အနေကတ္တာတိ ကေဝလံ မန္တာဏိယာ ပုတ္တော ပုဏ္ဏောယေတတိ အဘာတ တေသံ ဗဟုဘာဝတော, အတ္တနော အတ္တနော ဂဟသ္သ ပတယောတိ ဂဟပတီနံ ဗဟုတ္တံ ဟာကဋ္ဌမေဝ။

ဝုတ္တိယေဝေတိ ဧဝကာရေန ဗ္ယဝစ္ဆိန္နမတ္ထမာဟ-'တကျ္ယံ နိဝတ္တေတီ'တိ။ ဝိသိ႒ဇာတိဝစနာတိ ဝုတ္တံ ကဏှာဟသပ္ပဇာတိယာ လောဟိတသာလိဇာတိယာ စ ဝိသိ႒တ္တာ။

တစ္ဆကော သပ္ပောတိ ဗ္ယာဓ္ဓေယမုပနိက္ခိပ္ပစောဒယမာဟ- 'နနု စေ'စ္စာဒိ။ တစ္ဆကဘာတနပေတောတိ ဗာလယုဝတ္တာဒိသင်္ခါတတစ္ဆကဘာဝတော အဗ္ယာဝုတ္တော, အတ္ထိနာမခေယ္ယောတိ တစ္ဆကော နာမ ကောစိ တန္နာမော အတ္ထိ, ကိရိယာသဒ္ဒောတိ တစ္ဆတီတိ တစ္ဆကောတိ ဧဝံ ကိရိယာယ ပဝတ္တိနိမိတ္တတ္တေနောဟဒိန္နော ဝဖုကီတစီ တစ္ဆကသဒ္ဒော, ဧဝံ မညတေ "ယထာဝုတ္တနယေန ဝိသေသနဝိသေသ္သသဗ္ဘာတ သမာသေန ဘဝိတဗ္ဗ

ဗံ, တထာ သတိ ကိမိဒံ ပစ္စုဒာဟရဏံ ကတ''န္တိ။ အတ္ထ ကေနစိ န နာမဓေယ္ယသ္သေတ္ထာဒိ နောပဇာယတေတတ္တေ တဒဝသာနံ ဝုစ္စမာနမနုယ္ယုတံ နိရာကတ္တုကာမော အာဟ-'ယောဟ ဟေ'စ္စာဒိ။

ဣမသ္သာယမဓိပ္ပာယော ''ဝုတ္တနယေန တစ္ဆကသဒ္ဒသ္သ ကိရိယာ သဒ္ဒသ္သာတ္တဝိသယာပေက္ခာယာ ဘာဝတော ဝိသေသ္သတ္တာဘာဝတ ပစ္စုဒာဟရဏမိဒံ ကတ''န္တိ။

ကသ္မာ အယုတ္တမိစ္စာဟ-'ယတော'စ္စာဒိ, နာမဓေယ္ယသ္သ ကိရိယာတစိနော စ အတ္တာဘိဓာနသာမတ္ထိယံ တုလ္လံ တ န တ, အဝယဝပ္ပသိဒ္ဓိယာ သမုအယပ္ပသိဒ္ဓိ ဗလဝတိ တ နဝေတ္တေတံ ဝိစာရေတုံ ယတော နာဓိကတန္တု တွော, ကိန္တုရဟိ အဓိကတန္တုဟ- 'အပိတ္ဝိ'စ္စာဒိ, တစ္ဆကသဒ္ဒေနေကတ္ထဝုတ္တိ နာနေကတ္တောတိ ဝိစာ ရေတုမဓိကတန္တိ ယောဇနာ။

ဧဝံ မညတေ- ''ဝိသေသနဝိသေသ္သဘာဝစိန္တာယံ သဒ္ဒာနမတ္တာဘိဓာနသာမတ္ထိယစိန္တာ န ယုဇ္ဇတေ 'သတိ သမ္ဘဝေ ဗျဘိစာရေ စ ဝိသေသနံ သာတ္တကံ ဟောတီ'တိ ဝိသေသနံ မဂ္ဂီယတေ, နာသမ္ဘဝေ နာဗျဘိစာရေ ယထာ သီတံ (ဟိမံ) ဥဏှောဟာဂ္ဂိတိ, တသ္မာ သမ္ဘဝဗျဘိစာရစိန္တာ ဝိသေသနဝိသေသ္သဘာဝစိန္တာယမုပယုဇ္ဇတီ တိ တစ္ဆကသဒ္ဒေ-နေကတ္ထဝုတ္တိတ န ဝေတ္တေတဒေဝ ဝိစာရေတုမဓိကတန္တိ ကတ္တစိပိ ဝိသေသနဝိသေသ္သ သဗ္ဘာဝေ သမာသော ဟောတေတ''တိ, ယဒိပိ နာမဓေယ္ယကိရိယာတစိနမတုလ္လမတ္တာဘိဓာနံ သမုအယပ္ပသိဒ္ဓိယာ စ ဗလဝတိတ္တံ, တထာပိ ဝက္ခမာနနယေန သမာသသဗ္ဘာတ န ကာစိ ဟာနီတိ ဒသ္သေတုမာဟ- 'တွေ စာ'တိအာဒိ။

တွေစာတိ ကေစိ ပက္ခေ စ, ကဒ္ဒိ ပိဋ္ဌမာဝဟတီတိ သမ္ဗန္ဓော, ကုတောစ္စာဟ 'တထာဟိ'စ္စာဒိ။ ဧဝံ မညတေ- ''ယဒိပိ သမုအယပ္ပသိဒ္ဓိယာ သတိ ကိရိယာသဒ္ဒတ္တဝိသယာပေက္ခာ နောပဇာယတေ, တထာပိ နာမဓေယ္ယသ္သေဝ တစ္ဆကသဒ္ဒသ္သာပ္ယနေကတ္ထဝုတ္တိတ္တမတ္တေဝ။ သပ္ပဝိသေသေ မနုသ္သေ စ တန္နာမကေ နာမဓေယ္ယသ္သ သ တစ္ဆကသဒ္ဒသ္သ ပဝတ္တိသဗ္ဘာတ(တိ) ဝိသေသနဝိသေသ္သသဗ္ဘာဝတော သမာသပ္ပသင်္ဂေ တဒဝတ္တော ယေတ''တိ, န ကေဝလံ သပ္ပဝိသေသသ္သေဝ တစ္ဆကသဒ္ဒော နာမဓေယ္ယမပိတု မနုသ္သာနမ္ပီတိ ပိသဒ္ဒတ္ထော။ တစ္ဆကသဒ္ဒသ္သာနေကတ္ထဝုတ္တိတ္တေပိ န သမုအယပ္ပသိဒ္ဓိယာ အဝယဝပ္ပသိဒ္ဓိဗာဓာတိ ဒသ္သေတုမာဟ- 'နစာ'တိအာဒိ။ ဓော-ဝဓာရဏေ, ကုတောစ္စာဟ 'ကိရိယေ'စ္စာဒိ။ ကမေနုတ္တပ္ပသိဒ္ဓီတိ ယံ, တေမ္ပန သက္ကာ ဝိညာ တုန္တိ ယောဇနာ။

ယန္တိ ယံ ပသိဒ္ဓံ, ကမေနာတိ ဗာဓာဘာဝတော အနုက္ကမေန။ ဝေဠေတိ ဣမိနာ နစေတ္တာဒိနာ ဝုတ္တံ ပစ္စာမ သတိ။ ကိမ္ပဋိဝိဟိတံ သိယာ ပရိဟဋ္ဌံ သိယာတိ အတ္တော, ဣတိ ဣမိနာ ကာရဏေန 'တစ္ဆကော သပ္ပော'တိ ပစ္စုဒာ ဟရဏံ န ယုတ္တံ။ တစ္ဆကသပ္ပောတိ သမာသသဗ္ဘာဝတောတိ အဓိပ္ပာယော, နေဒမေဝမိစ္စာဒိနာ ပရိဟရတိ, ယဒာ စရတိ ယထာ ဝုတ္တေန ဝိသေသနဝိသေသ္သဘာဝသမ္ဘဝေ, တဒာ ကထံတ္တာဟ- 'ယဒာ ဝိသေသနေ'စ္စာဒိ။ တဒာပိ ကထံ တက္ကေန ဘဝိတဗ္ဗမိစ္စာဟ- 'ဣဒဠေ'စ္စာဒိ။ ဗဟုလံဝစနတောယေတတိ အဓိပ္ပာယော။

အညသ္သာတိ ကမ္မနိ သမ္ဗန္ဓဝစနိစ္ဆာယံ ဆဋ္ဌီ။ အဝဠေဒကတ္တာတိ တွေ ကတ္တုနာ ဘဝိတဗ္ဗန္တိ ကာဋ္ဌသ္သာ တိ ကတ္တရိ ဘာဝယောဂေ ဆဋ္ဌိယာ အဗျောဟရိတဗ္ဗံ။ ပတ္တာပန္နေဟိ ဒုတိယန္တသ္သ ဗိဝိကမ္ပတ္တော ဗိဝိကာ ပန္န နောတိ သမာသော 'ကာရကံ ဗဟုလ''န္တေဝ (စံ-၂-၂-၁၉) ဝိဟိတော ဒုတိယန္တေန တု တေသံ သမာသတ္တံ သုတ္တန္တရံ ကတံ ပရေဟိ, အတ္တတ္ထ တေသမိတ္တိလိင်္ဂနမ္ပိ သမာသေနေဝ, ကာရနိဝတ္တိယာ, တထာ မာသော ဇာတသ္သာတိ ဝိ ဂ္ဂဟေ ပရိမာဏိတစိနာ ဆဋ္ဌိယန္တေန ပရိမာဏဝစနာနံ ကာလသဒ္ဒာနံ, တအာဟ- 'ပတ္တာပန္နာန'မိစ္စာဒိ, ပရိမာဏံ မာ သာဒိ ပရိစ္ဆေဒေ တမသ္သတ္တီတိ ပရိမာဏီ ဇာတာဒိ။

တွေ ဟိ မာသော ပရိမာဏံ ပရိစ္ဆေဒကတ္တာ, ဇာတော ပရိမာဏီ ပရိစ္ဆေဇ္ဇတ္တာ, ပတ္တာ ဗိဝိကာနေနာတိ [ပတ္တော ဗိဝိကန္တိ ဟဋ္ဌေန ဘဝိတဗ္ဗံ] ဝစနိစ္ဆာယံ ယော-တွော သော- ဉာပဒတ္တသမာသေပ္ယတိန္နော ဝစနိစ္ဆာဘေဒ မန္တရေနာတိဒသ္သေတုံ 'အညပဒတ္တေ ဘဝိသ္သတီ'တိ ယံ ဝုတ္တိယံ ဝုတ္တံ, တံ ဗျာချာတုကာမော အာဟ- 'တ နေကညတ္တေ ဣစ္စေတ'တိအာဒိ။ အညတ္တ သမာသေ ကတေ သဗ္ဗတ္ထ ''ဣတ္ထိယံ ဘာသိတေ''စ္စာဒိနာ (၃-၆၇)

ပုမ္ဘာတေ။ မာသော ဇာတသ္မာတိ ဝစနိစ္ဆာယံ ယော-တ္တော, သော-ညတ္တသမာသေပ္ပဘိန္နော ဝစနိစ္ဆာဘေဒ မ န္တရေနာတိ ဒဿေတုမာဟ- 'ယသ္မ ဇာတာဒိနော'စ္စာဒိ။

ဇာတသဒ္ဒသ္သတ္ထမာဟ သမ္ဗန္ဓေတိ, သမ္ပုဏ္ဏောတ္တတ္တော, ဣမိနာ စ မာသော ဇာတော-သ္မာတိ ဝိဂ္ဂ ဟာသ္မ အတ္တော ဒဿိတော, အညထာတိ ယဒိ မာသော တသ္မ အညပဒတ္တသ္မ ဇာတာဒိနော သမ္ပုဏ္ဏော န ဘာတိတိ အတ္တော။ တ္တတ္တဝန္တ္တုနံ နိဋ္ဌာသညံ ဝိဓာယ တဒန္တသ္သညတ္တသမာသေ "နိဋ္ဌာ"တိ (၂-၂-၃၆) သုတ္တ တေန ပုဗ္ဗနိပာတော ဝုတ္တော, တအာဟ- 'နစေ'စ္စာဒိ, ပုဗ္ဗနိပာတပ္ပသင်္ဂေ နစ သိယာတိသမ္ဗန္ဓော, ကုတောစ္စာဟ- 'ဇာတိ'စ္စာဒိ။ ကေသဥ္စိတိ တဂ္ဂကာရမာဟ, နစ ယုတ္တန္တိ သမ္ဗန္ဓော, ကာရဏမာဟ- 'ဝိသေသန'မေစ္စာဒိ, တ ထာဟိစ္စာဒိနာ ဝိသေသနသ္မ သာတ္တကတ္တေ သမာသဗ္ဗာဝမဘာဝေ စာဘာဝံ သာဓေတိ။ ဆဋ္ဌီသမာသေ 'သတိ သ မ္ဘဝေ ဗ္ယဘိစာရေ စ ဝိသေသနသ္မ သာတ္တကမ္မဝတီတိ ဝိသေသနသ္မ သာတ္တကတ္တာ။

အဝစနေပီတိ နိယမဝစနေ (အ)သတီပိ, ဆဋ္ဌီသမာသပ္ပသင်္ဂေ စရဟိ ဝုတ္တနယေန ဗ္ဗဝန္ထေဇ္ဇ ဗ္ဗဝန္ထေဒ ကတ္တာဘာဝေန ဝိသေသနာနတ္တက္ကာ န ဘဝေယ္ယ စေ တကွေနာပိ န ဘဝိတဗ္ဗန္တိ အာဟ- 'တက္ကံ တ္ဝိ'စ္စာဒိ။ အယမ္မန ဝိသေသနသမာသော ပရေဟိ ကမ္မဓာရယောတိ ဉာယတိ။ ယထာ ကမ္မံ ကိရိယံ ပယောဇနဥ္စ ဓာရေတိ ဧဝမယံ သမာသော ကမ္မမိဝ ဒ္ဝယံ ဓာရယတီတိ။

၁၂. နဥ

ဧတ္တေတတိ "ဋ္ဌ နဉ္ညာ"ဣတိ (၃-၇၄) သုတ္တေဧဝ။ ဟမနပုတ္တောတိဟမာ ကုဋ္ဌဝိသေသော အသ္မ အတ္ထိ တိ ဟမသဒ္ဒာ "ဒိဿန္တညေပိ ပစ္စယာ"တိ (၄-၁၂၀) နပ္ပစ္စယော, ဟမနသ္မ ပုတ္တော, ယဒိ ဟေတ္တ ဥကာရော ဝိသေသနတ္တော န ကရီယေထ, တအ "ဋ္ဌ နသ္သာ"တိ သုတ္တံ ကရီယေထ, တထာ စ သတ္တုတ္တရပဒေ ပရတော ဟ မနသဒ္ဒေ နကာရဿာပိ ဋ္ဌော

သိယာတိ ဘာတေ, နနု စိဟ သမာသဝိဓိမ္ဟိ ဥ ကာရောစ္စာရဏာ ဥ လောပ ရဟိတသ္မ သမာသော န ဘဝတီတိ ဝ တ္တုမုစိတံ, န တု "ဋ္ဌ နဉ္ညာ"တိ ဝိသေသနတ္တောတိ [ညကာရော ဧတ္တောဝ ဝိသေသနတ္တော, တိ ဘဝိတဗ္ဗ] သစ္စံ, ကိန္တ္ဝိဟ သမာသဝိဓိမ္ဟိ ဥ ကာရသ္မ ဗ္ဗဝစ္ဆဇ္ဇံ န ဒိဿတေ။

ပရိယုဒာသဝုတ္တီတိ ပရိ တုလိတမုဂ္ဂယ္ဟ နိသေဓနီယသ္မ အသန္နံ ခေပနံ ဝဇ္ဇနံ ပရိယုဒာသော, တေန ပရိယုဒာ သေန ဝိသိဋ္ဌေ-တ္တေ ဝုတ္တိ အဿေတိ ပရိယုဒာသဝုတ္တိ, ပသဇ္ဇပ္ပဋိသေဓဝုတ္တီတိ ပဋိသေဓနီယမေဝ ပသဇ္ဇ ပ တ္ဝတ တံသဒိသမနပေက္ခိယ နိသေဓော, တေန ဝုတ္တိ အဿေတိ ပသဇ္ဇပ္ပဋိသေဓ ဝုတ္တိ။

ယတ္တ ဗ္ရာဟ္မဏာ အညော ဘဝတီတ္တေဝံ တက္ကေနာတ္တန္တရဝိဓာနာ ဝိဓိနော ပဓာနတ္တံ, အတ္တန္တရဝိ ဓာနသာမတ္ထိယေနေဝ ဗ္ရာဟ္မဏသ္မ ပဋိသေဓော ပတီယတေ, ဗ္ရာဟ္မဏသ္မ [ဗ္ရာဟ္မဏဿာ (ပောတ္ထကေ)] နိဝတ္တနေ တဒပေက္ခာယာညသ္မ ဝိဓာနယောဂတော သကပဒေန နဥ္ဇေန ဝိဓိဘာဂီ န ဝုစ္စတေ, ကိဥ္စရဟိ အညသဒ္ ဒေန။ ပရိယုဒာသနိဿယိနောညသဒ္ဒဿေဝ တက္ကေ ပယောဂတော' အညော ဗ္ရာဟ္မဏာ အဗ္ရာဟ္မဏော'တိ, နဥ္ သ္မစ သ္မာဒ္ဓန္တေန သာမတ္ထိယံ, န တ္တာဒ္ဓန္တေနေတ္တေကတက္ကတာ။ အညော ဗ္ရာဟ္မဏာ အဗ္ရာဟ္မ ဏောတိ တတ္ထ တတ္ထ ပရိယုဒာသဝုတ္တိတ္တာ။

ပသဇ္ဇပ္ပဋိသေဓေတု ပဋိသေဓဿ ပဓာနတ္တာ ဗ္ရာဟ္မဏော န ဘဝတီတိ တက္ကေန ဗ္ရာဟ္မဏသ္မ ပဋိသေ ဓော ဝိဓိ အတ္တဂမ္မော တက္ကဘေအေ, သကပဒေန စ နဥ္ဇေန ပဋိသေဓာဘိဂိတစီ သမ္ဗဇ္ဈတေ။ ကော သော ဗ္ရာ ဟ္မဏာ အညောတိ အာဟ- 'ဗ္ရာဟ္မဏတ္တာနဇ္ဈာသိတော'စ္စာဒိ။

ဣတရသ္မိန္တိ ပသဇ္ဇပ္ပဋိသေပေက္ခေ, ကေနစိ သံသယနိမိတ္တေနာတိ ဥပဝီတဒဿနာဒိနာ ကေနစိ သံသယ ကာရဏေန, သဗ္ဗမ္ပိ ပဒံ သကတ္တေ ပယောဂမ္ဗတိ ဉာဏမပေက္ခတေ, တဥ္စ ဉာဏံ ဒ္ဝိဓာ သမ္မာဉာဏံ မိစ္ဆာ ဉာဏဥ္စ။ ဥဘယမ္ပေတဗ္ရာဟ္မဏသဒ္ဒံ ပဝတ္တယတိ။ တတ္ထ သမ္မာဉာဏ ပုဗ္ဗကေ အဗ္ရာဟ္မဏသဒ္ဒပ္ပယောဂေ နတ္ထိ နဉ္ဇ

ဗ္ဗာဟရော, န ဟိ တတ္ထ တေန ကိဉ္စိ ကရီယတိ။ မိစ္ဆာဉာဏပုဗ္ဗကေ တု ဝိဇ္ဇတေ တသ္သ ဗ္ဗာဟ ရော တတ္ထ ဟိ တေန မိစ္ဆာဉာဏပ္ပဘာဝတာ ပရသ္သာဆ္သာယတေ, မိစ္ဆာဉာဏံ စေဿဒိုယဟေတုကံ, ဝိနာ သဒိသတ္တံ န ဘဝတီတိ ပဋိုသေ ဓေ သတိ ဥတ္တရပဒတ္ထသဒိသော သမာသတ္ထော ဇာယတေစ္စာဟ- 'တတ္ထ သဒိသတ္တံ ဝိနေ'စ္စာဒိ။ ရဇ္ဇုယံ ဟိ သပ္ပ ပဗုဒ္ဓိ သဒိသတ္တာ။

ပယောဂသာမတ္ထိယာစေတိ အဗ္ရာဟ္မဏမာနယေစ္စာဒိပယောဂသာမတ္ထိယာ စ။ ဝေမ္မညတေ- "ယဒ္ဒတ္ရ ဗ္ ရာဟ္မဏမတ္တသ္သာနယနံ သိယာ ပုဗ္ဗပဒသ္သုစ္စာရဏမနတ္ထကံ သိယာ, အထ န ကသ္သစိ အာနယနံ ဝေမ္ပိ သဗ္ဗသ္ သေတ ဗ္ရာဟ္မဏသဒ္ဒသ္သာနတ္ထကတ္တံ, တသ္မာ ပယောဂသာမတ္ထိယာပိ သဒိသပ္ပဋိပတ္တီ"တိ။

တဂ္ဂတာတိ သဒိသတ္တဂတာ။ ယထာဝုတ္တသ္သေတ-တ္တသ္သုပဗျူဟနာယ ဝိညူဝစနမုပညသ္သတိ 'အတော ယေဝ ဝုစ္စတေ'စ္စာဒိ။ အယဥ္စေတ္ထ အတ္ထော "နဥဝစနေန ဣဝသဒ္ဒေန စ ယံ ယုတ္တံ တဒညသ္မိံ တပ္ပဒတ္ထသဒိ သေ-တ္ထေ ပဋိပတ္တိံ ဇနေတိ, တထာဟ္ယတ္ထသမ္ပစ္စယော လောကေ ဒိသ္သတိ 'အဗ္ရာဟ္မဏမာနယာ'တိ ဗ္ရာဟ္မ ဏသဒိသော ခတ္တိယာဒိ အာနီယတီတိ, အဓိကရီယတိ နိယုဇ္ဇတေ သဒ္ဒေ-သ္မိန္တိကရဏံ။ ယထာဝုတ္တေန စ ဗ္ ယာဆ္သာနေန ကိမိဋ္ဌံ သိဒ္ဓန္တာဟ- 'တဒေဝ'မိစ္စာဒိ။ ကေစိ ပန ဥတ္တရပဒတ္ထပ္ပဓာနတ္တမိဟ ဝဏ္ဏေန္တိ။

သမတ္ထတဒီနန္တိ "သမတ္ထော ပဒဝိဓိ" (ဟ ၂-၁-၁) တေ့ဝဝံ တဒီနံ။ သမတ္ထ တဒီနံ သမာသော ဝိဓေယျောတိ သမ္ဗန္ဓော, ဝိဓေယျောတိ ဝစနန္တရေန ဝိဓေယျော, တထာဟိ အပုနဂေယျာတိ ကယနေန နဥ္သ သမ္ဗန္ဓော, န တု ပုနသဒ္ဒတ္တေန။ အနေကာကာသံ ကာရေတ့တတိ ကရဏေန သမ္ဗန္ဓော န ဩကာသေန။ အမူလာမူလံ ဂန္တတိ ဂမ နေနေ, န မူလေနာတိ အသာမတ္ထိယံ။ ဂမကတ္တတဒိနောတိ အသာမတ္ထိယေပိ ယတ္ရ ဂမကတ္တံ တတ္ထ သမာသော ဟောတေ၀, တတော ဂမကတ္တဥ္စ သမာသသ္သ နိဗန္ဓနန္တိ ယော ဝဒတိ တသ္သေတ္ထတ္ထော။ တ္ထောပီတိ အပုန ဂေယျာတ္တာဒေပိ, နနု၀ယမပ္ပာစရိယော ဂမကတ္တတဒီ, တထာသတိ ဂမကတ္တာက္ကစ္စနဘိဓာယ ဗဟုလာဓိကာရာတိ ကသ္မာဝုတ္တန္တိ အာဟ-'သော စေ'စ္စာဒိ။

ကေဟိစီတိ ဝုတ္တိဂ္ဂန္ထေန ဗ္ဗဝစ္ဆိန္နမတ္ထံ ဒသ္သေန္တော အာဟ- 'ကေဟိစိယေဝ န သဗ္ဗေဟီ'တိ, အပုန ဂေယျာတိ "ဠ နဥ္သာ"တိ (၃-၇၄) နသ္သဠော, အတိပ္ပသင်္ဂဘာဝတောတိ သုတ္တန္တရေန သမာသေ အဝိဟိတေပိ အနဘိမတတ္တာနမ္ပတီတိယာ အဘာဝတော။

၁၃. ကုဟ

သ္သာဒိဝိဓိနောတိ ကာရကဝိဘတ္တိဝိဓာနတော ဝိသုံ ဣတ္ထမ္ဘူတာဒီသုဝိဓာနာ သ္သာဒိဝိဓီတိသင်္ခံ ဂတသ္သ သ္ ယာဒိဝိဓိနော, အသ္သာဒိဝိဓိမ္ဟီတိ ပရိယုအသော-နတ္တကောတိ စောဒေန္တော အာဟ 'နနု၀ိ'စ္စာဒိ, အနတ္ထကံ ဘဝေ ယျ။ လက္ခဏာဒ္ယတ္ထာနံ သမာသေ ဂုဏီဘူတတ္တာ သမာသတော ကိရိယာသမ္ဗန္ဓာနုရူပဝိဘတ္တိယတ္ထသ္သ ပဓာနဘာဝတော, ပရိဟရတိ 'နယိဒမေဝ'မိစ္စာဒိနာ။ "အနုနာ"တိ (၂-၁၀) ဝိစ္ဆာယမနုနာ ယောဂေ ဒုတိယာ ဝိဓာနသာမတ္ထိ ယာ တက္ကပ္ပိ ဟောတိ, အညထာ နိစ္စသမာသေ ဒုတိယာ ဝိဓာနမနတ္ထကန္တိ ဘာတေ, နိဂမယတိ တသ္မာက္ကစ္စာဒိနာ, "ကု ဟပတ္တော"တိ ပရေသံ ဂဏဟဌော, ဝေမုပရိပိ "ဒုနိန္နာယံ"တ္တာဒိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၁၄. စီက္ရိ

စီသဒ္ဒောတိ တ္တော စီတိ ဣမိနာ စီပ္ပစ္စယန္တံ ပရာမသတိ, စီပ္ပစ္စယန္တ သဒ္ဒောတိ အတ္ထော။

၁၅. ဘူသ

ပီတိသမ္ဘာမောတိ ပီတိယာ သမ္ဘာမော ပီတိပုဗ္ဗိကာ ပစ္စုဋ္ဌာနာသန အနာဒိဝိသယာ တုရိတတာ, အလံဘုတ္တ့တ ပရိ ယတ္တံ သမ္ပုဏ္ဏံ ဘုတ္တ့တ။

၁၆. အညေ

ပုရောဘူယ အဂ္ဂတောဘူယ။ တိရောဘူယ အန္တရဓာနီဘူယ။ အနစ္စာဓာနေတိ ကြမသ္သ အတ္ထော ‘ဥပရိယာဓာနတော အညတ္ထ’တိ, အာဓာနံ ပတိဌာပနံ, ကြစ္ဆနီတိ ဟဏိနိယာဒယော ကြစ္ဆနိ့, ဥရသိ ကတွာ ဟဏိတွိ ဟဏိံ ဥရသိ ကတွာ။

၁၇. တနေ

အနေကဂ္ဂဟဏသ္သ ပယောဇနံ ဝတ္တုမုပသက္ကတိ ‘ကြခေ’စ္စာဒိ, ဝိဝစ္ဆိတေကသင်္ချာသာမညတ္တိ ဝိဝစ္ဆိတံ ဧကသင်္ချာယ သာမညံ, ဇဝံ မညတေ ‘‘ယဒိ‘သ္သာဒိ သ္သာဒိနေ’တိ ဝတ္တုမိစ္ဆိတေကသင်္ချာသာမညသ္သ ပရိဂ္ဂဟော န သိယာ တဒာ ကြဟာနတ္တက (မနေက)ဂ္ဂဟဏံ သိယာ တေနေဟာနေ ကဂ္ဂဟဏသာမတ္ထိယာယေဝ ‘သ္ယာဒိသ္သာဒိနေ’တိ ဝတ္တုမိစ္ဆိတေကသင်္ချာ သာမညမ္ပရိဂ္ဂဟိတန္တိ ဝိညာယတေ’’တိ တေနေစ္စာဒိနာ ကြဒံ ဒသ္သေတိ ‘‘တေန ယထာဝုတ္တေန ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တော သဗ္ဗောပိ သမာသော ပုဗ္ဗပရာနံ ဒွိန္နံယေဝ သ္ယာဒ္ယန္တာနံ ဟောတီ’’တိ။

ယဇ္ဇေဝံ ကထံ ‘တဒဟုဇာတော’တိ ဗဟုလာဓိကာရေန ဝိသေသန သမာသဂ္ဗာကာရကသမာသေန တ သိဇ္ဈတိ, အယံ အညပဒတ္ထသမာသော။ စတ္ထေ ဗဟုန္နမ္ပိဌတ္တာ တဒတ္ထဥ္စနေကဂ္ဂဟဏံ, တေန ‘ဟောတု ဟောတု ပိတာ ပုတ္တာ’တိ ဟောတိ ဥတ္တရပဒေ (ယောနို) သမ္ဗန္ဓေ ပရတော ပုဗ္ဗပဒသ္သ ‘‘ပုတ္တေ’’တိ (၃-၆၅) သုတ္တေနာတ္တေန, အညထာ ဒွိန္နံဒွိန္နံ သမာသေ သဗ္ဗတ္ထ ဥတ္တရပဒသမ္ဘဝေန ‘‘ဝိဇ္ဇာယောနိသမ္ဗန္ဓာနမာ တတ္ရ စတ္ထေ’’တိ (၃-၆၄) ‘‘ပုတ္တေ’’တိ စ သုတ္တဒွယေနာတ္တေန‘ဟောတာ ဟောတာ ပိတာ ပုတ္တာ’တိ အာပဇ္ဇေယျ။ အနေကန္တိ ပဌမန္တတ္တာ သ္ယာဒီတိဒမေတန္နဝတ္တတေ, တေနေတနေကံ သ္ယာဒ္ယန္တမိစ္စေဝ ဝုတ္တံ။ အထာညတ္ထေတိ ဝုတ္တေ-ညသ္သ တက္ကသ္သတ္ထေတိ အဝတွာ ပဒသ္သေစ္စေဝ ကသ္မာ ဝုတ္တန္တာသင်္ကိယာ ဟ- ‘သ္ယာဒ္ယန္တသ္သေ’စ္စာဒိ, တသ္သေတတိ သာမတ္ထိယလဒ္ဓသ္သ သ္ယာဒ္ယန္တ ပဒသ္သေဝ သမာသော ဝိညာယတီတိ သမ္ဗန္ဓော။

တသ္သ ဂုဏာ တဂ္ဂုဏာ တသ္သေစ္စနေနာညပဒတ္ထော နိဒ္ဒိသီယတေ, တသ္သ အညပဒတ္ထသ္သ ယေ ဂုဏာ ယာနိ ဝိသေသနာနိ, တေသံ သံဝိညာဏံ ဂဟဏံ တဂ္ဂုဏသံဝိညာဏံ, အထဝာ သော ဂုဏော ယသ္သ သော တဂ္ဂုဏော, တဂ္ဂုဏသ္သ တဂ္ဂုဏယုတ္တသ္သာညပဒတ္ထသ္သသံဝိညာဏံ, န ဂုဏဝိရဟိတသ္သာ(တိ) တဂ္ဂုဏသံဝိညာဏံ, ဧတ္ထ ပန ‘အညပဒတ္ထေ တဂ္ဂုဏသံဝိညာဏံ ပ္ပတ္တီ’တိ ပရိဘာသီယတိ, တတ္ထာယမတ္ထော ‘‘အညပဒတ္ထေ သမာသေ-ညပဒတ္ထော ဝိသေသနေန သဟ ဝိညာယတိ နဝိသေသနရဟိတော’’တိ, ကွစိ အတဂ္ဂုဏသံဝိညာဏသ္သာပိ ဒသ္သနေ နာပိသဒ္ဒော, ယတ္ရာဝယဝေန ဝိဂ္ဂဟော သမုဒာယော သမာသတ္ထော တတ္ထေဝ တဂ္ဂုဏသံဝိညာဏံ ဘဝတိ, တဂ္ဂုဏသံဝိညာဏတော အညံ အတဂ္ဂုဏသံဝိညာဏံ, တသ္မိံ, ယတ္ရာဝယဝေယေဝ သမာသတ္ထော တတ္ရာတဂ္ဂုဏ သံဝိညာဏံ။

ဧတ္ထ ပန ဗဟုဓနေသဒ္ဒော ပုရိသသ္သ ဥပလက္ခဏဘာဝေန ကတတ္တာ။ အဘိမတောတိ ဟဏိနီယာနံ အဘိမတော ဒသန္နံ သမီပေ အာသန္နာ ဒသန္နမိစ္စာဒိတက္ကေ။

ပရိမာဏမေဝသင်္ချေယျန္တိ ပရိမာဏလက္ခဏမေဝ သင်္ချေယျံ, တဥ္စ ပရိမာဏလက္ခဏံ သင်္ချေယျဥ္စ။

သင်္ချာနရူပန္တိ သင်္ချာနသဘာဝံ။

ပရိမာဏေနာတိ ပဥ္စသင်္ချာယ ပရိစ္ဆိဇ္ဇမာနေန သင်္ချေယျသင်္ခါတေန ပရိမာဏေန။

သင်္ချာနဝုတ္တီတိ တေန အနတိဝတ္တိယမာနတပ္ပရိစ္ဆေဒက သင်္ချာနရူပ သင်္ခါတေ သင်္ချာနေ ဝုတ္တိ ယသ္သာ သာ သင်္ချာနဝုတ္တိ-ပဥ္စသင်္ချာ။

ဒိဋ္ဌန္တေနိမိနာ ကြမံ ဒီပေတိ “ယထာ ပဥ္စ ပရိမာဏမေသန္တိ ပဥ္စကာတိ ဧတ္ထ ပရိမာဏရူပေ-ဝယဝဘေဒသမုဒါယသဘာတေ ပကတိယတ္ထော သမုဒါယိနော သကုနာ ပစ္စယတ္ထော, တထာ တိဒသာတိ ဧတ္ထာပိ”တိ, ကပ္ပစ္စယော ပကတိပ္ပစ္စယတ္ထဘေဒသမ္ဘဝေန။

ကေစိ ပနာတိ ကြမိနာ ပါဏိနီယေ ဒဿေတိ။

ပကတိပ္ပစ္စယတ္ထဘေဒသမ္ဘဝတိ ကြမိနာ ပရေသံ ပကတိပ္ပစ္စယတ္ထာနံ ဘေဒါဘာဝသ္မိ ကြဋ္ဌိတတ္တာ သညာယံ သကတ္ထေ ကပ္ပစ္စယဿ ဝိဓာနံ ဒဿေတိ။

သျာဒျန္တဿာတိ ကြမိနာ တသဒ္ဒဿ ပဒတ္တံ ဒဿေတိ။

တဒတ္ထေပီတိ တဿ တက္ကတိ အညပဒဿ အတ္ထေပိ, တဒတ္ထော စေတ္ထ ဝိကပ္ပတ္ထော တ သိယာ တဒါ ပန ဒွိန္နံ ဂဟဏေ န တိဏ္ဏံ, တေသန္တု ဂဟဏေ န ဒွိန္နံ, သံသယော တ, တဒါ တု သံသယဿောဘယာ လမ္ဘနရူပတ္တာ ဒွေဝတတိ ဝုတ္တေ တယော, တယောတတိ ဝုတ္တေ ဒွေဝ အပေက္ခီယန္တီတိ ဗုဒ္ဓိဝိသယာ ပဥ္စ အတ္ထာ သမာသာ ဘိဓေယျော ဟောန္တိ။

နာမတ္ထေနာတိ ရုဠှိနာမတ္ထေန, အဘိမတော ပါဏိနိယာနံ, ဝိကပ္ပိတံ သုတ္တန္တရေန ဝိဘာသာ သဗ္ဗနာမသညာဝိဓာနေန။

အဝယဝဓမ္မေနာတိ အဝယဝသင်္ခါတေန သဘာဝေန။

နနု စ သမာနာဓိကရဏာနံ ဗဟုဗ္ဗီဟိ ဝုတ္တော ပါဏိနိယေဟိ ‘ပဥ္စဟိ ဘုတ္တမဿေတိ ဗျဓိကရဏာနံ န သိယာ’တိ, တထာ ပဌမတ္ထံ ဝဇ္ဇေတွာ သဗ္ဗဝိဘတျတ္ထေသု ကြမော ‘ဝုဋ္ဌေ ဒေဝေဂတောစ္စတ္ထ ဝုဋ္ဌဒေဝေါတိ န သိယာ’တိ တသ္မာ ကထမတ္ထ ဗျဓိကရဏာနံ ပဌမတ္ထေ သမာသော ဝဏ္ဏီယတေစ္စာသင်္ကိယာဟ-‘ဗျဓိကရဏာန မ္ပိ’စ္စာဒိ, ဗျဓိကရဏာနမ္ပိ ယထာဘိဓာနံသမာသသမ္ဘဝတော ပဥ္စဟိ ဘုတ္တမဿေတျာဒေါ ဗဟုလာဓိကာရာ အနဘိဓာနတော တ န ဘဝိဿတိ, တတောယေဝ စ ပဥ္စ ဘုတ္တာ ဝဿော-ဿေတိ သမာနာဓိကရဏာနမ္ပိ ကွစိ န ဘဝိဿတိ, တထာ ပဌမတ္ထေပိ ကွစိ န ဘဝိဿတိ ဝုဋ္ဌေ ဒေဝေ ဂတော’တိ။ တုလျယောဂေ ဂမျမာနေတိ အတ္ထော။

အညတ္ရစာတိ တုလျယောဂတော-ညတ္ရ သလောမကောတျာဒီသု စ, ဝိဇ္ဇမာနာနိ လောမာနျဿ, ဝိဇ္ဇမာနာ ပက္ခာ အဿာတိ ဝိဂ္ဂဟော။ ဥပသင်္ချာနတော “သျာဒျဓိကာရေ-တ္ထိခီရာဒီနမုပသင်္ချာန”န္တိ (၂-၂-၂၄-တ) သဘာဝတော ဧဝ နိဝတ္တော န သုတ္တန္တရတော, ဂတတ္ထဿာပိ ဟိ ပယောဂေ အနဝဇ္ဇာနံ သိယာ ပိဋ္ဌပေသနေ ဝိယ, ကထဥ္စရဟိ ဗြာဟ္မဏေ ဗဟူ အာနယ, အဟံ ပစာမီတိ နာဝဿမေဝံ ပယောဂေ, ကတ္ထစိ ပန ဝစနသိလိဋ္ဌတာဒိပ္ပ ယောဇနေ သတိ ဟောတေဝ။

ကဏ္ဌေ သမ္ဘုတေတိ ကာဠဿ ကဏ္ဌေ သမ္ဘုတော။ ဠသဒ္ဒတ္ထောတိ ကဏ္ဌေဠသဒ္ဒေ ဠသဒ္ဒတ္ထော။ ဩဋ္ဌသဒ္ဒော မုခဝုတ္တိတ္တနေန ဂမျမာနတ္တတ္တာ ဒုတိယဿ မုခသဒ္ဒဿာပ္ပယောဂမာဟ, တသ္မာ ဩဋ္ဌော မုခမဿာတိ ဝိဂ္ဂယှ ဩဋ္ဌမုခေါတိ သမာသော, န စ ပါဏိ ပါဏျန္တရဿ မုခံ, မုခေနေဝ စ ပါဏိမုခဿ သဒိသတ္တံ ပသိဒ္ဓန္တိ သာမတ္ထိယာ ဩဋ္ဌမုခမိဝ မုခမဿေတျတ္ထေဝ တိဋ္ဌတေ, ဥပနျဿန္တေတျုပနျာသာ, ဝိသယဒဿနတ္ထာတိ ကြမိနာ’ကဏ္ဌေ ကာဠော ယဿာ’တျာဒီကမေဝ တက္ကန္တိ ဒဿေတိ။ သမုဒါယေ ဝိကာရေ စာတိ သမုဒါယသမ္ဗန္ဓေ ဝိကာရသမ္ဗန္ဓေ စ။ တံသမာသဿာတိ တဿာ ဆဋ္ဌိယာ သမာသဿ, တဒဘိဓာယိနန္တိ သင်္ဃာတ ဝိကာရာဘိဓာယိနံ, ကေသာနံ သင်္ဃာတော ကြစ္စာဒိ ပရေသံ တက္ကံ။ ဓာတုတော ဇာတံ ဓာတုဇံ, ဥတ္တရပဒံ ပတိတသဒ္ဒါဒိ, တဿ ပယောဂေတိ ပတိတသဒ္ဒဿ ပယောဂေ။

“နညာမတ္ထတ္တာန”န္တိ (၂-၂-၂၄) တတ္တိကံ, တေနာဟ-‘ဥ ကာရာနု ဗန္ဓာ’ ဣစ္စာဒိ။ ဟဏိနိယာ တု အဝိဇ္ဇ
ဇမာနသဒ္ဒေါ နညမာသော, ပဒန္တရေ နာသ္သ ဗဟုဗ္ဗီဟိ တေတ္တရပဒလောပေ, အဝိဇ္ဇမာနာ ပုတ္တာသ္သ အပုတ္တ
တောဝိဇ္ဇမာနပုတ္တောတိ သာဓေန္တိ, ဣစ္ဆတေ ဟဏိနီယေဟိ။ ဒက္ခိဏာပုဗ္ဗာ သဒ္ဒာနံ နာနတ္ထတ္တာ ဗ္ယမိကရဏ
တ္တာ, ဝစနေပိတိ သုတ္တေ ဝိဇ္ဇမာနေပိ, အယ မညပဒတ္တသမာသော ပရေဟိ ဗဟုဗ္ဗီဟီတိ ဝုစ္စတိ တထာဟိ ဗဟတေ
ဝိဟယော ယသ္သ သော ဗဟုဗ္ဗီဟိ, ယထာ ဗဟုဗ္ဗီဟီတိ အညပဒတ္ထပ္ပဓာနော တထာ အယမ္ပိ။

၁၉. စတ္တေ

သမုစ္စိတိ ပိဏ္ဍီကရဏံ, ကော သောတိ အာဟ- ‘သာဓနေမေက’မိစ္စာဒိ။ ဧကံ သာဓနံ ဧကံ ကိရိယံ တ ပဋိစ္စ စီယမာန
တာတိ သမ္ဗန္ဓော, ကေသန္တိ အာဟ- ‘ကိရိယာသာဓနာန’န္တိ, ကေနာတိ အာဟ- ‘အတ္တရူပဘေဒေနာ’’တိ။ တတ္ထ ဒေ
ဝဒတ္တော ဘုဥ္စတိ တိဋ္ဌတိ ပစတိစာတိ သာဓနေမ္ပဋိစ္စ ကိရိယာနံ အတ္တရူပဘေဒေန စီယမာနတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ, ခဝေ စ ခ
ဒိရေ စ ပလာသေ စ ဆိန္ဒာတိ ကိရိယမ္ပဋိစ္စ အတ္တရူပဘေဒေန သာဓနာနံ စီယမာနတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

သောတိ သမုစ္စယော ဘဝတီတိ သေသော, ကေသန္တိ အာဟ- ‘တုလ္ယ ဗလာန’မိစ္စာဒိ။

တုလ္ယဗလာနန္တိ ဣမိနာ ဝိသုံ ပဓာနဘာဝေန ကိရိယာဘိသမ္ဗန္ဓာ အညမညာနပေက္ခတ္တမာဟ။

အနိယတက္ကမယောဂပဇ္ဇာနန္တိ ကမော စ ယောဂပဇ္ဇဥ္စ, အနိယတံ ကမယောဂပဇ္ဇံ ယေသံ သဒ္ဒာနံ တေသံ, ယ
ထေတ္ထာဒိနာ တတ္ထောအာဟရဏံ ဒဿေတိ, တ္တောယမဓိပ္ပာယော “တ္တေ ဂတဒီနံ ဝိသုံ ပဓာနဘာဝေနာနယန
ကိရိယာဘိသမ္ဗန္ဓာ တုလ္ယဗလတာ ဂတဒီနံ ဝုတ္တက္ကမေနေဝ နယနာဘာတ အနိယတက္ကမတာ ဂတဒီနံ ယုဂပဒိ နယနာ
ဘာတ အနိယတ ယောဂပဇ္ဇတာ စ ဟောတိ, တထာ အညံ တာဒိသမ္ပိ’’တိ။ အနု ပစ္ဆာ ပဓာနာနုရောဓေန (စယနံ) အနွတ
စယော, တံ ဗ္ယဥ္စယတိ ‘ယတ္တေ’စ္စာဒိ, တဒနုရောဓေနာတိ တဒနုဂုဏေန, ဥဒာဟရတိ ‘ယထေ’စ္စာဒိ, ဘိက္ခာဂမနမေ
တ္ထ ပဓာနမန္တရင်္ဂတ္တာ , နေတရံ ဗဟိရင်္ဂတ္တာ, တံ ကရဏေ ယဒိ ကတေပိ ပဿတိ တာဗ္ဗာနယတိ, တ္တေ တု
ကေဿာနယနံ ဘိက္ခာဋ္ဌနမပေက္ခတေ, နေတရမိတရဿ။ ဝိနာပိ တေန တဒနုဋ္ဌာနတော။ ဣတရဿ ဣတရေန
ယော ကေ ဣတရေတရယောကေ, သော စ တောဒိသောတိ အာဟ- ‘အညမညေ’စ္စာဒိ။

အဝယဝပ္ပဓာနော စာတိ သာဘာဝိကာဘိဓာနသာမတ္ထိယေနာပုထုဘူတော စ, ဝုတ္တိဝယေန သာရိပုတ္တသဒ္ဒေါ
မောဂ္ဂလ္လာနတ္တော ဟောတိ မောဂ္ဂလ္လာနသဒ္ဒေါ သာရိပုတ္တတ္တောပီတိ အညမညတ္တေ ပဓာနတော ယုဂပဒ္ဒ
ဓိကရဏဝစနေ သတိ စတ္ထ သမာသောတိ သော-ယမဓိကရဏ သမုအယော ဥဘယပဒါနုဂတဥဘယတ္ထဝသေန စတုဗ္ဗိ
ဓောပိ ယုဂပဒိ ဗုဒ္ဓိယာ ဂယှဟမာနော ကအာစိ ဥဗ္ဘူတာဝယဝဘေအော တေနေဝ သာဘာဝိကာဘိဓာနသာမတ္ထိယေနေစ္စေ
ဝမဝယဝပ္ပဓာနော စ, နနု စ ဇနနမရဏာနီတိ ဝိရုဒ္ဓာနံ ကထမေကေနာဘိဓာနန္တိ ဝုစ္စတေ- သဗ္ဗောပိ သဒ္ဒေါ ပယုဇ္ဇ
မာနော (ဣတရိ) တရေနာဝဓာရဏံ ဝတ္တတေ, တေန ဧကေကော သဒ္ဒေါ ဧကေကဿတ္ထဿ တစကော, တထာပိ
ယထာ သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနာတိ တ္တေ ဗဟုဝစနဿညထာနုပပတ္တိယာ ယုဂပဒ္ဒဓိကရဏဝစနတာ ဟောတီ,
တထာတ္ရာပိ ဗဟုဝစနဿညထာနုပပတ္တိလက္ခဏေန သာမတ္ထိယေန ဧကေနာဗ္ဘိဓာနံ ဟောတိ။ ဣတိ ဟေတုမ္
ဟိ, ယတော ဧဝမဝယဝပ္ပဓာနော တတောတိ အတ္တော။

ဗဟုတ္တာတိ ကိဥ္စာပိ တက္ကေ နေသံ [တက္ကေနေဝေသံ (ဟေတ္ထကေ)] ဝိသုံ ဗဟုဝတ္ထတာ, န ဟိ သာရိပုတ္
တမာနယာတိ ဝုတ္တေ မောဂ္ဂလ္လာနဿာပိ သမ္ပစ္စယော ဘဝတိ, တထာပိ ယတော ဝုတ္တိဝိသယေ သဟဘူတာနမေ
ဝေသံ ဝိသုံ ဗဟုဝတ္ထတာ, တတော တတ္ထ ဝစနီယဿ အတ္ထဿ သင်္ချာတေဒေန ဗဟုတ္တံ။ သမာဟရဏံ ပိဏ္
ဍီကရဏဝသေန သံဟရဏံ သမာဟာရော, သော စေဝံ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ ဒဿေတုမာဟ ‘အညမညေ’စ္စာဒိ။

တ္တေ စ ကိဥ္စာပိ ဣတရီတရယောဂဿ သမာဟာရဿ စ ဘာဝရူပတ္တာ အဒဗ္ဗရူပတာ, တထာပိတရီတရယော
ဂေ တု ယထာ ဂုဏဝစ နာနံ သုက္ကံ ဝတ္ထံ သုက္ကော ကမ္ဗလော သုက္ကာ ကဝီတိ နိဿယဘေဒတော လိင်္ဂဝစနသိဒ္ဓိ,
တထာ တဒ္ဒမ္မာနမဘိဓာနတော နိဿယတော လိင်္ဂဝစန သိဒ္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ, သံဟတိပ္ပဓာနတ္တာစေကဝစနန္တိ ယအာ
ဗဟုန္နံ သမုအယော တိရောဟိတာဝယဝဘေအော သံဃာတော ပက္ကမီယတေ, တအာ သမာဟာရောစ္စေဝ သံဟတိပ္ပဓာန

တ္တာ ကေဝစနံ ဟောတီတိ အတ္ထော။ တဒနုဠာနတောတိ တဿ ကရဏတော။ ဗ္ယတိကရော မိဿတာ, ဗ္ယတိကရံ
ဒဿေတိ ဟဏိစ္စာဒိနာ, ပစ္စေကံ ပရိသမတ္တိယံ တက္ကုဗ္ဗဟုတ္တံ ဒဿေတိ ‘တတ္ထ ဟိစ္စာဒိ။

စက္ခုုဒ္ဒ သောတဒ္ဒ, မုခဒ္ဒ နာသိကာ စ, ဟနု စ ဂီတ စ, ဆဝိ စ မံသဒ္ဒ လောဟိတဒ္ဒ, နာမဒ္ဒ ရူပဒ္ဒ, ဇရာ စ မရဏ
ဋ္ဌာတိ ဝိဂ္ဂယှဟ သမာသော, “သမာဟာရေ နပုံသက”န္တိ (၃-၂၀) သဗ္ဗတ္ထ နပုံသကလိင်္ဂံ, ဿာဒိမှဟိ မုခ နာသိက
န္တိအာဒီသု “ဿာဒီသု ရဿော”တိ (၃-၂၃) ရဿော။ အလဘတာ ကေမုခံ ဥိက္ကိမော ဘေရိဝိသေသာ, အာဠှမ္ဗရံ ပ
ဏာတေ, မုရဇော မုဒင်္ဂော, မဒ္ဒတေ မုဒင်္ဂော။ မဒ္ဒဝတဒနံ ပဏဝတဒနဒ္ဒ သိပ္ပမဿ မဒ္ဒဝိကော ဟဏဝိကော, သမ္မံ
ကံသတာဠံ, တာဠံ ဟတ္ထတာဠံ, အလသတာ စ အာဠှမ္ဗရော စ, မုရဇော စ, ကေမုခော စ, သင္ခော စ ဥိက္ကိမော စ, မဒ္ဒဝိ
ကော စ, ဟဏဝိကော စ, ဂီတဒ္ဒ တဒိတဒ္ဒ, သမ္မဒ္ဒ တာဠဒ္ဒာတိ ဝိဂ္ဂဟော။ ယုဂဿ ဟိတာ ယောဂ္ဂါ ကေဏာ, တေ
သမိဒံ ယောဂ္ဂံ ကသိကမ္မံ, တဿ အင်္ဂံ။ တေနာဟ- ‘ကသိဘဏ္ဍာန’န္တိ, ဖာလောကသကော, ဟာစနံ ပတောဒော, ယု
ကေ စ နင်္ဂလဒ္ဒာတိ ဝိဂ္ဂဟော။ ပိဏ္ဍမာယုဓဝိသေသော, အသိ စ သတ္တိ စ တောမရဒ္ဒ ပိဏ္ဍဒ္ဒာတိ ဝိဂ္ဂဟော။ စမ္မံ သ
ရတရဏဖလကံ, ကလာပေ တူဏီရံ, ပဟရဏဒ္ဒ အာဝရဏဒ္ဒာတိ ဝိဂ္ဂဟော။ အဟိ စ နကုလော စ, ဗိဠာရော စ မူသိကော
စ, ကာကော စ ဥလူကော စ, နာဂေ စ သုပဏ္ဏောစာတိ ဝိဂ္ဂဟော။ သင္ဃာ စ ပရိမာဏဒ္ဒ သင္ဃာပရိမာဏံ, တတ္ထ
ပရိမာဏသဒ္ဒာနံ ယထာဒီဃော စ မဇ္ဈိမော စ ဒီဃမဇ္ဈိမံ။ ကေကဒ္ဒ ဒုကဒ္ဒာတိ ဝိဂ္ဂဟော, ဒုကတိကာဒီသုပိ ဧသေဝန
ယော။

ခုဒ္ဒဇန္တုု သိယာ- နဋ္ဌ၊ အထတ ခုဒ္ဒကောဝ ယော။
သတံ တ ပသတေ ယေသံ၊ ကေစိ အာနကုလာ အပိ။

ကီဋ္ဌော စ ပတင်္ဂော စ, ကုန္ထော စ ကိပိလ္လိကော စ, ဍံသော စ မကသော စ, မက္ခိကာ စ ကိပိလ္လိကာစာတိ ဝိဂ္ဂ
ဟော။ ပစနစဏ္ဍာလာတိ ဩ ရဇ္ဇကာဒီနံ ရုဠှဟီသညာ။ ဥရဗ္ဘေ ဟန္တတွာ ဇီဝတီတိ ဩရဗ္ဘိကော, ဧဝံ သေသေသု။
သာနံ သုနခံ ပစတီတိ သပာကော, ဝေနာ တစ္ဆကာ, ရထကာရာ စမ္မကာရာ။ သာဓာရဏာ သမာနာ, စရဏသဒ္ဒော- ယံ
က္ကမ ဂယှဟတီတိ သမ္ဗန္ဓော, ယထာ သကမဇ္ဈယနာယ စရိယန္တိ ဝတာန္ဓေတေသူတိ စရဏာနိ, ကဌာဒိတစျာန္ဒ္ဇ
ယနာနိ သာခာသညကာနိ။ ယသ္မာ ဧတေဟိ စရတိ အရိယသာဝကော ဂစ္ဆတိ အမတံ ဒိသံ, တသ္မာ စရဏာနိ သီလာဒ
ယော ပဏ္ဏရသ ဓမ္မာ။ တေနာဟ- ‘ကဌာဒီဟိ’တိအာဒိ, ကဌာဒီဟိတိ ပသိဒ္ဓိဝသေန ကမာတိက္ကမေနာပိ ဝုတ္တံ, တ
တော အာဒိသဒ္ဒေန အတိသာဒယော ဂယှဟန္တိ။ အတိသေန ဘာရဒ္ဒတဇေန ကဌေန ဝုတ္တံ ဝိဒန္တိမီယန္တိ တတိ “အ
ညသ္မိ”တိ (၄-၁၂၀) ဏော, “လောပေ”တိ (၄-၁၂၃) လောပေ အတိသာ ဘာရဒ္ဒတဇာ ကဌာ။ ကလာပိနာ ဝုတ္တံ ဝိဒန္တ
ယမီယန္တိ တတိ, တေနေဝ ဏော, ကလာပ, ကဌာ အာဒိ ယေသံ တေ ကဌာဒယော, တေဟိ အဇ္ဈေနဝိသေသေ စ ပုရိသေ
စ ဥပစာရာတိ သမ္ဗန္ဓော။

သီလာဒယောတိအာဒိသဒ္ဒေန ကုန္ဒိရယသံဝရာဒယော ဂယှဟန္တိ။ သီလဒ္ဒ ပညာဏဒ္ဒ, သမထော စ ဝိပဿနာ စ
ဝိဇ္ဇာ စ စရဏဒ္ဒာတိ ဝိဂ္ဂဟော။ ကေတော အဇ္ဈယနမေတေသူတိ ကေဇ္ဈယနာနိ, ပကဌာနိ ဝစနာနိ ဟာဝစနာနိ သဒ္ဓမ္
မော, ကေဇ္ဈယနာနိ စ တာနိ ဟာဝစနာနိ စ တေသံ, ဒီဃော စ ဒီဃာဂမော စ မဇ္ဈိမော စ မဇ္ဈိမာဂမော စ, ကေုတ္တရော စ
အင်္ဂုတ္တရာဂမော စ သံယုတ္တာဂမော စ, ခန္ဓကော စ ဝိဘင်္ဂော စာတိ ဝိဂ္ဂဟော။

တေသန္တိ ကမိနာ လိင်္ဂဝိသေသာနန္တိ ဆဋ္ဌိယန္တတံ ဒီပေတိ, ကတ္တိ စ ပုမာ စ, အသိ စ အသော စ, စိဝရဒ္ဒ ပိ
ဏ္ဍပာတော စ သေနာသနဒ္ဒ ဂိလာနပစ္စယော ဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရော စ, တိဏဒ္ဒ ကဋ္ဌော စ သာခာ စ ပလာသော စာတိ
ဝိဂ္ဂဟော။ ဆေကော ဒက္ခော, ပုဗ္ဗာ စ ပရာစာတိအာဒိနာ ဝိဂ္ဂဟော။

ပုဗ္ဗဒက္ခိဏန္တိအာဒီသု “ဗ္ယဉ္ဇနေ ဒီဃရဿာ”တိ (၁-၃၃) ရဿော။ ကာသော စ ကုသော စ ဥသိရော စ ဗီရဏဒ္ဒ
စ, မုဥ္ဇဒ္ဒ ဗဗ္ဗဇဒ္ဒာတိ ဝိဂ္ဂဟော။ ခဒိရော စ ပလာသောစာတိအာဒိနာ စ, ဂဇော စ ဂဝဇော စာတိအာဒိနာ စ, ဟတ္ထီ စ
ကေစ အဿော စ ဝဠဝတစာတိ စ, ဟံသော စ ဗလာတ စာတိအာဒိနာ စ, ဗကော စ ဗလာကာစာတိ စ။ ဟိရညဒ္ဒ သုဝဏ္ဏော
စ, မဏိ စ သင္ခော စ မုတ္တာ စ ဝေဠုရိယော စ ဇာတရူပဒ္ဒ ရဇတဒ္ဒာတိ စ, သာလိ စ ယဝကောစာတိအာဒိနာ စ, သာကဒ္ဒ
သုဝဏ္ဏာတိအာဒိနာစ, ကာသိယော စ ကောသလာစာတိအာဒိနာ စ ဝိဂ္ဂဟော, ဇနပဒတစိနာ စ ဗဟုဝစနန္တာ။

ကေဝီသတိစ္စာဒိနော ကေဉ္စ တံ ဝီသတိစာတိ ဝိသေသနသမာသော တ သိယာ, ကေဉ္စ ဝီသတိ စ ကေဝီသတီတိ စတ္ထသမာသော တ, သမာဟာရေ နပုံသကတ္တန္တု န ပပ္ပောတိ, "နာနုသာသနီယံ လိင်္ဂံ သောကနိဿယတ္တာ လိင်္ဂဿ"တိ လောကေ နပုံသကလိင်္ဂဿေဟာနဘိဓာနတော နပုံသကလိင်္ဂံ န ဘဝိဿတီတျာဓိပ္ပာယော, သဘာပရိသာယာတိ ဉာပကတော တ သမာဟာရေ နပုံသကလိင်္ဂမတ္တ ဗျဘိစရတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ပုဗ္ဗပ္ပယောဂေ-ဘိမတောတိ ဥပသဇ္ဇနသညကဿ သျာဒီတိ ပဌမာယ နိဒ္ဒိဋ္ဌဿ သမာသေ ပုဗ္ဗနိပာတော "ဥပသဇ္ဇနံ ပုဗ္ဗ"မိစ္စနေန (၂-၂-၃၁) ကတ္တဗ္ဗော ကမဿ ပဓာနဘာဝေန ဝတ္တုမိစ္ဆိတတ္တာတိ "သျာဒိသျာဒိနေကတ္ထ"န္တိ (၃-၁) ဧတ္ထ သျာဒီတိ ပဌမာနိဒ္ဒိဋ္ဌဿာသင်္ချာဒိနော ပုဗ္ဗမဝဋ္ဌာနတော သျာဒိနေတိ တတိယာနိဒ္ဒိဋ္ဌဿ ပစ္ဆာဝဋ္ဌာနတော "သျာဒိသျာဒိနာ"တိ သုတ္တေ ပဋ္ဌိဟဋ္ဌိယာ ပဓာနဘာဝေန ဝတ္တုမိစ္ဆိတတ္တာ။

ပရပ္ပယောဂေ-ဘိမတောတိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တသုတ္တေန ပုဗ္ဗနိပာတေ ပတ္တေ "ရာဇဒန္တာဒိသု ပရ"န္တိမိနာ (၂-၂-၃၀) ပရနိပာတော-ဘိမတော, ဝစနေနာတိ- "ဗဟုလ"န္တိ ဝစနေန, ပုဗ္ဗကာ လယုတ္တဿ ပရပ္ပယောဂေ-ဘိမတောတိ ရာဇဒန္တာဒိဟဌတော တေ-ဘိမတော။

ကမမ္ပစ္စနာဒရာတိ က္ကမိနာ ပဓာနဘာဝေနာ-က္ကမဿ ဝတ္တုမိစ္ဆိတတ္တမာဟ။ သရော အာဒိ ယဿ တံ သရာဒိ, သင်္ခော စ ဒုန္ဒုဘိ စ ဝီဏာ စ, ဥဒုက္ခလဉ္စ မုသလော စ, ဓနပတိ စ ရာမော စ ကေသဝေစာတိ ဝိဂ္ဂဟော။ ဇံဒံသဒ္ဒါ ဇာယာသဒ္ဒသမာနတ္ထာ အသင်္ချာ-ဇဉ္စ ပတိ စ, ဒဉ္စ ပတိစာတိ ဝိဂ္ဂဟော, အဝန္တယော စ အဿကာစ, အဂ္ဂိ စ ကုန္ဒေါစာတိ ဝိဂ္ဂဟော, တံနိတသိမ္ဟိ ဂဟိတေ အဝန္တိ စ အဿကောစာတိ ကေတ္တေနပိ ဝိဂ္ဂဟော ဝတ္တတိ။ ဒ္ဝန္ဒသမာသော- ယံ ဒ္ဝန္ဒသဒိသတ္တာ ဒ္ဝန္ဒော, ဒွေ စ ဒွေ စ ပဒါနိ ဒ္ဝန္ဒာနီတိ ဟိ ဥဘယတ္ထပ္ပဓာနော- ယံ ဒ္ဝန္ဒသဒ္ဒေါ။

၂၁. သင်္ချာ

အထ "သမာဟာရေ နပုံသက"န္တိ (၃-၂၀) ဝိဓီယမာနေ ကိံ "သင်္ချာဒီ" တိ က္ကမိနာ   သတ္တကရဝကရေနာတိ အာသင်္ကိယ စောဒေတိ 'နနုစေ'စ္စာဒိ။ တထာဟိစ္စာဒိနာ "သမာဟာရေ နပုံသက"န္တေဝ သိဇ္ဈနံ သမတ္ထေတိ။ ယထာဝုတ္တစောဒနာစာလနေ ပရာဓိပ္ပာယံ ပရိကပ္ပေန္တော'စတ္တေ'တိအာဒိမာဟ။

နေတိ က္ကမိနာ စတ္တေတိအာဒိနာ ကတပရိကပ္ပနာ န သိဇ္ဈတီတိ ဒဿေတိ, တတ္ထ ဟေတုမာဟ- 'သမ္ဗန္ဓဿ ပုရိသာဓိနတ္တာ'တိ, သတိစေစ္စာဒိနာ 'သမာဟာရေ နပုံသက'န္တေတ္ထ ဝိသေသနဂ္ဂဟဏေ ပယောဇနံ ဝတ္တတ 'သင်္ချာဒီ'တိ က္ကမဿ နိရတ္ထကတ္တမေဝ ထိရီကရောတိ။

ပယောဇနေတိ လာဃဝပ္ပယောဇနေ။
သမ္ဗန္ဓီယတီတိ ဝိသေသနဂ္ဂဟဏံ သမ္ဗန္ဓီယတိ။
ဧတ္ထာတိ တေသံ 'သင်္ချာဒီ'သုတ္တေ။
တန္နေတိ က္ကမိနာ ယထာဝုတ္တံ စောဒနံ နိဝတ္တေတိ။

'သင်္ချာဒီ'တိ သုတ္တဿ သာတ္ထကတ္တမာဟ- 'စတ္ထသမာသာနန္တရ'မိစ္စာဒိနာ။ ကေတ္တဗ္ဗုပဒေသော ကာတဗ္ဗောတိ "သင်္ချာပုဗ္ဗော ဒိဂု"တိ (၂-၁-၅၂) သင်္ချာပုဗ္ဗဿ သမာသဿ ဒိဂုသညံ ဝိဓာယ တဒတ္ထဿ "ဒိဂုရေကဝစန"န္တိမိနာ (၂-၄-၁) ကေတ္တဗ္ဗုပဒေသော ပရေဟိ ဝိယ ကာတဗ္ဗော။

သမာဟရဏံ သမာဟာရောတိ က္ကမိနာ ဘာဝသာဓနော-ယံ သမာဟာရသဒ္ဒော။ ယဒိ သမာဟရီယတီတိ သမာဟာရောတိ ကမ္မသာဓနော သိယာ, တဒါ ပဉ္စ ကုမာရိယော သမာဟဋာတိ တဂ္ဂုဿာတ္ထေ ဝုတ္တိ သိယာ ပဉ္စကုမာရီတျေတ္ထ သကပဒတ္ထပ္ပဓာနတ္တာ ဗဟုဝစနံ သိယာ "ဃာပဿာန္တဿာပ္ပဓာနဿာ"တိ (၃-၂၄) အပ္ပဓာနရဿတ္တဉ္စ န သိယာ။ သမာဟဋာနမေဝ ကုမာရီနံ ပဓာနတ္တာ, တသ္မာ ပဉ္စ ကတေ သ မာဟဋာတျေတသ္မိံ တဂ္ဂေ သမာ

သောဝ နတ္ထိ ကမ္မသာဓနေသွာနုပဂမတော။ ပဥ္စန္နံ ဂုန္နံ သမာဟာရော, စတုန္နံ ပထာနံ သမာဟာရောတိ တဗ္ဗေ ပန အ
တ္ထိ, သမာဟာရဒ္ဝန္ဒေကတ္တာ တု သတံ ယူထံ ဝနန္တိ ဧတ္ထ ဝိယ သာဘာဝိကမေကဝစနံ သိဒ္ဓမေဝေတိ ဝိညာပေတိ။

၂၂. ကွ္ဝစေ

ကွ္ဝစိသဒ္ဒသ္သ ပယောဂနိယမနတ္ထာ "ပရော ကွ္ဝစိ"တိ (၁-၂၇) ဧတ္ထ ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ အဝိသေ
သေန ဥဒာဟရဏေပီတိ ပရေသံ ဝိယ "ဆာယာ"တိ (၂-၂-၇၃) သုတ္တယိတ္ွတ ဝိကပ္ပေန '(ကုဍ္ဍစ္ဆာယ) ကုဍ္ဍစ္
ဆာယာတိ စ "ဗာဟုလ္လေ"တိ (စံ, ၂-၂-၇၄) သုတ္တယိတ္ွတ နိစ္စံ 'ဥစ္ဆုစ္ဆာယံ သလဘစ္ဆာယ'န္တိ စ နောအဟရိတ္ွ
တ သာမညေန 'သလဘစ္ဆာယံ သကုန္တစ္ဆာယ'န္တိ ဥဒာဟရဏေ ဒသ္သိတေပိ။ အညတ္ထာတိ ဗဟုလဘာဝတော အ
ညတ္ထ။ ဝိဂ္ဂဟသမတ္တသ္သာတိ ဝိဂ္ဂဟသာမညသ္သ, ယထာသမ္ဘဝန္တိ ဟသာဒသ္သ ဆာယာက္ကစ္စာဒိနာ သမ္ဘ
တနတိက္ကမေန, သဒ္ဒာတိ သဒ္ဒတော ပရာယ။

၂၃. သ္သာဒိ

နနုစေစ္စာဒိနာ ဝုတ္တံ စောဒနံ နိသေဓေတိ 'တန္နေ'တိ။ တတ္ထ ကာရဏမာဟ- 'ဃသညတ္တာ'တ္ယာဒိ။ အဃောန
န္တိ ဃသြကာရဝဇ္ဇိတာနံ, နနု ဣတ္ထိ ယမာကာရော ဃော, တထာသတိ နပုံသကေ သော (န သိယာတိ) ပရိကပ္ပေတိ
'နပုံသကတ္တာ ဃတ္တမေဝ နတ္ထီတိ စေဒိ'တိ။ တမ္ပိ နေတိ ယထာ ဝုတ္တမ္ပဋိက္ခိပိတ္ွတ အတ္တေဝ နပုံသကေ ဃတ္ွ
တန္တိ [နပုံသကတ္တန္တိ (ပောတ္ထကေ)] ဒသ္သေတုမာဟ-ဆဋ္ဌီသမာသသ္သေ'စ္စာဒိ။ နပုံသကေ ဃတ္တသ္သ [နပုံ
သကတ္တသ္သ (ပောတ္ထကေ)] သဗ္ဘာဝမေဝ သမတ္ထေတိ နပုံသကတ္တံ ဟိ'စ္စာဒိနာ, ဟရိဘာသိကန္တိ ဧတ္ထ သု
တ္တမေတမိပ္ပေတံ, ပရိဘာသာယ နိဗ္ဗတ္တံ ဟရိဘာသိကံ သုတ္တိကန္တိ အတ္ထော။ အာရဘိတဗ္ဗမေဝိဒံ သုတ္တံ
(နပုံသကသ္သာပိ) ရသ္သတ္တဝိဓာနာယာတိ အဓိပ္ပာယော။ ဃနိသ္သိတမ္ပိ ကာရိယန္တိ "ဃဗ္ရဟ္မာဒိတေ"တ္ယာဒိနာ
(၂-၆၀) ဝိဓိယမာနမေကာရာဒိကာရိယမ္ပိ။ တေံ ဃနိသ္သိတံ ကာရိယံ နစ ယုတ္တန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ အယုတ္တတ္တေပိ
အေသော-ယမာပတတေတက္ကာသင်္ကိယာဟ-'နာယမ္ပိအေသော'စ္စာဒိ, န ရသ္သသ္သ ဧတ္တေဝ လဒ္ဓာဝသရတ္တာ
ပဌမံ တေန ပဝိဋ္ဌေ။ (ဃနိ)သ္သိတံ ကာရိယန္တိ နာယမ္ပိ အေသော ပရိဘာသာဝ သေနာတိ မန္တဗ္ဗံ။ သလဘစ္ဆာယေ
က္ကတိ ပဒစ္ဆေဒော။

၂၄. ဃမ

အတောဝေစာတိအာဒိ ပေဌ္ဌာ ဝုတ္တနယာဝလမ္ဗေန ဝုတ္တံ။

၂၅. ကေသ္သု

သကတ္ထပရိစ္စာဂေန ကုလေ ပဝတ္တတ္တာတိ က္ကမိနာ ဆဋ္ဌီသမာသသ္သ ဥတ္တရပဒတ္ထပ္ပဓာနတ္တမာဟ။

၂၆. က္ကတ္ထိ

က္ကတ္ထိဝိဓိသု "ပုထုသ္သ ပထဝပုထတ"တိ (၃-၃၉) သုတ္တပရိယန္တေသု။ က္ကတ္ထိယန္တိ က္ကဒံ နာမဝိသေသနံ တ
သိယာ ပစ္စယတ္ထဝိသေသနံ တ, တတ္ထ နာမဝိသေသနမေဝိဒံ န ပစ္စယတ္ထဝိသေသနန္တိ ဒသ္သေတုမာဟ- 'နာမေ'စ္
စာဒိ။ အကာရန္တတော နာမသ္မာတိ ကေတ္တာဒိမဟန္တတ္ထတစိတော အကာရန္တတော နာမသ္မာ။ က္ကတ္ထတ္တန္တိ ဧ
တ္ထ က္ကတ္ထီတိ က္ကတ္ထိလိင်္ဂံ ဝုစ္စတိ။ က္ကတ္ထိယေဝ ဟိ သောတိ လိင်္ဂိယတိ သင်္ကေတီယတီတိ လိင်္ဂံ။ က္ကတ္ထိယာ ဧ
သာတိ ပသိဒ္ဓိမတော အတ္ထသ္သ ဘာတေ သာမညံ ဗာလယုဝတ္တာဒိ လက္ခဏံ က္ကတ္ထတ္တံ။ ကိမေတ္ထ လိင်္ဂံ နာမ–

ဧသေသော တေမိတိ စ၊
ပသိဒ္ဓိ အတ္တေသု ယေသု လောကသ္သ။
ထီပုံ နပုံသကာနီတိ၊

ဝုစ္စန္တေ တာနိ နာမာနိ။

အတ္တေသု ယေသု ဒေသာ ဒေသာ တေန္တိ ပသိဒ္ဓိ လောကသ္သ ဟောတိ တောနိ ယထာက္ကမံ ကုတ္တိပုရိသနပုံသ ကလိင္ဂာနီတိ လောကေန ဝုစ္စန္တီတိ အတ္တော။ ဝေဒ္ဓကတတ ဝုစ္စတေ “လိင်္ဂ နာနုသာသနိယံ လောကနိသ္သ ယတ တာ လိင္ဂသ္သာ”တိ။ တတ္ထ ကေက္ကစ္စာဒီသွေဝသာ ဒေသာတိ ပသိဒ္ဓိယာ ကုတ္တိလိင္ဂတ္တံ, အစ္စိအာဒီသွေဝသာ တေ န္တိ ပသိဒ္ဓိယာ ကုတ္တိနပုံသကတ္တံ, တဋ္ဋောဘဋ္ဌိ တဋ္ဌမိစ္စာဒီသွေဝသော သောတေန္တိ ပသိဒ္ဓိယာ ပုမိတ္တိနပုံသကတ္တံ, မာလာက္ကစ္စာဒီသွေဝသာတိ ပသိဒ္ဓိယာ ကုတ္တတ္တံ, ရုက္ခောစ္စာဒီသွေဝသောတိ ပသိဒ္ဓိယာ ပုလ္လိင္ဂတ္တံ, ကုလမိစ္စာ အဒေ တေန္တိ ပသိဒ္ဓိယာ နပုံသကတ္တံ။ သမာသသ္သာပွေဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, ဇောတကာတိ ဒသ္သေတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ ဇောတ ကာ ကုတ္တတ္တသ္သေတိ ပကရဏတော ဝိညာယတိ။ တတော ဝေစ္စာဒိနာ ပစ္စယတ္တဘာဝိနော ယေ အဒေသာ တေသ မေတ္တနာဝကာသောတိ ဒသ္သေတိ။ သမာနာဓိကရဏတ္တံ ဗဟုဝစနမ္ပိ ဟောတီတိသမ္ဗန္ဓော။ ကုမိနာ ကုဒံ ဒီပေတိ “ကုတ္တတ္တသ္သ ပစ္စယတ္တတ္တေ သတိ ပဓာနတ္တာသ္သ ဗ္ယတိရေကလက္ခဏာယ ဆဋ္ဌိယာ ‘ကုမာရိတ္တံ (ဒေဝ ဒတ္တာယာ’တိဘဝိတဗ္ဗံ, တတော စ န သိယာ ကုမာရီ) ဒေဝဒတ္တာ’တိ သမာနာဓိကရဏတ္တံ, တထာ ကုမာရိယောတိ ဗ ဟုဝစနမ္ပိ ကုတ္တတ္တသ္သေကတ္တာ။ ပကတိယတ္ထ ဝိသေသနပက္ခေ တု ပကတိယာ ကုတ္တတ္တဝိသိဋ္ဌ ဒဗ္ဗမေ တေစ္စတေ, အာအာဒယော တု ဇောတကတာတိ တတ္ထ ဗ္ယတိရေကာဘာဝတ ဆဋ္ဌိယာ အပ္ပသင်္ဂေ စ ဗဟုဝစနမ္ပိ အနေကတ္တာဝ ဒဗ္ဗသ္သ ယုတ္တန္တိ ယထာဝုတ္တအဒေသာဝသရာဘာဝတ ကုဋ္ဌတ္တသိဒ္ဓိ”တိ။ အညေတိ ဇယာဒိစ္စ ဇိနိ န္ဒဗုဒ္ဓာစရိယာဒယော ဒသ္သေတိ။

ကုတ္တိယမဘိဓေယျာယန္တိ ကုတ္တိလိင္ဂသဒ္ဒာတေ ကုတ္တတ္တေ အတ္ထဘူတေ, ယထေဝဟိတိအာဒိနာ ဥပမာ ဝသေန ယထာဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဝိဘာဝေတိ။ တတ္ထ ကုတ္တတ္တမိစ္စာဒိနာ ပရောပဝဏ္ဏိတပက္ခသ္သာယုတ္တတ္တ န္ထိစ္စိန္ဒေတိ, နော ပပဇ္ဇတေ [နောပပဇ္ဇေယျ (ပဋ္ဋိကာ)] ဒေဝဒတ္တာသဒ္ဒဝစနီယသ္သာပိ ကုတ္တတ္တတော အဗ ယတိရိတ္တတ္တာ ‘ကုတ္တတ္တံ ဒေဝဒတ္တာယာ’တိ ဘိန္နာဓိကရဏတာ န ယုဇ္ဇတေ, အနုပပတ္တိမေဝ သမတ္တေတိ ‘ဒေဝဒတ္တာယာတိ’စ္စာဒိနာ။ သမာနာဓိကရဏတ္တမေဝ သိယာ ကုတ္တိသဒ္ဒဝစနီယတော အနညတ္တာ ဒေဝဒတ္တာ သဒ္ဒဝစနီယသ္သ ကုတ္တိ ဒေဝဒတ္တာတိ။

အတောတေတိ ကုတ္တတ္တေ အာဝိဓာနတောယေဝ။ တဗ္ဗတောတ္တသ္သာတိ ကုဒံ ဇယာဒိစ္စာဒိမတာနုကမိနာ [နု ကမိ ပန (ပောတ္တကေ)] ဝုတ္တံ, တထာ ဟိ တေ ဧဝံ လိင္ဂလက္ခဏ မာဟု (ဟ, ၄-၁-၃ ကာသိကာယံ) “သာမညဝိသေ သာ ကုတ္တတ္တာဒယော ကေတ္တာဒယော ဝိယ ဗဟုပ္ပကာရဗ္ယတ္တိယောတိ [သာမညာနိ စ တုလ္ယဇာတိယပဒတ္ထ သာဓာရဏတ္တာ တာနိ ဝိသေသာ စ အညမညေဟိ ဝိဇာတိယေတိ စ ဝိသိသ္သန္တေ ဗ္ယာဝတ္တန္တေတိ သာမညဝိသေ သာ။ ဗျဥ္ဇိယန္တိအာ ဧတေဟီတိ ဗ္ယတ္တိယော သာမညဝိသေသာနံ နိသ္သယာ, ဗဟုပ္ပကာရာ ဗ္ယတ္တိ ယော ယေ သံ သာမညဝိသေသာနံ တေ တထာဝုတ္တာတိ– (ကာသိကာဝိဝရဏ ပဉ္စိကာ။)] တေ ပွေဝံ မညန္တေ “ယထာ ကေတ တာဒယော သမာနဇာတိယေသု သဗ္ဗေသုဝနုဝတ္တန္တေ, ဝိဇာတိယေဟိ ပန နိဝတ္တန္တေ, တထာ ကုတ္တတ္တာဒယော ပိ။ ဝိစိတ္တတ္တာ ပန သာမညဝိသေသနိသ္သယာနံ ဗ္ယဉ္ဇကာနံ ကောစိဝေ သာမညဝိသေသော ကေနစိဒေဝ နိသ္သ ယေန ဗ္ယဉ္ဇတေ, န သဗ္ဗော သဗ္ဗေန (ပတိ) နိယတဝိသယတ္တာ ဘာဝသတ္တီနံ, တတ္ထ ယေနတ္ထေန ကုတ္တတ တမေဝ ဗျဉ္ဇတေ န ပုမတ္တံ နာပိ နပုံသကတ္တံ, သာ ကုတ္တိယေဝ ဘဝတိ န ပုမာ နာပိ နပုံသကံ။ ယေန ပုမတ္တမေဝ ဗ ယဉ္ဇတေ, သော ပုမာယေဝ။ ယေန တု နပုံသကတ္တံ တံ နပုံသကမေဝ။ ယော တု ဒွိဝိန္နံ တိဏ္ဏံ (တ) ဗျဉ္ဇကော, သော ဒွိဝိလိင်္ဂေါ တိလိင်္ဂေါ ဝေ”တိ (ဟ, ၄-၁-၃ ကာသိကာဝိဝရဏပဉ္စိကာ) တသ္မာ ပဗ္ဗတော ယထာ ဝုတ္တကုတ္တတ္တဝ တော အတ္တသ္သ အဘိဓေယျသ္သာတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္တော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

အထေစ္စာဒိနာ ယထာဝုတ္တအဒေသပရိဟာရာယ ဇိနိန္ဒဗုဒ္ဓိနာ ယဒုပဝဏ္ဏိ တံ တံ ပရိကပ္ပေတိ။ သော ဧဝ စရဟိစ စာဒိနာ ဥပဟာသပုဗ္ဗကမုတ္တရ မာစိက္ခတေ။ မသိမက္ခိတကုက္ကုဋ္ဋောဝိယာတိ ယအာ ကောစိ အညကုက္ကုဋ္ဋော အညသ္မာ ဘီတော သိယာ, တအာ ဝိဇယိနော ကုက္ကုဋ္ဋသ္သ မုခံ မသိယာ မက္ခေတတ ဥပနေန္တိ သော ပဌမံ တတော ဘီတောပိ ပုန အညောတိ မန္တတ ယုဇ္ဈိတုမုသ္သဟတေ။ ယထာတ္ရ သောဝ ကုက္ကုဋ္ဋော ဗ္ယာဇေ နောပဒသ္သိတော, တထာ တ္ရာမိ တ္ထတ္တော။

၂၉. အာရာ

ပုံယောဂေန ဘရိယာယံ ဝတ္တမာနတော ဝ နိယမေန "မာတုလာဒိတ္တနိ ဘရိယာယံ" (၃-၃၃) တ္တာနိ, ကွမိနာ တ္ဝနိ ယမေန ဘရိယာယမဘရိယာယစ္ဆ ကွနိတ္တနိယမေန ဝတ္တုမာဟ- 'အာရာမိကသ္သ ဘရိယာ'ကွစ္စာဒိ။

၃၀. ကွိ

တွိမ္ဟာတိ တွေကေ ဝုတ္တေပိ တွိပ္ပစ္စယန္တတော တိ ဝစနေ ကာရဏမာဟ-ကေဝလသ္သ အညပဒတ္ထေ ပယောကဘာတ'တိ။ ကွမိနာ ပစ္စယဂ္ဂဟဏပရိဘာသမန္တရေနာပိ သာမတ္ထိယေနေတယမတ္ထဝိသေသော လဗ္ဘတိ တိ ဒီပေတိ။

၃၂. ဃရ

တံသန္နိယောကတိ တေန နိပ္ပစ္စယေန သန္နိယောက ဇောဘာတ, အယမေတ္ထာဓိပ္ပာယော 'ယတ္ထ နိပ္ပစ္စယော တတ္ထေဝ ယလောပေ'တိ။

၃၃. မာတု

ဘရိယာယန္တိ ပကတိဝိသေသနတ္တာ မာဟ- 'ဘရိယာယ'န္တိအာဒိ။ ပုန္နာမဓေယ္ယာတိ ပုရိသသ္သ သမညာဘူတာ, ပုံယောဂေနာတိ ပုရိသေန သဟ သမ္ဗန္ဓေန ဟေတုနာ။ ကွတ္တိယံ ဝတ္တန္တိတိ သောယမိတ္ထဘေဒဝစနိစ္ဆာယံ ယအာ ဘရိယာသင္ခါတာယမိတ္ထိယံ ဝတ္တန္တေ, နအာဒိဟဍာတိ ဝုတ္တေ ဝိညာယတိ 'အာကတိဂဏတ္တာ နအာဒိဟဍော ဟောန္တော ဇဝံ ဟောတီ'တိ ဒသ္သေတိ, ပုန္နာမသ္မာယောကအဟလကန္တာတိ နအာဒိဟဍတောတိ အတ္ထောတိ သေသော။ ကွဒစ္ဆ နအာဒီသု ဂဏသုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ, တသ္သ အတ္ထံ ဝဒတိ-'ပုမုနော'ကွစ္စာဒိ, အဟလကန္တာတိ ကိံပ သုဟလိကာ ခေတ္တဟလိကာ။

၃၉. ပုထု

ပုထုသဒ္ဒတော သညာယံ ဝီပ္ပစ္စယံ သမတ္ထေတိ'ပုထုဘူတာ ပထဝီတိ ဟိ မဟီ ဝုစ္စတီ"တိ, ပုထုဘူတာတိ ဟိ ကွမိနာ ပထဝီသဒ္ဒသ္သ ပုထုသဒ္ဒဘူတတ္တံ ဝိညာပေတိ, မဟီ ဝုစ္စတီတိ ကွမိနာ နအာဒိဟဍာ သညာယံ ဝီပ္ပစ္စယတ္တံ, ပုထုဘူတာ ပတ္ထဋ္ဌာတိ အတ္ထော။

၄၀. သမာ

ပရာဓိကာရတော ပစ္စယသ္သ ပရဝိဓိနာဝ သာမိပ္ပသ္သ သိဒ္ဓတ္တာ သာဓိပ္ပဝစနသ္သတ္တသဒ္ဒသ္သ ဂဟဏမနုတ္ထကံ သိယာတိ မန္တတ္ဝယဝဝစနော ယမန္တသဒ္ဒော ဂယ္ဟတီတိ ဒသ္သေန္တော အာဟ- 'တသ္သ အန္တော'ကွစ္စာဒိ။ အဝသာနဝတိ+အဝယတေတိ ပဒစ္ဆေဒော, သမာသဂ္ဂဟဏေန ဂဟဏေ ကာရဏမာဟ-'အဝယဝတ္တာ'တိ။ ယထာဝုတ္တစောဒနာယ နိဒ္ဒေသတ္တမုပမာဝသေန ဒသ္သေတုမာဟ-'နာယံ ဒေါသော'စ္စာဒိ။ ပလ္လဝိတသ္သ ရုက္ခသ္သ ပလ္လတနမဝယဝတ္တံ ဝိယ သမာသတော ဥတ္တရကာလံ ဝိဓိယ မာနသ္သ အကာရသ္သ သမာသာဝယဝတ္တံ န ဝိရုဇ္ဈတီတိ အတ္ထော။

၄၄. အသံ

အတိက္ကန္တမင္ဂုလိယောတိ ဝိဂ္ဂဟော။ ဒွေဝ အင္ဂုလိယော သမာဟဋ္ဌာတိ ပရဝိဂ္ဂဟေနာတ္ထမာဟ, ဒွေဝ အင္ဂုလိယော ပမာဏမဿာတိ ဝိဂ္ဂဟေနေဝံ သမာသော တတော မတ္တပ္ပစ္စယေ တဃ္ဃပ္ပစ္စယေ တ တသ္သ "လောပေ"တိ (၄-၁၂၃) ကွမိနာ လောပေ ကတေ ဝိသေသနသမာသာ အကာရောတိ ဒသ္သေတုံ 'ကထ'မိစ္စာဒိနာ ယံ ဝုတ္တံ တံ ဒသ္သေတုံ 'အညပဒတ္ထေ'စ္စာဒိ ဝုတ္တံ။ သမာသဝိဓာနံ အတောပီတိ မတ္တာဒိပ္ပစ္စယလောပံ ကတ္တ "ဝိသေသနမေ

ကတ္တေနေ''တိ (၃-၁၁) သမာသဝိဓာနာ, အထ နာယမင်္ဂုလိသဒ္ဒေနေဝံ သမာသော, မာနေ ပစ္စယလောပဝသေန ဝိနာဝ အပ္ပစ္စယေန နိဋ္ဌပ္ပတ္တီတိ မန္တွာ 'အင်္ဂုလသဒ္ဒော တ'စ္စာဒိနာ ယံ ဝုတ္တိယံ ဝုတ္တံ တတ္ထ အာသင်္ကံ ဝိရစယတိ 'အထေ'စ္စာဒိ။ ဒွငင်္ဂုလသဒ္ဒသ္သ ပမာဏနိဝတ္တနတော ကထဥ္စိပိ အညပဒတ္ထတာ သိယာတိ 'ယထာ တထာ အညပဒတ္ထေ ဝတ္တတူ'တိဝုတ္တံ။ နနု နိရင်္ဂုလန္တာဒိ သဗ္ဗမင်္ဂုလသဒ္ဒေန သာဓေတုံ သက္ကာ, တထာ သတိ ကိမင်္ဂုလိသဒ္ဒာ အပ္ပစ္စယဝိဓာနေနေတ္ထာသင်္ကိယ ပယောဇနန္တရံ အပဒိသိတုမာဟ- 'သဗ္ဗတ္ထေ'စ္စာဒိ။ အင်္ဂုလိသဒ္ဒတော အပ္ပစ္စယေ အဝိဟိတေ နိရင်္ဂုလိစ္စာဒိပိ သိယာ တန္နိဝတ္တနမေတ္ထ ပယောဇနန္တိ ဒဿေတိ 'အင်္ဂုလိသဒ္ဒနိဝတ္တနတ္ထ'န္တိ။

၄၅. ဒီဃာ

ဒီဃရတ္တန္တာဒော နာနုသိဋ္ဌတ္တာ လိင်္ဂဝိသေသဿ ကထံ နပုံသကတ္တမေဝိစ္စာသင်္ကိယ ဓောဒေတိ 'နနု စေ'စ္စာဒိ။ နာယံဒေါသောစ္စာဒိနာ ပရိဟရတိ။ ''လိင်္ဂံ နာနုသာသနီယံ လောကနိဿယတ္တာ လိင်္ဂဿာ''တိဒမာလမ္ဗ ဝဒတိ 'လောကေ'တိအာဒိ။ အထတတိ ပက္ခန္တရောပဒဿနတ္တေ နိပာတော, ဝိဘဇ္ဇာတိ ဝိဘဇိတွာ။ ကွစီတိ ယောဂဝိဘာဂေနာတိ အဓိပ္ပာယော။

အဟောရတ္တန္တိ သမာဟာရေ (စတ္ထ) သမာသာ နပုံသကတ္တံ။ အတိရတ္တောတိ ပုလ္လိင်္ဂေ ဟဒိသမာသော, သမုဒာယသဒ္ဒဿာပ္ပဝယဝေ ဝုတ္တိ သဗ္ဗာဝတော ဧကဒေသဝစနော ပုဗ္ဗရတ္တာဒော ရတ္တိသဒ္ဒောစ္စာဟ-'ပုဗ္ဗာ စ သာ ရတ္တိ စာ'တိအာဒိ။ ဧဝမေကရတ္တန္တိ ဟဋ္ဌေန န ဘဝိတဗ္ဗံ။ တဿ သမာဟာရေန သမာသတ္တာဘာဝါ။ နပုံသကလိင်္ဂမ္ပန လောကသန္နိဿ ယတ္တာ ဝိညေယျံ။

အသမာသန္တပက္ခေတိ သမာသန္တအပ္ပစ္စယဿာဘာဝပက္ခေ။ ပုဗ္ဗာ အတိက္ကန္တာ ရတ္တိ ပုဗ္ဗရတ္တိ(တိ ရတ္တိ သဒ္ဒော) နေကဒေသဝစနောတိ သမာသန္တာဘာဝေါ။

၄၆. ကေတွဝ

နနုစေစ္စာဒိနာ ယထာဟဒိတဒေါသံ နာယံ ဒေါသောတိ ပရိဟရတိ။ ဿာဒိလောပဿိစ္စာဒိနာ သုလဘဿာဒိ လောပတော ပ္ပသုလဘတဒ္ဓိတ လောပဟော အလောပေပတီမိနာ ပရာမဋ္ဌံ ယုတ္တောတိ ဒဿေတိ။

၄၇. ရတ္တိ

ရတ္တိန္ဒိဝံ ဘုဥ္ဇတီတိ ပယောဂေ အာခေယျေ ဘောဇနသင်္ခာတေ အပေက္ခိတေ ရတ္တာဒယော အာဒေယျ သာပေက္ခာ, တေသမ္ပိ ဣမိနာ နိပာတ နေနေတတိမတာ သမာသဿ သိဒ္ဓီတိ ဒဿေန္တော အာဟ- 'ရတ္တန္ဒိဝ'န္တိအာဒိ, ရတ္တိ စ ဒိတစာတိ ဝိဂ္ဂဟော, စတ္ထသမာသေ တု ရ(တ္တိန္ဒိ) တ။

၅၀. အရု

သမာသတ္တော (တ္တေ) အရု, နာဿ မုဋ္ဌာဟိ အင်္ဂုလီဟိ သမ္ဗန္ဓော ယုဇ္ဇတိ, နနု ဒွေဝ အင်္ဂုလီ ပမာဏမဿ အရုနောစ္စာဒိ မုန္ဓော အင်္ဂုလိသဒ္ဒောဂဟိတောတိ သမ္ဗန္ဓော သမ္ဘဝတိ ကိမေဝံ ဝုစ္စတေစ္စာသင်္ကိယာဟ-'ယဒိပိ'စ္စာဒိ, ပမာဏဝစနေနာတိ မတ္တာဒိပစ္စယတ္ထဘူတပမာဏတစကေန, အင်္ဂုလိ သဒ္ဒဿ အရုနော ပမာဏတစကတ္တာ ဝုတ္တံ- 'အရုနော သမ္ဗန္ဓော အတ္ထိ'တိ။ ဝိသေသနသမာသတော ပရံ တဒတ္ထဝိသယေ တသ္မိံပမာဏတ္ထဝိသယေ ''မာနေမတ္တော''တိအာဒိနာ (၄-၄၆) မတ္တာဒိပ္ပစ္စယေနဘဝိတဗ္ဗန္တိအတ္တော, လောပေနဘဝိတဗ္ဗန္တိ သမ္ဗန္ဓော, ''အသင်္ချေဟိ စာင်္ဂုလျာ နညာသင်္ချတ္တေသု''က္ကစ္စတ္ထ (၃-၄၄) ယအန္တာတံ, တဒိဟာပ္ပတိဒိသမာဟ-'ပုဗ္ဗေ ဝိယသိဒ္ဓ'န္တိ, အနကာရန္တာနန္တိ ဘူမိအာဒီနံ, တဗ္ဗိဓာနေ တဿ အပ္ပစ္စယဿ ဝိဓာနေ ပယောဇနံသိ ဒ္ဓေသာကာရောတိသမ္ဗန္ဓော။ က္ကမိနာ ကစ္စာယနာနံ ပကရဏေ ပယောဇနံ ဒဿိတံ။ အထစ ပနေတ္ထ ''ကွဝစိ သမာသန္တဂတာနမကာရန္တော''တိ (က, ၂-၇-၂၂) က္ကမိနာ အကာရန္တဿ သမာသန္တေ ကတေ သာမတ္ထိယာ 'ဿာ

စ’ကြတိ (က, ၂-၃-၂၉) သိဿာကာရာဒေသာဘာတ နိစ္စမောကာရန္တရူပံ သမ္ဗန္ဓတီတိ ပရိကပ္ပိယတဿာယုတ္တဘာဝံ ဒဿေတုံ ယံ ဝုတ္တံဝုတ္တိကာရေန, တံ ဒဿေတုမာဟ‘အကာရန္တဿပိ’စ္စာဒိ, ယံ-ဝုတ္တံ သိဿာကာရာဒေသနိဝတ္တနေ အကာရကရဏေ သာမတ္ထိယံ, တဒဘာတ သိဿာကာရာဒေသော န နိတရီယတီတိ ဒဿေတုမာဟ-‘နစေ’စ္စာဒိ။ စရိတတ္ထတာယ နိဋ္ဌိတပ္ပယောဇနတာယ, တေနေဝ ကစ္စာယနဝုတ္တိကာရေနေဝ အပ္ပစ္စယန္တ မုအဟင်္ဒ သက္ကတဂန္ထာနုသာရေန, အဗ္ဘုဋ္ဌန္နတ္တာတိ ကြမိနာ တိဏ္ဏမေသံ သဒ္ဒာနံ သက္ကတေ ဗ္ဘုဋ္ဌန္နတ္တမေဝ ဇောခေတိ, နိရတ္ထကန္တိ ပုဗ္ဗေဝ အကာရန္တတ္တာ နိရတ္ထကံ, အာကာရဝိဓာနေနေတတိ (က, ၂-၇-၂၅) “ဓနုမ္ဟာစ” ကြတ္ယာကာရဝိဓာနေနေဝ။

၅၁. စိဝိ

အညမညကိရိယေတိ ကိရိယာပရိဝတ္တနမာဟ, ကြမိနာ သုတ္တေ ကိရိယ သဒ္ဒာဘာဝေပိ ဝီတိဟရဏသဒ္ဒေနေဝ ကိရိယာဗျတိဟာရေတိ လဗ္ဘတီတိ ဒဿေတိ။

၅၂. လတ္ဝိ

ပဋ္ဌိမုက္ကကမ္ဗု အာမုက္ကဝလယာ။

၅၃. တည

ကာပေကွေဟီတိ ကပ္ပစ္စယမပေက္ခိတေဟိ။

၅၄. ဥတ္တ

အာပရိစ္ဆေဒာဝသာနာ န ပရေ [ပရေန (ဟောတ္တကေ)] တတော ပရံ ဏာဒိကာရိယဝိဓာနာ။

၅၇. ဠန္တ

ဋ္ဌာဒေသေ ပုဗ္ဗသရလောပေ, အတိသယေန မဟန္တိတိ ဝိဂ္ဂဟေ “တရတမိဿိကိယိဋ္ဌာတိသယေ”တိ (၄-၆၄) တရပ္ပစ္စယော ဏာဒိဝုတ္တိယံ ဝိဘတ္တိလောပေ။ မဟတ္တရသဒ္ဒာ ‘နအဒိတောဝိ” (၃-၂၇) မဟတော ဘာတေတိ တကူယေ“တဿ ဘာဝကမ္မေသုတ္တတာ တ္တန ဏျ ဏေယျ ဏိယ ဏိယာ”တိ (၄-၅၆) တ္တော, ဝိဘတ္တိလောပေ, ဆဋ္ဌီသမာသော, တေနာဟ ‘ရတ္တညူန’မိစ္စာဒိ။

၅၈. အ

န္တော နေတိ သမ္ဗန္ဓော။

၆၀. ပရ

ပရာသဒ္ဒော တွေ အဓိကတ္တောတိ အာဟ-‘အဓိကာ’တိ။

၆၃. ဏ္ဏု

အပတာဒဝိသယေပီတိ “ဝိဇ္ဇာယောနိသမ္ဗန္ဓာနမာ တတ္ထ စတ္တေ”တိ (၃-၆၄) ကြမဿ အပတာဒသုတ္တဿ ဝိသယေပိ။

၆၄. ဝိဇ္ဇာ

အထ ဝိဇ္ဇာယောနိသမ္ဗန္ဓာနမိတ္ယုတ္တမာနေ ဝိဇ္ဇာသမ္ဗန္ဓိနံ ယောနိသမ္ဗန္ဓိနန္တိ ကထံ ဝိဝရဏမိစ္စာဟ-‘ဝိဇ္ဇာယောနိ’စ္စာဒိ, ဝိဇ္ဇာ စ ယောနိ စ ဝိဇ္ဇာ ယောနီ တာသံ သမ္ဗန္ဓော, သော ယေသံ အတ္ထိ တေ ဟောတာဒယော မာတာဒယော စ အဘေဒေဒေပစာရေနေဟ ဝိဇ္ဇာယောနိသမ္ဗန္ဓိသဒ္ဒေန ဂယှန္တီတိ အဓိပ္ပာယော, တသဒ္ဒေနာတိ တတ္ဝေတ္ယတ္ရ။ တေ စ လ္တုပိတာဒယောတိ တသဒ္ဒေန ပရာမဋ္ဌာ လ္တုပိတာဒယော စ, အတ္ထေ ကာရိယာ သမ္ဘဝတ တံတ စကော သဒ္ဒော ဂယှတိ။

၆၅. ပုတ္တေ

လ္တုပိတာဒီ (တိ ပုဗ္ဗ) သုတ္တေ တတ္ဝေတိ ဂဟိတလ္တုပိတာဒိ။

၆၆. စိသ္မိံ

ပစ္စယဂ္ဂဟဏပရိဘာသာယ စိပ္ပစ္စယန္တေတိ ဝုတ္တံ။

၆၇. ဣတ္ထိ

ဣတ္ထိသဒ္ဒေန ဣတ္ထိလိင်္ဂ ဂဟိတံ န ဣတ္ထီ, တဂ္ဂဟဏေ သတိ ‘ဣတ္ထိယံ ဝတ္တမာနေ’တိ ဝုတ္တိဂန္ထသ္သ ဣတ္ထိသင်္ခာတေ အတ္ထေ ဝတ္တမာနေတိ အတ္ထော ဂယှေဟယ္ယ, ဧဝံ သတိ ‘ကလ္ယာဏိပ္ပဓာနာ’တိ ဧတ္ထာပိ ပုမ္ဘာတေ ပသဇ္ဇေယ္ယ။ ပဓာနသဒ္ဒသ္သ ကလ္ယာဏိယံ ဝတ္တမာနတ္တာတိ အာဟ- ‘ဣတ္ထိယန္တိ ဣတ္ထိလိင်္ဂေ’တိ။ အထ ဣတ္ထိယန္တိ ဧတ္တကေ ဝုတ္တေ ကထံ တဂ္ဂဟဏံ သိယာတိ အာဟ-‘ဝိသေသနေ’စ္စာဒိ, ဧတေတ္ထေတိ ဝုတ္တေပိ ဣတ္ထိယံ ဝတ္တမာနေတိ အယမတ္ထော ဝိညာယတီတိ ဣတ္ထိယန္တိ ဝစနမနတ္ထံ သိယာတိ သမတ္ထမညထာနုပပတ္တိယန္တိ ဣတ္ထိယန္တိ ဝိသေသနမိတ္ထိလိင်္ဂသ္သေဝ ဂဟဏေတိ အာဟ- ‘ဝိသေသနေ’စ္စာဒိ, ဣတ္ထိယန္တိ ဣတ္ထိလိင်္ဂသ္သေဝ ဂဟဏန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ ဗ္ယဝစ္ဆေဇ္ဇာဘာဝတ ဝိသေသနမနတ္ထကံ သိယာတိ ဧကေတ္ထေတ္ထ စ္စနေနေဝ ဣတ္ထိယံ ဝုတ္တိယာ (ဂမ္မ) ဘာဝတောတိ ဘာဝေါ။ ပုမေ ပုလ္လိင်္ဂေ ဝတ္တမာနော သဒ္ဒော ပုမာသဒ္ဒော, သကလောတိ ပဒေသသကလော ဟိ ဂယှတိ။ ကသ္သစိ သုတ္တတ္ထသ္သ ပုထဘူတတ္တာ, တေနေဝစာဟ- ‘ဣတ္ထိယန္တု န ဝတ္တတ္တေ’တိ။

၆၈. သဗ္ဗာ

ဝတ္တနံ ဧကသ္မိံ အတ္ထေ အဓိတ္တိစ္စာဒေ ဣတ္ထိဝိသိဋ္ဌေ သတ္တမိယတ္တာဒေ, တသိဋ္ဌောစ္စာဒေ ဝသိဋ္ဌာဒိဝိသိဋ္ဌေ အပစ္စာဒေ, ပုတ္တီယတိစ္စာဒေ ပုတ္တာဒိဝိသိဋ္ဌေ ဣစ္ဆာဒ္ယတ္ထေ ပဝတ္တိ, တေနာဟ-‘ဧကတ္ထီဘာဝေ’တိ။ သာမည ဂဟဏတ္ထတ္တိ ဣမိနာ မတ္တသဒ္ဒသ္သ ကသိဏတ္ထေ ပဝတ္တိမာဟ။

၇၀. ဇာယာ

ဧဝန္တိ ဣမိနာ ဣတရီတရယောဂေ စတ္တသမာသံ ဝိဘာဝေတိ။ ဇာနိဇာယာ, သဒ္ဒန္တရေနာတိ ဇာနိသဒ္ဒေန တထာ သဒ္ဒောပဒိဋ္ဌေန ဒံ ဇံ သဒ္ဒန္တရေန စ, ကေသဋ္ဌိတိ ခရီဂတန္တိအာဒီသု ‘ခရီ’တိအာဒီနံ ကေသဋ္ဌိ, ခရီတိ ခရတ္ထေ ဝတ္တမာနော-ယံ သဒ္ဒော နိယတဝိသယော။ ဂတသဒ္ဒံ ဝိနာ အညတ္ထ အဒိဋ္ဌတ္တာ, နာယမ္ပယောဂေကေတိ တုဒမ္ပတိပ္ပယောဂံ နိဝတ္တေတုံ ဟေတုမာဟ- ‘အာဂမေ’စ္စာဒိ, အညေဟိ စာတိ ဣမိနာ ရူပသိဒ္ဓိ ဂဏှာတိ။

၇၁. အန

နနု သုတ္တေ‘သရေ’တိ ဧတ္တကံ ဝုတ္တံ‘သရာဒေ’တိ ကထံ လဒ္ဓန္တိ အာဟ-‘သရေ’တိအာဒိ, ဝဏ္ဏော ယန္တ္ တအာဒေတိ သိဋ္ဌဝစနံ, ဝဏ္ဏော ပရဘူတေ ယံ ကာရိယံ ဝိဓိယတေ တံ သော ဝဏ္ဏော အာဒိ ယသ္သ တံ တအာဒိ, တသ္မိံ တအာဒေ ဥတ္တရပဒေ သမ္ဘဝတီတိ အတ္ထော, ခဏာတုတော ဣတ္ထိပ္ပစ္စယေ ဝိဟိတေ ရသ္သေနာကာရေနေတယမ္ပယော

ကေ, န ဝိသုံ အကာရေနာတိ ဒဿေတုံ န အာကင်္ခာတံ အနင်္ခာတ “ဗျဥ္ဇနေ ဒီဃရဿာ”တိ ဥတ္တရပအဒိ သရဿ ရဿတ္တ’န္တိ ဝုတ္တံ။

၇၆. နခာ

သညာသဒ္ဒေသုစာတိအာဒိနာ အဝယဝတ္ထနိရုပေက္ခာနမ္ပိ ယထာကထဥ္စိ နိပ္ဖတ္တိံ ဒဿေန္တော သဗ္ဗေသ မေဝ သဒ္ဒာနံ နိပ္ဖန္နတစိတဉ္ဉာတ္တနော ဒီပေတိ, ယထာကထဥ္စိ နိပ္ဖတ္တိ, ရုဠှိဟိယာ အတ္ထနိစ္ဆယော, တေန သ ညေစ္စာအော-ဓိပ္ပာယံ ဝိဝရတိ ‘ယံကိဥ္စိ’တ္ယာဒိနာ, ကတ္တိ စ ပုမာ စ ကတ္တိပုမံ, န ကတ္တိ ပုမန္တိ သမာသေ နိပာတ နေနိမိနာ နပုံသကာဒေသော [နပုံသကနိဒ္ဒေသော (ပောတ္ထကေ)] တိ ဒဿေတိ ‘န ကတ္တိ’စ္စာဒိနာ။ ခီ-ခယေ, ခရ-ဝိနာသေ စာတိ ဟိ ဧတေဟိ ‘န ခီယတိ န ခရတီ’တိ အတ္ထေ “ဘာဝကာရကေသွဝ ဃဏ ဃကာ”တိ (၅-၄၄) အပ္ပစ္စ ယေ’ န ခယ န ခရ’န္တိ ဌိတေ ခတ္တာဒေသောတိ အာဟ- န ခီယတိ’စ္စာဒိ။

၇၇. နကေ

ဧဝန္တိ ကမိနာ ဂစ္ဆတီတိ တဂ္ဂေ ကုဝိပ္ပစ္စယာဒိံ ဒဿေတိ, ဝိသေသော ပနေတ္ထ နဉ္ဈ(ဋ္ဌော) ဝသလော စဏ္ဍာလော, သီတေန ကရဏဘူတေန။

၇၈. သဟ

တတ္ထ တသ္မိံ ပရဘူတေ, ယဿ စ ဈတ္တန္တိ သမ္ဗန္ဓော။

၈၀. အပ

အပ္ပစ္စက္ခံ ပစ္စက္ခဉာဏေနာနုပလဗ္ဘနီယံ တမ္ပနာတ္ထတော-နုမေယျမေဝ။ တသ္မိံ ဂမ္မမာနေ ယမာဒေသောတိ ကေနစိ လိင်္ဂေနာဓိဂတေနာနုမာနဉာဏေနာနုမေယုတ္တမက္ခဒိနောတိ ဒဿေတုမာဟ- ‘ကဟေတေ’စ္စာဒိ။ ကဟေတာ ဒိဘာဝေတိ ကတ္တစိ ဃရာအော ကဟေတတတမဏ္ဍလိကာဒီနံ ဒဿနဝသေန သဗ္ဘာဝေ သတိ။ အက္ခဒိဒဿနတော တိ အဂ္ဂိပိသာစာဒိဒဿနတော, အညတ္ရာပီတိ ဃရာဒိတော အညတ္ရ, ကဟေတတတမဏ္ဍလိကာဒိနော လိင်္ဂဿ, အက္ခဒိယောဂန္တိ အဂ္ဂိအာဒီဟိ အနုမေယျေဟိ သမ္ဗန္ဓံ။ မန္တွာတိ အနုမာနဉာဏေန ဇာနိတွာတပယောကေတိ သာ ဂ္ဂိသပိသာစာတိ ပယောကေ။

၈၁. အကာ

သကတ္တေ ဝတ္တမာနဿ သဟာသဒ္ဒဿာတိ ဝတ္တဗ္ဗေ ဝတ္တမာနော တပ္ပဓာနောယေတတိ အာဟ- ‘သက တ္တပ္ပဓာနဿ သဟာသဒ္ဒဿာ’တိ, ဝုတ္တိ ဘဝတီတိ သမ္ဗန္ဓော, ယုဂပဒိ ဓုရာ သဓုရံ။ အပရဏ္ဍေဟာန သဟိတံ သဟာ ပရဏှဟံ။

၈၂. ဂန္ထ

“အဇ္ဈာဒသ နိမေသာ တု, ကဋ္ဌာ တိံသန္တု တာကလာ”တိ ဝစနတော အာဟ- ‘ကလာ ကာလဝိသေသော’တိ။ ကလာ ဒိသင္ခာတဂန္ထဿာန္တေ သဟာသဒ္ဒေ ဝတ္တတီတိသမာသတက္ယံ နိဒ္ဒိသတိ ‘ကလန္တ’မိစ္စာဒိ။ ဂန္ထန္တေစ္စာဒိ နာ အာသင္ကတောယမဓိပ္ပာယော “ကာလတ္ထပရိစ္စာဂေန ဂန္ထန္တေ ဝတ္တမာနတ္တာ အကာလတ္တော”တိ။ ဂန္ထ ဝုတ္တိပိ ကလာဒိ ကာလသဒ္ဒတ္ထံ နာတိက္ကမတီတိ အဓိပ္ပာယေနာဟ- ‘ဂန္ထဝုတ္တိပိ’စ္စာဒိ။ အဓိကော မာသကော အ ဿာတိ သမာသကော, ဝိကပ္ပေန သိဒ္ဓေတိ “သဟဿ သော-ညတ္ထေ”တိ (၃-၇၈)။

၈၃. သမာ

သမာနော ပတိ ယဿာ သပတ္တိနီ သပတ္တီ ဣတိ နိပ္ဖန္နာနမေကဒေသော ‘ပတ္တိနီ ပတ္တီ’တိ ဒဿိတောတိ ဝတ္တုမာဟ- ‘ယက္ခာဒိ တ္ဝိနိ’စ္စာဒိ။ ဝယသဒ္ဒဿ “သရဝယာယတသစေတာ ဇလာသယာက္ခယလောဟပဋ္ဋမနေသူ”တိ ဂဏပာဌတော အက္ခယေ ဝတ္တမာနဿော မနာဒိတ္တာ ဩကာရန္တတ္တံ ဒဿေတုမာဟ- ‘ဝယော’တိ အာဒိ။ ယပ္ပစ္စယန္တောတိ ဣမိနာ နိပါတနေန တကယပ္ပစ္စယန္တော။

၈၄. ဥဒ

“အညသ္မိ”န္တိ (၄-၁၂၁) ဣယပ္ပစ္စယဝိဓာယကံ သုတ္တံ။

၈၈. တုမ္ဟ

တုမှေ ဝိယ ဒိဿန္တီတိ တုမှာဒိ အမှာဒိစ္စာဒိ “သဗ္ဗာဒိနမာ”တိ (၃-၈၆) အာ။

၉၀. ဝိဓာ

ဂမ္ဘေနာတိ ဣမိနာ ကုစ္ဆိဂတေန ဂမ္ဘေန သဟ ဒွိဟဒယတ္တမဿာတိ ဒဿေတိ, ပုဗ္ဗပဒေတိ ဒုသဒ္ဒေ။

၉၂. ဒိဂု

ဂုဏာ ပဋလာ [ဒွေ ပအာနိ အဿ ဣတိ ဘဝိတဗ္ဗံ]   ဒွေ ဟအာ ဇသံ ဒွေ သတာနိ အဿ, ဒွေ သဟဿာနိ အဿ, ဒွိန္နံ သတာနံ ဒွိန္နံ သဟဿာနံ တ သမာဟာရောတိ ဝိဂ္ဂဟော။

၉၃. တီသ္ဝ

ဒွတ္တိပတ္တာတိ ပဌမန္တာ‘ပူရ-ပူရဏော’ဣစ္စသ္မာ ကရဏတ္တေ “ဘာဝ ကာရကေသွ ဃဏ ဃကာ”တိ (၅-၄၄) အပ္ပစ္စယေ ဿာဒိသမာသောတိ ဒဿေတု မာဟ- ‘ဒွတ္တိပတ္တ’ဣစ္စာဒိ။

၉၄. အာသံ

ဒွေ စ တိံသာ စ, ဒွီဟိ တ အဓိကာ တိံသာတိ ဝိဂ္ဂဟော။

၉၆. စတ္တာ

သမ္ပတ္တဝိဘာသာယန္တိ အယံယောဂေ (သမ္ပတ္တဝိဘာသာတိ) ဒဿေတိ, သမ္ပတ္တေ ဝိဘာသာ ဝိကပ္ပော တိ အတ္ထော, တယော စ စတ္တာလီသာ စ, တီဟိ တ အဓိကာ စတ္တာလီသာစ္စာဒိနာ ဝိဂ္ဂဟော, တိဿော စတ္တာလီသာ အဿ တိစတ္တာလီသံ ဂဏော။

၉၇. ဒွိဿာ

သမ္ပတ္တဝိဘာသတ္တာတိ “အာသင္ချာယေ”စ္စာဒိနာ (၃-၉၄) အာကာရေ သမ္ပတ္တေ ဝိဘာသတ္တာ။

ဣတိ မောဂ္ဂလ္လာနပဉ္စိကာဋီကာယံ သာရတ္ထဝိလာသိနိယံ

တတိယကဏ္ဍဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

စတုတ္ထကဏ္ဍ

၁. ဉာဏ တပစ္စေ

နနု စ 'ဉာဏ တပစ္စေ'တိ ဝစနတော ကထံ ပကတိဝိသယာဝဂမော သိယာ။ ယထာကထဉ္စိ ပကတိဝိသယာဝဂမေပိ သာမညဝစနတော ပန ဓမ္မေနာပစ္စန္တာအေ ယတော ကုတောစိ ဓမ္မေနိစ္စာဒိတောပိ သိယာ ဏာ ဒိပစ္စယောတ္တာ သင်္ကိယာဟ 'အပစ္စဝတာ'စ္စာဒိ။ အပစ္စသ္သာတိ အပစ္စတ္ထသ္သ, အပစ္စဝတာတိ ''ဉာဏ တပစ္စေ''တိ ဝသိဋ္ဌာဒ္ ယတ္ထသ္သေဝ ပရိဂ္ဂဟဏာယ သာမညဝစနတော ယော အပစ္စတ တတော, အတ္ထတော ပန အသမ္ဘတ ဒဗ္ဗာစက သဒ္ဒာဝ သာမတ္ထိယေန ဆဋ္ဌိယန္တာ သဗ္ဗလိင်္ဂဝစနာ ဇာယတေတိ ဝိညာတဗ္ဗံ။ ဓမ္မသ္မာပစ္စံတ္တာဒီသု ဏာဒိပ္ပစ္စယော (နု ဇာယတေ) တိ သမ္ဗန္ဓော။

ဓမ္မေနာတိ ဓမ္မေန ကရဏဘူတေန။ ဓမ္မာယာတိ ဓမ္မတ္ထံ, ဓမ္မသ္မာတိ ဓမ္မဟေတုနာ, တတော အသမ္ဘဝေ ကာရဏမာဟ 'သာပေက္ခတ္တာ'တိ။ သာပေက္ခတ္တမေဝ သမတ္ထေတိ 'အပစ္စတဟိ'စ္စာဒိနာ, ဓမ္မေနာပစ္စံ ကသ္သာ တိ ပုစ္ဆိတ္ တ ဒေဝဒတ္တသ္သာတိ အပေက္ခိယမာနံ ဝဒတိ။ ဒေဝဒတ္တသ္သာတိ အပစ္စတ ဒေဝဒတ္တာဒိ အပေက္ခိယ တေတိ သမ္ဗန္ဓော, ဟိသဒ္ဒော ဟေတုမှဟိ။ နု ဟေတ္ထ ဏာဒိဝုတ္တိ အညတ္ထ [နုဟေတကာမန္တတ္ထ (ဟေတ္ထ ကေ)] သာပေက္ခတ္တာ ကမ္မလော ဝသိဋ္ဌသ္သာပစ္စံ ဒေဝဒတ္တသ္သာတိ ဧတ္တ ပန ဝသိဋ္ဌော-ပစ္စတတိ တတော ဆဋ္ဌ ဋ္ဌိယန္တာ ဟောတိစ္စာသင်္ကိယာဟ- 'နု စေ'စ္စာဒိ။ နု စ ဟောတီတိ သမ္ဗန္ဓော။

ကာရဏမာဟ- 'အသမ္ဗန္ဓာ'တိ။ နု ဟေတ္ထ သမ္ဗန္ဓော ဝသိဋ္ဌသ္သ ကမ္ဗလာပေက္ခတ္တေန အပစ္စသ္သ စ ဒေဝဒတ္တာပေက္ခတ္တေနာတ္တန္တရာပေက္ခာယ ဝသိဋ္ဌသ္သာပစ္စေန သမ္ဗန္ဓာဘာတယေဝ ဝသိဋ္ဌသ္သ အပစ္စံ တသိဋ္ဌောတိ ဏာဒိဝုတ္တိယာ ဘာဝေ သာမတ္ထိယံ နတ္ထိ, သမတ္ထဥဟိ ဝသိဋ္ဌ ရာဇပုရိသာဒိ သမာသဝုတ္တိယမေကတ္ ထတ္တမိဝ တသိဋ္ဌာဒိဏာဒိဝုတ္တိယံ ဏာဒိပ္ပစ္စယမုပဇနယတိ, နာသမတ္ထံ, တတော သဗ္ဗမေဝေတမ္မနသိ နိဓာယ ဝုတ္ တံ- 'အသမ္ဗန္ဓာ'တိ။

ယဒိ ပနေတ္ထ ဏာဒိပ္ပစ္စယော သဗ္ဗထာ သမ္ဗန္ဓမပေက္ခတေ, တအ ဝိသေသတော ယသ္သာပစ္စေန သမ္ဗန္ဓော တ တောဝ ဇနကတော သော သိယာတိ ဒသ္သေတုမာဟ- 'ယဇ္ဇေဝ'မိစ္စာဒိ။

ယော ဇနကောတိ ယောယော ယသ္သ ယသ္သ အပစ္စသ္သ ဇနကော။ တတောယေတတိ တသ္မာတသ္မာ ဇနက တောယေဝ။ သိယာတိ တသ္မိံ တသ္မိံ အပစ္စတ္ထေ ဏာဒိပ္ပစ္စယော သိယာ။ တတ္ထ ဟေတုမာဟ- 'တသ္သေတပစ္စေ နု ယောက'တိ။ ယောကတိ အပစ္စသမ္ဗန္ဓတော, နု မူလပ္ပကတိတောတိ ပရမပ္ပကတိတော နု ဟောတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဟေတုမာဟ- 'အယောက,တိ, ဝစနာဘာဝမေဗ္ဗတ္ထ ဒသ္သေတုံ စေ'တ္တာဒိ ဝုတ္တံ။

ဝစနန္တိ သုတ္တံ, သမ္ဗန္ဓာဘာတ (တာဒိသဝစနာဘာတ) စ မူလပ္ပကတိတော ဏာဒိပ္ပစ္စယသ္သာဘာဝံ ဒသ္သေ တ္ တ က္လာအနိ မူလပ္ပကတိတောတသ္သာဘိမတဘာဝံ ဒသ္သေတုံ 'မူလပ္ပကတိတော'စ္စာဒိ ဝုတ္တံ။

ကထမ္ပနိဒံ ဝိညာယတိစ္စာဒိနာ ဇနကသ္သေတဗ္ဗာဟိတသ္သာပစ္စေန မုဋ္ဌ သမ္ဗန္ဓမာနိယ က္လာဒမယုတ္တန္တာ ဒိနာ ဗ္ဗဝဟိတဇနိတသ္သာပ္ပပစ္စယသ္သ ပရမပ္ပကတိယာဘိသမ္ဗန္ဓသဗ္ဗာဝံ ဝတ္ တ တံ သာဓေယိတုမာရဘာတေ 'ကထ'မိစ္စာဒိ, ဧဝံ ဟိစ္စာဒိ ကထံပနိဒမိစ္စာဒိနာ ယထာဝုတ္တသ္သ သမတ္ထ နတက္ကံ, ဟိယသ္မာ တံ ဒိသ္ တ တထာ ပု စ္ဆိတော ဒေဝဒတ္တသ္သတတိအာဒိနာ ဥပ္ပာဒေတာရမေဝ နိဒ္ဒိသတိ, နာတ္တာနံ ပိတာမဟော, တသ္မာ ဥပ္ပာဒေတာ ယေတပစ္စေန သမ္ဗဇ္ဈတိ နု ပိတာမဟောတိ ယောဇေတ္ တ အဓိပ္ပာယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ က္လာဒံ ယထာဝုတ္တမုပ္ပာဒေတုနိ ဒ္ဒိသနံ, တေန အပစ္စေန သဒ္ဓိံ ဥပ္ပာဒေတုယေဝ ဇနကသ္သေဝ ယောဂေ သမ္ဗန္ဓော ပဋိဟာဒေတုံ နု သက္ကာတိ သမ္ဗ န္ဓော။

တန္တိတံ [တတ္ထ-ကွတိ (ပဋ္ဌိကာယံ)] ပုန္ဆာနိမိတ္တံ, တေနာတိ အပစ္စေန။ အပတန္တိ နရကေ အပတန္ ဘဝတိ,
သောတိ ယောသော ယသ္သာတ္ထနိယမနိဒ္ဒိဌ္ဌော သော ဉာတုံ န ကွစ္ဆိတောတိ သမ္ဗန္ဓော။ ကွမိနာ ကွဒံ ဒီပေတိ- "နပ
တတ္ထနေန နရကေတ္ထပစ္စန္တိ ဝုစ္စတိ အပစ္စေနာနေန ယသ္သကသ္သစိ အဝိသေသေနာပတန္မှာဝတိ နရကေ
သောသော တာယ ပုန္ဆာယ ဉာတုံ န ကွစ္ဆိတော"တိ။ သော တတိ ကသ္သာယံ ပုတ္တောတိ ပုန္ဆာယာနုရောဓနေ သော ဥပ
ဟဒေတာယေဝ ဉာတုမိစ္ဆိတောတိ သမ္ဗန္ဓော။ တုသဒ္ဒော စေတ္တာပစ္စေန နရကာပာတသဗ္ဗ ဇနဇာနန္တိစ္ဆာဝိသေသ
ဇောတကော, ယဒိ သိယာတိ သမ္ဗန္ဓော, အတ္တာနမ္ပိ နိဒ္ဒိသေယ္ယ န ကေဝလမုပ္ပာဒေတာရံ, အတ္ထိစ္စာဒိ ပိတာမဟ
သ္သ အတ္တနော ပိ နိဒ္ဒေသေ ကာရဏာဝစနံ, တံ အပစ္စံ နိမိတ္တံ ကာရဏံ, ယသ္သ တံ တံနိမိတ္တံ တသ္မာ [ကတ္ဝတ (ပေ
တ္ထကေ)] ဇဝံ ဒိဌ္ဌကော ဟိစ္စာဒိနာ ယထာဝုတ္တံ သမတ္ထေတိ။

ဗ္ယဝဟိတဇနိတေနာပီတိ ဗ္ယဝဟိတေန ကတ္တုန္နာ ဇနိတေနာပိ, ကရဏော စာယံ တတိယာ, ပေတုမှိ တ။ ကသ္မာ
ဇဝံ ဒိဌ္ဌကောတိ အာဟ 'ယံ နိမိတ္တံ ဟိ'စ္စာဒိ။ ဟိသဒ္ဒော ယသ္မာဒတ္ထေ။ ယသ္သာတိ ပုဗ္ဗဇသ္သ, တေန အပစ္စေန
အပတန္ တဒပတန္ တတော, ကွဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ "တေန ဗ္ယဝဟိတဇနိတေနာပိ ပုမုနာ ပုဗ္ဗဇောပိ နရကံ န ပတတိ သော
ပုဗ္ဗဇသ္သာပ္ယ ပစ္စံ ဘဝတိ ယထာဝုတ္တေန နိဗ္ဗစနေနာ"တိ။ တသ္မာစ္စသ္သ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တယသ္မာတ္ထနေနာဘိသမ္
ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဥပပတ္တန္တရမာဟ-'ဥပစာရတောဝေ'စ္စာဒိ။ ပုဗ္ဗ ပုဗ္ဗဘာဝေ သတီတိ ပုဗ္ဗသ္သ ပုဗ္ဗသ္သ ဝိဇ္ဇ
မာနတ္တေ သတိ။ ဗ္ယဝဟိတေန ဇနိတေ အပစ္စေပိ နိမိတ္တံ အပာယာပတကာရဏာဘာတေ အတ္ထိယေ တတိ သမ္ဗန္
ဓော။ ကေသန္တိ အာဟ-'ပုဗ္ဗေသန္တိ ပုဗ္ဗဇာနန္တိ အတ္ထော, ကေ နာတိ အာဟ- 'ဟာရမ္ပရိယေနာ'တိ။ အဘေဒေါပစာ
ရေနာတိ ပုဗ္ဗပုဗ္ဗဘာဝေ သတိစ္စာဒိနာ ဝုတ္တနယေန ဇနကသ္သ ဝိယ ဟာရမ္ပရိယေနပုဗ္ဗေသမ္ပိနိမိတ္တတာ ဝတော ဇန
ကသဒိသတ္တာ ဇနကာဝ နာမ တေ သိယုန္တိ ဧဝမဘေဒေန ဥပစရဏာတော စိန္တနတောတိ အတ္ထော။ ဥဘာယထာတိ ဉာ
ယေန ဥပစာရေနစာတိ ဥဘယေန ပကာရေန, ဧဝမုဘယထာပိ မူလပ္ပကတိယာ ပစ္စေနာဘိသမ္ဗန္ဓာ ကထမနန္တရ [မနန္
တရာဒိ (ပေတ္ထကေ) (တတ္ထ) ပေတ္ထကေ] ဇနိတေနာပစ္စေနာဒိပုရိသသမ္ဗန္ဓောယေန တတော ဏာဒိပ္ပစ္စယော
သိယာတိ နာသင်္ကနိယံ။

တတော စာတိ မူလပ္ပကတိတော စ, အပစ္စသာမညဝစနိစ္ဆာယန္တိ ကွတ္ထိ ပုန္နပုံသကတ္တဝိသေသောပက္ခဟိ
အပစ္စသာမညသ္သ ဝစနိစ္ဆာယံ။

ဧဝမ္မူလကတိတော- ပစ္စသာမညေန ဏာဒိပ္ပစ္စယံ ဝဝတ္ထပေတ္ဝတ ကွအနိ အပစ္စာဒိတောပိ ဟောတေဝ ဏာဒိ
သာမညဝိဓာနာ။ သော စ ဗဟုလာဓိကာရတော ဂုရုဇနာယတ္တတ္တာ တန္နိယောကစရဏေန ပသတ္ထေ ယေတာပစ္စေ ဗ္
ယဝဟိတဇနိတေပိ ကွတ္ထိဝဇ္ဇိတေ သိယာတိ ဒသ္သေတုမာဟ 'နတ္တာဒီဟိ'စ္စာဒိ။ သတိယေဝ ဂုရုဇနေ သပ္ပဓာနဘာ
ဝေန ကုန္ဆိတေ-ပစ္စေတု နတ္တာဒိဝုတ္တီဟိ ဝသိဌ္ဌာဒီဟိ ဏာဒိပ္ပစ္စယော ဟောတိ တသိဌ္ဌောတိအာဒိ, ကွတ္ထိယဍ္ဍ န
ဟောတိ တသိဌ္ဌိတိအာဒိ။

အတ္ထတောတိ သာမတ္ထိယတော။ အပစ္စေ ဝိဓိယမာနော ပစ္စယော အပစ္စဝတာ ဇာယမာနော တသ္သာပစ္စန္တိ
အတ္ထေ ဇာယတိ။ သောစာယ မတ္တဝိသေသော ဆ(ဌ္ဌိယန္တ) တာဘာဝေ ကထံ သိယာတိ ကွဒမေတ္ထ သာမတ္ထိယံ။
အနန္တရေ တပစ္စေ ပုတ္တေ-ဘိဓေယ္ယေ နတ္တာဒော တပစ္စေ-ဘိဓေယ္ယောတိ သသမ္ဗန္ဓော။ ကုတောစိ အပစ္စဝတာ န
တ္တာဒော ဧဝ။ ကွဒဍ္ဍ သဗ္ဗမ္ဗဟုလဝစနေဝ သမ္ပဇ္ဇတီတိ အာဟ- 'ဗဟုလာဓိကာရာ'တိ။ အပစ္စေတိ ဧကဝစနေန နိဒ္
ဒေသေ ပုမုနာ နပုံသကေန ကရိယတိ, တေနေ ကသ္မိံ ယေတပစ္စေ သိယာ, န ဗဟူသု ဝသိဌ္ဌသ္သာပစ္စာနိ တသိဌ္ဌာနိ, န
စိတ္ထိ တသိဌ္ဌာနိ, န စိတ္ထိယံ တသိဌ္ဌိတ္ထာသင်္ကိယာဟ-'ကွဒဍ္ဍေ'စ္စာဒိ။ ကွဒဍ္ဍ အပစ္စဝစနဍ္ဍ။ ကွမိနာ စေတ္ထ
တထာ နိသ္သယကရဏံ ဒသ္သေတိ။ တသ္သ ဝစနိစ္ဆာဘာဝတောတိ တသ္သ လိင်္ဂဝစနသ္သ သုတ္တေ ဝတ္တုမိစ္ဆာယာ
ဘာဝတောတိ အတ္ထော။

ကိံ ပန ကာရဏံ သုတ္တေ လိင်္ဂဝစနာဝစနိစ္ဆာယံ တသ္သာပ္ပဓာနတ္တာ ယေနကေနစိ လိင်္ဂာဒိနာ နိဒ္ဒေသော-ဝ
သ္သံ ကတ္တဗ္ဗောတိ နာနန္တရိယကတ္တာ တသ္သေဟောပာအနံ, ယထာဓေတ္ထိနောပလာလာဒိနောပ္ပပ္ပဓာနသ္သော
ဟာအနန္တိ။ တတောယေတဟ-'ဥပလက္ခိယသ္သေတ္ထ ပဓာနတ္တာ'စ္စာဒိ။ ကွတ္ထိပုမတ္တယုတ္တဇညဝိသေသော ဥပ

လက္ခိယော, အပစ္စေတိဒမုပလက္ခဏံ, သယန္တိ ယထာဝုတ္တမုပလက္ခဏံ သယံ။ ကာရိယပ္ပဋိပတ္တိယာတိ ပုမေ နပုံ
သကေပစ္စေ-ဘိဓေယ္ယေ ဝိဓိ ဟောတိစ္စေဝံ ကာရိယပ္ပဋိပတ္တိယာ ဝတ္တုံ န က္ကဍ္ဎံ။

ဝစနန္တရေပိ အညသ္မိံ ဝစနေ။ အာဏီတိ ဏိပ္ပစ္စယသုတ္တံ ဝဒတိ။ အကေတ္တာဒိတောတိ ယောကေတ္တသ္သာဒိ
ဘူတော န ဟောတိ, တတော, တေနေဝ “အာဏီ”တိ သုတ္တေ (၄-၅) ဝက္ခတိ-‘အကာရန္တမတ္တတောတယံဏိန ကေတု
တာဒိဘူတတော’တိ။ တက္ယသမာသာပီတိ ယထာသင္ခ္ယေနာဟ။ တသ္မိံ အတ္ထေတိ တသ္မိံ တက္ယောပဒသ္သိတေ
အတ္ထေ, တန္တိ တက္ယံ။ သမာသဝုတ္တိဥ္စ နိဝတ္တေယျန္တိ သမ္ဗန္ဓော။

သတိပနာတိ တကာရေ သတိ တု အနိစ္စတ္တာ ဏပ္ပစ္စယသ္သ။ သောပီတိ သမာသောပိ, သမာသောတိအာဒိနာ ပ
က္ခန္တရမာဟ။ တေန တက္ယသိဇ္ဈနေန။ ပက္ခေ တက္ယသမာသာပိ သိယုန္တိ ပက္ခေ သမာသဝုတ္တိယာ ဧဝ ဗာဓိတ
တ္တာ ပက္ခန္တရေ ဏာဒိဝုတ္တိ န ဗာဓိယတီတိ တက္ယဝုတ္တိယောပိ သိယုန္တိ အတ္ထော။

၂. ဝဏ္ဏာ

ဝဏ္ဏကစ္စာဒိနာ ကစ္စာဒိဂဏံ ဒသ္သေတုံတ တသ္သ ဝိဘာဂေန နိပ္ဖတ္တိံ ဒသ္သေတုံ ‘ဝဏ္ဏာဒီဟီ’တိအာဒိမာဟ။
“ကဏ္ဍုဟာ ဗ္ရာဟ္မဏော”တိ ဂဏသုတ္တံ။ တတ္ထ ကဏ္ဍုဟသဒ္ဒေ ဗ္ရာဟ္မဏေ ဝတ္တမာနော ဏာနဏာယ နပ္ပစ္စ
ယေ ဥပ္ပာဒယတီတိ အတ္ထော။ ဧဝမာဒီဟိစ္စာဒိနာ အာကတိဂဏတ္တမသ္သ ဒသ္သေတိ။ “ကတာဏိယောဝေ”တိ ဂဏ
သုတ္တံ, ဒိစ္စာဒီသူတိ ယတောဏ္ယော ဒိသ္သတိ “ဏ္ယ ဒိစ္စာဒီဟိ”တိ (၄-၄), တေ ဒိစ္စာဒယော, တေသု ဟဌာတိ တံသုတ္
တပ္ပဒေသေ “ကတာ ဏိယောဝေ”တိ ဟဌာဘာဝေပိ ဒိစ္စာ ဒီနမာကတိဂဏတ္တာ ပဋ္ဌိတမေဝ နာမ တန္တိ ဝုတ္တံ။

ဏ္ယောတိ ဏ္ယပ္ပစ္စယေ ကတေ။ ကေတ္တာဒိသဒ္ဒာတိ ကေတ္တေ ဝံသေ အာဒိဘူတာ သဒ္ဒာ။ ဝံသောတိ အန္ဝ
ယော။ သောယေဝ ကဝံ သဇာတိ သာဓာရဏံ ဝိဇာတိဝိနိဝတ္တနံ သကဋ္ဌာဒိဝစနံ တာယတီတိ ကေတ္တန္တိ ဝုတ္တံ, တေနာ
ဟ-‘ကေတ္တံ ဝံသော’တိ။ တသ္သာတိ ကေတ္တသ္သ, တသ္သာဒယော ကေတ္တာဒယောတိ သေသော။ ကေတေ ကေတု
တာဒယောစ္စာဟ- ‘သညာကာရိနော’စ္စာဒိ။ ဝဏ္ဏာဒယော နတ္တာဒိနော အပစ္စသ္သ အပစ္စံ တဒပစ္စာဒိ စာတိ ဒသ္သေ
တုမာဟ-‘နတ္တာဒိနော’စ္စာဒိ။

၃. ကတ္တိ

ဃပသညန္တာဝေတ္တ ဘီယ္ယော ကတ္တိကာဒယောတိ ဂယ္ဟန္တိ။ ယဒိ ပနေတ္တ အညေပိ ဂယ္ဟန္တိ, အတ္ထိ
ပဏ္ဍုဟိအာဒယော ကေစိယေဝ ကတ္တိကာဒီသု အန္တောဂဓာ ဟောန္တီတိ ဝတ္တုမာဟ- ‘တ္ထော’တိအာဒိ။ ဝိနတာ သုပ
ဏ္ဏမာတာ, တေဟီတိ ဝိဓဝာဒီဟိ။ ဝိဓဝါဒိဂဏံ ဒသ္သေတိ ‘ဗန္ဓက’စ္စာဒိ။ ဝိဂတော ဓဝေ ပတိ အသ္သာတိ ဝိဓဝ, ဗန္ဓ
ကီ အဘိသာရိဏီ။

၄. ဏ္ယာဒိ

ယသ္သ စ စဝဂ္ဂေတိ သမ္ဗန္ဓော, ကေဝလံ ဂဏ္ဍေတိ တ္တေကမေတ ဒသ္သေတုံတ ပရသတ္တာဂတဂဂ္ဂါဒိဂ
ဏေကဒေသဘူတကုဏ္ဍနီသဒ္ဒတောပိ ကောဏ္ဍညောတိ မုအာဟရန္တော သော ဂဂ္ဂါဒိဂဏောပ္ပတ္တာရာဘ္ယုပဂတောတိ
ဝိညာပေတိ။ တသ္မာ တသ္မိံ ဂဂ္ဂါဒိကေပိ ပရသတ္တပဌိတေ ယောယော ပယောဂေ အာဂမေ ဒိသ္သတိ ဝဏ္ဏော အဂ္ဂိ
ဝေသ္သောစ္စာဒိ။ သောပီဟ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ ဒသ္သေတုမာဟ-‘ဂဂ္ဂါဒိ’စ္စာဒိ။ ဂဂ္ဂါဒီတိ ဂဂ္ဂါဒိ အယံ။ ကေတ္တသ္သ
ဂဂ္ဂဝံသသ္သ အာဒိဘူတေန ဂဂ္ဂေန ဥပလက္ခိတော ဂဏော ကေတ္တာဒိဂဏော, တေန ဂဂ္ဂေ နာမ ကောစိ, တသ္သတ္
ဝပစ္စံ ဂဂ္ဂီတိ ဘဝတိ။ ပပုတ္တာဒေတတိ အဝဓာရဏံ ဂဂ္ဂသ္သာပစ္စံ ဂဂ္ဂိစ္စေဝ ယထာသိယာတိ။

၅. အာဏိ

ပကတတ္တာတိ “မာဂဓံ သဒ္ဒလက္ခဏ”န္တိ တ “နာမသ္မာ”တိ တ ပကတတ္တ။ အာတိ နာမဝိသေသနေသတိ “ဝိဓိပ္ပိသေသနန္တသ္သာ”တိ တဒန္တ ဝိဓိနာ အကာရန္တော ဂယှတီတိ အာဟ-‘ဝိသေသနေန စာ’တိအာဒိ။ အနန္တရမပစ္စန္တိ သမ္ဗန္ဓော။

၆. ရာဇ

ပစ္စယန္တေနာတိ ရာဇသောတိ ပစ္စယန္တေန။ ရာဇသောတီမသ္သတ္တော ခတ္တိယဇာတီတိ, ရာဇသဇာတီတိ အတ္ထော။ ရညော အပစ္စံ ရာဇာပစ္စံ။

၈. မနု

သမုအာယေနာတိ ပစ္စယန္တသမုအာယေန, ဇာတိယန္တိ မနုသ္သဇာတိယံ။ ဇာတိသဒ္ဒာဝေတိ က္ကာဒံ မနုသ္သော မာနုသောတိ ဇ္ထေ အပစ္စတ္ထာဘာဝေ ဟောတုဝစနံ။ အပစ္စတ္တော ဇ္ထေ နတ္ထေတာတိ စ က္ကာဒံ ဝိသုံ မနုသ္သမာနုသ သင္ခာတသ္သ ပစ္စတ္ထသ္သာဘာဝဒသ္သနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ ဏောတတိ မနုနော အပစ္စန္တိ အတ္ထေ “ဏော တပစ္စေ”တိ (၄-၁) ဏပ္ပစ္စယော။ န ဇာတီတိ ဗ္ယတိရေကမာဟ။

၉. ဇန

ရာဇသမ္ဗန္ဓေတိ ရညေတိ ဝုတ္တရာဇသမ္ဗန္ဓေ။ ပဥ္စာလာနံ ခတ္တိယာနံ အပစ္စံ, ပဥ္စာလာနံ ဇနပဒာနံ ရာဇာတိ တ ဧဝမေတ္ထ ဝိ(ဘာဂေ) ဝေဒိတဗ္ဗော ဩက္ကာကာနံ အပစ္စံ ရာဇာ တ ဩက္ကာကော။

၁၁. ဏရာ

သာမညေန ရတ္တသဒ္ဒသ္သာတ္ထမာဟ- ‘ကုင္ကုမာဒိနာ’တိ။ အညထာ ‘ရာဂေ ကုသုမ္ဘာဒီ’တိ ဝုတ္တတ္တာ ကုသုမ္ဘာဒိနာတိ (ဝုတ္တံ) သိယာ, ရဉ္စိ အယ မတ္ထိ အဘိသင္ဂေ‘ဘောဇနေ ရတ္တော’တိ။ အတ္ထိ ဝဏ္ဏဝိသေသေ ‘ရတ္တောကေ’တိ, လောဟိတောတ္ယတ္ထော, အတ္ထိ သုက္ကသဇ ဝဏ္ဏန္တရာပာဒနေ‘ရတ္တော ပဋော’တိ။ ဣဟ တု တတိယေ-တ္ထေ ဝတ္တမာနော ဂယှတီတိ ဝုတ္တံ- ‘ဝဏ္ဏန္တရမာပာဒိတ’န္တိ။ ရာကတိ။

အတ္ထဂ္ဂဟဏန္တိ အတ္ထပ္ပဓာနတ္တာ နိဒ္ဒေသသ္သ ဝုတ္တံ။ တဥ္စာစရိယာန မုပဒေသတော အဝိစ္ဆိန္နာ (စရိယ) ဟရမ္ပရိယာဝဂမ္ယတေ, ရာကတိ ကသာဝ သင္ခာတအတ္ထနိဒ္ဒေသော။ တေနာတိ ပဋ္ဌသ္သ ရတ္တဘာဝေ ရာဂသ္သ ကရဏနိဒ္ဒေသော, ရတ္တန္တိ ပစ္စယတ္ထနိဒ္ဒေသော, ပစ္စယော စာယံ ကသာ ဝတ္ထတော ဘဝတ္ယသမ္ဘဝတ, တေန သုတ္တေ ရာကတိ ဝုတ္တေပိ တဗ္ဗာစကာ ကသာဝသဒ္ဒာတိ ဝိညာယတိ, ရာကတိ ပန တေနာတိ ရာဂသ္သေဝ နိဒ္ဒိဋ္ဌေပိ တဗ္ဘာဝေနာ [တဗ္ဗာဝကဘာဝေနာ-တိ ဘဝိတဗ္ဗံ] တ္ထော နိဒ္ဒိဋ္ဌော, တဗ္ဗာစကာ စ ဟောန္တော‘တေန ရတ္တ’န္တိ အတ္ထေ ဟောတီတိ ကသာဝေန ရတ္တန္တိ ဝိညာယတီတိ ရာဂတစိနော တတိယန္တတ္တံ သမ္ပဇ္ဇတိ, တေန ‘ဏ ရာက တေန ရတ္တ’န္တိ ဝုတ္တေပိ လဗ္ဘမာနတ္တဝသေန ဝုတ္တံ- ‘ရာဂတစိတတိယန္တတော’တိ။ သုတ္တေ ပန ရာဂေန ရတ္တန္တေတသ္မိံ အတ္ထေ ရာက ရာဂတစီသဒ္ဒာ တတိယန္တာ ဏပ္ပစ္စယော ဟောတီတိ အတ္ထော။ အဘိဓာနတောတိ ဥပစာရဝသေန ကထနတော။ ဝိနာပိ တေနာတိ တံပစ္စယံ ဝိနာပိ။

၁၂. နက္ခ

တတိယန္တတော ဝိဇ္ဈတ္ထံ တေနာတိ အနုဝတ္တတေတိ သမ္ဗန္ဓော။ သုတ္တေ အယမတ္ထော “က္ကန္ဒယုတ္တေန နက္ခတ္တေန လက္ခိတော စေ ကာလော, တအာ တေန လက္ခိတေ ကာလေတ္ယသ္မိံ အတ္ထေ တတိယန္တတော နက္ခတ္တာ ဏော ဟောတီ”တိ။ သုတ္တဝိဝရဏေ တု တဋ္ဌေတ္ယာဒိကမဓိပ္ပာယဝသေန ဝုတ္တံ။ တေနာတ္ယနုဝုတ္တိယာ တတိယန္တတောတိ လဗ္ဘတိ နက္ခတ္တေနာတိ သုတတ္တာတိ, ကာလေတိ ပန အတ္ထနိဒ္ဒေသတော ဏပ္ပစ္စယာဓေယ္ယသ္သ ကာလော အာဓာရောတိ ဝိညာယတီတိ ‘လက္ခိတေ ကာလေ’တိ ဝုတ္တံ, ဝိသေသ္သဂတဝိဘတ္တိယာ ဝိစာရိတာ

ယ ဝိသေသန ဂတာ စ (ဝိစာရိတာ) နာမာတိ အာဟ- ‘နက္ခတ္တေနေ’တိစ္စာဒိ, ဣဟ ကေစိ ခန္ဓပဉ္စကသင်္ခါတံ ကိရိယာ
သဘာဝမိစ္ဆန္တိ အနိစ္စံ, အပရေ တု ဒဗ္ဗသဘာဝံ နိစ္စံ။ တဿော ဘယဿပိ ကာလဿ စန္ဒယုတ္တေန ဖုဿာဒိ
နာ လက္ခိယဘာဝတ လက္ခဏေ တတိယာ ယုတ္တန္တိ ဝုတ္တမာဟ- ‘ကိရိယာ ရူပေ ကာလော’စ္စာဒိ။

ဝိသေသာဝသာယောတိ ကာလဿ ဝိသေသာဝဓာရဏတ္ထမေဝ ဟိ ‘ဖုဿီ ရတ္တိ’စ္စာဒိ။ လောကေ ပယုဇ္ဇတေ။
ဂုရုနာတိ ဧတ္ထ ဂုရု ဇီဝေ, န နက္ခတ္တံ, စန္ဒယုတ္တတာ ပနေတ္ထ အတ္ထိ။ စန္ဒယုတ္တေန ဂုရုနာ ရတ္တိယာ လက္ခိ
တတ္တာ။ ကတ္တိကာယ လက္ခိတော မုဟုတ္တောတိ ဧတ္ထ စန္ဒံ ဝိနာ ကတ္တိကာယ တု ကေဝလာယ မုဟုတ္တော ကာ
လော လက္ခိတော ‘ကတ္တိကာ မုဟုတ္တော’တိ။ ဖုဿေန လက္ခိတာ အတ္ထသိဒ္ဓီတိ ဧတ္ထ ဖုဿေနိန္ဒုယုတ္တေန
အတ္ထသိဒ္ဓိ လက္ခိတာ န ကာလော ဖုဿောတိ။ နက္ခတ္တယုတ္တဿ ကာလဿ ရတ္တာဒိဝိသေသာပရာမာသေန
နက္ခတ္တတစိတော ဥပ္ပန္နဿ ပစ္စယဿ သုတ္တန္တရေန လောပံ ဝိဓာယ ပုန အညေန သုတ္တေန ယုတ္တာတိ ဒေသ
ဝိဓာနေန သကလိင်္ဂသင်္ချာယုတ္တေဟိ-ဌမဘိဓာနံ ပရေဟိ, တအာဟ- ‘အဟော ရတ္တော’စ္စာဒိ။

ရတ္တာဒိဝိသေသာပရာမာသေနာတိ ဖုဿီ ရတ္တိ ဖုဿော အဟောတိ ဧဝံ ရတ္တာဒိဝိသေသဿ အပရာမာသေ
န အသမ္ဗန္ဓေန အဂ္ဂဟဏေန။ သကလိင်္ဂသင်္ချာယုတ္တေနာတိ ဖုဿကတ္တိကာဒီနံ ယံယံ လိင်္ဂံ ယာယာ သင်္ခ
ယာ, အတ္တနိယေဟိ တေဟိ တေဟိ လိင်္ဂေဟိ တာဟိတာဟိ စ သင်္ချာဟိ ယုတ္တေန နက္ခတ္တသဒ္ဒေန။ န တဒုပလက္
ခိတော ကာလောတိ ကတ္တိကာ သဒ္ဒောဗဟုဝစနန္တော ဗဟုတာရကတ္တာ ကတ္တိကာယ, တာယကတ္တိကာယ လက္ခိ
တောကာလောပရေဟိဝိယ န ကထိယတီတိ အတ္ထော။ အထ တဒုပလက္ခိတဿကာလဿေဝကတ္တိကာသဒ္ဒေနာဘိ
ဓာနေ ကော ဒေါသော ယေ နေဝမုစ္စတေစ္စာဟ- ‘အဇ္ဇေတိ’စ္စာဒိ။ ဣမိနာ စ ပရမတေ ဒေါသော ဥဗ္ဘာဝိတော, တဒတ္
ထတ္တေ သတီတိ တဒုပလက္ခိတကာလတ္တေ သတိ။

သတ္တမီ သိယာတိ နက္ခတ္တသဒ္ဒာ တဒ္ဒိတလောပန္တာ ဖုဿေန ဟယသံ ဘုဉ္ဇေယျ, ဖုဿေ ဟယသံ ဘုဉ
ဇေယျာ’တျာဒော အာဓေယျန္တရာပေက္ခာ သိယာ သတ္တမီ, ယာ သုတ္တန္တရေန ဝိဓီယတိ ဟာဏိနီယေဟိ, တတော
‘အဇ္ဇကတ္တိကာ’တေတ္ထာပျာဓေယျန္တရာပေက္ခာ သတ္တမီ သိယာ လောပန္တတ္တာ ‘အဇ္ဇကတ္တိကာသူ’တိ, န
ပဌမာ။ ပဌမာယေဝ ပနာယံ ပယောဂေ ‘အဇ္ဇကတ္တိကာ,တိ။ အဇ္ဇေတ္ယဓိကရဏပ္ပဓာနော အဟောရတ္တကာလတစီ
သဒ္ဒော, ကတ္တိကာသဒ္ဒောပိ တဒ္ဒိတလောပေန တက္ကာလာဘိဓာယကော, တတော ယေဝဥဘိန္နမ္ပိသာမာနာဓိကရ
ဏ္ယာ ကတ္တိကာယောပျဓိကရဏံ သမ္ဗဇ္ဈတေ, တဉ္စ န ဝိနာဓေယျေန ဟောတီတ္ယာဓေယျန္တရာပေက္ခာယံ
တေသု သတ္တမီယေဝ သိယာ, န ပဌမာ (ဥပ) ပဇ္ဇေယျာတ္ယဓိပ္ပာယော။ အတ္တနော အနိ ဒဿနေ သတ္တမိယာ အပ္ပသင်္ဂံ
ပဌမာယေဝတေပပတ္တိံ ဒဿေတုမာဟ- ‘စန္ဒေ ပန္နပစာရေနေ’စ္စာဒိ, နာဓေယျန္တရာပေက္ခာစ္စနေန သတ္တမိယာ အပ္ပ
သင်္ဂမာဟ။ ဝေဠုရဟိ ဝစနမန္တရေန ပရေသံ ဝိယ သတ္တမီဝိဓာယကံ ကထံ ကတ္တိကာယ ဇာတောစ္စာသင်္ကိယ တမ္ပ
ဋိဟာဒေတုမာဟ- ‘ကတ္တိကာယ ဇာတော’စ္စာဒိ။ ဗဟုဝစနန္တတ္တေပိ ကတ္တိကာယ ဇာတိယမေက ဝစနန္တံ။ ပကာရန္
တရမာဟ- ‘လောဟေတိ’စ္စာဒိ။ လောပေနာတိ ကတ္တိကာဟိ ဣန္ဒုယုတ္တာဟိ လက္ခိတော ကာလောတိ ဝိဂ္ဂယှ က
တဏ္ဏပ္ပစ္စယဿ လောပေန။

၁၃. သာဿ

သေတိ ပဌမန္တာတိ သာတိ နိဒ္ဒိဋ္ဌပဌမန္တာ, ယံ ပဌမန္တန္တိ သာစေတိ ဒဿိတံ ပဌမန္တမာဟ။ ပဌမန္တဿ
ဒေဝတာပုဏ္ဏမာသိတ္တဘာဝတော တဒတ္ထမဘေဒေနာဟ- ‘သာ’တိ။ ကာ သာ ဒေဝတာစ္စာဟ- ‘လောကပ္ပသိဒ္ဓါ
ယေဝ ဒေဝတာ’တိ။ ယာဂသမ္ပဒာနမ္ပိ လောကေ ဒေဝတာတိ ပသိဒ္ဓန္တိ ယာဂဿ ယဇိတဗ္ဗဿ ပုရောဍာသာဒိနော
သမ္ပဒာနမ္ပိ ပဋိဂ္ဂဟကော ပိန္ဒာဒိ လောကေ ဒေယျဿ ပုရောဍာသာဒိနော ဒေဝတာ သာမီတိ ပသိဒ္ဓန္တတ္
ထော, ဣန္ဒော ဒေဝတာ အဿ ဣန္ဒံ, အာဒိစ္စော ဒေဝတာ အဿ အာဒိစ္စံ, ဟဝိ ပုရောဍာသာဒိ ယာဂဒဗ္ဗံ။

မန္တထောမနီယမ္ပိ ဒေဝတာတိ ပသိဒ္ဓန္တိ ယေန မန္တေန ယော ထူယတေ သော တဿ မန္တဿ ဒေဝတာ
သာမီတိ လောကေ ပသိဒ္ဓန္တတ္ထော မဟိန္ဒော ယမော ဝရုဏော ဒေဝတာ အဿာတိ ဝိဂ္ဂဟော။ ဝုတ္တနယ မေတ
တိ “နက္ခတ္တေနိန္ဒုယုတ္တေန ကာလေ”တိ သုတ္တေ ဝုတ္တနယမေဝ။ ဇာတျေကဝစနံ မဃာယာတိ, တာရကရူပာနမ္

ပန ဗဟုတ္တာ မဃာသဒ္ဒော ဗဟုဝစနန္တော။ ဟဏ္ဍိနိယာ ''သာသ္မိံ ပုဏ္ဏမာသီတိ သညာယ''န္တိ (၄-၂-၂၁) သုတ္တယိ တ္တတ ဖုဿီ ပုဏ္ဏမာသီ အသ္မိံ ဖုဿော မာသော ဖုဿော အဒ္ဓမာသော ဖုဿော သံဝစ္ဆရောတိ သညာယံ ပဋ္ဌိဟ ဒေန္တိ, တေန တေသံ ဖုဿီ ပုဏ္ဏမာသီ အသ္မိံ ပဉ္စဒသရတ္တောတိ ဧတ္ထ စ ဘတကမာသေ စ တဒ္ဓိတော န ဘဝတိ။ ကွစိ ပန 'သညာယ'န္တိ ဝစနာဘာဝေ ဘတကမာသေပိ ဆဋ္ဌဿတ္ထေ ဘဝတိတ္တာသင်္က ဝိရစယတိ 'ဘတကမာသေ ပိ'စ္စာဒိ။ ပုဏ္ဏော မာ ကွစိတ္ထ မာသဒ္ဒော စန္ဒပရိယာယောတိ အာဟ- 'မာသဒ္ဒေနေ'စ္စာဒိ။ ပုဏ္ဏော မာ အဿန္တိ နိဗ္ဗစနာတိ ဧတ္ထ ပုဏ္ဏမာသီသဒ္ဒဿ ပုဏ္ဏော မာ အဿန္တိ နိဟရိတ္တတ ဝစနာတိ အတ္ထော။ ဝုတ္တိယာ အ တ္တဿ ဖုဋ္ဌီကရဏာယ ဝုတ္တံ- 'သော ပုဏ္ဏော တိအာဒိ။ တဿန္တိ ပုဏ္ဏမာသိယံ။ သာပုဏ္ဏမာသီ, ဘတကာသ္ သ ဘတိယာ ကမ္မကာရကဿ ယော တိံသတိ ရတ္တော မာသော ပရိဗ္ဗယနိယမိတော, တဿ သမ္ဗန္ဓိနီ နေတိ သမ္ဗန္ ဓော။

ယဿဉ္စတိထိယန္တိ အနိယမေန ပဋ္ဌိပအဒိမာဟ။ အတောဝေ စ နိဟတနာတိ ကွမဿာဝ နိဟတနာ, တေနေတဟ- 'သုတ္တေ ဝစနမေဝ နိဟတန'န္တိ။ မာသသုတိယာစ္စာအော သာဓိပ္ပာယမတ္တံ ဝိဝရတိ 'ယဒိပိ'စ္စာဒိနာ။ အဿာတိ သာမညဝစနေပိ 'သာဿ ဒေဝတာ ပုဏ္ဏမာသီ'တိ သုတ္တေ အဿာတိ အဝိသေသဝစနေပိ သောယေဝ ပုဏ္ဏမာသီ သဒ္ဒေ သူယမာနော မာသောယေဝ ဆဋ္ဌဿတ္ထော ဝိညာယတီတိ သမ္ဗန္ဓော။

ပဉ္စဒသရတ္တာအောတိ ပရေသံ သညာဂဟဏေန နိဝတ္တိတပဉ္စဒသရတ္တာအော။ အထ အဒ္ဓမာသသံဝစ္ဆရာနမ္ပိ ဥ အာဟရဏတ္တေ နောပညာသော ကသ္မာ န ကတောစ္စာဟ- 'အဒ္ဓမာသသံဝစ္ဆရာန'မိစ္စာဒိ။ ဝေမ္မညတေ ''အဒ္ဓမာသ သံဝစ္ဆရာနံ န ပစ္စယေနောဇုကမဘိဓာနမပိ တု သံဝစ္ဆရေပိ ဖုဿာဒိမာသသမ္ဘတာသ္မိံ သံဝစ္ဆရေ ဖုဿေန မာ သေန သမ္ဗန္ဓာ ဖုဿောတ္တုပစာရိယတေ, ယထာ စ ဖုဿာဒိမာသဿ သမ္ဗန္ဓီ အဒ္ဓမာသော ဖုဿော အဒ္ဓမာ သောတ္တုပစာရိယတေ , န ပနောဇုကန္တိ တေသမုအာဟရဏတ္တေ နာနုဟအန''န္တိ။

၁၄. တမ

နာကမုနတ္တောတိ ဏဿာကမုနတ္တော န ဟောတိ။ ယဿာကမုနတ္တော အဿ, တအာ စာနုကမိုတံ နော တ္တရတ္တာနုကမေယျာတိ မညတေ, ကောစိယေဝ ဟောတီတိ ဟောန္တိတိ ကွတော ဘိန္ဒိတ္တတ အာနေတဗ္ဗံ။ တအာ ဒေသဿာတိ ကွမိနာ ''တအာဒေသော တဂ္ဂဟဏေန ဂယ္ဟန္တိ''တိ ပရိဘာသမုပလက္ခေတိ။ ကတယာဒေသဿာပီတိ ကတော ယာဒေသော ယဿ တဿ ကတယာဒေသဿာပီတိ။ ကွကာရဿာတိ ယာဒေသတော ပုဗ္ဗေ ကွကာရဿ, ကွမိနာ စာဒေသာဒေသီနမဘေဒေ ဒဿိတော။ တသဒ္ဒေ နေကေနာပိ ပစ္စေကာဘိသမ္ဗန္ဓေ သိဒ္ဓေတိ ဝေမညတေ- ''ယထာ'တေန ကတံကီတ'' (၄-၂၉) န္တာဒိသုတ္တေ ဧကော တသဒ္ဒော ဗဟူဟိ ပစ္စယတ္တေဟိ သမ္ဗဇ္ဈတေ, တ ထိဟာပိ ဧကမေဝ တသဒ္ဒဂ္ဂဟဏံ 'တမဓီတေ တံဇာနာတီ'တိ ပစ္စေကမဘိသမ္ဗဇ္ဈတေ, တသ္မာ ကိမေတဒတ္တေန ဒ္ ဝိတဂ္ဂဟဏေနေ''တိ။ ဒွိတဂ္ဂဟဏေ ပယောဇနတ္တယံ ဝုတ္တံ, တတ္ထ ပဌမံ ဒဿေန္တော ဇာနနိစ္စာဒိနာဓိပ္ပာယ မာဝီကတ္တတ ဒွိတဂ္ဂဟဏမိစ္စာဒိနာ ပဒတ္ထမာဟ။

တတ္ထ-'ယော ယမဓီတေ ဇာနာတိ စာ'တိ ကွမိနာ ဒွိတဂ္ဂဟဏာဘာဝေ ပစ္စယတ္ထာဝယဝဿ သမုစ္စယပ္ပသ င်္ဂမာဟ။ သမုစ္စယေ သတိ(ယော) ယမဓီတေ ဇာနာတိ စ, တတ္ထေဝ သိယာ, ယော ပနာဓီတေ ဧကဝလံ, န (ဇာနာတိ) တ တ္ထ န သိယာတိ ဗောဓယိတုံ ဗ္ဗာဘိစာရမာဟ'န ပစ္စေကာတိ သမ္ဗန္ဓေနေ'တိ။ ယထာ ''တေန ကထံ ကီတ''မိစ္စာအော ''တေန ဇိတံ ဇယတိ''စ္စာဒိ ပစ္စေကသမ္ဗန္ဓေန ဘဝတိ ဝေမ္မာဝိညာယီတိ ယထေစ္စာဒိ ကဿာတ္တော။ 'တေန ကတံ ကီတ''မိစ္စာဒီဟိ အဝတ္တတ ''တေန ဇိတံ ဇယတိ''စ္စာဒိသုတ္တေကဒေသဝစနမတ္တဗ္ဗတ္တိ တထာ ဝုတ္တေ ဟောတီ တိ ဝုတ္တံ, တေန ဇိတမိစ္စာအော ဇယနာဒိကာ ကိရိယာနေ ကဒဗ္ဗသမတယိတ္တေန ပသိဒ္ဓာတိ ယုတ္တော တတ္ထ ပစ္စ စေကာဘိသမ္ဗန္ဓော, နေဝမဓ္ဈေန ဝေဒနာ ယွေကဒဗ္ဗသမတယိတ္တာဘိယ္ယောတ္တုမိပ္ပာယော။

ကွအာနိ ဒုတိယံ ဒဿေတိ 'ဇာနန'မိစ္စာဒိ, နိမိတ္တ မိဋ္ဌာနိဋ္ဌဖောကောရဏံ မုဟုတ္တော ကတ္တိကာဒိ, ဥပ္ပာ တော ကွဋ္ဌာနိဋ္ဌသူစကံ ပထဝိသမုဒ္ဒာဒီနံ သဘာဝပရိစ္စာဂေနာညတတ္တဂမနံ။ ဇာနနသာမညေတိ နိမိတ္တာဒီနံ ဇာနန သာမညေ။ 'ယထာဝုတ္တဇာနနဿ အဓ္ဈေန ဝိသယတ္တေ ဟေတုမာဟ- 'တံ ဇာနာတီတိ တသဒ္ဒေန အဓီယမာနပရာမ

သတော’တိ။ တတိယံ ဒဿေတိ ‘ယတော စေ’စ္စာဒိနာ။ ယတော စ ဥပ္ပန္နေန ဝိဓိနာ အဓ္ဓေန ဉာတု အဘိဓာနမ္ပသိဒ္ဓိ န္တိ သမ္ဗန္ဓော, ဟေတ္တုကေသု ပန အဓ္ဓေတုဉာတုသုတိ ဟဒ္ဓော ဒိဿတိ, ဧတ္ထာယမဓိပ္ပာယော ‘‘ကတ္ထစိ ပသိဒ္ဓိ ဝိသယော ဟောတိ တသဒ္ဒော, တထာ စ ဝုတ္တံ သုဗောဓာလင်္ကာရဋီကာယံ ပက္ကန္တဝိသယော တထာ ပသိဒ္ဓဝိသ ယော အနုဘူတဝိသယော စ တံသဒ္ဒော ယံ သဒ္ဒံ နာ ပေက္ခတေ’တိ, တသ္မာ ပသိဒ္ဓိဝိသယေန တသဒ္ဒေန ပုထဂေဝ ပ သိဒ္ဓိယာ ဥပသင်္ဂဟတ္ထံ ဒ္ဝိတဂ္ဂဟဏံ ကတ္တဗ္ဗ’’န္တိ။ အတ္ထတ္တယေ ဝတ္တမာနဿ တု တသဒ္ဒဿ သဝိသ ယော ဝိသေသော တတောတတ္ထိကေဟိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၁၅. တဿ

ဝိသယသဒ္ဒော ကမသမုအယေပိ ဝတ္တတေ, ကမသမုအယော စ နာမ ဒေသောယေဝ, တေနာဟ ဝိသယောပိ ကမသ မုအယတ္တာ ဒေသောယေဝတ’တိ, ဣမိနာ ဝိသယဒေသသဒ္ဒာနံ သမာနာဓိကရဏတ္တမာဟ။ ဝသာတိ ဒေသတသိနော ဝ သာတယော, အနုတကော ဂန္ထဝိသေသော။

၁၆. နိတ

တန္နာမေစ္စာဒိနာ န ကေဝလံ နိတသေယေဝ, အထခေ၀ ဝက္ခမာနေသု ပီတိ ဒဿေတိ။ ပစ္စယန္တံ သေဗ္ဗာဒိ။ ဒေသနာမမ္ဘဝတိ စတူသု အတ္ထေသူတိ ဝိညာယတိ, တေနာဟ-‘နိတသာအော ဝိဓိ’တိ။ နိတသာအောတိ နိတသ အဒူရဘာဝနိ ဗ္ဗတ္တအတ္ထိအတ္ထေသု။ သံဟိတနာမံ နာမ လောကိယသဒ္ဒတေ ဟာရာပ္ပသင်္ဂမညသဒ္ဒတေဟာရေနုဟတ္တနာမံ။

၁၇. အဒူ

နဂရမ္ပိ ဒေသောယေတတိ အာဟ- ‘အဒူရဘာဝ’န္တိ။

၁၈. တေန

ယထာယောဂတ္ထောတိ ဝုတ္တိယံ ဝုတ္တယထာယောဂသဒ္ဒဿ အတ္ထော။

၁၉. တမိ

ပစ္စယန္တနာမေတိ ပစ္စယန္တနာမံ ယဿ သတ္တမျတ္ထဘူတဿ ဒေသဿ ဟသ္မိန္တိ အတ္ထော, နာည ဿေတိ ဘူမာဒိဝိသိဋ္ဌတ္ထယုတ္တတော အညဿ ပစ္စယန္တနာမံ န ဟောတီတိ အတ္ထော။ ဗဒရာ ဗဗ္ဗဇာ အသ္မိံ ဒေသေ သန္တီတိ ဝိဂ္ဂဟော။

၂၁. အဇ္ဇာ

ဟိယ္ယတ္တနောတိ ‘‘သရမ္ဟာ ဒွေ’’တိ (၁၃၄) ဒွိတ္တံ။

၂၃. အမာ

အမာသဟ ဘဝေ အမစ္စော။

၂၄. မဇ္ဈာ

မဇ္ဈေ ဘဝေ မဇ္ဈိမော, အန္တေ ဘဝေ အန္တိမော ဣစ္စာဒိ။

၂၅. ကဏာ

မဂဓေသု အရညေ ဂဂ္ဂာယံ ပဗ္ဗတေ ဝနေ ကုလေ ဗာရာဏသိယံ စမ္ပာယံ မိထိလာယံ သမ္ဘာတေတိ ဝိဂ္ဂဟော။ ''ဒိသ္သန္တညေပိ ပစ္စယာ''တိ (၄-၁၂၀) ဏ္ယပ္ပစ္စကောတိ သေသော။ ပစ္စယန္တရဒဿနေ သတိ ဣမိနာဝ သုတ္တေန ဣက တော အညတ္ရာပိ ပစ္စယန္တရာနိ ဟောန္တီတိ သေသော, ကမေ ဘဝတေ ဥဒရေ ဘဝတေ ပဥ္စာလေသု ဘဝတေ ဗောဓိပက္ခေ ဘဝတေတိ ဝိဂ္ဂဟော။

၂၆. ဏိကော

သရဒေ ဘဝတေ, ဘဝ တတိ ဝိဂ္ဂဟော။

၂၇. တမဿ

သိပ္ပသဒ္ဒတ္ထမာဟ-'လောသလ္လ'န္တိ။ တမေဝ ဗ္ယဥ္စယတိ 'ကိရိယေ'စ္စာဒိနာ, ကရဏံ ကိရိယာ တဒနာဒိကသ္သ အညာသော, သော ပုဗ္ဗော ယဿာတိ သမာသော, ဝီဏာဒိသဒ္ဒေဟိ ကိမုစ္စတေစ္စာဟ- 'ဝီဏာဒိ'စ္စာဒိ, ဒဗ္ဗံ တံတံသမုအာယရူပံ။ သိပ္ပဥ္စာတိ ဝတ္တတ တဒတ္တံ ဝိဘာဝေတိ 'ကိရိယာ ဝိသေသော'တိ။ တဒနာဒိကိရိယာယ ဝိသိဋ္ဌော ဇာနနကိရိယာဝိသေသောတိ အတ္ထော, ဣမိနာ ဝီဏာဒိသဒ္ဒာ ဒဗ္ဗတ္ထဝုတ္တိနော တဒနာဒိကိရိယံ ကိရိယာ ဝိသေသဥ္စ သိပ္ပမုပစာရေန ဝဒန္တီတိ ဒီပေတိ။ ဣတိသဒ္ဒော ဟေတုမှိ။ သာယေဝေတိ အညာသိတဗ္ဗာ ဇာနနကိရိယာဝိသေသဿ ပုဗ္ဗဘူတာ တဒနကိရိယာ, ဝိသေသေတုံ ယုတ္တာ ဝီဏာဒိသဒ္ဒေနာတိ အဓိပ္ပာယော။

ယုတ္တတာ စေတ္ထ။ ဝီဏာဒိတဒနဝသေန သိပ္ပဿ ဂဟေတဗ္ဗဘာဝတော, ကထံ ဝီဏာဒိသဒ္ဒေဟိ ဒဗ္ဗဝုတ္တိတိ တဒနာ ဝုစ္စတီတိ အာဟ- 'ဝီဏာဒိ ဝိသယတ္တာ'တိ, တဒနဝုတ္တိဝီဏာဒိသဒ္ဒာနံ သိပ္ပဝုတ္တိတ္တံ ယထာဝုတ္တသသော ပမာဝသေန ဝတ္တုမာဟ- 'ယထေ'စ္စာဒိ။ ဝီဏာဒိတဒနန္တိ ယထေတိ သမ္ဗန္ဓော။ ဝုတ္တမေဝ ဖုဋ္ဌယန္တော ဝုတ္တိဂန္ထဿ မုခံ ဝိဝရီယတိ 'ကိရိယေ'စ္စာဒိနာ။ ကိရိယာတ္ယာသပုဗ္ဗကံ ဉာဏက္ခမံ ကောသလ္လံ တဒနကိရိယာ ဝိသယတ္တာ ဝီဏာတဒနမိစ္စနေန ကိရိယာသဒ္ဒေန ဝုစ္စတီတ္ယတ္ထော။ မုဒင်္ဂ မုဒင်္ဂတဒနံ သိပ္ပမဿ, ဝံသော သိပ္ပမဿာတိ ဝိဂ္ဂဟော။ သီလမဒ္ဒဗ္ဗံ ကထံ ပံသုကူလာဒိ(နော) သီလတ္တသမာနာဓိကရဏတ္တေနာဘိဓာနန္တာဟ- 'ပံသုကူလာဒိဓာရဏ'မိစ္စာဒိ။ တဥ္စ သီလန္တိ သမ္ဗန္ဓော။

အပ္ပိစ္ဆတာယာတိ ပစ္စယပ္ပိစ္ဆတာယ။ သန္တုဋ္ဌိတာယာတိ စတူသု ပစ္စယေသု ဒ္ဓတဒသဝိသေသန္တုဋ္ဌိယာ။ အနုဝိဓီယမာနံ ကရီယမာနံ။ ဖလနိရပေက္ခန္တိ ဣမိနာ ဣဓ လောကေ စီဝရာဒိဟေတု ပဏိဓာယ ပံသုကူလ ဓာရဏာဒိံ ပဋိက္ခိပတိ, သီလံ တပ္ပရဘာဝေန သေဝနာ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ ''ပံသုကူလာဒိဓာရဏံ ပံသုကူလာဒိဝိသယန္တိ ပံသုကူလာဒိသဒ္ဒေနောပစာရေနာဘိဓီယတေ, သီလံ ပံသုကူလဓာရဏဝိသယန္တိ ပံသုကူလာဒိ သဒ္ဒေနောပစာရေနောစ္စတီ''တိ။ တိစီဝရံ သီလမဿာတိ ဝိဂ္ဂဟော တေသံ ဂုဋ္ဌော ပဏ္ဍုမဿာတိ ဝိဂ္ဂဟော တောမရံ, မုဂ္ဂရော ပဟရဏမဿာတိ ဝိဂ္ဂဟော, ဥပဓီယတ္ယုပရိအာဓီယတီတိ ရထင်္ဂ ဝုစ္စတိ။ ကာမက္ခန္ဓကိလေသာဘိသင်္ခါရာ တ ဥပဓိ ဥပဒဓာတိ သုခံ ဒုက္ခံ တတိ ကတ္ထ။

၂၈. တံဟန္တိ

ဗဟုမှိ ဘူတာနဂတေသုပိ ပစ္စယဘာဝေ ကာရဏမာဟ-'သင်္ခာကာလာနမဝိဝက္ခိတတ္တာ'တိ, သုတ္တေ ဝုတ္တာယ ကေသင်္ခာယ ဝုတ္တမာနကာ လဿေဝ စ ဝတ္တုမနိစ္ဆိတတ္တာတိ အတ္ထော။

တဒုဟာအနန္တုတိ တေသမေကဝစနာဒိနမုဟာအနန္တု။ တံ နာနန္တရီယ ကတ္တာတိ ဥပလက္ခဏဝသေန တေသံ ဝစန ကာလန္တရာနမဝိနာဘာဝိတ္တာတိ အဓိပ္ပာယော။ ဟန္တိစ္စာဒိတ္ထာဒ္ဓန္တဿ ကိရိယာပဓာနတ္တေ ကထံ ဏာဒီနံ တဒတ္ထေ ဇာယမာနာနံ သာဓနပ္ပဓာနတ္တ မိစ္စတ္ထ ဟေတုမာဟ 'သဘာဝတော'တိ။ မီနေ ဟန္တီတိ မေနိကော။ အဇ္ဇေဟာ အနိမိသာ စ မစ္ဆာ, ဒိဗ္ဗောဝ သန္နိဋ္ဌန္တိ ဣမိနာ သံသဒ္ဒဿ ဝိသုံ အတ္ထဘာဝံ ဒဿေတိ။ လောကုတ္တရမဂ္ဂမောတိ နဝဝိဓော လောကုတ္တရမဂ္ဂော, ဖလမဂ္ဂောပိ ဟေဋ္ဌိမော သကအာကမိဝိပဿနာဒီနံ ပစ္စယဘာဝေန ဥပရိမဂ္ဂါဓိ

ဂမဿ ဥပနိဿယဘာဝတော ပရိယာယတော ဒိဿမာနော ဝဋ္ဋဘယံ နိဝတ္တေတိ, ဘာဝနာဘိသမယဝသေန မဂ္ဂ ဓမ္မော သစ္ဆိကိရိယာဘိသမယဝသေန နိဗ္ဗာနဓမ္မော။

ဝဋ္ဋဘယန္တိ ကမ္မကိလေသဝိပာကသင်္ခာတံ တိဝိဓဝဋ္ဋဘယံ။ ဝိဓာန ဝစနန္တိ အပ္ပတ္တေ-တ္တေ နိယောဂသင်္ခာ တဝိဓိနော ပကာသတံ ဖောပဿ ဝစနံ။ ပရိသုဒ္ဓတ္တာတိ ကိလေသမလဝိရဟေန သဗ္ဗထာ ဝိသုဒ္ဓတ္တာ။ အမနုညမ္ပိ က အာစိ သပ္ပယောဇနံ ယထာသဘာဝပ္ပကာသနေန ဒဿေတဗ္ဗံ ဘဝေယျာတိ တဒဘာဝံ ဒဿေတိ။ တေနာဟ ‘ဝိဇ္ဇမာ နမ္ပိ စေ’စ္စာဒိ။ နနု စ ဖောပဿာတိ တွာဒ္ဓန္တာ, တဿာ နေတေတိ ပစ္စယော ပပ္ပောတိ, တထာဟိ ဟဋ္ဌိပဒိက တော ပစ္စယဝိဓာနမ္ပဋ္ဌိဟဒိတံ, န တွာဒ္ဓန္တတော နာပိ တဂ္ဂတော, တဿာ ကထမေဖောပဿိကောတိ ဟောတီတိ အာဟ-‘ဖောပဿသဒ္ဒောစာယ’မိစ္စာဒိ။ ပဒသမုအာယဿာနုကရဏောတိ ပဒသမူဟဿ အနုကရဏဘူတော ဧကော ဖောပဿသဒ္ဒေါ။ အထတ ဖောဟိ အာဂစ္ဆ ဣမံ ဓမ္မံ ပဿာတိ ယော အပ္ပတ္တေ-တ္တေ နိယောဂသင်္ခာတော ဝိဓိ, တဗ္ဗာစကော ယန္တိဟတော ဖောပဿာတိ, ဖောပဿဝိဓိံ အရဟတီတိ ဖောပဿိကော, အထတ ဖောစ္စေဝ နိဟ တော, ဒဿနံ ဉာပနံ ပဿော, ဖောတိ ပဿော ဉာပနံ ဖောပဿော, ဖောပဿံ အရဟတီတိ ဖောပဿိကော။

၂၉. တေန

ဧကီဘာတေတိ မုဂ္ဂေဟိ သံသဋ္ဌာနံ မာသာနမိဝ မိဿီဘာတေ။ ဧသောတိ သံသဂ္ဂေ, ဥက္ကံသေနာတိ ဥက္ကံ သာဓနေန [ဥတ္တံသသာဓနေန (ဟေတ္တကေ)] စ ဘဝိတဗ္ဗန္တိ သမ္ဗန္ဓော ။ သံသဂ္ဂဥက္ကံသာနံ သဟဘာဝဿ အနေကန္တိ ကတ္တေ ကာရဏမာဟ- ‘အသုစိဒဗ္ဗေ’စ္စာဒိနာ။ ဗ္ယတိရေကမာဟ- ‘နုက္ကံသော’တိ ယတ္ထ သံသဂ္ဂရ ဟိတံ ကေဝလမဘိသင်္ခတ္တမတ္တိ, တတ္ထ ပစ္စယမုအာဟရဏေန ဒဿေတ္တတ ဝိဇ္ဇာယ သဟ သံသဂ္ဂဿာဝိဇ္ဇမာန တ္တေ ကာရဏံ ဝဒတိ ‘ရူပီ ဓမ္မတ္တာ’တိအာဒိ။ ရူပံ ဘူတောဟာအယဘေဒမဿ အတ္ထီတိ ရူပီ, ဃတာဒိ သံသဋ္ဌံ ဘ တ္တာဒိ။ တဿ ဓမ္မော သဘာတေ သံသဂ္ဂေ, တဿ ဘာတေ တတ္တံ, တဿာ, တဿာတိ သံသဂ္ဂဿ, ဝိဇ္ဇာ တ္တဝရူပီ။ ယထာဝုတ္တ ရူပသဘာတဘာတ, တေနာဟ- ‘ဝိဇ္ဇာယ စ အရူပိတ္တာ’တိ စရက္ကစ္စန္ဓာတုယေဝ စရတိ။

တစသိကံ မာနသိကန္တိ “မနာဒီနံ သက, ယံကိဥ္စိတိ သတာဒိကံ ယံကိဥ္စိ။ ဗာဟုလကေနေဝေတ္ထာဝဓာရဏံ လဗ္ဘ တီတိ ဝုတ္တံ- ‘တတော တ’တိ, ဒေဝဒတ္တေန ကီတောတိ သော အတ္တော တဒတ္တော, တဿ အပ္ပတီတိ အဘိဓာန သတ္တိဝေကလ္လေန ဝုတ္တိယမနဝဂမော, ဒေဝဒတ္တိကောတိ ဟိ ဝုတ္တေ ဒေဝဒတ္တေန ကီတောတ္တယမတ္တော နပ္ပ တီယတေ။ တာဒိသ သဒ္ဒသတ္တိဝေကလ္လေန တဒတ္ထဿာနမိဓိယမာနတ္တာ, အဝဂမော စ နာမ သတိ သာမတ္ထိယေ သိယာတိ ဣမမတ္ထံ သင္ခေပတော ဒဿေတုမာဟ- ‘တဒတ္ထာပ္ပတီတိယာ’တိအာဒိ။

အဘိဓာနလက္ခဏတ္တန္တိ အဘိဓာနံ သတိ သာမတ္ထိယေ တဂ္ဂေ့ ဝစနီယဿာတ္ထဿ ဝုတ္တိယာ ကထနံ လက္ခဏံ သဘာတေ ယေသန္တေ အဘိဓာနလက္ခဏာ, တေသံ ဘာတေ တတ္တံ, တဗ္ဗာဒိသမာပ္ပေဝမေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ မရိ စေန အဘိသင်္ခတံ သံသဋ္ဌံ တတိ, သလာကာယ ဇိတန္တိ ဝိဂ္ဂဟော။

၃၀. တဿ

ယော “ဒိဿန္တနွေပိ ပစ္စယာ”တိ (၄-၁၂၀)

၃၄. ဏော

ပဝုတ္တေပီတိ ကစ္စာယနေန ပဝုတ္တန္တိ အတ္ထေ “အညသ္မိံ”တိသ္မိံဏော ဟောတေတတိ အဓိပ္ပာယော။

၃၅. ဂတ

ဒုနော ရုက္ခဿ။

၃၈. မာတာ

မာတာပိတုန္နံ မာတာပိတရောတိ မာတုယာ မာတာပိတရော ပိတုဿ မာတာပိတရော, န ဧကမေကတော ဒွိဝီသူတိ ဧကတော ဧကတော ဝုတ္တနယေန ဒွိဝီသုဒွိဝီသု အတ္တေသု န ဘဝတီတိ အတ္ထော။

၃၉. ဟိတေ

မာတု ဟိတော, ပိတု ဟိတောတိ ဝိဂ္ဂဟော။

၄၀. နိန္ဒ

သေန ရူပေန ဉာတေပိ ဝိသေသရူပေန အညာတော အညာတဝိသေသော။ ကဍ္ဍာဒိမယာ ယာ ပဋိမာ တမ္ပဋိစ္စန္ဒကံ။ သမ္ဗန္ဓော သဿာမိလက္ခဏော အဿ အတ္ထီတိ သမ္ဗန္ဓိ ကဿာတိ ကိံ သဒ္ဒနိဒ္ဒိဋ္ဌော, သောဝ ဝိသေသော, သမ္ဗန္ဓိဝိသေသော ဝိသယော အဿ အညာဏဿာတိ သမာသော။ ပယောကသမ္ဘတတိ အယမဿောတိ ဝုတ္တ အဿပ္ပကတိယာပိ ပယောက သမ္ဘတ။ တထာဟိ ယဒိ ယဿာစ္စန္တမဇာနနံ သိယာ တထာ သတိ သဗ္ဗထာ ဝတ္ထုဇာနနာဘာဝေ ပကတိယေဝ န သိယာ, န ဟိ သဗ္ဗထာ အဝိညာတတ္ထော သဒ္ဒော ပယောဂမဟရတိ, တသ္မာ သရူပေန ဉာတဿ ယဿ ဝိသေသော အဝိညာတော, သောယေဝိဓ အညာတော-တိမတောတိ ဝိညာယတေ, အညာတော-ဿောကဿ [အညာတော သေသညဿ (ပေါတ္ထကေ)] တ ကုတောတိတ ကိံ သဘာဝေ ဝေတိ ဟိ အဿကောတိ။ ကပ္ပစ္စယန္တော ဟတ္ထိကက္ကစ္စယန္နာမဓေယျံ နာမံ ယဿ ဟတ္ထိဝိယာတိ ဒဿိတပဋိဘာဂဿ သော ကပ္ပစ္စယန္တနာမဓေယျော။ အဘိနိဝေသေန တ သိဇ္ဈန္တိ ယထာ အဇ္ဈနာဒိဝေသဓာရိနိ အဇ္ဈနာဒိသဒ္ဒေနာတိ အဓိပ္ပာယော။

ပဋိမာယာတိ ဧတ္ထ ပူဇနတ္ထာ ဧဝ ပဋိမာ ဂဟိတာ, မောရသမာန နာမတ္တာ မောရောဝိယာတိ ယောဇနာ, စဋ္ဋာ တိဏပုရိသော, ဣလ ပန တံ သဒိသော ပုရိသော မနုဿော စဋ္ဋာ။ အကသ္မာ ဧဝ အာကသ္မိကံ “သကတ္တေ”တိ (၄-၁၂၂) ဏိကော။ ယံကိဉ္စိ အဗုဒ္ဓိပုဗ္ဗကံ, တမာကသ္မိကံ, တသ္မိံ အာကသ္မိကေဘိဓေယျေ သတိ ဣဝသဒ္ဒတ္ထေ ဝတ္တမာနတော ဣယော ဟောတီတိ အတ္ထော။ ကာကော စ တာလဋ္ဌ ဖလံ ကာကတာလာနိ, တေသမိဝ မိလနံ။ အဇာခဂ္ဂနမိဝ မိလနံ ယအာကသ္မိကံ, ကိဉ္စိ တမ ဇာခဂ္ဂိယံ , ဏော ဣဝတ္ထေ။ သက္ကရန္တိ “သံယောဂေ က္ဝစိ”တိ (၄-၁၂၅) ဝုဒ္ဓိ ဘာတော။ မုနိဝ, ဗာလောဝ, ကုလိသမိဝ, ဧကသာလာက္ကတတိ ဝိဂ္ဂဟော, လောဟိတောဝ လောဟိတိကော ဖဋိကမဏိ။

၄၁. တမဿ

အေဏာဒီတွ္ယာဒိသဒ္ဒေန ခာရသတာဒယောပိ ပရိမာဏဝိသေသာ ဂယှန္တိ။ သင်္ချာ အသီတိပဋ္ဌာဒယော, အညံ တ ယံကိဉ္စိတိ ဥပမုကာယာဒိ, သောဠသ အေဏာ ဧကော ခာရိ။ နနု ပဋ္ဌကံ ဂန္ထဇာတန္တိ ဝတ္တတ အညံ တ သင်္ချာဒိကန္တိ ဝုတ္တံ တံ ကထံ ဟဏိနိယေဟိ ဝိယ “သင်္ချာယ သညာသင်္ဃသုတ္တာဇ္ဈယနေသူ”တိ (၅-၁-၅၈) သုတ္တိတတ္တာဘာတတိ မနသိ နိဓာယ ‘သင်္ချာတစီဟိ’စ္စာဒိ ဝုတ္တံ။ “အာဒသဟိ သင်္ချေယေ ဝတ္တန္တိ”တိ ပဋ္ဌသဒ္ဒဿ သင်္ချေယေ ဝုတ္တတ္တာ အာဟ- ‘ပဋ္ဌာဝယတ’တိ။ ပရိမာဏသဒ္ဒသန္နိဓာနေ သင်္ချာနေပိ ပဋ္ဌသဒ္ဒောတိ မညမာနော အာဟ- ‘ပဋ္ဌသင်္ချာနဋ္ဌေ’တိ။ ပဋ္ဌာ ဝုတ္တယောတိ ပဋ္ဌတရာ, ရူပာနီတိ စ ပရိယာယန္တရေန အာဝုတ္တိသဒ္ဒဿ သေ တတ္ထံ ဗွုတ္တံ ကရောတိ။

၄၄. ကိမ္ဟာ

နနု သုတ္တေ သင်္ချာယန္တိ န ဝုတ္တံ ကတ္ယာဒယော စ ပယောက သင်္ချာ ပရိမာဏေယေဝ ဒိဿန္တိ ကထံ နာမေတ္ထာယံ ဝိဓိတိ အာဟ- ‘ဗဟုလေ’စ္စာဒိ။ သင်္ချာပရိမာဏေယေတယံ ဝိဓိတိ ကိံ သဒ္ဒေ သင်္ချာပရိမာဏ ဝိသယေယေဝ ဝတ္တမာနေ အယံ ရတ္ယာဒိကော ဝိဓိတိ အတ္ထော, နနု စေတ္ထ ကိံ သဒ္ဒော ပဉှေ ဝတ္တမာနော ကထံ သင်္ချာပရိမာဏေ ဝတ္တတေတိ ဝုစ္စတေ, ယဇ္ဇပိ သင်္ချာပရိမာဏေ န ဝတ္တတေ, တထာပိ သင်္ချာပရိမာဏဿ ပုစ္ဆိယမာနတ္တာ သင်္ချာပရိမာဏဝိသယေ ဝတ္တတေ တတိ။ ဗဟုလာဓိကာရ ပယောဂသာမတ္ထိယဟေတုနိဒ္ဒသနေ ဖလမာဟ- ‘ယတ္ရတ္ဝိ’စ္စာဒိ, ပရိစ္ဆေဒကတ္တေန ပရိမာဏကတ္တေန။ အယမေတ္ထာဓိပ္ပာယော “ယအာကိမိဒံ သင်္ချယာ ပရိမာဏမေသံ ဒသန္နံ န ကိဉ္စိ အပ္ပကမေဝေတန္တိ သင်္ချာပရိမာဏမေဝ ကိံ သဒ္ဒေန နိဒ္ဒိယတေ, တအာပိ သင်္ချ

ယာ ပရိမာဏာသ္သ နိဒ္ဒိယမာနတ္တာ သင္ချာပရိမာဏဝိသယတ္တမေဝေတိ ခေပေ ဝတ္တမာနာပိ ကိံ သဒ္ဒါ ရတိစ္စာဒိ သိယာ, ဗဟုလာဓိကာရာဒိတောဝ ပနေတ္ထ န သိယာ''တိ။ ရကာရာနုဗန္ဓာ က္လသဒ္ဒလောပတ္ထာတိ ယောဇနာ။

၄၅. သင္ချာတံ

ဗုဘုက္ခာပိပာသပ္ပကတီဟိ ခသန္တာဟိ အကမ္မဝစနိစ္ဆာယံ ''ဂမနတ္ထာ ကမ္မကာဓာရေ စာ''တိ (၅-၅၉) ကတ္တရိ တ္တေ ဥိမှဟိ စ ဗုဘုက္ခိတော ပိပာသိတောတိ သိဒ္ဓေပိ ဝတ္တမာနေ ပယောဂတ္ထံ ဗုဘုက္ခာပိပာသာတိ ဟဋ္ဌော။

၄၆. မာနေ

သဗ္ဗမ္ပရိစ္ဆေဒရူပန္တိ ဥမ္မာနပရိမာဏာဒိကံ သဗ္ဗံ ပရိစ္ဆေဒရူပံ။ တတ္ထ စ ဥစ္စတ္တေန မာနမုမ္မာနံ, သဗ္ဗတော မာနံ ပရိမာဏံ။

၄၇. တဗ္ဗော

''ပမာဏပရိမာဏေဟိ သင္ချာယစာပိ သံသယေ မတ္တော ဝတ္တဗ္ဗော''တိ (၅-၂-၃၇) ဟဏိနိယဝတ္တဗ္ဗကာရဝ စနံ, တတ္ထ ပမာဏ မာယာမော။ သင္ချာယာတိ ပဉ္စမီ။ ဧတေဟိ သံသယေ မတ္တော ဝတ္တဗ္ဗောတိ အတ္ထော။ ဝိဒတ္ထိမတ္တံ ရတနမတ္တံ တတိအာဒီနိ ကမေန တတ္ထောအာဟရဏာနိ။

န ဝတ္တဗ္ဗန္တိ ယထာဝုတ္တဝတ္တဗ္ဗဝစနံ ပဋိက္ခိပတိ။ ပဋိက္ခိတ္တေ တသ္မိံ ဝိဒတ္ထိမတ္တံ ရတနမတ္တံ တ တိအာဒိ(နာ) ယံကိဉ္စိ ဒဏ္ဍပုဗ္ဗဏ္ဏာဒိကံ [ပဏ္ဏာဒိကံ (ပောတ္ထကေ)] သံသယိတံ, တေန မာနသင္ခါတသ္သ ပရိစ္ဆေ ဒဿာဘာဝတ ကထမေတေ ပယောက သိယုန္တိ အာသင်္ကိယ တတ္ထ ကာရဏမာဟ- 'တထာဘူတူပာနတော သိဒ္ဓတ္တာ'တိ။ တထာဘူတူပာနတောတိ ဝိဒတ္ထိမာနမ္ပမာဏမဿ ရတနမ္မာန မဿာတ္ယာဒိနာ တေနပ္ပကာရေန အဘူတူ ပာနတော အဘူတူပဂမတောတိ အတ္ထော။ သံသယော စ နာမ ဥဘယပက္ခပရာမသနေ သတိ သိယာတိ ယထာဝုတ္တမဘူ ပာနံ သာဓေတုမာဟ-နာန္တရေနေ'စ္စာဒိ။ ပက္ခဒွယေဟီတိ ဝိဒတ္ထိ မာနမဿ ရတနမ္မာနမဿာတိ ဧဝမာဒိကေဟိ ပ က္ခဒွယေဟိ။ အဘူတူပာနံ သံသယဿာတိ ဂမ္ယတေ။ ဇဏ္ဏု မာနမဿ ဇဏ္ဏုတဂ္ဃံ။

၄၈. ဏောစ

ပုရိသော ပမာဏမဿာတိ ဝိဂ္ဂဟော။

၄၉. အယူ

ဥဟာဒ္ဓန္တရောဟာအနာတိ 'အံသေ'တိ နိမိတ္တန္တရောဟာအနာ နိဝတ္တတီတိ ယောဇနာ။

၅၀. သင္ချာ

သစ္စုတီသာသဒသန္တာယ သင္ချာယ ပဌမန္တာယ အသ္မိံ သတသဟဿေ အဓိကာ သင္ချာတိ အတ္ထေ ဍော ဘဝတီတိ သုတ္တတ္ထော။ သစ္စုတီသာ သဒသန္တာတိ ပဌမာဝစနံ ပဌမန္တတော ဝိဓိဉာပနတ္ထံ။ နနု စ သုတ္တေ 'သတသ ဟဿ သတသဟဿေ ဍော'တိ န ဝုတ္တံ, တထာ သတိ ဝုတ္တိယံ ကထံ 'သတံ သဟဿံ သတသဟဿံ တ'တိ ဝု တ္တန္တာသင်္ကိယာဟ-ဥဘယထာဝဂမာ'တိအာဒိ။ ဥဘယထာဝဂမာတိ သတံ သဟဿန္တိ စ သတသဟဿန္တိ စ ဥဘယပ္ပကာရေနာဝဂမာ, ဥဘယထာဝဂမော ပယောဂ ဒဿနေနေတ္ထ ဧဝံ ဝိဝရဏေ ကာရဏန္တိ အဓိပ္ပာယော။ ပစ္စ ယတ္တေန သမာနဇာတိယေ ပကတ္ယတ္တေ သတီတိ ယေနကေနစိ သုဝဏ္ဏကဟာပဏာဒိနာ ပစ္စယတ္တေန သမာနဇာတိ ယေ။ သုဝဏ္ဏမာသကဒိန [သုဝဏ္ဏကဟာပဏာဒိနံ (ပောတ္ထကေ)] မသမာန ဇာတိယာနံ။ အနေကဝလံ စောအာဟရဏံ ဒသ္ သေတုံ 'ကေဝီသ'န္တိ ဝုတ္တံ။ အနိပ္ဖန္နတ္တာ သဒ္ဒါနမိဓ ပစ္စယဂ္ဂဟဏပရိဘာသာဝတာရော နတ္ထိ။

၅၁. တဿ

နနု စ သင်္ခါရသဒ္ဒော သင်္ခါရေ သင်္ခတေယျေ စ ဝတ္တတေ, ကထမေတ္ထ သင်္ခါရေဝသိတာ ဝုတ္တိ
ယေနေဝံ ဝိဝရဏံ ကတမိစ္စာဟ- 'ယဒိပိ'စ္စာဒိ, ပစ္စာသန္နံ သင်္ခါရသဒ္ဒဿာတိ အဓိပ္ပာယော။ ဣမိနာ စ ကရဏ
သာဓနော-ယံ ပူရဏသဒ္ဒောတိ ဝိညာပေတိ။ ယတောတိ ဝုတ္တယံ သဒ္ဒသမ္ဗန္ဓိနာ တံသဒ္ဒေန သေတိ ဥလ္လိင်္ဂိတဿ
သင်္ခါရတိအတ္ထမုပဒဿိယ သာယေဝ ပူရိယတေတိမဿ ကမ္မဘာဝေန တိဋ္ဌတီတိ ဒဿေတုံ တေန ပူရဏေန ပူရိ
ယတေ'တိ အာဟ။

သမ္ပဇ္ဇတေတိ ပူရိယတေတျဿတ္ထမာစိက္ခတိ။ အနေနေတံ ဒဿေတိ "(နှ) ဃဋ္ဋိကာဒီနမိဝ ဒဗ္ဗာနံ ဒဗ္ဗန္
တရေ နာတိရိတ္တိကရဏံ သင်္ခါရဿ ပူရဏံ ကိဉ္စရဟိ တဿ သမပ္ပတ္တိယေတ"တိ။ အထ ကာယံ ဝစောယုတ္တိ 'သာ
သင်္ခါရာ ပူရိယတေ ယေနေ'တိ, ယာဝတာ သာတိ ယဿာ ပစ္စယော ဝိဟိတော တဿ သင်္ခါရသဒ္ဒဿ ပရာမာ
သော တဿ စ ပူရဏေန အဘေဒေါစ္စာသင်္ကိယာဟ- 'အဘေဒေနောစ္စတေ သင်္ခါရာ ပူရိယတေ ယေနေတီ'တိ အဘိ
ဓာနာဘိဓေယျာနမဘေဒေါပစာရေန ဝုစ္စတီတျတ္ထော, သင်္ခေယျပူရဏေ ဧဝ န ဟောတီတိ ဝတွတ တဒတ္ထံ
ဝိဘာဝေတုမာဟ- 'ဒွတဒသန္နံ'မိစ္စာဒိ။ သော ဃဋ္ဋော တာသံ ဃဋ္ဋိကာနံ ပူရဏော ဒဗ္ဗာနံ ဒဗ္ဗန္တရေ နာတိ ရိတ္တိကရဏ
ဝသေန။ ဝိသတိယာ ပူရဏောတိအာဒိနာ ဝိဂ္ဂဟော။

၅၄. ဆာ

ကစ္စာယနေန "ဒွိတီဟိ တိယော"တိ (၂-၈-၄၂) သုတ္တေန ဒွိတိသဒ္ဒေဟိ တိယပ္ပစ္စယံ ဝိဓာယ "တိယေ ဒုတာပိ
စာ"တိ (၂-၈-၄၃) ဒွိတီနံ ဒုတာဒေသေန ဒုတိယံ တတိယန္တိ စ "စတုဆေဟိ ထဌာ"တိ (၂-၈-၄၁) သုတ္တေန စတုတော
ထပ္ပစ္စယံ ဝိဓာယ ဒွိတ္တေန စတုတ္ထန္တိ စ နိပ္ဖာဒိတံ။ ဣဓ တထာ ဘာဝေန ကထံ တေ သိဇ္ဈန္တီတိ အာသင်္ကိယ
ဝုတ္တိယံ 'ကထ'မိစ္စာဒိ ဝုတ္တန္တိ ဒဿေတုမာဟ 'သင်္ချေ'စ္စာဒိ။ ဝုတ္တိယံ 'ဒုတိယဿာ'တိအာဒိနာ သုတ္တေ
ကဒေသာ ဒဿိတာတိ တာနိ သမ္ပုဏ္ဏံ ကတွာ ဒဿေတုံ 'ဒုတိယဿာ'တိအာဒိနာ 'စတုတ္ထတတိယာန'မိစ္စာဒိနာ စ
ဝုတ္တာနိ။

၅၅. ကော

သင်္ခါဝစနဿ ဂဟဏေ ကော အဒေသောစ္စာဟ-'သင်္ခါတစိ'စ္စာဒိ။ ဗဟုတ္တဝိသယေ ပယောဂေ န သိယာ
တိ သင်္ခါဝစနဿ ကေတ္ထေ နိယတတ္တာ ဝုတ္တံ။ ကောကီဟိစ္စဿ အတ္ထမာစိက္ခတိ ပဓာနဘူတေဟေဝ'စ္
စာဒိနာ။ ဥပပဇ္ဇကေ ဗဟုတ္တဝိသယေ ပယောဂေတျပေက္ခတေ။

၅၆. ဝစ္ဆာ

တရော ဟောတီတိ ဝုတ္တေပိ တေဟိ တရော ဟောတီတိ ဝိညာယတိ, ဝစ္ဆာဒီဟီတိ သုတတ္တာ ပန ဝစ္ဆာဒီနန္တိ
စ ဝိညာယတီတိ ဝစ္ဆာဒီနန္တိအာဒိနာ ဝုတ္တိဂန္ထောပဒဿနံ။ နနု တနုတ္တေ ဝဝစ္ဆာဒီဟိ ပစ္စယော ဝိဓိယတေ, ယေ
စ သရီရေန ကိသာဝစ္ဆာဒယော, တတ္ထာပျဝိသေသေန ပယောဂေ ပသဇ္ဇတိ [ပယောပသဇ္ဇနေ (ဟောတ္ထကေ)] ဝိ
သေသာနုပဟာနတော, တဿ ကထမတြ သဘာဝဿေဝ တနုတ္တံ ဝိညာယတေ ယေနေဝံ ဝိဝဋ္ဋမိစ္စာဟ- 'ဝစ္ဆာဒိသ
ဒ္ဒာန' မိစ္စ-ဒိ, ဝစ္ဆာဒီဟိ ပကတီတိ ပစ္စယေ ဝိဓိယမာနေ တာသံ ပဝတ္တိနိမိတ္တံ ဝယောဝိသေသာဒိ, ယသ္မိံ သတိ ဝစ္
ဆာဒယော သဒ္ဒာ ဒဗ္ဗေ-ဘိနိဝိသန္တေ, တံ ပစ္စယာ-သန္နံ, န စ ကိသတ္တဿ ဘာတ ဒဗ္ဗေ ဝစ္ဆာဒိသဒ္ဒာ ပဝတ္တန္
တေ။ အတော တဿေဝ သဒ္ဒပ္ပဝတ္တိနိမိတ္တဿ တနုတ္တေ ယုတ္တံ ပစ္စယေန ဘဝိတုံ, (နှ) တနုတ္တမတ္တေတိ မ
ညတေ။ ပဝတ္တိနိမိတ္တံ သမ္ဗန္ဓိ အာသန္နတ္တိ သမာနာဓိကရဏာနိ။

ဝစ္ဆော ပဌမဝယော, တဿ တနုတ္တံ ဒုတိယဝယပ္ပတ္တိ။ ဒုတိယဉ္ဟိ ဝယံ ပပ္ပတ္တဿ ဝစ္ဆဿ ပဌ
မော ဝယော ဝစ္ဆသဒ္ဒဿ ပဝတ္တိနိမိတ္တံ ကိဉ္စိမတ္တာဝသေသံ ဘဝတိ အမုမေတဟ-'သုသုတ္တဿေ'စ္စာဒိနာ။ ဥ
က္ခော တရုဏောဒုတိယဝယပ္ပတ္တော ဝုစ္စတေ, တဿ တနုတ္တံ တတိယဝယပ္ပတ္တိ။ တတိယဉ္ဟိ ဝယပ္ပတ္တကာ

လေ ဒုတိယသ္မိ ဝယသ္မိ ဥက္ကသဒ္ဒပ္ပဝတ္တိ နိမိတ္တသ္မိ ကိစ္စမတ္တာ ဝသေသတော [ဝသိသ္မိတေ (ဟေတ္တ ကေ)] ဓာတိသင်္ကရတ္တာ ဂဒ္ဒဘဓာတိယာ ဝဋ္ဋတဓာတိယာ စ မိသ္မိတ္တာ။ ဘာရတဟာကတ္တမှတိ ယော သမတ္ထော, သော ဥသဘောတ္ထုစ္စတေ, ယအတု တသ္မိ ဘာရတဟာကတ္တေ သာမတ္ထိယံ မန္ဒံ ဘဝတိ ပရိက္ခီဏံ, တအ တနုတ္တမ္ဟဝတိတ္ထာဟ- 'သာမတ္ထိယသ္မိ တနုတ္တံ အပ္ပဗလတာ'တိ။

၅၇. ကိမ္ဟာ

သမုအယော နာမ ဒွ္ဝယတေ တ သိယာ ဗဟုကာဝယတေ တ, တတ္ထ ဒွ္ဝယဝသမုအယာ နိဒ္ဒာရဏေ သာမတ္ထိယာ ဧကေသ္မိဝ နိဒ္ဒာရဏံ ဝိညာယတိ တမေတနုသရတိ။ ဗဟုကာဝယဝသမုအယာပ္ပေ 'ကသ္မိ နိဒ္ဒာရဏေ'တိ သုတ္တေ ဧကေသ္မာတိ ဝစနာဘာဝေပိ ဧကေသ္မိဝ နိဒ္ဒာရဏံ ဝိညာတဗ္ဗံ တေနေဝ ကတရော ဘဝတံ ဒေဝဒတ္တော'တု ယာဒိကမုအဟရဏမအသိ။ ကတရော ဘဝတံ ဒေဝဒတ္တော ကတရော ဘဝတံ ကဌောတ္တာဒ္ဓုအဟရဏဗဟုတ္တေန နိဒ္ဒာရဏတစီနမဗဟုတ္တေပိ နိဒ္ဒာရိယမာနတစီဟိ'တိ ဗဟုတ္တေန ဝုတ္တံ။ အပစ္စပရံပရာယ ပဝတ္တံ ဧကတ္တံ ဝံသော, တဒဘိ ဓာယိနော အပစ္စပ္ပစ္စယန္တာပိ အဘေဒေပစာရေန ဧကတ္တံ, တေတပစ္စာ ပစ္စဝန္တသမ္ဗန္ဓဒွတ ရေနာပစ္စေ ပဝတ္တာတိ သမ္ဗန္ဓိသဒ္ဒာ ဘဝန္တိ, စရဏသဒ္ဒာ စ ကဌာ ယော ကိရိယာသဒ္ဒာ ဘဝန္တိ ကဌာဒီဟိ ဝုတ္တ ဓမ္မယနတ္ထံ ယထာ သကံဝတစရဏကိရိယာနိမိတ္တတ္တေနာဓ္မေတူသု ပဝတ္တာတိ တေသံ သမ္ဗန္ဓိသဒ္ဒါနံ ဧကေသဥ စိ အတ္ထသ္မိ ကိရိယာသဒ္ဒါနံ စာတ္ထသ္မိ အသတ္တပိ ဓာတိတ္တေ ဓာတိနိဗန္ဓနံ လောကေ ကာရိယမိဋ္ဌံ တဒုတ္တံ "ကေတ္တဥ္စ စရ- ဏေဟိ သဟာ"တိ။ တတ္ထာပိ ဓာတိတ္တမှရိဘာသိတံ, တေနာဟ- 'ကဌသ္မိ စရဏတ္တာ ဓာတိတ္တံ ကေတတ္တာ ဓာတိတ္တ'န္တိ စ။

၅၈. တေန

လောကိယာတိ ပရသဒ္ဒသတ္တကာရေ သန္ဓာယာဟ။ က္လဟ တု အဝိသေသေန ဝုတ္တန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ နိရုတ္တိယံ သာမညေန ဝုတ္တတ္တာတိ ယောဇနာ။ သာမညေန ဝုတ္တာကာရံ ဒသ္သေတုံ 'ကထ'န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဒေဝေဟိ ဒတ္တ တော ဗ္ရဟ္မုနာ ဒတ္တောတိအာဒီနိ ကတ္တရိ ကရဏေ တ ဝိဂ္ဂဟတက္ကာနိ။ ဒေဝဒတ္တော ဒေဝဒတ္တိကော ဒေဝိယော ဒေဝလောတိအာဒီနိ ဝုတ္တိပဒါနိ။

တတ္ထ နိရုတ္တိပိဋကာဂတာနံ 'ဒေဝဒတ္တာ ဒေဝဒတ္တိကော'တိအာဒီနံ ဝုတ္တိပဒါနမညထာ နိပ္ဖတ္တိမုပဒသ္သိယ ဒေဝလော ဒေဝိယောတိအာဒီနမ္ပန ဝစနန္တရေနေဝ နိပ္ဖတ္တိံ ဒသ္သေတုံ 'ဒေဝေဟိ ဒတ္တော'တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ပရ သဒ္ဒသတ္တကာရာနမ္ပိ ဒေဝလော ဒေဝိယောတိ ဝစနန္တရေနေဝ သာခနံ သာခနာကာရဥ္စ တေသံ ဒသ္သေတုံ 'ကေစီ ဟီ'တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဧကဒေသတောယေဝ ပစ္စယမိစ္ဆန္တိ တေန တေသံ ဒေဝလော ဒေဝိယော ဒတ္တိ လောစ္စာဒိ ဘဝတိ။ ကပ္ပနာကရတေတိ ဒတ္တသဒ္ဒလောပနာမေကဒေသဝသေန ကပ္ပနာကရတော။

၅၉. တသ္မိ

န စ သဗ္ဗေတိအာဒိနာ ဗဟုလာဓိကာရေ ဖလံ ဝုတ္တံ။ ဘာဝသဒ္ဒော ကတ္ထစိ ကိရိယာယံ ဝတ္တတေ 'ဘာဝေ အယံ ဝိဓိ'တိ။ ကတ္ထစိ အဓိပ္ပာယေ 'အယမေတေသံ ဘာဝေ [ဘာဝတေဓိပ္ပာယော] 'တိ။ ကတ္ထစိ ပဒတ္ထေ 'က္လမေ ဘာ တ'တိ။ ကတ္ထစိ သတ္တာမတ္တေ'တိဏာနံ ဘာဝေ'တိ။ တေနာဟ-'ဘာဝသဒ္ဒသ္သေ'စ္စာဒိ။ ရူပသာခနေ ဒွတရေနာတိ ဘာဝသဒ္ဒသ္မိ ရူပသာခနေဒွတရေန, သပ္ပန္တိ ပကာသေန္တိ အတ္ထ မနေနာတိ သဒ္ဒော။ သောဝ အဘိဓာနံ အဘိဓီယ တေ-နေနတ္တောတိ ကတ္တတာ။ ဗုဇ္ဈတိ အတ္ထသရူပန္တိ ဗုဒ္ဓိ, သာဝ ပတီယတေ-နေနာတ္တော ပစ္စေတိ အတ္ထ မိတိ တ ပစ္စယောတိ ဝုစ္စတိ။

နနု စ 'ဘဝန္တိ တေသ္မာ ဗုဒ္ဓိသဒ္ဒာ'တိ ဝုတ္တံ တသ္မာ ပဝတ္တိနိမိတ္တမုဘိန္နမ္ပိ ဘဝတိ, တထာသတိ 'သဒ္ဒပ္ပ ပဝတ္တိနိမိတ္တ'န္တိ သဒ္ဒသ္သေဝ ပဝတ္တိနိမိတ္တတာ ကသ္မာ ဝုတ္တာတိ ဝုစ္စတေ။ ဟကဋ္ဌာဘာဝေန အဘိဓာနာဘိဓေယ္ယ ယသမ္ဗန္ဓသ္မိ သဒ္ဒသ္သေဝ ပဝတ္တိနိမိတ္တတံ ဝတ္တတ ဝိသုံ ဗုဒ္ဓိယာ နိမိတ္တသ္မိ ရူပာနုဂတတ္တံ ဝိသေသေတွတ ပဝတ္တိနိမိတ္တတမသ္မာ ဒီပေတုံ 'နိမိတ္တဝသာဟိ'စ္စာဒိမာဟ။ ဒဗ္ဗေဂုဏောတိ ဒဗ္ဗေ ဝုတ္တိယံ ဂုဏော နိမိတ္တန္တိ

သမ္ဗန္ဓော။ ဂုဏသဒ္ဒသ္သေဝ ဇာတိသဒ္ဒတ္တေနောအာဟရဏဒ္ဓဝယံ ဒတ္တံ။ ဂုဏဿ ဇာတိယာ ဝိသုံ ဇာတိနိမိတ္တဿ သာဘာဝတော [နိမိတ္တဿ ဘာဝတော] ။ ကိရိယာဒီတိအာဒိသဒ္ဒေန ဒဗ္ဗာဒီနံ ဂဟဏံ, ကေစိ ပန ကိရိယာသဒ္ဒာနံ ကိရိယာ ပဝတ္တိနိမိတ္တန္တိဟု။ တေသံ ဒေဝဒတ္တာဒီနံ အဝတ္ထာဝိသေသေန အဝတ္ထာဘေဒေန သာမညံ တဒဝတ္ထာ ဝိသေသသာမညံ။ တေနာဟ- 'ဒေဝဒတ္တဿာ'တိအာဒိ။ ဝိဇ္ဇမာနော ပဒတ္ထော ဝိသယော ယေသံ ဒေဝဒတ္တာဒီနံ သညာသဒ္ဒာနံ တေသံ ပဝတ္တိနိမိတ္တံ ဇာတိလက္ခဏမာစိက္ခိတမဗ္ဗုဟဒိတန္တိ အတ္ထော။

အနေန စ ဒေဝဒတ္တာဒယော သညာသဒ္ဒာပိ သမာနာ ဇာတိသဒ္ဒာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ယဒိ စရဟိ သညာသဒ္ဒာပိ ဇာတိဝစနာ သိယုံ, ပဉ္စဝိဓတ္တမေသံ ပရိဟာယတီတိ။ နေဒမေဝံ ဝိညေယ္ယံ။ ပသိဒ္ဓတရဇာတ္ယာဘိဓာန ကဌကေဝီဟိယ တဒိသဒ္ဒာ ဇာတိသဒ္ဒတ္တေန ဝိသုံ ပရိဂ္ဂယှဟန္တိ။

သမ္ဗန္ဓိဘေဒတောတိ ဃဋ္ဋာဒိသမ္ဗန္ဓီနံ ဘေဒတော။ အဘာဝဿဘေဒတောတိ ဃဋ္ဋပဋ္ဋာဒီနံ သမ္ဗန္ဓိနံ ဘေဒေန အဘာဝဿ ဘေဒတော အဘေဒေပိ ဘေဒအ ဥပစရိတာ သန္တီတိ ယောဇနာ။ ယဿ သာမညဿ ဝသာ, တေသု ဥပစရိ တဘေဒေသ္ဝတကာသာဒီသု။ နိရဝယတဝိဇ္ဇမာနဝိသယာနန္တိယေ အာကာသော ဝိယ နိရဝယတ အဘာတော ဝိယ အသန္တာ စ, တေ ဝိသယော ယေသံ သဒ္ဒာနံ တေသန္တိ အတ္ထော။ သာမညံ ဘာတေတိ ပုထုဇ္ဇနာဒိသာမညံ ဘာတေတိ အတ္ထော။ အလသဿ ဘာတေ ကိရိယာသမ္ဗန္ဓိတ္တံ, ဗုဟ္မညံ ဇာတိ စာပလ္လံ နေပုညံ ဂုဏော တ။ ဝုတ္တိယံ သကတ္ထေကန္တာတိ "သကတ္ထေ"တိ (၄-၁၂၂) ဣမိနာ သကတ္ထေ ကတကပ္ပစ္စယန္တာတိ အတ္ထော။ န ဒဌ္ဌဗ္ဗန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ ပတ္တကာလောဝ ပတ္တကလ္လံ။ ကရုဏာ ဧဝ ကာရုညံ။

၆၂. အဏ္ဏတ

"ဧကယောဂနိဒ္ဒိဋ္ဌာနံ သဟတာပဝတ္တိ သဟတာ နိဝတ္တီ"တိ 'ဘာဝ ကမ္မေသု'တိ အနုဝတ္တတော။ တထာပိ ဘာဝေ တီမိနာဝေတ္ထ သပ္ပယောဇနတ္တံ ဒဿေတုမာဟ- 'ဘာဝကမ္မေသု'စ္စာဒိ။

၆၄. တရ

ယဇ္ဇပိ သီဓာတုဿ ကေဝလဿ သုပနေ ပဝတ္တိ, တထာပ္ယတိပုဗ္ဗဿ ဥက္ကံသေ ပဝတ္တီတိ အာဟ- 'အတိသယော ဥက္ကံသော'တိ။ သော စ အတိသယော ကဿ သမ္ဘဝတီစ္စာဟ- 'သော စ ကိရိယာဂုဏာန'န္တိ။ ကထံ တေ သမတိသယောစ္စာဟ- 'အာဓာရဘူတဒဗ္ဗဝသာ'တိ။ ကုတောစ္စာဟ- 'အနပေက္ခိတေ'စ္စာဒိ။ အနပေက္ခိတော ကိရိယာ ဂုဏာနံ နိဿယော ဒဗ္ဗသင္ခာတော ယေသန္တိ ဝိဂ္ဂဟော, ဒဗ္ဗဿ နိဿယဘူတဿာ-တိသယတ္တံ ဟောန္တမ္ပိ နိဿိတာနံ ကိရိယာ ဂုဏာနံ ဝသေနေဝ သိယာ နာညထာတိ ဝတ္တုမာဟ-'ပစ္စိကရဏ'န္တိအာဒိ။

နနု စ ယဒိ ကိရိယာဂုဏာနမေတတိသယော, တအာ န သိဇ္ဈတိ 'ကေတရော'တိ နေသ ဒေသော, နော စေတ္ထ ဇာတိ ယာတိသယော, ကဿ စရဟိ ဂုဏဿ ကေ အယံ ယော သကဋ္ဌံ ဝဟတိ, ကေတရော-ယံ ယော သကဋ္ဌံ ဝဟတိ သိဂ္ဂျာတိ, ဇာတိယာ ဟိ နိစ္စာယေကရူပာယ နောက္ကံသာပကံသယောကေ သမ္ဘဝတီတိ ဒဗ္ဗဿာပိ နာတိသယသမ္ဘတော။ တထာဟိ တုလ္လပ္ပမာဏဿ ဂုဏကတောဝ မူလတော ဥက္ကံသော ဒိဿတိ သမာနေပိ ဟိ အာယာမေ ဝိတ္ထာရေ စ ပဌဿ ကာသိကဿာညောတဏ္ဍေ ဘဝတိ မာထုရဿာညော တတိ။ ဒဗ္ဗဿာပိ သာတိသယေဟိ ယုတ္တတာမတ္တေန သာတိသယတ္တဿုပဋ္ဌာပိတတ္တာ ဝုတ္တံ- 'တေနေတဟာ'တိအာဒိ။ ယဒဂ္ဂေန ကိရိယာဂုဏာနံ နိဿိတာနမ တိသယဝသေန နိဿယဘူတမ္ပိ ဒဗ္ဗံ ကထဉ္စိဒပ္ပတိသယေ ဝတ္တတိ နာမ, တဒဂ္ဂေ တဗ္ဗာစိကာပိ ပကတိ အတ္တ နော ဝစနီယတ္တဝသေန တတ္ထ ဝတ္တတိယေဝ နာမာတိ 'အတိယယေ ဝတ္တမာနတော'တိ ပကတိဝိသေသနဝသေန ဝု တ္တံ, တေနေတဟ- 'ဣမိနာ ပကတိ ဝိသေသနတ္တဉ္စာဟာ'တိ။ သကတ္ထိကာနံ ပကတိအတ္ထော ဇောတနီယော ဟော တီတိ သမ္ဗန္ဓော။

သကတ္ထိကာနန္တိ ကတ္တရိ ဆဋ္ဌီ သမ္ဗန္ဓဝစနိစ္ဆာယ, သကတ္ထိကေဟီတိ အတ္ထော။ ဟေတုမာဟ- 'ပကတိ ဝိသေသနန္တိ'တိ။ ဣတိသဒ္ဒော ဟေတုမှိ, ယသ္မာ 'အတိသယေ ဝတ္တမာနတော'တိ, ပကတိဝိသေသနံ, တတော ပ ကတျတ္ထဘူတေ-တိသယေ ဇာတတ္တာ သကတ္ထိကေဟိ ယထာဝုတ္တနယေန ပကတျတ္ထဘူတေတိသယော

ဇောတနီယော ဟောတီတိ အတ္ထော။ တတ္ထ နာဘိဓေယျောတိ ဗုတ္တိရေကမာဟ, တထာ စ ဝက္ခတိ- 'အတိသယ ဇောတကာတရာဒယော'တိ။

အထ ပကတိဝိသေသနတ္တေ ကသ္မာ နာဘိဓေယျော ဇောတနီယောစ္စာဟ 'ပကတိယာယေဝ'စ္စာဒိ။ ဥက္ကံသော သမာနဂုဏဝိသယေယေဝ လောကေ ဒိဋ္ဌော [ပဝိဋ္ဌော (ပောတ္ထကေ)] တေန သာမညဝစနေပိ တာဒိထဝိသယေယေဝ [သောယေဝ] ကာရဏ ဝသေန ဟောတီတိ ဒဿေတုမာဟ- 'အတိသယေနေ'စ္စာဒိ။ ဒွိန္နမေကဿာ-တိသယေစ္စာဒိနာ 'ဒွိဗဟူသုက္ကံသေ တရတမာ"တိ (စံ ၄-၃-၄၅) သက္ကတသုတ္တတ္ထဿာမိပ္ပာယံ ဝိဝရတိ။ တရက္ကယာတိ သကတေဟာရေန ဝုတ္တံ, တေသန္တု ဤယပ္ပစ္စယော။ ဧဝမိဟာပိဓာနံ သုခသာနေတ္တန္တိ သမ္ဗန္ဓော။

အယမေတ္ထာဓိပ္ပာယော 'ယထာဝုတ္တာသုတ္တတ္ထဝသေန ဒွိန္နမေကဿ ဥက္ကံသာဘာတ 'မာထုရာ ဟဋ္ဌလိပုတ္တကေဟိ သုကုမာရတရာ'စ္စာဒော တရပ္ပစ္စယော န ဟောတီတိ ဧကော မာထုရော ဒုတိယော ဟဋ္ဌလိပုတ္တကော ဣမေသံ သုကုမာရာနံ ဒွိန္နမေကော မာထုရော-တိသယေန သုကုမာရော သုကုမာရတရော, ဧကမညေသံ ဒွိန္နမုက္ကံသေတထာညေသံ ဒွိန္နမေကဿာတိ ဧဝံ ဒွိန္နံဒွိန္နမေကေကဿ ဥက္ကံသေ တရပ္ပစ္စယော ဘဝတိ, ဥဘယတ္ထ တ္ဝဝ ယတပေက္ခမ္ဗဟုဝစနံ, တထာဟိ သုကုမာရတ္တေနုက္ကံသိယမာနာနံ သမုအယာနမဝယတ မာထုရာ ဗဟာတေ ဟဋ္ဌလိပုတ္တကာပိ နိက္ကံသိယမာနာ တထေတဝယတ ဗဟာတေ ဟောန္တိ, ဧဝံ မာထုရာ ဟဋ္ဌလိ ပုတ္တကေဟိ သုကုမာရတရာ'တိ တရပ္ပစ္စယေန သိဇ္ဈတိ။ ဣမသ္မိံ ကမေ အမုတရာ တဏ္ဍိဇ္ဇာစ္စာဒောပိ ကထိတေန ဉာယေန ဒွိန္နံဒွိန္နမေကေကဿ ဥက္ကံသေ တရပ္ပစ္စယော ဘဝတိ, ဗဟုဝစနန္တု ကတ္တစိ အဝယတပေက္ခန္တိ သဗ္ဗံ သက္ကတေ ကိစ္စေန သာဓေန္တိ။ ဣဟ တု တထာဝိဓဿ သုတ္တဿာ ဝိဓာနာ "တရတမိဿိကိယိဋ္ဌာတိသယေ"တိ တရာဒီနမတိသယေ သာမညေန ဝိဓာနာ သဗ္ဗတ္ထ တရပ္ပစ္စယေန သုခသာဓနံ ဟောတီ"တိ။

အဝတ္ထာဘေဒေနာတိ ပဋ္ဋုတရာဝတ္ထာဝတော ပဋ္ဋုအဝတ္ထာယ ဘိန္နတ္တာ ဝုတ္တံ, တထာဟိ တမေတာဝတ္ထန္တရယုတ္တံ ဝတ္ထာရော ဘဝန္တိ အညေ 'ဘဝံသုအဝတ္ထော'တိ။ ပကာရန္တရေနပိ သာဓနေ ဟေတုမာဟ- 'အတိသယ မတ္တေ တ ဝိဓာနတော'တိ။ အနဝဋ္ဌိတတ္တမာဟ- ('အတိသယတပိ'စ္စာဒိ)။ ပဋ္ဋုသေ့ဝတေသူတိ ဧတေသံ ယထာဝုတ္တာနံ တရာဒီနံ ပဋ္ဋုနံ မဇ္ဈေ, ရူဟာနိ ဂုဏဝစနဿ ဝုတ္တိယမုအာဟရိတာနိ။ ကိရိယာဝစနဿ တု 'အတိသယေန ဟစကတရော ဟစကတမော'တိ။ ဣဿိက ဣယက္ကဋ္ဌာ သရာဒိ တတော (အညတော) န ဟောန္တိ ဗဟုလာဓိကာရာ။

၆၆. တဿ

တဿာတိ သာမညေန ဝုတ္တေပိ ဝိကာရသမ္ဗန္ဓိယေဝ ဆဋ္ဌိယန္တော ဂယှတိ, ဆဋ္ဌိယန္တသမ္ဗန္ဓိယေဝ စ ဝိကာရော ဂယှတိ သမ္ဗန္ဓဝသာတိ ဒဿေတုမာဟ 'ယဿာ'စ္စာဒိ။ ကောသကာရကဟဏဝိသေသေဟိ ကတော ကောသော။ ဟဏယော သတ္တာ, ဩသဓျောဖလပာကန္တာ, ရုက္ခာ ပုပ္ဖလူပကတိ ရုက္ခောသဓီနံ လက္ခဏံ ဝဒန္တိ တလ္လက္ခဏေနေတ္ထ ရုက္ခော သဓယော န ဂယှန္တိ, ကိန္တုရုဟိ ဩသဓိသဒ္ဒေန လတာဒိပိ ဂယှတိ, ရုက္ခသဒ္ဒေန (ဝနပ္ပ)တယောပိ, ဝနပ္ပတယော ဟိ ဖလဝန္တာ န ပုပ္ဖဝန္တာ။ ကထံ ကဝဿ ဝိကာရေ ပုရိသေ မယောစ္စာဟ- 'အညဿ မိ'န္တိအာဒိ။ ကဝဿ ဣဒံ ကေမယံ။

၆၇. ဇတု

ဥပပတ္တန္တရန္တိ ပစ္စယလောပတော ယုတ္တန္တရံ။

၆၈. သမူ

တီသုတ္တရေသု စ ဝတ္တတေတိ သမ္ဗန္ဓော။ ရာဇညမနုဿာနမ္ပိ ဇာတိယမပစ္စေ ညဿပ္ပစ္စယာနံ ဝိဓာနာ ဝုတ္တံ 'ကေတ္တပ္ပစ္စယန္တာ'တိ အာဟ- 'ရာဇညာနံ သမူဟော'စ္စာဒိ။ ဥက္ခော ဥသဘော။ ဩဋ္ဌော ခရတော, ဥရဗ္ဘော မေသော, ဧဝမိစ္စာဒိနာ 'ဥက္ခာနံ သမူဟော'စ္စာဒိ။ တက္ကမ္ပိဓဒိသတိ။ ကာကာနံ သမူဟောတိ ဝိဂ္ဂဟော, ဏိကအစိ

တ္တာတိ ဣမိနာ ဏိကော အစိတ္တတစ ကေဟေ၀ ဒိသ္သတီတိ ဉာပေတိ။ အပူဟေ ပိဋ္ဌပူဟေ, သံကုလတ္တိ (ဂုဋ္ဌ) မိသ္သ ကခဇ္ဇကဝိသေသော။

၆၉. ဇနာ

“တဒသ္သဋ္ဌာနမီယော စာ”တိ (၂-၈-၁၃) ကစ္စာယနသုတ္တသ္သာယ မတ္တော “တဒသ္သဋ္ဌာနမိစ္စေတသ္မိံ အတ္ထေ ဆဋ္ဌိယန္တတော ဤယပ္ပစ္စယော ဟောတီ”တိ။ တေန မဒနသ္သ ဌာနံ မဒနီယံ ဗန္ဓနသ္သ ဌာနံ ဗန္ဓနီယံတ္ယာဒိကံ သာဓေတ္တိ။ ဣဓ ပန တထာဝိဓသ္သာဘာတ ကထံ တံ သိဇ္ဈတီတ္ယာသင်္ကိယ ‘မဒနီယ’န္တိအာဒိကံ ဝုတ္တံ, တံ ဒသ္သေတုမာဟ- ‘မဒနီယာဒိပ္ပသိဒ္ဓိယာ’စ္စာဒိ။ သာဓနက္ကမံ ဒသ္သေတုမာဟ- ‘ဧဝမညတော’စ္စာဒိ။

ဌာနန္တိ ကာရဏံ။ “ဥပမတ္ထာယိတတ္တ”န္တိ (၂-၈-၁၄) ကစ္စာယနသုတ္တသ္သာယမတ္တော “ဥပမတ္တေ အာယိတတ္တပ္ပစ္စယော ဟောတီ”တိ တေန ဓူမော ဝိယ ဒိသ္သတီတိ ဓူမာယိတတ္တံ တိမိရမိဝ ဒိသ္သတီတိ တိမိရာယိတတ္တံတ္ယာဒိကံ သာဓေတ္တီတိ ဝုတ္တနယမေဝ။ တမ္ပိဟစ္စာဒိကံ ဒ္ဝီသု သာဓနက္ကမဒသ္သနံ, ဓူမော ဝိယ ဒိသ္သတီတိ ဒသ္သိတော ယော ကမ္မတ္တော သောပိ ဓူမာယီတိ ကတ္တုဝသေန သက္ကာ ပရိကပ္ပေတုန္တိ ကတ္တုသာဓနေတော ဓူမာယိတသဒ္ဒာ သကတ္တေတ္တပ္ပစ္စယေပိ ဓူမော ဝိယ ဒိသ္သတီတိ အတ္ထေ အာယိတတ္တပ္ပစ္စယေပိ နာတ္ထဘေအေ-ညတ္ထဝစနိစ္ဆာဘေအတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, ဘာဝတ္တော ပန တေသံ ဘာဝပ္ပဓာနဝသေန လဗ္ဘတိ, ဓူမဒ္ဓေဝ ဒသ္သနန္တိ ဝိဂ္ဂဟေ အာယိတတ္တေန တ။

၇၀. ဣယော

အညသ္မိန္တိ အညသ္မိံပိ အတ္ထေ ဣယောတိ ယောဇနာ။

၇၄. ကထာ

ပတသေ ဒူရဂမနေ သာဓု ပတသိကော, ဥပတသေ ရတ္တုဘောဇနေ သာဓု ဥပတသိကော။

၇၅. ပထာ

ပထေ သာဓု ဥပဟာကာရကံ ဟထေယ္ယံ, မဂ္ဂေပကရဏံ, သပတိမ္ဟိ ခေ ပတိမ္ဟိ သာဓု ဥပကရဏံ သာပတေယ္ယံ ခနံ။

၇၇. ရာယော

တုမန္တကိရိယာယာတိ ဃာတေတုံ (တ္ယာဒိတု) မန္တကိရိယာယ။ တ သဒ္ဒော သမုစ္စယော, ဃာတေတုံ တတိအာဒိနာ ယောဇေတဗ္ဗော။

၇၈. တမေ

ဣတိသဒ္ဒေန ဗ္ဗဝတ္ထိန္နမတ္တမုပဒသ္သယမညနာပေက္ခံ သပ္ပဓာနံ မန္တတာဒိ ဝိမိမ္ဟိဒမတ္တဒ္ဒဝယံ ဗ္ယာဟရိယတိစ္စာဟ-‘တ္တေ အသ္သ အတ္ထီ’တိ။ နနု စ ယံ ယသ္သ ဟောတိ တံ တသ္မိံပိ ဟောတိ (ယံ ယသ္မိံ ဟောတိ) တသ္သာပိ တံ ဟောတိ တေနေဝ ဝုစ္စတေ- ‘ဆဋ္ဌီသတ္တမီနမဝိသေသော’တိ, တတ္ရညံ တရနိဒ္ဒေသေနေဝ သိဒ္ဓေ ကိမတ္ထမိဟ ဆဋ္ဌီသတ္တမီနံ ဘေဒနေသာဟအနံ ကရီယတီတိ ဝုစ္စတေ-ယတ္ရာဝယတဝယဝိဘာတေ, တတ္တောဝ ဆဋ္ဌီသတ္တမီနမတ္ထသ္သ အဝိသေသော [ဝတ္တုတော (ဟေတ္တုကေ)] ယထာ ‘ရုက္ခေသာခာ ရုက္ခသ္သ သာခါ’တိ။ သသ္သာမိဘာဝဇညဇနကဘာတအေ တု နာဝသ္သမာဓာရာဓေယ္ယဘာတေတိ ဒ္ဝိန္နမေဝတ္ထာနမုပဟအနန္တိ။

နနု စ သမ္ဘဝေ ဗျဘိစာရေ စ သတိ ဝိသေသနံ သာတ္ထကံ ဘဝတိ ယထာ ‘နီလမုပ္ပလ’န္တိ, နေတတ္ထိ တတ္ထဿာတ္ထိ ဗျဘိစာရော, တထာ စ ဝုတ္တံ- ‘န သတ္တံ ပဒတ္ထော ဗျဘိစရတီ’တိ, တသ္မာ ဗျဝစ္ဆေဇ္ဇာဘာဝတော နိရတ္ထကမတ္ထီတိဝိသေသနန္တ္ယာဟ- ‘ပဒတ္ထဿေ’စ္စာဒိ။ သတ္တာယံ အဗျဘိစာရေပီတိ သမ္ဗန္ဓော။ ကာလန္တရာ ဗျဘိစာရတ္ထမတ္ထီတိဝိသေသနန္တိ ဒဿေတုမာဟ- ‘ကာလေ’စ္စာဒိ။

နနု စ သုတ္တေသု ကာလော ပဓာနံ န ဟောတိ, “တေန ကတံ ကီတံ”တ္ယာဒိနာ ဟိ ပစ္စယတ္ထော ဒဿိတော, တထာ ဟိ ကာယိကံတစသိကံ တ္ယာဒေ န ကာလသမ္ပစ္စယော, ဧဝမိဟာပိ သတ္တာမတ္တေ ဘဝိတဗ္ဗံ, အတ္ထီတိ တု ဝတ္တမာနသတ္တာယ ဧဝ ပရိဂ္ဂဟော ကထမဝသီယတေ ယေန ကာလဝိသေသနံ သိယာတိ။ သစ္စံ, ကိန္တု ပဒတ္ထဿ သတ္တာဗျဘိစာရာဘာဝေပိ အတ္ထီတိဝိသေသနောဟအနုသာမတ္ထိယာတု ဝိသိဋ္ဌော သတ္တာ အတ္ထီတိ ဝိသေသနတ္တေနောဟတ္တာ, န သတ္တာမတ္တန္တိ ပတီယတေ, သာ ပန ဝိသိဋ္ဌာ သတ္တာ သမ္ပတိသတ္တာ, အတ္ထိ စ တဿာ ဗျဘိစာရော သာမညသတ္တာယာတိ ယုဇ္ဇတေဝ ဝိသေသနဝိသေဿဘာဝေါတိ မညတေ။ ဥပာဓီတိ ဝိသေသနံ။

န ဘုဉ္ဇတိစ္စာဒိဝိယာတိ ယထာ န ဘုဉ္ဇတီတိ နဉ္ဉ ပဋိသေဓတ္တော ဝိရုဒ္ဓတ္ထပဒဿ သန္နိဓာနေ-တ္ထန္တရဿ ပဋိသေဓရူပဿတ္ထဿာဝဂတိ ပဒနိဗန္ဓနဿ ဝိဓိနော အဗာဓိကာ ဘဝတိ, တမိတက္ယတ္တော။ အဓိပ္ပာယတ္ထ မာဟ- ‘အတ္ထိဝစနိစ္စာဒယ ယော ဝိသယော တဿ နိယမော’တိ။ ကတိ ပယသမ္ဘဝေ န ပန ကေမာ ရက္ခတာတိ ယောဇနာ, တေဟီတိ ပသံသာပဟူတေဟိ။ ကကုဒေ အာဝတ္တော ကကုအာဝတ္တော, နိန္ဒိတော ကကုအာဝတ္တော အဿ အတ္ထီတိ ကကုအာဝတ္တီ။ ကထံ နိန္ဒိတတ္တမဿိစ္စာဟ-‘ကကုအာ ဝတ္တော’စ္စာဒိ။ သံသတ္တော ဒဏ္ဍော အဿ အတ္ထိစ္စနေန ဂေဟာဝိတေန ဝိဇ္ဇမာနေနပိ ဒဏ္ဍေန ဒဏ္ဍီတိ နာဘိဓီယတီတိ ဝဒတိ။ ဒဗ္ဗဘိဓေယျေတိ ဇာတိသန္နိဿယကေပိဏ္ဍအဿပိဏ္ဍာဒိသဒ္ဒါတေ ဒဗ္ဗ-ဘိဓေယျေ, ဘာဝံ ဘဝေယျာတိ ယဒကကာစိ ဘဝန္တော ယဒိ ဘဝေယျ။

၇၉. ဝန္တု

ပညတ “ဗျဉ္ဇနေ ဒီဃရဿာ”တိ (၁-၃၃) ရဿော။

၈၀. ဒဏ္ဍာ

ဒွေဝ ဟောန္တီတိ ဣကော ဤစေတိ ဒွေဝ ဟောန္တိ, ကေမေကံတတိ ဥဘိန္နံ။ တသဒ္ဒော ဒွေဝ ဟောန္တီတိ ဧတ္ထာပိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဥတ္တမီဏေဝ ဓနာ ဣကောတိ ဂဏသုတ္တံ ဝိဝရတိ ‘ဥတ္တမီဏေတ’တိအာဒိ။ ကေနေတ္ထ သမာသောတိ အာဟ- ‘သျာဒိသျာဒိနေကတ္ထန္တိ သမာသော’တိ။ ဥတ္တမီဏော ဓနသာမိ။ အသန္နိဟိတေ အတ္ထာတိ ဂဏသုတ္တံ, အသန္နိဟိတေတီမဿ အတ္ထံ ဝိဝရတိ ‘အပ္ပတ္တေ’တိ။ အသမ္ပတ္တေတိ အတ္ထော။ အသန္နိဟိတေတိ စ အတ္ထော ဣစ္စဿ ဝိသေသနံ။ အတ္ထနံ အသန္နိဟိတေ အတ္ထေ အာသိသနံ အတ္ထော, သော အဿ အတ္ထီတိ အတ္ထိကော အတ္ထီ။ တဒန္တာစာတိ ဂဏသုတ္တံ, အသန္နိဟိတေတျနုဝတ္တတေ, အသန္နိဟိတောပဟိကော အတ္ထန္တာ စ ဣက ဤပ္ပစ္စယော ဘဝတီတျတ္ထော။ ဝဏ္ဏန္တာဤယေတတိ ဂဏသုတ္တံ, ဗြဟ္မာနံ ဒေတနံ ဝဏ္ဏောတိ တ သမာသော။ ဟတ္ထဒန္တေဟိ ဇာတိယန္တိ ဂဏသုတ္တံ။

ဇာတိယန္တိ ပစ္စယဝိသေသနံ။ ဝဏ္ဏတော ဗြဟ္မစာရိမှီတိ ဂဏသုတ္တံ။ ဗြဟ္မသဒ္ဒေန နိယမဝိသေသော ဝုစ္စတိစ္စာဟ-‘ဝိဇ္ဇေ’စ္စာဒိ။ တသ္မိဉ္စ နိယမဝိသေသစရဏေ တိဏ္ဏံ ဗြာဟ္မဏာဒီနမေတမိကာရော, နသုဒ္ဒဿာတိ ဒဿေန္တော အာဟ- ‘တဗ္ဗေ’စ္စာဒိ။ တေဝဏ္ဏိကော ဝဏ္ဏီတိ ဝုစ္စတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ တီသု ဝဏ္ဏေသု ဘဝတေ တဒန္တောဂဓတ္တာ တေဝဏ္ဏိကောတိ ဘဝတ္ထေ ဏိကော။ ဝဏ္ဏသဒ္ဒေါ ဗြာဟ္မဏာဒိဝဏ္ဏဝစနော။ တတြ ဗြဟ္မစာရိမှိတျနေန သုဒ္ဒေါ ဗျဝစ္ဆိဇ္ဇတေ။

အထတ ဗြဟ္မန္တိ နိဗ္ဗာနံ တဒတ္ထော ဂန္ထောပိ, တံ ဗြဟ္မံ နိဗ္ဗာနံ ဓမ္မံ တ တေပိဋကံ စရတီတိ ဗြဟ္မစာရီ, ယတိ။ ယတယောပိ ဟိ ဝဏ္ဏီတိ ဗြဟ္မစာရိနောတိ ဝုစ္စန္တိ။ ဝဏ္ဏီလိင္ဂီတိ ဟိ ဝုတ္တော တိလိင္ဂတာတိ အတ္ထော။

ဝဏ္ဏော သဒ္ဒော ပနေတ္ထ ယထာဝုတ္တ ဗ္ရဟ္မပရိယာယော။ ဟောက္ခရာဒိတော ဒေသောတိ ဂဏသုတ္တံ။ ဒေသော စေတ္ထ ယတ္ထ(တ္ထိ ဟောက္ခရာဒိနိ သော)။ ပဒုမဂစ္ဆ ဟောက္ခရဏီနံ တစကဿာတိ ဣမိနာ ပဒုမာနိ အဿံ သန္တီတိ ပဒုမိနီတိ ဟောက္ခရဏီပိ ဝုစ္စတီတိ ဒဿေတိ။ နာတ အတ္ထီတိ နာဝိကော, ယာဂမေ နာတယိကော။ သုခဒုက္ခာ ဤ, ဗလာ ဗာဟူရုပုဗ္ဗာ စေတိ စ ဂဏသုတ္တာနိ။

၈၂. မုခာ

ဣဟာပိ ပသဒ္ဒေယ္ယ မခု အသိမ္ ဃဋေ အတ္ထီတိ ဗ္ဗောပိ ပယောဂေ မခုရန္တိ ရပ္ပစ္စယော ဟာပုဏေယ္ယ မခုမ္ဟိ အဘိဓေယ္ယတိ အဓိပ္ပာယော။ န ဂစ္ဆန္တီတိ နဂါ။ ယဇ္ဇပိ ဦသတစ္စာအေ ပဟူတာဒိဝိသယာယာတ္တိတာယ သမ္ဘတေ, တထာပိ ဥသာဒိဝတော ပစ္စယ(တ္တ)တ္တေန ဝစနိစ္ဆာဘာတ ဥသတ ဃဋ္ဋောစ္စာဒိ န သိဇ္ဈတိ တသ္မာ ပဟူတာဒိဝိသယာတ္တိတာသမ္ဘဝေပိ တံဝတော-တ္ထသ္သ ပစ္စယ(တ္ထ)တ္တေန ဥသရော ဒေသောတိ ဝတ္တု မိစ္ဆာယံ ပစ္စယော ယထာ သိယာ အညတ္ရမာဘာဝိစ္စေဝမတ္တော ဝေဒိတဗ္ဗောတိ အာဟ- 'ဣတိ'စ္စာဒိ။ ကုဋ္ဌတတိတ္တေ ကုဋ္ဌသဒ္ဒော တိဏလတာဒ္ယစ္စာဒိတပဗ္ဗတေကဒေသေ ဝတ္တတေ။

၈၇. ပိစ္ဆာ

ပရေဟိ တစာသဒ္ဒာ အာလော ဝိဟိတော နိဒ္ဒာယံ, နေဟ တထေတိ စောဒနမုဗ္ဗာဝယတိ 'နိဒ္ဒာယ'မိစ္စာဒိနာ။

၈၈. သီလာ

သီလမသ္သ အတ္ထိ, ကေသာ အဿ သန္တီတိ ဝိဂ္ဂဟော။ အဏ္ဏော နိစ္စန္တိ နိစ္စဝိဇ္ဈတ္တံ ဂဏသုတ္တံ။ ကဏ္ဍဦရာဇီဟိ သညာယန္တိ သညာဝိသယနိယမနတ္ထံ ဂဏသုတ္တံ။ ဂဏ္ဍူသ္သ ဂဏ္ဍူမိဂသိင္ဂသ္သ အယံ ကဏ္ဍူ, သာ အသ္သ အတ္ထီတိ ကဏ္ဍူတော။

၉၀. သိဿ

သမဿ အတ္ထီတိ သုတာမီ,သံ သကိယံ။

၉၁. လက္ခာ

အကာရာဒေသော စ ဏာသန္နိယောဂေနာတိ ဣမိနာ ယတ္ထ ဏကာရော တတ္တေတယမကာရာဒေသောတိ ဒဿေတိ။ ဥပာအနတောတိ ဣမိနာ နိဿယကရဏမေကော သတ္တိယော ဉယောတိ ဒဿေတိ။ အန္တဿ အဝိဓာနသာမတ္ထိယာစာတိ ဣမိနာ သတိပိ ပုဗ္ဗလောပေန ပယောဂ နိပ္ဖတ္တိယံ အကာရံ ဝိဓာယ တဿ လောပေဟ နိရတ္ထကောတိ ဒဿေတိ။ လက္ခီ သိရီ အဿ အတ္ထီတိ လက္ခဏော။

၉၄. ဣမိယာ

ကပ္ပေ ယောဂ္ဂတာ အဿ အတ္ထီတိ ကပ္ပိယော, ဇမ္ဗာ ဟာနဘာဂေ, သေနာ အဿ အတ္ထီတိ ဝိဂ္ဂဟော။

၉၅. တောပ

'သြဟာက စာဂေ' ဣတိ သကကာရဿ ဟာဓာတုနော ပယောဂေ တောပစ္စယံ နိသေဓေတ္တ'သတ္တာ ဟီယတေ သတ္တာ ဟီနော'တိ ဥအာဟရဏံ ဒဿိတံ။ တေနာဟ- 'သက္ကတေစ္စာဒိ။ ဒဿေတုံ တတိယမ္ပနုအာဟရဏန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ စီပ္ပစ္စယာဝသာနာနန္တိ ''အဘူတတဗ္ဗာဝေ ကရာသဘူယောဂေ ဝိကာရာစီ''တိ (၄-၁၁၉) ဝုတ္တော စီပ္ပစ္စယော အဝသာနေ ယေ သန္တိ ဝိဂ္ဂဟော။ ဓာတိယဝဇ္ဇိတာနန္တိ ''တဗ္ဗတိ ဓာတိယော''တိ (၄-၁၁၃) သုတ္တေန ဓာတိယပ္ပစ္စယေန ဝဇ္ဇိတာနံ။ ကစ္စာယနေ တု တောအာဒီနံ ဝိဘတ္တိ သညတ္တာ န တတော ပုန ဝိဘတ္တုပ္ပတ္တိ။

၉၆. က္ကတော

ဝုတ္တိယံ ‘တေသ္သ ဋ္ဌ တေ’ က္ကတိ အတောက္ကစ္စတ္ရ တေသ္သ ဋ္ဌာဒေသော ဋ္ဌော က္ကစ္စတ္ရ တေအာဒေသော တိ အတ္တော။

၉၇. အဘ္ဃာ

နန္ စ ကိံ က္ကမိနာ သုတ္တေန, ပဥ္စမ္ယန္တာ “တော ပဥ္စမ္ယာ”တိ (၄-၉၅) ဘဝိသ္သတိ, အပဥ္စမ္ယန္တာတု “အာဒ္ ယာဒီဟိ”တိ (၄-၉၈) နေတဒေဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ “တော ပဥ္စမ္ယာ”တိ (၄-၉၅) ပကတိဝိသေသာနမပရာမာသတော ကုတောစိ ပဥ္စမ္ယန္တာ ဟောတု, အပဥ္စမ္ယန္တာ ပန “အာဒ္ယာဒီဟိ”တိ သုတ္တေ သသဋ္ဌသ္သာဒိသဒ္ဒသ္သ ဂဟဏေန တံသဒိ သာ သသဋ္ဌာတေပလက္ခိယန္တိတိပိ ဝိညာယေယ္ယ တတော အပဥ္စမ္ယန္တေဟိ အဘ္ယာဒီဟိ တော န သိယာတိ အဘိတောစ္စာဒိ န သိဇ္ဈတီတိ “အဘ္ယာဒီဟိ”တိ သုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၉၈. အာဒ္ယာ

နန္ စ တောက္ကစ္စေဝ သာမညေန သုတ္တိတေ ယတောကုတောစိ ပဥ္စမ္ယန္တာ တ အပဥ္စမ္ယန္တာ တ ဗဟုလံ တ တောမ္ဟိ က္ကဋ္ဌပ္ပသိဒ္ဓိတိ ကိံ အာဒ္ယာဒီဟိတိ သုတ္တေနာတိ သစ္စံ, တထာပိ ဝိဘာဂေန ဒသ္သိတေ ဝိဘာဂသော ဝိသေသာဝသာယော သိယာတိ န အေသောတိ။ ယန္တိ ပဌမန္တာ တောမ္ဟိ ယတော။

၁၀၀. ကတ္ထေ

ပုဗ္ဗေနေတတိ “သဗ္ဗာဒိတော” (၄-၉၉) စ္စာဒိနာဝ။ တေသ္သာတိ တေသဒ္ဒသ္သ, က္ကမသ္သာတိ က္ကမသဒ္ဒသ္သ။

၁၀၁. ဓိ

တဝိဓာနာတိ ဝိကပ္ပေန ဓိပ္ပစ္စယသ္သ ဝိဓာနာ။

၁၀၂. ယာ

ယတ္ရာတိ ဝုတ္တေ ယတ္ထာတိ ဥပ္ပလက္ခိတမေဝ သိယာတိ န ဝုတ္တံ။ ဝေမုပရိပိ။

၁၀၄. ကုဟိံ

ဟိဥ္စနံ ဝိဓိယတေ “ဟိံ ဟံ ဟိဥ္စန”န္တိ (၂-၅-၉) သုတ္တေန။ ဟိဥ္စိအာဒီနန္တိ ဟိဥ္စိအစိရဟစိအာဒီနံ။

၁၀၅. သဗ္ဗေ

တေသ္မိံ ကာလေ ဧကေအက္ကစ္စာဒိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၁၀၆. ကအာ

ကုအာသဒ္ဒော စနံသဒ္ဒယောဂေဝ ဒိသ္သတိ ကုအာစနန္တိ။

၁၀၇. အဇ္ဇ

နိမိတ္တနိမိတ္တီနန္တိ ကာရဏကာရိယာနံ, သမာနေတိ သာဓာရဏေ။ သမာနမေဝ ဇောဓေတိ ‘တံယထေ’စ္စာဒိနာ။ ဧတ္ထ ပန မမ္ဗတာဋ္ဌနံ နိမိတ္တံ ဟဏာ ဟရဏံ နိမိတ္တီ, တသ္သာတိ အနဇ္ဇတနသ္သ။ ဥပရိ တ္ယာဒိကဏ္ဍေ ကရဟာသဒ္

အေ တု စိသဒ္ဒသံယုတ္တော၀ ဒိဿတိ ကရဟာစီတိ။

၁၁၀. ဓာသံ

သင်္ဃာတစိန္နော သဒ္ဒာ သင်္ဃာသဒ္ဒေန ဂဟိတာတိ အာဟ- 'အတ္တေ'တ္တာဒိ။ ပကာရော ဒဗ္ဗဂုဏဓိသယောပိ အတ္တိ, တတ္တ ယဒိ သောပိ ဂယှေဟယ္ယ ဒဗ္ဗ ဂုဏာနံ လိင်္ဂသင်္ဃာဟိ ယောက ဓာပ္ပစ္စယန္တ(မ္ပိ တဗ္ဗိသယော ယေဝေတိ) [စေတ္တ (ဟေတ္တကေ)] (ပကာရတစကလိင်္ဂသင်္ဃာဟိ ယောက) အလိင်္ဂမသင်္ဃ [ဓာပ္ပစ္စယန္တ မလိင်္ဂမသင်္ဃ-ဣတိ ကာသိကာဝုတ္တိပဉ္စကာယံ] န သိယာ, ဧဝဉ္စ သတ္တဗ္ဗယတ္တမဘိမတန္တဿ န သိယာ, တဒ္ဓိဋ္ဌံ, ကိရိယာဝိသယေ တု တသ္မိံ ဂယှဟမာနေ ဧကဓာဘုဥ္စတိ ဒွိဓာဘုဥ္စတိ ဒွိဓာဂစ္ဆတိစ္စာအေ ဘောဇန ဂမနာဒိကိရိယာယ သဗ္ဗထာ လိင်္ဂသင်္ဃာဟိ ယောကဘာတ ယထာဝုတ္တ အေသော န သိယာတိ ဟဏိနိယဝုတ္တိကာ ရေန ဇယာဒိစ္စေန ကိရိယာ ဝိသယောယေဝေတ္တ ပကာရော ဂဟိတော။ တမ္ပတိ အာဟ- 'ဒဗ္ဗေ'တ္တာဒိ။ ကသ္မာ ပနေ၀ မာဟာတိ အာဟ- 'နဝဓာဒဗ္ဗ'မိတ္တာဒိ။ "နဝဓာ ဒဗ္ဗံ, ဗဟုဓာ ဂုဏော"တိ ဝေသေသိကာနံ သင်္ကေတော။

တတ္တ ပုထဗျာပေတေဇောတယှတကာသကာလဒိသာတ္တမနာနီတိ နဝ ဒဗ္ဗာနိ။ ရူပ ရသ ဂန္ဓ ဖဿ သင်္ဃာ ပရိမာဏ ပုထုတ္တသံယောဂဝိဘာဂ ပရတ္တာပရတ္တဗုဒ္ဓိသုခဒုက္ခေစ္ဆာအေသပယတနာ စ ဂုဏာ, စသဒ္ဒေန ဂုရုတ္တ ဒဝတ္တသိနေဟသင်္ခာရဓမ္မာဓမ္မသဒ္ဒာ စေတိ စတုဗ္ဗီသတိ ဗဟုဓာ ဂုဏော။ အတ္တာပိ ယထာဝုတ္တကာသိကာဝုတ္တိ ယာ ပဉ္စိကာကာရေန ဇိနိန္ဒဗုဒ္ဓိနာ နဝဓာ ဒဗ္ဗံ ဗဟုဓာ ဂုဏောတ္တတ္တာပိ "ကိရိယာဗျာဟရိတဗ္ဗာ နဝဓာ ဒဗ္ဗံ ဗဟုဓာ ဂုဏော ဥပဒိသီယတိ ဝိညာယတိ ဗျာဿယတေ ဝိဇ္ဇတေတ"တိ ကိရိယာဝိသယောယေ၀ ပကာရော ပဋိပဟဒိတော, ပယောဂဒဿနတော ဗျဝစ္ဆေဇ္ဇဘာတ သဗ္ဗတ္တ ကိရိယေဝေတိ ဝိသေသနောပဟာနမယုတ္တတ္တိ သမ္ဗန္ဓော။

နဝဓာ ဒဗ္ဗံ ဗဟုဓာ ဂုဏောတိ ပယောဂဒဿနတော ဒဗ္ဗဂုဏဝိသယာနမ္ပကာရာနံ ဂယှပဂတ္တာ ဗျဝစ္ဆေဒ ယိတဗ္ဗာနံ ဒဗ္ဗဂုဏဝိသယာနမ္ပကာရာနံ ဘာတ သဗ္ဗသ္မိံ ဒဗ္ဗဂုဏဝိသယေ ဇိနိန္ဒဗုဒ္ဓိနာ ဝုတ္တနယေန ကိရိယာ အတ္ထေတတိ ကိရိယာဝိသယော၀ ပကာရော ဂယှဟတီတိ ဝုတ္တိကာရ ပဉ္စိကာကာရာနံ ဝိသေသနောပဟာနမယုတ္တန္တိ အတ္တော။

တတောယေတတိ ယတော ဝိသေသနောပဟာနမယုတ္တံ တတောယေဝ ဒွီဟိစ္စာဒိကမာဟေတိ အတ္တော။ အယ မေတ္တာဓိပ္ပာယော "ဒွိဓာ ကရောတီတိ ကိရိယာပယောဂေပိ ပကာရော ဒဗ္ဗဂုဏဝိသယော။ ဒဗ္ဗဝိသယဿ ဂုဏဝိသ ယဿ တ ဒွိဓာဘာဝဿ ကရီယမာနတ္တာ, နတု ကိရိယာဝိသယော။ ဒွိဓာဘာဝဿ ကရဏကိရိယာဝိသယဿေတ္တ ထ ဝတ္တုမနိစ္ဆိတတ္တာ။ တတောယေဝ ကိရိယာပကာရောဟအနေ [ပကာရောတိသယနေ (ဟေတ္တကေ)] အတ္တ ဓာပ္ပ ပစ္စယန္တပ္ပယောကေ န သိယာတိ ဝိညာပေတုံ 'ဒွီဟိ'စ္စာဒိကမာဟေ"တိ တေနာဟ'အတ္တေ'စ္စာဒိ။

ဒဗ္ဗဂုဏဝိသယေ ပကာရေ ဂယှဟမာနေ ယောယံ အေသော သမ္မာဝိတော ပရေဟိ, တံ အနိ နိရာကတ္တုမာဟ 'သတိ ပိစေ'စ္စာဒိ။ သဘာဝတော အလိင်္ဂမသင်္ဃာတိ သမ္ဗန္ဓော, သင်္ဃန္တရာဟဒနေ ဂမ္မမာနေ ဓာပ္ပစ္စယော ဝိဟိ တော ဟဏိနိယေဟိ, တအာဟ- 'ဒဗ္ဗဿေ'စ္စာဒိ သင်္ဃာန္တရာဟဒနေပီတိ ပုဗ္ဗံ ယာ ဝဝတ္တိတာ သင်္ဃာ, တ တော- ညံ သင်္ဃာန္တရံ တဿာဟဒနံ ကရဏံ သင်္ဃန္တရာဟဒနံ, တသ္မိမ္ပိတိ အတ္တော။

၁၁၃. တဗ္ဗ

သော ပကာရော အဿာတိ တဗ္ဗာ, တသဒ္ဒေန ပကာရဿ ပရာမဋ္ဌတ္တာ တဗ္ဗတီတေတ္တ ပကာရဝတီတိ အ တ္တော ဝုတ္တောတိ အာဟ- 'တသဒ္ဒေနေ'စ္စာဒိ။ ပကာရဝတီတိ ပကာရဝတိ အတ္တေ။ မုဒုပ္ပကာရတ မုဒုဇာတိယော။

၁၁၅. ကတိ

ကိံ သင်္ဃာနမ္ပရိမာဏမေသန္တိ အတ္တေ "ကိမ္ပဟာ ရတိ ရီဝရီဝတက ရိတ္တကာ"တိ (၄-၄၄) သုတ္တေန ရတိပ္ပ ပစ္စယံ ဝိဓာယ ကတီတိ သိဒ္ဓတ္တာ ဝုတ္တံ- 'သင်္ဃာပရိမာဏဝိသယေ သာဓိတတ္တာ'တိ, ကတိ စ သော သင်္ဃာ ပ

ရိမာဏဝိသယတ္တာ သင်္ခါ စေတိ ကတိသင်္ခါ, တာယ။

၁၁၆. ဗဟု

ပစ္စာသတ္တိတိ သမ္ဗန္ဓိမှိ ကေမှိ ဒဿိတေ ဒွိဝိဇ္ဇတ္တာ သမ္ဗန္ဓဿ ပရော သမ္ဗန္ဓီ ဝိညာယမာနော ပရောဝ ဝိညာယတိ ယုတ္တိတောတိ 'သမ္ဗန္ဓတောတ'တိ ဝုတ္တံ။

၁၁၇. သကိံ

နိပါတနဿာတိ သကိန္တိ နိပါတနဿ။

၁၁၈. သော

ခဏ္ဍံ ခဏ္ဍံ ခဏ္ဍသော, ပုထု ပကာရော ပုထုသော။

၁၁၉. အဘူ

နနု စ အဘာဝနန္နာမ သဗ္ဗထာ အနုပ္ပတ္တိယာ တ အဝတ္ထန္တရေန တ, တထာ သတ္တဘူတသဒ္ဒေ-နုပ္ပန္နမတ္တဝ စနောပိတိ ကထမဘူတသဒ္ဒေ-ဝတ္ထန္တရေ နာဘူတေ ဝုတ္တောစ္စာဟ- 'အဘူတဿိ'စ္စာဒိ။ ကထမဝတ္ထာဝ တသ ဒ္ဒေန ပရာမသီယတီတိ စေ အဘူတသဒ္ဒေ ယဒ္ဒနုပ္ပန္နတစိ သိယာ, တအ တသဒ္ဒပ္ပ ယောကေယေဝ န သိယာ။ တ သဒ္ဒေနာဘူတဿေဝ ဂဟဏတော, အဘူတဘာဝေစ္စာဒိနာ သုတ္တိတံ သိယာ, တေန တသဒ္ဒပ္ပယောဂသာမတ္ထိယာ အဝတ္ထာဝ တသဒ္ဒေန ပရာမသီယတိ, တပ္ပရာမဋ္ဌာဝတ္ထန္တရမဘူတ သဒ္ဒေ အပေက္ခတေ, တေနာဟ- 'တဗ္ဗ ဘာဝေတိဝစနာ'က္ကစ္စာဒိ။ ဘဝနံ ဘာတေ တာယ အဝတ္ထန္တရေ ဘာတေ တဗ္ဘာတေ တဿိ။ တေနာဟ 'အဘူတဿ သေ'စ္စာဒိ။ ဘာဝေတိ ဝိသယသတ္တမီ, သံသတ္တမီ တတိ အာဟ- 'ဝိသယေ ဂမ္မမာနေ တ'တိ။ ကုဏ္ဍလတ္တေနာတိ ကုဏ္ဍ လသဘာဝေန။

၁၂၀. ဒိဿ

ဒိဿန္တီတိ ဝုတ္တေ ပယောဂေ ဒိဿန္တီတိ အယမတ္ထော ဝိညာယတီတိ အာဟ 'ဒိသိ'စ္စာဒိ, ဣဒံ သုတ္တံ ဝိဇ္ဇ ဗျဂ္ဂ ပရိဘာသာ ဘဝတီတိ သေသော။ "ဏောတ-ပစ္စေ"တိအာဒိနာ (၄-၁) သုတ္တေန ဝုတ္တေသုဝနေကဝိဓေသု အတ္ထေသု ပရိ သမန္တတော ဘာသတီတိ ပရိဘာသာ, ဝိဓိနော ပစ္စယဿ အင်္ဂဘူတာ ပရိဘာသာ ဝိဓျင်္ဂပရိဘာသာ။ ဝိဓိ ယေတတိ သုတ္တမိဒန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ ဝက္ခမာနသုတ္တဒွယန္တိ "အညသ္မိံ သကတ္ထေ"တိ သုတ္တဒွယံ။

၁၂၅. သံယော

အန္တရသဒ္ဒေ-နေကတ္ထောပိဟာန္တရာဋ္ဌတစိ မဇ္ဈတစိ ဂယှတိ, န ဝိဇ္ဇတေန္တရမေသန္တိ အန္တရာဋ္ဌမတ္တပ ဋ္ဌိသေဓေပယောဇနံ နတ္ထီတိ ကတ္ထန္တရာ ဋ္ဌဿာဘာတန္တရာဋ္ဌံ နတ္ထိတ္ထုပစရီယတိ, ဧဝဉှိ လောကေ ပယုဇ္ဇ ဇတေ 'အနန္တရာ ဣမေ ကမာ အနန္တရာ ဣမေ ဟသာအ'တိ အန္တရာဋ္ဌဂတဿ ညဿ ကမဿညဿ ဟသာဒဿ တဘာတ တထာ ဗျပဒိသီယတေ, တထေဝမိဟာပျန္တရာဋ္ဌဂတဿညဿ ဗျဉ္ဇနဿာဘာတ အနန္တရာ ဣတ္ထု စ္စန္တေ, အထတန္တရသဒ္ဒေ ဗျဝဓာနတစိ ဗျဝဓာနာဘာဝတော-နန္တရာ ဣတိ ဝုစ္စန္တေ။ အန္တရံ ကရောတီတိ တ ခာဒိက္ကပ္ပစ္စယံ [ဏိပ္ပစ္စယံ (ဟေတ္ထကေ)] ဝိဓာယ အန္တရာယတိ ဗျဝဓာနံ ကရောတီတိ ကတ္တရိ အပ္ပစ္စယံ ဝိဓာယ အန္တရော ဗျဝဓာယကော နတ္ထေတေသန္တိ အနန္တရာ။ ယထာ 'ရုက္ခာ ဝနန္တေ'တ္ထ ရုက္ခာ သမုဒိတာဝေကဝန ဗျပဒေသံ လဘန္တေ, တထာတ္ရာပိ ဗျဉ္ဇနာ သမုဒိတာဝေတေ သံယောဂဗျပဒေသကေစရတ္တံ ပဋိပဇ္ဇန္တေ။

သံယောကေတိ ဟိ သမုအယပ္ပဓာနော နိဒ္ဒေသော ဗျဉ္ဇနာတ္တဝယဝပ္ပဓာနော, တသ္မာ ဗျဉ္ဇနာတိ ဗဟုဝ စနေန သံယောကေတိ ဧကဝစနနိဒ္ဒေသော ဃဋ္ဋတေ, နနု စ ဝဏ္ဏာနမုစ္စာရိတပ္ပဓံသိတ္တာ ယောဂပဇ္ဇမဋ္ဌိတမာနာနံ

န သမ္ဘဝတိ သမုအာယတ္တန္တိ သမုအာယတ္တမယုတ္တန္တိ နာယုတ္တံ, တထာဟိ ဥတ္တရုတ္တရဂ္ဂဟိနိ ဗုဒ္ဓိ ပုဗ္ဗပရိဘူတေ ဗ္ယဥ္ဇနာဝယဝေ သမုအာယရူပေန သင်္ကပ္ပေန္တီ သမုအာယတေဟာရမ္ပဝတ္တယီတိ။

ဏာနုဗန္ဓေတိ ဒိတိသဒ္ဒဿ သံယောကဝိသယတ္တာ ဒေဇ္ဇောတိ 'သရာနမာဒိဿာ'တိ ဝိသယော, ဥဍ္ဍုမ္ဗသဒ္ဒဿ သံယောဂဝိသယတ္တာ ဩဍ္ဍုမ္ဗိကောတိ တေသ္ဝ ဝိသယောတိ တတ္ထ ရာဃတေ ဝေနတေယ္ယော မေနိကော ဒေဇ္ဇော အေသက္ကန္တိ ရူပာနိ။ ဣမ ဧ တု ဩဍ္ဍုမ္ဗိကော ကောဏ္ဍညောတိ ယုဇ္ဇန္တိ။ တေနေဝ စ တတ္ထ ပဉ္စိကာ တ္ထေ, တ္ထေ စ ပဉ္စိကာ တတ္ထ ဥပနေတဗ္ဗာတိ။

၁၂၇. ကောသ

ကောသဇ္ဇန္တိ တ္ထေ တဿ ဇတ္တဥ္စ နိပာတနာ, အဇ္ဇဝန္တိ တ္ထေပ္ "ဥဝဏ္ဏဿာ ဝဝ သရေ"တိ (၄-၁၂၉)။

၁၃၅. ဇောဝု

ယကာရဿ ဒ္ဝိတ္တေ ဇေယ္ယော။

၁၃၇. ကဏ

အတိသယေန အပ္ပော, အတိသယေန ယုတတိ ဝိဂ္ဂဟော။

၁၃၉. ဍေယ

သတိဿာတိ ဝုတ္တေ သတိသဒ္ဒေ ဝိညာယတိ သတ္တန္နေပိ ဝိသေသနတ္တေန ဝတ္တုမိစ္ဆိတေသတ္တန္နေ တော ကထံ ဝိညာယတိစ္စာသင်္ကိယ "သဋ္ဌာယ သစ္စုတီသာသေ"စ္စာဒိနာ (၄-၅၀) သတ္တန္နာဒီဟိ ဍော ဝိဟိတော, တသ္မိဥ္စ ဍေတိနိမိတ္တေနာေဟာဒိန္နေ တဒုဟအနသာမတ္ထိယာသတ္တန္နော ဝိညာယတီတိ ဒဿေတုမာဟ- 'ဍေတိ နိမိတ္တောဟာအနာ'တိအာဒိ။

၁၄၂. အဓာ

ဓာတုတော အညော သဒ္ဒေ အဓာတု တဿ။ ပဉ္စိကာယမ္ပန ပကတိပိ သဒ္ဒောယေတတိ ဓာတုတောဣစ္စာဒိနာ အဓာတုသဒ္ဒဿ အတ္ထမတ္တံ ဝုတ္တံ။

တဿာတိ အဓာတုပ္ပကတိယာ, အဓာတုသဒ္ဒဿာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တေနစာတိ ကကာရေန စ, တဿာတိ တေန ကာရဏေန။ ပုဗ္ဗဂ္ဂဟဏမန္တရေနာတိဟဏိနိနာ ဣကာရာဒေသဝိဓာယကေ ဣမသ္မိံယေဝ သုတ္တေကကာရ တော ပုဗ္ဗဿ ဣကာရာဒေသဝိဓာနတ္ထံ ပုဗ္ဗဂ္ဂဟဏံ ကတံ, တံ ပုဗ္ဗဿာတိဝစနံ ဝိနာတိ အတ္ထော။ သစေတိအာဒိနာ ကထယတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ "ဗ္ယဥ္ဇနေ ဒီဃရဿာ"တိ (၁-၃၃) ရဿော ဝုတ္တော, အဿာတိ ဇာတိနိဒ္ဒေသေတု အာကာရဿစိကာရော ဘဝတ္တေဝ, သိယာ တေန္တိ ဗဟုပရိဗ္ဗာဇကာတိ တေံ ရူပံ ဟောတိ။ ဿာဒ္ဓိတူ ဗ္ဗဝ ဟိတော။ ကကာရတော ပုဗ္ဗေ ဿာဒိ, န ဿာဒိ ကကာရာ ပရောတိ။

နနု စ အဿာဒိတောတိ တ္ထေ ပသဇ္ဇပ္ပဋိသေဓော နဉ ကသ္မာ ဂဟိတော, န ပရိယုဒာသောတိ အာသင်္ကိယ ပရိယုဒာသေသ္မိံ ဂဟိတေ သတိ အေသံ ဝတ္တုမာရဘတေ 'ပရိယုဒာသေ'ဣစ္စာဒိနာ။ ဿာဒိတောတိ ဿာဒ္ဒန္တတော ပရိဗ္ဗာဇကသဒ္ဒတော။ ပရိဗ္ဗာဇကသဒ္ဒေဟိ ဿာဒ္ဒန္တော တက္ကေ ဿာဒ္ဒန္တတ္တာ, တေနေဝ ဝက္ခတိ- 'ပရိဗ္ဗာဇကသဒ္ဒတော တ္ထေ ဿာဒ္ဒုပ္ပတ္တီ'တိ။ အဿာဒိဿာ ပရောတိ ကတ္တတ ဗဟုပရိဗ္ဗာဇကသဒ္ဒတော န သဒ္ဒုပ္ပတ္တီတိ သမ္ဗန္ဓော။

တတောစာတိ ဗဟုပရိဗ္ဗာဇကသဒ္ဒတော စ။ ပသဇ္ဇပ္ပဋိသေဓေန နဉသဒ္ဒေန အညပဒတ္ထသမာသေပိ သိယာဝ အေသောတိ ဒဿေန္တော အာဟ- ‘အဝိဇ္ဇမာနောဿာဒိ’စ္စာဒိ။

ဣတိ မောဂ္ဂလ္လာနပဉ္စိကာဋီကာယံ သာရတ္ထဝိလာသိနိယံ

စတုတ္ထကဏ္ဍဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပဉ္စမကဏ္ဍ

၁. တိဇ

ခမာဝီမံသာသူတိ ပကတိဝိသေသနမေဝ ကထမိစ္စိတန္တိ အာဟ- ‘သမ္ဗန္ဓသ္သိ’စ္စာဒိ, ပအနမညမညသမ္ဗန္ဓသ္သ ပုရိသာဓိနတ္တာတိ အတ္ထော, ပကတိ ဝိသေသနန္တိ တိဇမာဟ သဒ္ဒာနံ ဝိသေသနံ, ကိမ္ပန ပကတိဝိသေသနေ ဖလ မိစ္စာဟ- ‘ပကတိဝိသေသနောဟအန’မိစ္စာဒိ။ ယဇ္ဇတ္ရ ‘ခမာဝီမံသာသူ’တိ ပကတိဝိသေသနံ, ကသ္မိံ အတ္ထေ စရတိ ခသာ ဝိဓိယန္တိစ္စာဟ- ‘အတ္ထန္တရသ္သာ နိဒ္ဒေသာ’ က္လစ္စာဒိ။ အတ္ထန္တရသ္သာတိ နိသာနာဒိအတ္ထန္တရသ္သ။ “သုတာနုမိတေသု သုတသမ္ဗန္ဓော ဗလတ”တိ ပရိဘာသမုပလက္ခေတိ ‘သုတာနုမိတာန’မိစ္စာဒိနာ။ တေနေတတိ ကိရိယာရူပသု ခမာဝိမံသု ခသာနံ ဝိဓာနေနေဝ, သကတ္တေ ဝိဓာနေနေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တိတိက္ခကိရိယတ္တာတိ က္လမိနာ ပရေသံ ဝိယ ဓာဒ္ဓုန္တာနံ ဓာတုသညာဝိဓာန မနတ္ထကန္တိ ဒသ္သေတိ။

တိတိက္ခာ ခမာ, တိတိက္ခတိ ခမတိ, ဝီမံသာ ဥပပရိက္ခာ, ဝီမံသတိ ဥပပရိက္ခတီတိ အတ္ထော။ သုတ္တေ တိဇက္လတိ နိဒ္ဒေသာ ဘူတာဒိကသ္သ ဂဟဏံ။ နိစ္စဏ္ဍန္တသ္သ စုရာဒိကသ္သ ဟိ တာဒိသေ ပယောဇနေ သတိ ဗဟုလံ ဝိဓိယမာနေပိ နိစ္စတ္တမတ္တနော နာတိဝတ္တတိ။ အထတ စုရာဒိမာနေနာဗ္ဗဘိစာရိနာ သာဟစရိယာ တိဇောပိ စုရာဒိကောဝ, တံ ယထာ ‘ကဝသ္သ ဒုတိယေနာတ္တော’တိ။ ဝုတ္တေကေယေတေဟဒီယတေ, နာသ္သော, န ဂဒ္ရဘော။ ကအာစိ ပန အသ္သာဒိနောပိ ဒုတိယသ္သ ဂဟဏံ သိယာ အတ္ထပ္ပကရဏာ ဒိပ္ပဘာဝတော။

နနု စ ဝီမံသာယံ သပ္ပစ္စယဝိဓာန မနုပပန္နမိတရေတရနိသ္သယအောသ ဒုဌတ္တာ, တထာဟိ သိဒ္ဓေ ဝီမံသာသဒ္ဒေ သပ္ပစ္စယော ဥပ္ပဇ္ဇတေ, သတိ စ တသ္မိံ ဝီမံသာတိ ရူပံ သမ္ဗဇ္ဇတီတိ က္လတရေတရနိသ္သယော, က္လတရေတရ နိသ္သယာနိ စ ကာရိယာနိ နောပကပ္ပန္တီတိ တေနာဟ- ‘အနုတဒရူဟန’မိစ္စာဒိ။ အနာဒိကာလသံသိဒ္ဓသဒ္ဒာနုတတော နတ္ထိ က္လတရေတရနိသ္သယော အောသောတိ ဘာတော။ ပယောဇကဗ္ဗာဟရဏိပ္ပစ္စယာဘာဝေ တေဇတေတိ ရူပံ။

၂. ကိတာ

ပုဗ္ဗေဝိယ ပကတိဝိသေသနာဒီယ္တနေန “သမ္ဗန္ဓသ္သ ပုရိသာယတ္တတ္တာ ‘တိကိစ္ဆာသံသယေသူ’တိ ပကတိ ဝိသေသနန္တိ အာဟ- ‘တိကိစ္ဆာယ’မိစ္စာဒိ’ယ္တာဒိကံ သဗ္ဗံ ယထာယောဂမေတ္ထာပိ ဝတ္တဗ္ဗန္တုတိဒိသတိ။ ဝိသ္သတ္ထောတိ ဝိသဒ္ဒသ္သ အတ္ထော။ အထ ကိမိတ္ထံ ဆပ္ပစ္စယန္တသ္သေဝ ဒ္ဝိဓောအာဟရဏန္တာသင်္ကိယာ ဟ- ‘အတ္ထဘေအာ ဒ္ဝိဓောအာဟရဏ’န္တိ။ နိကေတော နိတသော, သင်္ကေတော လက္ခဏံ။

၃. နိန္ဒ

နိန္ဒ=ဂရဟာယံ တတော “က္လတ္ထိယမဏတ္တိကယဏ္ဍာ စေ”တိ (၅-၄၉) အပ္ပစ္စယေ တတော “က္လတ္ထိယမတ္တ”တိ (၃-၂၆) အာပ္ပစ္စယေ ရူပံ။ ဗန္ဓတီတိ ဗခကော။

၄. တုံသ္မာ

တုံသ္မာတီဟ ပစ္စယဂ္ဂဟဏမာစိက္ခတိ ‘တုံတာယေ’စ္စာဒိနာ။ တတော စေတိ ယတော တုံသ္မာတိ ပစ္စယသ္သေဝ ဂဟဏံ ယတော စ ဝိသေသန နိဒ္ဒေသော, တတောတိ အတ္ထော။ ပစ္စယဂ္ဂဟဏေ တအာဒိဂ္ဂဟဏံ ဝိညာယတေ။ “ပစ္စယဂ္ဂဟဏေ ယသ္မာ သော ဝိဟိတော တအာဒိနော ဂဟဏ”န္တိ ဉာယတော။ ဝိသေသနတ္တေန ဝတ္တုမိစ္ဆိတတ္တာ တဒန္တဂ္ဂဟဏံ။ “ဝိဓိဗ္ဗိသေသနန္တသ္သာ”တိ (၁-၁၃) ဝစနာဘိ မနသိ နိဓာယာဟ- ‘ယတော ကိရိယတ္ထာ’က္လစ္စာဒိ။ သော ကိရိယတ္ထော အာဒိ ယသ္သ သမုအာယသ္သ သော တအာဒိ သော ပစ္စယောန္တေ တသ္သ (သော တဒန္တော)။ တအာဒိတဒန္တသမုအာယဝိသေသသ္သ ဂဟဏံ, (နတု) တဒန္တမတ္တသ္သေ တ္ယတ္ထော ။ နနု စ တုံသ္မာက္လတိ ဝိသေသန တ္တေန ဝတ္တုမိစ္ဆိတေ ဘဝတု “ဝိဓိဗ္ဗိသေသနန္တသ္သေ”တိ တဒန္တဂ္ဂဟဏံ ပစ္စယဂ္ဂဟဏေ တု ကထံ တအာဒိ

နော ဂဟဏံ ဝစနာဘာဝတောစ္စာဟ- ‘တဒဝိနာဘာဝိတ္တာ’တိ။ ယတော ဝိဟိတော တေန ဝိနာ န ဘဝတိ သီလေနေတိ တဒဝိနာဘာဝီ တဿ ဘာတေ တဿ။ က္လမာယ ယုတ္တိယာ ဝိညာယတေ-တ္တော, ယမာဿယတေ ‘ပစ္စယဂ္ဂဟဏေ ယဿ သော ဝိဟိတော တအာဒိနော ဂဟဏ’န္တိ။ ဘဝတေ့ဝံ တအာဒိနော တဒန္တဿ စ ဂဟဏံ, တတော ကိပ္ဖလံတ္တာဟ- ‘တေနေ’စ္စာဒိ။

သဟာဒိတောတိ ဟာဒိသဟိတတော။ ခ ဆ သုပ္ပတ္တာဘာတတိ ခ ဆ သာနံ ဥပ္ပတ္တိယာ အဘာတ။ ဝုတ္တပ္ပကာရသ့သေဝ တုံပ္ပစ္စယန္တဿ ပကတိဘာဝေန ဂဟဏာ သဟာဒိတော ခ ဆ သာနမနုပ္ပတ္တီတိ အဓိပ္ပာယော။ ဝိပုဗ္ဗာ ‘ဇိ-ဇယေ’က္လစ္စဿ တုံပစ္စယန္တာ ‘ဝိဇေတုမိစ္ဆတီ’တိ အတ္ထေ “တုံသ္မာ”က္လစ္စာဒိနာ(သော), တုံဿစ လောပေ, နေမိတ္တိကေ ဏောရေ နိဝတ္တေ ‘ဇိသ ဇိသ က္လတိ ဒ္ဝိတ္တေ အနာဒိဗ္ယဥ္ဇနလောပေ “ဇိဟရာနံ ဂိ”တိ (၅-၁၀၂) ဂိ။ ဇိဂိသပ္ပကတိတော “ဘူတေ ဤဦ”က္လစ္စာဒိနာ (၆-၄) ဤ။ တသ္မိံ အဥ။ “အာ ဤ ဦ မ့ဟာ ဿာ ဿမ့ဟာနံ တ”တိ (၆-၃၃) ဤဿ ရဿေ ဗ္ယဇိဂိသိ။ ယဒိ တု သဟာဒိတော သဿ ဥပ္ပတ္တိ သိယာ, တအာ ဗ္ယဇိဂိသီတိ ဧတ္တ ဒ္ဝိဗ္ဗစနံ ကရိယမာနံ သပ္ပစ္စယန္တဿ ပဌမဿေကဿရဿ ဒ္ဝိဗ္ဗစနံ ဘဝတီတိ “ခ ဆ သာန”မိစ္စာဒိနာ (၅-၆၉) ဝိဇိယ က္လတိ သမုအယေ အာဒိဘူတဿ ဝိသဒ္ဒဿ သိယာ ဤမ့ဟိ စ ဝိဟိတေ သဟာဒိနော ပကတိဘာတေတိ ဝိသဒ္ဒ ပုဗ္ဗေ အဉာဂမော သိယာ, တတော စ အဝိဝိဇိသီတိ အနိဋ္ဌမ္ပသဇ္ဇေယ္ယ။

တုံသ္မာ က္လဿာယန္တိ စ ပကတိပ္ပစ္စယတ္တာနမုပဒိဋ္ဌတ္တာ တေန သဘာဝ လိင်္ဂေန ခ ဆ သပ္ပစ္စယာ တဒန့တော စ အနုမိတော န ပန တုံ, တုမိဟ သုတောတိ အာဟ- ‘န တဒန္တော, နာပိ ဆ ဆသာ’တိ။ ဇိယဿာက္လစ္စတ္ရ ဒ္ဝိတ့တေ ပုဗ္ဗဿ ဃဿ “စတုတ္ထ ဒုတိယာနံ တတိယပဌမာ”တိ (၅-၇၈) ဂေ။ တဿ “ကဝဂ္ဂဟာနံ စဝဂ္ဂဇာ”တိ (၅-၇၉) ဇော။ ဟဏိနိနာပီဟ သပ္ပစ္စယ ဝိဓာယကေ သုတ္တေ တက္ကမ္ပိ ယထာ သိယာတိ တဝစနံ ကတံ, တဒယုတ္တန့တိ နိရာကတ္တုမာဟ- ‘တက္ကမ္ပိ’စ္စာဒိ။ ပကတ္ယာဒိတ္ယတ္ရ အာဒိ သဒ္ဒေန အတ္ထဝိသေသော ဂဟေတဗ္ဗော, ပကတိ ဝိသေသော တုမန္တော, က္လဿတ္တော-တ္တဝိသေသော ။ က္လဒံ လက္ခဏန္တိ “တုံသ္မာ လောပေ စိဿာယံ တေ”က္လတိ က္လဒံ လက္ခဏံ။ နိယောဂတောတိ နိယမေန။ အာသင်္ကာယမုပသင်္ဘာန”န္တိ (၃-၁-၇) တက္ကကာရေန ဝုတ့တံ နိရာကတ္တုမာဟ- ‘အာသင်္ကာယ’မိစ္စာဒိ။

အစေတနတ္တာ ကူလဿ က္လဿာယာသမ္ဘတေတိ ‘ကူလပ္ပတိတုမိစ္ဆတီ’တိ တက္ကမေဝေစ္စာပကာသနမသိဒ္ခံ, တေနာသိဒ္ဓေန တက္ကေနာသိဒ္ခာနံ ခ ဆ သာနံ သာခနံ အသိဒ္ဓေနာသိဒ္ခသာခနံ။ က္လဿာဝစနိစ္ဆာတိ က္လဿာယ ဝတ္တုမိစ္ဆာ။ က္လဿာယပဝတ္တိတော ဥပလဒ္ခီတိ က္လဿာယ ဥပလဒ္ဓိ ဥပဟာလမ္ဘော ပရိဇာနနံ ပဝတ္တိတောတိ အတ္ထော။ စေတနာဝတိစာတိ ဝုတ္တံ တသ္မာ စေတနာဝတိ ပဝတ္တိတော ဥပလဒ္ဓိံ ဒဿေတ့တ တဒပဒေသေ နာစေတနေပိ ဒဿေတုံ ‘ယောပေသာ’တိအာဒိမာဟ။ ဒေဝဒတ္တေ ရစ္ဆု ခီလာဒိဟဏိနာ ဥယျောဂေ, ကူလေ မတ္တိကာဝိကိရဏာဒိ။ ရစ္ဆု ဂုဏော။ ခီလော [ကီလ (ပဋ္ဌိကာ)] သံက့တဒိ။

ပုလော တိဏာဒီနံ သဃာတော။ သာ သုနခော မိမရိသတီတိ မရ=ဟဏစာဂေ’က္လဿာယံ တုမန္တာ သော။ “ဥိဗ္ယဥ ဇနဿေ”တိ (၅-၁၇၀) ဥိ။ ဒ္ဝိတ္တေ ပုဗ္ဗတော-ညဿ လောပေ “ခ ဆ သေသ့ဝီ”တိ (၅-၇၆) ဒ္ဝိတ္တေ ပုဗ္ဗဿာသ့သ က္လမိမရိသတိ။ တထာ ပိပတိသတီတိ ‘ပတပထ=ဂမေန’ က္လစ္စဿ။ သာ မိမရိသတီတိ သတိပိ သစေတနတ္တေ ဝိသတ္တဇိဝိတဿ သုနခဿ မရဏိစ္ဆာ သမ္ဘဝတီတိ ပဋိဟာဒိတံ။ “က္လဿာသန္တာ ပဋိသေဓော ဝတ္တဗ္ဗော”တိ (၃-၁-၇) ဟဏိနိယတတ္တိကကာရေန ဝုတ္တံ, တန္နိရာကတ္တုမာဟ- ‘ဗုဘုက္ခိတု’မိစ္စာဒိ။ ဇာတိပဒတ္ထနိဿယေန နိဝုတ္တိမ္ပဋိဟာဒယမာဟ- ‘ဇာတိပဒတ္ထေ’စ္စာဒိ။ က္လတရော က္လဿတ္တော။

၅. ဤယော

ကရိယတိ သမ္ဗန္ဓိယတီတိ ကမ္မံ။ တဥ္စ နာမ ဇာတိ ဂုဏကိရိယာဒဗ္ဗ သမ္ဗန္ဓတော ပဉ္စဓာ ဘဝတိ။ တတ္ထ နာမကမ့မံ’ ဍိတ္တော ဍဝိတ္တောတိ နာမေန ပိဏ္ဍူဿ သမ္ဗန္ဓာ။ ဇာတိကမ္မံ ကေအဿောတိ ကေတ္တာဒိဇာတိယာ ပိဏ္ဍူသ့သ သမ္ဗန္ဓာ။ ဂုဏကမ္မံ သုက္ကောနီလောတိ သုက္ကာဒိနာ ဂုဏေန ဒဗ္ဗဿ သမ္ဗန္ဓာ။ ကိရိယာကမ္မံ ဟာစကော ဟယကောတိ ဟာစကာဒိကိရိယာယ ဒဗ္ဗဿ သမ္ဗန္ဓာ။ ဒဗ္ဗကမ္မံ ဒဏ္ဍီဝိသာဏီတိ ဒဏ္ဍာဒိနာ ဒဗ္ဗေန ပိဏ္ဍူဿ သမ္ဗ

န္ဓာ။ ဧဝံ ကမ္မဿ ပဋ္ဌပ္ပကာရသမ္ဘဝေပိစ္ဆာယမတ္ထေ ဉာယဿ ဝိဓာနတော ဣစ္ဆာသမ္ဗန္ဓိယေဝ ကမ္မံ ဂယှတီတိ ကိရိယာကမ္မမေတ္ထ ဂယှတေ အမုကမေဝတ္ထုမုပဒဿေန္တော အာဟ- ‘ယဒိပိ’စ္စာဒိ။ အယဥ္စ နိဟတ သမုဒယော ဝိသေသာဘိဓာနနိမိတ္တာဿုပဂမေ ဝတ္တတေ။

တထာပိတိလောကဝုတ္တိရယံဝိသေသာဘိဓာနာရမ္ဘော။ တံသမ္ဗန္ဓိယေတတိ ဣစ္ဆာသမ္ဗန္ဓိဝေ။ အတ္တနောပုတ္တမိစ္ဆတီတ္ယာဒိဝစနိစ္ဆာယမတ္တသမ္ဗန္ဓိနိပုတ္တာဒေါ အတ္တနောတ္ယနုဝတ္တိယသုတ္တန္တရေနပစ္စယောဝိဓိယတေ ပါဏိနိနာ, ဧတ္ထ တ္ဝ(တ္တ)ဂ္ဂဟဏမန္တရေနာတ္တ သမ္ဗန္ဓိဿေဝ ပုတ္တာဒေါ ကထံ ဝိညာယတေ ဝိသေသဝစနာဘာဝေ ဟိ ပရသမ္ဗန္ဓိန္ယပိ ပပ္ပောတီတိမံ စောဒ္ယမုဗ္ဘာဝယ မာဟ- ‘အတ္တသမ္ဗန္ဓိနိ’စ္စာဒိ။ ဉာယဿ ပရသမ္ဗန္ဓိန္ယပိ ပသင်္ဂေါတိ သမ္ဗန္ဓော။ ကုတောစာဟ-ဉာယဿာက္ကတိဓာနာ’တိ။ အတ္ထဂ္ဂဟဏဿာဝစနေ ဉာယဿာနဘိဓာနာတိ ဘာဝေါ။

အပ္ပတ္တိယာတိ ကရဏေ ဟေတုမှိ ဝါ တတိယာ။ ဧတ္ထာတိ အတ္တနော ပုတ္တမိစ္ဆတီတေတ္ထာပိ။ န က္လဗ္ဗော တိ ဉာယပ္ပစ္စယော နာဘိမတော။ နေဝေတ္ထ ဘဝိတဗ္ဗန္တိ ဝဒတော-ဓိပ္ပာယမာဟ ‘သာပေက္ခတ္တာ ယေဝေတိ ဘာဝေါ’တိ။ ယဒိ အတ္တနော ပုတ္တမိစ္ဆတီတိ ဝတ္တုမိစ္ဆာယံ သာပေက္ခတ္တေပိ သိယာ, တဒါယမနိဋ္ဌပ္ပသင်္ဂေါတိ ဒဿေတုမာဟ- ‘ယဒိစေတ္ထ’ဣစ္စာဒိ။

အနိဋ္ဌပ္ပသင်္ဂဿ သရူပမာဟ- ‘အတ္တနော ပုတ္တီယတီတိ သိယာ’တိ။ ဥပပဇ္ဇမာနေန ဉာယေနေဝ အတ္တတ္ထဿာဘိဟိတတ္တာ အတ္တသဒ္ဒဿာပ္ပယောဂေတိ စေတမ္ပိ န သင်္ဂတန္တိ ပဋိပါဒယမာဟ ‘န စ သက္ကာ’တိအာဒိ။ ကသ္မာဒေဝံ ဝတ္တုံ န သက္ကာတိ အာဟ- ‘ပကတိ’စ္စာဒိ။ အပူပါဒိကာယ ပကတိယာ သမာနတ္ထဿေဝ ဝိသေသနဿ ဝုတ္တိပဒေ အန္တောဘာဝ ဒဿနာတိ အတ္ထော။ က္ဝပနေဝံ ဒိဋ္ဌန္တောဟ- ‘တံယထေ’စ္စာဒိ။ “တမဿ သိပ္ပံ သီလံ ပဏ္ယံ ပဟရဏံ ပယောဇနံ”တိ (၄-၂၇) ဏိကေ အာပူပိကော။ နတု ဘိန္နတ္ထဿာတိ ဗ္ယတိရေကံ ဒဿေတ္ဝ တတံ ဒိဋ္ဌန္တေန သာဓေတုမာဟ- ‘ဒေဝဒတ္တဿိ’စ္စာဒိ။ ကာရဏမာဟ- ‘သာမညန္တရေ’စ္စာဒိ။ ဒေဝဒတ္တဿ ဂုရုနော ကုလန္တိ သာမညန္တရဗ္ယဝစ္ဆေဒါယ ဒေဝဒတ္တသဒ္ဒဿောပါဒါနတော ဂုရုကုလန္တိ ဝုတ္တိပဒေန ဒေဝဒတ္တတ္ထဿာန္တော ဘာဝေါတိ အတ္ထော။ တမေတ္ထောပိ သမာနတ္ထုပဒဿေန္တော အာဟ- ‘တထေဟာပိ’စ္စာဒိ။ အထာတ္တနော ပုတ္တမိစ္ဆတီတ္ယေတသ္မိံ ဝါက္ယေ ပဒဿာနုတ္ထာနတော အတ္တသဒ္ဒဿာပ္ပယောဂေ ကိန္န သိယာတိ ဒဿေတုမာဟ- ‘နစာပိ’စ္စာဒိ။

ပဒဿာတိ ပုတ္တီယာဒိနော ပဒဿ။ နစာပိ အပ္ပယောဂေတိ သမ္ဗန္ဓော။ ကာရဏမာဟ- ‘ဉာယန္တဿာ’တိ အာဒိ။ ဉာယန္တော ပုတ္တီယာဒိ, နိယောဂတော န ပပ္ပောတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ တဗ္ဗာစီသဒ္ဒပ္ပယောဂန္တိ အညဝါစီသဒ္ဒယောဂံ။ သုတဂ္ဂဟဏန္တိ အသုတတ္တာတိ ဝုတ္တသုတဂ္ဂဟဏံ။ အတ္ထပ္ပကရဏာဒ္ယုပလက္ခဏန္တနေန အတ္ထတော ပကရဏာဒိတောပိ ပုတ္တဿတ္တ နိယတာ ဂမ္ယတေ, သုတသဒ္ဒဿ တု ဂဟဏမုပလက္ခဏတ္ထန္တိ ဝဒတိ။

နနု စ သုတ္တေ ကမ္မာတိ ဝုတ္တတ္တာ ကမ္မသမုဒါယတောပိယော သိယာ တ္ယာသင်္ကိယေဝ (မဘာ)ဝံ သာဓယမာဟ- ‘ကမ္မာ’တိအာဒိ။ ဝတ္တုံ ဣစ္ဆာ ဧကဿာ ယဿ ကမ္မသာမညဿ တံ တထာဝုတ္တံ။ ဝတ္တုမိစ္ဆေက သင်္ခ္ယဿ ဂဟဏမာဟ- ‘ကမ္မသမုဒါယတော’တိ။ ကိမ္ပနာဝယဝတော န သိယာ’ မဟန္တမုပ္ပုတ္တမိစ္ဆတီ’စ္စတ္ရ ပုတ္တမိစ္ဆတောစ္စာသင်္ကိယာဟ ‘အဝယဝတောပိ သာပေက္ခတ္တာယေဝ’တိ။ န ဘဝတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ ဧဝဥ္စရဟိ ဣဒမ္ပိ န သိဇ္ဈတီတိ စောဒေန္တော အာဟ ‘စရဟိ’စ္စာဒိ။ မဟာ စာယံ ပုတ္တောစေတိ မဟာပုတ္တမိစ္ဆတီတိ ယဒေဝံ ကရီယတိ တဒါယမပ္ပယောဂေတိ ဒဿေန္တော အာဟ- ‘ဘဝိတဗ္ဗမေဝေ’စ္စာဒိ။

၆. ဥပမာ

ဥပမီယတေ ပရိစ္ဆိဇ္ဇတီတိ သာဓိယတီတ္ယုတ္တော။ ကီဒိသန္တမုပမာနမိစ္စာဟ- ‘ပသိဒ္ဓသာဓမ္မော’ဣစ္စာဒိ။ ပသိဒ္ဓော ဂဝါဒိ, တဿ သာဓမ္မော သမာန ရူပတာယ ယမ္ပသိဒ္ဓဿ ဂဝယာဒိနော သာဓိယဿ သာဓနံ တမုပမာနန္တ္ယုတ္တော။ သမာနော ဓမ္မော-ဿေတိ သဓမ္မော, ဂဝါဒိယေဝ။ တဿ ဘာဝေါ သာဓမ္မံ။ သာဓ္ယတေ ဥပမီယတေ-နေနေတိ သာဓနမုပမာနံ ဂဝါဒိ။ သာဓ္ယတေ ဥပမီယတေတိ သာဓိယော, ဂဝယာဒိ။ တဿ သာဓနံ သာဓိယသာဓနံ။

ပုတ္တမိတစရတိတိ ထွေ ‘အာဝသထမာဝသတိ’စွာအေ ဝိယ အာဓာရတ္ထသ္သ ဝိညာယမာနတ္တာ ပုတ္တေ ဝိယ မာဏဝကေ မခုရန္ဓုဟနအနာဒိကမာစရဏံ ကရောတိစ္စေဝမတ္ထသမ္ဘဝေန ဒ္ဒိဝိန္နမ္ပိ ဥပမာနောပမေယ္ယဘာဝေ တ္တဝဂမယိတုမာဟ- ‘ပုတ္တေ’က္ကစွာဒိ။ ပသိဒ္ဓေန သာဓနေဘာဝေနုပမာနဘူတေ ပုတ္တေ အာစရဏမ္ပိ ပသိဒ္ဓန္တိ အာဟ- ‘တမ္ပသိဒ္ဓ’န္တိ။ တအာစရဏေန တေန အာစရဏေန ပုတ္တမာဏဝကဝိသယမာစရဏံ တ ပုတ္တမာဏဝက သဒ္ဒ ဒေနုပစာရတော ဂဟေတ္ဂတ ဝိသယီဝသေန ဝိသယဘာဝတေဟာရောတိပိ ယုဇ္ဇတိ။ တက္ကတ္တော ပနေတသ္မိံ ပက္ခေ ‘ပုတ္တမိဝ ပုတ္တဝိသယ မာဏဝကမိဝ အာစရတိ မာဏဝကဝိသယမာစရဏံ ကရောတီ’တိ, ဝုတ္တိယန္တု ယထာဝုတ္တမ တ္ထဒ္ဒဝယံ ယထာယောဂံ ယောဇေတ္ဂတ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

နနု စ ယဇ္ဇတ္တောပမာနောပမေယ္ယဘာဝေ ဝုတ္တိယံ ဤယေနေဝ ဇောတိတောတိ က္လဝသဒ္ဒေ နိဝတ္တတေ, တ ဒေပမာနောပမေယ္ယဘာဝေ ပုတ္တ သဒ္ဒေဝ ဝတ္တတေ, တံ ကထမုပမေယ္ယဝစနသ္သ မာဏဝကသဒ္ဒသ္သ ဝုတ္ တ္ထသ္သ ပယောဂေ ယုတ္တောစွာသင်္ကိယာဟ- ‘ဥပမာနဝစနတော’စွာဒိ။

တဗ္ဗိသိဋ္ဌာစရဏေတိ တေနောပမာနေန ဝိသိဋ္ဌေ အာစရဏေ။ ဥပမာနောပမေယ္ယဘာဝသ္သာနိဝတ္တတ္တာတိ ဧ တ္တာယမဓိပ္ပာယော ‘ဥပမာန ဝိသိဋ္ဌာစရဏေ ဥပမာနဝစနတော ဤယသ္သ ဝိဓာနေ နောပမေယ္ယဝစနမန္တရေနော ပမာနဝစနသ္သ ပဝတ္တီတိ ဥပမာနောပမေယ္ယဘာဝသ္သာနိဝတ္တီ’’တိ။ အညထာတိ ယဒ္ဒျပမာနောပမေယ္ယဘာဝသ္ သ ဤယေနေဝ ဇောတိတတ္တာ တဒန္တသ္သုပမေယ္ယေ ဝုတ္တိ သိယာတ္ထတ္တော။ ပဗ္ဗတာယတီတိ ‘‘ကတ္တုတာ ယော’’တိ (၅-၈) အာယော။ ဥပမေယ္ယသ္သာနိဝတ္တတ္တာ ဥပမေယ္ယ ကတ္တုသာမညေ တိပ္ပစ္စယော။

၇. အာဓာ

ယထာနန္တရသုတ္တေ ဥပမာနေ ဥပမေယ္ယသ္သ မာဏဝကသ္သ ပယောဂေ ဥပပန္နော, တထာတ္ရာပိ ‘ဟသာဒေ ကုဋိယ’န္တိ စောပမေယ္ယသ္သပယောဂေတိ အတိဒိသန္တော အာဟ- ‘ဟေဋ္ဌာဝိယေ’စွာဒိ။ ဥပမာနေ ဥပမေယ္ယသ္ သာနန္တောဘာဝတိ အတ္ထော။ နနု ကိမတ္ထမိဒမုစ္စတေ ယဝတာယော ဟသာဒေ က္လတစရတိ သော ဟသာဒမိတစရတိ တိပိ ဝတ္တုံ သက္ကာတိ နာတ္ထဘေအေ-ညတ္ရ ဝစနိစ္ဆာဘေအတိ ပုဗ္ဗေနေဝေတ္ထာပိ ဤယော သိဒ္ဓေ, တတော နာတ္ထော-နေန ဝစနေနေ စွာသင်္ကိယာဟ- ‘ယဒိပိ’စွာဒိ။

၈. ကတ္တု

ထွေ ကတ္တုတောက္လတိ ဝစနာ ကမ္မာတိ နိဝတ္တတေ, အာယဂ္ဂဟဏာ ဤယော။ ကအ ပန ကတ္တုဝိသေသော- ဝသီယတိစွာဟ-‘ယတ္ထာဒိသဒ္ဒသမာနာဓိကရဏတ္တော’တိအာဒိ။ ပဗ္ဗတာယတိ ဟတ္ထိစ္စေဝမာဒိနာ ဟတ္ထာဒိ သဒ္ဒေန သမာနာဓိကရဏတ္တော သတီတိ အတ္ထော။

၉. ဈတ္ထေ

ကောယံ စ္ဆတ္တောစွာသင်္ကိယ ‘‘အဘူတတဗ္ဘာဝေ ကရာသဘူယောဂေ ဝိကာရာစီ’’တိ (၄-၁၁၉) စီသ္သ အဘူ တတဗ္ဘာဝေ ကရာဒိယောဂေသတိ ဝိဓာနာ ‘အဘူတတဗ္ဘာတေ ကရာဒိဝိသိဋ္ဌေ’တိ အာဟ။ အဘူတ တဗ္ဘာဝသ္သ ကရာဒိဝိသိဋ္ဌတ္တာ ကရောတ္ယတ္ထနိဝတ္တိယာဝသ္သံ ဟဏိနိယာ ဝိယ ဘုဝိဂ္ဂဟဏံ ကတ္တဗ္ဗမညထာ ကရောတ္ ယတ္ထေပိ သိယာတ္တာသင်္ကိယ နိဝတ္တိဟေတုမာဟ- ‘တေနေတ’တိအာဒိ။ ယေနေဝ ကရောတ္ယာဒိဝိသိဋ္ဌေ အဘူ တတဗ္ဘာဝေစ္စတ္တော တေနေဝ ဟေတုနာတိ အတ္ထော။ ဘဝတ္ယတ္ထော-နေန ကာရဏေန လဒ္ဓေ ကရောတ္ယတ္ ထေပ္ပနိဋ္ဌော လဗ္ဘတိစွာသင်္ကိယ တန္နိဝတ္တိမုဋ္ဌိဟဒယမာဟ- ‘ကရောတ္ယတ္ထေ’စွာဒိ။ အဓဝလံ ဓဝလံ က ရောတိ ဓဝလီကရောတိစ္စေဝ စီပ္ပစ္စယေ ကတ္တဗ္ဗေ ကမ္မေနေဝ ကရောတိသ္သာဘိသမ္ဗန္ဓသ္သ ဒိဋ္ဌတ္တာတိ အ တ္ထော။ ကာရဏန္တရမာဟ- ‘က္လဟ စေ’စွာဒိ။ က္လတိသဒ္ဒေ ဟေတုမ္ဟိ ယသ္မာ က္လဟ ကတ္တုတောတိ ဝတ္တတေ တတောစေတိ အတ္ထော။

အသတ္တတ္ထသ္သ ပန ဘဝတ္ထတ္ထေယတန္တောဘာတ န တန္ဒိဝတ္တိ ပဋိဟဒိတာ။ တပ္ပကရဏောတိ ဓာတု ပ္ပစ္စယပ္ပကရဏော။ ဒ္ဝိဗ္ဗစနန္တိ ပဋ္ဌက္ကစ္စသ္သ ဒ္ဝိဗ္ဗစနံ တတော "ဒိသ္သန္တညေပိ ပစ္စယာ"တိ (၄-၁၂၀) ရာပ္ပစ္စ ယော။ "ရာနုဗန္ဓေန္တသရာဒိသ္သာ"တိ (၄-၁၃၂) အန္တသရာဒိသ္သ လောပေါ။ စ္ဆန္ဒာ ပစ္စယာဘာဝတ္ထံ- 'အစီ တော'တိ ပစ္စယဝိဓာနသုတ္တေ ပဋိသေဓော န ကတော, တေနာဟ-'အစီတောတိ ပဋိသေဓာဘာတ'တိ။ စီတိ ဘုသောက္ကတိ

ပဋ္ဌမန္တာစီ ။ ဏာဒိဝုတ္တိတ္တာ "ကေတ္ထတာယ"န္တိ (၂-၁၁၉) ဝိဘတ္တိလောပေါ။ က္ကပောစေတိ 'စ္ဆတ္ထေ" က္ကတိမသိ္မံယေ၀။ န စ ဝုစ္စတေတိ သမ္ဗန္ဓော။

၁၀. သဒ္ဒာ

နနု စ အသတိ သုတ္တေ ဒုတိယာဂ္ဂဟဏေ ဒုတိယန္တေဟိစ္စာယံ ဝိသေသော ကုတော လဗ္ဘတေ ယေန 'သဒ္ဒာဒီ ဟိ ဒုတိယန္တေဟိ'တိ ဝိဝရဏံ ကတန္တိ သစ္စံ, တထာပိ ပစ္စယဝိဓိမ္ဟိ ယုတ္တေပိ ပဠမိယာ နိဒ္ဒေသေ 'သဒ္ဒာဒီနိ'တိ ဒု တိယာယောဟအနသာမတ္ထိယာ တထာ ဝိဝရဏံ ကတံ။

သဗ္ဗတ္ထာတိ "တမဓိတေ တံ ဇာနာတိ ကဏိကာစာ"အေ (၄-၁၄) သဗ္ဗတ္ထ။ ကိရိယာတတ္ထဝဓာရဏေန ယံ ဗွ ယဝတ္ထိန္နံ, တမုပဒသ္သေန္တော အာဟ- 'န ကာလေ'စ္စာဒိ။ ယဒိပိ အဓိတေစ္စာဒိသု ဝတ္တမာနကာလေန ကတ္တုန္နာ ဧကဝစနေန စ နိဒ္ဒေသော, တထာပိ တေသမပ္ပဓာနတ္တာ အညသ္မိမ္ပိ ဘူတာဒိကေ ကာလေ ကမ္မာအေ သာခနေ ဗဟုဝ စနေန စ ပစ္စယော သိယာ ဧဝေတိ ဘာတော။

နနု စ "ဓာတုဝတ္ထနာမသ္မိ"တိ (၅-၁၂) က္ကပ္ပစ္စယေ ပတ္တေ-ယမာရဗ္ဘတေ အသ္သပိ ဓာတုဝတ္ထေယေဝ ဝိ ဓာနံ, တတော စ သဒ္ဒာဒီဟိ ဓာတုဝတ္ထေ က္ကပ္ပစ္စယေန န ဘဝိတဗ္ဗံ, ဒိသ္သတေ စ က္ကပ္ပစ္စယပယောဂေစ္စာသင်္ကိယ 'နာယမိပ္ပစ္စယသ္သ ဗာဓကော'တိ ပဋိဟဒေတုမာဟ- 'ဓူဝံ ကရောတိ'စ္စာဒိ။ နာနာဘိန္နံ တက္ကံ နာနာတက္ကံ, တသ္သ ဘာဝေန, တေန ဘိန္နတက္ကဘာဝေနာယသ္သ က္ကပ္ပစ္စယသ္သ စ သမုစ္စယတောတိ အတ္ထော။ "ဓာတုဝတ္ထနာမသ္မိ"တ္ထေကံ တက္ကံ, "သဒ္ဒာဒီနိ ကရောတ္တ"ပရံ။ တောနိ ဒွေဝ ဘိန္နတက္ကာနိ- 'ဓာတုဝတ္ထေ နာမသ္မာ က္ကပ္ပစ္စ ယော ဘဝတိ, သဒ္ဒာဒီနိ ကရောတိစ္စသ္မိံ အတ္ထေ အာယော ဘဝတိ'တိ ပစ္စေကမာဓ္ဌာတာပေက္ခာယ တက္ကပရိသ မတ္တိယာ ဘိန္နတာ, အဘိန္နေ ဟိ ကိရိယာပဒေကတက္ကတာ, ဘိန္နေတု နာနာတက္ကတာ, နာနာတက္ကေ စ သတိ သ မုစ္စယော။ န ဟိ သာမညဝိသေသဘာဝေန ဝိဓာနမေဝ ဗာဓာဟေတု, ကိဥ္စရဟိ ဧကတက္ကတာပိ, တံ ယထာ-'ဗြာဟ္မ ဏာနံ ဒဓိ ဒိယ္ယတံ, တက္ကံ ကောဏ္ဍညာယေ'တိ။ နာနာတက္ကေ တု သမုစ္စယော, တံ ယထာ- 'ဗြာဟ္မဏာ ဘောဇိယ န္တု, မာပရာယ ဝတ္ထယုဂလံ ဒီယတူ'တိ မာပရော ဗြာဟ္မဏဘာဝေန ဘောဇိယတေ ဝတ္ထယုဂလဥ္စ လဘတေ, တေ နောဇုကံ ဝုတ္တေန ဝတ္ထယုဂလအနေန သာမညဝုတ္တံ ဘောဇနံ န ဗာဓိယတေ, တထေဟာပိ ဥဇုကံ ဝိဟိတေနာယေန သာမညဝိဟိတော က္ကပ္ပစ္စယော န ဗာဓိယတေ လက္ခိယာနုရောဓေန သတ္ထကာရသ္သ တက္က ဘေအဘေအေတိ နာန ဝဋ္ဌိတိအေသောတိ မညတေ။ တိမှိ လေ စ သိဒ္ဓန္တိ သမ္ဗန္ဓော။

ယပ္ပစ္စယော န ဝိဟိတော ဟဏိနီအာဒီဟိ ဝိယာတိ အဓိပ္ပာယော။ 'ဇလ ဒလ- ဒိတ္တိယံ'။ "မာနော"တိ (၅-၆၅) မာ နော, "ကတ္တရိ လော"တိ "ပရောက္ခာယံ စေ"တိ (၅-၇၀) စဂ္ဂဟဏေန 'ဒလ ဒလ'က္ကတိဒ္ဝိတ္တံ "လောပေနာဒိဗ္ဗဥ ဇနသ္သ" (၅-၇၅) "သရမှာ ဒွေဝ"တိ (၁-၃၄) ဒသ္သလသ္သ စ ဒ္ဝိဘာဝေ ဒဒ္ဒလ္လမာနာ။ ဇလမာနာတိ အဌကထာဝစ နတောတိ က္ကမိနာ ကိရိယာသမဘိဟာရေ ယပ္ပစ္စယာဘာဝံ ဒသ္သေတိ။ က္ကမိနာ စ သက္ကတေ ဝိယ ဘုသာဘိက္ခညေပိ ကိရိယာသမဘိဟာရော ကိရိယာပရိဝတ္တနံ, တဥ္စ ယအ ကိရိယမညေန ကတ္တဗ္ဗမညော ကရောတိ, တေန ကတ္တဗ္ဗ ဠွေတရော, တအ ဘဝတီတိ ဝိညေယ္ယံ။ "သာမညဝိဟိတာ ဝိဓယော ပယောဂမနုသရန္တိ"တိ က္ကမိနာ လက္ခဏေန 'ဒလ-ဒိတ္တိယ'န္တိ က္ကမသ္မာ "မာနော"တိ သာမညေန ဝိဟိတော မာနပ္ပစ္စယော ဘုသတ္ထေ အာဘိက္ခညေ စ ဘဝိ သ္သတိ။ ဒဒ္ဒလ္လ မာနာတိ ထ္ထေ ဘုသံ ဇလမာနာ, ပုနပ္ပုန ဇလမာနာတိ စ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

၁၁. နမော

နမော ကရောတိ နမောသဒ္ဒမုစ္စာရေတိ, သဒ္ဒံ ကရောတိ သဒ္ဒမုစ္စာရေတီတိစ္စေဝမတ္ထော (န) ဂဟေတဗ္ဗော အနိဋ္ဌယနတော အနဘိဓာနတော တ။

၁၂. ဓာတွတ

အပရိနိပ္ဖန္နောတိ အနိပ္ဖန္နော အသိဒ္ဓာဝတ္ထောတိ အတ္ထော။ ကာရကသာဓိယောတိ ယထာလာဘံ ကာရကေဟိ သာဓိယော။ အသတ္ဝဘူတောတိ အဒဗ္ဗဘူတော။ အယန္တု ကိရိယာရူပေ ပဒတ္ထေ ပစတ္ယာဒီနံ ဝိက္လေဒနာဒိပဓာန ကိရိယာရူပေ စ တဒဝယဝရူပ ပုဗ္ဗပရီဘူတဥဒ္ဓနာရော ပနာဒိကာဒယော တာဒတ္ထိယာ စ ပစတ္ယာဒိဝစနီယာ။ တသ္မာ ယထာ ဝုတ္တလက္ခဏော ဓာတွဝတ္ထော ဓာတုတော ဝိဓိယမာနော တ္ယာဒိပ္ပစ္စယော တထာဘူတမေဝ ဝဒတီတိ ဘေဒအ ဘာတ အဘေဒသင်္ခာယေကဝစနေနောစ္စတေ, 'န ဗဟုဝစနေန, တေနေတ္ထ 'ဌိယတေ ဒေဝဒတ္တေန, ဌိယတေ ဒေဝ ဒတ္တေဟီ'တိ ဘဝတိ။ န ယတောကုတောစီတိအာဒိနာ ယတော ယတ္ထ န ဒိဿတိ, တတော တတ္ထ န ဟောတီတိ ဒီပေတိ။ ယတော ယတ္ထ ဝိဓိ, သ တဿ သမ္ဗန္ဓီ ဘဝတီတိ နာမေဟိ ဝစနီယတ္ထတော-တ္တန္တရာဘူတော ယောယံ ဓာတ္ဝတ္ထော ကမာဒိနမတ္ထဘူတော, သော သကတ္ထောတိ သကတ္ထေယေတယမိပ္ပစ္စယော စုရာဒိဏိဝိယာတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

တဿဓာတိ ကောရဿ စ။ အထ အတိဟတ္ထယတိစ္စာဒော ဟာဒိဝိသိဋ္ဌေ ဧဝ ဓာတ္ဝတ္ထော ဣပ္ပစ္စယဿ ဝိဓာနာ တဒတ္ထဝိဟိတေနေဝ ဣပ္ပစ္စယေန ဟာဒိဝိသိဋ္ဌော ဓာတ္ဝတ္ထော ဝုတ္တော, တေန ကိမတ္ထော ဣပ္ပစ္စယန္တဿ ဟာဒိယောဂေစ္စာသင်္ကိယ ပယောဇနမာဓ္ဓာတုမာဟ- 'အတိဟတ္ထယတိ'စ္စာဒိ။ န သာမတ္ထိယန္တိ သမတ္ထတာ နတ္ထီတိ အတ္ထော။

၁၃. သစ္စာ

အတ္ထမာစိက္ခတိ, ဝေဒမာစိက္ခတီတိ ဝိဂ္ဂဟော။ သုခာပေတိစ္စာဒော သုခံ ဝေဒယတိစ္စာဒိနာ ဝိဂ္ဂဟော။ တဟဠာတိ ဝိကပ္ပေန ဟဠတော။

၁၅. စုရာ

အသတိ သုတ္တေ သကတ္ထေတိ ကထံ လဗ္ဘတီတိ အာဟ- 'အတ္ထာနတိ ဒေသော'တိ။ အတ္ထာ-နတိဒေသောတိ အတ္ထဝိသေသဿ ကဿစိ သုတ္တေ အနိဒ္ဒေသောတိ အတ္ထော။ အတ္ထဝိသေသဿာ-နတိဒေသမတ္တေန သကတ္ထောယေဝ ဏိနာ တစ္စေတိ ကထံ ဝိညာယတေစ္စာဟ- 'သကတ္ထဿ စ သုတတ္တာ'တိ။ စုရ=ထေယျေ ဣစ္စာဒိ သု ထေယျာဒိကဿ သကတ္ထဿ သုတတ္တာတိ အတ္ထော။ ယောဂဝိဘာဂတောတိ 'ဏိ'တိယောဂဝိဘာဂတော, ရဇ္ဇံ ကာရေတီတိ ဧတ္ထ သာမ္ယမစ္စာဒိကံ သတ္တင့် ရဇ္ဇံ ပဝတ္တေတီတိ တ အတ္ထော, ပယောဇကဗျာပာရေ ဏိ။

၁၆. ပယော

ပယောဇကော စောဒကော ဗျာပာရကောတိ အတ္ထော နနု စ ဝုတ္တိယံ 'ကတ္တာရံ ပယောဇယတီ'တိ ဝုတ္တံ ကထံ ပယုဇ္ဇမာနဿ ကတ္တုတ္တံတိ အာဟ- 'ပယုဇ္ဇမာနော'စ္စာဒိ။ နာဝဿံ ကိရိယာပဝတ္တကတ္တေနေဝ ယောဂ္ဂတာ မတ္တေနပိ ကတ္တုတ္တံ သိယာတိ ဒဿေန္တော အာဟ- 'ကိရိယာယ ယောဂ္ဂေ'တိအာဒိ။ ဟသာဏမ္ဗလေနဠှာပေတိ'စ္စာဒိသု ဟိ ယောဂ္ဂတာယပိ ကတ္တုတ္တာဝသာယောသိယာ, ကောပနာယံ ပယောဇကဗျာပာရောတိ အာဟ- 'ပေသနေ'စ္စာဒိ။ အသာဒိနော ဟိနဿ ကတ္တစိ အတ္ထေ နိယောဇနံ ပေသနံ။ ဂုရုအာဒိနော သက္ကာရပုဗ္ဗံ ဗျာပာရဏာမဇ္ဈေသနံ။ တံ ပေသနဇ္ဈေသနာဒိကံ လက္ခဏံ သဘာတေ ယဿ သော တထာ ဝုတ္တော။

အာဒိသဒ္ဒေန အာနုကူလ္လဘာဂိနော ဗျာပာရဿ ဂဟဏံ, တထာ စ 'ဘိက္ခာ တသယတိ ကာရီသော-ဇ္ဈာပေသီ'တိ သိဇ္ဈတိ။ ဘိက္ခာ ဟိ ပစုရဗ္ဗည္ဇနဝတီ လဗ္ဘမာနာ တသာနုကူလံ တိတ္တိဝိသေသမုပဇနယတိ။ ကာရီသောပိ နိ

တတေ ပဒေသေ သုဋ္ဌု ပဇ္ဇလိတောဇ္ဈယနဝိရောဓိ သီတကတမုပဒ္ဒဝမပနယန္တော-ဇ္ဈယနာနုကူလသာမတ္ထိယမာဒ ဓာတိ တတော တေသမ္ပိ ယုတ္တမ္ပယောဇကတ္တန္တိ။

ပယောဇကဗျာပာရေတီဒံ ပစ္စယဝိသေသနံ တ သိယာ ပကတိဝိသေသနံ တ။ တတ္ထ ယဒိ ပကတိဝိသေသနံ သိယာ, တဒာ ပယောဇကဗျာပာရေ ဝတ္တမာနာ ဏိဏာပိ ဝိဓိယန္တီတိ (ဂမနံ) ပတိ ယော နိယောဇကော တဒတ္တော ဂမိ, န ဂတ္တ တ္တော, တသ္သ စာယံ ပယောဇ္ဇောတိ ‘ဂမယတိ မာဏဝကံ ကမ’န္တိ ဂတ္တတ္ထသ္သ ပယောဇ္ဇေ ‘‘ဂတိဗောဓာဟာ ရေ’’စ္စာဒိနာ (၂-၄) ဝိဟိတာ ဒုတိယာ န ပပ္ပောတိ, တတော ပကတ္တတ္ထဝိသေသနပက္ခော ဒုဒ္ဓောတိ ပစ္စယဝိသေသန ပက္ခံ ဒဿေတုမာဟ- ‘ပစ္စယဝိသေသနံ ဝေဒံ န ပကတိဝိသေသန’န္တိ။

ပယောဇကမတ္တဂ္ဂဟဏေတိ မတ္တသဒ္ဒော သာမညတစီ, ယထာ ‘ကညာ မတ္တံ တရယတီ’တိ။ ကတ္တာရံ ယော ပ ယုဇ္ဇတိ ယော စ ကရဏာဒီနံ ပယောဇကော တေသံ သာမညေန ဂဟဏေ သတီတိ အတ္ထော။ ဗျာပာရေတေ့ဝတတိ ပ ယောဇကဂ္ဂဟဏမန္တရေန ဗျာပာရေက္ကစ္စေဝ ဝစနံ ကတ္တဗ္ဗံ သိယာတိ ဘာတေ, တန္တိ ပယောဇကဂ္ဂဟဏံ, ဝိသိ ဋ္ဌော ဝိသယော ယဿ ပယောဇကဂ္ဂဟဏဿတံတထာဝုတ္တံ။ ကောပနာယံဝိသိဋ္ဌော ဝိသယောစ္စာဟ- ‘ယော လောကေ’က္ကစ္စာဒိ။ က္ကတောတတိ ဝက္ခမာနဿ ဟေတုနော ပရာမာသော။ တန္တိ စုရာဒီဟိ ဏိဝိဓာနံ။ ဧဝံသဒ္ဒော ဝက္ခ မာနာပေက္ခော။ တံ ဝိသုံ စုရာဒီဟိ ဏိဝိဓာနမေဝ ဝက္ခမာနပ္ပကာရေန သဖလံ သိယာ နာညထာတိ အတ္ထော။ တမေဝ ပကာရံ ဒဿေတိ‘ယဒိမိနာ’စ္စာဒိ။

၁၇. ဏ္ဍောတာ

ကတ္တရိ ဝိဟိတေသုပိ မာနန္တတ္တာဒီသု ပရာဘူတေသု ဏ္ဍော ဘဝတီတိ ဝိညာယေယ္ယာတိ ‘ဘာဝကမ္မေသူ’တိ န ဣဿ ဝိသေသနန္တိ အာဟ- ‘မာနန္တတ္တာဒီန’မိစ္စာဒိ။

ယဒိ ဟိ ကတ္တရိ ဝိဟိတေသု သိယာ, တထာ သတိ တေသမုဘိန္နံ ပဓာနတ္တေနာဘိဓိယမာနာနမညမညာနပေက္ခတ္တာ အသမ္ဗန္ဓော သိယာ, န စေ ဝမ္ဘူတာနမဘိဓာနမတ္ထိ, န ဟိ ‘ဌိယတေ’စ္စသ္မာ ဘာတေ ကတ္တာ စ ပတီယတေ, နာပိ ‘ဂမ္မတေ’စ္စသ္မာ ကမ္မံ ကတ္တာစ။ အပိ တု ဘာဝကမ္မာနေဝ ဂမ္မန္တေ, တေနာဟ- ‘တသ္မာ’က္ကစ္စာဒိ။

တေသမေတတိ မာနန္တတ္တာဒီနမေဝ။ ပရသမညာဘိ ပရေသံ ကစ္စာယနာ နံ ပရောက္ခာက္ကစ္စေဝ နာမံ။ တဗ္ဗဇ္ဇိ တေသူတိ ပရောက္ခာသညိပစ္စယဝဇ္ဇိတေသု။ အပရောက္ခေသူတိ ဧတ္ထ ပရသမညာဝသေန ပရောက္ခာက္ကစ္စနေန သဟ သမာသံ ဒဿေတ္ထတ က္ကအနိ အညထာပိ ပဋ္ဌိဟာဒေတုံ ‘အထတ’တိအာဒိမာဟ။ ပရောက္ခေတိ က္ကန္ဒြိယာဝိသယေ ကာ လေ။ ပရောက္ခေဝိဟိတာ ပစ္စယာတိ က္ကမိနာ ဥပစာရေန တဒ္ဓိတပ္ပစ္စယဝသေန တ ပရောက္ခာတိ သဒ္ဒနိဗ္ဗတ္တိမာဟ။ တေ ပန‘အ ဥ’ က္ကစ္စာဒယော။ တတောတိ ပရောက္ခပ္ပစ္စယတော။

နနု ပုဗ္ဗပက္ခေ ‘အပရောက္ခေသူ’တိ ဧတ္ထ ‘ပရောက္ခာဝဇ္ဇိတေသူ’တိ အတ္ထ ဝစနံ ယုဇ္ဇတိ, ဒုတိယပက္ခေ ပန ‘ပရောက္ခဝဇ္ဇိတေသူ’တိ, တထာ သတိ ကထမေတ္ထ ‘ပရောက္ခာဝဇ္ဇိတေသူ’တိ အတ္ထဝစနံ ယုဇ္ဇတီတိ အာဟ- ‘တေပနာ’တိအာဒိ။ က္ကဓာတိ အပရောက္ခေသူတိ က္ကမသ္မိံ။ နနု စ ‘‘ပရောက္ခေ အ ဥ’’က္ကစ္စာဒိသုတ္တေ (၆-၆) ‘ပရောက္ခေ’တိ ပကတိဝိသေသနန္တိ ပစ္စယာနံ ပရောက္ခေ ဝိဟိတတာ ကထန္တိ မနသိ နိဓာယာဟ ‘ပရောက္ခေ’က္ကစ္စာဒိ။ ဘဝနံ ဘာတေ ကိရိယာဓာတ္ဝတ္တော။

သာဓိယမာနာဝတ္ထောတိ က္ကမိနာ သိဒ္ဓါဝတ္ထာ နိရသ္သတေ။ ပုဗ္ဗပရီဘူတော ပဓာနကိရိယာဝယဝဘူတော ကိရိယာ ရူပေ အတ္တော လက္ခဏံ သဘာတေ ယဿ ဓာတ္ဝတ္ထဿ သော တထာ ဝုတ္တော။ သတ္ဝဘူတောတိ ဧတ္ထ ပ တီယတီတိ သေသော။ ဗဟုဝစနမ္ပိ ဟောတိ ဟကာဟကေတိ အဓိပ္ပာယော, ကရီယတီတိ ကမ္မံ, တဋ္ဌ ယဒိပိ နာမာဒိကမ္မ မတ္ထိ, တထာပိ က္ကိယတ္ထာက္ကစ္စာဓိကာရတော မာနာဒီနမညတ္ထာလဗ္ဘနတော စ ကိရိယာ သမ္ဗန္ဓော၀ ဂယ္ဟတေ, သု-သ၀နေ သူယမာနံ။

ဟဏိနိယေဟေတ္တ “ဘိန္ဒတိ ကုသူလံ’တ္ယာဒေ ယာ ဘေဒနာဒိကိရိယာ ကမ္မနိ ဒိသ္သတေ, သာ ယဒာ သုကရတ္တမတ္တေန သပ္ပဓာနတ္တဝစနိစ္ဆာယံ ကတ္တုတ္တေပျပလဗ္ဘတိ ‘ဘိဇ္ဇတေ ကုသုလော သယမေဝေ’စ္စာဒိနာ, တဒာသ္သ ကတ္တုနော သုတ္တန္တရေန ကမ္မသရိက္ခဘာတေ ဝိဓိယတေ ‘ကမ္မနိသ္သယံ ကာရိယံ ယထာ သိယာ’တိ။ တန္နိသ္သာယာဟ- ‘ယဒာ ကမ္မမေဝေ’စ္စာဒိ။ ယဒာ ကမ္မမေဝ ကတ္တုဘာဝေန ဝိဝစ္ဆိယတေတိ သမ္ဗန္ဓော။ ကထံ ကတ္တတာ ဝိဝစ္ဆိယတေစ္စာဟ- ‘အတ္တသမဝေတာယ’န္တစ္စာဒိ။ အတ္တသဒ္ဒေန ကမ္မမတ္တ ဝိဝစ္ဆိတံ, အတ္တနိ သမဝေတာ ဧကဒေသိဘူတာ အတ္တသမဝေတာ, တသ္သာ ကိရိယာယ ကမ္မဋ္ဌကိရိယာယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

သုဘေဒတ္တာဒိနေတိ ဟေတုမ္ဟိ ကရဏေ တ တတိယာ။ အတ္တတောတိ ‘ကမ္မေယေဝ ဤော’တိ (န သက္ခိ) [တသ္မာ] ဝုတ္တန္တိ အဓိပ္ပာယော။ တထာဟိ ‘ဘိဇ္ဇတေတိ သဝနာ ကမ္မတာဝဂမ္မတေ’တိ ဣမိနာ အတ္တတော ကမ္မမေယေဝဤောတိပဋိပ္ပဟာဒိတမေဝ။ ဝုတ္တမေဝ ဖုဋ္ဌိကရမာဟ- ‘ဘိဇ္ဇတေ ဣစ္စသ္မိံ ပဒေ’န္တစ္စာဒိ။ အညထာတိ ယဒိ ကမ္မေယေဝ တေပစ္စယော န သိယာ။ အတောတိ ဘိဇ္ဇတေ ဣစ္စသ္မာ။ ဥပသံဟရမာဟ- ‘တသ္မာ’န္တစ္စာဒိ။ ကိံ ဝစနေနာတိ ဟဏိနိယာနမိဝ ကိံ သုတ္တတ္တရေနာတိ အတ္ထော။

ဝစနာဘာဝေပိ ကမ္မကတ္တရိ ပဒသင်္ခါရက္ကမောပဒဿနမုခေန ဝုတ္တိ ဂန္ထံ ဝိဝရိတုမာဟ- ‘တက္ကတော’န္တစ္စာဒိ။ တက္ကတော ဥဒ္ဓရိတ္တတ ပဒေသင်္ခရိယမာနေတိ ‘ဘိဇ္ဇတေ ကုသူလော သယမေဝေ’တိ တက္ကတော ဝိသုံ ကတ္တတ ဘိဇ္ဇတေ’တိ ပဒေ သင်္ခရိယမာနေ နိပ္ဖာဒိယမာနေတိ အတ္ထော။ တဒေတတိ ပဒတ္တသာမညမေဝ။ တန္နိပ္ဖာဒနေတိ တသ္သ သင်္ခရိမာနသ္သ ပဒဿ သင်္ခရဏေ။ သယန္တိမသ္သာတ္ထ အတ္တနာတိ အတ္ထော။ န ကေဝလ မနေနေတဒေဝ ဝုတ္တံ- ‘ကမ္မေယေဝ ပစ္စယော’တိ, ကိဥ္စရဟိ အညမ္ပတ္တီတိ ဒဿေတုမာဟ- ‘အနေန စေ’စ္စာဒိ။ စော ဝတ္တဗ္ဗန္တရသမုစ္စယေ။ အနေနဘိဇ္ဇတေတိ သဝနာဣစ္စာဒိနာ ဣဒဥ္စာဟာတိ အတ္ထော။ ကိန္တဒိစ္စာဟ ‘ကမ္မ ကတ္တုနော’စ္စာဒိ, န ပဒမုအာဟရဏန္တိ ကမ္မကတ္တုနော တက္ကမေတေအာဟရဏံ။ တက္ကေနေဝ တဿ ပတီတိယာ မညတေ။ ပဒမေတေအာဟရဏံ ကသ္မာ န သိယာတိ အာဟ- ‘ပဒေဟိ’စ္စာဒိ။ ဒုတိယမုအာဟရဏံ ဒဿေတုမာဟ- ‘ကတ္တုနိသ္သယော ပိ’စ္စာဒိ။

အသ္မိံ ပက္ခေတိ အသ္မိံ ကတ္တုတ္တေန ဝိဝစ္ဆိတေ ပက္ခေ။ တဗ္ဗိသယတ္တန္တိ ကမ္မတစိသယံ သဒ္ဒဝိသယတ္တံ။ ဘာဝကမ္မေသူတိမဿ ကတ္တရိစ္စဿ စ ပစ္စယဝိသေသနတ္တေ သတိ သာမတ္ထိယလဒ္ဓမ္ပယောဇနံ ဒဿေတုမာဟ- ‘ဘာဝကမ္မေသူ’တိအာဒိ။ ဣမိနာ အနေန စ ဝိသေသိသတ္တာတိ သမ္ဗန္ဓော။ ကိန္တံ ဝိသေသိတန္တိ အာဟ- ‘မာနန္တ တ္ယာဒီသူ’တိ။ ကိန္တမ္ပယောဇနန္တိ ပယောဇနံ ဒဿေတုမာဟ- ‘တ္ယာဒိန’မိစ္စာဒိ။ ယဒိ ဘာဝကမ္မေသု ကတ္တရိ စ တေန တေန [ဓာနေန] သုတ္တေန မာနာဒယော န သိယုံ, ကထန္တံ ဝိသေသိတေသု မာနာဒီသု ပရေသု တ္ယာဒယော သိယုန္တိမိနာ သာမတ္ထိယေန ( ) [(သတိ)] ဘာဝကမ္မေသု ကတ္တရိ ( ) [(တိ)] စ “ဝတ္တမာနေတိ အန္တိ”စ္စာဒိပ္ပဘုတိကေဟိ (၆-၁) သုတ္တေဟိ ယထာလာဘံ ဘာတဒီသု ပစ္စယာ ဟောန္တီတိ ဝိညာယတီတိ ဘာတော။

နတဒတ္ထံ ဝစနမာရဒ္ဓန္တိ ဘာဝကမ္မေသု ကတ္တရိ မာနန္တတ္ယာဒိဝိဓာနတ္ထံ ဟဏိနိယေဟိ ဝိယ သုတ္တန္တရံ နာရဒ္ဓန္တိ အတ္ထော။ အထ ဘာဝကမ္မေသု ကတ္တရိ စ မာနာဒိဝိဓာနတ္ထံ ဝစနံ နာရဒ္ဓံ ဓာတုနိယမနံ [ဓာတုနိယမတ္ထံ] တ္ဝသ္သ ဝတ္တဗ္ဗန္တိ တဥ္စ သာမတ္ထိယာဝ (လဗ္ဘတေတိ) ဒဿေတုမာဟ- ‘ကိရိယတ္ထနိယမောပိ’စ္စာဒိ။ အကမ္မကာ ဓာတုတော ဘာဝေ ကတ္တရိ စ သကမ္မကာ ကမ္မေ ကတ္တရိ စေတိ ကိရိယတ္ထနိယမော ယထာဝုတ္တေန သာမတ္ထိယာ လဗ္ဘတေတိ သမ္ဗန္ဓော။ အကမ္မကာနံ ကမ္မဝိရဟာ, သကမ္မကာနဥ္စ သတောပိ ဘာဝဿာပ္ပဓာနတ္တာ အကမ္မကာ ကတ္တရိ ဘာဝေ စ ဘဝန္တိ န ကမ္မေ, သကမ္မကာ ကမ္မသဗ္ဘာဝတ ကတ္တရိ ကမ္မေ စ ဘဝန္တိ န ဘာဝေတီဒံ သာမတ္ထိယံ။

ကမ္မမပေက္ခတေတိ ပစာဒိတော ကတ္တရိ ပဋ္ဌမပုရိသေကဝစနေ ကတေ ပစတိစ္စာဒီသု ပစာဒိနော ပစနာဒိကိရိယာဩဒနာဒိကံ ကမ္မမပေက္ခတေ။ ကတ္တုတ္တမပေက္ခတေတိ ဘဝတိစ္စာဒီသု ဘူအာဒိနံ ဘဝနာဒိကိရိယာ ကတ္တုမတ္တမပေက္ခတေ။

၂၀. ဏိဏာ

ယဒတ္ထဒ္တိ ယံပယောဇနံ။

၂၄. ဖ္လာ

ဖိနန္တောတိ “ဖ္လုန္ဓေ ဒီဃရဿ”တိ (၁-၃၃) ရဿော။ သဗ္ဗတ္ထေဝ ယတ္ထ ကတ္တရိ ပစ္စယော တတ္ထ ဝိကရဏာပိ ကတ္တရိယေဝ, ယတ္ထ ဘာဝကမ္မေသု တတ္ထ ဝိကရဏာပိ ဘာဝကမ္မေသုယေဝ,။ ကောယ ပကတိယာ ကာရကဘေဒေ(န) ပစ္စယဿာသမ္ဘဝတော။ တသ္မာ သဟာဘိဓာနာနံ မာနာဒိဝိကရဏာနံ ကထန္နာမ သဟာသမ္ဘဝံ ဂစ္ဆေယျန္တိ ဝိဓိယန္တော့။

၂၇. ဘာဝ

ဝိဝစ္ဆာဘေဒေနာတိ သကမ္မကာကမ္မကဝစနိစ္ဆာဘေဒေန။ ဥဘယတ္ထာတိ ဘာဝကမ္မေသု။ ကရီယတီတိ ကတ္တ ဗ္ဗော ကရဏီယော။ “အပတာဒ ဝိသယေ ဥဿဂ္ဂေ နာဘိနိဝိသတီ”တိ ဧသော ဥဿဂ္ဂဓမ္မော။ တဗ္ဗာဒီနန္တု ကေသ ဥဿဂ္ဂနမ္ပိ အပတာဒဝိသယေ ပဝတ္တိ ဟောတိ ဗဟုလာဓိကာရာ။ ယထာ “ဘာဝကမ္မေသု တဗ္ဗာနီယာ”တိ ဥဿဂ္ဂ ကေ, “ဝအဒီဟိယော”တိ (၅-၃၀) အပတအော တံဝိသယေပိ တဗ္ဗာနီယာ ဟောန္တိ ‘ဂန္တဗ္ဗော ဂမနီယော’တိ ဝေဒိတဗ္ဗ ဗ္ဗောတိ။

၂၈. ဖ္လာဏ

ကာရိယံ “ဥိ ဖ္လုန္ဓနဿာ”တိ (၅-၁၇၀) ဥိ။

၃၀. ဝအာ

အန္နတောတိမိနာ ‘ဘောဂ္ဂမညာ’န္တေတ္ထ အညံ နာမ အန္နဝတာ အညန္တိ အတ္ထမာဟ။

၃၁. ကီစ္စ

ကမ္မကရော ဘရိတဗ္ဗတာယေစ္စာဒိနာ ကိရိယာသဒ္ဒတ္တံ ဘစ္စသဒ္ဒဿ ဒဿေန္တော သညာဘာဝမဟကရော တိ။ “သညာယံ ဘရာ”တိ စ ဂဏာသုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, တေနာဟ- ‘သညာယံ ဘရာ’တိအာဒိ။

အဘာရိတဗ္ဗာပိစ္စာဒိနာ ဣဒံ ဒီပေတိ ဒုဝိဓာ သညာသဒ္ဒာ ကေစိ ဒစ္စန္တ ဝိဂတာဝယဝတ္ထာ ယထာ ဍိတ္ထာဒ ယော, ကေစိဒဝယဝတ္ထာနုဂတာယထာ သတ္တပဏ္ဏာဒယော, တတ္ထ ဘရိယာသဒ္ဒဿ ကမ္မပဝတ္တိနိမိတ္တံ ‘ဘရိတဗ္ဗ ဗာ ဘရိယာ’တိ, ယထာ သတ္တ ပဏ္ဏာနိ အဿာတိ သမ္ဗန္ဓော ပဝတ္တိနိမိတ္တံ သတ္တပဏ္ဏသဒ္ဒဿ, တေဥ္မ ပဝတ္တိနိမိ တ္တံ သဒ္ဒနိပ္ဖတ္တိကိရိယာယမေတေပဒိသီယတေ, ကွဝစိဒေဝ တွဝတ္တဝိသေသေ သတ္တသတိ တ တသ္မိံ နိမိတ္တေ သဒ္ဒော ဝတ္တတီ”တိ။ ဩကာရဿာတိ “ယုဝဏ္ဏာနမေ ဩပ္ပစ္စယေ”တိ (၅-၈၂) ကတဩကာရဿ။

၃၂. ဂုဟာ

သဒ္ဒိကာနန္တိ ဟဏိနိယကစ္စာယနာဒိဝေယျာကရဏာနံ။ ပေသနံ သက္ကာရပုဗ္ဗကံ တ နိယောဇနံ။ ကာမစာရာနု ညာတိ ကတ္တုမိစ္ဆတော ယထိစ္ဆ မနုဇာနနံ အတိသဂ္ဂေနာမာတိ အတ္ထော။ နိမိတ္တဘူတဿာတိ “ဘောတာ က ဋ္ဌော ကတ္တဗ္ဗော’စ္စာဒီသု ကဋ္ဌကရဏာဒိနော ကာရဏဘူတဿ။

နနု စ သာမညေန ဝိဟိတာ ဧ(တေ), တထာ စ သတိ ဝိဓျတ္ထဝိဟိ တေဟိ ယွောဒီဟိ တေ ဗာဓီယန္တိစ္စာဟ- ‘နစေ’စ္စာဒိ။ ဝိဓိဝိသေသသတ္တော ပီတိ ဝိဓာနံ ဝိဓိ နိယောဇနံ ကိရိယာသု ဖ္လာဟရဏာ, တဿ ဝိဓိနော ပေသာဒီနံ ဝိသေသ တ္တေပိ, နာဝဿန္တိအာဒိ ဇယာဒိစ္စဖ္လာဆ္ဆာနံ နိဿာယ ဝုတ္တံ, ဝုတ္တဥ္စဟိ တေန “ကိမတ္ထံ ပေသာဒီသု ကိစ္စသ ညိနော တဗ္ဗအနီယဏျတ္တပ္ပစ္စယာ ဝိဓီယန္တေ, န သာမညေန ဘာဝကမ္မေသု ဝိဟိတာ, ဧဝမေတေ [ဝိဟိတာဧဝ,

တေ-ကာသိကာဝုတ္တိ] ပေသ္ဝတဒီညသ္ဝတ္ရ စ ဘဝိသ္သန္တိတိ ဝိသေသဝိဟိတေန ဝိဓ္ဓာဒီသု ပစ္စယေန ဗာဓိယန္တေ့, တသရူပဝိဓိနာ ဘဝိသ္သန္တိ ဧဝဠ္ဍရဟိ ဧတံ ဉာပေတိ 'က္လတ္တိအဓိကာရတော ပရေန တသရူပဝိဓိ နာဝသ္သမ္ဘဝတိ'တိ [ကိမတ္ထမိစ္စာဒိ စောဒ္ယ, ဝိစသသဝိဟိတေစ္စာဒိ ပရိဟာရော, ကိစ္စာ ဟိ သာမညေန ဝိဟိတာ, ပဌ္ဍမီ တု ပေသာဒိနာတ္ထဝိသေသေန, အတော တေန ဝိသေသဝိဟိတေန ကိစ္စာ ပေသာဒိဝိသယေ ဗာဓိယေရန္တိ ပုနဗ္ဗိယတေ, တသရူပေစ္စာဒိနာ ပရိဟာရံ ဝိဃဋ္ဋယတိ။ ဧဝံ စရဟိစ္စာဒိနာ ပေသာဒီသု ကိစ္စဝိဓာနသ္သ ဉာပကတ္တံ ဒဿယတိ။ (ဇိနိန္ဒဗုဒ္ဓိ ၂၁ သ)]။ အသရူပဝိဓိ အသရူပါပတဒပ္ပစ္စယော တ ဝိကပ္ပေန ဗာဓကော ဟောတိ ဥဿဂ္ဂဿာတိ ဧတံ အဝဿံ န ဟောတီတိ ဉာပနတ္ထမ္ပိ န ဝိဓီယတေတိ ယောဇနာ။ "တ-သရူပေ-နိတ္တိယံ"တိ (ဟ, ၃-၁-၉၄) ပရသုတ္တံ။ ဓာတ္ဝဓိကာရေဝိဟိတော အသရူပေ အပတဒပ္ပစ္စယော ဥဿဂ္ဂဿ ဗာဓကော ဘဝတိ က္လတ္တိ အဓိကာရေ ဝိဟိတပ္ပစ္စယံ ဝဇ္ဇယိတ္ဝာတိ အတ္ထော။ ဟေဌာ ဝုတ္တာနုသာရေနေဒံ ဝိညာတဗ္ဗံ။

ဘောတာ ခလု ကဋ္ဌော ကာတဗ္ဗောစ္စာဒိ ပေသနေ။ တ္ဝယာ ကဋ္ဌော ကာတဗ္ဗောတိ အနုညာယံ။ ပတ္တကာလေ ပရ မုအာဟရဏံ။ တွေ့ ပန ကဋ္ဌကရဏေ ကာလာရောစနမတ္တမေဝ ဝိညာယတိ, န ပေသာဒိ။ "သတ္တာရဟေသ္ဝယှာဒီ"တိ (၆-၁၁) သုတ္တံ ဝိသေသဝိဟိတံ, တေနာဟ- 'သာမည ဝိဓာနတော'စ္စာဒိ။ သတ္တိဝိသိဋ္ဌေစ္စာဒိနာ ဝုတ္တမတ္ထံ ဝိဝရတိ 'သတ္တိ'တိအာဒိနာ။ ကထံ သတ္တိဝိသိဋ္ဌာ ကတ္တုနောတိ အာဟ- 'တံယောက'တိ။ တာယ သတ္တိယာ ယောကော တံယောကော။ အဝဿကာဓမိဏာတာဝိသိဋ္ဌေ တု ကတ္တရိ ကိစ္စာနံ တဒညေသဉ္စ ဘာတယ ဝိသုံ- သုတ္တိတံ, တေန, ဝုတ္တံ 'အာဝဿကာဓမိဏတာ ဝိသိဋ္ဌေဝ ကတ္တရိ'တိ။ သဗ္ဗတ္ထေဝတ္ထ 'ဥဒ္ဒိ မုဟုတ္တတော'တိအာဒိနာ ဧကေကမု အာဟရဏံ ကမေန ဒဿိတံ။ ဘောတာ ရဇ္ဇံ ကာတဗ္ဗန္တိ အရဟေ, ဘဝတာ ရဇ္ဇံ ကာတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ ဘဝံ အရ ဟောတိ ပန အရဟကတ္တုတ္တပ္ပကာသနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ ဧဝမုပရိပိ။ သဗ္ဗမေတံ ဗဟုလဂ္ဂဟဏာနုဘာဝေနေတိ ဝိညေယျံ။

၃၃. ကတ္တ

ဂလေစောပကောတိ အလောပသမာသော။ အဘိမတော ပရေဟိ။ အရဟာဒီသု ဝိဟိတပ္ပစ္စယေဟီတိ "သတ္တာရဟေသ္ဝယှာဒီ" (၆-၁၁) စ "သီလာဘိက္ခညာဝဿကေသု ဏီ"တိ (၅-၅၃) စ အရဟာဒီသု ဝိဟိတပ္ပစ္စယေဟိ။ ဥပဟ အနုသီလော သိက္ခာပနသီလော။ မုဏ္ဍနံ ဓမ္မော သဘာဝေ ယေသံ တေ မုဏ္ဍနဓမ္မာ။ ဝဓံ ကတပရိဂ္ဂဟံ သာဝိဋ္ဌာယနာ မုဏ္ဍယန္တိ ဧတေသံ ကုလဓမ္မော။

၃၅. အာသိံ

ကာပနာယမာသိံသာ နာမေစ္စာဟ- 'အပ္ပတ္တဿ'စ္စာဒိ။ ကိရိယာ ဝိသေသကတ္တုဝိသယာတိ ကိရိယာဝိသေသ ဿ ယော ကတ္တာ သော ဝိသယော ယဿာ သာ တထာ ဝုတ္တာ။ ကိရိယာဝိသေသကတ္တုဝိသယတ္တမေဝ ဖုဋ္ဌံ ကတ္တု မာဟ- 'အဿာ'က္လစ္စာဒိ။ အဿာ ဇီဝနကိရိယာယ နန္ဒန ကိရိယာယ ဘဝနကိရိယာယ တ ကတ္တာ တံကိရိယံ သမ္ပာဒေန္တော ဘဝေယျ ဘဝတူတိ အတ္ထော။ ဇီဝတု နန္ဒတု ဘဝတူတိ အာသိံသာယံ ပယောဂေန ဇီဝက နန္ဒက ဘဝကသဒ္ဒာနံ တံသမာနတ္ထတာ ဒဿိတာ။

အကေနေတသိံ သနတ္တဿ ဂမိတတ္တာတိ အာသိံသနာ ဧဝ အတ္ထော, တဿ အကပ္ပစ္စယေနေဝ ဂမိတတ္တာ အဝဇောဓိတတ္တာ။ နာသိံ သနတ္တဿ ပယောကေတိ အာသိံသနာ အတ္ထော ယဿ ဇီဝတု နန္ဒတု ဘဝတ္ဝိစ္စာဒိနော သဒ္ဒန္တရဿ, တဿ နပ္ပယောကေတိ အတ္ထော။

၃၆. ကရာ

ကရောတိ အတ္တနော ဖလန္တိ ကာရဏံ။

၃၇. ဟာတော

ဇဟန္တိ ဥဒကန္တိ ဝိဟီသု ဟာယနသဒ္ဒသ္သ ပဝတ္တိနိမိတ္တံ ဒသ္သေတိ။ ဇဟာတိ ဘာဝေ ပဒတ္ထေတိ ဣမိနာပိ သံဝဏ္ဏရေ။ ဘာဝေဣစ္စသ္သတ္ထမာဟ 'ပဒတ္ထေ'တိ။ နိပ္ဖတ္တိမတ္တံ ကိရိယောဟအနန္တိ ကေစိ။

၃၉. ဝိတော

နနု စ ဝိတောတိ ပဠမိနိဒ္ဒိဋ္ဌတ္တာ 'ဝိတော ပရသ္မာ ဉာဣစ္စသ္မာ'တိ ဝတ္တဗ္ဗံ ကထံ ဝိပုဗ္ဗာတိ ဝုတ္တန္တိ အာဟ- 'ဝိတော ပရော'ဣစ္စာဒိ။ ဝိပုဗ္ဗော ယသ္သသော ဝိပုဗ္ဗော။ ဝိသဒ္ဒတော ဓာတုမ္ဟိ ပရဘူတေ သတိ ဝိသဒ္ဒော ပုဗ္ဗော နာမ ဟောတီတိ အတ္ထော။

၄၀. ကသ္မာ

သဗ္ဗံ ဇာနာတိ, ကာလံ ဇာနာတီတိ ဝိဂ္ဂဟော။

၄၁. ကွ၀စ

နာမဇာတိဂုဏကိရိယာ ဒဗ္ဗသမ္ဗန္ဓတော ပဌဝိဓတ္တေပိ ကမ္မသ္သ ကိုယတ္ထသ္သာဝဓိရယမုပာဒိန္နောတိ ကိုယ တ္ထသမ္ဗန္ဓာ ကိရိယာကမ္မသ္သေဟ ဂဟဏံ။ တဋ္ဌ နိဗ္ဗတ္တိဝိကတိပတ္တိဘေဒေန တိဝိဓံ, တိဝိဓသ္သာပ္ပေတသ္သ ဝိသေသာနုဟနတော ဂဟဏန္တိ ကမေနုအာဟရန္တော အာဟ- 'ကရကရဏော'ဣစ္စာဒိ။

လောကဝိဒူတိအာဒိဒသ္သနတော ကွ၀စိဂ္ဂဟဏော ပယောဇနံ ဝတ္တုမာဟ- 'ကမ္မတော'စ္စာဒိ။ နနု စ ကွ၀စိဂ္ဂဟဏော နေ၀ 'အာဒိစ္စံ ပသ္သတိ'စ္စာဒေပိ (နိ၀တ္တိ) ဝတ္တုံ သက္ကာ ကသ္မာ 'ဗဟုလာဓိကာရာ'တိ ဝုတ္တန္တိ အာဟ 'တေ နေ'စ္စာဒိ။ တေနာတိ ယေန ကွ၀စိဂ္ဂဟဏံ ကုတောစိယေတတိ ဒသ္သနတ္ထံ ကတံ တေနာတိ အတ္ထော။ တေနာတိ တ ကွ၀စိဂ္ဂဟဏေန။ အထ အာဒိစ္စံ ပသ္သတိစ္စာဒေ ဝိယ ကမ္မကရာဒီသုပိ နိ၀တ္တိမဒသ္သေတ္ဝတ 'ကွ၀စီတိ ကိံ ကမ္မက ရော'တိ ကသ္မာ ဝုတ္တန္တိ အာဟ- 'ယဇ္ဇေ၀'မိစ္စာဒိ။

တသ္သာတိ ဗဟုလ၀စနသ္သ, မဟာဓိကာရတ္တာတိ မဟာဝိသယတ္တာ။ ကုတောစိယေတတိ ကုတောစိ ဓာတုတော ယေ၀။ အထေဟ ကသ္မာ န ဟောတိ ဒေ၀ဒတ္တော သယတိ အတ္တေန လုနာတိ သုနခါနံ ဒဒာတိ နဂရာ အပေတိ ထာလိ ယံ ပစတိ မာတု သရတီ''တိ, သဗ္ဗမေဝေဒံ ကိရိယာ (ယာ) ဘိသမ္ဗန္ဓိယတီတိ ယဒိပေ၀ံ, တထာပိ ကမ္မတ္တေနေ၀ ယံ ၀ တ္တု မိစ္ဆိတံ န ကာရကန္တရတ္တေန နာပိ သမ္ဗန္ဓဘာဝေန, တသ္သေ၀ ကမ္မသဒ္ဒေန ဂဟဏံ ကမ္မ၀စနသာမတ္ထိယာ, အ ညထာ သ္သာဒိတောစ္စေ၀ ၀ဒေယ္ယ ကိံ ကမ္မာတိ ၀စနေနာတိ။

၄၂. ဂမာ

ဝေဒန္တိ ဧတ္ထ အတ္ထမာဟ ဝိတ္တိန္တိ, တုဋ္ဌိန္တိ အတ္ထော။

၄၃. သမာ

တစ္ဆေတိ ဉပမာနသ္သ ပရာမာသော။ ဘေဒေန ဝိ၀ရဏန္တိ သမာနာဒီဟီတိ အ၀တ္ဝတ ဘေဒေန ဝိ၀ရဏံ။ တုလ္သတာ ယုပလဗ္ဘမာနသ္သ သဒိသာဒိသဒ္ဒ၀စနီယတ္တာ အ၀ယ၀တ္တာနုဂမေနာတ္တနော-ဘိဓေယ္ယေ သဒိသာဒိသဒ္ဒာနမ္ပ ၀တ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၄၄. ဘာ၀

ကာရကံ သာဓကံ နိဗ္ဗတ္တကန္တိ အနတ္ထန္တရံ။ ကရောတိ ကိရိယံ နိဗ္ဗတ္တေတိ နိမိတ္တဘာဝေနာတိ ကာရကံ။ ကတ္တာဒီနံ ကိရိယာနိမိတ္တတ္တန္တု သယမေ၀ 'တတ္ထ ကတ္တာ'တိအာဒိနာ ဘေဒေန ပကာသယိသ္သတိ။ ကိရိယာနိမိတ္ တံ။ နိဗ္ဗတ္တကေသု ကတ္တာဒီသု ဆသုပိ ရုဠှဟတ္တာ တေနေတ္ထ ကတ္တာတတ္တပ္ပဓာနော, ကရဏာဒယောပ္ပဓာ

နာ ကာရကဗ္ဗပဒေသော လဗ္ဘန္တော၊ အညထာ ကာရကသဒ္ဒေန တေသံ ဂဟဏံ န သိယာတိ။ ကိမိဒံ ကာရကန္တ္တာ ဟ- 'သတ္တိကာရက'န္တိ၊ ဇဝံ စရဟိ ဒဗ္ဗာဒီနံ ကထံ ကာရကတ္တမိစ္စာဟ- 'တဒဓိကရဏာ'တိအာဒိ။ တဿာ သတ္တိယာ အာဓာရာ နိဿယာတိ အတ္ထော, ပုံ နပုံသကေ အဓိကရဏသဒ္ဒော။ တေသု ဒဗ္ဗာ ဒီသု တိဋ္ဌတီတိ တတ္ရဋ္ဌာ, သတ္တိ။ တဿာ ဘာဝေ တတ္ရဋ္ဌတာ, တာယ။ အထ ဒဗ္ဗာဒီနံ မုခ္ယတော ကာရကတ္တေ သတိ ကိမာယာတန္တ္တာဟ 'ယဒိ'စ္စာဒိ။

တေသန္တိ ကတ္တာဒိကာရကာနံ၊ အညမညဗ္ဗာဝုတ္တရူပတ္တာတိ အညမညတော ဗ္ဗာဝုတ္တံ နိဝတ္တံ ရူပံ ကရဏာဒိ သဘာဝေ ယေသံ ကတ္တာဒိ ကာရကာနံ တေ တထာ ဝုတ္တာ, တေသံ ဘာဝေ တတ္တံ တသ္မာ။ ကရဏ ရူပန္တိ ကရဏံ ရူပံ သဘာဝေ ယဿ အဓိကရဏဿ တံ တထာ ဝုတ္တံ။ ဇေဋ္ဌသတိကော အေသောစ္စာဟ 'တထာ စေ'စ္စာဒိ။ ကေနစိ သုကရတ္တေန သပ္ပဓာနတ္တဝစနိစ္ဆာယံ 'ထာလီ ပစတီ'တိ ဘဝတိ။ တတ္ရေဝုက္ကံသဝစ နိစ္ဆာယံ 'ထာလိယာ ပစတီ'တိ။

ဇေဋ္ဌကတ္တတိ နိပဟတသမုအယော-ယံ ပေတ္တဝတ္တော။ တသ္မာတိ အတ္ထော။ ကတ္တာ နိမိတ္တန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ ကတ္တုဋ္ဌကိရိယာနိမိတ္တဿ ကတ္တုနော ဥအာပရဏံ 'ပသတိ နစ္စတီ'တိ။ တဒတ္ထောတိ တာယ ကမ္မသမတယိနိ ယာ ပစနာဒိကိရိယာယ အတ္ထော အဓိဿယနာဒယော ပဝတ္တေန္တော ကိရိယာယ နိမိတ္တန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ ဇဝမုပရိပိ။

သြဒနံ ပစတိ ဒေဝဒတ္တောတိ ကမ္မဋ္ဌကိရိယာယ နိမိတ္တဘူတဿ ကတ္တုနော ဥအာပရဏံ။ ဘာဇနသင်္ခရဏမ ဓိဿယနံ။ အာဒိသဒ္ဒေန တဏ္ဍုလဝပနက္ကန္ဒနာပဟရဏာဒယော ဂယှန္တိ။ ဒွိဓာပတ္တိယန္တိ ရက္ခာဒီနံ ဒွိဓာ ပဝတ္တိယံ။

ဗ္ဗာပနေတိ သမ္ဗန္ဓော၊ ဂိရဓာတုတော အပ္ပစ္စယေ- ''သြေနမ ဝဏ္ဏော''တိ (၁၃၇) သုတ္တေ 'အဝဏ္ဏောတိ ယောဂဝိဘာဂတော ဂကာရေ ဣကာရဿ အတ္တံ ပေါတီတိ ဒဿေတုမာဟ- 'အဝဏ္ဏောတိ ယောဂဝိဘာဂ အတ္တံ ဣဿာ'တိ။ အညထာပိ ပဋ္ဋိပာဒေတုမာဟ- 'ဿေ တ'တိအာဒိ။ ဿောတိ ''လဟုဿုပန္တဿာ''တိ (၅-၈၇) ကတ ဿေ။ သကလေနာတိ 'သြေနမ ဝဏ္ဏော''တိ သကလေန သုတ္တေန။ ပုရီတိ နိပဟတော။

ဤသက္ကရေတိ ဖိန္ဒြလောပေ, ဒွိတ္တံ, သာမညေန ဝိဓာနတောတိ ပရေသံ ဝိသေသဝိဓာနသဗ္ဘာဝမာဟ။ ဂဏိ ကာလယံ ဂဏိကာနံ ဂေဟံ။ နေပဗ္ဗမာကပ္ပေ။ ဒတ္တောလဒ္ဓေတိ ပစ္စယဿ ကမ္မသာဓနတ္တံ ဒီပေတုံဝုတ္တံ။ ဝိနာလိင်္ဂဝစနေပိ ဟဋ္ဌိပဒိကတ္ထံ နိဒ္ဒိသိတုံ န သက္ကာတိ ဘာဝေတိ သဗ္ဗလိင်္ဂသဗ္ဗောသမ္ဗန္ဓယောဂ္ဂဟဋ္ဌိပဒိကတ္ထ သာမညေ ပစ္စယနိမိတ္တတ္တေန ဂဟိတေပိ သာမညေ စရိတတ္ထတ္တာ လိင်္ဂဝစနံ နပ္ပဓာနန္တိ ဣဋ္ဌိအာဝုဓန္တိ ဣတ္ထိ နပုံသကေဘာဝေ, ပကာတိ ဗဟုဝစနေပိ ဘာဝေ ဘဝတိ ဇေ။

၄၅. အာဓာ

သပာဒီဟိ အပာဒီဟိစာတိ ပာဒိသဟိတေဟိ ပာဒိရဟိတေဟိ စ အဓာဟိ။

၄၆. ဝမာ

သာဟနအေဏိယန္တိ သာရမေယာနံ ဘုဋ္ဌနကအမ္ဗဏော။ ဋ္ဌိတသုဟန ဝမထုဝိယာတိ ပဝတ္တာသုနခဆုဒ္ဒနံ ဝိယ။

၄၇. ကွိ

ယထာဒဿနန္တိ အာစိက္ခတီတိ ယောဇနာ။ တေန ကုတောစိ ဓာတုတောတိ။ ဂဏှန္တီတိ ဂဟာ=ဥပာအနေစ္စသ္သ။ သလာကာသဒ္ဒဿ သလာကန္တိ။ သဘာသက္ကစ္စဿ အန္တဏ္ဍဉ္ဆနေလောပေ သဘာပကတိတော ''ဣတ္ထိ ယမတ္တ''တိ (၃-၂၆) အာပ္ပစ္စယော။ ပဘာတီတိ အာ=ဒိတ္တိယမိစ္စဿ။

၄၈. အနော

စလနာဒီနံ သီလာဒီသု နိပ္ဖာဒနတ္ထံ ဝိသုံ သုတ္တိတံ ပရေဟိ, ဣဓ ပန ဗဟုလံ ဝစနေနေတတိ ဒဿေတုမာဟ- 'စလနာဒီသူ'တိအာဒိ။

၄၉. ဣတ္ထိ

ကွ်ိကယကိစ္စတ္ထ ကကာရဗဟုတ္တာ ကကာရာတိ ဗဟုဝစနံ။ တိတိက္ခာ ဣစ္စာအော တိတိက္ခနမိစ္စာဒိနာ ဝိဂ္ဂ ဟော ''ဣတ္ထိယမတ္တ'' (၃-၂၆)။ အပရိ ပဋိတောတိ ဓာတုပဟဒ္ဒေ အပရိပဋိတော။ ဟဏိဝိသေသောတိ သတ္တဝိသေသော။ ဣ မိနာ စ ''ယထာကထဥ္စိ နိပ္ဖတ္တိ, ရုဠှိယာ အတ္ထနိစ္ဆယော''တိ ဒဿေတိ။

အာသိ သာယံ ဂမ္မမာနာယံ သညာဝိသယေ ဓာတူဟိ တိပ္ပစ္စယော ကိစ္စပ္ပစ္စယော စ ယထာ သိယာတိ ''တိကိစ္စ စာသိဋ္ဌေ''တိ (၇-၂-၃) သုတ္တိတံ ကစ္စာယနေန။ တမိဟ သာမည္သေန ဝိဓာနာဝ သိဒ္ဓန္တိ နိရူပယိတုမာဟ- 'ကစ္စာယနေ န ပနေ'စ္စာဒိ။ တဗ္ဗ အနီယဏ္ယ တေယျ ရိစ္စပ္ပစ္စယာနံ ''တေ ကိစ္စာ''တိ (၇-၁-၂၂) ကိစ္စသညံ ဝိဓာယ သေသာနံ ''အ ညေကိတီ''တိ (၇-၁-၂၃) ကိတ္တသညာ ကတာ ကစ္စာယနေန။ တေနာဟ- 'ကိတ သညော'တိ။

တဗ္ဗာဒိပ္ပစ္စယော စ ဝိဟိတောတိ သကိယတေဟာရေနာဟ။ သကိယ သတ္တေ အဝုတ္တအေသံ [သုတ္တအေသံ] ပရိဟရိတုတ ဝက္ခမာနနယေန ယုတ္တဘာတ တထာ ဝိဓာနေ အယုတ္တတံ ဒဿေန္တော 'နစာသိ သာယ'မိစ္စာဒိမာဟ။ ဂုဟာနံ, ရုဇနံ, မောဒနန္တိ ဝိဂ္ဂဟော။ သယနံ တ သေယျာ။ ဝဇဓာတုနော ဝဇ္ဇ ဗကာရေန ဘဝိတဗ္ဗံ, သော ကထံ ယ ကာရေ ပရဘူတေ အသတီတိ အာဟ- 'စဝဂ္ဂဗယဉာတိယောဂဝိဘာက ဝဇ္ဇ ဗော'တိ။

၅၁. ကရာ

ရိရိယပ္ပစ္စယေ အာဒိရကာရဿ အနုဗန္ဓတ္တာ အာဟ- 'အန္တသရာဒိ လောပေဟော'တိ။

၅၂. ဣကိ

အထ သရူပေစ္စေတာဝတိ ဝုတ္တေ- 'ကိရိယတ္တဿ သရူပေ'တိ ကထံ ဝိညာယတိစ္စာဟ- 'ကိရိယတ္တာ'တိစ္စာဒိ။ နနု စ လော-ယံ ကတ္တရိ ဝိဓိယ မာနောကထမေတ္ထ သိယာတ္တာဟ- 'အကတ္တရိပိ'စ္စာဒိ။ အဘိမတော ကစ္စာ ယနဿ။ ပဋိဟာဒယိတုမာဟ- 'တတ္ထာ'တိအာဒိ။ ကရဏံ ဥစ္စာရဏံ, အဿ ကရောတိ သမာသတဏ္ဍံ။ န ဟိ ဧဝ ဒီဟိ ကာရော ဝိဟိတောတိ အက္ခရေ ပောဝ ကာရဿ ဝိဟိတတ္တာ အက္ခရသမုအာယတော န ပပ္ပောတီတိ ဘာတော။ အထ စေတိ မတပ္ပအနေ။ တေဒိသဒ္ဒတစကာ ဧကာရာဒယော သာဓတောတိ အထ မတန္တိ အတ္တော။

တတ္ထာတိ တထာ အဘိမတေ တသ္မိံ။ နိယမဟေတုနော အဘာတတိ အက္ခရေပောဝ ကာရပ္ပစ္စယော ဝိဓေယျ ယော န ပန တေဒိဟိစ္စဿ နိယမဿ ယော ဟေတု တဿ ဟေတုနော အဘာတ။

၅၃. သီလ

ကိမိဒသီလမိစ္စာဟ- 'သီလမ္ပကတိသဘာတော'တိ။ တဥ္စ သီလမနုမာနေန ဝိညာယတိစ္စာဟ- 'တဋ္ဌေ'စ္စာဒိ။ ကိရိယာဝိသယရုစိဝိသေသာနုမိတန္တိ ဥဏ္ဏုဟဘောဇနသင္ခာတာ ကိရိယာ ဝိသယော ယဿ သော (ကိရိယာ) ဝိသယော ရုစိဝိသေသော, တေန အနုမိတန္တိ အတ္တော။ ကိမိဒမာဘိက္ခည္တိ အာဟ- 'အာဘိက္ခည'မိစ္စာဒိ။ ပုနပ္ပုနဘာတေ ဟေနောပုညံ။ အာသေ တ တပ္ပရတာတိ တမေတာဘိက္ခညံ ပရိယာယေဟိ ဖုဋ္ဌိကရောတိ။

ယဇ္ဇေဝန္တိ ယဒိ အာဘိက္ခညံ တပ္ပတော ဝုစ္စတေ။ တဿီလွှမိဒံ ဟောတီတိ ဣမိနာ- 'သီလာဘိက္ခညာ ဒိ''သုတ္တေ သီလသဒ္ဒေနေတာဘိက္ခညဿ ဂဟိတတ္တံ ဒီပေတိ။ အညထာပိ သီလတော အညမေတာဘိက္ခည္တိ ဒဿ သေတုမာဟ- 'ယသ္မိံ ဒေသေ'တိအာဒိ။

ဂမ္မမာနေတိ ပတီယမာနေ။ ပတီတိ စ အတ္တပ္ပကရဏသဒ္ဒန္တရာဒီဟိ။ အဘိမတောတိ ဟဏိနိယေဟိ အဘိမတော။ အာဝသ္သကဂ္ဂဟဏာယေဝ သိဒ္ဓေါတိ ဝုတ္တံ ကထမေတ္ထာဝသ္သမ္ဘာတေ ပတီယတိ စ္စာဟ- ‘တစ္ဆာ’တိ အာဒိ။

ယောဂဝိဘာကတိ ‘ဏီ’တိ ယောဂ ဝိဘာက။ သာမံ ကရောတိ, ဗ္ရဟ္မံ ဝဒတိ, အသဒ္ဓံ ဘုဉ္ဇတိ, ပဏ္ဍိတမတ္တာနံ မညတီတိ ဝိဂ္ဂဟော။ သာဓုန္တိ ကိရိယာဝိသေသနံ။ အသ္သဒ္ဓဘောဇီတိ ဝတော။ ဝတစ္ဆု ဘောဇနေ အတ္ထိတာယံ သဒ္ဓအသ္သဒ္ဓဘောဇနဝိသယာယံ ပဝတ္တိယံ ယဒိ ဘုဉ္ဇတိ အသ္သဒ္ဓမေဝ ဘုဉ္ဇတိ န သဒ္ဓန္တိ သတ္တေ ဝုတ္တနိယမော, အသ္သဒ္ဓံ ဘုဉ္ဇတိ ဧတတိ နောတ္တရပဒါဝဓာရဏံ။ ဧဝဥ္စဟိ ဝိညာယမာနေ ယဒေတသ္သဒ္ဓံ န ဘုဉ္ဇတိ တဒေဝ ဝတလောပေ သိယာတိ [အတ္ထိတာယ (ဘောဇနာကင်္ခိတတ္တာ) ယထေစ္ဆံ သာမညေန ဘောဇနေ ပဝတ္တိယံ မတ္တာယံ အသဒ္ဓဘောဇနံ သတ္တဝိပဟိတမုပလဘာမာနသ္သ သဒ္ဓတော နိဝတ္တိတုတ ဝိသေသေ ဟိ သဒ္ဒေ ပဝတ္တိနိယမော ဝတမုစ္စတေ, နိယမောစာတ္ရဒုဝိဓော သမ္ဘဝတိ-အသဒ္ဓံ ဘုဉ္ဇတိ ဧဝ, အထဒ္ဓမော ဘုဉ္ဇတီတိ တ, တတ္ရာဒိမေ နိယမေ ယဒေတ သဒ္ဓံ န ဘုဉ္ဇတိ တဒေဝဝတ လောပေဟေသိယာ (ရု-၃-၂၂၈) ကာတန္တပဉ္ဇိကာ]။ အညထာပိ ပဋ္ဌိဟဒယိတုမာဟ- ‘ဃဏန္တာဒီဟိ’စ္စာဒိ။

၅၄. ထာဝ

သယမေဝ အတ္တနာဧဝ။ ကမ္မကတ္တရီတိ ဥဘယတ္ထာပိ ကမ္မကတ္တရိ ပစ္စယော ဗဟုလာဓိကာရာတိ အဓိပ္ပာယော။ ဧတ္ထ ပန ဧကောပိ ပဒတ္ထော ကမ္မဋ္ဌ ဟောတိ ကတ္တာစ ကာရကသတ္တိဘေဒတော။ ယထာ ‘ပီယမာနံ မဓု မဒယတီ’တိ ဧကသ္သာပိ သတ္တိဘေဒအ ကမ္မတ္တံ ကတ္တုတ္တံ, တထာ တ္ရာပီတိ ဝိညေယျံ။ ယော ပရံ ဘုဉ္ဇတိ တတ္ထပိ သိယာ သာမညဝိဓာနတောတိ အာဟ- ‘နိဟတနသ္သိ’စ္စာဒိ။ ဒေသန္တကာရံ ဘိန္ဒတီတိ ဒေသန္တကာရဘိဒုရော။

၅၅. ကတ္တ

ဘူတသဒ္ဒေနေတ္ထာဓိပ္ပေတတ္ထမုပဒသ္သေတုမာဟ- ‘ဘူတမတီတ’မိစ္စာဒိ။ အညထာတိ ယဒ္ယတိက္ကန္တဝစနော န သိယာတိ အတ္ထော။

နနုစာတေ့ရတရေတရနိသ္သယဒေါသော ပသဇ္ဇတေ, သတိ ဟိ ဘူတာဓိကာရေတ္တော ဝိဓိယတေ, သတိ စ တ္တော ဘူတသဒ္ဒသ္သ နိပ္ဖတ္တီတိ ဖုဋ္ဌော ယေဝိတရေတရနိသ္သယဒေါသောတိ။ နေသဒေါသော, သင္ကေတာတိ ဗ္ယတ္တော သဒ္ဒတ္ထသမ္ဗန္ဓော စိရကာလပ္ပဝတ္တော, နာသ္သ ကိဉ္စိ အသာဓုတ္တံ, အတိက္ကန္တေ စာသ္သ ဝုတ္တိ သဒ္ဒသတ္တိ သဘာဝတော ဝေဒိတဗ္ဗာ။ က္တဝန္တု ဒယောပိ စရဟိ သဒ္ဒသတ္တိသဘာဝတော ဘူတေဧဝ ဘဝိသ္သန္တီတိ န ဝတ္တဗ္ဗံ။ ဘူတသဒ္ဒော-ယမတိက္ကန္တတ္တေ ပသိဒ္ဓေါ က္တဝန္တာဒယောတ္ဝပ္ပသိဒ္ဓါ, အတော တေန ပသိဒ္ဓတ္တေနာပ္ပ ပသိဒ္ဓါနမန္ဝတ္ထာနံ ကရီယတီတိ။ ဘူတေတိ စာယံ ပကတိဝိသေသနံ တ သိယာ ‘ဘူတတ္တေ ဝတ္တမာနာ’တိ, ပစ္စယတ္ထ ဝိသေသနံ တ’ဘူတေ ကတ္တရိ’တိ, တတ္ရ ကသ္သိဒံ ဝိသေသနန္တိ အာဟဘူတေတိ ပကတိဝိသေသန’န္တိ။ ကုတောစ္စာဟ- ‘သမ္ဗန္ဓသ္သ စေ’တ္ယာဒိ။ အထ ပစ္စယတ္ထဝိသေသနေ ကော ဒေါသောစ္စာဟ- ‘ပစ္စယတ္ထဝိသေသနေ ဟိ’စ္စာဒိ။ ပစ္စယတ္ထသ္သ ကတ္တုနော အနတိက္ကန္တတ္တာ အယန္တိ ပယောဂေ နောပပဇ္ဇတေတိ ဘာဝေါ။ အဘိဓေယျေတိ ဣမိနာ ပယောဇနာဒိံ ဗျဝစ္ဆိန္ဒတိ။

၅၆. က္တော

ကမ္မေ ဂုဏီဘူတတ္တာတိ ကမ္မေ သတိ ဘာဝသ္သာပ္ပဓာနတ္တာ။ “ဂုဏမုခ္ယေသု မုခ္ယေယေဝ ကာရိယသမ္ပစ္စယော”တိ မုခ္ယေ ကမ္မေယေဝ ပစ္စယော, န တု ဘာဝေ တသ္သေတ္ထာပ္ပဓာနတ္တာ။

၅၇. ကတ္တ

နနុစာရမ္ဘေတိ ဝုတ္တံ- ‘ကိရိယာရမ္ဘေ’တိ ကထန္တိ အာဟ- ‘သောစေ’စ္စာဒိ။ သော စ အာရမ္ဘော၊ ကိရိယာ ယေဝ အာရမ္ဘောကိရိယာရမ္ဘော တသ္မိံ၊ ကိရိယာရမ္ဘေတိ သာမညေန ဝုတ္တတ္တာ ကိရိယတ္တဝိသေသနံ တ ဇေတံ သိယာ ပစ္စယတ္တဝိသေသနံ တ ဉဘယထာပိ န အေသောတိ ဒဿေတုမာဟ- ‘ကိရိယတ္တဝိသေသနံ စေတ’န္တိအာဒိ။ ပစ္စယတ္တဝိသေသနပက္ခေပိ သာမတ္ထိယာ အာရမ္ဘေ ကိရိယတ္တဿာပိ ပဝတ္တိ ဟောတီတိ ဒဿေတုမာဟ- ‘ကိရိယတ္တဿာပိ’စ္စာဒိ။ သာမတ္ထိယံ ဒဿေတိ ‘သာမတ္ထိယမ္ပနာ’တိအာဒိနာ။ အနန္တရသုတ္တေန ယော ဝိဟိ တော က္တော, သောပိ သာမညေန ဝစနတော ဘာဝကမ္မေသု အာရမ္ဘေပိ ဟောတီတိ ယောဇနာ။ သာမညေန ဝစနတော တိ ‘‘က္တော ဘာဝကမ္မေသူ’’တိ (၅-၅၆) သာမညေန ဝစနတော။ ဘာဝကမ္မေသုစေတိ ဇံ န ဝုတ္တန္တိ ‘ယထာပတ္တဉ္စေ’တိ ဝဒတာ ဝုတ္တိကာရေနေဝံ န ဝုတ္တန္တိ အတ္ထော။

ကသ္မာ ဇံ န ဝုတ္တန္တိ အာဟ- ‘ပုဗ္ဗသ္မိံ ဝိယာ’တိ အာဒိ။ အနိယမုပ္ပတ္တိ သညာယ သတိ ဉာပနန္တိ တန္နိသေ ဓေတုမာဟ- ‘ပုနဗ္ဗစနတော’တိအာဒိ။ မာသင္ကီတိ ကမ္မနိ, တေနေဝုပ္ပတ္တီတိ ပဌမာ။ ဇံ မညတေ ‘‘ဘာဝကမ္မ ဂဟဏံ စာကာရေနာနုကဗ္ဗိယ ‘ဘာဝကမ္မေသု စာ’တ္ယနေန က္တေဝိဓိယ မာနေ ဣဒမာသင္ကီယတေ ‘ပုဗ္ဗေနေဝ သာမညေန သိဒ္ဓေ ပုနဗ္ဗစနာ [ပုနဗ္ဗစနံ] ကိရိယတ္တာနိယမေန တ္တဿုပ္ပတ္တီ’တိ, ယထာပတ္တဉ္စေတိ ဟ္ယာုစ္စမာနေ စကာ ရေန ယထာပတ္တမ္ပိ ကာရိယမနုညာယတေတိ ပုဗ္ဗေနေဝ ဝစနေန ဘာဝကမ္မေသုတရမ္ဘေပိ ယထာပတ္တော က္တော ဘဝတီတိ ဝိညာယတေ’’တိ။ ဇဝဉ္စရဟိ ဘာဝကမ္မေသုတရမ္ဘေပိ ပုဗ္ဗေနေဝ သိဒ္ဓတ္တာ ‘‘ကတ္တရိအာရမ္ဘေ’’ဣစ္စ စေဝ ဝုစ္စေယ္ယ ကိံ စကာရေနေ စ္စာသင်္ကိယာဟ- ‘ပအာနမဝဓာရဏ ဖလတ္တာ’စ္စာဒိ။

နနုစာဒိဘူတော ကိရိယာက္ခဏော အာရမ္ဘော နာမ, ဗဟူဟိ ကိရိယာက္ခဏေဟိ ကမ္မေ ပရိသမတ္တေယေဝ ဘူ တော ကာလော စ ဘဝတီတိ ကိရိယာဖလဿာပရိနိပ္ဖန္နတ္တာ ဝတ္တမာနောဝ ကာလောတိ တတ္ထက္တော န ပပ္ပော တိစ္စာသင်္ကိယာဟ- ‘ကိရိယာဖလဿိ’စ္စာဒိ။ ကမ္မေကဒေသဿာပိ ကမ္မတ္တာ တဿ စ နိဗ္ဗတ္တတ္တာ ဘူတဝစနိ စ္ဆာတိ ဘာဝေါ။ နနုစာဒိသူတေ ကိရိယာက္ခဏကာလေ ကမ္မော နာဘိနိဗ္ဗတ္တော, ကမ္မကာရဏဘူတာ ဗီရဏာဝ ဟိ တအ သန္တိ, န စ တဒဝတ္ထာ တေ ဇဝ ကမ္မောတိ ကထံ ‘ပကတော ကမ္မော’တိ ဘူတကာလေန ပကတာသဒ္ဒေန ကမ္မသဒ္ ဒသမာနာဓိကရဏတ္တမိစ္စာဟ- ‘အာဒိဘူတေနေ’စ္စာဒိ။ တတ္ထ တသ္မိံ ဝိသေသေ။ ပကတ္တံ အာရဘိ, ပကတ္တံ အာရ ဘီယိတ္ထ, ပသောတ္တံ အာရဘိ, ပသောတ္တံ အာရဘန္တိ အတ္ထော တ္တော။

၅၈. ဌာသ

အနာရမ္ဘတ္ထံဝစနန္တိ အာရမ္ဘေ ပုဗ္ဗေနေဝ သိဒ္ဓတ္တာ။ အဟဒိနောပိသိလိသဿ သကမ္မကတ္တာ- ‘ယေဘုယ္ ယေနာ’တိ ဝုတ္တံ။ သကမ္မကတ္တန္တိ ဝတ္တုတ သကမ္မတ္တမေသံ ဟဒိယောဂေ သတိ ဟောတီတိ ဒဿေတုမာဟ- ‘ဟဒိ သဟိတာ’စ္စာဒိ။ ခဋ္ဌောပိကာ မဋ္ဌော။

၅၉. ဂမ

အဝိဝစ္ဆိတကမ္မော စေဟာကမ္မကောတိ ကထယမာဟ- ‘အဝိဇ္ဇမာနေ’စ္စာဒိ။ ယာတဝဿော ယာတော, ယာနံ ယာ တံ။ အယောယိတ္တာတိ ယာ တော။ က္တော န ဝိဓာတဗ္ဗော ဟဏိနိယေဟိ ဝိယ။ ကာရဏာသာမဂ္ဂိယံ ဘူတာယန္တိ သသ္ သာဒိဟေတုဘူတသမိဒ္ဓိယံ ဘူတာယံ။ သာ စ ဘူတာ ယေတတီမိနာ ကာရဏာသာမဂ္ဂိယာ အတီတကာလိကတ္တမာဟ။

၆၀. အာဟာ

အာဓာရေစေတိ အနုဝုတ္တိယာ ဇွေ စကာရတော ‘ယထာပတ္တဉ္စေ’တိ သမ္ဗန္ဓာ ဝုတ္တန္တိ သေသော။ ဇံ န ကုတောစိ အပကဿနံ သိယာတိ ဇေမာဓာရာဒိကေ အနုဝတ္တမာနေ သတိ ကုတောစိ အာဓာရာဒိတော အပကဿနံ ဝိသုံ ကရဏံ န သိယာတိ အတ္ထော။ တထာ သတိ ဟေဋ္ဌာ သုတ္တေနေကယောဂမေဝ ကရေယျာတိ အဓိပ္ပာယော။ ဘာဝက မ္မေသူတိ သမ္ဗန္ဓောတိ ယောဇနာ။

ဗဟုလဿ ဘာဝေ ကမ္မံတတိ ဗဟုဝတ္ထာအနုမေတတ္ထ ဗဟုလသဒ္ဒဿ ပဝတ္တိနိမိတ္တံ ဘာဝေ ကမ္မံစေတိ
တတ္ထ ပစ္စယော။ ဧကေစိတိ ဟဏိနိယေ ယေဝ သန္ဓာယာဟ။ တဿာပိ ဘူတေယေဝ ပဝတ္တိမုပဒိသတိ 'သောပိ'စ္စာဒိ

နာ ။ ဘိဇ္ဇမာနန္တိ ပစ္စမာနံ။ ပရရူပေန ပဿိန္နောတိ ယောဇနာ။ ဧကေစိတိ တေယေဝ။ "မတိဗုဒ္ဓိပူဇတ္ထေဟိ
စေ"တိ (၃-၂-၁၈၈) တေသံ သုတ္တေ စသဒ္ဒာကမိုတေ ဒဿေတိ 'ယထာ'တိအာဒိနာ။ အက္ကောစ္ဆိ တန္တိ ကမ္မေ
ဝိဂ္ဂဟမာဟ, တန္တိ ကမ္မပဒံ, ဝေမုပရိပိ စုရာဒိဏိလောပေ "နိမိတ္တာဘာဝေ နေမိတ္တိကဿာပ္ယဘာဝေ"တ္ယာကာ
ရနိဝတ္တိ။ ကသိရယံ ဂတ္ယာဒ္ယနေ ကတ္တော, ကဋ္ဌံတ္ယတ္ထ ကိမတ္ထောတိ အာဟ- 'ဇ္ထေ ဟိံသတ္ထော'တိ။

ဟေတုနောတိ ဒုက္ခဖလဿ ဟေတုနော အင္ကာဒိနော။ ကဋ္ဌသဒ္ဒဿ ဖလဟေတုဘူတေ အင္ကာဒိကေ ဝတ္တ
တမာနေ ဇဝံ ဟောတု ဖလေဝတ္တမာနေ ကထန္တိ အာဟ- 'ယဒာပနာ'တိအာဒိ။ ကောဓာတိကော ဣစ္ဆ။

၆၁. တုံတာ

နနု စ ဘာဝေက္ကတိ ဘဝတိနာယံ ဃဏန္တေန နိဒ္ဒေသော ကရိယတီတိ ဘဝတိဝိသယော ပစ္စယတ္ထနိဒ္ဒေသော
ကတော ဘဝတိ, တတော စ ဘဝတိနော ယော ဘာဝေ တဿိံယေဝ တစ္စေ ပစ္စယော သိယာ, သော စ ဘဝတိတော ယေ
ဝုပ္ပဇ္ဇမာနေန ပစ္စယေန သက္ကာဘိဓာတုံ တတော တဿာဝ ပစ္စယေန ဘဝိတဗ္ဗံ, တဿာ ကထံ ပစိတုံ ဟာကော စာ
ကေ ရာကေတိပစာဒီဟိဘဝတိ စ္စာဟ- 'ဘဝနံဘာဝေ ကိရိယာဓာတ္ဝတ္တော'တိ။

ကိရိယာသာမညဥ္ဟိ သဗ္ဗဓာတ္ဝတ္ထာနုဂတံ ဘဝတိဿတ္တော, တေန ကိရိယာသာမညတစိနာတ္ထနိဒ္ဒေသော
ကရိယမာနော သဗ္ဗဓာတုဝိသယေ ကတော ဘဝတိ တဿာ ပစာဒီဟိပိ ဘဝတိတ္ယဓိပ္ပာယော။

နနု စာတ္ထ တုမာဒယော ဘာဝေ ဘဝန္တီတိ ဝုတ္တေ န ဝိညာယတေ ကိံဝိသေသိတေ ဘာဝေ တုမာဒယော ဘဝန္တိစ
စာဟ- 'ယတော'စ္စာဒိ။ တဿာတိ ဓာတုနော။ ယော ဝတ္တဗ္ဗော ဘာဝေတိ ယော တစ္စော ဘာဝေ။ ကုတောစ္စာဟ-
'သမ္ဗန္ဓာ'တိ။ တုမာဒီနံ ယာ ပကတိ တာယ တစ္စေနေဝ ဘာဝေန သဟ သမ္ဗန္ဓာတိ အတ္ထော။ ဌာတဗ္ဗန္တိ ဘာဝေ တ
ဗ္ဗော။ အထ ကိ္ရယာယံတ္ယနေန တဗ္ဗာဒ္ယဘိဟိတဿ ဒဗ္ဗရူပဟပန္နဿ ဘာဝဿ ကထံ ဂဟဏံတ္ယာဟ- 'ယဒိ
ပိ'စ္စာဒိ။ သကနိဿယကိရိယာဗ္ယပဒေသောတိ ဒဗ္ဗ ရူပဿ အတ္တနော နိဿယဘူတာယ ကိရိယာယ ဗ္ယပဒေသော
ဒဋ္ဌုံ စက္ခုစ္စာအော ဘဝနကိရိယာယ ပတီယမာနတ္တာ တုမာဒယော ဘဝန္တေဝ။

နနု စ တုမာဒီနံ ဘာဝေ ဝိဟိတတ္တာ ကိရိယာယေဝ ပဓာနတ္တန္တိ ကမ္မ ကာရကံ နပ္ပတီယတေတိ ကထံ 'ကဋ္ဌံ ကာ
တုံ ဂစ္ဆတီ'တိ သိယာစ္စာ သင်္ကိယ ပဋိဟာဒေတုမာဟ- 'ယဒိပိ'စ္စာဒိ။ ဓာတ္ဝတ္ထကတော ကိရိယာသဋ္ဌာတေန ဓာတ္ဝ
တ္တေန ကတော။ အတ္ထီတိ ဣမိနာ ယတ္ထ 'သုပ္ပတေ ဒေဝ ဒတ္တေနေ'စ္စာအော နတ္ထိ, တတ္ထ န ကမ္မမ္ပတီယတေ
တိ ဒဿေတိ။

"ဣစ္ဆတ္ထေသု သမာနကတ္တုကေသု တဝေတုံ တ"တိ (၄-၂-၁၂) ကစ္စာနေန အတဒတ္ထာယမ္ပိကိရိယာယံ တု
မာဒယော ယထာသိယုန္တိ ဝိသုံ သုတ္တိတံ, တေနာဟ- 'ဣစ္ဆတ္ထေသွိ'စ္စာဒိ။ ယထာ 'ဘောတ္တုံ ပစတီ'တ္ယာအော
ဘောဇနကိရိယာ ပယောဇနာ ပစနကိရိယာ ဟောတိ, နေဝမေတ္ထ တပ္ပ ယောဇနာ ဣစ္ဆာ။ ပစနကိရိယာယဝိယတပ္ပ
ယောဇနတ္တာဘာဝတောတိ အယမဿာဓိပ္ပာယော။ ပုနေစ္စာဒိနာ ဝုတ္တာနိဋ္ဌဟာတဿာသင်္ကံ ဝိရစယမာဟ- 'အ
တဒတ္ထာယမ္ပိ'စ္စာဒိ။

ဣစ္ဆတ္ထဿ ဓာတုနော ပယောဂတိ ဣမိနာ 'ဣစ္ဆန္တော ကရောတီ'တိ ဇ္ထေ ဣစ္ဆန္တောတိ ဣစ္ဆတ္ထ
ဿ ဓာတုနော ပယောဂတ္တမေဝ, န ဣစ္ဆာယ ပယောဇနံ ကရဏန္တိ ဒီပေတိ။ ဒေဝဒတ္တံ ဘုဥ္ဇမာနမိစ္ဆတီတေတ္
ထ ဘောတ္တုန္တိ န ဟောတိ သမာနကတ္တုကေသူတိ ဝစနတော, ဘောဇနဿ ဒေဝဒတ္တော ကတ္တာ, ဣစ္ဆတိဿ
အညောယေတတိပိ သုတ္တဿ ဝိသုံ ပယောဇနံ န ဝတ္တဗ္ဗန္တိ ဒဿေန္တော အာဟ- 'ဒေဝဒတ္တ'မိစ္စာဒိ။

ကုက္ကုစ္စတိသ္သာတိ’ဒေဝဒတ္တံ ဘုဉ္ဇမာနမ္ပိ ကုက္ကုစ္စတီ’တိ ဧတ္ထ ကုက္ကုစ္စတီတိ ဝုတ္တကုက္ကသိသ္သ။ သာဓနံ ‘ဒေဝဒတ္တံ
ဘုဉ္ဇမာန’န္တိ ဝုတ္တကမ္မသဒ္ဒာတံ အတ္ထော ပယောဇနံ ယသ္သ သော သာဓနတ္ထော-ကုက္ကုစ္စတိ။ တသ္သ ဘာဝေါ တ
တ္တံ, တသ္မာ။ ကမ္မမေဝိစ္ဆာယ ပယောဇနဘာဝေ ဌိတန္တိ ဘာဝေါ။ နိရတ္ထကန္တိ ဧတဒတ္ထမေဝ သမာနကတ္တုကဂ္ဂ
ဟဏံ ကတံ တဉ္စ ယထာဝုတ္တေန ပသင်္ဂဘာဝေန နိရတ္ထကန္တိ အဓိပ္ပာယော။

သကာဒ္ယတ္ထေသု ဓာတူ သူပပဒေသု ဓာတု မတ္တာ တုမာဒယော သုတ္တန္တရေန ဝိဟိတာ ဟဏိနိယေဟိ, ဧတေနာ
ဟ- ‘သကာဒိဓာတုပ္ပယောဂေ’တိအာဒိ။ သိဒ္ဓာတိ တုမာဒယော သိဒ္ဓာ။ ဘုဇိကိရိယတ္ထာတိ ဘုဇိကိရိယာ အတ္ထော ယ
သ္သာ သတ္တိယာ သာ ဘုဇိကိရိယတ္ထာ ပတီယတေ။ ပတီယ မာနတ္တေ ကာရဏမာဟ- ‘အသတောပိ ဟိ’စ္စာဒိ။ ပရေဟေ
တ္ထ အကိရိယတ္ထောပပဒတ္ထော ပုနာရမ္ဘောတိ ဝဏ္ဏိတံ။ တဒေတံ ဝိဃဋ္ဋယိတုမာဟ- ‘တေနေ’စ္စာဒိ။ ပရေသမယ
မဓိပ္ပာယော “သက္ကောတိ ဘောတ္တုံဣတ္ယာဒော ကောသလ္လံ ဂမ္ယတေ။ ဂိလာယတိ ဘောတ္တုံဣတိ တဒသတ္တိ။ ဃဋ္ဋ
တေ ဘောတ္တုံဣတ္ယာဒော ယောဂ္ယတာ။ အာရဘတေ ဘောတ္တုံဣတ္ယာဒောဘုဇိသ္သေ တဒ္ဓဝတ္ထာကိရိယန္တရံ။ လ
ဘတေ ဘောတ္တုံဣတိ အပ္ပစ္စက္ခာနံ။ အတ္ထိ ဘောတ္တုန္တိအာဒီသု သမ္ဘဝမတ္တံ။ ဝဋ္ဋတိ ဘောတ္တုံဣတ္ယာဒော
အဒေသာ ဘာဝေါ ဂမ္ယတေ။ သက္ကောတိစ္စာဒိနော ဥပပဒသ္သ ဘောဇနာဒိကိရိယတ္ထတာ န ဂမ္ယတေ တသ္မာ အကိ
ရိယတ္ထေသုပိ သကာဒီသူပပဒေသု တုမာဒယော ဘဝန္တီ”တိ။

ပတီယမာနေသွပ္ပေတေသွတ္ထန္တရေသု တာဒတ္ထိယမတ္ထိယေတတိ ပုဗ္ဗေန ဝိဟိတသ္သ တုမာဒိနော တု
န ဗာဓေတိ ဒသ္သေတုမာဟ- ‘ယဒိပိ’စ္စာဒိ။ တာဒတ္ထိယမတ္ထိယေတတိ ဘောဇနကိရိယတ္ထတာ သက္ကောတိအာဒိနံ
အတ္ထိ ယေတတိ အတ္ထော သိဒ္ဓာယေဝ “တုံတာယေ”စ္စာဒိနာ။ အလမတ္ထဝိသိဋ္ဌေသု ပရိယတ္တိဝစနေသူပပဒေသု
ဓာတုတော တုမာဒယော ဝိဟိတာ ပရေဟိ, တတ္ထာဟ ‘အလမတ္ထဝိသိဋ္ဌေ’ကုစ္စာဒိ။ ပဟုသဒ္ဒမ္ပိ အန္တောဂဓံ ကတွ
တ ‘သမတ္ထာဒီ’တိ ဝုတ္တံ, ဘဝတိသ္သ သမ္ဘာတေ “ပုဗ္ဗေကကတ္တုကာန”န္တိ (၅-၆၃) ဧတ္ထ ဗျာချာယိသ္သ
တေ။ အဘိမတာတိ ကစ္စာယနေန “အရဟသက္ကာဒီသု စ”တိ (၄-၂-၁၃) စသဒ္ဒေန အဘိမတာ ကုမသ္သာတိ ‘ကာ
လော ဘောတ္တုံ’တိအာဒိနော။ ယထာ ဘောတ္တုမနောတိအာဒိနာ ပရေသမ္ပိ အယမေဝ နိပ္ဖတ္တိက္ကမောတိ ဒီပေတိ။
အဗျဘိစာရတောတိ အဝိနာဘာဝတော, ဘဝတိ ဘောဇနံ ဘာတေတိ ဘောဇနံ ဘုဉ္ဇနံ ဘာတေ ဘဝတီတိ အတ္ထော။ န
တုဂမိသ္သကိရိယာတဒတ္ထာတိ ဂမနကိရိယာ ဘောဇနတ္ထာ န ဟောတီတိ အတ္ထော။ အတ္ထသဒ္ဒေဟ္ယယံ ပယော
ဇနဝစနော ယဉ္စ ယမုဒ္ဒိသ္သ ပဝတ္တတိ, တံ တသ္သ ပယောဇနံ ဘဝတိ။ နစာယံ ဘောဇနမုဒ္ဒိသ္သ ဂမိသ္သတိ, ကိဉ္စရ
ဟိ ကာရိယန္တရံ, ကေဝလံ တေန နိမိတ္တေန သမ္ဘာဝီယတေ။ ယဒာ တု ဘောဇနတ္ထမေဝာရဗ္ဘတေ ဂမနကိရိယာ, တဒာ
ဘဝတ္ယေဝ’ဂမိသ္သတိ ဘောတ္တု’န္တိ။

တုံဝိသယေ ဏကောပိ ဝိဟိတော ဟဏိနိယေဟိ, တတ္ရာဟ- ‘ကာရကော ဝဇတိ’စ္စာဒိ။ ပရိဟာရမာဟ- ‘ပုဗ္ဗေ’စ္စာ
ဒိနာ။ ‘ကတ္တရိလ္တု’စ္စာဒိနာ ယောယံ ဏကော တီသုပိ ကာလေသု သာမညေန ဝိဟိတော, ကြိယတ္ထာ ယံ ကြိယာယံ
ဥပပဒေ ကတ္တုနော-ဘိဓာနံ သိဒ္ဓံ, န စာသ္သ ဝိသေသဝိဟိတေန တုံပစ္စယေန ဗာဓာ ဘိန္နတ္တာ, တုံပစ္စယသ္သ ဟိ
ဘာဝေ ဝိဓာနံ ဏကသ္သ တု ကတ္တရီတိ။ ပုဗ္ဗဏကေနေဝ သိဒ္ဓေပိ လ္တုတာဒိနိဝတ္တိယာ သော ဝိဓေယျော, နော စေ
လ္တုတာဒယောပိ သိယုန္တိ ဗာဓကပ္ပသင်္ဂမာသင်္ကိယာဟ- ‘နစေဝ’မိစ္စာဒိ။ အဝဂမာဘာဝမေဝ ဖုဋ္ဌယိတုမာဟ- ‘န
ဟိ’စ္စာဒိ။ ဟိ ယသ္မာတ္ထေ ယော ဧသော ဝဇတိ သော ကတ္တာ, ယော ဧသော ဝဇတိ သော ဝိက္ခိပေဟတ္တုယမတွ
ထော-တ္ရ ဂမ္ယတေ, န ပန ဧတေဟိ တာဒတ္ထိယံ ဂမ္ယတေတိ အတ္ထော။ ဗာဓကော လ္တုတာဒီဟိ သာမညမာဟဒယိတုံ
သာမရိယံ ဝုတ္တဝိဓိနေတပ္ပတ္တိံ ဏကသ္သာပ္ပာဟ- ‘ဏကောပိ’စ္စာဒိ။ အဂတ္ထံ [အပကတတ္ထံ (ပေတ္ထကေ)]
ယဒိပိ ဏကေန တာဒတ္ထိယံ န ဂမ္ယတေ ပကရဏတော ဂမ္ယတေတိ ဏကော ဘဝိသ္သတီတ္ယာသင်္ကိယ စောဒကော
အာဟ- ‘အထေ’စ္စာဒိ။ ပုဗ္ဗေစ္စာဒိနာ ဝုတ္တော-ယံ ‘ဏကော န ဝိဓေယျော’စ္စသ္သ န ပရိဟာရော။ သောတ္တရတွ
တာ ယထာဝုတ္တေန, ကိန္တု‘တသ္မာ နေဝိ’စ္စာဒိနာ ကုမိနာ ဝုစ္စမာနောဝပရိဟာရောတိဝိညာတဗ္ဗံ။ တဒေဝံလ္တုတာဒိနမွ
ပိပတ္တိတောဏကလ္တုတာဒီဟိ တာဒတ္ထိယာနဝဂမေ ဝိနိစ္ဆိတေ တာဒတ္ထိယဝိသေသေန တေသံ သမ္ဘာတေတိ အန
တ္ထကံ “ဏကသ္သ ကိရိယတ္ထောပပဒသ္သဝိဓာနံ လ္တုတာဒိပ္ပဋိသေဓနတ္ထ”န္တိ တက္ကကာရဝစနန္တိ သတ္ထကာ
ရော နိဂမယမာဟ- ‘တသ္မာ’’စ္စာဒိ။ ဘဝတု ပကရဏတောဝ [စာပစ္စယဘောဝ] တာဒတ္ထိယာဝဂမော, တထာပိဏကော ပ
ရော ဝိဓေယျောတ္ယဓိပ္ပာယေနာဟ- ‘အထာပိ’စ္စာဒိ။ ဂတတ္တံ။ ဘဝိသ္သတိ ကာလေ ကြိယတ္ထာယံ ကြိယာယမုပ

ပဒေ ဘာဝေ စ ဏပ္ပစ္စယာဒယော ဝိဟိတာ, တတ္ရာဟ- ‘ဟကာယ ဝဇတိ’စ္စာဒိ။ အဝိဟိတေသုပိ တာဒတ္ထိယာ သိဒ္ဓမေ
ဝေတိ အဓိပ္ပာယော။

၆၂. ပဋ္ဌိ

သောတုနာဒီသု ‘သဝနံ ကာတုန’န္တစ္စာဒိနာ ဝိဂ္ဂဟော။ သုတေနေတိ သဝနန္တိ ဝိဂ္ဂဟော။

၆၃. ပုဗ္ဗေ

ဝေတိ နာတိသမ္ဗန္ဓေတေ ဝိဓိနော နိစ္စတ္တာ။ ကေသဒ္ဒသ္သာနေကတ္ထတ္တာ ဝိသေသေတိ ‘သဥ္စာဝစနောယ
မေကသဒ္ဒော’တိ။ ကုတောစ္စာဟ-‘သဒ္ဒာန’မိစ္စာဒိ။ ကေသဒ္ဒသ္သ သဥ္စာဝစနတ္တေ ယောတ္တော သမ္ဗဇ္ဈတေ,
တမာဟ ‘ကေသဥ္စာဝစ္ဆိန္နော’တိ, တဒတ္ထာတိ ကိရိယတ္ထသ္သတ္ထာ။ ယဒိပိ ‘ပုဗ္ဗံ ဗျာဟရ’န္တိ သမုအယေ
ကေဒေသဘူတော ဗျာဟရော နိဒ္ဒိရိယမာနောတိ ဝုတ္တံ, တထာပိ ပုဗ္ဗသဒ္ဒေန ဗျာဟရတစကော ကိရိယတ္တော ဝုစ္
စတေ ဥပစာရာ, တေနေဝ ‘တေသု ယော ပုဗ္ဗော တဒတ္ထတော ကိရိယတ္ထာ’တိ ဝုတ္တိယံဝုတ္တံ။ နနု စ သတ္တိ ကာရကံ,
အညာ စ ပုဗ္ဗကာလကိရိယာယ သတ္တိ, အညာ ဥတ္တရ ကာလကိရိယာယ, တသ္မာ ကုတော ဧကကတ္တုကတ္တမိစ္စာသင်္ကိ
ယ ပဋ္ဌိဟဒေန္တော အာဟ- ‘ယဒိပိ’စ္စာဒိ။ သတ္တိမတော ဒဗ္ဗသ္သာတိ ဒေဝဒတ္တာဒိနော သတ္တိမတော ဒဗ္ဗသ္သ။ တဒဇ္
ဈာရောပတိ ကေတ္တသ္သ အဇ္ဈာရောပ။ ကေ ကတ္တုကာနံ ဗျာဟရာနံ ကမာဘိဓာနာယ တုနာဒယော ဝိဓီယမာနာ
ဘာဝေယေဝုပ္ပန္နာ သင်္ကေတ္တိ ကမမဘိဓာတုန္တိ ဘာဝေတ္ထတ္တာဘိသမ္ဗန္ဓတော။

ကေကတ္တုကာနန္တိ ဗဟုဝစနတ္တာ ‘ဘုတ္တွာ ပိတွာ ဝဇတိ’တိပိ ဘဝတိ။ ဘုတ္တသ္မိန္တေတ္ထ အနေကကတွ
တုကတ္တာ ဘုဉ္ဇိတွာပိ ဘဝတိ။ ဟဏိနိ ယာနမိဝ ဝိသုံ ဝစနမန္တရေန တုနာဒိဝိဓိပ္ပဋ္ဌိဟဒယမာဟ- ‘မုခံ ဗျာအယ သု
ပတိ’စ္စာဒိ။ ဗျာအယာတိ အဓာတုသ္သ ဝိအာပုဗ္ဗသ္သ တွာပစ္စယေ “ယွော တ တွာတသ္သ သမာသေ”တိ
(၅-ဝ၆၄) တွာတသ္သ ယွာဒေသေ ရူပံ, မုခဝိဝရဏံ ကတွာတတ္ထတ္ထော, ဗျဝဓာယကကာလသ္သာတိ ဗျာအန သုပနာ
နမန္တရေယော ကာလော တသ္သ, ဘေအနုပလက္ခဏတ္ထိ ဘေဒသ္သာဒသ္သနံ။ ဘေဒသ္သီနံ ကေသဉ္ဈိဝိဇ္ဇမာနတွ
တာ’ကေဟီစိ’တိ ဝုတ္တံ။ သဟဘာဝေပီတိ ဗျာအနသုပနာနံ သဟဘာဝေပိ။ ဝမိုတကော ဘတ္တရာသိ။

အဘိမတာ ဟဏိနိယာနံ, ပရာယ နဒိယာ ပဗ္ဗတော-ဝရော ဝိသေသီ ယတေတိ အပ္ပတွာ နဒိမ္ပဗ္ဗတော’တိ ဝုတွ
တေ နဒိယာ ဩရဘာဂေ ပဗ္ဗတောတိ အတ္ထော။ ဘဝတိ, တတော စ ဟရေဘူတနဒီဝိသိဋ္ဌော ပဗ္ဗတော ပတီယတေ။
အဝရေန ပဗ္ဗတေန ပရာ နဒီ ဝိသေသီယတေတိ အတိက္ကမ္မ ပဗ္ဗတံ နဒီတိ ဝုတ္တေ ဟာရေ နဒိယာ ဩရေ ပဗ္ဗတောတိ
အတ္ထော ပတီယတေ, တတော စ ဩရဘာဂေ ပဗ္ဗတဝိသိဋ္ဌာ နဒီ ဝိညာယတေ။ ဘဝတိနော သဗ္ဗတ္ထ သမ္ဘဝေ သတိ
ကေကတ္တုကတာ ပုဗ္ဗကာလတာ ယထာ ဂမ္မ တေ တထာ ဒသ္သေတိ ‘ပဌမံ န ပပ္ပောတိ’စ္စာဒိ။ နိဂမယတိ ‘တဒေဝ’မိစ္
စာဒိနာ။

ဘုတွာ ဘုတွာ ဂစ္ဆတီတိ ပရေ-ညထာ နိပ္ဖတ္တိမာကင်္ခန္တိ ဟဏိနိယာဒယော, တတ္ရာဟ- ‘ကေကတ္တုကာ
န’မိစ္စာဒိ။ အာဘိက္ခညာဝဂမေ ကာရဏံ ပုန္တတိ ‘ယဇ္ဇေဝ’မိစ္စာဒိ။ ဝုတ္တမေဝ ဖုဋ္ဌယတိ ‘ယေဟိ’စ္စာဒိနာ။ ယေဟီတိ
ဝေယျာကရဏေဟိ။ ဇိဝဂ္ဂဟံ အကဟယိစ္စာအော ပရေညထာ ပဋ္ဌိပန္နာတအာဟ- ‘ကမ္မ’မိစ္စာဒိ။ သကင်္ဂေတိ ဟဏိဟ
အဒိကေ-တ္တနိယေဝယေဝ။ ဏံ ပစ္စယော အဘိမတောတိ သမ္ဗန္ဓော။ ကိံ ဏမ္ပစ္စယေနာတိ က္လဒံ ဝုတ္တံ ဟောတီတိ
သမ္ဗန္ဓော။ အညထာ သိဒ္ဓိပ္ပကာရမာဟ- ‘ဇီဝသ္သိ’စ္စာဒိ။ ကိံ ဝိသိဋ္ဌန္တိ ပုန္တိတွာ ဇီဝဂ္ဂဟေန ဝိသိဋ္ဌန္တိ ဒသွ
သေတုံ ဇီဝဂ္ဂဟ’န္တိ အာဟ။ ဇီဝဂ္ဂဟသင်္ခာတံ ဂဟဏမကာသီတိ အတ္ထော။

အာဉ္ဇာတန္တိ အကဟယီတိ အာဉ္ဇာတံ ကတ္တဗ္ဗရူပန္တိ က္လမာနာ ဂဟဏ ကိရိယာယ ကမ္မတ္တံ ဗောဓေတိ။
တဗ္ဗိသေသနမ္ပိတိ ကတ္တဗ္ဗရူပဟယ ဂဟဏ ကိရိယာယ ဝိသေသနမ္ပိ။ တထာဘူတမေတတိ ကတ္တဗ္ဗရူပမေဝ။
တထာ စေတိ ကိရိယာဝိသေသနေ ဒုတိယာယ ဏမန္တေ ဇာတေ သတိ။ ဏမန္တ ရူပန္တိ ဏမန္တသ္သ ရူပံ ယသ္သာတိ ဝိ
ဂ္ဂဟော။ ဏံပစ္စယေနိဟ ကိဋ္ဌိနေတိ သမ္ဗန္ဓော။ က္လဟေတိ က္လမသ္မိံ ဗျာကရဏေ။ ကိဋ္ဌိ ပယောဇနံ။ ပစာဒိတောတိ
အာဒိသဒ္ဒေန တေဟိ အဝိဟိတဏမ္ပစ္စယာ ဂဟိတာ။

၆၄. န္တော

ယော သာဓယိတုမာရဒ္ဓော နစ နိဋ္ဌမုပဂတောတိ ယော ကဋ္ဌာဒိသာဓယိတုံ နိဗ္ဗတ္တယိတုံ အာရဒ္ဓော နိဋ္ဌံ ပရိသမတ္တိံ န စောပဂတော နပ္ပတ္တော။ ပဝတ္တော-နုပရတောတတိ ယော ပဗ္ဗတာဒိ နိစ္စပ္ပဝတော-အဝိရတော တေနေဝ နိဋ္ဌံ နောပဂတောသောဝတ္တမာနောတိ ဝုစ္စတေတိ ယောဇနာ။ တဗ္ဗိ သယကိရိယာဒ္ဒတရေနာတိ ယထာဝုတ္တကဋ္ဌာဒိဝိသယ ကိရိယာမုခေန, ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ "ယထာဝုတ္တကဋ္ဌာဒီနံ ဝတ္တမာနတ္တာ တဗ္ဗိသယာ ကိရိယာပိ ဝတ္တမာနာ ဧ တတိ တံဒ္ဒတရေန ဣိုယတ္ထဝိသေသန"န္တိ။

ဘုဥ္ဇတိ ဒေဝဒတ္တောတိ ဧတ္ထ ယဇ္ဇပိ ဘုဥ္ဇမာနော ဟသတိ ခဇ္ဇတိ [ဝဒတိ] ဟနိယံ ပိဝတိ, တထာပိ ယုတ္တာ ဝတ္တမာနတာ ကတ္တုမိစ္ဆိတသ္သာရမ္ဘော န ပရိသမတ္တောတိ ဝုတ္တံ- 'သာဓယိတုမာရဒ္ဓော န စ နိဋ္ဌမုပဂတော'တိ။ တိဋ္ဌန္တိ ပဗ္ဗတာတိအာဒီသု နိစ္စေသု ပဗ္ဗတာဒီသု ဘူတာနာဂတာနမသမ္ဘာ တန္နိသေဓိနော ဝတ္တမာန သ္သာပ္ပသမ္ဘာ ယဒိပိ ကာလဝိဘာဂေ န ဝိညာယတေ, တထာပိ အာရဒ္ဓသ္သ ဌာနသ္သာပရိသမတ္တိယာ ဝတ္တမာနာ ဧတတိ ဝုတ္တံ- 'ပဝတ္တော-နုပရတော တ'တိ။ ကတ္တုဝိသေသနေ သတိ ကော ဒေသောစ္စာဟ- 'ကတ္တု ဝိသေသနေ'စ္စာဒိ။ ဣဟာပိ သိယာ ကတ္တုနော ဝတ္တမာနတ္တာ, ဝတ္တမာနတ္တ မေတသ္သ ပကာသေတုမယန္တိ ဝုတ္တံ။ "အပဌမာ သမာနာဓိကရဏေ"တ္ယာဒီဟိ (၃-၂-၁၂၄) အနေကေဟိ သုတ္တေဟိန္တပ္ပစ္စယော ဟဏိနိယေဟိ ဝိဟိတော။

ဣဓ ပန သာမည္ဉေန ဝိဟိတတ္တာ အာဟ- 'သာမည္ဉေနာ'တိအာဒိ။ သန္တော 'အသ-ဘုဝိ'န္တပ္ပစ္စယော။ "ကတ္တရိ လော" (၅-၁၈) "န္တမာနာန္တိ ယိယုံသ္တဒိလောပေ"တိ (၅-၁၃၀) အကာရသ္သ လောပေ။ တပန္တော 'တပ-သန္တာပေ'။ ဇပ္ပန္တော 'ဇပ္ပ=ဝစနေ'။ ပဌန္တော 'ပဌ=ဥစ္စာရဏေ' ပစန္တော 'ပစ=ပာကေ'ဓာရယန္တော 'ဓရ=ဓာရဏေ'။ ပ ယောဇကဗ္ဗာပာရေ ဏိ, ဓရိတုံ ပယုဥ္ဇမာနော ဓာရယန္တော။ ဒိဿန္တော ဒိသ ဒုသ=အပ္ပိတိယံ" ဒိတဒီဟိ ယက" (၅-၁၂) ယဇန္တော 'ယဇ-ဒေဝပူဇာယံ'။ အရဟန္တော 'အရဟ-ပူဇာယံ။ ယထာစာတိအာဒိနာ အပဌမာသမာနာဓိကရဏာဒီသု 'သံဝိဇ္ဇမာနော ဝိရောစမာနံ ဇပ္ပမာနော'စ္စာဒီသု မာနော န္တော ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗောတိ ဝဒတိ။

၆၅. မာနော

ကာလကတော အဝတ္ထာဝိသေသော ဝယော။ မာနောတတိ ဣမိနာန္တပ္ပစ္စယာဘာဝမာဟ။ ယုဇ္ဈမာနာ'ယုဓ=သမ္ပဟာရေ' "ဒိတဒီဟိ ယက" (၅-၁၂) "တဝဂ္ဂဝရဏာန"မိစ္စာဒိနာ (၁-၄၈) ဓသ္သ ဈော"ဝဂ္ဂလသေဟိ တေ"တိ (၁-၄၉) ယသ္သ စ။ "စတုတ္ထဒုတိယေသ္ေဝသ"န္တိအာဒိနာ (၁-၃၅) ဈသ္သ ဇော။ နစ္စမာနာ 'နစ္စ=နစ္စနေ'။

၆၇. တေသ္သ

သဝိသယေတိ ကတ္တရိ ဘာဝေ ကမ္မေစ။

၆၈. ဏ္ဍတဒ

ဏ္ဍတဒယောတိ 'ဏ္ဍတဒယော'စ္စနေန သုတ္တေန။ ကတိပယဓာတ္ဍတဒိပရိဂ္ဂဟေနာတိ ဓာတတော ပကတိဘူတာ အာဒိ ယေယံ ကာလာဒီနံ တေ ဓာ ဏ္ဍတဒယော တေသံ ပရိဂ္ဂဟေနာတိ အတ္ထော။ ကာလော ဝတ္တမာနာဒိ, ကာရကံ ကတ္တာဒိ ပကံသေန နိယမေန ပစ္စယော ကရိယတေ တေသ္မာတိ ပကတိ။ ကာကိ္ရယံ အာယုကာဒိ။

ကာရိယဝိသေသန္တိ အာဒေသာဒိကာရိယဝိသေသံ။ ကာရု သိပ္ပိဇာတိ ဝိသေသော။ တစ္ဆကာဒယော (တစ္ဆကကမ္မ) ကာရုတန္တတယရဇကနဟာပိတာ ပဥ္စ ကာရဝေ စာရုအရုတိ ဝတ္တမာနေ ကာလနိယမေနာညတ္ရာပိ ဘဝိသ္သတိ။ ဧဝံ ကာရုအာဒီသုပိ။

၆၉. ခဆ

ခဆသာနန္တိ ဝုတ္တေ တဒန္တဂ္ဂဟဏံ ကထမိစ္စာဟ- ‘ပစ္စယဂ္ဂဟဏေ’စ္စာဒိ။ ဗ္ယာချာတတ္တံ, နနု သုတ္တေ ကေသ္သရောတိ ပုလ္လိင္ဂေန နိဒ္ဒေသော, အာဒီတိ စ တဗ္ဗိသေသနံ, ဇ‌ဝံ သတိ နပုံသကေန ဝိဝရဏံ ကထံ ယုဇ္ဇတီတိ အာဟ- ‘သဒ္ဒေ’စ္စာဒိ, အထ ဇာဂရေစ္စာအော ပုထဂဝယဝေကေသ္သရသ္သ ဇာဂရသဒ္ဒသ္သ စ ပစ္စေကံ ကသ္မာ န ဒွိဘာဝေတစ္စာဟ- ‘တေနေဝေ’စ္စာဒိ။

တေနေတတိအာဒီတိ ကေသ္သရောစ္စသ္သ ဝိသေသနတ္တဟေတုနာဝ။ အဝယဝေကေသ္သရသ္သာတိ ဝိသေသနသမာသော ‘အဝယတေ စ သော ကေသ္သရော စေ’တိ။ အထာဒီဟိ ကေသ္သရဝိသေသနတ္တေပ္ယဝယဝေကေသ္သရသ္သ ကသ္မာ န ဒွိဘာဝေတစ္စာဟ- ‘ကေသ္သေတဒိတ္တာ’တိ။

က္ကတရသ္သာတိ ပဌမေကသ္သရတော-ဉသ္သာဝယဝေကေသ္သသရသ္သ။ အေသဒုဌတ္တာ နေတ္တ ဝိသေသနသမာသောတိ ဝတ္တုမာဟ- ‘ကေသ္သရောတိ’စ္စာဒိ။ တထာ သတိ ကော အေသောတိ အာဟ- ‘ဧကော စေ’စ္စာဒိ။ သရောဒီတိ စ ဝုတ္တေ ‘ဤဟ-ဃဋ္ဌနေ’စ္စာဒီနမေဝ သိယာ။

နနု စ ပစတိမ္ဟိ ယေနေတကာရေန ပစသဒ္ဒော ကေသ္သရော တေနေဝ တဒဝယတပိ အစ္သဒ္ဒော ပသဒ္ဒော စ ကေသ္သရော, တတောတဝယတနမ္ပိ ပစ္စေကံ ဒွိဗ္ဗစနံ ပပ္ပောတိ။ ဒွိဗ္ဗစနကာရိယိနော အာဒိသ္သ ကေသ္သရသ္သ သာမညေန နိဒ္ဒေသာ, ဧဝ္စ္စ သမုအယသ္သ တဒဝယတနစ္စေကသ္သရာနံ ဝိသုံ ဒွိဗ္ဗစနေ ကတေ အနိဋ္ဌမ္ပပ္ပောတီတိဒမဟ ကတ္တုမာဟ- ‘သကိံသတ္ထပ္ပဝတ္တိယာ သာဝယဝသ္သ သမုအယသ္သ ဂဟဏ’န္တိ။ သကိံ သတ္ထပ္ပဝတ္တိယာ ဧကတရံ ဒွိဗ္ဗစနသုတ္တသ္သ ပဝတ္တိယာ ဒွိဗ္ဗစနကရဏေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

သာဝယဝသ္သာတိ ယထာဝုတ္တာဝယဝေဟိ သဟ ဝတ္တမာနသ္သ န ဝိနာ တေဟိ။ ဇ‌ဝံ မညတေ “ယသ္သ ဒွိဗ္ဗစနေ ကရိယမာနေ သဗ္ဗေသမဝယတနံ ဂဟဏံ ဘဝတိ, တသ္သေဝ သမုအယသ္သ ဒွိဗ္ဗစနံ ယုတ္တံ နာဝယတနံ, တေသဥပ္ပဟိ ဒွိဗ္ဗစနေ ကောယ ဒွိဗ္ဗစနသ္သုပ္ပတ္တိယာ န သဗ္ဗေသံ ဂဟဏံ ကတံ ဟောတိ နာဝယဝန္တသ္သ သမုအယသ္သ စ ကတန္တိ ပုန တေသံ ဒွိဗ္ဗစနာယ သတ္ထပ္ပဝတ္တိယာ ဘဝိတဗ္ဗ”န္တိ။ ဥပပတ္တန္တရမာဟ- ‘အထဝေ’စ္စာဒိ။ က္ကဟ ဌာနေ ဒွိဗ္ဗစနံ ဒွိပ္ပယောဂေ ဒွိဗ္ဗစနန္တိ ဒွေဝ ပက္ခာ။ တတ္ထ ဌာနေ ဒွိဗ္ဗစနပက္ခေ အေသဒသ္သနတော ဒွိပ္ပယောဂေ ဒွိဗ္ဗစနန္တယမေဝ ပက္ခောဗ္ဘုပဂတောတိ ဒသ္သေန္တော ပဌမန္တာဝ ဌာနေ ဒွိဗ္ဗစနပက္ခေ ဘာဝိနံ အေသမာဟ- ‘ပဌမသ္သေကသ္သရသ္သိ’စ္စာဒိ။ ဒွိသဒ္ဒော သင္ချေယ္ယေ ဝတ္တတေ။

သင္ချေယ္ယေစ္စတ္ထ သဒ္ဒရူပမုစ္စာရဏံ တ, တတ္ထ ဥစ္စာရဏေ သင္ချေယ္ယေ ဌာနေ ဒွိဗ္ဗစနံ န သမ္ဘဝတိ။ ဥစ္စာရဏသ္သ သဒ္ဒာ(နုဂတ) ဓမ္မတ္တာ။ သဒ္ဒရူပေ သင္ချေယ္ယေ ဌာနေ ဒွိဗ္ဗစနံ, တတ္ထ [တဠ္စ (ဟောတ္တကေ)] အေသော။ တထာ စာဟ- ‘ရူပဒွဝယေ ဝိဓိယမာနေ’တိ။ တထာ သတိ နိဝုတ္တိဓမ္မေ ဌာနီ ဘဝတီတိ ဌာနိနော နိဝုတ္တိယာ ဘဝိတဗ္ဗံ, နိဝုတ္တိယာ စ ဓာတုတ္တာ နိဝုတ္တိ, တေနာဟ- ‘ပကတိပ္ပစ္စယဝိဘာကဘာဝတော’တိ။ တေန ပ္ပစ္စယေ ပရေ ပကတိယာ ဝိဓိယမာနံ ကာရိယံ န သိယာ, တေန ဝုတ္တံ- ‘အသ္သ က္ကတ္တံ န သိယာ’တိ။ ပိဟာသတိ ‘ဟာ=ဟနေ’။ က္ကစ္ဆာယံ ဟာတုန္တိတုမန္တာ “တုံသ္မာ”စ္စာဒိနာ (၅-၆၁) သော။ ‘ဟာသ ဟာသ’ က္ကတိ ဒွိတ္တေ ပုဗ္ဗတော-ဉသ္သလောဟေ, “ရသ္သော ပုဗ္ဗသ္သ” (၅-၇၄) ‘ခ ဆ သေသ္ဝသ္သိ။ ဒွိပ္ပယောဂေ တု ဒွိဗ္ဗစနေ နာယံ အေသော သမာဝိသတီတိ အာဟ- ‘အာဝုတ္တိယံ တိ’စ္စာဒိ။ ဒွိဓာ ဘူတသ္သာ တိဓိနာ ဓာတုသ္သေဝ ဒွိဓာဘူတတ္တံ ဒီပေတိ။

၇၀. ပရော

ယောဂဝိဘာက ‘အ ဉ’အာဒိသု ဂမ္ယတေ။ ယဒိ ဗ္ယတ္တာပိ ဆဋ္ဌီ အဘိမတာ သိယာ တအ “ခ ဆ သ ပရောက္ခာန မေကသ္သရောဒိဒွေဝ”တိ ကေမေဝ ယောဂံ ကရေယ္ယ။ ပရောက္ခေ ဝိဟိတာ အဉအာဒယော ဓာတုတောဝ, နာညတောတိ ပရောက္ခာဝစနသန္နိဓာနာ စသဒ္ဒေန ဓာတုဝိဟိတပ္ပစ္စယာဝ ဂယ္ဟန္တီတိ အာဟ- ‘အညသ္မိမ္ပိ ဓာတုဝိဟိတပ္ပစ္စယေ’တိ။ ယဒိ ပန ဘုသတ္တော အာဘိက္ခညတ္တော တ ဝတ္တုမိဌ္ဌော သိယာ, တအ ဘူသတ္ထာဒိသု စ ဒဒ္ဒလ္လတိစ္စာဒိကံ ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ စင္ကမတိ မောမူဟတိစ္စာနီတိ ဘုသတ္တသ္သ ယုဇ္ဇမာနတ္တာ ဗ္ယာဒယော ဘုသတ္ထေ ဘဝန္တိ ဗဟုလာဓိကာရာတိ ဝတ္တုံ သက္ကာတိ။

၇၁. အာဒိ

ပဌမော ဒုတိယောတိ စ ဒွေ ကေဿရာ။ တတ္ထ “ခဆသာနမေကဿရောဒိ ဒွေ” (၅-၆၉) “ပရောက္ခာယံ
စေ”တိ (၅-၇၀) ပဌမဿေကဿ ရဿ ဒွိဗ္ဗစနံ ‘အာဒိသ္မာ သရာ”တိ တု ဒုတိယဿ, တသ္မာ ကထမညဿုစ္စ
မာနေအညဿဗာဓကံသိယာ တသ္မာ ကတေပိဒုတိယ ဒွိဗ္ဗစနေပဌမဒွိဗ္ဗစနံ သမ္ဘဝတေဝတတိနပဌမဒွိဗ္ဗစနာပတ
အေ-ယံ ယောဂေစ္စာသင်္ကိယာဟ- ‘ပဌမေ’စ္စာဒိ။ ကြိယတ္ထာဓိကာရာ ကြိယတ္ထာနန္တိ ဆဋ္ဌိယာ ဒုတိယေနေက
ဿ ရေနစ သမ္ဗန္ဓာ ပဌမဒွိဗ္ဗစနဿဝိဓာယ ကမညတက္ကမညံ ဒုတိယဿာတိ န တက္ကဘေအေတိ အာဟ-
‘ဓေက’စ္စာဒိ။ အဿာတိ ‘အာဒိသ္မာ သရာ”တိ အဿ ယောဂဿ, ပုဗ္ဗယောဂေတိ ပုဗ္ဗေဟိ ဒွိဟိ သုတ္တေဟိ။
“အာဒိသ္မာ သရာ”တိ သရမဒွိတ္တေနုဟအာယ သာမညေန သဒ္ဒရူပဿ ဒွိဗ္ဗစနဝိဓာနတော ပုဗ္ဗေ ဝိယ ဗျဉ္ဇနယု
တ္တဿေဝ ဝိဓာနံ တထေဝိဋ္ဌတ္တတ္တာတိ ပဌမဒွိဗ္ဗစန သမ္ဗန္ဓိနော ဗျဉ္ဇနဿ ဒွိဗ္ဗစနဗာဓာတ္ထာဝဂန္တဗ္ဗ
ပံ။

၇၂. နပု

ပဋိနိမိတ္တန္တိ နိမိတ္တံ နိမိတ္တံ ပတိ ပဋိနိမိတ္တံ, နိမိတ္တေ သတီတိ အတ္ထော။

၇၃. ယထိ

ပဌမေကဿရဿ ပဌမဒွိဗ္ဗစနံ ဝိသယော, ဒုတိယေကဿရဿ ဒုတိယဒွိဗ္ဗစနံ, တေနာဟ- ‘ယထာ ဝိသ
ယ’န္တိ။ ပဌမ ဒုတိယ တတိယ ဒွိဗ္ဗစနန္တိ ဧတ္ထ ပုက္ကတိ ပဌမံ သဒ္ဒရူပံ, တိက္ကတိ ဒုတိယံ, ယိသိတိ တတိယံ။

၇၄. ခဆ

ခပ္ပစ္စယာဒိ ကရိယတီတိ သေသော။

၈၂. ယုဝ

စတ္တပရတ္တာတိ   စတ္တသမာသာ ပရဘူတတ္တာ။ တေန ပစ္စေကာတိ သမ္ဗန္ဓေန။ သမာနာဓိကရဏတ္တေန
ဝိသေသနန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ အာစရိယေန ယောဝိဘတ္တိလောပေနေဝ နိဒ္ဒိဋ္ဌတ္တာ အာဟ- ‘လုတ္တယောဝိဘတ္တိ
ကော တ နိဒ္ဒေသော’တိ။

၈၃. လဟု

ဓူပယတီတိ ဓူပိတာ, ပစ္စယဿာတိ တိပ္ပစ္စယဿ။ ကာနုဗန္ဓကရဏမနတ္ထကံ သိယာတိ ဃက္ဝိကရဏဿ
ပစ္စယတ္တာဘာဝေ (တံ) နိဗန္ဓနဿ ကာရိယဿာဘာဝတ ‘န တေ ကာနုဗန္ဓနာဂမေသူ”တိ (၅-၈၅) ပဋိသေဓာ ဘာ
တေတိ ကကာရာနုဗန္ဓမနတ္ထကံ သိယာ။

၈၅. နတေ

ပုစ္ဆိယိတ္တာတိ ဝိဂ္ဂယှဟ တွော, တဿ “ပုစ္ဆာဒိတော”တိ (၅-၁၄၃) ဌော။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝ။ ဧ ဩနမုပ
ဋ္ဌိသေဓမုခေနာတိ ဧဩနမုပဋ္ဌိသေဓဿ ပကတတ္တာ ဝုတ္တံ။ စိနိတဗ္ဗန္တိအာဒီသု စီယိတ္ထ စီယတိ တတိအာဒိနာ ဝိဂ္ဂ
ဟော။ စိနိတုန္တိအာဒီသု စိနနာ ယာတိ(အာဒိနာ)။ နနု စ (ဥိအာဂ)မော, န ပစ္စယောတိ ကထမ္ပစ္စယေ “လဟုဿုပန္တ
ဿာ”တိ (၅-၈၃) ဧဩ ပပ္ပောန္တိ ကထဥ္စေ သမ္ပဋိသေဓောစ္စာသင်္ကိယာဟ- ‘ဥိဿေ’စ္စာဒိ။ နနုစာဒိမ္ဟိ န ယုဝ
ဏ္ဏာဘိ ကထမေတ္တပ္ပသင်္ဂေါတိ အာဟ- ‘သကာဟနံ ကုက္ကုဏောတိ’စ္စာဒိ။

ပတ္တောကာရသ္သာတိ ခုသဒ္ဒေ ဥကာရသ္သ ပတ္တောကာရသ္သ။ ယုဝဏ္ဏေစ္စာဒိနာပတ္တသ္သာတိ (တဗ္ဗ) တုံ ပစ္စယေသု စ ဏကိနော ပတ္တသ္သ။ တ ဝိဓာနာ န ဥ။ ခုနာပေတဗ္ဗန္တိအာဒိဟဒွေ ဥမ္မှဟိ အကတေ "အညတ္ထာပိ"တိ (၅-၈၇) ပဋိသေဓာဘာတော။ ခုနာပေတီတိ ဟဒွေတိမှဟိ လေ စ "ကွဝစိ ဝိကရဏာန"န္တိ (၅-၁၆၁) ဝိကရဏလောပေ စ ဧ ကာရော။ အသတိ နာဂမေ "ယုဝဏ္ဏေ"စ္စာဒိနာ ဧတ္တံ သိယာ တမ္ဗိနာဂမေ ဥပန္တတ္တာ နေတ္ထိဗိပ္ပာယေနာဟ- 'တထာပိ'စ္စာဒိ။ ပက္ခန္တရမာဟ- 'နာဂမေ'စ္စာဒိ။

၈၇. အညံ

သမ ဒမ-ဥပသမေ။ သမေတီတိ သမကော, ဒမေတီတိ ဒမကော, ဇန-ဇနနေ, ဇနေတီတိ ဇနကော ဗဓ=ဗန္ဓနေ, ဗဓတီ တိ ဗဓကော။

၉၂. ပဒံ

နိပဇ္ဇတိ နိပဇ္ဇနံ။ ပမဇ္ဇတေ ပမဇ္ဇိတဗ္ဗံ။ ပမဇ္ဇနာယ ပမဇ္ဇိတုံ။ ပမဇ္ဇတိ ပမဇ္ဇနံ။

၉၃. မံတ

ရုန္ဓိတုန္တိအာဒီသု ရောဓနာယာတိ ဝိဂ္ဂဟော။

၉၄. ကွဝိမှဟိ

နနု ကိမတ္ထမန္တဂ္ဂဟဏံ ယတော "ကွဝိမှဟိ လောပေဟ-န္တဿဗ္ဗဥနသ္သာ"တိ ဝုတ္တံ, "ဆဋ္ဌိယန္တသ္သ သာ"တိ (၁-၁၇) အန္တသ္သေဝ လောပေ သိယာတိ စောဒနံ မနသိ နိဓာယ တဂ္ဂဟဏေ ပယောဇနံ ဒဿေန္တော အာဟ- 'အန္တဂ္ဂဟဏ'မိစ္စာဒိ။ လောပဝိဓီသူတိ (ဝီအာဒိလောပဝိဓီသု, ဆဋ္ဌီ နိဒ္ဒိဋ္ဌန္တိ) "ဝီမန္တု ဝန္တု"န္တိ (၄-၁၃၈) ဆဋ္ဌီနိဒ္ဒိဋ္ဌံ။ ဘဒန္တဝိဓိစရိတတ္တဗ္ဗာဟရံ [တဒန္တဝိဓိစရဘေဒနာစ္စန္တဗ္ဗာဟရံ (ပေတ္တကေ)] နိသ္သ သာယာဟ- 'ဆဋ္ဌိယန္တသ္သာ"တိ ဗ္ဗာဟရာ'တိ။ အန္တသ္သာတိ ဝီအာဒီနမီကာရာဒိနော။ အညထာတိ သဗ္ဗာပဟာရိ လောပညာပနာဘာဝေ။ အနတ္တက်ံ သိယာ "ဆဋ္ဌိယန္တသ္သာ"တိမသ္သ ဗ္ဗာဟရသမ္ဘာတ။ ဣာအနိ ဆဋ္ဌီနိဒ္ဒိဋ္ဌာနံ ဝိသေသေန ဝတ္တုမိစ္ဆိတ္တံ အန္တသ္သေဝ လောပပတ္တိဒဿေ ဒဿေတုမာဟ- 'တဒန္တေ'စ္စာဒိ။

၁၀၁. ပရ

အထ ဒ္ဝိတ္တေတိ ကထမဝသီယတေ သဒ္ဒေ အဘာဝေတိအာဟ- 'ပရ'က္ကစ္စာဒိ။ အနန္တရသုတ္တေ "ပရိပစ္စသမော ဟီ"တိ ဝုတ္တတ္တာ တတော ပရသ္သာတိ ကိန္နာဝသီယတီတိ စောဒန မုဗ္ဗာဝိယ တဒယုတ္တတံ ဒဿေတုမာဟ- 'နနု စေ'စ္စာဒိ။

၁၀၃. ဓာသ္သ

အပစုရပ္ပယောဂတ္တာတိ အဗဟုပ္ပယောဂတ္တာ။

၁၀၄. ကိမှဟိ

ဏ္ဍော ဒူသိဓာတုတော ဒူသယတီတိ အတ္ထော။

၁၀၆. မုဟ

“ဝဏ္ဏော ယန္တံ့ တအာအော”တိ ပရိဘာသာယ အယမတ္ထော “ဝဏ္ဏော ပရေ ယံ ကာရိယံ တံ တအာအော တသ္မိံ ဝဏ္ဏော အာဒိဘူတေ ဟောတီ”တိ တေတိ တကာရေ ပရေ။

၁၀၇. ဝဟ

တေတေ့ဝတတိ ဝတ့တ ပစ္စုအာဟရဏံ ဒသ္သေတိ ‘ဝုယ့ဟတီ’တိ။ ဝုတ္တိံဝစနံ မုလ္လိင်္ဂိယ အတ္ထံ ဝဒတိ ‘ဉသ့သာ’တိအာဒိ။

၁၀၈.

နိမီယိတ္တာတိ ဝိဂ္ဂဟော။

၁၀၉. ဂမာ

ရာနန္တိ ဝုတ္တေ ‘ရာ-အာအနေ’ဣစ္စသ္မ ဂဟဏမ္ပိ ဝိညာယေယ္ယာတိ အာဟ- ‘ရာန’န္တိအာဒိ။

၁၁၀. ဝစာ

သုတ္တေ ‘ဝသ္သာ’တိ သသ္သရော ဝ ဂယ့ဟတီတိ ဒသ္သေတုမာဟ- ‘ဝသ္သာတိ ဟီ’တိအာဒိ။

၁၁၂. ဝဒ္ဓ

ဝတ္တ=ဝတ္တနေတီမသ္မာ တ္တိပ္ပစ္စယေ တ ဥကာရော န ဝိဟိတောတိ အာသယေန ‘ကထ’မိစ္စာဒိ ဝုတ္တန္တိ ဒသ္သေန္တော အာဟ- ‘ဝတ္တဝတ္တနေတိ’စ္စာဒိ။ ဝုတ္တိမတ္တေတိ နိပာတနာတိ “သဗ္ဗာဒယော ဝုတ္တိမတ္တေ” တေတ္ထ (၃-၆၉) ‘ဝုတ္တိမတ္တေ’တိ နိပာတနာ။ ဌာ=ဂတိနိဝတ္တိယန္တိ ဧတ္ထ ‘ဂတိနိဝတ္တိယ’န္တိ နိပာတနာ ပက္ခေ ဥကာရော န ဟောတိ, တေနာဟ- ‘ဝတ္တီ’တိအာဒိ။ ဝတ္တနံ ဝုတ္တိ ဝတ္တိ။

၁၁၃. ယဇ

ကသ္သ သဗ္ဗသ္သာတိ အာဟ- ‘ယ အကာရာန’န္တိ။

၁၁၅. ကဟ

ဗုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသေနာတိ ဣမိနာ ဇာတိနိဒ္ဒေသသ္သာနိသ္သိတတ္တံ ဒသ္သေတိ။ ဤဒိသေ့စာဒိနာ ဝုတ္တိဂန္ထသ္သာဓိပ္ပာယံ ဝိဝရတိ။

၁၁၇. သာသ

သတ္ထံ “ဗုဒ္ဓေ ဒီဃရသ္သာ”တိ (၁-၃၃) ရဿော။

၁၂၀. ဉ

“န္တော ကတ္တရိ ဝတ္တမာနေ”တိ (၅-၆၄) န္တောတိ သမ္ဗန္ဓော။

၁၂၁. သကာ

ကုကပ္ပစ္စယေ အန္တကကာရော ကုပ္ပစ္စယေ အာဒိကကာရော အန္တာဝယဝတ္တော။

၁၂၂. နီတော

နာညတ္ရစယာဒီသူတိ နိစ္စယတော-ညေသု [အညသ္မိံ] စယာဒီသု္ဝတ္တေသု ဆော န ဘဝတီတိ အတ္တော။

၁၂၃. ဇရ

ဤမှ္ပတိ ဇသဒ္ဒေ အကာရသ္သ လောပေ, လေ တု ဇီရာပယတိ။ တသ္သာတိက္ကသ္သ။

၁၂၄. ဒိသသ္သ

ဒိဋ္ဌိ ဒသ္သနံ, ဒသ္သနာယ ဒဋ္ဌုံ။ ''သရမ္ဟာ ဒွေဝ''တိ (၁-၃၄) ဒွိဝတ္တေ ဒုဒ္ဒသော။ ''အာ ဤ''စ္စာဒိနာ (၆-၃၃) ဤသ္သ ရဿော (အဒ္ဒက္ခိ)။ ဒက္ခိသ္သတိ ''ဘဝိသ္သတိ သ္သတိ''စ္စာဒိနာ, (၆-၂) သ္သတိ။

၁၂၅. သမာ

တဒသ္သရေတိ ဝိကပ္ပေန ဒကာရသ္သ ရာဒေသော။

၁၂၇. အန

ဒသ္သာတ္တနနုဝတ္တမာနေပိ ဒသ္သေဝ ပပ္ပောတိ ဝစနဇလေနာတိ ဒသ္သေတုံ ပက္ခန္တရမာဟ- 'အာဒိသ္သာ'တိ အာဒိ။ အနဃတ္တျ ပရေသု အာပရိပိ ဒသ္သာနိယမေန ဌောစ္စာသင်္ကိယ နေဝံ, ယထာက္ကမမေဝ နိသ္သိတောတိ ဒသ္သေတုမာဟ- 'အနဃတ္တျ'စ္စာဒိ။ အာပရသ္သာတိ အာကာရတော ပရသ္သ ဒသ္သ။

၁၂၈. အတ္တာ

ဝုတ္တိယံ တေသ္မိံ ဝိသယေတိ တွေ တေသ္မိန္တိ တ္တာဒိန္တဝဇ္ဇိတပစ္စယ ဝိသယေတိ အတ္တော။ ဝိညာယမာန တ္တာ ညာပိတော ဟောတီတိ ဂမ္ယတော။ န ညာပကတောတိ က္လမိနာ က္လာံ ဒသ္သေတိ ''ကိဋ္ဌိ ဝစနာနုသာရတော ဝိညာယ မာနတာမတ္တေန ညာပိယတေ ကိဋ္ဌိ ညာပကေန, အသ္မိမ္ပန္ဓေ ဝုတ္တာနုသာရတော ကတ္တစိ ကသ္သစိ ဓာတုနော အပ္ပ ယောဂေ ဝိညာပီယတီ''တိ။ ပက္ခန္တရမာဟ- 'ညာပကတ္တာယေဝ တ'တိအာဒိ။ သမတ္တေတိ တထာဟိစ္စာဒိနာ။ အသသ္သာပ္ပယောဂေတိ အသဓာတုသ္သ ကိသ္မိဋ္ဌိ တဗ္ဗာဒိကေ ပစ္စယေ ပရေ ဘဝိတဗ္ဗန္တိအာဒိနမပ္ပယောဂေတိ အတ္တော။

ဝိနာပိ သုတ္တန္တိ ''အတ္တာဒီ''တိအာဒိကံ သုတ္တံ ဝိနာပိ။ ဇဝံ မညတေ ''အသသ္သ ဘူအာဒေသေန သာဓိယမာနံ သဗ္ဗမိဋ္ဌံ ဇဟုလာဓိကာရတော ဘူဓာတုနာဝ သိဇ္ဈတိ ဝိနာပိ ဘူအာဒေသသုတ္တန္တရတ္တိ ကတ္တစိ ကသ္သစိ အပ္ပယောဂ သ္သ ညာပကတ္တမ္ပိသ္သ ယုဇ္ဇတိ အညတ္တ ကရီယမာနမ်ိဟာပိ အတ္တဝန္တံ သိယာ''တိ။

ယေတိ ဓာတုပ္ပယောဂ ယသ္မိန္တိ ဝိသယေ, ဟာတိသ္သာတိ 'ဟ-ရက္ခဏေ'တိမသ္သ, နပ္ပယောဂေ ဟာယယတိ ဟာယယိတဗ္ဗန္တိအာဒိပ္ပယောဂေ န ဟောတီတိ။ ဝေမုပရိပိ ယထာယောဂံ ဥဒ္ဓေယျံ။ ဗျူသ္သာတိ 'ဗျူ=ဝစနေ'က္လစ္စသ္သ။ အဒိသ္သာတိ 'အဒ-ဘက္ခဏေ'က္လစ္စသ္သ။ ဤအာဒီတိ ဘူတေ ဤအာဒိ။ တေသ္သ စ ဤအာဒီသူတိ သမ္ဗန္ဓော။

အဝဗောဓေ တေသ္သ ဏဲသေသု စ ဤအာဒီသု စ, အဇ္ဈေနေ တေသ္သ ပရောက္ခာသု စ ဏဲသေသု စ ဤအာဒီသုစာတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ သဗ္ဗတ္တ နပ္ပယောဂေတိ ယောဇေတဗ္ဗတ အတ္တော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဇဟုလံဝိဓာနတော ဉာတဗ္ဗာတိ ယောဇနာ။ ယက္ခဝိကရဏေန နိဒ္ဒေသော 'အသ-က္ခေပနေတီ မသ္သာ'တိ ဝုတ္တံ, တအဟ- 'အသသ္သာ'တိအာဒိ။

၁၂၉. အအာ

သ္သာတိ ဇာတိနိဒ္ဒေသောတိ အာဟ- 'သ္သက္ကတိ'စ္စာဒိ။

၁၃၀. န္တ

ပုဗ္ဗသရလောပေ ရူပသ္သ သမာနတ္တာ အန္တိနာ အန္တု စ ဂဟိတောတိ 'သန္တိ သန္တု'တိ ဥဒာဟရဏဒွယံ ဒသ္သိတံ။

၁၃၁. ဟဒိ

တေ စ ဟဒယော ဓောတေန္တိတိ သမ္ဗန္ဓော။ အနုဝယဗ္ဗတိရေကေဟိ ကိရိယာ ယဒိပိ ဓာတုနာဝ ဝုစ္စတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ ကိံ ဝိသိဋ္ဌာ ကိရိယေ စ္စာဟ- 'သာမညဘူတာ ဝိသိဋ္ဌာ တ'တိ။ သော ဝိသေသောတိ ယေန ဝိသေသေန ဝိသိဋ္ဌာ ကိရိယာ ဓာတုနာဝ ဝုစ္စတိ သော ဝိသေသော။ တစက ဘေဒတောတိ သာမညာယ စ ကိရိယာယ ဝိသိဋ္ဌာယ စ တစကာနံ ဓာတူနံ ဘေဒတော တေနာပီတိ ကစ္စာနေနာပိ။ သဏ္ဍာနံ သဏ္ဍိတိ။

၁၄၁. ကသ

ကိဋ္ဌမဒတီတိ ကိဋ္ဌာဒော, ကိဋ္ဌသဒ္ဒေနုပစာရတော ကသိတဋ္ဌာနေ ဥဋ္ဌိတ သဿံ ဝုစ္စတိ။

၁၄၂. ခဆ္တော

ဌသ္သာဘာဝတ္တံ နိပ္ပစ္စန္တေတိ အဇ္ဈာဟာရော။

၁၄၄. သာသ

အနုသာသီယိတ္ထာတိ အနုသိဋ္ဌော ကမ္မေ က္တော ''သာ သသ္သ သိသ္ဝတ'' (၅-၁၁၇) သာသနာယ သာသိတုံ။

၁၄၇. ဗဟ

အထ ဗဟသ္သာတိ ဟာဒေသသမ္ဗန္ဓေ ဆဋ္ဌီ ကသ္မာ န ဝိညာယတေတိ အာဟ- 'ဗဟသ္သာ'တိအာဒိ။ ပယောဂပဇ္ဇ ဇေနာတိ ပကာရေန သဟ ယောဂပဇ္ဇေန ဇေဘာဝေနာတိ အတ္ထော။

၁၄၈. ရုဟာ

ဠော့စာတိ ဝုတ္တတ္တာတိ ဇဝံ မညတေ ''ယအာယံ ပစ္စယာဒေသော သိယာ တအ ဇတေ သမာသေနေ-ကတော နိဒ္ဒိသေယျာ''တိ, တေနာဟ- 'ဟဋ္ဌာတိ ဝဒေယျာ'တိ။

၁၄၉. မုဟာ

မုဠှောတိ ''ဓော ဟေတေဟီ''တိ (၅-၁၄၅) တသ္သ ဓော။

၁၅၀. ဘိအာ

ဣမသ္သာတိ 'ပီ-တပ္ပနေ'တီမသ္သ, ဣဟာတိ ဣမသ္မိံ ဌာနေ။ ပိနယီတိ ထူလော အဟောသီတိ အတ္ထော သူယီတိ ဣတိသဒ္ဒေ အာဒ္ယတ္ထော, တေန အဒီယိ အဉီယိ အလီယိ အလူယီတိမေ သင်္ဂယှန္တိ။ ယာဝ ဣတိဂ္ဂဟဏာတိ ''လောပေ ဝမာဣတိသ္သာ''တိ (၅-၁၅၈) ဣတိဝစနာဝဓိ။

၁၅၁. အာတ္တဝီ

အဒီယိတ္ထာတိ ဒိန္နော, အဒဒီတိ ဒိန္နတ။

၁၅၂. ကိရာ

အကိရိ, အကိရိယိတ္ထာတိ တ ကိဏ္ဏော, အကိရီတိ ကိဏ္ဏတ။ အပုရိ ပုရိယိတ္ထာတိ ပုဏ္ဏော, အပုရီတိ ပုဏ္ဏတ။ အခိယီတိ ခီဏော ခီဏတ။

၁၅၃. တရာ

အတရိ, အဇိရီတိ ကမေန ဝိဂ္ဂဟော။ စီယိတ္ထာတိ စိဏ္ဏော, စိနီတိ စိဏ္ဏတ။

၁၅၇. မုစာ

အသက္ခီတိ သတ္တော သတ္တတ။ 'သဇ=သင်္ဂေ'တီ မဿာပိ သတ္တော သတ္တတတိ ဟောတိ။

၁၅၈. လောပေ

ဝမုနံ ဝမ္ပို။

၁၅၉. ကွ၀ိ

အဘိဘဝတီတိ အဘိဘူ။

၁၆၂. မာန

မဿ လောပေတိ သမ္ဗန္ဓော။

၁၆၃. ညိလ

ဂပေတ္တတ 'ဂပ-ဥပအနေ'ဂပဏံ ကတ္တတ ဂပေတ္တတ။

၁၆၄. ယွော

ဩဿဋ္ဌာနုဗန္ဓဿာတိ ပရိစ္စတ္တာနုဗန္ဓဿ။ ယကာရမတ္တဿ နိဝတ္တနတ္တောတိ ဝိသေသနတ္တော တီမဿ အဓိပ္ပာယတ္ထမာဟ။ တထာဟိ ဝိသေသနံ ကေဝလယကာရတော ဝိသုံ ကရဏံ အတ္တော ယဿာတိ အည ပ ဒတ္တေ သတိ ကေဝလယကာရဿ နိဝတ္တနံ ဝိညာယတေ။ ယကာရမတ္တေ ဂဟိတေ ကော ဒောသောတိ အာဟ- 'ယော တ တ္တတဿ သမာသေတိပိ'တိအာဒိ။ ပတ္တတတိ 'ပတ ပထ=ဂမနေ, ပဒ=ဂမနေ'ဣစ္စဿ တ။

၁၆၅. တုံ

တယောပီတိ တုံယာန ရစ္စာ။

၁၆၉. ဒိသာ

နာပ္ပက္ကေတိ န အပ္ပတ္တေ ပတ္တေယေတတိ အတ္တော။ ဉာပကာလောပေတိ ''တိတာလီသာ''တိ (၁-၁) ဉာပကတောယေဝ က္တတ္တပ္ပစ္စယဿ ယော ဝကာရော တဿ လောပေတိ အတ္တော။

၁၇၁. ရာ န

နနု နသ္သာတိ ဝုတ္တေ ပစ္စယနကာရသ္သာတိ ကထံ ဝိညာယတီတိ အာဟ- 'နသ္သာ'တိအာဒိ,န္တမာနုတ္တာဒီနံ ပစ္စယာနံ နသ္သ "နန္တမာနုတ္တာဒီန"န္တိ (၅-၁၇၂) ဏတ္တပဋိသေဓာ ဝိညာယတိ ပကရဏတောတိ [ပကာရောတိ (ပေ ထ္ထကေ)] အာဟ- 'ပစ္စယနကာရောတ'တိ။

၁၇၃. ဂမ

ကြုစ္ဆိယတေတိ ကုစ္ဆိတဗ္ဗံ။ ဧသနံ ကုစ္ဆာ။ ကုစ္ဆိယိတ္ထာတိ ကုစ္ဆိတံ, အာသနမာသိတဗ္ဗံ။ အာသနာယ အစ္ ဆိတုံ။ "ဗှဥ္စနေ ဒီဃရသ္သာ"တိ (၁-၃၃) ရဿော။

၁၇၇. ကရ

အမာနပရစ္ဆိန္နက္ကတ္တေ ကုရုအာဒေသေန နောအဟင္ဇံ။ ကရာနောတိ "မာနသ္သမသ္သာ"တိ (၅-၁၆) မလောပေါ။ ကသ္မာ န္တုပုဗ္ဗဆက္ကေသု ကုရု အာဒေသေန နောအဟင္ဇန္တိ အာဟ- 'ဝဝတ္တိတေ'စ္စာဒိ။

၁၇၉. ဏော

နိဂ္ဂဟီတသ္သာတိ "မဇ္ဈရုဓာဒီန"န္တိ (၅-၁၉) ကတနိဂ္ဂဟီတသ္သ။ ဂဟဏီယံ ဂဏှိတဗ္ဗံ။

ဣတိ မောဂ္ဂလ္လာနပဉ္စိကာဋီကာယံ သာရတ္ထဝိလာသိနိယံ

ပဉ္စမကဏ္ဍဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဆဋ္ဌကဏ္ဍ

၁. ဝတ္တ

တဒတ္ထသ္သေတတိ တသ္သ က္ရိယတ္ထသ္သ။ ယော ကိရိယာသဒ္ဒါတော အတ္တော တသ္သေဝ။ ဧတေန အာ
ဓာရမေတံ က္ရိယတ္ထသ္သာတိ ဉာပေတိ။ နဟိစ္စာဒိနာ တဒတ္ထသ္သေဝ ဝိသေသနေ ကာရဏမာဟ။ သုတ္တံဝိနာတိပ
ရေသံဝိယ သုတ္တံ ဝိနာ။ တာပိ ဝတ္တမာနေယေဝ ဘဝိသ္သန္တိတိ ဣမိနာ ဝတ္တုမိစ္ဆတ္တာတိ ဧတ္ထ သေသဝစနမဝ
ဗောဓေတိ။ ဧဝကာရေန (တိ ဝတ္တမာနသ္သေတတိ ဧတ္ထ ဧဝသဒ္ဒေန။) တဗ္ဗိဝစ္ဆာတိ ဝတ္တမာနဝစနိစ္ဆာ။

တံသမီပသ္သာတိ ဧတ္ထ တသဒ္ဒေန မဟာကသ္သပသ္သ သုဘဒ္ဒဝစနာနုသ္သရဏသဒ္ဒါတော မရဏပ္ပတ္တိ
ဟေတု ဒုက္ခာနုဘဝသဒ္ဒါတော စ ကိရိယာဝိသေသော ပရိဂ္ဂဟိတော, တေ တ ဝတ္တမာနကိရိယာဝိသေသာတိ တေသမု
ဘိန္နမာသန္နာနိ ကမေန အဓမ္မဒီပနမရဏာနိ, တေနာဟ-ဒီပန မရဏာနမာသန္နတ္တာ’တိ။ ဧဝံ မညတေ “တက္ကာလဝတ္
တမာနကိရိယာဝိသေသသ္သ ဒီပနမရဏသဒ္ဒါတံ တံသမီပတာဝိပိ ကိရိယန္တရံ ဝတ္တမာနဂ္ဂဟဏေန တံသာမီပ္ယံ ဂယ္
ဟတိ, ယထာ (ဂင်္ဂါသမီပေ) ဒေသော ဂင်္ဂါတိ ဝုစ္စတိ တတော ‘ဂင်္ဂါယံ ကတော’တိ သိယာ”တိ။ ပုရေ ဣစ္စာဒိနာ ပက္
ခန္တရံ ဝိရစိတံ ဝုတ္တိကာရေန, တဒုပဒသ္သေတုံ မုခယတိ ‘သဘာဝတော’ ဣစ္စာဒိ။

ကိရိယာကာလောတိ ဝတ္တမာနကိရိယာကာလော။ အဝသိသ္သတီတိ ပုရေပုရာသဒ္ဒေဟိ ဒီပိတအနာဂတကာလတော
အဝသိသ္သတိ။ ကိရိယာ ကာလေတိ ဒီပနမရဏကိရိယာကာလေ။ တသ္သာတိ ဒီပနမရဏသ္သ။ ဝတ္တမာနတ္တာတိ ဧတ္
ထ ဝတ္တမာနေယေဝ ဘဝိသ္သန္တိတိ သေသော။ အနေနာတိ ပုရေစ္စာဒိဝုတ္တိဝစနေန။ ပုရေပုရာသဒ္ဒေဟိ အနာဂ
တကာလာဝဂမေ သတိ ဒိပ္ပတိ မရတီတိ ဧတ္ထ ဒီပနမရဏကိရိယာကာလော မုချေ တအာ ဝတ္တတီတိအာဟ- ‘မုချံ ဝ
တ္တမာနတ္တမာဟေ’တိ။ ပုန ပက္ခန္တရမုပနီတံ ကာလေစ္စာဒိနာ ဝုတ္တိကာရေန, တမုပဒသ္သေတုံ မုခမာဝတ္တယတိ
‘အနာဂတေ’စ္စာဒိ။

ဝုတ္တိယံ ကာလဗ္ယတ္တယောတိ ကာလာတိဝတ္တနံ, ဝတ္တမာနကာလာတိက္ကမေန အနာဂတကာလေပိ ဗာဟုလ
ကာတ္ယာဒယော ဟောန္တီတိ အဓိပ္ပာယော။ တဒေဝ သမတ္ထေတိ ‘ဘဝန္တေဝ’ဣစ္စာဒိနာ။ တ္ယာဒယောတိမိနာ သဗ္
ဗေသံ အာချာတိကာနံ ဂဟဏံ။ လသ္သ ဒီယောတိ သမ္ဗန္ဓော။ ဂစ္ဆတီတိ သက္ကသ္သ သဟဘာဝံ ဂမိသ္သတီတိ အ
တ္ထော။

၃. နာမေ

ပဉ္စမီဇာနိသ္သန္တီတိ ဝတ္တမာနေ အနာဂတဝစနံ, ပဉ္စမီဇာနန္တီတိ အတ္ထော။ ဣတရမ္ပန ဘူတေ ဘဝိသ္သတီတိ အာ
သိ, ကရိသ္သတီတိ အကရိ, ဧဝတေ သ္သသီတိ ဧတိတာ အသိ, ဘုဥ္ဇိသ္သသီတိ ဘုဥ္ဇိတာ အသိ။ အနောကပ္ပနာ အသဒ္
သဒ္ဒါ။ အမရိသနံ အက္ခမာ။ ဣမိနာတတိ အတ္ထိဝစနေ ဥပပဒေ ကောဓာ သဒ္ဒါသု ဂမ္မမာနေသုဝ-သတီပိ ဝစနန္တရေ
ဣမိနာဝ သာမညဝစနေန သိဒ္ဓန္တိ အတ္ထော။ ဂရဟာဝမာတိ တသ္သ ဟေတုဝစနံ။ တထာဟိစ္စာဒိနာ ဂရဟာဝဂမမေဝ
သမတ္ထေတိ။ အတ္ထိနာမ ဤဒိသန္တိ [အတ္ထိနာမာတိ (ဟေတ္ထကေ)] အာဘိဓေသိကသ္သ ကုမ္မာသသ္သ ပရိဘုဥ္
ဇနံ ဝိဇ္ဇတေ နာမာတိ အတ္ထော။ ဝိဇ္ဇမာနမ္ပိ တံ အသဒ္ဒဟန္တော အမရိသန္တော ဧဝံ ဝဒတိ။ နတ္ထီတိ မညေတိ အဓိပ္
ပာယော, တေနာဟ- ‘ပစ္စက္ခမပီ’တိ [ဤဒိသမ္ပီတိ] အာဒိ။ ယောပီတိ သဒ္ဒသ္သ သောပီတိ တသဒ္ဒေန သမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတ
ဗ္ဗော။ အတ္ထီတိ ဝိဇ္ဇမာနတ္တေတိ ဝုတ္တဝိဇ္ဇမာနတ္တော ဝက္ခမာနပက္ခတ္တယေပိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

နနု အတ္ထိနာမ တာတာတိ ဧတ္ထကေ ဝုတ္တေ ပဌမော အတ္ထိနုခေါစ္စာဒိကော နိသီဒိတ္ဝတတိ သဒ္ဒပရိယန္တော
စ, ဒုတိယော အတ္ထိနုခေါစ္စာဒိကော နိသီဒိတ္ဝတတိ သဒ္ဒပရိယန္တော စ တတိယော အတ္ထိမညေစ္စာဒိကော ဇိဂုစ္ဆ
နေယ္ယန္တိ သဒ္ဒပရိယန္တော စ ဝစနပ္ပဗန္ဓော ကထံ လဗ္ဘတီတိ မနသိ နိဓာယာဟ- ‘သောပနာ’တိအာဒိ။ ဣမိနာတိ
‘အတ္ထိယေဝိဟာပိ နိန္ဒာဝဂမော’တိ ဝစနေန။ ဌာနဘောဇနေ ဂရဟတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ ဝုတ္တံ သက္ကတာနုသာရေန။ နိ
သ္သာယနိသ္သာယာတိ ယတ္ထ ဘဂဝတ နိသိန္နော တံ ဌာနံ နိသ္သာယ နိသ္သာယ။

၄. ဘူတေ

ကိရိယာရူပေတိ ကိရိယာသဘာဝေ, ဧဝမညတ္ရာပိတိ အဂမိ အဂမိတ္ထာတီမေဟိ အညတ္ရ အဂမုံ ဣစ္စာဒိကေ အဂ မောစ္စာဒိကေ စ။ အနုဒရာ အလောမိကာတိ သန္တမပ္ပုဒရာဒိကံ မဟတ္တာဘာဝပဋိဟဒနာယ ဗဟုတ္တာ ဘာဝပဋိဟဒနာ ယ စ န ဝတ္တုမိစ္ဆိယတေ။

၅. အနု

အညပဒတ္ထဝုတ္တိယာတိ ဝုတ္တမညပဒတ္ထံ ဒဿေတိ 'ဝက္ခမာနလက္ခဏော'တ္တာဒိနာ။ ဝက္ခမာနလက္ခ ဏောတိဝုတ္တိကာရေန ''အာဉာယ္ယာ''စ္စာဒိနာ ဝက္ခမာနလက္ခဏော။ အန္တောကတ္တတိ ဣမိနာ အာသဒ္ဒဿာဘိ ဝိဓိမ္ပိ ပဝတ္တိမာဟ။ အဟရုဘယတမုရတ္တံ တတိ ဇ္ဇေ တသဒ္ဒေ ပက္ခန္တရေ။ အမုရတ္တသဒ္ဒေန ရတ္တိယာ စတုတ္ထော ဘာဂေ-တ္ရ ဝတ္တုမိဗ္ဗော, အဟော စ တဿ အမုရတ္တဥ္စာတိ အတ္ထော။ ဣမဿာဓိပ္ပာယတ္ထမာ ဟ- 'အတီတေစ္စာဒိ။ ဉဘယတ္ထ အဓိပ္ပာယံ ဝိဝရတိ'အယ'မိစ္စာဒိနာ။ ပဥ္စယာမောတိ အတီတာယ ရတ္တိယာ ပစ္ဆိမပဥ္စ တ္တာလီသဝိနာဍိကာဓိကဃဋိကာတ္တယံ အနာဂတာယ ပုရိမပဥ္စတ္တာလီသဝိနာဍိကာဓိကဃဋိကတ္တယဥ္စေတိ အမှာ ဓိကသတ္တဃဋိကာပရိမာဏော ဧကော ယာမော အဟဿ စတ္တာရောတိ ပဥ္စ ယာမာ ပဟာရာ အဿာတိ ပဥ္စယာမော။

> ဂတာယပစ္ဆိမော ယာမော၊ ပစ္ဆိမဒ္ဓမိမဿ တ။
> ပဟာရော-နာဂတာယာဒိ၊ တဒဒ္ဓမပိ တ တထာ။
>
> ဝုတ္တကာလာဝဓိ မဇ္ဈော၊ ကာလော သော-ဇ္ဇတနော မတော။
> တန္နိသေဓေန ယောတ္တဝညော၊ သော-နဇ္ဇတနော မတော။

အဂမတ္တာတိအာဒီသု အဇ္ဇသ္သအာဒီနံ သမ္ဗန္ဓိဗ္ဗဥ္စနဿာဘာဝတ န ဣဥ။ ဗ္ယာမိဿေပိတိ အဇ္ဇတနမိသ္သ သေပိ ဘူတေ။ နဥ္စမာသနိဿယေ ဗ္ယာမိဿေ ယထာ ပဟောတီတိ ဒဿေန္တော အာဟ- 'ပရိယုအာသေတာဝေ'စ္စ စာဒိ။

အဇ္ဇတနနိဿယောတိ ဗ္ယာမိဿေ အဇ္ဇတနဘာဂိနိဿယော။ အတ္ထုတိ ပဌေဟ တု တဒညနိဿယောတိ ဗ္ယာမိဿေယေဝ တတော အဇ္ဇတနတော ဣတရာနဇ္ဇတန နိဿယော အညတ္ရာတိ ဗ္ယာမိဿတော အညတ္ရ ဘူ တကာလေ။ ပသင္ဂေတိ အာ ဥ္ဇအာဒီနံ ပသင္ဂေ။ အဇ္ဇဟိယ္ယောတတိ ဗ္ယာမိဿတာဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။

၆. ပရော

သမာသောတိ ဆဋ္ဌီသမာသော ကာရကသမာသော တ။ နိပာတနတာ စာဿ ဝိသေသတောတိ။ တေဥ္စာတိ ပရောက္ခေတိ တေဥ္စ။ ကိရိယတ္တဿ ဥပာဓိ ဝိသေသနံ ကိရိယတ္တောဟမိ, တဿ ကိရိယတ္တောဟမိနော ဘူတာ နဇ္ဇတန သဿ သာမနေ္တရေန ဝိသေသနံ, န တူဇုကံတ္တတ္တော။ ကသ္မာ နောဇုကံ ဝိသေသနံ တ္တာဟ 'ဗ္ယဝစ္ဆေဇ္ဇာဘာ တ'တိ။ တမေဝ ဖုဋ္ဌယိတုမာဟ- 'တထာဟိ'စ္စာဒိ။

သာဓိယမာနာတိ ဣမိနာ ဓာတ္ဝတ္ထဿာပရိနိပ္ဖန္နတံ ဗောဓေတိ။ တေ သန္တိ ဣန္ဒြိယာနံ။ သန္တော ဝိဇ္ဇမာ နော ဝိသယော ယေသံ ဣန္ဒြိယာနံ တေ သမ္ဘာတေ တတ္တံ, တသ္မာ။ နေတိ ပဋိသေဓေ, သာမနေ္တရေန ဝိသေသနတ္တ တေ ဗ္ယဝစ္ဆေဇ္ဇသဘာတ ယထာဝုတ္တအေသော န ဘဝတီတိ အတ္ထော။ အေသာ ဘာဝမေဝ ဒဿေတုမာဟ- 'ယ ဿိ'စ္စာဒိ။ ယဿာတိ ဓာတ္ဝတ္ထဿ။ တတ္ထာတိ တသ္မိံ အပ္ပစ္စက္ခေ ဓာတ္ဝတ္ထေ။ ကာရကာနံ သတ္တိသဘာဝ တ္တာ သာပိ အပစ္စက္ခာ တတိ ဓောဒေတိ နနုစေစ္စာဒိနာ။ အသတ္တောတိ အသမတ္ထော။

အတ္တာနာမ အတ္တနော ပစ္စက္ခောတိ တဗ္ဗိသယေ အမ္ဟကာရကဿ ဝိဓာနမယုတ္တန္တိ မနသိ နိဓာယ ယံ ဝုတ္ တံ ဝုတ္တိကာရေန, တမုပဒဿေတုမာဟ- 'နနုစေ'စ္စာဒိ။ အတ္တဗောဓနီယာပိ ဟိ ကိရိယာ ယဒါ စိတ္တဝိက္ခေပတော

နောပလက္ခိယတေ, တအယံ ပရောက္ခာ ဘဝတိ, တေနုတ္တမဝိသယေပိ ပရောက္ခဘာတော တဿာ ဘဝတေဝ။ ဇာဂရတောပိ ယအာ မအာ မနောဗ္ယာတင္ဂတော အနုပလဒ္ဓိ, တအာပိ ဘဝတ္ယေဝေတိ ဒဿေတုံ ဝုတ္တံ ဗ္ယာသတ္တဝစနံ။ အဘိနိဗ္ဗတ္တိကာလေတိ ကိရိယာ နိဗ္ဗတ္တိကာလေ, 'သုတ္တော-ဟံ ကိံ ဝိလလာပ, မတ္တော-ဟံ ကိံဝိလလာပေ'တိ ဣဒမတ္တ ရောအာဟရဏံ။ စိတ္တ စိက္ခေပဝိသယပ္ပဒဿနာယေတ္ထ သုတ္တဝစနံ။

၇. ဗ္ယော

ဗ္ယောအေတီမိနာ ဗ္ယောဒ္ဓတ္တော ဂဟိတောတိ ဗောဓေတုံ ယေနေစ္စာဒိကံ ဝုတ္တံ။ နိမိတ္တသဒ္ဒာပေက္ခာယ တန္တိ ဝတ္တဗ္ဗေ ဝိသယသဒ္ဒာပေက္ခာယသောတိ ဝုတ္တံ။ တေသန္တိ ဗ္ယောဒီနံ။ ဝိသယံ ဒဿေတိ 'ဟေတုဖလေ သ္ဝိစ္စာဒိကော'တိ။ အာဒိသဒ္ဒေန ပဥှာပတ္တနာဒယော ဂဟိတာ။ အထာတ္ထ ကိရိယဂ္ဂဟဏာဘာဝေ ကိရိယာတိပတ္တိယန္တိ ကထံ လဗ္ဘတိစ္စာဟ- 'ကိရိယာတိ ပတ္တိယ'န္တိ အာဒိ။ ကိရိယာတိပတ္တိယန္တိ ဝိဝရဏံ ကတန္တိ သမ္ဗန္ဓော။

အဘိဓေယ္ယဒတရေနာတိ ကိရိယာသင္ခာတအတ္ထမုခေနေ, ပကတကိရိယတ္ထ ဝိသေသနတ္တာတိ ကိရိယတ္ထာဓိကာရတော အဓိကတဿ ဓာတုဿ ဝိသေသနတ္တာ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ "အတိပတ္တိယန္တိ အဓိကတကိရိယတ္ထ ဝိသေသနံ, ဝိသေသနဥ္စ ဟောန္တံ နောဇုကံ ဘဝိတုမရဟတိ ကိဥ္စရဟိ အဘိဓေယ္ယဒတရေန, တထာဟိ အတိပတနံ နာမ ကိရိယာယ ဟောတိ, န ကိရိယတ္ထဿ အယုဇ္ဇနတော, တသ္မာ အတိပတ္တိယန္တိဝုတ္တေကိရိယာတိပတ္တိ ယန္တိ ဣဒံ ကိရိယတ္ထဝိသေသနံ ဟောန္တံ အဘိဓေယ္ယဒတရေန ဟောတီတိ ကိရိယာတိပတ္တိယန္တိ ဝိဝရဏံ ကတ"န္တိ။ ဝိဓုရပ္ပစ္စယောပနိဟတတောတိ ဝိရုဒ္ဓပ္ပစ္စယသမတယာတိ အတ္ထော။

ကာရဏဝေကလ္လတောတတိ ဟေတုမတော ဖလဿ ယော ဟေတု တဿ ဝိကလတ္တေန။ တတ္ရေတီမဿ အတ္ထော ဝတ္တမာနဝိသယေတိ။ ကိရိယာတိပတ္တိယန္တိ ဘူတာဒိ ကိရိယာတိပတ္တိယံ။ လိင်္ဂတောတိ နိမိတ္တေန။ ဂမကေန လိင်္ဂေန ဂမ္မာယာတိပတ္တိယာ ဗုဇ္ဈနကာလံ ဝတ္တမာနော ကာလော န တိဋ္ဌတိ အတိက္ကမတီတိ အာဟ- 'ဝတ္တမာနတာယ ဗ္ယတိက္ကမာ'တိ။ တဒေဝ ဖုဋ္ဌယတိ 'သမကာလ'န္တိအာဒိနာ။ သမကာလန္တိ ဧကက္ခဏေ။ ဝတ္တမာနဿ ကိရိယာတိပတ္ယသမ္ဘတ တဒဝသိဋ္ဌာတီတာနာဂတေသွေဝဗ္ယာဒီနမ္ဘာတေ (အညထာ) နုပပတ္တိယာတိ ဝုတ္တံ ဝုတ္တိယံ 'သာမတ္ထိယာတိအာဒိ။

လိင်္ဂေနာတိ ဧတ္ထ ပုဗ္ဗေ ဒက္ခိဏေန ဂမနေ သတိ သကဋ္ဌိဿာပရိယာ ဘဝနဒဿနံ ဒက္ခိဏေန ဂမနဿ သကဋ္ဌာပရိယာဘဝနဟေတုတ္တေ လိင်္ဂံ, ဒက္ခိဏေန ဂမနဿာတိပတ္တိယာ အညတော ဂမနာဒိ လိင်္ဂံ။ သကဋ္ဌာ ကိရိယာ ဘဝနာတိပတ္တိယာ သကဋ္ဌေ ဂရုဘာရာရောပနာဒိ လိင်္ဂံ။ ပဌမဝယေ အရဟတ္တဘဝနံ တံဟေတုဘူတဥ္စ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ပရေသံ ပဌမဝယေ ပဗ္ဗဇ္ဇာနိမိတ္တာရဟတ္တပ္ပတ္တိလိင်္ဂေန ဝိညာယ ပဗ္ဗဇ္ဇာယာတိပတ္တိ ဃရကမ္မဗ္ယာဝဋ္ဋတာဒိလိင်္ဂေန, အရဟတ္တဿာတိပတ္တိ စ ပဗ္ဗဇ္ဇာနိမိတ္တာဘာဝေန [ဘာဝဝိရဟေန (ဟေတ္ထကေ)] လိင်္ဂေနာဝသီယတေတိ လိင်္ဂေန ဘူတ ကိရိယာတိပတ္တိ ပန ဝေဒိတဗ္ဗာ, ယဒိ ပနေဝမဘိညာလာဘီ ပယုဥ္ဇတိ တအာ ပစ္စက္ခဉာဏေနေဝ သဗ္ဗံ ဝိညာယ ပယုဥ္ဇတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ လိင်္ဂတောဝသီယမာနာယန္တိ ပန ဗာဟုလ္လေန ဝုတ္တံ။

၈. ဟေတု

နိစ္စဘဝနံ ဟေတု (တ္ယာဒိနာ) ဟေတုဖလဘာတေယေဝေတ္ထ, နာတိ ပတ္တီတိ ဒီပေတိ။ သဗ္ဗပ္ပစ္စယောအာဟရဏဝသေနာတိ သဗ္ဗေသံ ဗ္ယောဒီနမ္ပစ္စယာနံ ဥဒာဟရဏဝသေန။ ဟေတုဖလာနံ သမ္ဘာဝတောတိ ဝုတ္တတ္တာ ဟေတုဖလာနိ ဒဿေတိ ဟနနမိစ္စာဒိနာ။ ဧဝံ ဟေတုဖလသမ္ဘာဝတော သဗ္ဗကာလေ စ ဝိဓာနတော ဧတ္ထ ဝတ္တမာနေပိ ပပ္ ဟောတီတိ ဘာတော။ သော စ ဟေတုဟေတုမန္တဘာတေ စ။

၉. ပဥှော

ပစ္ဆိမံ ပစ္ဆိမံ ပဒန္တိအာဒီသု ပဌေဟာတိ ပုရိမံ ပဒံ, သမ္ပုစ္ဆနာတိ ပစ္ဆိမံ ပဒန္တိအာဒိနာ ဒဌဗ္ဗံ။ သမေစ္စ အညမညံ ပုစ္ဆနာ သမ္ပုစ္ဆနာ, ယာစနံ ဒေဟီ တ္ယာဒိနာ ယာစနမတ္တံ, ဣဋ္ဌသ္သာသမ္ပတ္တသ္သာတ္တနမိစ္ဆာသိသနံ။ ပတ္တကာလဝသေန စ ဝိသယဘေဒေန ဘိန္နာယ ပီတိ ယောဇေတဗ္ဗံ အတ္တော ဒဌဗ္ဗော။ ပတ္တကာလံ ဒသ္သေတိ နိမိတ္တဘူတသ္သာတိအာဒိနာ။ နိမိတ္တဘူတသ္သာတိ တံတံကိစ္စသမ္ပဇ္ဇနေ ကာရဏဘူတသ္သ။ ဝိဓိ နာမ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိက နိမန္တဏာမန္တဏာဇ္ဈေသနပေသနာနိ။ တေ္တ စ အနုညာပတ္တကာလေသု စ ပဉ္စမီ ဝိဟိတာ ပရေဟိ, ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာဒီသု ပဉ္စသု သတ္တမီ။ ဣမ ပန တေ ဒ္ဝေပိ ဝိဓိဝိသေသာယေတတိ ဝိဓိမှိ အဇ္ဈောကရိတဗ္ဗံ ဈေ္ယာဒိ ဝိဓာတုံ ယံ ဝုတ္တံ ဝုတ္တိကာရေန, တဒိအနိ ဝတ္တုကာမော အာဟ- 'အနုညာပတ္တကာလေသုပိ'စ္စာဒိ။ ဝိဓိပ္ပတီတိမေဝ ပကာသေတိ 'ဧဝံ ကရေယ္ယာသီ''တိစ္စာဒိနာ။ အနုဇာနန္တောပိ ဒီပေန္တောပိ ကိရိယာသု ဗ္ယာပာရေတိယေတတိ ဗ္ယာပာရဏမ္ပတီ တိတောတိ ယောဇေတဗ္ဗံ အတ္တော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ပေသနေပိ ကေသဉ္စိ ဗ္ယာကရဏညူနံ သတ္တမီဝိဓိဈ္ဈိတောတိဝုတ္တိကာရေန ယံ ဝုတ္တံ, တံ အနိ ဝတ္တုမာဟ- 'ပေသနေ ပိ'စ္စာဒိ။ သမူလတန္တိ ကေသဉ္စိ သဒ္ဒိကာနံ သတ္တမီဝိဓိဝိဓာနမူလေန သမူလတံ။ ''အနုမတိပရိကပ္ပတ္ထေသု သတ္တမီ''တိ (၃-၁-၁၁) ကစ္စာနသုတ္တံ။ ကတ္တုမိစ္ဆတော ပရသ္သ အနုဇာနနံ အနုမတိ, ပရိကပ္ပနံ သလ္လက္ခဏံ နိရူပနံ ပရိကပ္ပော ဟေတုဖလကိရိယာ သမ္ဘတေ စ, တသ္မိံ အနုမတ္ယတ္ထေ စ ပရိကပ္ပတ္ထေ စ သတ္တမီဝိဘတ္တိ ဟောတီတိ အတ္ထော။ အတ္တဂ္ဂဟဏေန ဝိဓိနိမန္တဏာမန္တဏာဇ္ဈေသန ပတ္ထနာပတ္တကာလေသု စ။

၁၀. တု အန္တု

ဥအာဟဋ္ဌာတိ ဂစ္ဆတု ဂစ္ဆန္တုအာဒိနာ ဥအာဟဋ္ဌာ။ ဒအာတူတိ ယာစနေ။

၁၁. သတ္တ

အရဟတ္ထေ စာယမေဝ ပယောဂေ, တေန ဘဝံ ခလု ရဇ္ဇံ ကရေယ္ယ ဘဝံ အရဟောတိ ယောဇေတဗ္ဗံ ဒဌဗ္ဗော။

၁၂. သမ္ဘာ

ယောဂ္ဂတာဇ္ဈဝသာနန္တိမသ္သာတ္တပဒံ , သတ္တိသဒ္ဒဟနန္တိ သာမတ္တိယသ္သ သဒ္ဒဟနန္တိ အတ္ထော။ ပယောကန္ဒသာရိတံ ဒီပေတီ သမ္ဘန္ဓော။ ဂမ္မမာနေတိ သမ္ဘာဝေမိစ္စာဒိနာ ဘုတဒိဓာတူဟိ အဝုစ္စမာနေပိ ဂမ္မမာနေ။ ဥအာဟဋ္ဌံ 'အပိပဗ္ဗတံ သိရသာ ဘိန္ဒေယ္ယာ'တိ။ မဟာဗလတာယ ဟတ္ထိဟနနေ အလမတ္ထဝိသယေ သမ္ဘာဝနေ သတ္တပိ အလံ သဒ္ဒေ-တ္ရာလမတ္ထော ယုတ္တောတိ န ဘဝန္တေတ္ထာဒယော ဟနိသ္သတိ။ ဓာတုနာတိ ဧတ္ထ ဓာတုဂ္ဂဟဏေန ဘုတဒယော ဂယှန္တေ တတ္ထ ဓာတုသဒ္ဒသ္သ ရုဠှဟတ္တာ ပုဗ္ဗာစရိယသညာယ တ။ ဥအာဟဋ္ဌန္တိ ဘုဋ္ဌေယ္ယ ဘဝံ တ္ယာဒိနာ။

၁၃. မာယော

သူတိ မာသူတိ ဧတ္ထ သုသဒ္ဒော။ ဧတ္ထ ဣမသ္မိံ ဥအာဟရဏေ။ နိဝတ္တေတိ မာသဒ္ဒောတိ သေသော။ အာရဒ္ဓန္တိ ဣမိနာ ဝတ္တမာနံ ဝနဂမနံ ဒသ္သေတိ။ အန္တောဘူတဏ္ဏတ္ထတ္တာတိ ဏိပ္ပစ္စယာဘာဝေပိ အတ္ထနိ အန္တောဘူတဏဏ္ဏယတ္ထ ဓာတုတော။ ဤအာဒီနံ အာအာဒီနဉ္စ သကကာလောနာမ ဘူတော ကာလော။ ဓာတုသမ္ဗန္ဓေ ဝိသေသနဝိသေသျ္သဘာတေ, တေနာဟ- 'ဓာတ္ဝတ္ထ သမ္ဗန္ဓေ ဝိသေသန ဝိသေသျ္သဘာဝလက္ခဏေ'တိ။ သဗ္ဗတ္ထာဋ္ဌာတ တစ္ဆ စောတ္ထော ဝိသေသ္သော သ္သာဒ္ယန္တတ္တော ဝိသေသနံ။

ဣစ္ဆောတိ ပရေသမိစ္ဆော။ ဇာနနတ္ထဝသေန ဂမနတ္ထတ္တာတိ ''ဂမနတ္ထာ ကမ္မကာ''တိ (၅-၅၉) သုတ္တေ ဂမ နတ္ထသဒ္ဒေန 'ယေ ဂတ္ယတ္ထာ တေ ဗုဒ္ဓတ္ထာ'တိ ဇာနနတ္ထောပိ ဂဟိတောတိ ဇံ ဂဟိတဇာနနတ္ထဝသေန ဂမန တ္ထတ္တာတိ အတ္ထော။ အဘိမတာနိ ဟဏိနိယာနံ။ တထာ သဒ္ဒသ္သတ္ထမာဟ- 'အနန္တရေန ဂတတ္ထ'(န္တိ အန)န္တ တရေ ဝုတ္တေန ကရဏဘူတေနာတိ အတ္ထော။ အဘိမတောတိ ဟဏိနိယာနမေဝ ဣဓာဓိပ္ပေတသမုစ္စယံ ဝတ္တုမာဟ-

‘သမုစ္စယော’က္ကစ္စာဒိ။ အထာတ္ရ ကထမနေကာသံ ကိရိယာနံ စီယ မာနတာ ယာဝတာ ကောတဋ္ဌနကိရိယာဇ္ဈယန ကိရိယာ စေတ္ထာသင်္ကိယာဟ- ‘သာဓနဘေဒနေ’စ္စာဒိ။ မဇ္ဈာဒိသာဓနာနမ္ဘေဒနာဋ္ဌန ကိရိယာယပိ ဘေဒေါတိ အတ္ထော။ တက္ကိရိယာပ္ပဓာနသ္သာတိ သာ လဝနကိရိယာ ပဓာနမသ္သ ကတ္တုနော။ ယော- ယမညေပိ နိယောဇေန္တော ဝိယ ကိရိယံ ကရောတိ သော နာ-ညကိရိယာပဓာနေ ယုတ္တော, တက္ကိရိယာပ္ပဓာနေယေဝေတိ။

၁၄. ပုဗ္ဗ

မဟာတက္ကုရူပတ္တာ   ပကရဏသ္သ တဒပေက္ခာယ တက္ကေကဒေသတ္တံ “ဝတ္တမာနေ တိအန္တိ, ဘဝိသ္သတိ”စ္စာဒီနံ တက္ကာနန္တိ အာဟ ‘တက္ကေကဒေသေဟီ’တိ။ အတောယေဝမာဟ-တက္ကာဝယဝေတပရော-ခုနာ ကရိယတေ’တိ။ ဝိဓိတက္ကုတ္တမသ္သ ဒဿေတုတ နိယမတက္ကုတ္တံ အနိ ဒဿေတုံ ‘အထတ နိယမတ္တမိဒန္တ္တာဒီန’န္တ္တာဟ။ နိယမသုတ္တတ္တမေဝ ဖုဋ္ဌယတိ ‘တေဟိ’စ္စာဒိနာ။ တေဟိ တေဟိ သုတ္တေဟီတိ “ဝတ္တမာနေ တိ အန္တိ”စ္စာဒီဟိ တေဟိ တေဟိ သုတ္တေဟိ။ က္ကမိနာတိ “ပုဗ္ဗပရာ”ဒိနာ က္ကမိနာ သုတ္တေန။ နနု တုမှာမှဟသေသေသူတိ ဧတ္တကေ ဝုစ္စမာနေ ‘တုမှာမှဟသဒ္ဒဝစနီယေသု တဒညသဒ္ဒဝစနီယေသု စ ကာရကေသူ’တိ အယံ ဝိသေသော ကုတော ဂမ္ယတေ ယေနေဝံ ဝိဝင်္ဂုတ္တာဟ- ‘ကတ္တုကမ္မေ’စ္စာဒိ။ ကတ္တာဒီသု ဝိဓာနဋ္ဌ ဝက္ခတိ။

ကတ္တုကမ္မာနမေတတိ က္ကမိနာ ဘာဝံ ဗ္ယဝစ္ဆိန္ဒတိ။ တထာ စ ဝက္ခတိ- ‘တုမှာမှဟသဒ္ဒဝစနီယတ္တာဘာတ’တိ။ အသတ္ဝဘူတာယေစ္စာဒိကမေကဝစန သမ္ဘဝေ ကာရဏံ, တုမှာမေ့ဟစ္စာဒိကန္တု ပဌမပုရိသသမ္ဘဝေ။ တုမှာမှဟသေသေသု ဟောန္တာ မဇ္ဈိမုတ္တမပဌမာ ကထံ ဘာတဒီသု ဝိညာယန္တိ ကထဋ္ဌ တုမှာမှဟာဒိသဒ္ဒဝစနီယသ္သ ကာရကတ္ထသ္သာဿာတေန တတ္ထ ဝိဟိတေန သညာဝိဘတ္တာ တုမှာမှဟာဒိသဒ္ဒပ္ပယောကဘာဝေတစ္စာသင်္ကိယ ယံ ဝုတ္တံ ဝုတ္တိယံ တံအနိ ဝိဝရန္တေန ‘ယဒိ ဘာတဒီသု မာနာဒယော န ဝိဓိယန္တေ တအမာနာဒီသု ပရေသု ဘာတဒီသု ကုလာဒီနံ ဝိဓာနမေဝ နောပပဇ္ဇတီ’တိ က္ကမိနာ သာမတ္ထိယေန တုမှာဒီသု ကာရကေသု မဇ္ဈိမာဒီနံ ဘာတေ ဝိညာယတိ တေနေဝ တုမှာဒိကာရကတ္ထသ္သ တတ္ထ ဝိဟိတေနာဿာတေန သညာပိတတ္တာ တုမှာဒိသဒ္ဒပ္ပယောကေ နာမ န ဟောတီတိ ဒဿေတုံ ‘တုမှာဒိသ္ဝိ’စ္စာဒိကမာရဒ္ဓံ။ ယဇ္ဇေဝံ တုမှာဒိသဒ္ဒပ္ပယောကေယေဝ န သိယာ စ္စာဟ- ‘ယဇ္ဇေဝ မိ’စ္စာဒိ။ ပရိဟာရမာဟ- ‘သသဒ္ဒေနာ’တိ။ တုမှာဒိသဒ္ဒေန။ ဗ္ရာဟ္မဏာက္ကစ္စနေနာဘိဟိတမေဝ ဗဟုတ္တံ ဗဟတေတိ ဝစနေနာနုဇ္ဇတေ။ ဝစနာဘာဝေ ကထံ တုလ္ယာဓိကရဏတ္တံတ္ယာဟ- ‘အနုဇ္ဇမာနသ္သိ’စ္စာဒိ။ အနုဇ္ဇမာနသ္သာတိအနုဝဒိတဗ္ဗသ္သ ဂစ္ဆတိစ္စာဒိနာ နိဒ္ဒိဋ္ဌသ္သ ကတ္တုနော။

အနုတဒေနာတိ (တုမှာဒိ) အနုတဒေန။ “နာမမှိ ပယုဇ္ဇမာနေပိ တုလ္ယာဓိကရဏေ ပဌမော”တိ (၃-၁-၅) ကစ္စာနဝစနံ, တေနာဟ- ‘တေနေဝိ’စ္စာဒိ။ အသမာနာဓိကရဏတ္တာ ဟိ ‘တယာပစ္စတေ’စ္စာဒေ န ဘဝတိ။ တထာဟိ တယေစ္စေတံ ကတ္တုတစီ ပစ္စတေစ္စေတံ ကမ္မတစီ ကမ္မေ အာဿာတပ္ပစ္စယ ဝိဓာနတော။

‘ဧဟိ မညေ ရထေန ဂမိဿသီ’တိ ဟဏိနိယာတိမတနိဗ္ဗာဒနက္ကမော (နိရုသ္သ) တေ ‘ပရိဟာသေ’စ္စာဒိနာ။ မညတိသ္သ ပယောဂေတိ ဥပပဒဝသေန မနဓာတုသ္သ ပယောဂေ။ ဓာတုမှာတိ ဂမိအာဒိတော။ ဥတ္တမ ပုရိသေကဝစနေ ပတ္တေတိ ဂမိဿာမီတိ ပတ္တေ။ မဇ္ဈိမောဘိမတောတိ ဂမိဿသီတ္ယဘိမတော။ မဇ္ဈိမေ ပတ္တေတိ မညသေတိ ပတ္တေ, ဥတ္တမေကဝစန မိဋ္ဌန္တိ မညေတိဋ္ဌ။ က္ကဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ “မညသေ တွံ ရထေန ဂမိဿာမီတိ ဝတ္တဗ္ဗေ မညေ တွံ ရထေန ဂမိဿသီတိ ဘဝတီတိ (ဝုတ္တ”န္တိ)။ ဧဟိ မညေစ္စာဒိ န ကိဋ္ဌိ ဝုတ္တံ ဝုတ္တိယံ။ ယထာသဝိသ ယေဝမဇ္ဈိမုတ္တမာ သမ္ဘဇ္ဇန္တိ, တထာသမ္ဗန္ဓမုပဒသ္သယမာဟ- ‘ဝေမေတ္ထာဘိသမ္ဗန္ဓော’စ္စာဒိ။ ပရာဘိမတံ သမ္ဗန္ဓံ ကုရုမာနော အာဟ- ‘နတွေဝ’မိစ္စာဒိ။ အထောစ္စတေစ္စာဒိနာ ပရာဓိပ္ပာယမာဟ- ‘ယဒေ’စ္စာဒိ။

ယဒေဝမဘိသမ္ဗန္ဓောတိ ‘မညသေ တွံ ရထေန ဂစ္ဆာမိ’တိ ယအာ ဝေမဘိသမ္ဗန္ဓော ကရိယတီတ္ယတ္ထော။ သော စေဝမနုဂတောတိ ‘မညေ အဟံ တွံ ရထေန ဂစ္ဆသိ’စ္စေဝံ သော စ ပယောဂေ အနုဂတောတ္ယတ္ထော။ ပကာရန္တရကပ္ပနာယာတိ ‘မညသေ တွံ ရထေန ဂစ္ဆာမိ’တိ အန္တရကပ္ပနာယ။

၁၅. အာဏ္ဍ

တေနစာတိ သမာသိတတ္တေန စ,သ္သတ္ထာဒီနမဂ္ဂဟဏတ္ထံ ယဒိ တေသံ ဂဟဏံ သိယာ အာဣ္သာဒီသူတိ န သမာသေန ဝဒေယျ။

၁၇. ဘူသ္သ

ကတာကတပ္ပသင်္ဂီယော ဝိဓိ သော နိစ္စော-နိစ္စာ ဗလတတိ ပဌမံ ဝုက ဘဝတီတိ ဒဿေတုမာဟ- 'ကတာကတပ္ပသင်္ဂိတ္တာ'စ္စာဒိ။

၁၈. ပုဗ္ဗ

အအာဒ္ယပေက္ခေတိ အအာဒီသူတိ အနုဝတ္တအအာဒ္ယပေက္ခ။

၂၃. ကရ

နနု စ 'သောဿာ'တိ ကဿာ ဝုတ္တံ ''က္ဝစိ ဝိကရဏာန ''မိစ္စေဝ (၅-၁၆၁) လောပေ သိယာတိ 'ကရဿ ကု'န္တိ ဝတ္တဗ္ဗန္တိ စောဒနမနသိ နိဓာယာဟ- 'က္ဝစိ ဝိကရဏာနံ တ္ယာဒိ။ အညတ္ရပယောကနုသရဏာ ပယောကနုသရဏံ ဝိနာ ဩလောပေ ဝိညာတုံ န သက္ကာတိ သမ္ဗန္ဓော။

၂၅. ဟာဿ

ကာရိယံ အာဟဋ္ဋဒ္ဓါတမဿ အတ္ထီတိ ကာရိယီ, တေန အပရော ကာရိယီ ဟညတိ ဟိံသီယတီတိ အတ္တော။

သဟောဿေဟီတိ ကရဿ ဩကာရေန ဿေန စ သဟ ဟာဿ ဿေန သဟာတိ အတ္တော။ အထ ကထံ ဩဿေဟိ သဟေဝ ဝုတ္တာ ဒေသောတိဝိညာယတီစ္စာသင်္ကိယာဟ- 'သဟဝစနသာမတ္ထိယာ'တိ။ သဟ သဒ္ဒဿ သဟတ္ထ(ဿ စ) သောဿ ဿေနာတိ ကထနသာမတ္ထိယာတိ အတ္တော။ အဓိပ္ပာယံ ဝိဝရတိ 'ဧဝံ မညတေ'စ္စာဒိနာ။ ဧဝံ မညတေ- ဩဿာန မနာဒေသိတ္တေ ဣစ္စာဒိနာ ဟဌေန ဘဝိတဗ္ဗမိဝ လက္ခီယတေ။ တေနေဝ ဟဌေနသဟဝစနသာမတ္ထိယဿ ပတီတိသဗ္ဘာဝတော။ န တု 'ဧဝံမညတေဩဿာနမန္တာဒေသတ္တေ ဟာဿစာတိ ဝစနမနတ္ထကံ သိယာ ဟာ တော စေတေ္ဝဝ ဝဒေတ္တ ဩဿာနမနာဒေသိတ္တေ'စ္စာဒိနာ ဟဌေန။ ဩဿာနမန္တာဒေသပ္ပသင်္ဂဿေတဘာဝတော။ နဟေတ္တာဒေသောဒေသိ သမ္ဗန္ဓဆဋ္ဌီ အတ္ထိ။ သောဿာတိ ဝိသေသနဆဋ္ဌီယာပဓာနာယ ဿေနာတိ သဟတ္တေ တတိယာယ စ နိဒ္ဒိဋ္ဌတ္တာ။ ဥဘယတ္ထာတိ ဿတ္ထာဒီသုဿာဒီသု စ။

၂၈. အာဣ္

ပုဗ္ဗသရလောပေတိ ဝိကရဏလောပေ အာကာရာဒေသေ စ ဒွိသု တရေသု ပုဗ္ဗသရလောပေ။

၂၉. ဂမိ

အကတိ ဤမှဟိ လလောပေ, အာကာရာဒေသေ စ ပုဗ္ဗသရလောပေ။

၃၀. ဍံသ

အဂဏ္ဍာ အဂစ္ဆီတိ နိဂ္ဂဟီတာဂမေန။

၃၂. ဏာနာ

ဥဇ္ဈိတာနုဗန္ဓာနန္တိ ပရိစ္စတ္တာနုဗန္ဓာနံ။

၃၃. အာဤဦ

သုတ္တေ အာတိ ဣမိနာ ဥဘယတ္ထ ပဌမပုရိသေကဝစနံ ဂဟိတန္တိ အာဟ- 'အာ'တိအာဒိ။

၃၄. ကုသ

အဘိရူဟိတိ ''ဗ္ဘူဠ္ဍေနေ ဒိဃရည္သာ''တိ (၁-၃၃) ဒီဃော။

၃၅. အာ ဤ ဠ

ပရောက္ခာပရနာမဓေယျာနန္တိ ပရောက္ခာတိအညနာမာနံ။

၃၈. ဧယျော

တေဟေတတိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တသုတ္တဒွဝယေဟေဝ, သဟာစရိတဉာယေနာတိ ''ဘူတေ ဤ ဥံ''ဣစ္စာအေ (၆-၄) ပရ ဆ္ထက္ကေ ပဌမ ပုရိသေကဝစနအာကာရေန ''အနဇ္ဇတနေ အာဥ''ဣစ္စာအေ (၆-၅) ပုဗ္ဗစ္ဆက္ကေ ပဌမပုရိသေကဝစန အာကာရေန စ သဟာစရိတာကာရာနမေဝ ပစ္စာသတ္တိယာ သဟာစရိတာ ပတ္တိဝသေန ပဝတ္တဉာယေန ဂဟဏန္တိ အတ္ထော။ ဂဟိတတ္တာ တ္တတဒိ သမ္ဗန္ဓိ ဂယ္ဟတေတိ သမ္ဗန္ဓော။ နိဒ္ဒယကရဏံ နာမ ဗ္ဗတ္တိဝသေနေဝ, န သာမညဝ သေနာတိ အာဟ 'ဧတေနာ'တိအာဒိ။

၄၀. ဧသြ

အန္တသရာဒိလောဟေ ''ရာနုဗန္ဓေန္တသရာဒိဿာ''တိ (၄-၁၃၂)။

၄၂. ဩဠ

အာဒေသာနန္တိ အအာဒီနမာဒေသာနံ။

၄၆. ဣံဠ

ပုဗ္ဗသိန္တိ အကာသိန္တိ ဧတ္ထ။

၅၂. တဠ

ကို့ယတ္ထဝိဟိတာနမ္ပိ ဓာတုဝိဟိတာနမ္ပိ အညေသံ တဗ္ဗာဒီနံ ပစ္စယာနံ န ဂဟဏန္တိ သမ္ဗန္ဓော။

၅၄. မိမာ

အမ္ဟိတိအာဒီနိ ဝတ္တမာနေ တ္တတဒိသု တ မိမာနမုအာဟရဏာနိ။

၅၇. ဟိမိ

မုယ္ဟဟာမိ မုဟ=ဝေစိတ္တေ ''ဒိတဒီဟိ ယက'' (၅-၂၁)။

၆၁. ဉဠ

ဇာနာတိ ''ဉဠ နေ ဇာ'' (၅-၁၂၀)

၆၇. ဟနာ

ဆ စ ခ စ ဆ ခ။

၇၀. ကယိ

က္ကမိနာ ကတာ ကယိရာတိ အဇ္ဈောဟရိတဗ္ဗံ။

၇၁. ဈာ

ဃ္ဃေုမာဒီနံ ဃ္ဃေသ္သာတိ ဝုတ္တတ္တာ ဥပဟာဒိဝဇ္ဇိတသ္သာတိ ဝိညာယတိ။

၇၄. ဂုရု

ဩကာရော ဂုရုတိ သံယောဂပုဗ္ဗတ္တာ ဝုတ္တံ။

၇၆. ဩဝိ

ဝိကရဏသဒ္ဒသ္သ အညထာပိ ဗ္ယဝစ္ဆေဒကတ္တသမ္ဘဝေ က္ကဓာဒိပ္ပေတံ ဗ္ယဝစ္ဆေဒကတ္တမ္ပဋိဟာဒေတုမာဟ- 'ယဒိပိ'စ္စာဒိ။

၇၈. ဃ္ဃော

အညတ္ရာပီတိ ဘဝေဃ္ဃာမုဘဝေဃ္ဃာမက္ကစ္စတ္ရာပိ။

က္ကတိ မောဂ္ဂလ္လာနပဉ္စိကာဋီကာယံ သာရတ္ထဝိလာသိနိယံ

ဆဋ္ဌကဏ္ဍဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဋ္ဌိတာ စ သဗ္ဗထာ သာရတ္ထဝိလာသိနီ ဋီကေတိ။

နိဂမ

၁. သဗ္ဗအာ သုဘအာယိတ္တာ၊ သတ္တာနန္တနိသေဝိတေ။
ပသတ္ထေ-န္ဝတ္ထသညာယ၊ ပညာတေ သုဘသညိတေ။

၂. စာဂဝိက္ကမပညာနုဒ္ဒယာဒိဂုဏသာလိနာ။
သုဘသေနာဓိနာထေန၊ ကာရိတေ ဝသတာ သတာ။

၃. ပဋိသလ္လာနသာရုပ္ပေ၊ ဝိဟာရေ သာဓုကေစရေ။
မနောနုကူလေ ယောဂီနံ၊ ဝရေ ဝိက္ကမသုန္ဒရေ။

၄. ထေရေန ရစိတာ သာယံ၊ သာသနုဇ္ဇောတနတ္ထိနာ။
ဋီကာ ဂုရုပဒမ္ဘောဇ၊ ရဇောမတ္တကသေဝိနာ။

၅. ဗဟုသ္သုတာနံ ဝိညူနံ, ပရမတ္ထာဝကာဟိနံ။

ပဝတ္တတု စိရံ စေတော၊ ရဉ္ဇယန္တီ နိရန္တရံ။

၆. ယေသံ န သဉ္စိတာ ပညာ၊ နေကသတ္တန္တရောစိတာ။
သမ္မောဟဗ္ဘဟတာဝေဝတော၊ နာဝဗုဇ္ဈန္တိ ကိဉ္စိပိ။

၇. ကိန္တေဟိ ဟာဒသုသ္သူသာ၊ ယေသံ နတ္ထိ ဂုရူနိဟ။
ယေ တပ္ပာဒရဇောကိဏ္ဏာ၊ တေဝ သာဓူဝိဝေကိနော။

၈. ပုညေန သတ္ထရစနာဇနိတေန တေန၊
သမ္ဗုဒ္ဓသာသနဝရောဒယကာရဏေန။
လောကာမိသေသုပိ ကိလေသမလာ အလဂ္ဂေါ၊
သမ္ဗုဒ္ဓသာသနဝရောဒယမာစရေယျံ။

၉. ယေ-နန္တတန္တရတနာကရမန္ထနေန၊
မန္ထာစ လောလ္လသိတဉာဏဝရေန လဒ္ဓာ။
သာရာမတာတိ သုခိတာ သုခယန္တိ စညေ၊
တေမေ ဇယန္တိ ဂုရတ ဂုရတေ ဂုဏေဟိ။

၁၀. ဋ္ဌိကာယော ဝိနသာဒိနံ ဝိရစယိ ယော ကဏ္ဍာဘူသာပရော၊
ဝိညူနံ ဇိနသာသနာမလမတိသော-ကာသိ စာနာကုလံ။
သန္ဒောသက္ကမနောမနောမကမနော သဗ္ဗာဝနီယော မဟာ၊
သာမီ မေ ဂုရုပုဂ္ဂတေ ဝိဇယတေ သာရီသုတော-ယံ ဘုဝိ။

၁၁. ရာဇာ ဝိက္ကမဗာဟု ဗာဟိတရိပူ တာတွဝသ္သ [ဘာတာသ္သ] လောကိသ္သရော၊
သမ္မိတ္တာနိဟနော တိသီဟဠပတီ ယောယံ မဟာဝိက္ကမော။
နိဗ္ဘိတော [တိသူရော] ဝိဇယာဒိဗာဟု ဝိဇယီ သော အာသိ လင်္ကိသ္သရော၊
တံ နိသ္သာယ ဖလံ စိရာယ ဖလတဉ္စေတံ သတံ သန္တတံ။

သိဒ္ဓိ ရတ္ထု

၁. အဂ္ဂမ္မောတိဝံသေန၊ အဘယာရာမသာမိနာ။
ပဉ္စိကာဝဏ္ဏနာဘူတာ၊ သာ သာရတ္ထဝိလာသိနီ။

၂. မ္ရမ္မက္ခရမာရောပေတွတ၊ ဝိသောဓေတွတ ယထာဗလံ။
သကိယဗ္ယဝဟာရေန၊ တိထိဝသု ကရိန္ဒုနာ။

၃. ယုတ္တေ ဝသ္သေ လင်္ကာဒီဟာ၊ သရဋ္ဌမာဟတာ ပုန။
ဘာသ္သပ္ပဒီပကာတန္တ၊ ကာသိကာပဉ္စိကာဒိဟိ။

၄. သံသန္ဒိတွတ ဝိစာရေတွတ၊ တစေတွတစ ပုနပ္ပုနံ။
ဦနာဓိကာဒိ အောသာနိ၊ အပနေတွတ သိနေသိနေ။

၅. သုဒ္ဓဋ္ဌကေ စ ဝသ္သေသာ၊ ဟာပိတာ ပကတိဋ္ဌိတိံ။
သုဒ္ဓာသုဒ္ဓံဝ ဒသ္သေန္တိ၊ သောဓေတု ဟဋ္ဌသုဒ္ဓိယာ။